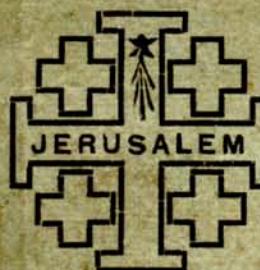
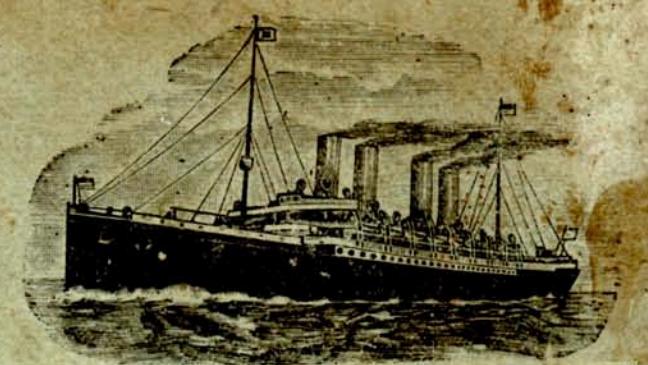

Bibliotéka poučná a
záhavná : : : : :
vydávaná
„Dědictvím sv. Cyrilla
a Methoděje“. : : : :

C. 63. na rok 1911.

V Brně r. 1911. : : :
Tiskem benediktinské
tištárny. : : : :
ena 3 koruny. : : :

Do Svaté země.

Zpráva o II. mor. lidové pouti
v srpnu r. 1910.

Napsal

Emil Procházka,
kaplan u sv. Tomáše v Brně.

Učitelská poučná a zábavná
vydávaná
„Dědictvím sv. Cyrilla a Methoděje.“

Učitelských Dědictví vydaných spisů č. 63. na rok 1911.

DO SVATÉ ZEMĚ.

Zpráva o II. mor. lidové pouti
v srpnu r. 1910.

Napsal

Emil Procházka,

kaplan u sv. Tomáše v Brně.

U Brně r. 1911.

U komunii v Benediktinském knihkupectví v Brně, Bedřicha Grossa v Olomouci a
v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustava Franza) v Praze.

Tiskem benediktinské knihliskárny,

DO SVATÉ ZEMĚ.

ZPRÁVA O DRUHÉ MOR. LIDOVÉ POUTI
V SRPNU R. 1910.

S VÍCE NEŽ 400 OBRAZKŮ V TEXTU.

NAPSAL

EMIL PROCHÁZKA,

KAPLAN U SV. TOMÁŠE V BRNĚ.

Do
Svaté Země

DO SVATÉ
ZEMĚ ...

DO SVATÉ ZEMĚ.

DO SVATÉ ZEMĚ.

Zpráva o II. mor. lidové pouti
v srpnu r. 1910.

S více než 400 obrázků v textu, se 2 přílohami v barvotisku,
7 ve světlotisku a 1 dvoubarevnou autotypií.

Napsal
Emil Procházka,
kaplan u sv. Tomáše v Brně.

Hanka
šam.
H. Nečítka

U Brně r. 1911.

Nákladem spolku poutníků diecéší mor. do Sv. země.
Tiskem benediktinské knihtiskárny.

Z biskupské konsistoře dne 29. prosince 1910., č. 8115.

Nihil obstat.

Imprimatur.

Josef Kašpar,

professor náboženství na školách Vesničních
v Brně.

Pavel,

biskup.

Hora Olivetská.

I.

Půda nestálého dubnu ji přijala a rosa pátku bolestného první ji svlažila. Tak se dostala až na role. Než ze seménka tolik povyrostla, že deštíček mohl na ni padat a větríček ofoukávat, co to bylo čekání a těšení! Vždyť to símě bylo tak vzácné! Zanesl je v srdce láskou teplá větrík dýchající vůni getsemanské rozmarýny a myrrhy hrobové. Větrík vane, kudy chce; tak dle písem. A srdce moravská — dobrá půda jako na Hané. Seménko vzkličilo. Vzpomínky na zlaté dny od 11. srpna do 1. září z roku 1905. ji zalévaly. Jakoby nám byly hory Judské učarovaly, jakoby každé to kvítečko na obrázku, každá ta kulička z olivy na růženečku, každý ten kamének ze svatých míst byly krupějemi „vody panenské“, z níž kdo při odchodu se napije, vhodiv do ní peníz, musí se ještě jednou vrátit. I my jí ochutnali, a od té doby nemožno zapomenouti. Kudy chodím, stále myslím na ni, na dceru sionskou. „Ranila jsi srdce mé, sestro má choti, ranila jsi srdce mé jedním oči svých a jedním vlasem šije své. Až ochladne den a nakloní se stinové, půjdou k hoře myrrhové a k pahrbku kadidlovému. Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě.“ (Velepiseň.)

Útlá, slabounká rostlinka prodrala se z půdy srdce ven, prodrala se ústy. „Chtěl bych tě, Jerusaleme, uzříti ještě jednou. Kéž by tam zase jeli!“ Toč cíl tužeb, toč předmět snů — a krásných. A když dvě pravice, jež ozechlo slunce východu, se potřáslý, a oči, jež viděly půlměsíc, do sebe se zahleděly, tenkráté ústa znala jen dvě slova: „Pojedeme zas.“

Sesilila rostlinka, zmohutněla touha spíš, než se kdo nadál. Už nemohla uvadnout, zajít. Bdělo nad ní oko bystré, ruka statroslivá, srdce nadšené, všech jiných nadšenější. Byl to vdp. kanovník Dr. Jakub Hodr. On byl duší celé akce směrující pro založení spolku podobného brixenskému spolku, který pořádal první moravskou pouť do Sv. země. Jemu po boku stáli vdpp. kanovník Dr. Josef Pospíšil, professor Josef Kašpar a Dr. P. Bernard Šustek O. S. A., všichni to poutníci jerusalemští z Brna. A v Olomouci nadšeného průkopníka a přítele našel tvořící se spolek v J. Mil. světicím biskupu Dru. Karlu Wissnareovi. Společnou prací těchto pánu, jakož i „Jednoty duchovních brněnské diecéze“, zvláště jejího předsedy Dra. Jana Schneidra přikročeno k založení spolku, jenž by měl za účel:

- a) vše možně vzbuzovati a oživovati zájem pro Sv. zemi;
- b) pěstovati a podporovati katolické zájmy ve Sv. zemi vůbec a katolické ústavy ve Sv. zemi zvláště, najmě ty, které z říše rakouské založeny byly a odtud též se vydržují;
- c) povznášeti vědecké bádání a studium o Sv. zemi.

Účelu svého dosahuje spolek tím, že:

- a) povzbuzuje k poutím do Sv. země, je připravuje a provádí;
- b) pořádá schůze a přednášky, uveřejňuje spisy a pod.;
- c) získává, udržuje a účelně užívá spolkového fondu peněžního;
- d) zakládá i zachovává nadace, jež s účelem spolku se shodují.

Oba nejdůst. Ordinariové moravští přijali ochotně protektorát spolku, a tak spolek založen v památný den Panny Marie bolestné v pátek 2. dubna r. 1909. a postaven pod její ochranu.

Fialka, skromná fialka vroucích přání vsazena v role. Jak se jí bude dařiti? Nespálí jí mráz, nevysuší slunce, nevysílí červ, nevytrhne člověk zlý? Vyroste z ní to, proč byla vsazena? Ujme se? Vydá vůni? Oblaží, potěší?

Dej, Bože, deštíčka,
tichého větríčka,
aby se ujala
modrá fialinka!

Okolí chrámu sv. Štěpána v Jerusaleme.

Fot. Eugen Vacátko.

II.

Když jsme se chystali na pout.

Coenaculum v Jerusaleme.

Po Hromnicích minulého roku přinesly všechny zbožnosti přející listy moravské a některé i z Čech toto Provolání.

Nezapomenutelné vzpomínky odnesli si účastníci první lidové pouti, která byla z Moravy r. 1905. do Svaté země uspořádána. První tuto pout podnikl brixenský palestinský spolek za osvědčeného vedení velezasloužilého generála z Himmlu. Již průběhem pouti vznikla myšlenka založit ve vlasti naší podobný samostatný a neodvislý spolek, který by si vytkl za přední účel pořádati častěji lidové pouti na svatá místa a tak přispívat ku povznesení a oživení náboženského ducha v našich krajích. Myšlenka ta stala se skutkem, když dne 2. dubna 1909. po delších přípravných pracích byl založen: „Spolek poutníků diecéze moravských do Svaté země“.

Spolek tento se usnesl konati r. 1910. v měsíci srpnu dnu hodou 11 o pouti z Moravy do Svaté země. Pout tato bude výhradně česká, poněvadž zkušenosť ukázala, že provedení a organizace lidové pouti je velmi usnadněna, jsou-li účastníci též národnosti. V některém z nejbližší příštích let bude podniknuta podobná pout pro příslušníky národnosti německé.

Oba nejdůstojnější protektoriálové spolku J. Knížecí Milost a r c i b i s k u p o l o m o u c k ý a J. Ex c. b i s k u p b r n e n s k ý zamýšlenou pout schválili a pořadatelstvo svojí blahovůl ujistili.

Měsíc srpen jeví se vhodným pro pout do Svaté země, jednak že doba prázdnin umožňuje vd. duchovenstvu a intelligenci súčastnit se pouti, jednak že srpen mezi letními měsíci pro pobyt v Jerusaleme je nejpříhodnější, a moře nejklidnější.

Pořadatelé pouti jsouce podporováni pokyny generála z Himmlu a P. Melchiora Lechmera, komissaře pro Svatou zemi, vynaloží všecky své síly, aby pout dopadla ke spokojenosti všech účastníků.

Při dnešních dopravních prostředcích lze pout do Svaté země podniknouti s malým poměrně nákladem, bez nebezpečí života, ba se značným pohodlím. Návštěva svatých míst je pro každého poutníka zdrojem duchovních milostí a nejkrásnějších dojmů, které ho neopustí po celý život. Dosavadní zájem a četné přihlášky ke spolku pro Svatou zemi jsou nám důkazem, že účast na druhé moravské pouti bude stejná, ba větší, nežli tomu bylo při pouti první.

Žádajíce proto přátel a známých, hlavně pak vd. duchovenstva, aby tuto druhou lidovou pout z Moravy podporovali, ve známost uváděli a doporučovali, voláme ke všem, kteří touží mista posvěcená životem a smrtí Spasitele navštíviti:

Vzhuru do Jerusalema!

V Brně 31. ledna 1910.

Poutní výbör:

Msgr. Dr. Karel Wisnář, světící biskup v Olomouci,
předseda.

Msgr. Dr. Josef Pospíšil,
prelát na dómě v Brně,
člen výboru.

Msgr. Dr. Jakub Hodor,
papežský prelát a kanovník v Brně,
člen výboru.

J o s e f K a š p a r, professor náboženství v Brně, konsulent.

Dr. Jan Hejčl, professor theologie v Olomouci.

Leopold Prečan, docent církev. práva v Olomouci.

Dr. Bernard Šústek, O. S. A., duchovní vůdce.

Dr. Tomáš Hudec, professor theologie v Brně, vůdce pouti.

Antonín Bartoš, professor náboženství v Brně, pořadatel.

Emil Procházk a, kaplan u sv. Tomáše v Brně, pokladník a zpravodaj.

A. Program pouti :

10. srpna ve středu ráno: Odjezd poutního vlaku z Brna a z Břeclavy. Vlak bude se zastavovat na rychliskových stanicích mezi Brnem a Břeclavou, kde tudíž poutníci mohou se připojiti.

11. srpna ve čtvrtek ráno: Odjezd z Terstu.

12., 13., 14., 15. srpna: Playba po moři.

16. srpna v úterý ráno: Příjezd do Jaffy a do Jerusalema.

17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24. srpna: Pobyt v Jeruzalemě s návštěvou Betléma a Sv. Jana v horách.

25. srpna ve čtvrtek: Odjezd z Jerusalema a z Jaffy.

26., 27., 28., 29. srpna: Playba po moři.

30. srpna v úterý: Příjezd do Terstu.

30. srpna v úterý: Příjezd do Řecka
31. srpna ve středu: Návrat do Brna

Pozn. Podrobný program a jízdní řád poutního vlaku bude zavčas všem českostředním oznámen.

B. Organisace.

1. Poutní výpravy mohou se účastnit:
44 poutníků nebo poutnic I. třídy,
136 poutníků nebo poutnic II. třídy,
350 poutníků nebo poutnic III. třídy.
 2. První třída liší se od druhé pouze lepší kabinou na lodi.
 3. Strava ve Svaté zemi je pro všechny tři třídy stejná.
 4. Vedenost duchovenstva přijímá se pouze do třídy druhé.

J. Exc. npd. kníže-arcibiskup Dr. Frant. Sal. Bauer,
protektor spolku mor. poutníků palestýnských.

5. Následkem zvýšení ceny ve všech jerusalemských hospicích, jakož i následkem zvýšení železničních tarifů bylo pořadatelstvo pouti donuceno ceny jednotlivých tříd vzhledem k první pouti poněkud zvýšit.

Poutní příspěvek obnáší:

- pro III. třídu 320 K r. m.
- pro II. třídu 420 K r. m.
- pro I. třídu 470 K r. m.

Kromě toho každému poutníku jest zapraviti přihlašovací poplatek, jenž činí pro všechny třídy 10 K.

6. Bezplatných míst a snížených cen poskytnouti nelze; doporučuje se však mužským i ženským spolkům, jakož i farnostem, aby zvlášt zasloužilým členům sbírkami tuto poutu umožnily.

7. Hranice věku není pro účastníky stanovena. Žádá se však, aby se hlásili pouze lidé zdraví a takoví, kteří nejsou stíženi vadou, jež by byla spolupoutníkům na obtíž. Lidem, kteří strádají s děčinou a dudu větší průtrží, neradíme vůbec, aby se na poutu vydávali.

8. Poutníci budou rozděleni na 5 skupin po 100 členech. V každé skupině budou zařazeni kněží, muži i ženy všech tříd, přičemž bude dle možnosti dbáno příslušnosti do týchž farností a dekanátů atd. Ve všech třídách budou poutníci umístěni podle pohlaví.

C. Přihlášky poutníků a odvolání přihlášek.

1. Místem přihlášek jest Sekretariát druhé lidové pouti z Moravy do Svaté země. (Prof. Antonín Bartoš) Brno, Kapucínské náměstí č. 7. (poschodí II.)

Tam třeba adresovat všechny přihlášky, dopisy a dotazy týkající se pouti, a to přímo bez zprostředkování jiných osobnosti.

Tamtéž možno také ústně se informovati stran pouti do Svaté země vždy ve středu a v sobotu ráno od 9.—10. hod.

Při každém dopise budíž udáno plné jméno a co nejpodrobnejší adresa. Dopisy nevyplacené a nedostatečně frankované se nepřijímají. Na odpověď budíž vždy přiložena známka nebo korrespondenční lístek.

Dotazy at se omezí na všechny nejnutnější! By se předešlo zbytečným dotazům, žádá se, by každý dříve sobě pročetl provolání toto ve všech jeho částech.

2. Lhůta přihlášek trvá od vydání tohoto provolání až do 10. června 1910. Aby v posledních dnech nenastal velký nával, doporučuje se důklivě, by se přihlášky dály co nejdříve.

3. Jakým způsobem se přihlásit? — Takto: a) Korrespondenčním lístekem požádá se sekretariát pouti, jehož adresa je nahoru udána, o zaslání přihlašovacího archu a provolání k pouti. Sekretariát na to zašle žadateli mimo provolání a přihlašovací arch také tři složní lístky Spolku poutníků do Svaté země.

b) Přihlašovací arch vyplní se ve všech částech, dá se potvrditi místním farářům a zašle se ve frankované obálce sekretariátu pouti.

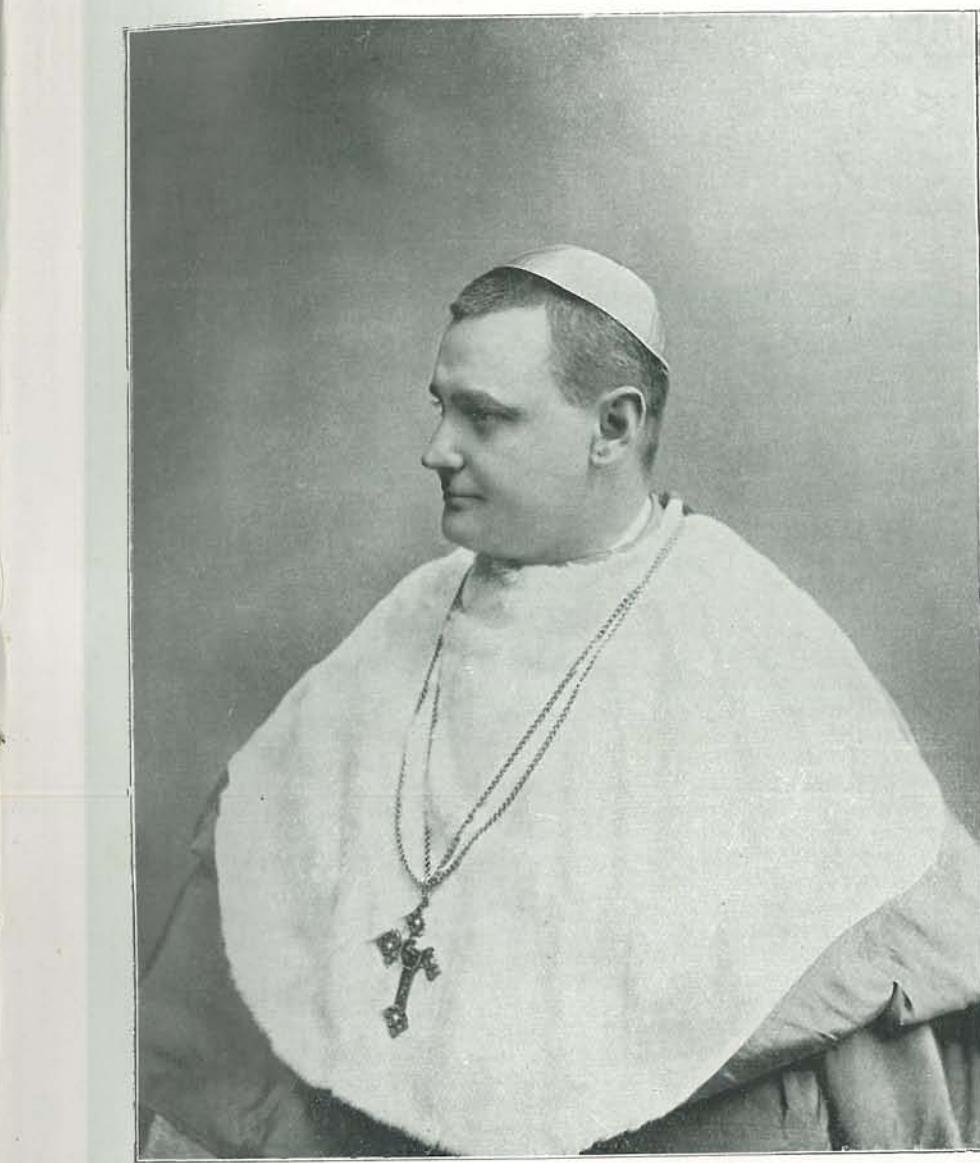
c) Současně s tímto dopisem zašle se složním lístekm přihlašovací poplatek 10 K a první splátka poutního příspěvku, a to nejméně:

100 K v I. a II. třídě, 50 K v III. třídě.

Teprvé když splátka tato byla složena, je přihláška považována za placena. Druhé dva složní lístky buděž použity k zapravení zbývajícího poutního příspěvku.

d) Při přihláškách členové „Spolku poutníků diecesí moravských do Svaté země“ mají přednost před nečleny.

e) Poutnické příspěvky s přihlašovacím poplatkem musí být úplně zapraveny nejdéle do 15. června 1910. Nebyl-li příspěvek do 15. června úplně splacen, pokládá se to za odvolání přihlášky.

J. Exc. ndp. biskup brněnský Dr. Pavel hrabě Huyn,
protektor spolku mor. poutníků palestýnských.

f) Ku stvrzení zapravených splátek slouží ústřízek složního lístku (stvrzenka), který proto třeba pečlivě uschovati, protože jiných potvrzení nezasíláme.

4. Odvolání přihlášek platí tato ustanovení:

a) Odvolá-li někdo přihlášku nebo nebyl-li poutnický příspěvek zavčas placen — což se pokládá za odvolání přihlášky — tu vrátí se zaplacený obnos poutního příspěvku mimo přihlašovací poplatek, totiž mimo 10 korun.

b) Po čína je od 30. července musí být každé odvolání poutnímu sekretariátu oznameno telegraficky.

c) Na odvolání přihlášky od 4. srpna může být brán zřetel jen tehdy, když je udán náhradník téže třídy a téhož pohlaví. Není-li možno již místo obsaditi, vrátí se pouze dve třetiny poutního příspěvku mimo přihlašovací poplatek. Podobně stane-li se odvolání přihlášky po 10. červenci a není-li udán náhradník téže třídy a téhož pohlaví, srazí se kromě přihlašovacího poplatku jedna šestina poutního příspěvku.

d) Odstoupit své místo někomu jinému, který k pouti přihlášen není, lze pouze se svolením poutního pořadatelstva, a musí to být osoba téhož pohlaví.

e) Kdyby pout z nutných důvodů vůbec se nemohla konati, vrátí se placené příspěvky po srážce skutečných výloh, jež až do oné doby vznikly.

D. Práva a výhody poutníků.

1. Každý poutník dostane potřebné tiskopisy, vázaného poutního Průvodec, dodatky sjízdným rádem, seznam poutníků atd.

2. Poutní výbor na svůj náklad opatří všem účastníkům pouti generální pas. Potřebovali by někdo zvláštního pasu pro svou osobu, a to o tom zavčas uvědomí poutní sekretariát.

3. Každý dostane odznakovou pásku na rukáv a emailovou poutní láhev s pohárem.

4. Doprava z Brna do Terstu a zpět je bezplatná, a to zvláštním poutním vlakem. Poutníci I. a II. třídy budou umístěni ve vozech II. třídy, poutníci III. třídy ve vozech třídy III.

5. Příspěvek poutnický zůstává stejným, ať již poutník kdekoliv do vlastku přistoupí nebo vystoupí. Pouze ti, kteří teprve v Terstu k poutní výpravě se připojí a poutního vlaku ani tam, ani zpět ne použijí, obdrží na zpáteční cestě na lodi odškodné, jehož výše bude později oznámena.

6. Poutníci mají dále právo:

a) na bezplatné umístění a zaopatření dle tříd na parníku rak. Lloydu z Terstu do Jaffy a zpět. Poutníci I. třídy budou umístěni v kabinách o 3—4 postelích, poutníci II. třídy v kabinách o 5—12 postelích, poutníci třetí třídy ve velkých ložnicích, každý ve zvláštní posteli. Oddělení dle pohlaví ve všech třídách rozumí se samo sebou;

b) na bezplatnou dopravu z lodi na břeh a zase na lodi v Jaffě;

c) na bezplatnou dopravu dráhou z Jaffy do Jerusalama a nazpět;

d) na bezplatnou dopravu dvou kusů ručních zavazadel z nádraží v Terstu na lodi a z lodi až do poutnického domu v Jeruzalemě, jakož i nazpět. Celní prohlídka bude, pokud to bude možná, usnadněna. Obě příruční zavazadla nesmějí mít dohromady více než 15 kg. Jiná zavazadla nejsou přípustná;

e) na bezplatné umístění a zaopatření v poutnických domech v Jeruzalemě;

f) na bezplatnou cestu povozem do Betlema a k Svatému Janu v horách.

J. Milost npd. světicí biskup olomoucký Dr. Karel Wisnar,
předseda spolku mor. poutníků palestýnských.

7. Pořadatelstvo pouti samo zapraví z p r o p i t n é a o s t a t n í v e d-
l e j š í v y d á n í, jež jest platiti za celou výpravu.

8. Kdo by chtěl, může v době pobytu v Jerusalemě podniknouti c e s t u
povozem k M r t v é m u m o ř i a d o J e r i c h a. Za povoz i zaopatření při této
výpravě jest účastníkům zaplatiti zvláště 25 korun. Nelze však doporučiti leč
osobám úplně zdravým pro veliké parno tam panující.

9. Všichni poutníci mají právo na bezplatnou lékařskou pomoc
a o š e t r o v á n í (lékařem a řeholnicemi) po celý čas pouti.

10. Na lodi bude jeden hlavní a dvanáct vedlejších oltářů, na nichž
veledústoňné duchovenstvo může denně sloužiti mši svatou.

11. Každý poutník dostane zdarma p o u t n i c k é v y s v ě d č e n í,
jímž nabývá práva na p o u t n i c k ý k ř í ž založený J. Svatostí Lvem XIII.

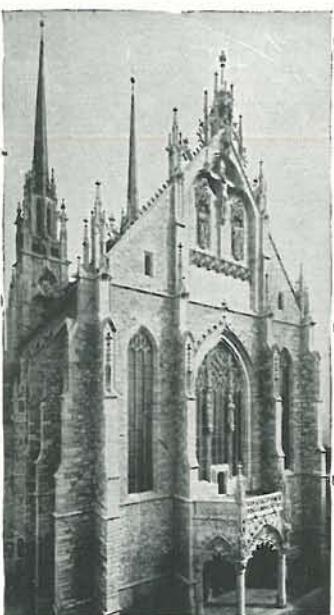
12. Po návratu zaslán bude všem účastníkům krátký p o p i s pouti.

Pořadatelstvo poutní jest si vědomo zodpovědnosti, jež na něm spočívá,
a prohlašuje proto, že každé jednání proti programu poutnímu, každé odchýlení
od hořejších ustanovení neb odloučení od poutní výpravy dalo by se zepta na
nebezpečí a útraty poutníkovy, a že tudíž pořadatelstvo v takovém případě
všechnu zodpovědnost od sebe odmítá.

Oficiální časopisem II. lidové pouti z Moravy do Svaté země jest „Hlas“
v Brně a „Našiniec“ v Olomouci, kdež budou uveřejňovány všechny zprávy
týkající se poutníků a poutní výpravy. Ostatní katolické časopisy se zdvořile
žádají, aby tyto zprávy laskavě otiskovaly.

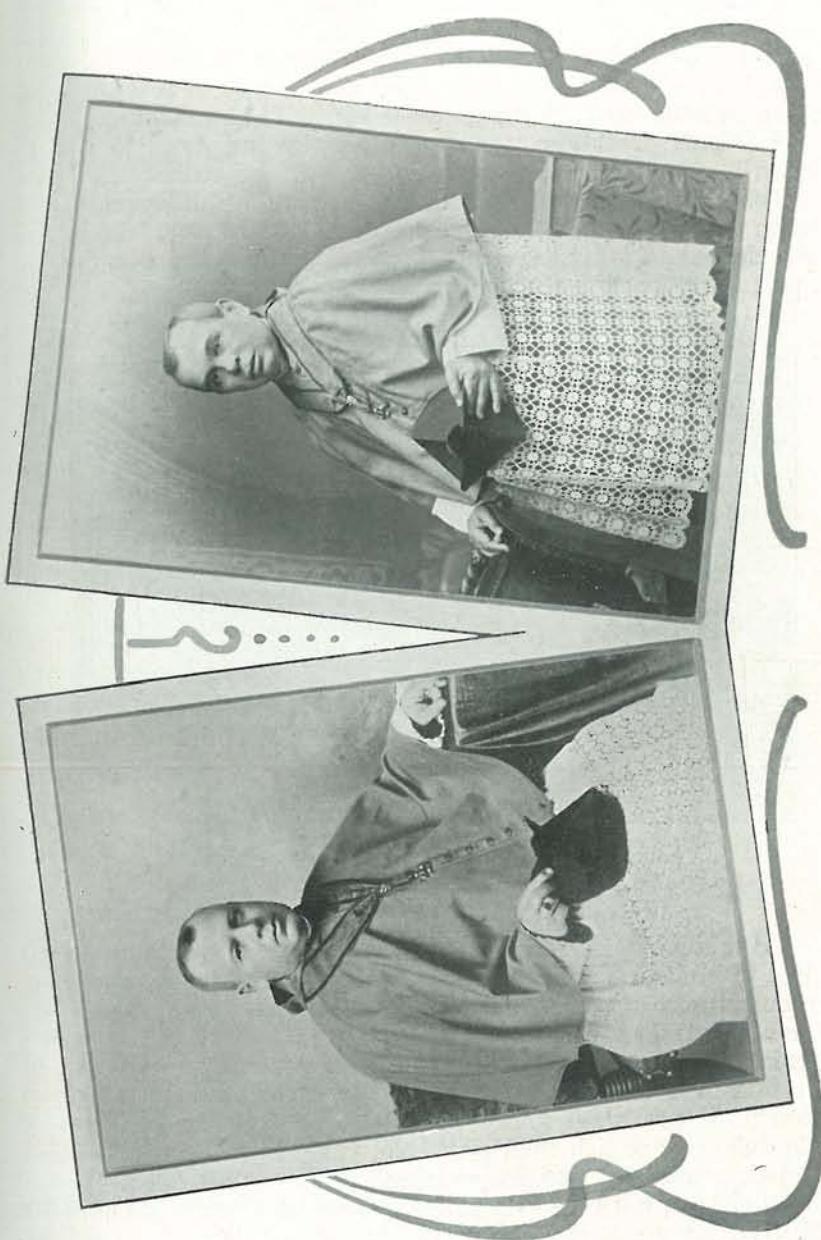
V Brně, 31. ledna 1910.

P o r a d a t e l s t v o .

Portál brněnské katedrály.

Sta lidí to četlo. I při vchodu
do kostela mohli si to přečíst. —
Do Jerusalema! ? Přemysli dobrě,
začni rychle, konej pilně! Přemýšlel.
To by bylo něco! To bývalo vždycky
jeho přáním uviděti Jerusalem. Když
ve spolku viděl světelné obrázky
míst a výjevů z ulic Jerusalema,
Betlema, když jeho soused leckdy
v řeči zabrousil v ta místa, dodávaje
jako zkušený: „V Jerusaleme je to
docela jinak než tady u nás,“ říká-
val: „Však jen počkejte, sousede,
dá-li mně to Pán Bůh dočkat, a
pojedou-li od nás zase do Jerusalema,
pojedu také.“ A Pán Bůh dal mu
toho dočkat. Nějaký ušetřený groš
má, a na tři neděle to dlouho není.
To by mohl odjet. V srpnu — to
už bude po žních. Aspoň uvidí kus
světa. A cizina rozum bystří. Co
by toho mohl vykládat už jen o
Hostýnku neb o Svaté Hoře u Pří-

J. Mil. ndp. přelát Dr. Josef Pospišil — J. Mil. ndp. přelát Dr. Jakub Hodr
z Brna.

brami. Co teprve, až by se vrátil ze Svaté země! Jen to moře! Toho se jaksi bojí. — 500 se jich nebude báti, a ty bys se bál? V rukou Božích jsi všude, i na moři.

A horko tam bude. — Ne větší než u nás. Když pracuješ na poli od rána do večera, zapotíš se více. Oblečeš se lehko.

A jak se domluvím? — Budeš mezi svými, pouť je česká, domluvíš se po našemu.

Tož tedy Pánu Bohu poručeno. Vyplnil přihlašovací lístek a šel za panem farářem, aby mu to podepsal. Šel veselo jako jeden z vyvolených. To bylo divení a vyptávání. Ještě ten den dal to na poštu, aby to měli zítra v Brně.

Život u brány damašské v Jerusaleme.

Fotografoval P. Anselm Matoušek.

Od toho okamžiku byl už na polo na cestě. U oběda, u večeře rád na to převedl řeč. A v novinách neušel mu ani rádek, aby snad nepřehlédl něco o pouti. A dočetl se 18. dubna, že už nikoho nemohou přijati do I. a II. třídy, týden na to, že už ve III. tř. v oddělení pro ženy není volného místa, a že pro kněze, kteří pozdě se přihlásili a přece chtějí jeti, zřízeno bude ve III. tř. jedno oddělení. V provolání konec přihlášek stanoven na 10. červen. A do dubna již se jich tolik přihlásilo. Oddechl si. Bál se, že snad nepojedou, a že by i on konec konců musil zůstat doma. Dobírali by si ho, ptali by se ho jízlivě, zda se už vrátil a jak se tam měl. Teď už zcela jistě pojedou.

Za měsíc na to, hned po svátcích svatodušních, dostal „Poutního průvodce“. Málo kterou knížku v životě tak rád a nedočkavě

bral do ruky jako tuto. Přečetl ji. Teď teprve začal se doopravdy chystati na pouť.

Zatím práce poutního výkonného komitétu z největší části už skončeny. Vyjednáno s Lloydem v Terstu, se ředitelstvími dráhy severní a jižní, s řediteli hospiců jerusalemských, zvláště se ředitelem rak. hospice prelátém drem. Ehrlichem, s ministerstvy zahraničních záležitostí, obchodu, železnic, s tureckým konsulátem.

Generál Jindřich Himmel z Agisburku.

A co před tím už vyjednáváno ústně i písemně s generálním komisiárem Sv. země ve Vídni a zvláště s generálem Himmlem, zakladatelem lidových poutí do Sv. země!

Generál Jindřich Himmel z Agisburku — toť osoba, bez níž lidová pouť nedá se mysliti. Toť činitel, rádce, pomocník ze všech svrchu uvedených nejdůležitější. My žáci, on učitel; my učedníci, on mistr. Poznali jsme jej při I. moravské pouti. On rodem Moravan; i krajanům svým chtěl umožnit a dopřáti, co před tím

už několikráté umožnil a dopřál lidu tyrolskému, mezi nímž žil a dodnes žije. A připravil, a sám nás vedl. Povaha vzácná, šlechetná, zbožností proniknutá, a při tom ducha praktického, k němuž přistupovaly i zkušenosti získané pořádáním poutí tyrolských. On to byl, jenž pořádáním poutí z říše rakouské význam její na východě pozvedl, on to byl, jenž poutěmi známost o zemi Sv. v zemích rakouských šířil, milovati ji nás učil a s ní i Krista Pána, on to byl, třebas voják, jenž nás poučil, že do Sv. země třebajeti jako poutník, a nikoliv pouze jako turista, on to konečně byl, jenž našel cestu, aby této radosti dostalo se i lidu, jenž dosud z ní byl vyloučen, a jež byla až dosud privilegiem bohatých a vznešených. Žádné lidské vyznamenání nemůže býti dostačenou, tím méně rovnocennou odměnou za jeho činnost na poli náboženství katolického. Bůh sám bude mu spravedlivým odplatitelem.

Když všechna místa poutnická už byla zadána, přijel generál Himmel, ač neduhem sklíčený, do Brna, aby přehlédl práci nás noviců, poradil, doplnil, povzbudil. Celý první týden v červnu pobyl v Brně, denně konferuje se členy výkonného komitétu. Jak rostly přihlášky, věděl; vyžádal si o tom zprávy čtrnáctidenní. Byl pak postup přihlášek po uveřejnění provolání tento:

v 1. týdnu	přihlásilo	se	19	účastníků,
v 2. „ „ „	12	“		
v 3. „ „ „	37	“		
v 4. „ „ „	51	“		
v 5. „ „ „	53	“		

v týdnu od 17.—23. dubna přihlásilo se 72 účastníků atd.

Po obsazení všech míst odmítnuto bylo pozdě přihlášených 7 účastníků I. třídy, 30 účastníků II. třídy a 75 poutnic III. třídy. Změn z důvodů zdravotních nebo rodinných bylo pouze 21. A tak většina těch, kdož až do poslední chvíle doufali, že třebas telegraficky budou vyzváni, aby zaujali místa odreknuvších, zůstala doma. Myslili si, že času dosti, že i v poslední chvíli ještě budeme bráti, kdo se přihlásí, a přepočetli se. Naříkali v dopisech, prosili, ale vše nadarmo. Lodi pro víc poutníků není zařízena. Příště jistě, až zase česká pouť se bude pořádati, nebudou s přihláškami otáleti.

Pokud možno, vyhověno bylo různým přáním účastníků. Rozdelení pak jejich ve skupiny a zvláště pro lod byla nejtvrdším oríškem pořadatele. Všem se nelze zachovati. Co bylo možno provést, bylo provedeno. V residenci p. preláta Hodra bývalo živo. Co chvíli zazvonil někdo, jenž měl co činiti s poutí, u dveří. Tu bedny s pohlednicemi dopraveny tam, pak zase lodní oltáře, jindy opět bedna s poutním praporem a kříže skupinové a socha hostýnské Panny Marie a bedna s báněmi pro svíce a svatostánek a zase vypůjčené ornáty z kláštera augustiniánů, kapucínů,

minoritů, a svíčky atd. Vyzkoušeny klíčky, pracovalo dláto, kleště, kladivo, hřebíky a nejvíc jehla. Většina prádla kalichového a oltárního pořízena obětavostí p. preláta v residenci. V posledních dnech před poutí bylo tam jako ve válečném arsenálu. Žili jsme jen pro pout, myslili jen pro pout, starali se jen pro pout, a nejvíc z nás žil a myslil a staral se pro pout p. prelát.

Doba dlouhého a krásného čekání, nejdělsího to jistě ze všech adventů, se končila. Halleyova kometa nerozbila naši země. Můžeme tedy jeti.

Důkladný kufr, ještě otevřený, leží na zemi. Ještě jednou otevřel „Poutního průvodce“ stránku 13. a 14., pročítá si je už po kolikáté, zda snad nic nezapomněl. Tak už by to bylo všechno. Kufr zavřel a zamkl. Klíček přivázal k řetízku od hodinek. Všechno v pořádku. I svědomí v pořádku. Byl v neděli u správy Boží. „Tož s Pánem Bohem. Mějte se tu dobrě! Pán Bůh vás opatruj! Dejte pozor, aby se nestalo žádné neštěstí! A — podmoloďte se za mne!“

Podal jim ruku a objal je. Oko vlnhe. Sáhl do kropeničky, políbil křížek růžence na ní visícího. A teď do Brna. S Pánem Bohem!

Tatíček s maminkou
pod drnečkem
s nebe se dívají
za synečkem.

Kam mne to lodička
mořem nese?
Tatičku, maminko,
přimluvte se:

Aby váš poutníček
doputoval,
kde se nám Ježíšek
obětoval.

(Travěnec-poutník.)

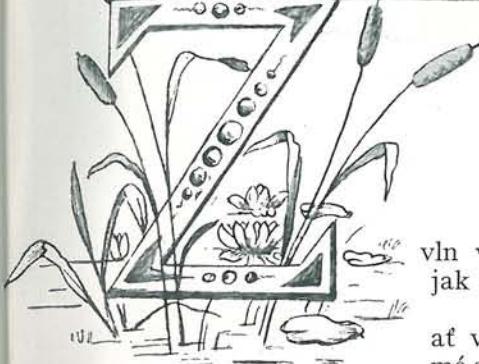

Pohled na Brno.

Fot. J. K.

Kaple Božího Hrobu.

III.

O země Svatá !

vln vzpomínek a svatých dojmů moří
jak ostrov z pohádek, jež dítě v mládí
sní,
ať večer stmívá se, či jitro zaplá zoří,
mě srdce památkou se drahou rozteskní,
a za tebou zpět noha denně chvátá —
o země Svatá!

Ty krásko snědá, slunce šlehy stmělá,
jak divný půvab tvůj, jak prudký žár,
ach, jak bychom ti neslíbali s čela
tajemství tvá, jež Tvůrce dal ti v dar
a jimiž bytost tvoje s věky spjata —
o země Svatá!

Jak závoj minula prst dějů poodhalí,
s tvých vrcholů plá obět posvátná,
s nich zárodky se příštích věků valí,
Bůh tebou mluví hesla památná —
ty pánska člověka jsi s Bohem zlatá —
o země Svatá!

V plnosti časů Spásu z tvého lúna
pak vzchází světu — líbám její stan — —
O Betléme — kolébko Krista slunná,
bud zdráv! Zde obrod lidstvu uchystán,
a nová světla jemu rozežata —
o země Svatá!

A Spásá s láskou léčí lidstva rány —
což její žalob podnes neslyšíš ? ! —
Ty tichá Galileo, dumná Getsemani,
ty tvrdá cesta, která nesla kříž —
slyš Spásy smrtný sten — — o Golgata! — —
o země Svatá!

Však vstala Spásá zas a v divů skonu
v oltářích s námi skryta přebývá
a jako kdys svým věrným na Sionu
milostí proud nám Duchem vylívá,
by sklizeň nesla setba započatá —
o země Svatá!

A Tebe, krásko, přízrak dávné viny
až podnes trásní, každý tíží kout,
minulé slávy cár a rozvaliny
tvé syny pudily se rozprchnout,
vždyť se Spásou ti Milost také vzata —
o země Svatá!

Než místo synů cizí k tobě děti
jdou, nevděčná, svou slzou skropit prach, —
což neslyšíš jich zpěvy vůkol zněti,
jak v osiřelých duní prostorách —
jsi jako dřív zas slávou přebohatá —
o země Svatá!

Snad neuzím tě už — svá svatá místa
jen v hlubinách mi srdce zůstaviš — — —
Kéž milost tu mi Boží láska schystá,
af jasný pokyne mi Kristův kříž,
až trouba jeho zazní z Josafata
o země Svatá!

Frant. Chramosta.

Kostel sv. Michala v Brně.

IV.

V Brně před odjezdem.

Na březích Jordánu.

Go se už zvony chrámů brněnských navý provázely poutníků do blízkého i dalekého světa od té doby, co bije jejich srdce ! A Moravané rádi putují. Nikdy však ještě nevpadaly svými akordy do zpěvu poutníků ubírajících se tak daleko, kam až vážně ubíral se zástup vyšlý v den sv. Vavřince z chrámu sv. Michala. Ždi velikého a útulného tohoto chrámu byly by se musily rozestoupiti, kdyby byly měly pojati všechny ty zbožné i zvědavé, kteří nás přišli vyprovodit. V kostele plno, jako o vranovské pouti, ani kleknouti nemožno při pozdvihování, a ještě před otevřeným portálem tísnily se zástupy. A přece neodbila ještě ani šestá hodina ranní.

Bílá pánska s dvěma červeně vyšitými pateronásobnými kříži a číslem mezi nimi zdobí levé rámě některých přítomných. A mnohá zbožná duše, kdyby závisti byla schopna, záviděla by jim. Ti „znamenaní“ jsou poutníci jerusalemští. A ty kříže připnuté na některých prsou ? Jsou odznakem vykonané už jedenkráte aspoň pouti do Sv. země.

Chrámem zní píseň: „Ejhle, oltář Hospodinův září,“ a u oltáře planoucího v záplavě světel obětuje J. Exc. ndp. biskup brněnský Dr. Pavel hr. Huyn mši sv. za poutníky, aby šťastně doputovali do země Sv., šťastně z ní se navrátili, a došli kdysi Jerusalema nebeského. Po svátostním požehnání pak takto k přítomným promluvil:

Nejmilejší poutníci!

Byli jste právě přítomni oběti mše sv. Proč? Protože chcete putovati daleko, až do Sv. země. A před tou cestou jste chtěli mít požehnání. Vy jste to cítili, že jest to zajisté veliká věc, konati pout až do Sv. země, a vy jste prosili

Průvod vychází z kostela sv. Michala.

Fot. J. K.

při mši sv. o pomoc a požehnání. I já, jakožto váš biskup, jsem cítil vaše přání, a proto jsem dnes za vás obětoval mši sv. Pro vás, moji drazi! Zajisté vy to víte, na který úmysl. Abyste šťastně se dostali do Sv. země a šťastně se vrátili do vlasti. A pak na jeden ještě úmysl. Řeknu vám jej později.

Slyšeli jste mši sv. v kostele, kde jest přítomen Ježíš Kristus jako Bůh a jako člověk ve svatostánku, abychom jej mohli následovati. To musí každý člověk, křesťan, každý katolík. Co znamená následovati Ježíše Krista? Následovati Ježíše Krista znamená, aby katolík byl tak živ, jak byl živ Kristus Pán. Celý život Ježíše Krista byl křížem. Trpěl k vůli nám, aby dal příklad, že i my musíme trpěti. Často to slyšíte, že musíte nést kříž. Ale zpytujte svědomí, zda-li každý z vás vždy nesl kříž Kristův! A přece k tomu jsme povinni.

Vy chcete nésti kříž Kristův. Abyste to ještě lépe mohli, nestačilo vám slyšeti o Sv. zemi, nestačilo jen navštěvovati kostel, kde jest Ježíš Kristus přítomen. Vy chcete cestovati tam, kde byl a žil Kristus Pán. Vám jest dopráno cestovati do Sv. země. Je to velká milost Boží. Bez milosti níčeho nemůžeme. Budte pamětlivi, že Bůh je dárce milosti. Když vám prokazuje tu milost, že navštívíte místa, kde byl a žil Kristus Pán, pak o tom zajisté ví. A tento Bůh na každém místě chce vám dát mnoho milosti. Vaše povinnost bude, abyste otevřeli srdce svá, aby Pán Bůh milost, kterou chce vám dát, mohl dát k vašemu prospěchu.

Málo je těch, kteří mohou navštívit místa svatá. Je to zvláštní milost. Proto bude od vás Spasitel žádati, abyste ještě lépe než ostatní věřící ho následovali, a ještě lépe než ostatní nesli kříž Kristův. Budte pamětlivi, že Kristus Pán

Průvod na Zelném trhu v Brně.

Fot. J. K.

byl sama láska, a že tentýž přijde, aby soudil každého poutníka! Jak nerozumnou bylo, aby poutník, který byl ve Sv. zemi, nechtěl nésti kříž, těžkého hříchu. To nechcete. Ani Kristus Pán toho nechce. Chce každého spasiti. Vy to máte v moci, abyste měli užitky veliké pro tělo a pro nesmrtelnou duši. To jest přání Boha, ukřižovaného Spasitele a mým.

Mluvil jsem s jedním člověkem, který nebyl moc zbožný, ale chlubil se, že vykonal dobrou sv. zpověď v Jeruzalemě. I vy vykonejte dobrou sv. zpověď, učíme si úmysl varovati se hříchu a žít až do smrti bez těžkých hříchů! V kostele se modlite za sebe i ostatní lid. Až budete ve Sv. zemi, vrouceně se modlete za sebe, pak za církev sv. katolickou, za papeže, který je pronásledován, za císaře, za to, aby na Moravě se vždy zachovávala víra Cyrillo-Methodějská, za všechny, za které se nikdo nemodlí a zvláště za ty, kteří pronásledují církev i v naší vlasti,

a za hřišníky! Ještě jednu prosbu mám; modlete se i za svého biskupa a za duše v očistci.

A třetí úmysl, na který jsem obětoval dnešní mši sv., jest, abyste se všichni vrátili k Bohu po smrti do nebe, do včeného nebeského Jerusalema. Amen.

* * *

Na to vykonány modlitby z breviáře za šfastnou cestu, a když dozvědělo poslední „amen“, patero velikých dřevěných křížů jerusalemských pozdvíženo nad hlavami poutníků rozdělených v pět skupin, a šest bohoslovů vzalo na ramena nosítka se sochou Té, pod jejíž ochranou Moravané vítězili a pod jejíž pláštěm putovati

Průvod na Kapucínském náměstí.

Fotografoval J. K.

chtějí přes moře. Zavlál prapor, zazněla hudba, a náměstí Dominikánské, ulice Radnická, Zelný trh a Kapucínské náměstí rozeznávaly se zpěvem velebné písni: „Bože, co's ráčil.“ Průvod šel v tomto pořádku: kněží, muži a ženy skupiny prvé (č. 1—100), na to poutní prapor. A zase kněží, muži a ženy skupiny druhé (č. 101—200); na to hudba, pak socha Panny Marie a za ní J. Exc. npd. biskup doprovázen pp. preláty-poutníky Dr. Pospišilem a Dr. Hodrem, a kněžími z kongregace nejsv. Vykupitele. Pak skupina třetí (č. 201—300), čtvrtá (č. 301—400) a pátá (č. 401 až 533), všechny v též pořádku jako předchozí skupiny, totiž napřed kněží, na to muži a pak ženy.

Jako na vyvolené patřili na nás zástupy, tvoříce špalír od chrámu sv. Michala až na nádraží. A kdo se opozdil, nadběhl

průvodu, u Kapucínů postavil se na schodky, aby nic mu z průvodu neušlo. Čo chvíle vystoupil někdo ze zástupů kolem nás, aby stiskl ruku známému a známé a pošeptal mu „S Pánem Bohem. Vzpomeňte si na nás ve Sv. zemi nějakým otčenáškem. Vratte se nám všichni a šťastně!“ Šli s námi, a když dále nemohli, aspoň k nádraží. I J. Exc. npd. biskup doprovodil nás až do vlaku a vyčkal, až jsme opustili Brno.

Osmnáct vozů, z nichž 14 definitivních, 4 provisorní, stálo na nádraží na prvním perronu. Polovici dodala c. k. severní dráha a polovici jižní dráha. Když den před tím přišli jsme na nádraží před poledнем, abychom trídili a označovali vozy, shledáno, že z Vídni poslali v nevyzpytatelné věru moudrosti zvláštní vlak takto sestavený: 4 průchodní vozy III. tř., za nimi 10 vozů II. tř. neprůchodních a konec tvořily zase 4 průchodní vozy III. třídy. Na tak dlouhou cestu z Brna do Terstu dají vozy II. tř. s nadobro přehrazenými odděleními, z nichž se nedostaneš, jen když vlak zastaví.

Nejenom že každé kupé II. tř. takto úplně odříznuto od celého ostatního vlaku; tím i styk členů pořadatelstva s poutníky měl být úplně znemožněn. A přec mnozí ještě neměli ani jízdního lístku, jiní pásky a láhve poutnické nebo legitimace. A neméně otázka zdravotní padala na váhu. Rozhořčení spravedlivé netajeno ani před zástupcem šefa; vůdce pouti Dr. Hudec ihned telegraficky zakročil jak u ředitelství c. k. severní tak i jižní dráhy, telegraficky požádal o intervenci naše p. poslance Šilingra a Šramka a telegraficky i telefonicky obrátil se na ministerstvo železniční. Odpovědi došly až pozdě odpoledne, kde ředitelství severní dráhy slíbilo poslati v noci pět vozů průchodních II. tř., kdežto jižní dráha odpověděla, že takových vozů nemá právě k disposici. Znova telegrafováno, odpověď však nedošla. Bylo tedy možno večer před odjezdem definitivně rozdělit a umístit pouze čísla poutníků tř. III. Tato práce provedena do nejmenších podrobností dvěma členy výkonného komitétu brněnského, jimž k ruce byl neunavný lišeňský p. farář Hošek. Vozy II. třídy označeny s polovicí provisorně, z polovice definitivně vyvěšením čísel příslušných poutníků na zevnější straně vagonů až po záměně vozů státní dráhy ještě před východem slunce. Ráno telegrafováno znovu ředitelství jižní dráhy, i J. Exc. npd. biskup telegraficky v náš prospěch zakročil u ministerstva. V Břeclavě pak došlo nás už sdělení z Vídni, že ve Vídni zbývající nevyhovující vozy jižní dráhy budou zaměněny za průchodní.

Tři čtvrti hodiny zbývalo ještě do odjezdu. Ve spoustě 533 čísel na vozech umístněných hledal každý číslo své a našed je, vítězně vnášel do něho vše to, bez čeho, jak myslil, by nemohl vydati se přes moře; vše to úzkostlivě složeno v ruční kuffírk.

A co momentek, zajímavých momentek, byl bys mohl v krátké době zachytiti aparátem oka svého. Obrázky ty ukázaly by ti

nejedno zarosené oko, nejedno srdečné stisknutí rukou, důvěrny pohled, a obsah této řeči očí a rukou u všech stejný: „Provázej vás Pán Bůh, vratte se šťastně!“ Naši neunavní pp. poslanci Šilingr a Šrámek přispěchali dátí nám „S Bohem“ ústně a Mariánská družina učitelek mor. písemně.

Brněnská katedrála sv. Petra a Pavla.

„Tak už jedeme“ — řekli jsme si s pocity smíšenými, když jsme si vyhledali svůj koutek, a s oken po pravé straně naposledy pozdravili štíhlé věže brněnské katedrály.

„Na cestu pokoje a blaha říd nás všemohoucí a milosrdný Hospodin, a anděl Rafael sprovázej nás na

cestě, abychom se zase v pokoji, zdraví a radosti vrátili domů.

Bože, jenž jsi svého služebníka Abrahama z chaldejského města Ur vyvedeného na všech cestách jeho pouti chránil a opatroval, prosíme, rač opatrovati i nás služebníky své; buď nám, Pane, v přípravě pomoci, na cestě potěchou, v parnu zastíněním, v dešti a zimě záštitou, ve mdlobě oporu, v protivenství ochranou, na kluzké cestě berlou, v bouři přístavem: abychom Tebou jsouče vedeni, tam, kam putujeme, šťastně dospěli a konečně bez úrazu domů se navrátili.“ (Z itineraria breviáře.)

Jediné slůvko odtrhlo bytostí drahé od sebe, slůvko „sedat“! Konduktor otočil klikou, zapadla závora, hlavy objevily se v oknech vagonů. Ještě několik slov, a vlak sebou trhl. Bylo pět minut po osmé hodině ranní. S oken zamihlo se ještě poslední mávání rukou a bílých šátků, a z perronu poslední „Na shledanou“ a — „S Bohem“ na cestu: Brno—Terst—Jerusalem.

„Tak už jedeme“ — řekli jsme si s pocity smíšenými, když jsme si vyhledali svůj koutek, a s oken po pravé straně naposledy pozdravili štíhlé věže brněnské katedrály.

Naši poutníci na nádraží v Lyddě.

Fot. J. K.

V.

Z Brna do Terstu.

 ebyli jsme všichni. Chybělo nás na půl druhého sta; ne snad, že by byli zmeškali vlak už v Brně a museli nás dohnáti na svoje útraty nejbližším rychlíkem do Terstu. — Tento luxus mohli si dovoliti jen dva poutníci ze západní Moravy. — Přisedali však až ve stanicích za Brnem. Proto vlak v naší Moravence několikrát zastavil, aby se doplnil plný počet. Zastavky byly v těchto místech:

Stanice	Příjezd		Odjezd		Doba denní
	hod.	min.	hod.	min.	
Morava:					
Brno	—	—	8	05	ráno
Rajhrad	8	21	8	24	ráno
Hrušovany (sev. dráha)	8	32	8	35	ráno
Vranovice	8	45	8	48	ráno
Hustopeč	9	00	9	05	ráno
Zaječí	9	13	9	16	ráno
Podivín	9	25	9	30	ráno
Břeclava	9	44	9	58	ráno
Dolní Rakousy:					
Vídeň (severní nádr.)	11	46	2	13	odpol.

Na každé z těchto zastávek vyskočila z vlaku neveliká buclatá a mrštná postava v taláru s pravým tureckým fezem na hlavě, se zarostlou tváří, v rukou držíc krabici s obálkami s osmerým obsahem a neunavně ujímala se všech nově přibylých, jsouc zrakem jejich zraků, odpovědí jejich otázek, a vůdcem jejich nejistoty. Toh poutní pořadatel p. professor Bartoš.

V Břeclavě přisedalo z východní a jižní Moravy právě 99 účastníků, mezi nimiž poutník zvláště milý, jenž už při první pouti s námi jel, J. M. npd. biskup Dr. Karel Wiesner z Olomouce.

Břeclava má pro poutní výpravy z Moravy do Sv. země význam historický. První pout lidová do Jerusalema z Moravy r. 1905. vyjela nikoliv z Brna, nýbrž z Břeclavy, jakožto střediska drah ze všech koutů Moravy. Tenkráte ovšem pořádal pout ještě palestýnský spolek brixenský.

Letos, kdy už máme svůj palestýnský spolek se sídlem v Brně, zvoleno za východiště pouti přirozeně Brno. Že obyvatelé břeclavští, proslavení pohostinstvím z r. 1905. se zase přišli na nás podívat i se svými panáčky, netřeba podotýkat. Ale kdyby i nikdo na celé cestě nebyl si býval na nás vzpomněl a nebyl by nám přišel dát „S Pánem Bohem“, jeden nebyl by jistě na nás zapomněl, a tento jeden jistě byl by nás někde dohnal, aby se mohl s námi rozloučit, a my s ním potěšiti. Jest to — poslanec a probošt Dr. Ant. Cyr. Stojan. Schválně si zajel do Břeclavy k vůli nám.

Delší přestávka v Břeclavě poskytla hladovým příležitost zmařiti nějaký teplý páreček.

A jak mizela nám pod nohama rodná půda, tak mizela nad hlavami našimi jasná tvář sluníčka. V Rakousích stahovaly se už mraky, a když o tři čtvrti na 12. hod. vjízděli jsme do severního nádraží v Idensku, už lilo. Že kde kdo po svém deštníku se obrací, chtěje se dostati ven a vida, jak venku leje, není jistě nic divného. Když však natahuje ruku do příhrádky nad hlavou, kde zcela jistě a bezpečně uložil deštník, a nic tam neahrábne, to je ovšem divné. — Co už to kousků a podařených natropeno s deštníky zvláště professorskými, ač i farářské mají svoji pestrou historii a literaturu! — Deštník pryč! Oko těká pod kufry, z prava i zleva i ze spodu je okukuje, ruka spouzí znova po sedátku a po všech koutech kupé, i pod sedátkem vše zvisitováno, nezapadl-li snad tam, ale deštníku nikde. Dobrá rada v nouzi vzácná. Přítele v neštěstí poznáš. A dobrý přítel-prelát sám třímaje svůj deštník pod paží, pomáhá hledat v kupé jednom, a když tam nelze ničeho nalézti, jde s tebou do sousedního; ptají se, kde jaké paraple berou do ruky, nezatoulalo-li se až tam, jdou do třetího, čtvrtého kupé, projdou a prohledají celý vagón, ale

deštník jakoby se do vody propadl. Bezradně hledí si přátelé dobrí ve tvář. Tak kdysi marně spolu hledali breviář. V tom sklouzne zrak poškozeného pod paži přítelovu, kde tulí se ke kabátu paraple. „Nemáš snad naposledy ty sám můj deštník?“ — „Co tě nemá. Já mám svůj.“ — „Ukaž! . . . Vždyť toto je můj deštník!! A potom jsme jej měli spolu najít, když ty jej nosíš pod paží. A ještě i poutko mu utrhne!“ —

Pro silný liják přešla mnohým chuf nahlédnoti zběžně do lovecké výstavy, jak původně měli v úmyslu. Na polední občerstvení však, třebas i pršelo, chuf nepřešla ani těm, co v nádraží zůstali, ani těm, kteří poblíž nádraží nebo až ke Gabrielovi zapadli, odkud automobilem se vraceli.

Zatím vyměněny neprůchodní vozy jižní dráhy za průchodní a velice elegantní. Chtěli napravit chybu. Ubytovací otázka tím definitivně rozhodnuta.

Čechové vídění s horlivým P. Bedekem přišli se před odjezdem na perron s námi rozloučit. Zpívajíce národní hymnus mariánský, vyjeli jsme po dvouhodinné přestávce polední ze severního nádraží říšského hlavního města. Ba ani na Brno už by si nebyli mnozí vzpomněli, kdyby se nebyla pojednou mihla pod okny vozu špediterská archa s nápisem: Skutezky, Brünn.

Průchodními vozy docíleno spojení všech se všemi, a pravý život mezi poutníky nastal. Ohnisko vlaku, kde ubytováno poutní komité, označeno s obou stran praporky v papežských a národních barvách vyvěšenými v oknech. Představování vzájemně usnadněno pohledem na číslo pásky, jemuž v seznamu poutníků odpovídalo příslušné jméno i povolání. Poutní láhve rozdávány a přijímány s tajným i netajeným přáním: „Škoda, že v nich nic není.“ Naše krásné posvátné zpěvy roznášel vlnký větřík z vozů železničních po krajinách Dolních Rakous; jinde růžencem oslavovali nebes Královnu a jinde poutníci z r. 1905. pochlubili se svými zkušenostmi před novici pouti.

Jízdní řád stanoven takto:

Stanice	Příjezd		Odjezd		Doba denní
	hod.	min.	hod.	min.	
Vídeň (severní nádr.) .	11	46	2	13	odpol.
Meidling	2	40	2	50	odpol.
Víd. Nové Město . . .	3	49	3	52	odpol.
Hlohnice	4	31	4	36	odpol.
Semmering	5	37	5	38	odpol.
Štýrsko:					
M ü r z u s c h l a g . .	6	00	6	38	večer
Most nad Murou (Bruck)	7	33	7	38	večer
Štýrský Hradec . . .	8	40	8	50	večer
Maribor	10	21	10	26	v noci
Celje	11	55	12	00	v noci
Zidanmost (Steinbr.) .	12	29	12	34	v noci
Kraňsko:					
Lublaň	1	45	1	50	v noci
Svatý Petr	3	59	4	01	ráno
Istrie:					
Nabrezina	4	58	4	59	ráno
Terst	5	25	—	—	ráno

Neznámá krajina Dolních Rakous za Vídní byla příčinou, že chodby ve vozích zataraseny tak, že sotva útlý se prodral. A kdo ještě nejel přes Semmering, nemohl se už dočkat.

V Hlohnici před Semmeringem nás vlak roztrhl ve dvě polovice a my, druzí, jen z daleka jsme viděli, jak na serpentinách a viaduktech, mostech a tunelích utíkají nám první, aby nás předběhli do M ü r z u s c h l a g u. Tam zase spojeno, co na půl druhé hodiny roztrženo. Půlhodinová zastávka stačila k večernímu občerstvení.

A zas do vlaku. Ještě chvíli rozhlíželi jsme se okny po horách a údolích svěže zeleného Š týr s k a. Nádraží za nádražím jsme míjeli a momentkou zachycovali život na nich. Ale obrázky byly čím dál tím tmavší, neurčitější. Ani oko nebylo už jasné. Poslové noci použili své moci a zkaliли znavené oko. Na nádražích už svítily. A když vykonána večerní modlitba, oko smutně dívalo se na ten kousek místa ve vozu, kde znavené a snad i o spánek předchozí noci oloupené tělo mělo dojiti žádaného klidu. Hlava schoulila se do tvrdého koutku a mlhavé myšlenky z ní zalétaly až pod ty střechy, kde říkáme, že jsme doma, a vzpomínaly všech drahých, kteří aspoň modlitbou zůstali s námi spojeni.

Terst.

Fot. Alois Mašek.

Miramare.
Fotografoval Dr. Fr. Nábělek m^l.

VI. V Terstu.

Jízda 16 hodinová v drnčícím a se smýkajícím vlaku doveďe nervy i žaludek přivésti z rovnováhy. A proto nebylo se diviti, když někteří slabší za noci anticipovali mořskou nemoc. O 5. hod. ráno ve čtvrtek minuli jsme Nabrezinu, a chvíli na to, když vlak se stočil, objevilo se po pravici — moře, tak krásné a velkolepé, s klidem pozorované z okna železničního vozu, se zvláštním však

Pohled na moře od Opčiny
(z jedoucího vlaku).

respektem pozorované od těch, kteří od něho něco žádají. Velký a mocný to věru pán, a proto prosebník s třesením se mu blíží.

Rybáři zahrnovali sítě a nákladní parníky se zavěšenou řadou bárek brázdily vody. Pod námi u břehu nějaký venkovský italský hřbitov s nezbytnými cypřiši, koupelny obehnané drátěnou sítí, a na výspě v zeleni zahrad a parku pohádkové Miramare, a už vjíždíme do nádraží v Terstu.

Je půl šesté hodiny ranní. Nebe zachmuřené. Přítěž v podobě kufrů a vaků složil každý na perroně před tím vozem, v němž jel. Nestaraje se o další jeho osudy, bral se k východu. Zábavná to věru podívaná na směsici postav mužských i ženských různě

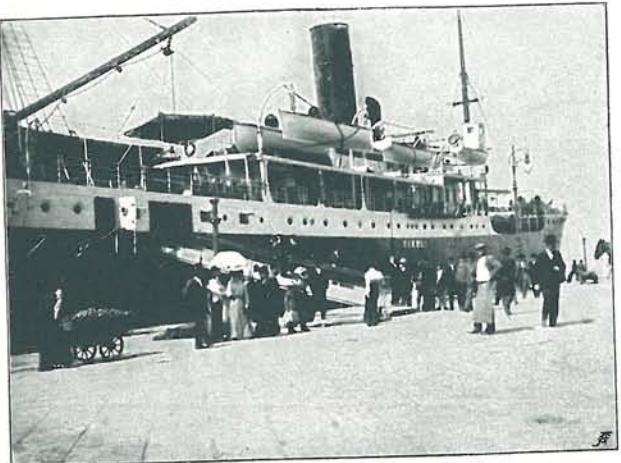

V Terstu na nábřeží.

kostymovaných podle toho, jak kdo rozuměl pokynům a radám poutního průvodce.

Až v Terstě! Co by za to mnohý dal, kdyby aspoň do Terstu se jednou v životě dostal, kdyby aspoň jednou uviděl moře. A ti, kdož dosud jen lodičky, parníčky a motorové člunek viděli na řekách a rybníčích, živě hovoří o lesu stožárů ve velkém přístavu teretském, se zájmem sledují ranní život na trhu mezi prodavači zeleniny a jižního ovoce, mezi obchodníky s rybami na rybím trhu, slabikují všude jen vlašské nápisů na štítech krámů a vlašské pojmenování ulic. Cestou zastavují se, by žaludku podali ranní jeho elixír a zvýšili skleslou jeho náladu. Ale i útroby žluté natřených plechů s orlíčkem žádají svého podílu, a první pozdravy

některým aspoň drahým z rakouské ještě ciziny metány jsou do těchto nenasytých, danaitských schránek. Už pohled z Terstu způsobí v jejich vesničce rozruch, což teprve, až přijdou pohledy až z Jerusalema! Aby pak i čtenář „Hlasu“ něco se o nás doveděl, odeslán z Terstu redakci „Hlasu“ telegram, že zdrávi do Terstu jsme dojeli a že všichni (533) opouštíme pevninu. J. Exc. npd. biskupu brněnskému odeslán telegram tohoto znění: „Poutníci vděčně vzpomínají svého velepastýře. Vlak z Vídne je v pořádku.“ J. Exc. npd. knížeti-arcibiskupu olomouckému jsme telegrafovali: „Poutníci jerusalemští skládají hold svému metropolitovi.“ Ku slavnostnímu odhalení pamětní desky Václava Kosmáka ke dni 14. srpna farnímu úřadu v Martinkově poslan tento pozdravný

Tirolia.

telegram: „Hold vzdáváme miláčku lidu moravského a líbáme v duchu tu zlatou ruku, jíž požehnal Pán.“

Než to vše jen na rychlo. Není Terst cílem naší cesty. Oko těká po kolosech lodních na nábřeží, sestavuje velká písmena z venčí na bocích pod palubou ve slovo a přesvědčujíc se, že nedávají slovo „Tirol“, znova dává se do slabikování, až po několikeré marné námaze vítězně volá a ukazuje: „To jest ona.“ Připoutali obra, jenž běžetí má cestou, dalekou cestou, silnými řetězy ke dnu. Dva můstky jen udržují ještě spojení jeho s pevninou. Vše, co označeno červeným křížem pateronásobným, spěchá po nich do této archy Noemovy, na jejíž stožáru mocně vlá ve větru totéž znamení.

Hučí stroje, skřípají jeřáby, paluba a mezipalubí plní se očíslovanými kufry, pobíhají plavci, prohlížejíce si nové příchozí, potřine se s tváří sluncem ožehnutých zřízenců Lloydu, pořadatel

poutní dává si ukazovati legitimace, udávaje, kterým směrem máš se bráti do své kajuty, část mužstva lodního uvádí neznámé hosty do nového jich bydliště.

S těžkým, z horsta zavazadel vyloveným kufrem a ještě těžším srdcem kráčí poutník neznámou pevninou až k místu jemu patřícímu, ztrácí se jak kapka v moři; našel, co mu patří; každé lůžko je očíslováno. Položil na ně svůj kuffík a deštník, podíval se na svého souseda, a už vynořuje se po schodech, aby zasedl za stůl bíle prostřený a okusil první snídaně na lodi. Zvědavost nedopřává mu dlouhého posezení, a už ho vidíš u zábradlí paluby, an kývá novým příchozím a usmívá se na ně, jakoby od jakživa býval na moři. Vždyť ti, co teprve po můstku kráceli, ještě vlastně nic o lodi nevěděli, a on již toho za chvíliku ví velmi mnoho. Okem měří hloubku moře, dívá se do dálky na oblohu mraky zahalenou a těší se nadějí, že vlnky neklidného moře nevzrostou ve vlny.

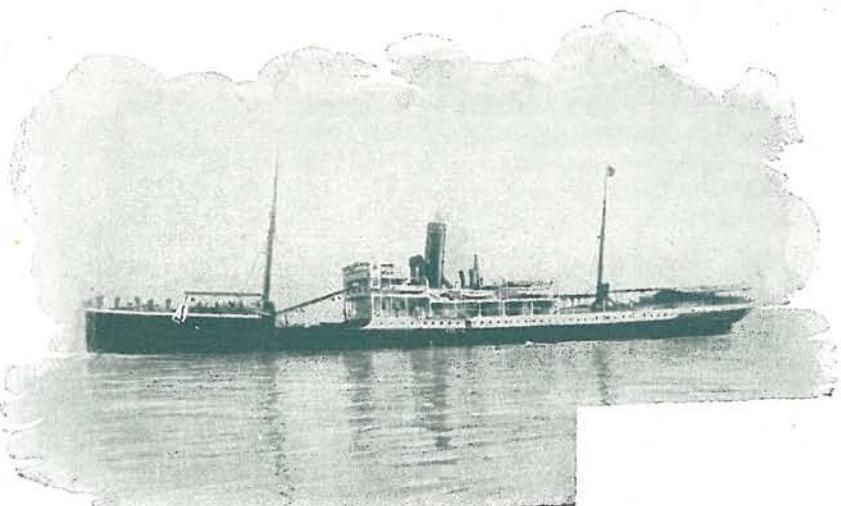
Nahnul se k sousedovi, aby mu cosi řekl. Ten však právě doprovází okem svůj opozděný kufr na jeho cestě ze špediterského vozu do sítě zavěšené na jeřábu. Oko zvedá zároveň s jeřábem kufr, otáčí se s jeřábem a s ním klade všechny kufry na palubu. A za okem jde ruka, a o jeden kufr na palubě méně.

Přišli všichni, i ti dva, kteří v Brně zmeškali vlak, dohonili nás.

V prostřed paluby postaven mezikrém a rozložen hlavní oltář se sochou P. Marie Hostýnské, odemknutí i ostatní oltáře a zásvuky a vybráno z nich vše, čeho potřebí pro první mši sv. na lodi. J. Milost npd. biskup Wisnar obléká se v roucho mešní.

Na věžích chrámu terstsckých udeřilo půl deváté. Vše tlačí se u zábradlí paluby. Jsme všichni. Už pojedeme.

Poslední spojení s pevninou přerváno, můstky stáhnuty na nábřeží. Z hlubokosti hrudi obra lodního ozvalo se trojí duté zalkání. Zařinčely řetězy, pozvedajíce kotvu.

Tirolia opouští přístav.

V Terstě — ve chvíli odjezdu.

Fot. J. F.

VII. Ve vodách Adrie.

Alea jacta est. Kostky jsou vrženy. „Tak už jedeme.“ Táž slova, jak 24 hodiny před tím, a přece s jinou pronesená příchutí. Ano, jedeme, a nezastavíme se plných pětkrát 24 hodin. Dojedeme? Doplujeme? Jediný Bůh to ví. „Anděle Boží, strážce můj, rač vždycky být ochránce můj!“ A ruce samoděk se spínají, oči k nebi zvedají, srdce rychleji, protože úzkostí, bije, a 533 poutníků jako na povel pokleká kolem sochy Panny Marie Hostýnské a prosí, jak jen pokorné a stísněné srdce lidské prosit dovede, o pomoc její i anděla strážce.

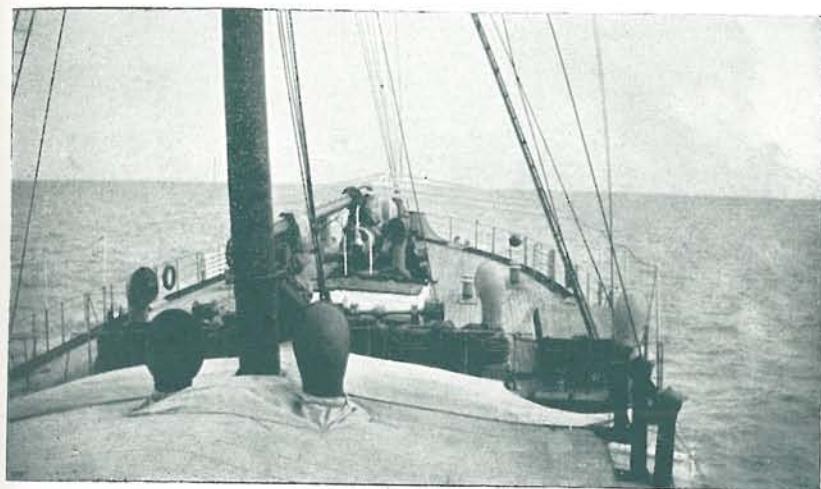
„Všelicos jsem zažil ve světě, ale podobného dojmu, jakého jsem zažil dnes, když začali jsme plavbu, a když viděl jsem dojatý, zbožnosti oddaný lid, toho dojmu nezapomenu do smrti,“ pravil jeden z poutníků, osoba vysoce postavená, nekněz.

Začala mše sv. A to „Tisíckrát pozdravujem Tebe, o Matičko Krista Ježíše,“ drálo se z hrdel i srdečí této malé obce křesťanské vřeleji než při nejkrásnějších pobožnostech májových.

S Bohem Evropo! S Bohem, ty země politické, národnostní a náboženské rozervanosti a bojů, neklidu a hyperkultury. Toužíme po klidu, chceme pookrát, nabrat síly na cestu života, a odcházíme po příkladu Spasitele do samoty, na poušť vod. Mnoho drahého svěřujeme tobě, doufáme však všichni, že s pomocí Boha Otce i Syna jeho v nejsvětější Svátosti mezi námi ubytovaného a pod ochranou Matky Boží zase šťastně se za tři týdny se svými shledáme.

Před Tvým obrazem, o Matko Páně,
chceme prosby svoje skládati,
zachovej nás vždycky v své ochraně,
začkoliv Tě budem žádati:
v nouzi, zámutku, kříži, trápení,
vyzádej u Boha potěšení;
o račiž nám svojí přímluvou
vždy štědře býti nápomocnou!

Klidně, tak že ani pohybu lodi nebylo pozorovat, vzdalovali jsme se pevniny, zanechávajíc v husté mlze za sebou Terst. A když domodlil se p. biskup s lidem poslední otčenášek za šťastnou

Pohled na přídu Tirolie od salonku.

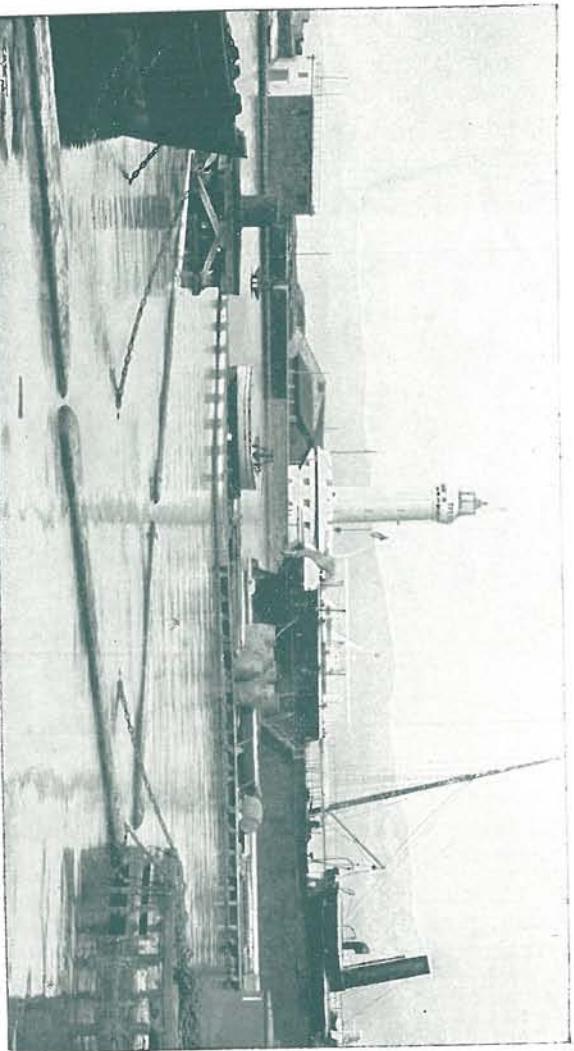
Fot. Eugen Vacátko.

plavbu a udělil svátostné požehnání, rozešli se poutníci, vytáhli červené Baedekry, tmavohnědé Mayery, podrobné mapky, dalekohledy, kukátká, poutního průvodce, zmocnili se každý nějakého sedátka a zrakem pohraničního finančního strážníka sledovali břehy Istrije, mimo než jsme pluli.

Záliv morský (italsky Vallone di Muggia), záliv koparský (Vallone di Capodistria) s městy téhož jména, městečko Izla (Isola), ačkoliv dosti blízko, zdály se nám přece příliš daleko, než abychom mohli konstatovati něco víc než že jsou to pouze větší nebo menší budovami zastavená místa. Plujíce mimo město Pirano, rozeznávali jsme nad ním na skalnatém pahorku zámek, jenž dodává městu rytířského vzhledu.

A zrovna na protilehlé straně směrem ku břehům italským objevila se v jedné chvíli věž s několika domy přímořského léčebného místa G r a d u.

Terstský maják.

Hned za městem Piranem zakrojuje se do pevniny Istrije třetí záliv, totiž p i r a n s k ý (Vallone di Pirano) vybíhající v mys Ž a l b o r n u (punta Salvore) s daleko viditelným majákem.

Při další plavbě podél západního pobřeží Istrije minuli jsme dopoledne tato větší místa: U m a g o, N o v i g r a d (Cittanova) a P o r e č (Parenzo). Po poledni mohutnou R o v i n j (Rovigno). Po bližších údajích nikdo nepátral. Stačilo mu znáti jméno místa; ba i to za několik hodin zapomněl. Však je to v knihách tištěno.

Velká nástěnná školní mapa spolkem palestýnským zakoupená a na příhodném místě paluby vyvěšená prokazovala neocenitelné služby, a to tím více, když ochotný II. kapitán M. Nardo, jenž už po deváté cestu do Palestýny koná, a tentokrát i svého synka Maria s sebou vzal, naznačil tužkou na mapě dráhu naší Tirolie.

Plujeme dvě, tři hodiny a libujeme si to. Poněkud stísněná s počátku nálada výtvarny fantasie a různými řečmi o hrůzách moře nadobro mizí. Slunce pozvolna trhá mraky; moře pak myslí to s námi dobré, a chce, abychom neměli příčiny o něm na Moravě špatně mluviti. Proto s chutí dala se po 11. hod. třetí třída do jídla, kterou pro nedostatek místa po hodině vystřídala třída druhá a první.

Po obědě konány Kolumbovy cesty po 96 metrech dlouhé a 13 metrech široké Tirolii. Objeveny taje mezipalubí, kuřácký salonek, pianino v salonku I. tř., vyzkoušeny příjemnosti nejhořejší paluby s pohodlnými lehátky a konečně objevena v blízkosti přídy lodi neznámá pevnina, ohnivě na obzoru se rysující, a proto asi všechny k sobě tak vábící, pevnina „U žíznivého poutníka“. A kdykoliv potom hrdlo horkem vypráhlé zatoužilo po ledovém občerstvení první speciality Plzně, hledalo v této končinách a našlo je. Ba neodolala pěnícím se a svůdným těmto Sirenám ani sedmerým zámkem uzamčená ústa nejpřísnějších asketu.

O 2. hodině odpolední pozdravili jsme z dálky křídové ostrovy brionské, a když brzo na to sluníčko se na nás zasmálo, vyloudilo z kapes lecjakou viržinku a kubovku i dýmku. A toť jistě příznivé znamení, znamení mnohomluvné. Pulje (Pola) jsme pro velikou dálku neviděli, jenom směr tušili, kde asi jí hledati. Rovněž nejjižnější mys Istrije K a m e n j a k (punta di Promontore) zůstal příliš daleko po levici, než abychom si byli mohli učiniti o něm jasnější pojmem.

O 3. hodině sešel se v salonku I. třídy sbor zpěváků, aby za řízení p. děkana Hlobila z Rajhradu a za doprovodu brněnského p. bohoslovce Martinka nacvičil pro slavnostní případy latinskou mši a některé vložky.

Svačina o 4. hodině, a po zemské této rajskou vléval rosu srdečnými slovy l i s e n s k ý p. f a r á ř H o š e k. Jako slovo Janovo na poušti neslo se ryzí jeho slovo k těm, kdož seskupeni stáli a seděli u jeho nohou na nepatrné oase modré Adrie.

* * *

„Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte.“ (Luk. 10, 23.)

Drazí poutníci!

Svatí evangelisté vykládají o Pánu Ježíši, že chodil s mísťa na místo, všude učil a dobré činil. Tu učil v Kafarnaum a přijal Petra a Ondřeje za apoštoly, v Káni galilejské zase účastňuje se hostiny svatební, tu zase u Jericha, jindy zas u města Samaří poučuje ženu u studny, tu v Bethanii u Lazara, a zase v Jeruzaleme vyučuje ve chrámě, pak středem Desítiměstí a zas ocitá se na poušti a vyučuje zástupy.

V pravdě byly tři roky učitelstvího života jeho ustanoveným putováním s mísťa na místo bez oddechu. Jak únavou byla činnost jeho, patrnou ze zmínky, že i za bouře na lodičce spal.

A proč chodil a putoval? Aby učil. Proto přišel na svět, aby spasil svět, aby žádný, kdož věří v něho nezahynul, ale měl život věčný; chodil a hledal ztracených ovci lidu izraelského.

I ta poslední jeho cesta z Bethanie do Jerusalema byla takovou poutí k zachránění lidu izraelského a nás všechn.

Ježíš Kristus zůstavil nám příklad, abychom ho následovali. Sám pravil: „Kdo chce za mnou přijít, následuj mě!“ Tedy i v putování máme ho následovat.

Kristus hledá i nás, volá i nás, jděme i my za Kristem! Za ním až na poušt putovali zástupové z daleka, aby jím pomohli: nemocní, aby je uzdravil, hladoví, aby je nasytíl, hříšníci, aby u něho našli odpustění a klidu duše své.

„Pojďte za mnou,“ volal Pán Ježíš — volá i nás, abychom šli za ním na ona povátná místa, kudy krácel.

Ježíši můj, kde jsi, abys i nás uzdravil, potěšil, posílíl a očistil?

Všude je Ježíš Kristus v nejsv. Svátosti oltářní přítomen, v každém kostele můžeme ho uctítavati.

Než srdce lidské touží spatřiti ta místa, kde Ježíš Kristus se zrodil, žil, pracoval, kde kázal, dobré činil; srdce lidské touží popatřiti na Kalvarii, kde trpěl, vyplakati se za hřichy jako Marie Magdalena u jeho hrobu.

Tato touha srdce vede i nás všechny za jednou myšlenkou, k jednomu cíli; a neváhám říci, že skoro rok tato touha spojovala nás již doma a splněná na místech svatých spojovati nás bude v milých a dojemných vzpomínkách po celý život, nebot kdo Jeruzalem navštívil, nezapomene naň nikdy.

Method Hošek, farář v Líšni u Brna.

Touha veliká pobádala chudého muže i ženu, aby obětovali své úspory na pout tuto, pobádala i zámožné, aby nejen peníze obětovali, ale i nesnáze cesty té snášeli.

Je to pout daleká a obtížná — vzduchá mnohý. Ano daleká, přes hory a doly, přes moře vede nás touha, z Evropy do Asie, z krajin milých do neznámých.

Ale, milí přátelé, kdo táže se na dálku, aby upokojil srdece touhu? Kdo čítá dny a zkoumá překážky? Láska přemáhá všecko, jak praví sv. Pavel. „Láska jest trpělivá, lásky všecko snáší, všecko věří, všecko se naděje, všecko trpělivě čeká. Láska nikdy nevypadá.“ A tak i nás povede lásku k tomu, po kterém toužíme, po kterém vzducháme dle slov Písma: „Vstanu a schodím město, po náměstích a ulicích a hledám, jež miluje duše má. Vody mnohé nemohou uhasit lásky, aniž ji řeky zatopí.“ Jak velikou byla teprve láka těch, kteří v dřívějších dobách konávali pout do Svaté země v mnohém nebezpečí na zemi i na moři, uprostřed nevěřících, kdy pout trvala rok i více let, mnohdy o hladu a žízni.

Nynější naše pout do Sv. země je sice pro nás daleká, ale má sotva část nebezpečí dřívějších poutí. Dočítáme se v životopisech svatých, že konávali pouti daleké na místa významná. Tak sv. Klement Maria Hofbauer dvakrát vykonal cestu do Říma pěšky, sv. Antonín Pad. veliké cesty konal, aby kázel a hledal duši ztracených. A my báli bychom se dálky, abychom získali pokoj duše své? Co podniká člověk, aby splnil touhu, a často hříšnou? Obětuje jméní i život, aby dosáhl splnění. A my bychom se chvěli před malou obětí, kterou přinášíme Kristu a touze duše své?

Jaké obtíže? Kristus Pán pro nás nesl kříž na Kalvarii a třikrát pod ním klesl; i my vezměme ten kříž obtíží a nepříjemnosti na této cestě! Vzdýt jdeme za tím, po kterém touží duše naše. Vzdýt máme i my za hřichy své trpěti. Kdo by řekl, že hříchu nemá, sám sebe obelhává a lhářem je. Kdo by nezasloužil trestu?

Sv. Terezie říkala: Ježíši, bud trpěti neb umříti, a byla světicí. Sv. Alois — anděl v těle lidském, plakal nad hřichy svými. Kolik my jich máme, jak my je máme oplakávat, jaké pokání za ně činiti? „Hřešili jsme, neprávě jsme jednali, a proto přišly zlé věci na nás,“ volejme se žalmistou Páně.

Sv. Ambrož praví: „Tys člověk a hřešil jsi jako člověk, naprav tedy chybu svou. Hřichy nelze smýti leč slzami a pokáním. Odpustiti hřich nemůže ani anděl ani archanděl, ano ani Pán neopouští, leč činíme-li pokání. Pokání jest třeba, jako jest raněný třeba léku. Sv. Jarolím praví: „Pokání jest žebřík, po kterém stoupáme tam, odkud jsme padli.“

Pokání nemá slovy, ale skutkem konáno býti. Sv. Ignác praví: „Tak se káti sluší, aby v srdci zkroušený, v ústech vyznání, v činu dostiucinění bylo.“

Milí přátelé! Jak mocně dotýkají se nás slova Jóoele proroka: „Obratte se ke mně celým srdcem svým, s postem, pláčem a kvílením a roztrhněte srdece svá a ne roucha svá!“

V mnohem zřešili jsme všechni. Poznejme vinu, kajicně ji želme, a za ni zadost učiňme! Skutky kajicné otvírají bránu milosrdenství Božího a usmířují spravedlnost jeho. Lépe pozdě než nikdy!

Tak o bětujme i tuto pout se všem i obtížem i jako pokání za hřichy své.

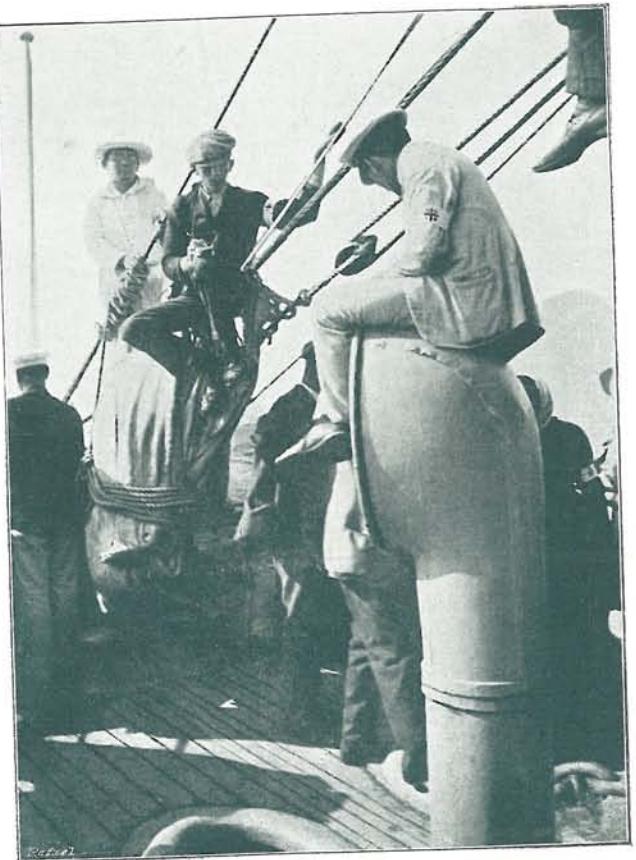
Z okolí Brna konají každoročně pout do Vambeřic. Jedna část poutníků jede druhou na pět dní, druhá část na patnáct dní pěšky. Vzpomínám poutníka rolníka, který každý rok jede na pout tu pěšky, ačkoliv mohl by si věnovati na dráhu; je zámožný. Říkává po pouti: „To jsem okrál tam ve Vambeřicích, na Kalvarii je člověk opravdu jak v Jeruzaleme. Čím bych se zavděčil milému Ježíši, který za mne takovou cestu konal na Kalvarii za hřichy mé? Proto jdu pěšky.“ O kolik dňí my cestu do Jerusalama konáme déle? A navštívíme skutečnou, ne napodobenou Kalvarii. Jak my teprve okrejeme duchovně, vykonáme-li pout tu jak onen rolník zkroušená a pokorné.

Poutí tou do Jerusalama staneme se také účastnými mnohých míst. Sv. Otec jako strážce pokladu duchovních milostí uděluje poutníkům do Sv. země plnomocné odpustky, když navštíví sv. místa v Jerusalémě, hodně

sv. pokání a sv. Oltářní příjmu a na mysl církve sv. se pomodlí. Rovněž uděluje odpustky růžencům, které dotýkány byly na Božím hrobě a posvěceny. Od-pustky mohou poutníci věnovati i duším v očistci a růžence darované určitým osobám rovněž požívají práva odpustek.

Kněžím pak poutníkům uděluje zvláštní výsady při sloužení mše sv.

Jak v ýznamná jest pout naše! Kdo může vypočítat ty, kdož nalezli na místech oněch pokoj duše a začali život nový, plný odříkání, sebezapírání, život svatý.

Za klidného moře na přídě Tirolie.

Tam kráčetí budeme na posvátných místech, kudy krácel Spasitel, tam stoupati budeme v šlepě Ježíše Krista krvavé. V Betlémě sestoupíme do jeskyně, kde panenství vydalo nejskvostnější plod, poklad, kde spasení naše se ukázalo. Kde pastýři se klaněli dítku chudému v plénkách ovinutému a ležícímu v jesličkách, kde prozpěvovali andělé „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Tam jakoby volali andělé i na nás: „Jděte do Betléma, neboť zvěstuji vám radost velikou: narodil se vám Spasitel, klanějte se jemu!“

Vstoupíme na místo, kam spěchal dvanáctiletý Ježíšek s Pannou Marií a sv. Josefem, aby zjevena byla moudrost jeho i zákoníkům a kněžím, kam spěchával už dospělý na slavnost velikonoční, aby účasten byl oběti Starého zákona, sám připravuje se již k nejsvětější oběti zákona Nového.

Vstoupíme na místo, kde Ježíš Kristus konaje svůj úřad učitelský, vyháněl kupce, kde ve spravedlivém hněvu volal: „Dům tento dům modlitby jest, a vy učinili jste jej pelej lotrovskou,“ a kde učil lid na každý den.

Vstoupíme do večeřadla, kde ustanovil nejsv. sv. Oltářní, obět Nového zákona, která obětována jest od východu slunce až na západ. Tam jako bychom slyšeli Ježíše Krista: „S toužebností žádal jsem tohoto beránka jisti s vámi, prveň bych trpěl.“

Vstoupíme na horu Olivetskou, kam dle obyčeje chodíval a za ním šli i učedníci. Vejdeme v zahradu Getsemanskou, kde potil se krví, kde zanechal před branou apoštoly, aby se modlili, kde v úzkosti se modlil: „Otcé! chceš-li, přenes kalich tento ode mne, ale ne má vůle, ale Tvá se staň!“ I ukázal se mu anděl s nebe, posilňuje ho; a učiněn jest pot jeho, jako krupéje krve tekoucí na zem.

Budeme jako svědkové, kde kdysi dobrý učedník Jidáš, jehož lakota svedla, zradil Mistra, kde i Petr jej opustil a Jan, miláček jeho, utekl, plášt svůj zůstaviv v rukou nepřátel.

Vrátime se zas do města Jerusalema, bychom konali s Kristem Pánem křížovou jeho cestu. Vejdeme do domu Annášova, Kaifášova, do paláce Pilátova a budeme jako svědkové nespravedlivého soudu, zloby lidské a potupy Kristovy.

Půjdeme za Ježíšem, jak zbožná tradice nám zachovala, po čtrnácti zastaveních ulicemi města. Poklekneme na místech, kde klel tříkráte pod křížem, kde setkal se s Matkou bolestnou, s Veronikou, s nábožnými ženami, až přijdem do chrámu, který vystaven je nad místem ukřížování i nad hrobem jeho. Tam na Kalvárii poslechneme poslední jeho slova, jeho testament, kde stará se ještě umírá na kříži o Matku, učedníky, kde odpouští nepřátelům i lotrovi.

Tam podstoupil smrtelný zápas na kříži, plný bolestí tělesných i duševních. Tam naposled zavolal: „Dokonáno jest“, a nakloniv hlavu, vypustil duši.

Zachvěje se srdce při smutných zvucích zpěvu, kterým doprovázen bývá každodenně průvod obcházející tato místa.

Půjdeme cestou, kterou se ubíraly nábožné ženy první den po sobotě, aby pomazaly tělo Ježíšovo. Připojíme se k nim, abychom byli svědky radostné zvěsti andělské: „Nebojte se! Ježíše hledáte nazaretského ukřížovaného? Vstal jest, není ho tuto; aj, místo, kde jej položili.“

Navštívíme nášto, kde sv. Štěpán byl kamenován a útulek Ježíše Krista u přítele jeho Lazara v Bethanii, kde odpočíval po svých dalekých cestách. Vstoupíme do hrobu Lazarova, kterého vzkříšil; připomeneme si tam starostlivou Martu a kajícničku Magdalenu.

Půjdeme na místa, kde Ježíš Kristus plakal nad Jerusalemem: „O kdybys bylo poznalo i ty, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě je k pokoji; ale nyní skryto jest to před očima tvýma.“

Zastavíme se na cestě té na místě, kde Ježíš učil apoštoly modlit se Otčenáš, modlitbu nejkrásnější, kde před učedníky vstoupil na nebesa.

Shlédneme i místa posvátná Panny Marie v Jeruzalemě, kde Panna Maria byla vychována, místo smrti Panny Marie na hoře Sioně i místo hrobu jejího pod horou Olivetskou, odkud i na nebe byla vzata.

Navštívíme horu Moria, kde kdysi stával slavný a velebný chrám Šalomounův, středisko národa židovského, místo nyní opuštěné, kde stojí jen dvě mešity turecké.

Budeme svědky náruku lidu israelského u posledního zbytku hradeb jerusalemských, kde kvíli a pláčou nad zkázou města.

Popatříme s hory Olivetské v dál až k pohoří quarantánskému, kde Ježíš byl pokoušen od dábla, pak k lesknoucí se v dálí hladině moře Mrtvého, svědku hněvu a trestu Božího nad zpustlými městy Sodomou a Gomorhou. Půjdeme kolem Jerusalema údolím Hinnomským k hoře pohoršení, kde Šalomoun král dal k vůli ženám svým pohanským vystavěti modly pohanské a jim oltáře zřídil.

Půjdeme údolím potoka Cedronu, kudy Ježíš kráčíval do zahrady Getsemanské, kudy i poslední cestu konal do Jerusalema vítězoslavnou, končící jeho utrpením.

Navštívíme i místo Ain Karim, kam Maria Panna spěchala navštívit sv. Alžbětu, kde ji tato pozdravila: „Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého,“ kde zazněl poprvé velebný chvalozpěv: Magnificat — velební duše má Hospodina.

Kdož, milí poutníci, doveďe vypočítati všecka ta místa posvěcená přítomností, kroky, zázraky Ježíše Krista.

Bůh Otec poslal Syna svého na zem, a On plnil vůli Otce nebeského, všude kázal, dobrě činil, zázraky potvrzoval pravdu svého učení.

Přišel na zem, aby spasil lid. Chodil, volal k sobě. Tak i nás volá. O kéž bychom poznali na těch místech jeho lásku a dobrotu a k němu se obrátili s celým srdcem, s celou myslí, s celou silou duše své. Kéž by byla tato pout k našemu spasení, k našemu pokojí.

Ježíši! K Tobě spěcháme, po Tvých stopách budeme kráčeti, Tvůj hlas slyšeti. O dej nám síly, dej nám milosti, abychom všecky dobré úmysly své vyslovili a věrnými učedníky Tvými byli, abychom jednou hodni byli vejít k Tobě do země zaslíbené, ve Tvůj Jerusalem nebeský. Amen.

* * *

Když první kazatel na moři skončil, pomodlili jsme se všichni společně radostný růženec, msgr. Josef Kubíček ze Všechovic měl svátostné požehnání, jemuž předcházela loretánská litanie a píseň „Vítej, vítej, tělo přezázračné“, a zakončil čtverhlasný sbor „Zdrávas, hvězdo mořská“.

Mezi tím nejedno oko od oltáře mariánského úzkostlivě smeklo se přes palubu až na okraj obzoru, tam, kde kupily se černé mraky, nevěstice nic příznivého. A přinesl je silný vítr na perutech a polévaly jako z konve, kde se co polévat dalo. Nás to sice rozrušilo, moře však zachovalo velebný svůj klid. A touha mnohých v sebe příliš důvěřujících viděti a slyšeti moře hrající při vytažených všech rejstřících se nesplnila.

Ostrovy Sušák (Sansego) a velký Lošinj (Lussin grande) byly poslední, jež jsme z dálky uviděli před večeří.

A po večeři zase všude život a veselo. Tak spřátelili jsme se s mořem, jež měsíček rostoucí po pravici ukazoval v pohádkové kráse barev, že ani rozloučiti jsme se s ním nemohli a nechťeli. Ano i když hodiny na stožáru dávno již postoupily za hodinu devátou, hodinu to klidu na lodi, stály a seděly hloučky poutníků ještě na palubě, dávajíce se ovívati nočním chladem. Piano zpívaná ukolébavka moře učarovala konečně všem, a po vroucí modlitbě vyhledal každý své skrovné, ale čisté místečko, kde by konečně po dvou dnech složil zemdlené, nevyspalé své údy.

Dr. Bernard Šustek,
O. S. Aug.
farář ze St. Brna a duchovní
vůdce pouti.

VIII.

Pobožnosti na lodi.

Stačí někdy jediné slovíčko, abychom řekli rozhodné slovo. Jediné slůvko určuje mnohy směr našeho jednání. Takovým slůvkem pro nejednoho z vrstev intelligence bylo v provolání slovo „pout“. Nepočítali jsme na velké účastenství intelligence laické, vždyť pořádána byla pout i d o v á; že však ti, již z intelligence s námi jeli, výpravě lesku dodali, nedá se zatajiti. A snad by jich bylo jelo víc, jen kdyby to nebyla pout anebo aspoň kdyby nešťastné slůvko „pout“ nebylo vytiskeno v provolání. „Výlet“ nebo „výzkumná cesta“ nebo „návštěva“ — tak kdyby to byli pojmenovali.

To už nezní tak svatě jako „pout“. Vždyť mnohý člověk je tomu nerad, mají-li ho za zbožněho. To by si prstem na mne ukazovali, že jsem byl také na pouti; co by to padlo uštěpačných poznámk od kollegů, snad i v novinách by si ho dobírali, že chodí s panáčky po poutích. Rád, velmi rád by byl jel, nebylo mu o peníze ani o volný čas, jen kdyby to nebyla pout.

Na pouti by se mimo to musil pořádat modlitbi, jen svaté písničky zpívat, a tím by se nedostal ku poznání krajin a jich lidu. Rozhodl se, že nepojede. Jediné slůvko to zavinilo.

S těmi pobožnostmi a modlitbami nebylo to tak zlé. Kdo to prodělá, snad by mohl činiti výtku, že pobožnosti bylo až příliš málo, nikdy však by se neodvážil vytknouti, že jich bylo mnoho. Na lodi byly společné pobožnosti jen dvakrát denně. Dopoledne o půl deváté hod. bylo kázání, a o deváté slavná mše sv. O desáté byl konec. Odpoledne o páté hodině modlitba růžence,

litanie a svátostné požehnání — tedy něco přes půl hodiny. Kázání odpoledne nebylo, vyjímajíc tři dny plavby, kdy však za to nebylo dopoledního kázání. Jiných společných služeb Božích na lodi vůbec nebylo. Themata kázání stanovena a logicky se řazena už před poutí. Neunavný náš duchovní v údce Dr Bernard Šustek z řádu sv. Augustina sestavil pořad i themata kázání a dopsal některým poutníkům kněžím, kteří by se uvolili buď na moři nebo ve Sv. zemi kázati. Rádi přijali žádaní tento namáhavý úkol, a budtež jim za to díky tisiceré tak srdečné, jako srdečné bylo pokaždé to „Pán Bůh zaplať!“ naší obce křesťanské na lodi po jejich „Amen“.

Pořad kázání na lodi (10) jakož i ve Sv. zemi (5) byl tento:

		Thema kázání	Kazatel	Slavnou mše sv. měl
1.	Na lodi 11. srpna čtvrtok	Význam naší pouti.	Method Hošek, farář v Líšni	J. M. ndp. biskup Dr. Karel Wisnar z Olomouce (bez assistance)
2.	12. srpna pátek	Pout do Jerusalema pozemského je obrazem pouti do Jerusalema něheského.	Josef Krestýn, místoděkan v Jaktaři u Opavy	Bernard Dolák, arcib. notář a farář v c. k. nemocnici v Praze
3.	13. srpna sobota	O hřichu.	Antonín Lás, farář v Lomnici n. Pop.	J. M. ndp. prelát Dr. Jakub Hodr z Brna
4.	14. srpna neděle	O milosrdenství Božím.	Josef Chlápek, farář v Kasavě u Holešova	J. M. ndp. prelát Dr. Frant. Kryštof z Prahy
5.	15. srpna Nanebevzetí P. Marie	Maria, matka milosrdenství.	Jaroslav Schovánek, král. kazatel a katecheta z Jičína	J. M. ndp. biskup Dr. Karel Wisnar z Olomouce
6.	V Jaffě 16. srpna úterý	Buď pozdravena, země Svatá!	Dr. Jan Kubíček, prof. bohosl. v Olomouci	Nebylo mše sv.
7.	V Jerusaleme 16. srpna úterý	U cíle.	J. M. ndp. biskup Dr. Karel Wisnar z Olomouce	Nebylo mše sv.
8.	17. srpna středa	Kristus Pán, král nás.	Tentýž	J. M. ndp. biskup Dr. Karel Wisnar z Olomouce

		Thema kázání	Kazatel	Slavnou mše sv. měl
9.	21. srpna neděle	O crux, ave! (Zdráv buď, kříži!)	Msgr. Dr. Josef Kupka, prof. bohosl. v Brně	J. M. ndp. prelát Dr. Josef Pospíšil z Brna
10.	24. srpna středa	Nezapomenu tebe, Jerusaleme!	P. Cyril Grebeníček, administrator fary Dominikánu ve Znojmě	J. M. ndp. biskup Dr. Karel Wisnar z Olomouce
11.	Na lodi 25. srpna čtvrtek	Díky Bohu za dar pravé víry.	Antonín Masák, spirituál Alžbětínek a katecheta v Brně	Nebylo společných služeb Božích
12.	26. srpna pátek	Proč někdo znova do hřichu upadá.	František Gogela, farář ve Střeběticích	Augustin Kleveta, děkan v. v. v Podivíně
13.	27. srpna sobota	Pro rozbouřene moře až na	přeloženo kdzdní neděli.	Sloužil jediný P. Alfons Tkadlec ze St. Brna
	28. srpna neděle dop.	Nejsv. Svátost — chléb pravý s nebe.	Dr. Hroznata Psota, český kazatel a kaplan v Jihlavě	J. M. ndp. prelát Dr. Josef Pospíšil z Brna
14.	28. srpna neděle odp.	Modli se a pracuj!	Stanislav Dufalík, kaplan v Plesné ve Slezsku	
15.	29. srpna pondělí	Vytrvej až do konce!	Josef Toman, spirituál semináře a katecheta v Brně	Msgr. Josef Kubíček, farář ve Všechovicích

Kněží, kteří chtěli a mohli, celebrovali denně u 13 oltářů od 4. hod. asi do půl 8. hod. Na základě vyžádané fakulty z Říma brán formulář mešní „De Beata“ bez Gloria a Credo denně. Že nesloužili prázdné palubě, toť ze zbožnosti našeho lidu dá se předvídati. Přicházeli, kdy kdo chtěl, ranní modlitbu při tom konali, růženec se modlivali, zazpívali si dojemné písni, pod jejichž vlažičkou okřívala duše, a s Kristem Pánem hodovali u společného stolu při sv. přijímání. Přicházeli bez vyzvání a odcházeli, kdy kdo chtěl. Na společné služby Boží svolával je sluha hlasem zvonku. A večer, kdo chtěl, mohl se přidat ku společné večerní modlitbě, již řídil p. farář Kotinský, nebo kdykoliv později tam pokleknouti u sochy Bohorodičky. Nikdo ho nekontroloval, nikdo si ho nevšímal.

Všechn ostatní čas byl úplně volný. Snad tedy spíše zaslouhoval by duchovní vůdce výtku, že málo bylo pobožnosti? Není dobrým skutkem pouze modlitba, je jím i pust. Postu od masice nebylo, za to dost a dost příležitosti k jiným skutkům sebezapření. Bez obtíží a nepohodlí ani na přepychové Thalii se do Sv. země nedostaneš. A kdybys vše si mohl ku svému pohodlí objednat, počasí si přece neobjednáš.

Konečně jít na pout, nebáti se krájeti po živých ulicích brněnských jako poutník, k tomu také třeba kus křesťanské statečnosti.

Skupina kněží a bohoslovů.

Fot. J. K.

Kdo ovšem chtěl, mohl se modliti soukromě pořád a každou chvíli. Rovněž ku sv. přijímání mohl přistupovati kdo chtěl, a to nejen u hlavního oltáře, nýbrž i u všech postranních, upozorniv přede mší sv. kněze, aby několik partikulí konsekroval. Příležitost ku společnému přijetí svátosti pokání dána v neděli před svátkem Nanebevzetí Panny Marie.

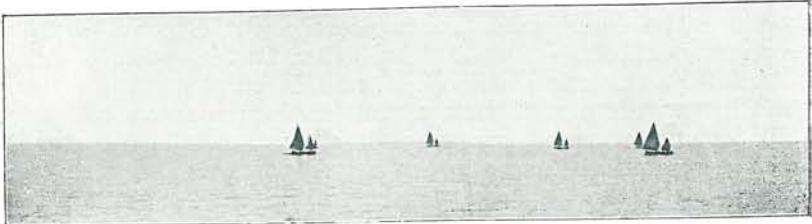
A proč pout do Sv. země? Jsou místa, na jichž prohlédnutí stačí cestopis, a jsou místa, kde ani Baedeker nestačí, kam třeba jít s modlitební knihou. Z vlastní zkušenosti vím toto: Byl jsem dvakrát v katakombách Kallixtových v Římě. Ponejprv jako

poutník a po druhé jako turista. Ponejprv měli jsme — právě v den sv. Kallixta — na místě hrobu sv. Cecilie společné služby Boží. A když celebrant, tehdy J. M. ndp. biskup Dr. Karel Wisnar, přečetl evangelium z missálu a pak jazykem rodným četl slova téhož evangelia: „Není nic skrytého, co by nebylo zjeveno... Co vám pravím ve tmě, pravte na světle... A nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabít atd.“ bylo nám tak divně a slova třebas už tolíkráte slyšeného a čteného evangelia tak opojně působila v těch podzemních skryších, kde se jimi sílili mučedníci, že dojmu toho nelze a nelze zapomenouti. A když při sv. přijímání podával biskup Tělo Páně, mizela před námi přítomnost, a my žili v prvních dobách křesťanských. První dojem katakomb nazval bych svatým.

A druhý? Přišli jsme se svíčkami, vůdce vykládal, kde co památného, my prohlíželi místa hrobů, zachované malby, prošli jsme z nich mnohem více než při první návštěvě, viděli jsme tedy víc, a přec daleko a daleko zůstala co do dojmu za návštěvou před rokem. Scházela jí svatost, a tak zůstala zcela všední, tuctová; obohatila sice ducha lidského, k nebesům však ho nepovznesla.

A jako s katakombami Kallixtovými, tak má se to i se zahradou Getsemanskou, cestou křížovou, Kalvarií, hrobem v Jeruzalemě. Na ta místa se nechodí s cestopisem, nýbrž s modlitební knihou a s růžencem, chceš-li z nich méti pravý dojem jako věřící katolický křesťan. Ovšem ztráví se pobožnostmi na místech sv. hodně času, tak že, kdyby se odpočítily, mohl by pobyt v Jeruzalemě být zkrácen snad i o dva dny a místo toho mohlo by se navštíviti jiné místo. Jestliže však někdo ani na tak svaté půdě, jako je město svaté, nepamatuje, aby něco také získal pro nadpřirozený život své duše, kde chce na život ten pamatovati? A jdeš-li, abys na svatých místech obrodil a posílil svou duši, pak konáš pouť.

Fot. J. K.

IX.

Kritický den.

První noc na moři. Komu by se to nevtisklo hluboko v paměť? Kdo by se o tom nerozhovořil? Vždyť to krásné, plným jasem vycházejícího slunce do tmavomodra zbarvené moře přímo vyzářilo nás, bychom odpověď mu dali na otázku: „Jak odpočinuli jste si v mých hebkých loktech?“ A povídajíce si o tom, dobré jsme dali vysvědčení, ba přemnoží i s vyznamenáním. Tři poutníci

Vivat academia!

Fot. J. K.

sice propadli, bez nedostatečných propadli, ne však vinou moře, nýbrž lidí, kteří lůžko v prvním poschodi špatně upevnili. Neohlášená tato návštěva v přízemí u těch, kteří právě pod nimi spali, vyvolala nemilé překvapení a shon, u ostatních pak byla předmětem žertů a vtipů. Ani o pádu ministerstva nebylo by se hovořilo živěj.

V noci minuli jsme dalmatské ostrovy Dugu (isola Grossa) a Kornat (Incoronata), pak památný vítězství Tegetthoffovým z r. 1866. ostrov Vis (Lissa), na to kránu Šušac (Cazza) a Lastovo (Lagosta) a přiblížili jsme se více břehům italským, jež jsme i pouhým okem po východu slunce viděli.

Marně bys hledal na naší lodi pancéřových děl. Za to vyzbrojili jsme ji třinácti oltáři, aby obět na nich přinášená prorážela nebesa a zajistila nám cestu do Jerusalema pozemského i nebeského. Pořádek kněží u jednotlivých oltářů stanoven a vyvěšen den před tím. Na missionářské tyto oltáře radost je se dívat, a nevíš, čemu bys více se měl diviti, zda milounkemu vzezení všech jeho součástek či jeho praktičnosti. A zbožný lid nás kupil se kolem oltářů, — modlil se a zpíval jak doma ve svém kostelíčku, nejsa si v těchto chvílích ani toho vědom, že jede po moři. A že by se snad na tom moři mohl utopiti, to teprve už nikomu dnes ani nenapadlo.

Asi o 8. hodině objevil se na obzoru parník od břehů italských plující. Kde jaké kukátko a dalekohled zaměřil po něm. Než pro dálku nebylo možno nic jiného zjistiti, leč jen, že je to parník.

Kázání o půl 9. hodině měl někdejší spirituál v semináři olomouckém a nyní farář a místoděkan v Jaktaři u Opavy vdp. Josef Restýn. Uchvatné, obsahem a formou mistrné kázání mělo za thema: „Pout do Jerusalama pozemského je obrazem pouti do Jerusalama nebeského“ a znělo takto:

Drazí poutníci!

Popráno mně s tohoto místa, na šírem moři, k vám vzdáleným od naší milé vlasti, vzdáleným od vašich milých, několik promluvit slov.

Co vedlo, co pohnulo vás, že opustili jste domov svůj, že opustili jste drahé své a vydali se na tuto cestu obtížnou, ano i nebezpečnou? Snad touha po zábavě, po dobrodružství, po nových zkušenostech? Ah! K tomu byste jistě byli volili cestu více pohodlí skýtající! Nás vede výšší cíl, než jaký mají před očima moderní výletníci! Chceme spatřit místa posvátená prací a utrpením, posvátená potem a krví našeho božského Spasitele. Chceme spatřit místa, kde původ vzala a se uskutečnila nejsvětější tajemství naši svaté víry. A proč toužíme po místech těch? Abychom oživili víru svou, posilnili naději svou, roznítili lásku svou k božskému Spasiteli. Tam, drazí spolupoutníci, tam na těch místech svatých, procítíme, prožijeme to, co nám svatá evangelia o milém Vykupiteli našem vypravují, tam oživení výrou obecovati s ním budeme, ať tak díl, tvář v tvář, tam v myslí své vírou uvidíme jej jako živého v lidské jeho podobě mezi sebou; tam jemu přednášeti budeme stesky a potřeby své s živější důvěrou; tam na těch místech jeho krví skropených rozechřejeme chladná srdce svá větší láskou k němu. Máme sice božského Spasitele svého v nejsvětější Svatosti skutečně přítomného, ba i na této

lodi dlí z nevýzpytatelné lásky své mezi námi; ale, drazí v Kristu, tam na těch místech, kde on dlel, učil a trpěl, tam, kde nám ta tajemství svatá ustanovil, tam jej zajisté budeme viděti ještě živěji zrakem víry své, tam k němu se budeme utíkatí vroucněji a důvěrněji, nežli to činíme v chrámech našich. Tam oživíme víru svou a oblažíme obcováním s ním srdce svá; vždyť srdce vírou proniknute cítí se blaženo a šťastno ve společnosti s Kristem.

Drazí spolupoutníci! Život nás pozemský často přirovnáván bývá k pouti, k plavbě po moři, kde ta naše lodička životní brzy klidně pluje, brzy vlnami sem tam zmítána bývá. A co jest cílem té pouti pozemské? Cílem pouti jerusalemské: oživiti víru a obcování s Kristem; a cílem pouti pozemské: obcovati s Kristem tváří v tvář, viděti Krista v jeho slávě a velebnosti, mítí Krista, požívatí Krista, spojenu býti s Kristem dokonale a nerozlučnou po celou věčnost. V tomto největší blaženost svatých a vyvolených Božích, tot konečným a nejvyšším cílem pozemské pouti naší. To tak krásně naznačil sv. Pavel slovy: „Coarctor, desiderium habens dissolvi et esse cum Christo. Tisnē jsem, touhu maje zemřítia a býti s Kristem.“ Tuto touhu tak ušlechtilé naznačil sv. Tomáš Aqu., když Spasiteli na kříži jeho se tázajícímu: „Jakou odměnu ti dáti mám za to, že jsi o mně tak dobře psal,“ v odpověď dal: „Žádnou jinou než sebe!“ Tato pravda tak pěkně vyjádřena v modlitbě Zdrávas Královno slovy: A Ježíše nám po tomto putování ukaž! Ježíše viděti, ty nevýzpytatelné božské vlastnosti v jeho osobě, at tak díl, stělesněné poznati a z tohoto jasněho poznávání velebnosti Boží věčné se těšiti, tot konečným cílem té naší pouti pozemské! Kéž se zádný z nás jeho nemine!

Checene-li dojít, drazí v Kristu! cíle pouti jerusalemské, oživiti totiž víru v Krista, posilnití důvěru v něho a oblažiti se láskou k němu pro další život svůj, tu třeba především vynhnouti se jednomu úskalí: nezapomenouti na cíl pouti a nepokládati cestu tuto jen za nějaký moderní výlet, při kterém chce člověk přivésti změnu do obyčejného svého života, pobavit se, poveseliti se. Moji drazí! Kdo by s takovým záměrem pout tu konal, ten onoho idealního cíle nedojde; ten vrátí se ze Svaté země chladnější a lhostejnější, snad i neuspokojenější, nežli se tam ubírá.

Josef Krestýn,
farář a místoděkan v Jaktaři u Opavy.

po případě zažítí nějaké dobrodružství, pobavit se, poveseliti se. Moji drazí! Kdo by s takovým záměrem pout tu konal, ten onoho idealního cíle nedojde; ten vrátí se ze Svaté země chladnější a lhostejnější, snad i neuspokojenější, nežli se tam ubírá.

A checene-li neminouti se cíle na té životní pouti své k Jerusalemu nebeskému, tu především též nutno toho úskalí se hledet uvarovati, úskalí zapomenutí na nejvyšší cíl života svého: přijíti ke Kristu, spojiti se na věky s Kristem. Naše lodička životní plyne někdy tak klidně mořem životním; krásy světa, lákadla světa někdy člověka tak dovedou oslepiti, že zapomene na svůj cíl vyšší, že žije tak, jakoby povoláním jeho a cílem života jeho bylo: pozemské statky, lidská důstojenství, světské rozkoše! O! drazí v Kristu, běda nám, kdybychom podobnými lákadly se svěsti a zaslepiti dali; pout tímto životem byla by pro nás po-

chybena a výsledek její, věčná záhuba naše! Ale Pán Bůh ve své prozřetelnosti a dobrotě časem sám se stará, abychom se vzpamatovali, abychom se nedali zaslepiti. On tu hladinu našeho života někdy poněkud rozčeří a rozbouří, a ta lodička naše časem hodně nebezpečně vlnami útrap se zmítá, abychom si připomněli poslední, nejvyšší cíl života svého: přijíti ku blaženosti s Kristem.

O sv. Vilibaldo, synu anglického krále Richarda, napotomním biskupu eichštetském, se vypravuje, že na cestě do Sv. země, již tolík spatřiti toužil, oslepl. Tenkráte ovšem cesta taková byla mnohem nebezpečnější a namáhavější a trvala mnohem déle. Dospěv do Jerusalema úpěnlivě se modlil před křížem, na němž bczský Spasitel krev svou vycedil, o navrácení zraku. A Bůh vyslyšel prosbu jeho a uzdraven byl od slepoty své.

Drazí spolupoutníci! Až v Jeruzalemě klečeti budeme na tom místě svatém na Kalvarii, kde byl též kříž a na něm tělo našeho božského Vykupitele, ó prosme Ježíše, krev svou tam za nás vycedivšího, aby nedopustil, by duševní zrak náš kdy zaslepen byl lákadly tohoto světa, aby nedcpustil, bychom kdy zapomněli na ten cíl své životní pouti. A kdyby snad někdo z nás v nebezpečí byl, ztratiti zrak víry svaté, která nám cíl ten stále ukazuje, o volejme úpěnlivě ku Spasiteli na hoře Kalvarské: Pane! at vidím! Jsem odhodlán i trpký prostředek, i útrapy přijmouti z rukou Tvých, abych si zachránil, po případě znova nabýt zraku víry svaté, vedoucí mne k Jerusalemu nebeskému.

Milí spolupoutníci! Velmi důležitým na naší pouti jest šťastné přistání v Jaffě, přístavu to Sv. země. Není to sice, jmenovitě za klidného moře, tak hrozné, jak se to mnohdy líčí, ale bez nebezpečí to není. Přejeme si všichni šťastně v Jaffě přistáti, šťastně do převozní lodičky a po ní na břeh se dostati. Naše životní pout má také svou Jaffu, přístav do věčnosti. Tam v hodinu smrti ukončí se plavba pozemská. O! kéž by ona šťastně pro každého z nás se ukončila! Kéž by to přistání v Jaffě před nebeským Jerusalarem pro nás šťastné bylo! Za to chceme úpěnlivě prositi v Božím hrobě. Na tom místě, kde spočívalo svaté tělo Kristovo, na tom místě, kde dostalo se jemu největší oslavu slavným z mrtvých vstáním, chceme si tu milost vyprositi, bychom po návratu svém z Jerusalama tak živí byli, bychom si zasloužili šťastné ukončení plavby životní, šťastnou hodinku smrti. A Ježíše, plod života svého, nám po tomto putování ukaž, o milostivá, o přívětivá, o přesladká Panno Maria! Amen.

Na přídě Tirolie.
Fot. Eugen Vacátko.

První slavnou mši sv. měl na to arcibiskupský notář a farář v c. k. všeobecné nemocnici v Praze Bernard Dolák za assistance p. katechety Venhudu z Husovic a p. faráře Říba ze Studence u Horek. K nebesům se orla vzletem nesla nadšená píseň, týmiž začínajíc slovy. A když ponejprv při zpívaném evangeliu zahouklo malícké lodní dělo, ohlašující blízkému pobřeží první hlavní částku mše sv., trhli sebou všichni, kdož toho na lodi nikdy nezažili, domnívajíce se, že nanejméně začíná boj s mořskými piráty.

Po společných službách Božích ranních i odpoledních bývaly „ohlášky“, jež těšívaly se všeobecné pozornosti.

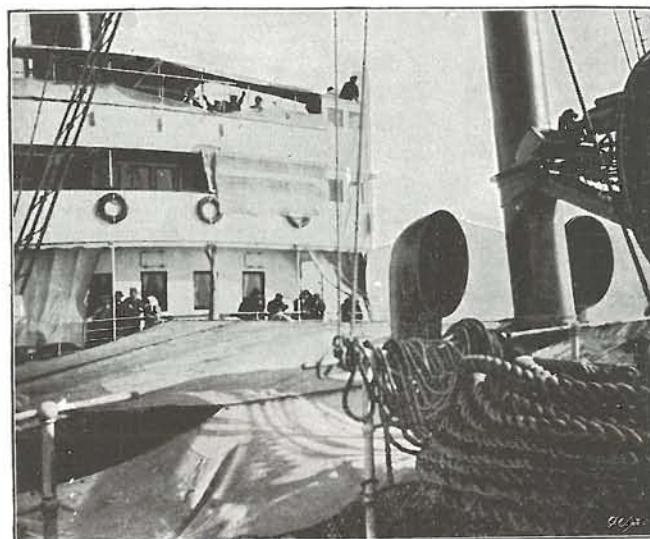
Bohoslovci - poutníci.

Fot. J. K.

Nevím, stojí-li už pomník vynálezce pohlednic; nestojí-li však dosud, pak finančníci všech států měli by mu zbudovati ohromnou egyptskou pyramidu, odpovídající velikosti kapitálu narostlého z obrázků a poštovních známek.

Vezly jsme s sebou 25.000 pohlednic objednaných do Brna přímo z Jerusalema a rozdelených ve dvě serie po 25 různých pohledech v jednom balíčku. Za půl druhé hodiny rozprodáno vše. Páni bohoslovci brněnští: Haňka, Martinek, Skoupý, olomoucký: Novotný, pražští: Kučera, Makeš, Multerer, Pohlídal, českobudějovický Rehoř a novosvěcenec z Olomouce P. Zapletal nestačili vyhovovati neobyčeň velkým poptávkám, a pokladník vyndávali zásoby ze dvou beden a počítati. A dvakrát tolik by se bylo prodalo, kdyby jen bylo bývalo.

Bezstarostný způsob života změnil svou tvářnost. Špicovány nebo vypůjčovány tužky, z kapes a zápisníků vytaženy celé schematismy jmen a adres, rozloženy po stolech, pohlednice přisuzovány jednotlivým adressátům dle nejlepšího vlastního výběru, nalepovány rakousko-levantské známky ohnivě červené po 10 a kanárkově žluté po 5 centimech, zkrátka, paluba proměněna v ohromnou poštovní expedici. To nám budou žehnat na poště a poslati celou tu naši pout k šípku! A přece jejich prácedárce vydělá tisíce. Za to posakuje srdce všech píšicích, že si mohou dopřáti toho luxu a až z Jaffy a Jerusalema poslati někomu pohled, a poskočí srdce těch, jichž jména skvějí se na papírku vyvolených.

Pohled s přídy na můstek kapitánský a salonek I. třídy.

O jak málo potřebí, abys někomu radost udělal anebo si někoho do smrti znepřátelil!

Teplo v hodinách popoledních a půllitrová láhev vína nebo sklenice dobrého piva naladila k restituci toho, oč kdo v noci pro dusno v kajutách byl oloupen.

Mapa toho odpoledne zvlášť těšila se veliké pozornosti. „Otranto“. Staří Slované nevyslovovali asi jména svého Peruna s větším respektem než jako poutníci do Svaté země mluví o Otrantu. Otranto jest přístavní město italské se 2400 obyvateli a sídlem arcibiskupa; v těch místech adriatické moře se velmi súžuje, majíc šířky jen 66 km. (asi jako z Brna do Třebíče) a

hloubky až 1000 m. a končí přelévajíc se do moře středozemního. Největší šířka moře adriatického jest až 230 km. Proudění moře jest v úzině otrantské větší než v severní části moře adriatického, což mírá za následek větší kolébání lodi, a to zas mořskou nemoc.

Kdy přijedeme do úziny otrantské? Bude se to tam kývat? Vyžádá si moře prvních obětí? A když starostlivé duše zvěděly, že tudy pojedeme až po 8. hodině večerní, a že krisi mohou po případě přespati, spadl kámen s jejich srdce, a černá káva ke sváčině chutnala o 10% lahodněji. Přece však pojem „mořská nemota“ nepadl pod prah vědomí, pořád se v různých obměnách vracej, jak z hovorů znova a znova o podivné této nemoci navazovaných dalo se vyčísti.

„A co mně radíte proti mořské nemoci?“ Jeden radil — málo jísti, jiný radil — hodně se najísti. Ten odporučoval koňák, onen zase — jen žádnou lihovinu. Jeden — sedět, druhý — stát, třetí — ležet, čtvrtý — dívati se hodně do dálky a nikoliv na loď, pátý — nemluvit o nemoci, šestý — nemysliti na ni, sedmý — cumlati bonbony, osmý — cumlati viržinku, devátý — hledati místo uprostřed, kde pohyb lodi je nejmenší, desátý — hodně stáhnouti žaludek, jedenáctý — povoliti těsný šat kolem žaludku, dvanáctý — kapati si kapucínský balsám na cukr. Kolik hlav, tolik rad. Už prý i zvláštní mechanismus lůžek lodních vynašli, jenž při kývání lodi lůžko stále v klidu udržuje. Všechny tyto rady a léky jsou většinou bez účinku. Nepříjemnosti v žaludku jsou už koncem mořské nemoci; počátek a příčina vězí v duševním stavu vzniklému z vědomí porušení rovnováhy, a na tuto příčinu najít medicinu je věru těžko.

Není také zákona, že by každý, kdo ponejprve po moři pluje, musil dostat mořskou nemoc, ani zákona, že ten, kdo jednou ji měl, podruhé ji už nedostane. Někdo jede ponejprve, a to na moři dosti rozbouřeném, a nic mu to nedělá. Jiný, jenž ji už přestál, a při uklidnění lodi ji ihned pozbyl, dostává ji znova, dá-li se loď znova do kymácení, a dostává ji kolikrát za sebou, kolikrát loď znova se začne kolíbat.

Velmi mnoho záleží na kapitánovi, aby řídil loď proudy vod takovým směrem, kde by tyto na loď měly co možná nejméně nemilý účinek. Mořská nemoc, může-li vůbec nevolnost nemocí být zvána, přestává ihned, jakmile loď klidně pluje.

Delfíni vykonali také toho dne nám svoji návštěvu. Mají asi ve svém kalendáři tento druhý den plavby poutníků do Jeruzalema vytiskný červeně, svátečně. Tentokrát však odcházeli nepohostění, zanevřeli na nás a už nám po celé cestě neukázali svých hřbetů.

O 5. hodině pomodlili jsme se společně bolestný růženec, a sv. požehnání s litanií k Božskému Srdci Páně měl prof. bohosloví z Olomouce dr. Špáček.

I když nebylo společných pobožností, kdykoli šel jsi mimo oltář Panny Marie, vždycky jsi tam našel ty, kteří modlitbou tichou, hlasitou i zpěvem doporučeli vše, co na tři týdny opustili, i sebe ochraně Hvězdy mořské. Tof pás ochrany mocnější a jistější nad všecky ty v kajutách i na zábradlí zavěšené.

Mezi strojními důstojníky na lodi objevili jsme Čecha z království od Tábora p. Václava Přesličku. Jeho ochotou a povolením komandanta umožněno skupinám po 20 osobách nahlédnouti po 5. hodině odpolední do nejhlubších tajů Tirolie, do strojovny, k šesti ohromným pecím a k lodnímu šroubu.

Kuchaři na Tirolii.

Také naši živitelé kuchaři těšili se vzácné naší pozornosti zvláště ovšem paní a slečen kollegyní. Všechna jídla k obědu i k večeři denně připravují se úplně čerstvá, bílý chléb denně čerstvě se peče. A co z jídla se nespolečuje, pochová se v moři. Luxus, kterého na pevnině ani Rotšild si nedovolí. Žebráci tady nechodí.

Po večeři bývaly vzácné černé hodinky při svitu rostoucí luny na každém krásném mísťecku dle vlastní volby, na něž jistě každý přítel nefalšované přírody rád a dlouho bude vzpomínati.

Otranto zůstalo věrno svým zásadám a ohlásilo svou přítomnost slabým rozkolibáním lodi. My však zachovali klid stoíků a šli spát.

Korfu.

Fot. Alois Mašek.

X.

Ve vodách řeckých.

Dejkrásnější den plavby! Moře jonské! Všelijak jsme o tobě smýšleli, když v zeměpisu a dějepise starého Řecka o tobě nám povídala ústa professorská. Zkoušeli nás, známky nám dávali o tobě, a dnes 13. srpna v sobotu klassifikujeme my tebe. A zaslouží si známku výbornou.

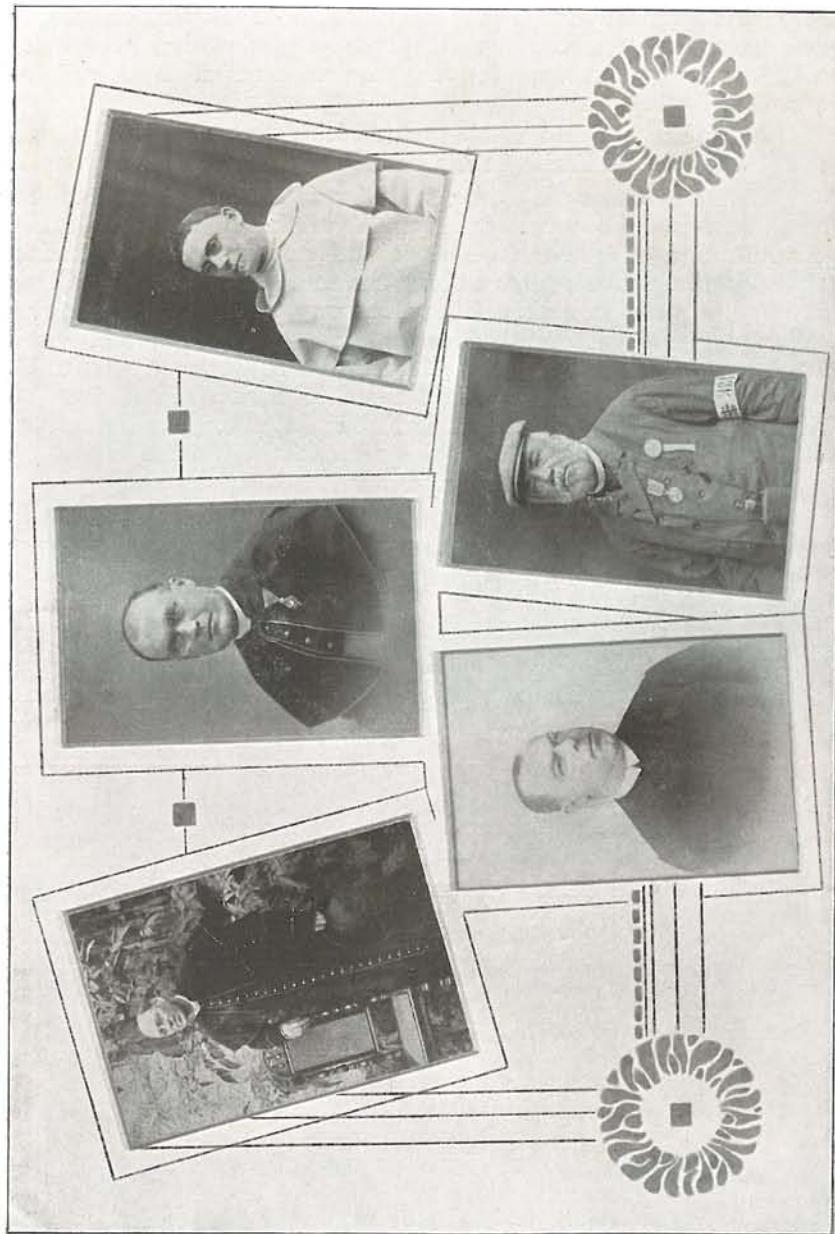
Je to věru pravý požitek ducha i plic, státi nebo seděti u zábradlí paluby, dýchati vlhký, čistý mořský vzduch a zrak svůj posunovati od tmavomodré barvy moře ku blizoučkým, sluncem silně opáleným břehům, a od nich výše po uměle zachycených kouscích půdy s olivami, vínem, křovinami, jalovcem až na nejvyšší bod, kde točí se povětrný mlýn. A nad ním krásné, sytě modré jižní nebe bez obláčku.

Toť plavba mezi ostrovy v moři jonském Ithakou po levici a Kefalonii po pravici. A břehy tak blízko, že silná

Santa Maura.

Fot. P. Anselm Matoušek.

1. Msgr. Josef Kubíček, představený skupiny II.
2. Msgr. Dr. Josef Kupka, představený skupiny I.
3. P. Guila Konečný O. P., představený skupiny III.
4. P. Petr Hlobil O. S. B., představený skupiny V.

5. Bernárd Doldák, představený skupiny IV.

ruka troufala by si kamenem na ně dohoditi, a že pouhým okem rozeznáváš všechny větší předměty. Zázračná to věru cesta. Oko nemůže se nasytiti. Radost sbližuje nás, a jsou všichni jedno srdce a jedna mysl, bez upjatých na pevnině poměrů mezi velkými a malými pány.

A bývalo v těchto vodách a na těch ostrovech ještě krásněji než je dnes, dokud hrabivá ruka lidská o zelené háje jich neoloupila.

Za námi ostrov L e u k a s (či Santa Maura), kdysi to kus země související s pevninou, až přišel přičinlivý obchodní národ Korintanů a průplavem odřízl jej od pevniny. Bílé leukadské skály ještě zřítí. Na nich stával chrám Apollinův. A tam, kde skály nad mořem se sklánějí tvoříce mys, (nyní mys D u c a t o zvaný) odehrávalo se každoročně zvláštní divadlo. K poctě Apollinově a na odvrácení neštěstí přivlekli obyvatelé leukadští zločince, na šaty jeho zavěsili a zapíchali množství peří i ptáků, aby mírněji padal, a pak jej shodili se skály. Dole čekalo množství člunků a na nich lidé, kteří zločince, nezabil-li nebo neutopil-li se, chytili a dopravili za hranice své vlasti.

Na též místě skočila do moře — ku radosti všech dramatiků a tragedií — ta, kterou v Athenách desátou zvali musou, nejohňivější básnířka starověku S a p f o. Když Solon slyšel ji jedenkráte přednášeti báseň, pravil, že nerad by zemřel, dokud se té básni nenaucí z paměti.

A ještě jeden list vytáhneme z kollektanejí své paměti! Je nadepsán „O d y s s e u s“. A nám po levici jeho vlast a jeho království Ithaka.

Ó Ithako ! ty drahá vlasti
přeslavného kdysi Ulixia,
jak uměla jsi srdcem jeho vlasti,
že nezapomněl na tě dočista.

Vždyť tolik spatřil krásných zemí,
města slavná a žen krásných líc
a přece toužil po tvých horských lemích,
tvých po chýších a Penelopě víc.

Ty vlny tvoje, jaké skvosty !
Tak nás silně upoutaly dnes,
(a jsme tu jenom malou chvíli hosty)
že chceme za byt tam tu v skalách ves.

Tam v některém z těch malých domků
vůně cypřišů, kde oliv stín,
tam chtěl bych květy trhat štíhlých stonků
a denně hledět v modré moře klín.

Ant. Dražovský p. č. 455.

Když padla Troja, vraceli se hrdinové do svých vlastí. I Odysseus zatoužil po svém domově na ostrově Ithace, po své choti Penelopě a svém synku Telemachovi. Přijel až k ostrovu pána větrů Aiola. Měsíc u něho pobyl. Aiolas propouštěje ho, dal mu měch a v něm uzavřené škodlivé větry. Sám pak dal větrům příznivým, aby Odysseus doplul Ithaky. Jíž viděl Odysseus vystupovati kouř na Ithace. Zmořen neustálým řízením kormidla, usnul. Jeho druhové zatím otevřeli ze zvědavosti měch, v němž hledali poklady. Uvolněné větry bouřlivě se rozbehly a zahnaly loď zpět k ostrovu Aiolovu. Tento však nesměje už pomáhati tomu, jehož Poseidon v nenávisti měl pro oslepení jednookého

Pohled na Ithaku.

Polyfema, nepřijal už Odyssea. A od té chvíle bloudil rek trojský. Sedm let ztrávil u krásné vily Kalypsy, jež si jej chtěla vzít za chotě, a jemu slibovala, zůstane-li u ní, nesmrtelnost a věčné mládí. Ale Odysseovi milejší než krásná víla byla jeho drahá vlast a choť a syn a otec. Pláče touhou, sedával často na břehu mořském, hleděl přes moře a přál si aspoň jednou ještě uviděti vystupovati kouř své drahé otčiny a pak zemřítí.

Zatím jeho věrná choť Penelope čekala svého manžela. Více než sto nápadníků se o ni ucházel. Ale Penelope zůstala věrná, třebas lecjaká zpráva jejího manžela za mrtvého vydávala. Doufala stále, že Odysseus se vráti. I když naděje se menšila a úzkosti rostly, nepodala ruky žádnému z nápadníků. Prosila je, aby tak

dlouho ještě čekali na její rozhodnutí, až utká rubáš pro svého tchána Laërtia, otce to Odysseova. Nápadníci svolili. Co pak za dne utkala, to v noci zase rozpárala. Nápadníci konečně překvapili ji při tom, přinutili ke slibu, že rubáš poctivě dokončí a pak jednoho z nich za manžela pojme.

A Penelope se strachem čekala, až přiblíží se den, kdy bude se jí rozhodnouti. Odysseus už osmý rok v zajetí vily Kalypsy. Tu smilovala se nad ním v radě bohů Athena, a Zeus dal dovolení, aby Odysseus se vrátil. Bouří zahnán byl k ostrovu Fajaků, kteří konečně dovezli Odyssea až k Ithace a spícího vynesli na břeh jeho vlasti. A tak Odysseus po 20 letech ve spánku dostal se na rodnou půdu.

Za žebráka oděný vešel do královského paláce; ti, kteří ucházeli se o ruku věrné Penelopy, přišli, aby dnes slyšeli, její rozhodnutí. Seděli za stoly, hodujíce z cizího. Přišel žebrák nepoznán od nikoho a posadil se na prahu síně k nemalé jejich zlosti. Když pak žebral od stolka ke stolku, uhodil ho jeden po rameně, jiný do hlavy. Penelope vstoupila do hodovní síně a pravila, že manžel její rád střílel z luku. Kdo z nich tedy luk napne a prostřelí šíp uchem dvanácti za sebou postavených železných sekýr, toho že vezme si za manžela.

Ženichům nepodařilo se ani luk napnouti, tím méně střeliti. Jen žebrák Odysseus luk napjal a střelil, jak Penelope uložila. S úžasem patří naň nápadníci; on však obrací ostatní šípy proti nim a k čemu nestačily šípy, dokončil meč.

Malý to jen kus země a hornatý, ta Ithaka, a přece jak ji miloval Odysseus. Již jsme ji přejeli. Po pravici stále ještě Kefalonia. Ale ani na jejím břehu není vidět městečka nebo vesničky. Jenom v jedné chvíli zahlédli jsme, tam, kde moře zálivem zakrojilo se do Kefalonie, dvě městečka: Euphimii a Samos.

Kázání měl o půl 9. hod. p. farář z Lomnice nad Popelkou Antonín Láš. Nadšeně a ohnivě kázal o nekonečné Boží dobrotně a o nesmírné zlobě hřichu takto:

Není podobného Tobě, Hospodine;
veliký jsi Ty a veliké jest jméno Tvé v sile.
(Jerem. 10, 6.)

Milí přátelé!

Král syrakuský Hieron otázal se kdysi mudrci Simonida, aby mu pověděl, jaký jest Bůh. Mudrc vyžádal si na rozmyšlenou jeden den. Na zítří předstoupil před krále a žádal, aby mu lhůtu prodloužil o další dva dny. A po dvou dnech prosil o další lhůtu a po té ještě o lhůtu další. Král vyslovil jemu posléze nad tím své podivení, a tu odvětil mudrc: „Čím více snažím se proniknouti božskou přirozenost, tím nesmírnější, nekonečnejší a nepochopitelnější se mi přirozenost božská jeví.“

A k této bytosti nesmírné a nekonečné mám já v této chvíli obrátiti pozornost vaši, drazí v Kristu! Připomeneme sobě neskonale Boží dokonalost a dobrotu, a po té úvaze nám na mysl vystoupí nesmírná zloba hřichu.

Čím více snažím se proniknouti božskou přirozenost, tím nesmírnější, nekonečnejší a nepochopitelnější se mi přirozenost božská jeví — a kdybych celý život svůj na to vynaložil a o té bytosti Boží přemýšlel, a kdyby všichni lidé rozumem svým snažili se proniknouti přirozenost a bytost Boží — nikdy jí neproniknou a nikdy nepochopí, neboť Bůh nesmírný a nekonečný jest, a žádný stvořený rozum ani lidský ani andělský přirozenosti Boží nepochopí v celé její podstatě. Bůh nesmírný a nekonečný jest, nekonečná jest jeho dokonalost.

Žádná bytost jemu rovnati se nemůže, žádná bytost s ním měřiti se nemůže, a kdybys všecky anděly nebeské, tyto bytosti krásné, a ty nepřehledné zástupy svatých, i jejich královnu Marii k němu přirovnal, co jest jejich dokonalost oproti dokonalosti Boží? „Není podobného Tobě, Hospodine!“ Dokonalost všech stvořených bytostí koněčná, obmezená jest, ale dokonalost Boží jest nesmírná, nedá se měřiti, nedá se ochráničiti, nedá se vyčerpati. A k této nesmírné dokonalosti Boží po vznášeli myslí své velicí duchové a této nesmírné dokonalosti hluboce se kořili a ji nadšeně velebili. Tak na př. sv. Augustin piše: „Toužil jsem věděti, jaký je můj Bůh, ten, jemuž jsem povinen klaněním a láskou. Ptal jsem se země a každé z bytostí žijících na její povrchu: „Jste vy mým Bohem?“ A odpověděly: „Nikoliv, my všichni se měníme, ale Bůh se nemění.“ Ptal jsem se moře a všeho, co moře kryje ve svém lůně: „Jsi-li ty mým Bohem?“ A oceán svým šumem odpověděl: „Při vší své hlubokosti a nesmírnosti nejsem Bohem tvým.“ Zvedl jsem zraky své k nebesům a zval: „Hvězdy zářící na obloze, luno tak líbezná a slunce tak zářivé, jste vy snad mým Bohem?“ A hvězdy za zářily v odpověď: „Jsme použi tvorové toho Boha, jehož tvé srdeč hledá; vypravujeme slávu jeho, nebo on to byl, jenž nás stvořil. „Tu jsem,“ pokračuje svatý učitel, „ptal se duše své a pochopil, ‘e Bůh není uzavřen v prostoru, že je vůně nad všechny vůně, světlem, v němž vesmír je ztopen, souladem nad všechny soulady a sladkostí nad všechny sladkosti.’“

Ano, drazí v Kr., Bůh, pokud jej zde na světě chápáti můžeme, jeví se nám oceánem světla, moci, štěstí, rozkoše, nesmírný, neskonale dokonalý. On má všecky dobré vlastnosti, a to v míře nejvyšší. Co tedy dobrého, krásného, dokonalého kdekoliv spatřuješ na bytostech stvořených, to všecko, můžeš-li, představ si v míře nekonečné, tak, jak toho nikde oko nevidí, ani ucho lidské neslyší, ani srdeč lidské nikdy necítí, a tyto dokonalosti všechny nesmírné v jednu jedinou podstatu spoj, a máš Boha svého, neskonale dokonalého. O, tvore lidský na zemi, tvore konečný, rozumem svým dokonalosti Boží nepochopíš; zde před tebou jest tajemství neskonale dokonalosti Boží!

Antonín Láš,
farář z Lomnice n. Popelkou.

Bůh má všechny dobré vlastnosti v míře nejvyšší. Mezi vlastnostmi Božími jedna jest, která jest člověku nejvíce známá a nejmilejší, a tuto vlastnost všechnen tvor vyznává, a to jest Boží d o b r o t a.

Bůh jest nekonečně dobrativý. Bůh jest pln lásky ke svým tvorům, všecko dobré máme od něho. Nekonečná je dobrota Boží.

Milá a drahá jest nám dobrota věrného přítele, vzácného dobrodince, láskyplného otce. My dobrotu jejich velebíme a vynášíme. Než nad nejvěrnějšího přítele, nad dobrodince, nad otce a matku máme dobrativého svého nebeského Otce. Ten nemá jen jistou míru lásky a dobroty, ale jeho bytost celá je dobrota a láská, a jelikož Bůh je nekonečný, tedy i jeho dobrota jest nekonečná. Sv. Jan, miláček Páně a apoštól lásky praví: „Bůh jest láská.“

Láska jeho vztahuje se ke všem tvorům, a kdyby bylo tisice světů a na nich miliony tvorů, všecky jeho lánska objímá. Nebo to patří k podstatě nekonečné lásky, že tato se nevztahuje jen k některým vývolencům, ale že náleží všemu tvorstvu, jako to slunce své paprsky na všecky vysílá. — V knize Přísloví čteme: „Moudrost vystavěla sobě dům, a přistrojila stůl svůj a pravila: „Pojdte, jezte chléb můj!“ Sv. Dionys Areopagita vykládá tato slova, že nekonečná dobrota Boží zbudovala sobě veliký dům tohoto světa a zde přistrojila stůl, aby žádný tvor neměl nedostatku. Na počátku Bůh stůl ten vystrojil a dosud je připraven, a každého dne dává u něho jeho dobrota tvorům svým pokrm a nápoj; každý má k němu přístup, neboť „on jednozjně pečeje o všecky“. — Kolik milionů a milionů živočichů a kolik milionů lidí žije na povrchu zemském, a o nich platí slovo žalmisty Páně:

Zátoka Samos na Kefalonii.

„Oči všech v tebe doufají, Hospodine, a ty dáváš jim pokrm jejich v čas příhodný. Otvíráš ruku svou a napřívješ všelikého živočicha požehnáním.“ I ta nepatrna bylinka za doby noční přijímá od něho občerstvující rosu, a za dne se všecko těší z paprsků jeho slunce, a lánska jeho nádherně šatí luh i háj. A „pohledte na ptactvo nebeské, žeť neseje, ani žne, ani shromažduje do stodl: a Otec váš nebeský krní je.“ — „Pozoruj,“ praví sv. Augustin, „to ptáče plaché a viz, jak hledá pokrmu svého a tam jej nalézá, kde mu ho Bůh připravil!“

A tak podobně neskonala dobrota Boží pečeje o ryby ve vodách a o živočichy na pevnině. Žádnemu z nich neschází pokrm potřebný. Kamkoliv poohlédneš vůkol v přírodě a kdybys šel šírým krajem celé země, všecko a všecko hlásá dobroto Boží a všecko volá: „O Bože můj, jak dobrý jsi!“

Největší však lásku mezi tvory na zemi prokazuje Bůh člověku: vůči nám jakoby vyčerpati chtěl poklady své neskonale dobroty. Dává nám život, zdraví, vzduch, který dýcháme, světlo, které nás potěšuje, pokrm a nápoj, oblek, přistřesí. Dobrota jeho dává nám veškerou tuto zemi a všecky její tvory. Pro nás spočívá v zemi kov i drahokam, pro nás a nám svítí slunce a hvězdy, pro nás na lukách krásný květ a na poli bohatá ženě.

A dobroty jeho k lidem není konce. Dal nám především láskyplné rodiče; jejich srdeč je odleskem dobroty Boží. Dal nám nesmrtelnou duši a do té vložil obraz svůj a podobenství své: rozum, abychom jej poznávali; svobodnou vůli, abychom jej milovali. To jsou jeho dary v řadě přirozeném, ale daleko více dary nadpřirozené.

A tu již vidím oběť nesmírnou Syna Božího. „Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozence dal, aby žádný, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.“ Co více mohl dát? Více neměl, než co nám dal: svého Šyna, druhou božskou osobu a ne, aby svět se jemu klaněl, ale aby tento Bůh-člověk ztupen byl a zhaněn a odsouzen a aby jako zločinec na dřevě kříže zemřel.

O lásko Boží a dobroto! To je propast lásky, které žádné umění nezměří, žádný jazyk nevypovídá.

A nyní pohledni na ty poklady milosti, které dobrota jeho v církvi své pro nás uložila. Již církev sama a šestí tvé, že její údem jsi a že čerpáti můžeš pro sebe z pokladů těch: slovo Boží, toto světlo našeho života, oběť mše svaté, které můžeš obcovati, sedměr svatých svátostí, které můžeš přijímati, a mezi nimi Svátost nejsvětější a to šestí, že máš matku Marii na nebi, tuto matku milosrdenskou. Když o dobroť Boží k lidem mluvím, tu Marii Pannu zřím, vyvolenou od věčnosti za Matku Ježíše, vyvýšenou nad anděly, plnou milostí, požehnanou mezi ženami, ozdobu pokolení ženského, posvěcení materství.

A nyní pozdvihni oči svých k nebi, a tam popatř a viz slávu a radost nebeskou, která tobě kyne na nebi, to moře radosti nesmírné, které ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani kdy do srdce lidského vstoupilo, a to všecko pro celou věčnost tobě připravuje dobrota Boží! V domě Otce nebeského tobě připraven je příbytek a slasti nebeské bez míry a bez konce.

Ba ano, vysoké je nebe nad námi a prostor jeho téměř nekonečný — a vody moře nezměrné a propasti zemské hluboké, ale co jest to všecko? Čím změřím a zvážím dobrotu Boží? Nezměřím a nezvážím a nevyčerpám. Jeho dobrota neskonalá a nesmírná, jako on sám neskonalý a nesmírný jest.

A považ dále: zda-li jemu od nás nějaký prospěch kyne? Jemu nižádný. Kdyby všichni lidé na kolenu stále Boží chválili a velebili, a když tak činí všichni kúrové nebešti, zdali stane se Bůh tím mocnější, bohatší, blaženější? Jeho bohatství a moc a sláva a blaženost neskonalá jest, nikdo jemu neubere, nikdo nepřidá, on nikoho nepotřebuje ku slávě a moci a blaženosti své. Ale místo lásky a úcty, která jemu naleží, jen nevděk sklizí od mnohých a urážky. Než ačkoliv Bůh od věčnosti to věděl, přece jeho dobrota nás zahrnula svými dary a milostmi, a dobrota jeho neznámezí. Když takto jsme si připomenují neskonalou dokonalost Boží a neskonalou dobrotu, představme si hřich!

Co jest? Vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího.

Velebnost Boží jest nesmírná a vůle Boží svatá. Zákon Boží jediný a žádný jiný zákon, který se jeho zákonu protiví, neobstojí; neboť Bůh jediný vládne od věčnosti do věčnosti, a není nikoho jiného, kdo by zákonem svým vládl na věky.

Vidíš tu jeho nesmírnou velebnost, a té koří se celé nebe i země; i rozum lidský zákon jeho poznává, a vidíš jeho neskonalou dobrotu a lásku k veškerému tvorstvu, zejména dobrotu jeho k tobě: co vteřin tvého života, co úderu tvého srdece — tolík důkazů jeho dobroty a lásky.

A když nebe i země se rozlehá slávou jeho a chvalopřevy jemu všecko pěje, tu člověk-hříšník proti němu povstává a proti jeho zákonu a svaté vůli se staví, a zákon jeho věčný, svatý přestupuje a nohama šlape.

Co je hřich? Kdybys mohl rozumem svým proniknouti neskonalou bytost Boží a pochopití zcela a plně neskonalou dobrotu Boží, pak bys také plně a zcela poznal zlobu hříchu.

Bohoslovci-poutníci.

Fot. J. K.

Neskonala je dokonalost Boží.

Neskonala je dobrota Boží.

Neskonala je proto zloba hřichu.

Bůh neskonale dokonalý nenávidí hřichu; nic nečistého nemůže do nebe vejiti. Milí poutníci! Nechť naše srdce celé naplněno jest nenávistí ke hřichu a horoucí touhou po nebi. V nebi se nám zjeví ve veškeré krásce své Bůh, tam uvidíme neskonala jeho dobrotu.

O Bože velký, o Bože dobrý, sflíž nás, vediž nás vedle své dobroty, abyhom vešli do blaženosti včené! Amen.

* * *

Slavnou mši sv. měl na to ndp. prelát Dr. Jakub Hodr z Brna za assistance msgra Josefa Kupky, professora bohosloví z Brna, telečského p. professora Františka Baky a brněnského p. prefekta ze semináře Josefa Tomana.

K desáté hodině bývalo zvláště útulno v salonku I. tř., kam scházeli se hladoví a libovali sobě na několika pláštích šunky a zapíjeli osminkou. Mořský vzduch tráví. Na předloženou poukázku, jichž každý na začátku pouti „vyfassoval“ 40, přinesl sklepnič — nebo taky nepřinesl — láhvíčku se $\frac{1}{4}$ litru vína červeného nebo bílého. Na červené víno bylo 24 poukázek čtvrtlitrových, na bílé 16. Mnozí nevypotřebovali ani polovičky poukázek. Ze pivo, jehož, mimochodem řečeno, stálo půl litra od čepu a od ledu pouze 24 h a to pravého prazdroje plzeňského, zač reditelství Lloydu písemně poutnímu komitétu se zaručilo, šlo daleko více k duhu než všechna ta vína, netřeba u nás seveřanů podotýkat.

Nadešlo památné — se vším pathosem dějepisců — tedy: nadešlo památné poledne soboty dne 13. srpna. Slunce dostoupilo nejvyšší své metry. Na můstku kapitánově oznamoval plavčík čtyřimi dvojitými údery železného srdce ve zvon hodinu dvacetou, a hned na to na větším zvonu na přídě lodi opakoval totéž plavčík jiný. Od kuchyně rozběhl se kamerieři s polévkou volající po česku „pozor“.

A když obsah talířů ještě třikráte se změnil, tu pojednou dech se tají všem, ústa se rozevírají, oko zmateně těká ke vchodu jídelny, a ptá se paměti i rozumu: „Je to skutečnost či smyslu šálení?“ Tam na té míse, jež ukázala se při vchodu, naše — švestkové knedlíky. Živio! Teď jsem zas doma pod naší střechou.

Jak zamilovaně nořily se zraky do toho kousku těsta s tak dobrým jádrem. Nechť svobodný syn pouště má svého koně, a Neapolitán svoje makarony, a Maďar papriku, my máme svoje švestkové knedlíky.

Každý úcin má svoji příčinu — učívali jsme se v logice. A proto i švestkový knedlík ji má a měl. To by snad uznal i ten, kdo o světě toho neuznává a říká, že svět povstal sám od sebe. Proto od úcnu vpraveného na mísu a posypaného strouhanou žemličkou a pomaštěného obracely se tváře po příčině; a vypátrána v osobě

všeobecně ctěně a milované, v poutníku váženém, jenž ku všeobecnému blahu přivlek z Terstu na loď a zachoval asi 100 švestek, a jemuž za odměnu dostalo se výčitek, že jich nedopravil na loď aspoň nějaký metrák. Zásluha o přípravu a úpravu knedlíků příslušela paní Honalové, Rocknerové, Bártové, slečně Švédové, Řehákové a ze Schluderbachů.

Jen jednu chybu měly ty knedlíky: bylo jich málo pro tak mnohé. Jen po jednom, po dvou dostalo se šťastným osadníkům salonku. Nejšťastnější dostal čtyři.

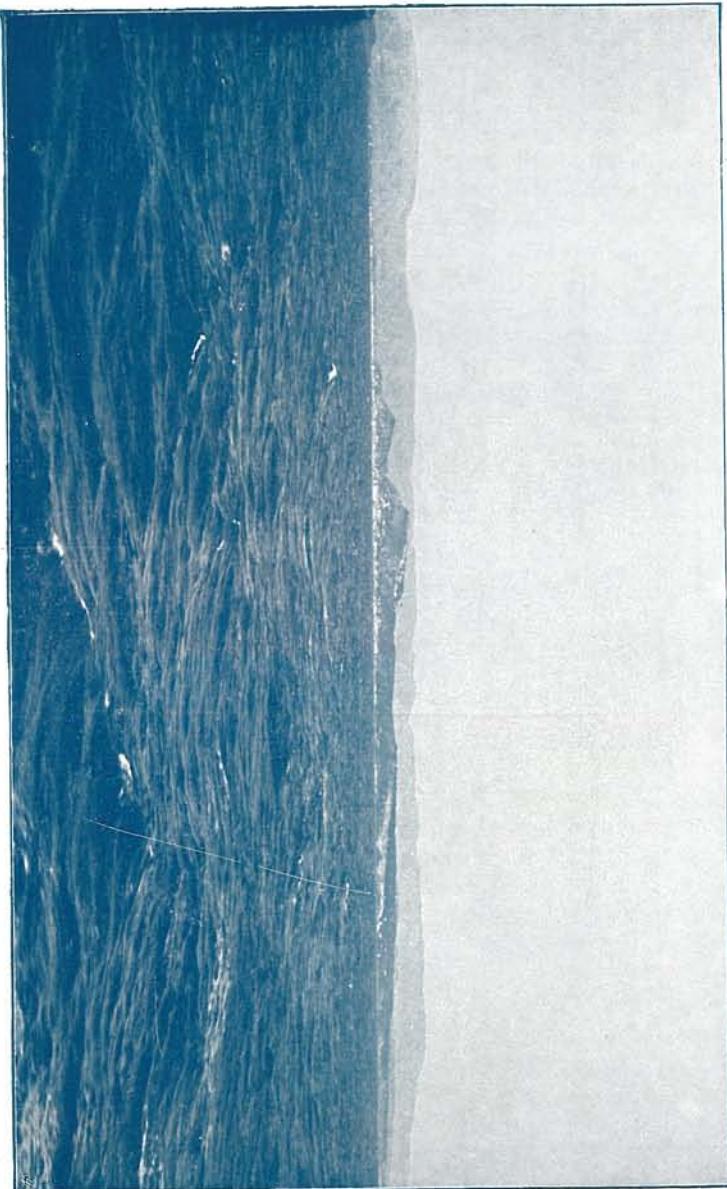
Po obědě sezval pan farář z Kašavy u Holešova Josef Chlápek hudebníky, aby utvořili kapelu. Housle, čelo, basu vezli jsme s sebou z Brna, ostatní nástroje vzali si na vyzvání komitétu poutníci-hudebníci z domova na cestu. Č. 119, 243, 349,

361, 456 hrálo na housle, č. 109 na violu, č. 114 na čelo, č. 343 a 429 na basu, č. 356 a 473 na klarinet, č. 25 a 45 na flétnu, č. 260 na trubku.

A když se dali do práce, přivábili jako Sirény i ty, kteří pevný si učinili úmysl, že se po obědě prospí. Který pak Čech by hudbu neměl rád? A když Chlápek ova kapele spustila dokonce směs národních písniček, spustili i okolo stojící a sedící, a bylo nám při těch našich melodiích tak volno a blaze.

Po pravici přejeli jsme ostrov Zakinthos (Zante) s hlavním městem na pobřeží, prvním to větším městem, jež jsme dnes uželi. Po levici nejpokojnější kraj starého Řecka, jenž stál pod ochranou Dia olympského, za svatý byl považován, a proto vojska se mu vyhýbala, za to tím více zástupy poutníků navštěvován. Je to Elis, nejúrodnější, na vodstvo a lesy nejbohatší krajina Řecka, a v ní památné místo Olympia.

Jak rušno bývalo v těchto vodách a na těch místech, kterými právě plujeme, když k ústí řeky Alfeu mířily listím ověnčené lodi z jižní Italie, Sicilie a z řeckých ostrovů, přivázejíce účastníky ku slavným hrám olympským. Přicházeli v zástupech zbožní poutníci, aby úctu vzdali nejvyššímu svému bohu Diovi, jehož chrám v Olympii stál, a pod jehož ochranou byla celá krajina posvátné Elidy; sbíhali se ctižádostiví, aby získali věnec vítězný spletěný z ratolestí olivy, již sám Herakles sázel; přicházeli zvědaví, aby viděli a slyšeli, spěchali tam malíři, aby malby svoje vystavili, básníci, by získali velkých a mocných námětů, kupci, by zboží

Na přídě Tirolie.

F. J. K.

svoje odprodali, i mužové vědy shromažďovali kolem sebe stejně smýšlející a přicházeli ve známost. Olympia bylo místo nejčilejší výměny myšlenek.

Po letním slunovratu každého pátého roku pořádány hry olympské. Nesnesitelné horko, časté bouře, doterná hejna komárů — tak že Řek otroku svému pohružku činící neposílal ho „k šípku“ ani ke „všem rohatým“, ale „do Olympie“ — nedovedly zdržetí Řeka, aby se nešel podívat. Jeho ctižádost a zbožnost i touha po divadle byla palčivější nad paprsky letního slunce, a radost ze života snadno přemáhala všechny obtíže, prach a žízeň.

Olivový věnec olympský byl pro syna Hellady souborem veškerého štěstí, byl mu víc než Římanu triumf. Kdo zápasů jako zápasník súčastní se chtěl, musil přísahati, že aspoň 10 měsíců před tím náležitě se k zápasu připravoval. Přišel do Elidy musil ještě 30 dní předběžná cvičení konati a pak před sochou Diovou slíbiti, že se neprovíní nepočitostí při těch zápasech.

A to všechno obětovali, aby dosáhli koruny pomíjející, vadnoucí. Což my teprve obětovati máme, abychom dosáhli koruny nepomíjející.

Jeden z prstů rozevřené ruky, kterou natahuje Řecko po Kretě, je Messenia. Moře menším zálivem zv. navarinským vniká do tohoto nejzápadnějšího výběžku Řecka.

Jakmile roznesla se zpráva, že kapitán změní poněkud obvyklý směr cesty a přiblíží se úplně k Řecku, kde kdo hrnul se k levému zábradlí jakož i na přídu lodi. I mezi lanoví zalezli, jen aby dobře viděli. Touto cestou ještě nikdy dosud žádná poutní výprava se nebrala. Nádherná zátoka s městem Pylem, odkud pocházel starý a zkušený Nestor, zabarikádována je ostrůvkem Sfakterií. U něho poraženo r. 425. před Kr. loďstvo spartanské od Athenských.

A oko nad lodí rychleji běží objivilo na též pobřeží Messenie jiné město, a tužky zapisovaly jméno Methone. Přímo na jih proti tomuto městu leží ostrov Sapienza, kousek dál na východ ostrůvek Ceprea a ještě dál na jihovýchod ostrov Schiza. A právě touto uličkou mezi pevninou s jedně a Sapienzí a Caprerou s druhé strany protáhl se bez pohromy náš lodní kolos kolem páté hodiny odpoledne.

Messenia — Messina. Z této země před námi odstěhovali se po prvé i po druhé válce messenské ti z obyvatelů, kteří nechtěli státi se heloty; odstěhovali se na Siciliu, kdež jejich příchodem stará osada Žankle ožila v novou Messanu (nynější těžce zkoušenou Messinu). A přec hrdinský Messeňanů král Aristodemos vlastní dcera jako oběť probodl, když z věštíny delfské se radilo, aby obětovali Messeňané pannu z rodu královského. Tu narázíme i v životě Řeků na víru, že jedna osoba může obětována býti jako oběť smírná za jiné, čili jak Sofokles v Oidipu na Koloně píše, že jedna duše čistá, dobrovolně-li se rozhodne, může za tisice dostiučiniti. Lakedaemonští v bitvě u hory Ithomy poraženi od Aristodema, poslali do Delf tázati se po dalším výsledku bitev. Totéž učinili Messeňtí. A odpověď zněla, že ten zvítězí, kdo spíš před oltářem Dia v Ithomě postaví 100 trojnožek. Prostý Spartán Oebalus zrobil na rychlo z hlíny 100 malinkých trojnožek a za myslivce messenského převlečen vplížel se do Ithomy a postavil tam 100 trojnožek. Mysl Messeňanů klesla, když to uzřeli. Aristodemovi mimo to ve snách objevovala se jeho obětovaná dcera, jakoby naň volala, věnec mu na hlavu dávala a do bílého roucha

jej obláčela. Vykládaje si to v ten smysl, že mu zvěstuje brzký konec jeho života, a že nadarmo dceru svoji obětoval a nemaje naděje na vítězství, ztrudnomyslněl a vzal si život na hrobě svého dítěte.

Ztratívše svého chrabrého vůdce Messenští museli se vzdáti Spartě po zoletém trvání první války messenské.

Před odpolední pobožností měl na požádání pořadatelstva populární přednášku o moři c. k. professor zeměpisu v Pardubicích P. Josef Šakař. Ze zajímavých dat p. professorem uvedených podáváme některá.

Moře zabírá více než tři pětiny naší zemčoule. Ostatní je pevnina. Ve starověku všechno vodstvo zváno jediným slovem: okeán. Různé názvy moří mají původ od portugalského plavce a objevitele Magellana. Názvy ustáleny v r. 1845. tak, jak nyní se jich v zeměpisech užívají.

Nejčetněji zastoupená rodina z Hané.

Fot. J. K.

Velikost moří. Tichý okeán má rozlohy 16 Evrop, Atlantický je půl Tichého, čili tisíckrát tak veliký jako země koruny české dohromady.

Hloubka moří, měřena teprve od 19. století, odpovídá průměrem horám na pevnině. Tichý okeán je až i 8000 metrů hluboký. O vánocích r. 1895. naměřeno východně od Austrálie 9427 metrů hloubky, severně od Austrálie 9636 metrů. A přec není to hloubka největší, ježto se lano olovnice při měření téhoto hloubek přetrhlo. Středozemní moře je průměrně 100—200 metrů hluboké. V oblasti albanské dosahuje hloubky 1590 metrů a v místech, k nimž se právě blížíme, 4410 metrů. U ostrova Kypru je hloubka nad 3000 metrů, blízko Jaffy 2600 až 2900 metrů. Veliké hloubky ty nejsou snad vždycky na širém moři, nýbrž mnohdy blízko pobřeží.

Dno mořské pokryto je pískem modravým a zelenavým prosyceným jílem a zbytky organismů. 34% plochy dnové je povlečeno vápenatými zbytky tělek nepatrných živoků. Největší hloubky vytvořeny jsou z hlíny hodně černé a čokoládově zabarvené.

Voda mořská nehasí žízně. Přitrpklá chuť má původ v chemických sloučeninách vody mořské, totiž v soli kuchyňské, magnesiu, chloru, sádru, železe a j. Je těžší než voda pramenitá. 1 litr mořské vody při 4° Celsia váží 1028 gramů, kdežto voda říční za týchž okolností jen 1000 gramů. Voda mořská zužitkuje se jižními evropskými státy na odpařování soli kuchyňské. V Istrii vyrobí se takovým způsobem ročně 600.000 metrických centů soli, v Italií až 4, v Portugalsku 5, ve Španělsku 6 milionů centů.

Rozdělení soli ve vodě mořské není stejné a řídí se dle teploty říčních přítoků. Průměrem je v severních mořích 3,2% a v jižních až 4% soli.

Barva moře v základě je jasně modrá, je-li přeplňena solí, pak je zelená; proud golfský má barvu modré indigo; část moře čínského je baryvy žluté, spousta živoků zbarvuje moře na některých místech do červena. Pod mraky má moře barvu temně a šedivě modrou, pod deštěm se sedne, pod sluncem jasné modrou.

Teplota vody mořské do hloubky klesá až na 0°. V severních mořích je vrchní vrstva skoro ledová, pod ní je vrstva teplejší a slaná a pak vrstva třetí až ke dnu sahající. V jižních mořích mají vrstvy vrchní různou teplotu: na rovníku průměrně 30° C., Červené moře až 33°, baltické 22°. V zimě však zamrzá až do 3 metrů hloubky.

Ustavičný pohyb moře způsobován je měsícem, jenž přitahuje ze země to, co se dá, a to je voda. Když u břehů následkem přitažlivosti měsíce voda ubývá, nastává odliv, a když přibývá, je příliv. Na témž místě vystřídá se denně příliv dvakrát a odliv dvakrát. V Adriatickém moři měří se příliv jen na decimetry, jinde i na metry.

Proudění moře způsobují větry. Vrchní vrstva mořské vody pohybuje se tím směrem, kterým vítr. Pohyb vrchních vrstev přenáší se i do hloubky. Golfský proud počíná ve střední Americe, máte teplotu 24°, šířku 100 km a rychlosť 1–2 metry v sekundě, proudí kolem Floridy, pak Anglie k severnímu mysu, kde prochází utajené teplo, tak že má na severním mysu 3° C.

V moři je plno života organického, rostlinného i živočišného. Pokud světlo a temperatura příslušná sahá, je život rostlinný i hluboko pod hladinou. Až do hloubky 200 metrů sledovat lze řasy, z nichž některé jsou potravou lidí, jiné dobytka, a nejnižší stravou pro živočichy mořské.

Živočichů je v moři víc než na zemi, ovšem mnozí jen mikroskopy znatelní. Jeden sled na př. spotřebuje denně až 10.000 ráčků. Některí živkové váží se na místo, jako na př. korálové, jiní jako ryby a želvy volně se pohybují.

Jako u nás počítáme s úrodou a neúrodou plodin, tak některé státy počítají na úrodu a neúrodu živočišstva mořského. Loví se velryby v Islandu u Špicberků, tuleně loví hlavně Norové, Angličané, Dánové, Americané, tresky na sever Anglie, sledě Škotové, Francouzi i Němci, tuňáky, sardely, anchovičky podél pobřeží francouzského a španělského, korály u Alžíru a Tunisu, myci houby u Dalmacie a Krety, perly na jihu Červeného moře a při Ceylonu.

* * *

Toť postup i větší část obsahu přednášky p. professora.

Svatostné požehnání udělil po předchozím společném růženci a loretánské litanií husovský p. katecheta František Venhuda.

Když slunce bylo na odchodu z naší polokoule, a my chtěli se potěšiti tím, čím sta básníků a malířů bylo rozrušeno a uchvázeno, západem slunce na moři, selhalo nám a zapadlo za mraky.

Zasedli jsme k večeři. Oko s talíře záletně bloudíc k posledním výběžkům Řecka setkalo se s blesky. Nad Peloponnesem zuřila

bouře. Každou minutu proud fialového světla s majáku nebes ozářil daleký obzor před námi, a na jasně ploše pozadí vystoupily vždy znova černé kontury vysokého Ta y g e t u.

Měsíc za mraky.

Nad námi však myriady hvězdiček, a my podle Velkého Vozu určovali, kterým směrem leží Morava, a vzpomínali, co dělají asi ti, které jsme v ní zanechali, a zda i oni si na nás v této chvíli vzpomínají, jako my na ně.

Pozvolné kolébání na vlnách větrem bičovaných připravilo některé o právě požitou, dosud však nestrávenou večeří. To však ze slabých jen nejslabší. Ostatní, nesedíme-li, tož stojíme stále pevně tak jako zdi hradné a hledáme v noční tmě dvě lodi, jichž přítomnost signalisuje bystrooký plavčík na přídě lodi.

V dálce po levici vyskakuje a zas mizí červená bludička. Toť maják na nejjižnějším mysu Řecka, na mysu Matapanu (starobylé Taenaron), tak památném z první naší pouti v r. 1905.

Z útrob lodi zatím vynořují se zahalené postavy, ten v pláště s kapucí, onen v kabát se zdviženým límcem, ta v pruhovaném přehozeném velkém šátku, v jedné ruce sedátko, v druhé podušku, a jako zloději mizí na místech, kam už světlo žárovek nedopadá, hledajíce úkrytu. Jsou to nocležníci, jež z úzkých kabin všech tříd vyhnalo na palubu velké dusno. I volili raději tvrdou desku stolu a divně naparfumovanou podlahu paluby za měkké bílé lůžko v kajutě, jen když čerstvý vzduch ovíval jejich tváře a pohrával si s jejich vlasy.

Dva šohaji dokonce našli poetického odpočinku v hotelu „kopka“, dýchajíce po celou noc vůni sena, jež předkládáno našim čtvernohým spolcestujícím.

Klášter Milosrdných v Tanturu
u Betléma.

Společnost pestrá nejen oděvem i povoláním a domovem. Nikdy se před tím v životě nesetkali a snad ani nesejdou. Poznali se, aby se zas brzo rozešli. Ten z hor, onen z končin, kde réva zraje, ten z města, onen ze zapadlé vesničky, ten od Vltavy, onen od Moravy, ten v taláru bílém, onen ve fialově lemovaném, ten z daleka až z moravských hranic, onen z bohaté Hané, ten ze zátiší kláštera, onen z rudého Ostravská, rolník, kupec, služka, učitel, lékárník, kaplan, úředník, akademik, pradlena, svobodný, vdaná, mladý, starý — všichni jedno jsou: vždyť levá paže všech ozdobena poutní značkou. Počet z různých diecesí byl tento:

Číslo	Dieceše (arcidieceše)	Počet účastníků
I.	olomoucká	231
2.	brněnská	196
3.	pražská	32
4.	litoměřická	4
5.	králové-hradecká	33
6.	česko-budějovická	25
7.	vídeňská	5
8.	štýrsko-hradecká	1
9.	gorická	1
10.	tertsko-koparská	1
II.	vratislavská	4
	celkem	533

Mužů bylo mezi 533 účastníky 285, žen 248.

Dobrou polovici mužů tvořili kněží, jichž bylo 153.

Stáří účastníků bylo mezi rokem 14. a 87. Nejmladším — Benjaminem nebo vlastně Benjaminkou byla poutnice s číslem 98. Je to Frýbortová Bohumila, dcera rolníka z Ustína u Olomouce. Bylo jí teprve 14 let. Benjaminem byl Brínek Karrel, syn bednáře z Martinkova u Domamile. Měl číslo poutní 471 a roků 16.

Nejstarší poutnicí byla sl. Rothová Emerenciána, soukromnice, starostka panenské jednoty z Brna. Číslo poutní

měla 37 a roků 80. V Jeruzalémě byla již několikrát. Senior poutníků bylo číslo 368. Byl to pan Hruška Ferdinand, soukromník ze Rtyně od Náchoda z Čech. Cestu do Svaté země podnikal letos po sedmnácté ve věku 87 let. Také on je dosud svobodný. Masa nejedl, za to si pochutnával na kávě. Zajímavě znal vyprávěti o svých zkušenostech z dřívějších poutí. Proto měl vždy kolem sebe hluček vděčných posluchačů, kteří jej také opatrovali, aby se nám někde neztratil.

Nescházejí se hory s horami, ale lidé s lidmi, povídá naše přísloví. K tomu příklad:

Poslední den na lodi zaslechli jsme tuto rozmluvu dvou poutníků :

J.: Račte laskavě prominouti otázku: znáte professora P.?

V.: Ovšem že, vždyť mne učil před 30 roky latině.

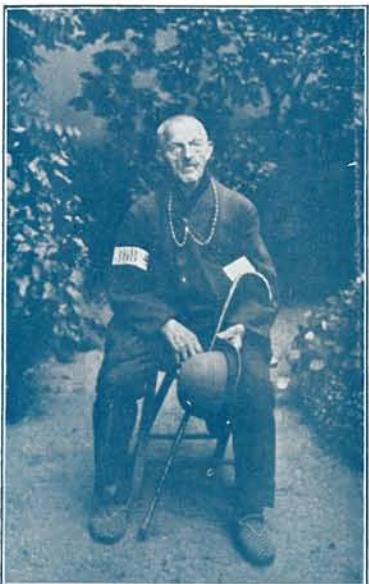
Hruška Ferdinand ze Rtyně, nejstarší poutník.

Fot. P. Stan. Žyla.

J. Tři neděle už tě, Vincku, pozorují se všech stran. Všecko mně bylo na tobě jaksi neznámé, jenom ústa tvá se mně pořád zdála odíkávati: O, or, os a rovněž er k mužskému vždy rodu ber. Na Nácka se nepamatuješ?

A už si padli do náručí Vincek a Nácek a pak se nemohli rozloučiti ve vzpomínkách na slasti a strasti studentské a ve výkladech svých o životě úřednickém a rolnickém.

K obsluze 533 poutníků a lodi bylo potřebí a jelo s námi

ještě 80 členů lodního mužstva, a to: topiči, kuchaři, plavci, sklepniči, kamerieři (sluhové pro obsluhu kajut), strojníci a důstojníci lodní.

Komandantem byl Giovanni Damianovich.

II. kapitánem byl Mario Nardo.

III. důstojníkem byl Giovanni Juricevic.

IV. důstojníkem byl Oskar Lisen.

Vyjma komandanta střídají se ostatní důstojníci ve službě každé 4 hodiny.

Rothová Emerenciána z Brna,
nejstarší poutnice.

Mezi strojníky I. byl August Ressmann, II. byl Max Passauer, III. byl Václav Přeslička, IV. byl Bedřich Kříž.

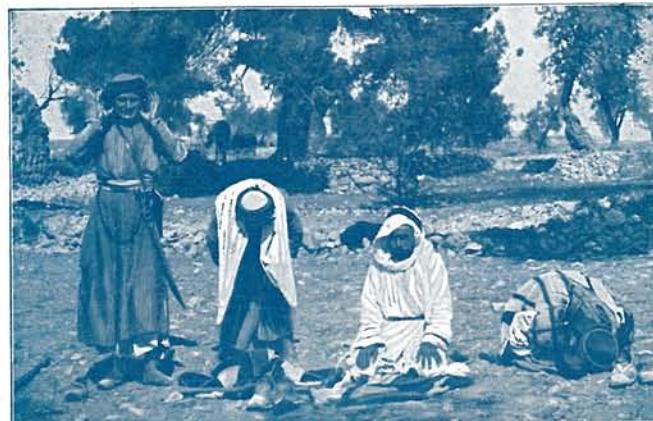
Lodní lékař slul Dr. Herbert Körbl. Jemu k ruce byly čtyry milosrdné sestry z arcidiecéze olomoucké.

Mezi lodními důstojníky vzácnou přízeň a ochotu jevil vůči komitétu poutnímu i všem poutníkům second tenente (II. kapitán) M. Nardo. Ždravý humor, vtělená vládnost a energické jednání jej vyznamenávaly. Mezi strojníky nejmilejším byl nám krajan náš p. Václav Přeslička, dobrák jako každý pravý Čech.

Několik dat o Tirolii. Loď naše je vystavěna v r. 1902., má 96 m délky, 13 m šířky a až k mezipalubí hloubky $7\frac{1}{2}$ m. Stožáry jsou 28 m vysoké. Může naložiti 3600 tun, t. j. 3,600.000 kg. Řetěz, na němž visí kotva, je 200 metrů dlouhý; jeden jeho článek váží 10 kg. Kotva má váhy asi 30 centů. Jsou celkem 4. Lodní čtyřkřídlový šroub o délce 25 metrů otočí se v minutě 81krát. Za 1 hodinu při klidu ujede 13 mořských mil, (1 míle = 1851.85 m) tedy 24.074 metrů. Každým otočením šroubu požene se loď o 5 m vpřed.

Pecí jest 6. Dno je dvojité. Při malém nákladu napustí se mezi dna vody. Parník rozdělen je železnými příčními stěnami na 7 neprostupných prostorů, přehrad, tak že voda, i kdyby vnikla při srážce s jinou lodí do přehrady jedné, nevnikne do ostatních šesti.

Loď má cenu půl milionu korun.

Jak si počíná Mohamedán při modlitbě.

Turčtí vrátní ve chrámu Božího hrobu.

XII.

Podél Krety.

Den Páně na moři. A do kostelíčka tak blízko! Škoda, že na moři nevyzvánějí zvony. I ti plavci a důstojníci, kteří neměli služby, přišli na mší sv., a stojíce za zástupem tísničím se kolem hlavního oltáře, svou mateřtinou, po vlašsku a po chorvatsku velebili Stvořitele,

Ano, tak krásně a dojemně bývalo to v katakombách. Všichni jedna mysl, jedno srdce. Přál bych ti, by dopřáno bylo tobě, z jehož srdce světu dokorán otevřeného vyběhlo všechno teplo lásky k Bohu, někdy cos podobného zažít. A kdybys byl jen divákem, zvědavcem, ale zvědavcem přemýšlejícím, uvažujícím, pohnulo by se i to tvoje prachem hříchu a tretkami všednosti a zábav zne-tvořené, studené srdce, a líto by ti bylo — ne zástupu — ale tebe sama, a připadal bys si tak malinkým se vši svou filosofií a bed-nami knih proti té osobě, jež klečí před sochou Panny Marie s knížkou modlitební v ruce.

Když jsme se z rána probudili, a vykoukli oknem kajuty, jímž ani hlava by neprolezla, jak se dělá „na den“, uzřeli jsme holé skály ostrova K r e t y. Moře sice kroutilo a protahovalo trochu svůj hřbet, jakoby se mu nechtělo v neděli ani vstávat, což však, vyjímajíc asi 20 osob, nemělo nepříjemných následků. Mše svaté slouženy u všech oltářů.

První pontifikálku na moři měl J. M. ndp prelát Dr. Frant. Kryšťek z Prahy za assistance p. faráře Vendelína Englera z Radošovic u Vlašimi jako presbytera assistenta, p. regenta Dra Šnejda z Čes. Budějovic jako jáhna a p. kaplana Josefa Zeleného ze Sedlice jako podjáhna. Mohutný zpěvácký sbor za řízení pana děkana Petra Hlobila z Rajhradu zapěl Schweitzrovu mše s úchvatnou vložkou při offertoriu „Zpívej, duše, Pánu žalmy!“

Před slavnými službami Božími přečetl kašavský p. farář Josef Chlápek nedělní evangelium, načež kázal o Božím milosrdenství tak nadšeně a dojemně, že málokteré oko zůstalo nezaroseno.

Kousek pobřeží Krety.

„Živě jsem já, praví Pán Bůh, nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil a živ byl.“
(Ezech. 33, 11.)

Drazí! Když Vespasián seděl na císařském trůně v Římě, píše Martinus Doyza, přišla v senátu římském na přetřes otázka, jaké jest nejkrásnější jméno Boha nejvyššího. Tu jedni pravili, že jméno „všemohoucí“ bylo nejpříhodnějším a nejkrásnějším, poněvadž před jeho mocí každý se musí třásti a báti, a poněvadž jeho všemohoucnost drží a zachovává celý svět. — „My zase myslíme,“ řekli druzí, „aby jmenovaný byl „nejbohatším“, jestliže on Pánem všechnomíra a bohatství dodává nejvyššího lesku a vážnosti.“ — „S tím my nesouhlasíme,“ hlásili se třetí k slovu. „Jelikož my máme za to, že věda a umění předčí bohatství, a Bůh jsa vševedoucí, jest vrcholem a obsahem umění a vědy, proto nejkrásnějším jménem jeho budíž „Bůh vědy a umění“. Na konec povstal etihoodný kmet a praví: „Vy první v Bohu vidíte jen moc a sílu, před níž musí se každý chvěti a třásti, ale řete mi, s jakou důvěrou budou se k němu blížiti nestateční a slabí? — Druzí chcete, aby slul „nejbohatším“, poněvadž jen v bohatství vidíte vrchol slávy a krásy. Ovšem k takovému Bohu rádi by se hlásili boháči, ale jak by mohli k němu se obracetí chudí a nuzní? — Vy pak třetí přejete si, aby nejvyšší Bůh nazýván byl „Bohem umění a vědy“. Ó pak ještě více by se pyšnili filosofové, učenci, umělci a vědci, ale co potom neučení a prostí?“

Všichni nejsme mocní, všichni nejsme učení, všichni nejsme bohatí, ale všichni jsme chybující, a přejeme si odpuštění od Boha nejvyššího, a proto jsem

toho přesvědčení, že nejvýznačnějším jménem Boha nejvyššího jest jméno — „Milosrdenství“.

Drazí poutníci! Ano, Bůh milosrdenství, toť jméno i pro nás nejkrásnější a nejvýznamnější, a ač Bůh má všecky dobré vlastnosti v mříje nejvyšší, tož přece toto jméno, tato vlastnost Boží jest pro nás hříšné nejlepší útěchou.

Proto k naší útěše a k našemu povzbuzení s pomocí Boží promluviti chci o milosrdenství Božím.

Bohem nadšený starozákonní a královský prorok David nemoha ani slov nalézti, jimž by milosrdenství Boží vyjádřil, pln úžasu volá k nebesům:

„Veliké nad nebesa jest milosrdenství Tvé.“ Jako žádný nedovede sobě ani představiti, jak obsáhlá jsou nebesa, podobně, ano ještě méně doveď člověk pochopiti, kam až sahá, jak veliké, jak nevystihlé jest milosrdenství Boží. „Tak veliké milosrdenství Boží,“ praví sv. Jan Zlatouštý, „že nemůžno jest slovy vypověděti ani rozumem pochopiti. Ono převyšuje rozum a všeliký smysl lidský.“

Podíváte-li se do knihy nejvzácnější, do knihy, která napsána jest z vnuknutí Ducha svatého, podíváte-li se do Písma sv., jak často tu můžete se dočísti o milosrdenství Božím!

Nemíním se ani zmňovati o tom, jak veliké milosrdenství prokázal Bůh prvním lidem, jak veliké milosrdenství prokázal obyvatelům ninivetským, když činili pokání, nechci ani šířiti slov o Davidovi, Achabovi, Jonášovi, Ezechiašovi, Manassesovi a jiných; vždyť celé dějiny národa vyvoleného až do příchodu Messiášova jsou dějinami milosrdenství Božího. — Nebylo hříchu, nebylo nepravosti, nebylo nešlechetnosti, jížto by se tento smyslný lid nebyl oddal; a přece opět a opět Bůh smiloval se nad ním, když se k němu obrátil se srdcem zkroušeným. A nejen to, že mu pro viny jeho odpustil, nýbrž ještě vytrhl jej z moci a poroby nepřátel a nesčetnými dobrodiními svými jej zahrnoval. Proto též, aby „podle velikého milosrdenství svého“ mohl Bůh smilovati se nad lidem zbloudilým, vzbuzoval proroky, učitele a soudce, kteří napomínavi jej k polepšení života a zanechání všech nepravostí.

Největší však milosrdenství a lásku prokázal Bůh lidem, a to nejen lidu vyvolenému, nýbrž všem bez rozdílu tím, že „Syna svého jednorozého poslal na svět, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“

Celý život Syna Božího na tomto světě, jeho slova a skutky k tomu směřovaly, „aby hledal a spasil, co bylo zahynulo.“

K tomu cíli nesla se jeho překrásná podobenství jako o marnotratném synu, o ztracené ovci, o ztraceném penízi, o služebníku nemilosrdném a jiná.

Josef Chlápek,
farář v Kašavě u Holešova.

— Jimi zbloudilé hříšníky přiváděl k poznání, v jak smutném nacházejí se stavu, jakého nevděku dopouštějí se proti Bohu nejvýš dobrému a svatému, a hleděl je povzbudit k litosti a zároveň ukazoval jim cestu k obrácení se k Bohu nejvýš milosrdnému a dobrovitnému.

Drazí poutníci! Jak krásné, jak útěchyplné jest podobenství o marmotatném synu pro ty, kteří podobně jako on měli neštěstí, že upadli do hřichů a nepravostí a tím odloučili se od nejlaskavějšího Otce nebeského, a tak i promrhali dědictví nejvzácnější, dědictví nebeské, a jak pro ně povzbuzující příklad, když tak jedná s kajícími hříšníky Otec nebeský. On raduje se nad nimi, když se srdečem zkroušeným vracejí se k němu. Raduje se s celým nebem, jakož sám Syn Boží praví: „Větší jest radost mezi nebeštaný nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří nepotřebují pokání.“

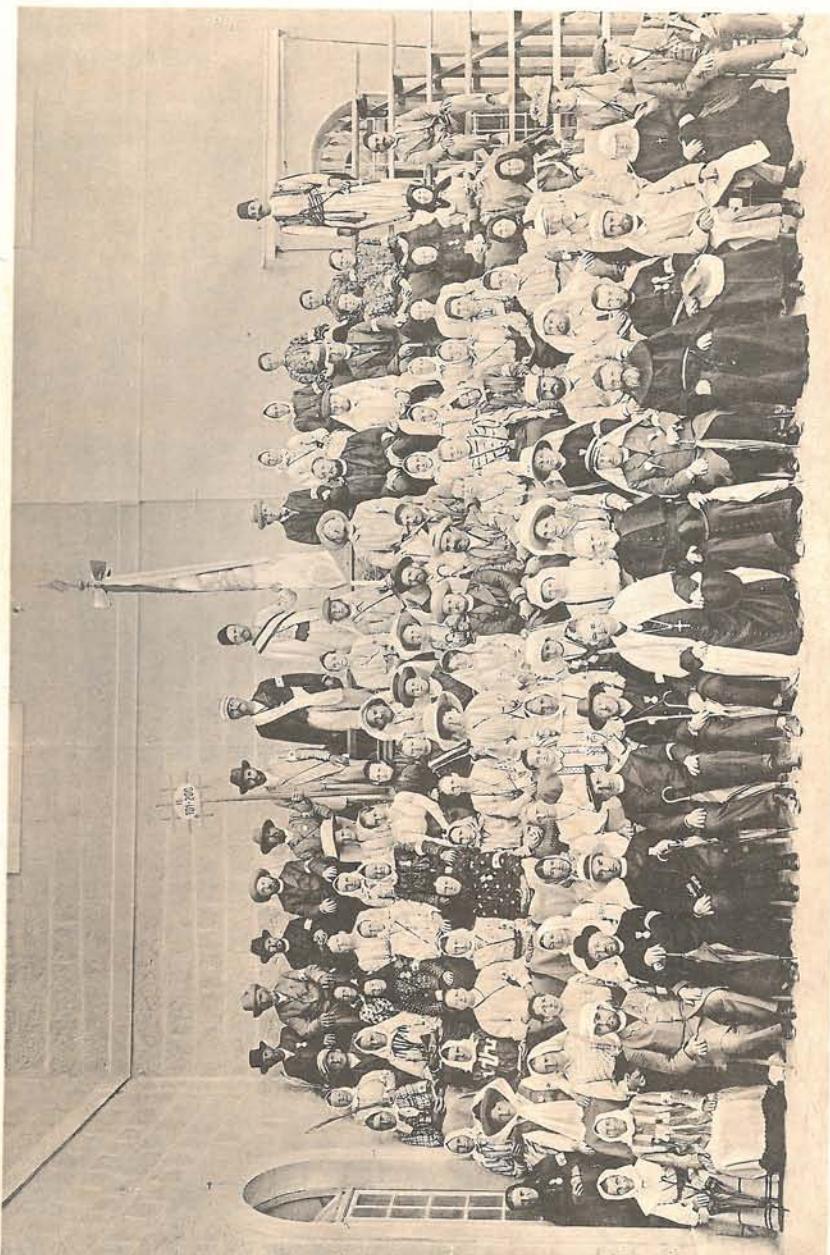
Lodní důstojníci: (od levé ku pravé straně)

- 1.) IV. důstojník, 2.) lodní lékař, 3.) komandant,
- 4.) II. důstojník, 5.) III. důstojník.

Než nejen takto nepřímo zval božský Spasitel hříšníky k nevyčerpateльнé studnici milosrdenství, nýbrž přímo hlasem libezným a láskyplným jako zbloudilé ovečky volal je k sobě: „Pojdte ke mně všichni, kteří pracujete a obtížení jste — břemenem hřichů a nepravostí — a já vás občerství!“ Ó, slyšte všichni! Spasitel volá: „Pojdte ke mně všichni,“ žádného, byť sebe větším a zastaralejším hříšníkem byl, nevylučuje, ke všem tak volá. — Ale na tom nebylo dosti milému a dobrému Spasiteli Ježíši Kristu. — On takových nešfastníků ještě vyhledával, za nimi do společnosti jejich chodil, s nimi obcoval, s nimi jedl, aby je získal, takže nepřátel lásku jeho ke hříšníkům mu vytýkali a milosrdenství jeho za hřich pokládali. Těmto však památná slova propověděl: „Syn člověka přišel hledat a spasit, co bylo zahynulo“ a „Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocnf.“

Zdaž tu, drazí, nemusíme se sv. Bernardem zvolati: „Kdo nemusí žasnouti nad láskou Boží, jenž od hříšníka nenáviděn, přece jej vyhledává?“

Nikde nedocítáme se v Písmě sv., že by Spasitel náš Ježíš Kristus někdy hříšníky od sebe odpuzoval, ale naopak s největší láskou je přijímal a jim odpouštěl.

Odpouštěl hříšným Magdalénám a cizoložnicím, lichvářům a zlodějům a vůbec všem jiným, kteří měli štěstí s ním se sejít. Ba i v nejhroznější chvíli, kdy ve strašných bolestech visel na kříži, nejen kajícímu lotru odpustil, nýbrž i za vrahů své a rouhače se modlil, volaje k nebesům: „Otče, odpust jim, neboť nevědě, co činí!“

Aby ani po bolestné smrti Ježíšově nepřestalo milosrdenství Boží, ustavil sváost pokání, by po všecky věky, po celém světě a každého okamžiku v ní lidé milosrdenství Božího účastní být mohli. — Ach, musíme zvolati s prorokem: „Milosrdenství Tvého plna jest země.“

Draží poutníci! Žádný z lidí nedovede ani pochopiti, kolik denně po celém světě prokazuje Bůh milosrdenství ve sv. zpovědi i nejbídnějším hříšníkům. Zde stále a stále uplatňují se slova Hospodinova: „Nechej smrti bezbožného, ale aby se obrátil a živ byl.“

Poslechněte aspoň jeden příklad, jež vypravuje kardinál Jakub de Vitriaco!

Veliký zármutek působila rodičům jedněm nezdárná dcera. Když ji stále se slzami v očích napomínali a v nestydělém životě bránili, uzrál v ní hrozný plán, který jedně noci provedla. Zavraždila oba rodiče. Po tomto neslychaném skutku sebrala, co bylo drahocenného, a utekla do cizího města, aby tam nerušeně v životě

V pozadí Kreta. Před ní ostrůvek Paximadi.

hříšném pokračovati mohla. Nebylo rozkoše, již by nebyla okusila, nebylo rozpustilosti, již by nebyla prováděla, nebylo nepravosti, již by se nebyla oddala. Nevzpomněla už na Pána Boha, nevpomněla na nebe, a tak daleko dospěla, že byla odhodlána celý život svůj prožít v samé smyslnosti, a po smrti nechť bude jakkoliv. V takovém stavu se nacházejíc, viděla jednou zástupy lidstva spěchat do chrámu Páně. Ona více ze zvědavosti, co se tam dítí bude, šla též. Tam právě horlivý missionář kázal o nevystihlé milosrdenství Božím. A tu slyšela, že není hříchu tak ohavného, není počtu hříchů tak velikého, není zlé náruživosti tak zakořeněné a zastaralé, již by Bůh rád a ochotně neodpustil, jen když hříšník s upřímnou lítostí o milost prosí. Slyšela, že sebe větší hříšník nemusí ještě zoufati nad svým spasením, dokud žije. Po těchto slovech zasvitl v srdci jejím paprsek naděje. Nemohla však doposud pochopiti, že by i já slova ta platiti mohla, ježto v této chvíli za největší hříšnice celého světa se pokládala. Šla tedy po kázání k missionáři a osměnila se ho tázati, zdaž to, co o milosrdenství Božím kázal, je v pravdě dokázáno? Když jí byl přisvědčil, tázala se dále, zdaž i ona, která největší hříšnicí jest, může dosáhnouti odpuštění? Když jí o tom byl ujistil, tu vrhla se mu k nohám a s horkými slzami v očích a se zkroušenou lítostí ze svých hříchů se vyznala, a když dosáhla rozhřešení, padla v chrámu na kolena svá a modlila se: „Ó Bože! Ty jsi tak dobrý, a já tak zlá. Ty jsi tak milostiv ke mně, a já jsem

tě tolik nenáviděla. Ty jsi hotov nebe mi dátí, a já svými hřichy chtěla se vrhnouti do propasti pekelné!“ Takovou pak lítostí a ošklivostí nad spáchanými ohavnostmi sevřelo se srdce její, že mrtva klesla k zemi.

Milén! Kdož pochyboval by o tom, že i této kající Magdaléně milosrdný Bůh odpustil a ji na milost příjal?

V Kristu shromáždění! Můžete si ještě většího hříšníka pomyslit nad onu hříšnicí, která rodiče své zavraždila, nejohavnějšímu životu se oddala, na sta, ba snad na tisíce jiných k pustému životu svedla, Bohu nenáviděla a zoufalství se oddala? A hle! I nad ní smíloval se Bůh, i ona milosrdenství Božího dosáhla. I na ní vyplnila se slova Boží: „Nechci smrti bezbožného, ale, aby se obrátil a živ byl.“

Mohl by ještě někdo pochybovat o nevystihlému milosrdenství Božím? Křestane věz! Kdybys se dopustil nejohavnějších hřichů, kdybys se dopustil nejstrašlivějších rouchání, krivé přísahy, lichvy, svatokrádeže, vražd nejukrutnějších a všech jiných hřichů, jakkoliv se jmennuji, kdyby hřichů tvých více bylo než písku v moři a hvězd na obloze nebeské, kdybys více hřichů spáchal než všichni lidé celého světa od stvoření až do konce světa, máš-li jen upřímnou lítost nad nimi, máš-li opravdovou vůli se polepšiti a vyznáš-li se z nich — budou ti odpuštěny. O jak veliké jest milosrdenství Boží! Věčně pravdivými zůstanou slova Písma sv.: „Veliké jest nad nebesa milosrdenství Tvé.“

Bůh jest nejvýš milosrdný, Bůh nás jest Bohem milosrdenství. Jak krásné, jak útěchyně a blaživé to jméno pro nás hříšníky! Kdož by proto Boha nemiloval z celého srdce svého, ze vši duše své, ze vši sily své a myslí své? O, nezneužívejme nikdy tohoto nevystihlého milosrdenství Božího, ale zvláště na této pouti užijeme ho pro spásu drahé duše své, za niž Syn Boží nejdražší krev svou vyliti rácil. Přemilý Spasitel nás volával: „Pojdte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím!“ Tak volá i k nám! O, poslechněme toho hlasu jako hudba nebeská libeckého a svrhnuvše břemeno hřichů v koupeli svátostné, vrhněme se v náruč přemilého Spasitele svého Ježíše Krista, a tak budeme šťastní zde na zemi a ještě více blaženi na věčnosti. Amen.

* * *

Už je po kázání i po pontifikálce, a Krety ještě není konec. A nic na ní není jen skály a kopce. A přece tolik zlostí a nepříjemností způsobila už ve světě. Snad právě proto, že sám kámen, a proto i tak těžce stravitelná. Co zlosti a mrzutosti působila Athenským; sv. Pavel také jí nechválí, a co vystáli Benátčané, než ji ztratili!

V kretském městě Knossos byla v bludišti uzavřena nestvůra, půl člověka a půl býka, zv. Minotauros. Athenští byli povinováni každých devět let na důkaz své odvislosti posílati sedm jinochův a sedm panen kretskému králi Minovi, jenž je házel do labiryntu Minotaurovi. Právě chystali se Athenští po třetí poslati krvavou tuto daň na korábu opatřeném černými plachtami. I nabídl se statečný Theseus, že Atheny osvobodí od hrozné této daně. Odjížděje slíbil, podaří-li se mu osvoboditi vlast, že na lodi místo černých plachet vyvěsí bílé. Kretský král Minos se zavázal Theseovi, že Atheny zbaveny budou tohoto poplatku, zabije-li v bludišti Minaura. Dceera královská Ariadna, zamílovavši si Thesea, dala mu klubko nití, aby je od vchodu do bludiště dále postupuje, odmotával. Theseus Minaura zabil a dle rozmotané niti našel východ z labiryntu.

S Ariadnou vracel se pak do Athen. Na cestě však zanechal ji spící na ostrově Naxu, ač proří otce i vlast opustila, a zrádně jí ujel. V blízkosti Athen nevpomněl si na slib, že totíž zamění plachty. Otec jeho Aegeus, sotva že s vysoké skály uviděl černé plachty, žalem skočil do moře, jež zove se odtud egejské.

S obcí křesfanskou na Kretě založenou měl sv. Pavela mnoho starostí. Vraceje se z římského zajetí, zanechal tam jako biskupa svého učedníka Tita. V instrukcích obsažených v listě sv. Pavla k Titovi čteme o obyvatelích Krety: „Řekl jeden

Učitelský sbor.

Fot. J. K.

z nich, vlastní jejich prorok (básník Kallimachos): Kretenští jsou vždycky lháři, zlá zvěř, břicha lenivá. Svědectví to pravé jest. A protož třesí je přísně, ať jsou zdraví u víře!“ A Leonidas z Tarentu praví o nich: „Lid kretský jest pokolení pirátův a lupičův a nedbá práva. Zná Krefan, co jest právo?“

První Turci přibyli na Kretu r. 633., a r. 824. obdržel ostrov dle pevnosti Kandie od Saracenů vystavěné jméno Kanida. Od r. 1204. dostala se Kandia koupí pod panství republiky benátské. A mnoho peněz i krve stálo Benátčany udržeti si toto panství, protože obyvatelstvo neustále se bouřilo proti novému pánu.

Dosazování kolonisté z republiky na Kretu, pozemky jim dávány v léno. Ale i ti se vzbouřili, svého dožete si zvolili a, aby domácí obyvatelstvo získali pro sebe, odpadli k řecké církvi. Mocné loďstvo benátské r. 1364. odjelo odbojníky zkrotit a zkrotilo je. Vúdcové byli popraveni mečem. Čtyři roky na to vzbouřili se zase domorodí obyvatelé. Byli přemoženi, a celá náhorní rovina Lasitte, hlavní to sídlo vzpoury, proměněna v poušť, domy strženy, obyvatelé násilím odvlečeni a pohroženo každému, kdo by tam pásł, ztrátou stáda a jedné nohy.

R. 1453. zosnoval jeden Řek nové spiknutí proti všem benátským úředníkům a rytířům, kteří měli v jednom dni být povražděni. Spiknutí však prozrazeno, a původcové odpraveni. Od té doby dáno benátskému vládci na Kandii právo neobmezené, dle něhož mohl bez soudů dát tajně odpravit, koho za nebezpečného pokládal, jsa za toto jednání zodpověden jen svému svědomí a Bohu.

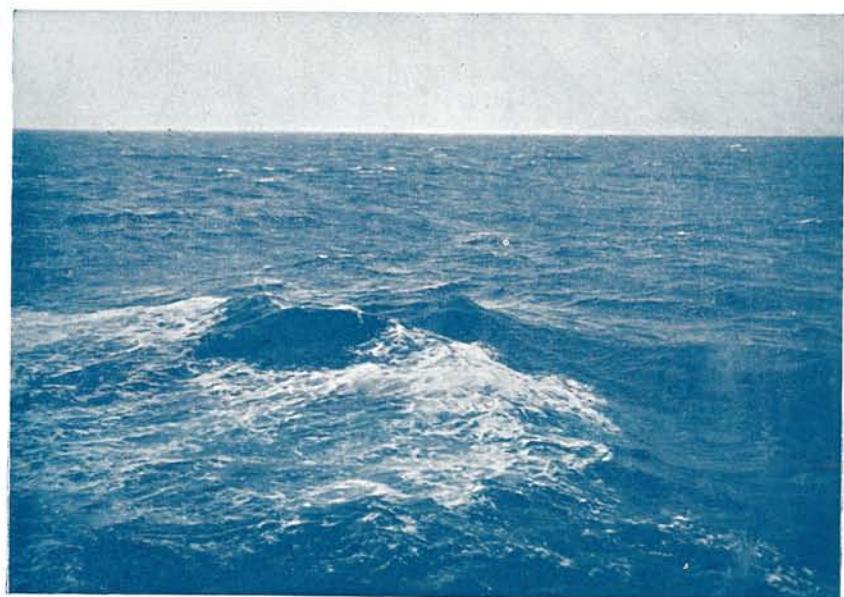
Turkům v Cařihradě zachtělo se Krety. Posádka na Kandii sesílena na 16.000 mužů, a 23 plachetních lodí připlulo na ochranu ostrova. Menší pomoc slíbili papež, velkovévoda toskánský, Janov, Malta a Portugaly. Velmoci neučinily a nemohly učiniti ničeho. Bylo to právě za války třicetileté. Celkem zůstaly Benátky odkázány na svoji moc, a jest opravdu s podivením, že tak malá republika dala se do boje s ohromnou přesilou osmanské říše.

30. dubna r. 1645. vyplulo turecké loďstvo z Cařihradu. U Kaneje vylodilo 70.000 vojáků a obléhlo město, jež chránilo pouze 1000 vojínů. Loďstvo benátské dlelo u Korfu a čekalo slíbenou pomoc italských států, jež však nepřicházela. Polovice obhájců města už padla, a z Turků 30.000. Když konečně všechny potraviny vyčerpány, vzdala se K a n e a 22. srpna 1645. za čestných podmínek. Kdo chtěl, mohl z města se zbraní a majetkem odejít, kdo chtěl zůstat, zaručena mu od velitele vojska tureckého Jusufa svoboda náboženská a dosavadní práva. Vítězný Jusuf od sultána Ibrahima bohatě obdarován.

Osobnosti Jusufovi nepřející roznesly o něm, že byl podplacen od Benáťcanů. I popudili dokonce sultána proti němu. Jusuf předvolán před sultána Ibrahima,jenž mu vyčítal, že křesfanů nepobil, jak se na moslemína patřilo. Posíláje jej znova na Kretu, aby tímto způsobem dokončil vítězství, volal rozhorleně: „Jdi, nebo tě zabiji!“ Když Jusuf odpověděl: „Můj pane! Neznáte života na moři, my už nemáme veslařů, a bez nich nemohou galeje vyjeti,“ rozlítil se sultán a vzkřikl: „Proklatče, ty mne chceš učiti životu na moři?“ A zavolav kata, kázal mu: „Dones mně ihned jeho hlavu!“ Tak skončil Jusuf, vítěz kanejský, v 36. roce věku svého. Když kat donesl sultánu hlavu mladého ještě vítěze, zvolal sultán: „Škoda věru těch růžových lící.“ —

„Chceme K a n d i i, i kdyby nám bylo vésti válku sto let“, byla odpověď, již dal velkovezír Köprili vyjednávajícím Benáťcanům, kteří po mnoha nezdařených pokusech obhájiti ostrov, chtěli polovinu jeho Turkům odstoupiti. A když nabízeli ohromnou peněžní dávku, odpověděno jim pyšně: „Kdyby republika zlatem celého světa jen jediný kámen nebo jen jednoho slepého psa v království kretském vykoupiti mohla, přece by ho sultán nedal a raději celou svou říši ztratí.“

Potřetí průběhem 22 let jali se Turci obléhati město Kandii pod velkovezírem Ahmedem Köprilim. Pětačtyřicetkráte podnikli

Moře lodí rozčeřené.

Fot. Al. Mašek.

Turci útok na hradby a pokaždé odraženi. Padlo jich už 30.000 a Benáťcanů 10.000. Tito vystříleli 50.000 sudů prachu, 48.000 bomb, 100.000 granátů, 200.000 koulí dělových. Pohled na město byl hrozný. Nebylo jedinkého domu celého. A všude mrtvoly a ranění. Zraky celé Evropy obráceny k tomuto městu, protože celá Evropa nabídla tenkráte republice pomoc, zvláště Francie. V červnu r. 1669. připlulo na pomoc 11.000 mužů z Francie pod velitelstvím velkoadmirála Françoisa de Vendome. Již šestého dne po přistání na Kretě podnikli bitvu s Turky. Jako lvové rvali se Francouzi, zmocnili se batterií nepřátelských, a již bylo vítězství jejich, když v tom vyletělo do vzduchu turecké skladiště prachu a způsobilo

ve vojích francouzských hroznou zkázu. Mezi pohrešovanými byl i velkoadmirál de Vendome, nebyl však nalezen ani živý ani mrtvý, ač Turkům nabízeno zaň, je-li mezi živými, co by chtěli, a najdou-li jeho mrtvolu, tolik zlata, kolik mrtvola váží.

Naděje na vítězství zašla, třebas 1000 Bavoráků jako pomoc se dostavilo. Poslední útok 24. srpna ještě hriddně odražen, při čemž Turci ztratili 3000 mužů. Ve válečné radě usneseno vyvěsití bílého praporec a vyjednávat.

6. září r. 1669. pevnost Kandia vydána velkovezíru. Zbytek posádky měl průběhem 12 dnů v plné zbroji a s prapory odtáhnout. Z pevnostních děl dovoleno

Václav Přeslička,
strojní důstojník na Tirolii.

Tot několik vytržených dat z dějin dvou měst (Kanea a Kandia) ostrova, podél jehož severního pobřeží plujeme po celý den. Města Chania (Kanea), Rethymno (Retimo), Megalokastron (Kandia), leží na samém pobřeží, a lze je dobré pozorovat. Jinak jsou břehy úplně holé, a až k nim rozkládají se kopce rovněž holé. Smutný to věru pohled, jednotvárný a brzo unavující.

Po dopoledních službách Božích ohlášena hromadná sv. zpověď na odpoledne pro ty, kteří by se chtěli vyzpovídati. Tím ovšem není řečeno, že jindy se nezpovídalo.

Komandant Tirolie G. Damianovich pozval k dnešnímu obědu na můstek kapitánský desítidenné poutní komité.

Benátčanům vzítí 40, kromě těch, které před početím války v Kandii byly — na znamení, že velkovezír dovede oceniti a úctu vzdáti osvědčené chrabrosti. Republike zůstaly pouze tři pevnosti Suda, Spinalonga a Carabusa s okolím na dostřel děla. Celá válka stála republiku benátskou 126,000.000 dukátů.

Podmínky svědomitě splněny. 27. září r. 1669. odtáhla posádka se všemi vojenskými poctami. Velký kříž na valech Kandie sundán. Mnozí Turci radostí plakali, když velkovezíru odevzdáno bylo 83 klíčů od města, pevností a veřejných budov. A velkovezír položil klíče tyto den na to k nohám své matky, jež z lásky k němu do boje jej provázela a se slzami v očích vítěze objímala.

Papeži Klementu IX. bolesti nad ztrátou Kandie puklo srdce.

Jak ztráviti nedělní odpoledne? Do polí tady se nemůže, k výletům potřeboval by zde křídlo Ikarových, pošta tady neroznáší novin, ačkoliv na některých luxusních parnících tisknou se denně zprávy ze světa, jež lod přijímá bezdrátovou telegrafii. Může si však zajít na džbánek anebo na besedu. Ale o čem povídati? Však ono to přijde samo, jen co si zapálí. Vytáhl dýmčíku z jedné, tabáček kuřlavý z druhé kapsy, škrtl sirkou, zapálil a opatrně sfoukl, zabafal, a už čmudí jak brněnská fabrika. Tady si smí zakouřiti. Ale včera si chtěl zapáliti také dole v kajutě, prohnali ho však, že prý bude platit pokutu 10 K, a ty peníze že dostane ten plavčík, který ho přistihne.

„A jak pak se jmenuje tady to město?“ ptá se souseda, aby začal řeč. „Ani nevím, mají tam ty mapy, ale já se v tom nevznam. Však se zeptáme, až půjde kolem některý z matrosů.“ V tom se mu mihl kolem hlavy právě jeden v bílých šatech. Nevšiml si, že má na rameni výložky, na nich vyšitou zlatou kotvu a nad ní dvě zlaté hvězdičky. Zastavil ho. (Byl to druhý kapitán M. Nardo.) Strejček se ho ptá, jak se vlastně to město jmenuje, a když dostal odpověď, sáhl do kapsy, vytáhl šestáček a dával mu na cigárku.

Zdá se, že u Krety nedrží mnoho na nedělní klid. Moře pořád se vrtí a jako kočka prohýbá hřbet, až to na lodi poznat. Tu a tam dobývá kdosi z kapsy šátek. Neradno být v jeho blízkosti. Není ještě tak dávno po obědě. Je teprve půl třetí. Za chvíli plíží se jeden p. katecheta z Prahy bledý do své kajuty, vytahuje zápisník a předčítá úryvek svých pamětí z cesty tohoto znění: „U ostrůvku Gianitzades naproti Kretě dnes v neděli o půl 3. hodině . . .“ Neztratil humoru ani v tak ošemetných chvílích.

O půl 5. hodině měl o Sv. zemí a její poměrech kulturních i náboženských velmi zdařilou přednášku p. professor náboženství Jan Janík z Bučovic, z níž podáváme toto:

„Země, do níž spějeme, zove se zemí Svatou. Svatou byla ve Starém zákoně, protože v ní bydleli patriarchové a proroci. Svatou je v Novém zákoně, protože v ní učil, trpěl a zemřel Kristus Pán. Zvána také Kanaanem, což znamená „dolina“, jednak dle rovin na pobřeží, jednak dle obyvatel Kanaanitů. Jiný název je: země záslibená, protože ji slibil Bůh opětne patriarchům a jejich potomkům. Po rozdělení království po smrti Salomonově zvána severní část říše israelskou, jižní judskou. Tento název přešel potom na celou Palestýnu, a Římané zvali tuto svou provincii „Iudea“. Slovo Palestýna pochází od slova Filistie. Filištínští bydleli na pobřeží země Svaté. Řekové pak jmenovali Palestýnu nejen kus země na pobřeží, nýbrž zemi celou. Když pak si Židé osvojili řeckou vzdělanost, nazývali zemi zaslíbenou také sami Palestýnu.“

Je zemí hornatou. Jen na pobřeží je rovina, pak je pásmo hor, pak nížina jordánská a na to zase pásmo hor.

Židé měli poslání světové, proto bylo jim třeba země oddělené, ale zároveň se světem spojené. Takovou zemí byla Palestýna na prahu tří dílů světa položená. Evropa jakoby poloostrovem italským a balkánským obě ruce po ní natá-

hovala, v Asii leží v bezprostřední blízkosti Afriky na rozhraní mezi Egyptem a Babylonem.

Země zaslíbená byla ličena Israelitům jako země tekoucí mlékem a medem. A vstupujeme-li na ni bud v Jaffě nebo Haifě, poznáváme, že je pravda, co bible o ní píše. Postoupíme-li však dál do vnitř země, úsudek se změní. Co tu míst úplně pustých, bez stromů! Hotová poušť. Za dávných dob tak tomu nebylo. Zpustla však, protože tolikrát přešla v ruce cizí násilím. Mimo to děš a přival smetl úrodnou prsť, a bylo by za dnešních dnů nadliidského úsilí třeba, aby se vrátily lepší časy. Cizincům se to daří. Domácí obyvatelstvo je příliš pohodlné.

O neobyčejné úrodnosti její svědčí veliká dřívější populace. Tak za Davida měla 5 milionů obyvatel; za Flavia byla jen v Galileji 204 města. Nyní kromě Jerusalema, Jaffy, Haify a Sichemu není větších míst.

Bučovská trojka.

Fot. J. K.

Jaroslav Barvík,
Jan Janík,
Frant. Pitraha.

Obyvatelů má nyní Palestýna 650.000, tedy jednu čtvrtinu obyvatelů Moravy, ač má rozlohu Moravy a Slezska dohromady. Krajinu za Jordánem jsou liduprazdné.

Národnosti je venkov arabské, města arabské, turecké, řecké a jiné. Čistí Arabové jsou pouze Beduini.

Venkov žíví se chovem dobytka a rolnictvím. (Fellahové — sedláci.)

Náboženství mohamedánské, jež převládá, má velký vliv na rodinný život. Žena je u mohamedána jako otrokyně; může být kdykoliv propuštěna. Všude u mohamedánu bují pověra.

Z křesťanů je nejvíce pravoslavných Řeků, katolíků jen asi 18.888 a jejich reprezentanti jsou Františkáni. Protestantů jest asi 1500, přibývá jich však poslední dobou. U Jaffy jsou dvě vesnice protestantské. Židů je na 65.000 a stále se stěhují do Palestýny. Mnozí z nich žijí ovšem velice bídně.

Dějiny země Svaté jsou udány těmito jmény:

Abraham, Izák a Jakub, pak Mojžíš, Josue, soudcové, Samuel, králové Saul, David, Salomoun, rozdělení říše, zajetí babylonské, pod vládou perskou,

makedonskou, sýrskou. Juda Makabejský, Hasmoneovci. Pompejus učinil z ní římskou provincii r. 63. Jerusalem dobyt od Římanů r. 70., Arabové dobyli ho r. 636., a r. 1099. křížáci. Nyní je pod půlměsícem."

* * *

Po přednášce informativní bylo slavné požehnání s růžencem a litanii, jež měl msgr. Dr. Josef Kupka, professor bohosloví z Brna, za assistence p. katechety Františka Pálenského z Jaroměřic a p. kaplana Jana Eybla z Prachatic.

Vlny stále rostou, příd lodi jest silně nadzvihována, bledých tváří a strhaných očí přibývá, a druh podezřele dívá se po druhu, čekaje, kdy to na něho dojde. Jen bodrý syn naší Hané klidně sedí na sedátku a pozvolna si pokouřuje. „Jak se máte?“ ptají se ho. „E dobré. Jím, pijo, kóřím a ešče mě kolibajó.“

Fellah s čibukem.

XIII.

Svátek Panny Marie na moři.

atičko Krista Ježíše, tisíckrát pozdravujeme Tebe! Je Tvůj svátek. Byť celého světa jazykové chtěli chválu mluviti o Tobě, to by vše ještě nic nebylo, co by k Tvé chvále postačilo. A nás je jenom 533.

O překrásná Paní! Na Libánu jako cedr jsi vyvýšená, jako cypříš na hoře Sionu, v Kades jsi palma povýšená, a jako růže v Jerichu krásná, a jako ranní denice jasná, jak oliva krásná na poli a jako javor podle vody.

Rozžehujeme lampy srdcí svých a tu krúpej nestálé lidské lásky, již srdce naše vyroniti dovede, přinášíme Tobě, překrásná Paní! A přáli bychom si hlasu andělů, lásky sv. Bernarda a výmluvnosti sv. Jana Zlatoustého, abychom Ti mohli ukázati, jak Tě máme rádi.

Tys došla dnes Jerusalema nebeského; dopřej nám zítra doputovat Jerusalema pozemského!

Kolem nás jen a jen voda. Marně poletuje zrak jako ptáče, kde by aspoň v dálí našel kousek pevné půdy. Už jí neuzříme po celý den. Až zítra.

Snad jednotvárným by se ti, čtenáři, jenž jsi dosud neplul po širém moři, zdálo neviděti nic, jen vodu pod sebou a oblohu nad sebou. Věř však, že nenašel bys nic imposantnějšího nad toto tak jednoduché a přece nádherné seskupení!

Co to kapek v ohromné túně! Jen nepatrný zlomek z nich rozrází příd lodi, a ony stříkají vysoko, až na palubu, a paprsky sluneční vykouzlují každou vteřinu v nich krásnou duhu. Sčítal bys kapky těch vod, jež kolem sebe vidíš? Toť nemožno. A přec spíše by se ti to povedlo, než sečisti dny věčnosti.

Když v Terstu po můstku vystupovali jsme na loď, jak ohromnou se nám zdála! A dnes? Protí těm vodám je to jen pouhá skořápka. A tak mnohý člověk obrem zdá se ti, jejž v jiném prostředí viděl bys jen trpaslíkem.

Co jenom řek se sladkou vodou vtéká do moře, a toto přec jen zůstává slaným; pro pokušení tisíce sladkostí nezapomíná na vážné a hořkosti plné své povolání. Běda, kdyby se zapomnělo nad svým povoláním a chtělo se napojiti zemskou sladkostí! Zhynulo by a s ním i svět. Právě sůl je to, jež umožňuje pohyb mořské vody a přenáší jej i do největších hlubin, a vrstvy spodní žene do výše, čímž stagnace je nemožná. Bez soli nemělo by moře zdraví, právě ve slanosti a hořkosti jest moře síla. Pro nekonečná moře myšlenek, tužeb, plánů duše lidské jest bol a každá trpká zkušenost solí. Až do hlubin zachvívá duši, v činnosti ji udržuje a hniloby chrání i zamrznutí.

Mořská lázeň je zdravá nejen pro tělo, i pro duši. Ponoříš-li ji v hlubinu, spadne s ní spousta prachu, jímž život a svět pory její ucpal. — —

Při ranních službách Božích většina poutníků oslavila svátek mariánský sv. přijímáním. Slzy draly se ti v oči, když vedle zbožného pokolení přiklekal i mužové prostí i z intelligence.

Slavnostní kázání měl královský p. kazatel z Jičína Jaroslav Schovanec. Thema nadšené a láskou dětinnou k Matce Boží proniknuté řeči bylo: „Maria, matka milosrdenství, její sláva v nebesích, již předcházelo sedm bolestí.“ Provedení pak toto:

„Svatá Maria, Matko Boží,
oroduj za nás!

Nejmilejší! Když jsem jedenkráte byl na posvátném Hostýně, kde Matka Boží divy tvoří, viděl jsem tam nesčetné zástupy poutníků ze všech končin dřužné Moravy i Slovenska; lásku k Marii Panně je tam přivedla. Tu jedna žena z lidu, když viděla ty zástupy zbožných poutníků klečeti před krásnou sochou Rodičky Boží, takto polohlasně si pravila: „Vidíš, Rodičko Boží, jak tě máme rádi!“

Podobně mohu zvolati dnes též já, když vidím zástup zbožných poutníků přes 500 osob čítající, které vede jedna myšlenka, jedna touha spartiti a zlubitati místa posvátená krví Ježíše Krista, posvátená šlépéjemi Marie Panny, a kteří opustili svou vlast, své milé, aby se mohli pomodlit na místech, kde žil a trpěl Ježíš Kristus, kde žila a trpěla panenská jeho Matka. I my můžeme zvolati:

„Vidíš, Rodičko Boží, jak tě máme rádi!“

A proč tě máme tak rádi? Poněvadž jsi naší Matkou, poněvadž jsi matkou milosrdenství a své slávy, které nyní požíváš, dosáhla jsi po hrozném utrpení.

Byla mi uloženo slavným výborem poutním, abych promluvil k vám, velevázání poutníci, ve svátek Nanebevzetí Rodičky Boží o tom:

I. že Maria jest matkou milosrdenství; II. že Maria slávy své dosáhla po sedmi bolestech.

S nebes výšin, kde nyní dliš, shledni na nás, ó Matko milosrdenství, račíz nám udělit svého požehnání!

I. Maria, matka milosrdenství, matka bolesti.

Svatopluk Čech ve své první sbírce básní první báseň věnuje své matce, o níž něžně praví:

„Za tu píseň, jíž s mne uspávala,
za ty kyvy prosté kolibky,
za ten křížek, jímž s mne žehnávala,
za ty tiché, vroucí polibky,
za ty oči dobré, plné lásky,
za mateřských ctností vzácný zjev,
za líc ubledlou a v ní ty vrásky,
přijmi, matičko, můj chudý zpěv!“

Takovými slovy upřímné, nelíčené lásky vzpomíná básník své matky.

Maria jest též naší matkou. Za matku nám ji doporučil její božský Syn v hodině poslední, když volal: „Synu, hle matka tvá“ a „Matko, hle syn tvůj!“ A od té doby zdá se, jakoby při narození každého člověka znova zazníval hlas Kristův: „Matko, hle dítě tvé, vezmi je pod svou mateřskou ochranu, bud mu matkou milosrdnou!“

Maria jest naše matka, neboť božský Syn, Ježíš Kristus, tak se ponížil, že nás jmenoval svými bratry. „Kdo jest má matka a kdo jsou moji bratři?“ A vztáhnut ruku na učeňský své, řekl: „Aj, matka má a bratři moji. Nebo kdož by koli cínil vůli Otce mého,jenž v nebesích jest: tent jest bratr můj i sestra má i matka.“ Nuže, jsme-li bratry Ježíše Krista, jest Maria též matkou naší. A my že bychom na ni neměli vzpomínati, my že bychom ji neměli velebiti a oslavovati, Marii, Matku svou?! —

Maria však není obyčejnou matkou, nýbrž matkou milosrdenství. Plna milosrdenství byla k strádajícím, když zde na zemi dlela. Sama prožila všechny útrapy od chudoby, opovržení až do ztráty jediného dítěte svého. A ten, kdo sám v životě zažil rány největší, bývá měkký a milosrdný. — Ruský spisovatel Dostojevský vypravuje, kterak v jednom útkulu scházeli se lidé ode všech opuštění, Ličí nám společnost takových lidí propadlých všem nepravostem. Řeči jejich nebyly než klení a rounání, rozhovor nebyl než o novém zločinu. V této společnosti byl stařík, který měl pro každého úsměv, pro každého slovo laskavé. V koutě umírala žena, on ji vlídne obsloužil, oči zatlačil, za ni se pomodlit. I divili se tomu druzí a pravili mu: „Proč jsi tak měkký?“ On odpověděl: „Lidé do mne v životě hodně bili, hodně do mne tloukli a proto jsem měkký, soucitný, milosrdný.“

Maria prožila všechny útrapy, proto byla milosrdná. Milosrdenství projektila s chudými svatebčany, milosrdenství chová k nám ke všem, k naší bídě, k naší slabosti. Proto krásně volá největší básník a mystik 12. století a veliký citel Panny Marie sv. Bernard: „Synáčkové, Maria, matka božské milosti, toh hříšníků žebřík, to největší důvěra má! O milostivá, o přívětivá, o přesladká

Panno Maria!“ To jsou krásná slova modlitby jeho. Milostivá, přívětivá, přesladká, tot tři stupně ku trůnu Matky Boží! Ona jest milostivá těm, kteří nejvíce její pomocí potřebují, hříšníkům chybujícím, přívětivá jest polepšeným, přesladká dokonalým.

Maria, matka milosrdenství. O milosrdenství a mocné její přímuvě svědčí tisíce chrámů, tisíce darů z vděčnosti. Sečtěte ty berly odložené v Lurdech, spočtěte ty dary v chrámech mariánských, můžete-li! A o čem svědčí? že Maria jest matka milosrdenství!

Odstraňuje-li zbloudilého majestát Boží, když hříšník nemá odvahu vrhnouti se na kolena před Bohem, má cestu snazší k Marii Panně. Jako Syn Boží přišel k nám skrze Marii, tak jděme k němu skrze ni, v průvodu Marie, pod její ochranou!

Nebot Maria jest pomocník křesťanů, potěšení zarmoucených, útočiště hříšníků všemohoucí svou přímuvou u Boha. Proto k ní volejme: „O milostivá, o přívětivá, o přesladká Panno Maria!“

II. Jest však ještě jeden důvod, proč máme Marii Pannu ctiti, ten důvod vyjádřil básník slovy:

„Pro mateřských ctností vzácný zjev,
pro líc ubledlou a v ní ty vrásky.“

Projděte v duchu celý život Marie Panny a uvažte, zdaž najdete pečlivější matky, uvažte, zdaž která matka více trpěla pro své dítě, nežli přeblahoslavená Matka Páně? Bolest a utrpení psaly v obličeji přesvatý rýhu za rýhou.

Každý člověk má dvě oči, řekl kterýsi dávný filosof, ale jen jednu čest. Proto jest čestným lidem čest dražší nežli život. Zbavitě někoho eti znamená jemu na smrt ublížiti. Jak asi byla zarmoucena ta, o níž Písmo sv. dí, že „poskrny na ní není,“ když jí upírána byla čest, kterou panna cení nejvýše, totiž panenství a upírána jí byla samým sv. Josefem! Měl ji sice v podezření omylem, nevěděl o slovech andělových:

„Duch svatý sestoupí v tě... a co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží,“ ale tím její bolest nebyla menší, nýbrž spíše větší, neboť nejvíce bolívá rána způsobená rukou milovanou.

Přiblížila se doba, kdy měla Maria dát světu Spasitele. A hleděte, Maria, královna nebes, Matka Páně, nenalezla v celém Betléme přistřeši. Nadarmo hledal sv. Josef srdečí soucitných; byla odmítnuta ona, dcera královská, dítě z rodu Davida. Za vděk bylo jí vzítí spinavým chlévem a společností němých zvířat.

Sotva však zaradovala se z příchodu pastýřů, z darů mudrců, již nová bolest a nová zkouška na ni čeká. Anděl Hospodinův velí sv. Josefovi: „Vstaň, vezmi

Jaroslav Schovanec,

královský kazatel a katecheta z Jičína.

Pole a vesnice pastýřů u Betléma.

jak to s dítkem vaším je, bude žítí nebo umře, bude zachováno nebo ztraceno? Matky křesťanské, vy dovedete pochopití bolest Matky Páně, když s úzkostí potří dny hledala milovaného dítěte!

A nyní v duchu přelétnete tu dobu od 12.—30. roku Páně! Kristus veřejně vystoupil jako učitel světa.

Zdaž mohla předvídатi Maria, že ten král, tak dlouho předpovídaný, tolik očekávaný, až jednou opustí samotu a klid Nazareta, aby hlásal božské učení vznesené a čisté, až bude — jak proroci předpovídali — pouhým slovem léčiti chromé a slepé, hluchým vracetí sluch a němým řeč, že jenom 12 chudých rybářů se přihlásí za jeho učedníky, že kapitalisté ducha i peněz — fariseové a saduceové i knížata, proti němu se spojí, jemu na cti budou utrhati, jemu prudce odporovat, jeho slova i činy překrucovat, v posměch bráti a jej konečně prohlásí za kejkliče nebo dáblem poselství? Jaké city asi tenkráte vlnily se v tvém srdci mateřském?

Jaké moře bolesti zalilo duši tvoji, když jsi viděla svého milého Ježíše kříž nesoucího?

Nebudu líčiti konečně, jaká muka vytrpěla Maria, když stála pod křížem, když v náručí držela mrtvé tělo svého jedináčka. Která matka tolik vytrpěla za dítě své? — A proto „za mateřských ctností vzácný zjev, za líc ubledlou a v ní ty vrásky,“ přijmi, Matičko naše, náš soucit, náš obdiv, naši lásku!

Maria se Synem svým trpěla, se Synem svým se však též nyní raduje ve věčné slávě. Doba utrpení skončena, doba slávy a odměny nastala. Dnes právě si připomínáme ze života Marie Panny její smrt a její triumfální odchod na věčnost. Není to sice prohlášeným článkem víry, že vzata jest Maria i s tělem do nebe, ale jest to pravdivé mínění dochované na naše časy z dob apoštola. O smrti Panny Marie a jejím Nanebevzetí vypravují: Nicephorus Callisti, sv. Jan Damascenský, Dionysius Areopagita.

Souhlasí v tom, že sice Maria Panna zemřela, ale po třech dnech vzata jest i s tělem svým do nebe. Po třech dnech nalezen hrob její prázdný, pouze roucha, do nichž zabalen bylo přesvaté tělo Marie Panny, nalezli apoštolové. Proto též slavíme svátek dnešní, svátek „Nanebevzetí Rodičky Boží.“

Dnes všim právem obracíme slova velepisné Šalamounovy na Rodičku Boží. „Pojď s Libánu, krásná má, budeš korunována!“

Milosti, které se spravedlivým dostane až v den nejposlednější, dostalo se Matce Páně ihned.

To byl první stupeň jejího oslavění, kterého se ji dostalo v náhradu za její veliké pokročení zde na zemi. Druhý stupeň záležel v oslavě jejího Syna.

Hanba a čest, potupa i chvála synova jest zároveň hanbou i ctí, potupou i chválou, slávou i štěstím matčiným. Hanba i potupa Krista zde na zemi padala i na Matku,

Kaple bičování.

Oblouk „Ecce homo“.

a proto v nebi na ni září jeho sláva. Opět stojí po jeho straně Matka, ale ne jako pod křížem zahalená potupou a bolestmi jako mraky, nýbrž ozářena paprsky jeho slávy. Vidí tu svého Syna s korunou v slávě nepochopitelné, obklopeného nesčetným počtem andělů, toho Syna, který jako zločinec umíral od lidu zbit a poplíván a potupen. Jakou radostí oplývá srdce její?

Konečně další a nejvyšší stupeň slávy jest, že oslavována jest nejen se Synem, ale též od Syna.

Proto's povýšena s duší, s tělem nad kůry andělské Spasitelem, že jsi při Spasiteli vytrvala, o Maria!

Avšak, bratří moji, i my můžeme být účastni radosti a slávy Marie Panny, poněvadž můžeme podobně jako Maria nésti kříže a strasti života, poněvadž můžeme být Bohu věrní a pokorni. I my můžeme s touž pozorností slovo Boží

Na čerstvém vzduchu.

Fot. J. K.

slyšeti a je zachovávat, i my můžeme ve svém stavu všechny svoje myšlenky Bohu obětovati, a tak je posvěcovati. Ovšem nejsme jako byla Maria hřichu prvotního a všech hřichů osobní prosti, nýbrž musíme se všichni v prsa biti a hříšnost svou vyznávati. V knize životu každého člověka jsou zajisté kapitoly a listy, které by rád vytrhal, na které nerad vzpomíná, jsou tu stránky, které by rád vymazal. Nuže, jako jsi jednal zle, jednej nyní dobré a šlechetné, aby ta váha, na které vážen jsi od Hospodina, byla vyrovnaná. — At ve světě něco platíme nebo posledními jsme, vždycky můžeme vésti jako Maria život bohabojný a Bohu milý. Ne vysoký rod, ne veliké důstojenství, ne tělesná krása, ne bohatství a časné statky mohou nám zjednat slávy v nebesích, nýbrž jediné ctnosti mariánské, věrnost v plném vůle Boží a pokora, ve kterých všecky ostatní obsaženy jsou. Jako Maria z víry a podle víry živa byla, tak i my žijme! Víra bez skutků jest strom bez ovoce, studna bez vody, lampa bez oleje, ořech bez jádra, ústa bez jazyka.

Co člověka na věčnost doprovodí, to jsou jedině dobré skutky jeho, a všechno ostatní zde zanechá.

Člověk jeden byl velmi mnoho dlužen, byl žalován a měl se dostavit před soud. Měl tři přátele, které nestejně miloval. Šel k prvnímu a prosil ho o přispění. On mu řekl: „Pomoci ti nemohu, ale, abys nešel před soudce nahý, dám ti plášt, abyš přikryl tělo své.“

Druhý jej politoval, ano zaplakal nad ním, doprovodil ho až ku dveřím soudce, ale potom ho opustil.

Třetí přítel, kterého v životě často zanedbával, zanechal všechno, šel s ním ihned, doprovodil ho až před soudce, tam za něho mluvil, že byl osvobozen. A ti tři přátelé?

První přítel, tof peníze. Největší boháč nevezme si s sebou ze všeho bohatství nic více, leč rubáš a raket!

Druhý přítel — pokrevní přítelé. Doprovodí člověka až ku hrobu, bráně věčnosti.

Třetí přítel, tof dobré skutky, které nás doprovodí až na věčnost. Proto: „Bud každý z nás, jak káže Pán hlas, bud bratrem bratřím v každý čas!“

Poznali jsme, že Maria jest matka milosrdenství, že slávy dosáhla po utrpení. Končím slovy, která napsána jsou nad branou, vchodem nejstaršího chrámu ruského v Kijevě:

„Bránu smilování nám otevři, ó přeblažená Rodičko Boží!
Ať nejsme zavřeni, kteří v tebe doufáme. Dej,
aby bylo od nás odvráceno každé nebezpečí,
ana jsi spásou křesťanů.“ Amen.

* * *

Slavnou pontifikální mši sv. měl J. M. p. biskup Dr. Karel Wisnar z Olomouce za přísluhy J. M. preláta Pospíšila z Brna jako presbytera assistenta, a dvojité assistance jáhnů: msgra Josefa Kubíčka, děkana ze Všechovic a Dra Richarda Špačka, professora fakulty z Olomouce, a podjáhnů: P. Gualy Konečného, převora Dominikánů z Olomouce a Dra Jana Šnejda, regenta z Českých Budějovic. Ceremoniárem byl olomoucký p. vikář Josef Vyvlečka.

Že sbor statečných pěvců se činil, netřeba podotýkat. „Ave Maria“ při offertoriu pro 2 solové mužské hlasy bylo pravým požitkem.

Denně vzpomínali jsme v modlitbách i při mši sv. msgra Vladimíra Šfastného, jehož písni tak rádi jsme my Moravané zpívali, totiž „Bože, cos ráčil“, „Zdrávas Maria, anděl Páně s nebe“, „K nebesům se orla vzletem“, jenž mnohemu z nás byl učitelem, a jiným zase přítelem, a jehož života svíce už dohořívala.

„Jen to horko“ — to bylo „ceterum autem censeo“ každého z nás. Takhle sklenice čerstvé vody z Lažanského náměstí nebo z Koliště! Jak bychom si jí vážili. Však si jí budeme po návratu více vážiti. A pot říne se s čela, a hubka naším konsulentem poraděná mezi rekvisity poutní koná výborné služby. Co kapesníků ušetřeno. I sirek ušetřili mnozí. A o ty bývá na cestě potíž. Od sirek se učí také člověk šetřit. Aby ušetřil za 2 haléře sirek, koupí

si patentní rozžehač za 2 K, láhvíčku benzínu za několik haléřů a teď zapaluje. Jednou to chytne, podruhé zas nechytne, nebo mu to chytne, když nechce, třebas i v kapse; propálí si vestu. A když „ušetřil“, vrátí se zase k poctivým dřívkům s hlavičkou.

To naši kuřáci vymysleli lepší nový patent. Zvětšovacími čočkami zapalovali si doutníky a dýmky. Ovšem jedna malíčkost k té čočce ještě patří — sluníčko.

Po obědě sklizeny na palubě oltáře. V kajutách rušno; své všechno svěřoval každý útrobám kufříku, jehož pevnost pro všechny případy pojišťoval provazy a řemeny. Vždyť cesta, kterou

J. M. ndp. biskup Dr. Karel Wisnar se svým tajemníkem Josefem Vyvlečkou, vikářem na dómě.

Fot. J. K.

prodělati měl příští den každý kufr, byla krkolomná: s paluby v síti jeřábu do arabských loděk, po nich na pobřeží v Jaffě, odtud na zádech velbloudův a oslů na nádraží, tam do vagonu pro zavazadla, kde si mohl tři a půl hodiny oddechnouti až do Jeruzalema. A v Jeruzalemě zase na hřbetech velbloudův a oslův až do hospiců, kde který poutník byl ubytován. K takové cestě ovšem třeba dobrých žeber.

Aby každý poutník shledal se se svým kufrem v tom hospici, v němž byl ubytován, označena zavazadla pro poutníky v hospici u Františkánů (Casa nova) lepenkou barvy červené, pro rakouský hospic barvy bílé a pro francouzský u Assumptionistů barvy zelené.

Konečně dovlečen ubohý kufr po schodech na palubu. Tam už stálo kus babylonské věže zbudované z jeho kollegů. A našla mu pěkné místečko, cituplně jej uložila, ručkou pohladila, aby se jen nebál, však že se s ním brzo zase shledá, vzdálila se na dva kroky, znovu se zastavila a soucitným okem ještě jednou po něm se zahleděla a šla na — kafé.

Josef Kašpar,
professor škol Vesniných v Brně, konsulent pouti.
† 1. ledna 1911.

II. David učinil Jerusalem střediskem života politického, zvoliv si je za hlavní město a palác si na Sionu vystavěv, jakož i středem života náboženského, díl svatostánek přenést do něho. Šalomoun zbudoval chrám a povzněl slávu Jerusalema na vrchol. Po jeho smrti, když království bylo roztrženo, přestal být Jerusalem hlavním městem celého království, zůstav jím totík pro říše judskou. R. 588. skončila samostatnost říše judské zajetím babylonským.

III. Po 70 letech vracejí se zajatci pod Zorobabelm do města a stavějí nejprve rozbořený chrám. Na to po 80 letech dovoleno jim opevniti město. Po pádu říše babylonské přecházejí pod panství perské, pak makedonské, na to střídavě pod egyptské a syrské, až uvázli pod vládou Sýru. Za Antiocha a jeho nástupců vedou boj o samostatnost. Dosáhli jí. Dali se však vládnoucí rodové mezi sebou do hádek, volali na pomoc Římany, až tito za Pompeja r. 63. př. Kr. učinili

O 3/4. hod. měl hruškovský p. katecheta Dr. Jan Pulkrab velmi poutavou přednášku o dějinách Jerusalema. Rozčlenil dějiny hlavního města země Sv. na patero období:

I. Od nejstarších dob až po krále Davida.

II. Od Davida po zajetí babylonské.

III. Od zajetí babylonského po rozboření Jerusalema Titem.

IV. Od Tita po zřízení křesťanského království.

V. Od křížáků po naše doby.

Stručný postup v datech a jménech zajímavé této přednášky byl tento:

I. Nejstarší zprávy o městě svatém jsou v genesi v kap. 14. Mluví se tam o králi salemském Melchisedechovi. Když Židé vrátili se z Egypta pod Josuem, bylo město v moci Jébusitů. Jerusalema dobyl druhý král židovský David.

Judeu římskou provincií. Za dosazeného od Římanů vládce Heroda Idumejského narodil se Spasitel světa Ježíš Kristus. Za Piláta pontského Kristus Pán byl ukřížován.

Aby zase nabyla samostatnosti, vzbouřili se Židé za prokurátora Gessia Flora. R. 70. však na hlavu poraženi, a Jeruzalem srován se zemí.

IV. Po nové vzpourě za Hadriana zbudováno na místě Jerusalema pohanské město Aelia Capitolina. Za Konstantina I. opět navrácen mu starý název. Sv. Helena. R. 614. Peršané pod Chosroem zpustošili Jerusalem a jeho svatyně hlavně od sv. Heleny zbudované. Heraclius Peršany přemohl. R. 636. padlo město do rukou Mohamedánu, kdež zůstalo až do první výpravy křížácké.

V. Pod panstvím křesťanů byl Jerusalem od r. 1099.—1187. Konečně musil se vzdát egyptskému sultánu Saladinovi. R. 1517. strhli na sebe vládu Turkové osmanští, a od té doby úplí Jerusalem pod půlměsícem tureckým. Po válce krymské od roku 1856. státy evropské více si všimají Jerusalema.

* * *

Po dojemném zakončení přednášky měl slavné požehnání s růžencem a litanií ndp. přelát Dr. Pospíšil.

A jestliže v poledne zavděčil se našim vypráhlým hrdlům pan kapitán výtečnou zmrzlinou, uchvátil nás všechny večer bohatě vybraným ohňostrojem.

Po večeři plní se před lodi. Odtud bude to nejlépe viděti. Hlava vedle hlavy. V tom zapísknutí, a hned na to rána z děla, a už se sypou umělé hvězdičky z první rakety. Boky lodi vzplanuly v čaravné záři bengálského světla, a poděšení ohniví hadové svlékají kůži a utíkají ze svých papírových obalů ten na pravo, onen na levo, vysoko, až nad nejvyšší stožár, syčí a kroutí se, pukají a praskají, vrhajíce ve svém skonu meteory hvězdiček ve chladnou tůň.

„Sláva kapitánovi! Živio!“
A milá melodie naši krásné hymny „Kde domov můj“ nese se tichou nocí, a za ní ještě celá řada národních písni.

V tom intonováno „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“. A ruka mimoděk sahá k hlavě, sundává klobouk a čepici, srdce divně, svátečně bije, a vřelý pohled s vřelejším ještě citem nese se tam, kde myriady hvězd a nad nimi Hvězda mořská.

Pros za nás, o Panne mocná,
pomocnice v každý čas.
Maria, o Matičko, oroudju za nás!

Dozněly poslední akordy v pohádkové této noci. — Rozcházíme se.

Kastnerova Madonna z brněnské katedrály.

Skaliska v přístavu jaffském.

XIV. Na půdě svaté.

Per ardua ad astra. Cestou kříže nebi blíže. — Ba trnitou byla poslední noc na lodi. Jak na trní jsme spali či vlastně nespali. V kajutách jako v horké lázni i při otevřeném kulatém okénku ; a což teprve při zavřeném.

A ušel-lis dusnu se svým ranečkem na palubu, probudili tě nedočavci, kteří už po druhé hodině začali se chystat k přistání v Jaffě, ač toto ohlášeno na dobu mezi šestou a sedmou hodinou.

„Však jsi na pouti“ — proletí ti zamračeným mozkem, „takové maličkosti bys nesnesl? Nač nosíš pásku poutníka? Nejsi na výletě. Ostatně ani na něm není vše tak jako doma. Pout bez obětí a sebezapření nebyla by poutí.“

Mše svatá toho jitra byla pouze jediná, protože ostatní oltáře byly už sklizeny. A sotva že omládlé sluníčko z vod se

vyhouplo a rozplašilo poslední noční příšery, dala se do práce kukátka, potila se, dlouho však nadarmo.

K 6. hodině proskočilo konečně v ranních mlhách na východě něco černých bodů. Na zadním stožáru zavlál pateroná sobný červený kříž, na přídě lodi ve špici zaražena vlajka rakouského Lloydu, a od předního stožáru k zadnímu natáhli ještě lano s celou směsí pestrobarevných a divně nastříhaných praporků.

A černé body na východě se spojují, rostou, mohutní a určitěji se na obloze rysují. Toť hory, hory judské! Toť země Svatá!

Země Svatá! Ty cíli naší pouti! Přijmi první náš pozdrav! Myšlenky a city předbíhají lod, líbají a objímají tebe dřív, než náruč a ústa naše tak učiní. I tu píseň naši „Máti Páně přesvata“ i tu vláhu z rozrušených srdcí přijmi za pozdrav vytouženého shledání!

A slabý, vlhký větrík od pevniny, nejrychlejší to posel a jáhen svatých míst, hladí rozpálené naše tváře a okruje nás kořennou vůní rovinu saronské.

Po čtvrt hodině vystupuje z vod opět jakýsi pruh, tentokrát však už nikoli tmavý, nýbrž zlatožlutý. Toť pobřeží. Zelená voda bije do jakýchsi skalisk, pění se a tříší, a za potměšilými skalisky bárka vedle bárky, a všechny kývají svými stožáry na přivítanou. A za nimi bílé, sluncem ožehnuté domy a minarety, a nad nimi nejvýš věž františkánského kostela, a na jeho věži v záři slunce třpytí se kříž.

V plném jasu ranního slunce, odhadovši jemný závoj mlh, patří na nás krásná orientálka — Ja ffa.

Kotvy spuštěny. Směsice nikdy nevídaná žene se na lodkách a kocábkách k nám. Červené propocené fezy, ušpiněné turbany, pod nimi žluté, hnědé a černé tváře, postavy suché v širokých u kotníků svázaných nohavicích, v pasu obtočené kusem pestrého hadru, velcí i malí, jedou na žně.

Jedna z lodiček přivezla tureckou zdravotní i celní policii, jiná s rakouskou námořní vlajkou ty, kteří nás přišli uvítat, a to rakouského vicekonsula z Jaffy p. Wenka a vicekoncektora rakouského hospice z Jerusalema Dra Dangelmayera, otce Františkány a dva nepostradatelné muže, jimž svěřena doprava zavazadel z Tirolie do Jerusalema a vylodění v Jaffě, totiž agenta rakouského Lloydu v Jaffě pana Manturu a dragomana z Jerusalema pana Williamse.

Prohlídka celní i zdravotní odbyta pouze kratičkou rozmluvou s kapitánem a lodním lékařem, takže z poutníků neměl o ní nikdo ani potuchy.

Prvítání s hostmi lodičky konsulární bylo velmi srdečné.

Po odbytých formalitách úředních dán pokyn k vylodění. Tam, kde končí schodky z paluby až těsně nad hladinu mořskou

sahající, kolébá se už celá plocha člunů, a z nich kříčí a huláká to a pozorovateli i posluchači vynořuje se mimo děk obraz Jericha a Židů s kříkem je obcházejících, aneb aspoň „židovská škola“.

První poutníci držíce se zábradlí nejistou nohou sestupovali po schůdcích. Někteří jako by na smrt šli. Celé romány jim toho navykládali jejich známí s fantasií víc než orientálskou o hrůzách přistání v Jaffě. A strach má velké oči. A přec ani desetina z toho není pravda. Snad zajímavějšími v očích svých posluchačů státi se chtěli, kdož přistání v Jaffě už prodělali a s mayovskou obrazotvorností kreslili hodně černo. A proč by ne? Vždyť každým slovem rostli jako hrdinové. A mnohemu to dělá dobře. Ostatně kdo pochybuje a jejich slovům nevěří, ať tam běží.

Poutnice sestupují do arabské loďky.

Fot. J. K.

Pro nakupená skaliska před pobřežím musí velká loď zakotvit asi 1 km před Jaffou v širém moři. Skaliska dala by se ovšem odstranit, a příjezd lodi velké až k samému pobřeží umožnit zbudováním nějakého mola. Může-li to být v Terstě, proč ne v Jaffě? Jen kdyby nebylo tureckého panství a tureckého hospodářství. Doprava z lodi na pobřeží jak pro osoby tak pro zavazadla je možna jen po člunech, které mohou mezi některými skalisky proplouti.

Arabové pro takové čluny určení výtečně se v tom vyznají. Ani jediná píď moře a nebezpečí pod hladinou v podobě skalisk se skrývající není jim neznámo. Svěříš-li se tedy rukám tohoto syna východu, svěříš jsi se rukám bezpečným.

Hladina mořská je u pobřeží všude pohnutější než na širém moři. Zvláště za přílivu se u Jaffy moře hodně hýbe. Proto lodi přijíždějí k Jaffě časně z rána, kdy je moře poměrně nejklidnější. Čím blíže k polední, tím více se za rostoucího přílivu moře pohybuje. A kdyby moře pro vítr nebo bouři bylo silně v pohybu, nejen že kapitán přepravy nedovolí, ale ani Arab za zpropitné sebe větší by tě nepřepravil. Vždyť i on je rád na světě.

Letos z jara stalo se to rakouskému přepychovému výletnímu parníku „Thalia“. Přijeli cestující k Jaffě. Moře však bylo tak rozbourané, že na vylodění nebylo ani pomyšlení. Čekali celý den,

Arabské loďky u Tirolie.

Fot. Jan Věvoda.

a moře se nezměnilo. Byli tedy přinuceni od Jaffy odjeti. Jerusaléma účastníci výpravy nespatriči.

Poněkud nepohodlné je přestupování s můstku lodního do arabského člunu. V jedné vteřině je takový člun, jenž pojme 20–40 osob, těsně u samého můstku, v nejbližší vteřině vlna jej na krok oddálí, aby hned na to jiná jej zase k můstku přiblížila. V tom okamžiku podá ti Arab obě ruce jako oporu, ty se jich záhytíš pravící, překročíš a usedneš klidně na vykázané ti místo.

Velký nešiká anebo ten, kdo příliš dlouho uvažoval o tom, že voda nemá trámů, nemůže se odhadlati k rozhodnému kroku,

a tak se stane, že octne se, aniž se naděje, ve sladkém objetí umazaného Araba, jenž ho přenese a usadí. Možná dost, že při tom střevíce zmáchá ve vodě. Však sluníčko v Jaffě dobře suší.

Přepraviti 533 poutníků a poutnic a k tomu aspoň 533 kufrů z lodi na pevninu a to vše za 2 hodiny, k tomu třeba jednání rychlého.

Veliká tlačenice na palubě u schodků, kde se sestupovalo, dokazovala, že se moře v Jaffě nebojíme. Každý chtěl býti mezi prvními.

Naplněná kocábka odrazila od Tirolie. Čtyři mohutná vesla jako trámy ovládaná osmi svalnatými pažemi rozvinula se postupně k činnosti. Nastupujeme poslední kousek cesty po moři. Voda, na kterou dosud jen svrchu pánovitě jsme se dívali a proto

Vylodení v Jaffě.

Fot. J. K.

se jí nebáli, je nám jaksi nezvykle příliš blízko. Co chvíle stříkne nám po šatech vlna veslem rozražená. Abychom však neměli kdy o blízkosti vody uvažovati, dávají se Arabi do zpěvu, jenž zároveň takt udává úderům vesel. A teď to jde hned do kopečka, hned s kopečka, brzo nás vlna vynese a hned na to snese. Čím výše jsme vyjeli, tím hlouběji padáme. Těm pak, kteří s pobřeží už na lodičku se blížící patří, zdá se v některých okamžicích, že lodička i s posádkou zmizela na vždy s obzoru a je pochována vlnou. Než to jen vlna před kocábkou se vytyčivší zakryla zdí blížící se loďku, aby hned na to se sesula. Oddechli si na břehu, spatřivše, že loďka živa a zdráva přijíždí.

Že k této plavbě třeba na každé lodce kormidelníka zkušeného, duchapřítomného a určitě veslařům komandujícího, toť samozřejmo.

Co to za refrain písňě z hrdel arabských? Spíš či bdím? „Genzen, genzen — eine Krone,“ při čemž vždy první slabika má přízvuk. A zas jiný verš arabské národní písňě v témž metru: „Eine Krone, eine Krone, danke schön.“ O vy filutové! Tož tedy vy tak na nás: „Geben's her, geben's her, eine Krone!“ Tak začali obdělávat půdu našich kapes a penězenek, aby na to malý klučina do fezu klidil jak naši bursiáni hned hotové peníze. A třebas ta jejich arabská národní pěla o ideálu jedné koruny, spokojili se i s nikláky.

Arabi na ulici.

Fot. Alois Mašek.

Konečně i to vytahování penězenek a prohledávání jejich obsahu mělo aspoň ten dobrý účinek, že pozornost úzkostlivě na vodu upoutaná se rozptýlila.

Konečně stanuly nohy naše na pevnině.

Půdo svatá! Budí vítána, budí pozdravena! Ještě nikdy nespočinuly kroky naše na tobě, a přece nejsi nám neznáma, nejsi nám cizí. O tobě jsme snili, když nám ještě dětem vyprávěl o tobě náš katecheta. Kdo z nás by se byl tenkráte nadál, že tě užříme? Po tvých městech a dědinkách doprovázívali jsme v duchu patriarchy, soudce, krále i proroky, když učili jsme se dějinám Starého Zákona. K tobě přes moře nesly se naše myšlenky a představy, když s kazatelny předčítáno slovo evangelia. A sen stal se skutečností. Bože, chválíme Tebe, Pane, moc Tvou velebíme!

Na nábřeží čekalo se tak dlouho, až všichni poutníci byli přepraveni. A zase pozvednuto v čele skupin patero různobarvých jerusalemských křížů, a průvod, v jehož skupinách kráceli napřed kněží, pak ostatní muži a konečně ženy, ubíral se vážně do kostela františkánského s. Petru zasvěceného, abychom Bohu vzdali dík povinný. Bilo právě 9 hodin.

Vstupujeme do chrámu, a ponejprv poklekáme na půdě svaté. I celo se sklání a rty dotýkají se chladných kamenů. Kde začít? U díků či u prosby? Tolik myšlenek hrne se nám do rozumu, za nimi směsice citů. A převládá radost. Je nám v tom kostelíku tak blaze. Právě jsme jej celý vyplnili.

Nad hlavním oltářem obraz znázorňující výjev ze Skutků apoštolských. *Sv. Petr vstoupil okolo hodiny šesté na střechu domu, aby se modlit. A zlačněv, chlél pojistil. Když pak oni strojili, připadlo nař vytržení mysli. I uzrel nebe otevřené a sestupující jakous nádobou jako veliké prostěradlo, ano se spouště za čtyři rohy s nebe na zemi, v němž byla všeliká zvířata čtvernohá a zeměplazové i ptactvo nebeské. I stal se hlas k němu: „Vstaň, Petře, bij a jez!“ I řekl Petr: „Odstup to, Pane, neb jsem nikdy nic obecného a nečistého nejedl!“ A hlas opět podruhé k němu: „Co Bůh očistil, ty neprav být nečistý!“ A to se stalo po tříkráte. A hned vzala jest zase nádoba do nebe. A když Petr sám u sebe pochyboval, co by to bylo za vidění, kteréž viděl, aj, muži, kteří poslání byli od Kornelia, stáli přede dveřmi, ptajice se na dům Šimonův.*

Nápadné byly velmi mnohým na hlavním oltáři svíce tak tlusté jako náš paškál, mnohem ovšem vyšší, jež byly rozženuty. Tento obyčej stavěti na oltář veliké a tlusté svíce, v našich krajinách neznámý, je na východě všude rozšířen. Mezi svícný umístněny jsou vázy s pozlacenými umělými květinami.

To, co srdce tak dlouho připravované a konečně v rozhodné chvíli pamět ztratit, říci nedovedlo, řekl v nadšeném a citem pravého Čecha vlastence prudchnutém kázání Dr. Jan Kubíček, professor theologické fakulty v Olomouci.

Milení v Kristu!

Po čem srdce naše dávno toužilo, zač jsme na modlitbách vrouceně prosili, vyplnilo se nám všem: dopráno nám vkročiti do Svaté země, na přesvatou půdu, posvěcenou Vykupitelem světa, Ježíšem Kristem. Přiznávám se, draží krajane, že bych v této pro nás tak památné chvíli nejradiji padl na svou tvář a slzami radosti i kajícnosti smáčel posvátnou zemi, na niž stojíme, a mlčel — a zase mlčel!

Když svatý král francouzský Ludvík IX. podnikl svou druhou křížáckou výpravu, dodělal se z prvu pěkných úspěchů; než brzy vypukl mor a sklátil téměř polovici křížáků. I sám král mu podlehhl a v lezení u Tunisu dne 25. srpna 1270. objímaje kříž, svatě skonal. Vojsko šlechetného krále na výsost ctilo a milovalo; když se pak rozletěla zpráva o jeho smrti, bylo žalem zdrceno, tak že i nej-udatnější rytíři plakali jako děti. Tu nejprve vzpamatoval se králuv bratr Karel z Anjoua, král neapolský, a zvolal: „Zenám sluší plakati, mužům patří jednat!“

I uchopil se velení nad vojskem, aby je zachránil před záhubou, a vedl je k vítězství.

Podobně též mně v této chvíli nenáleží slzeti, nýbrž jednat, mluviti. Nuže, budíz vrouceně pozdravena, země přesvatá, již putovali svatí patriarchové, v níž vúli Boží hlásali a svaté zákony obhajovali, v níž trpěli svatí proroci! Vítej nám, vzácný kraji, kterýž velicí králové proslavili, v němž Bohem nadšený pěvec, král David, pěl žalmы krásy nehnoucí, jež jsou nám posud drahou modlitbou, povzbuzením a potěšením, kraji, v němž zaznávala moudrost Šalomounova! Zdráva bud vlasti největšího ze synů lidských, sv. Jana Křtitele, jenž tvůj lid připravoval na příští Vykupitelovo! Budíz zdráva, blažená země, v níž nejsvětější a nejlíbeznější panna žila a trpěla jako lile mezi trním, Maria, z níž se narodil Ježíš, náš Spasitel; země, v níž sv. Josef prací rukou svých živil sv. Rodinu! Tisíckrát pozdravujeme tebe, malá země, již se do-stalo slávy a svatosti jako žádné jiné zemi; neboť v tobě vzešlo pravé světlo, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na svět; v tobě se vtělil a narodil Bohočlověk Ježíš Kristus, který tě svými kroky, učením a zázraky, svým potem a krví posvětil; v tobě vztýčeno dřevo sv. kříže, na němž pněl a zemřel Vykupitel náš. Ano, pozdravujeme tebe, kraji, v němž sv. apoštolové hlásali Krista a radovali se, když pro jeho jméno trpěli; kraji, posvěcený krví tolka mučedníků; kraji, za nějž miliony křesťanů v dobách křížákých výprav obětovali svůj život; kraji, též hojně skropený krví českých bojovníků, kteří tenkrát za tvé osvobození život položili! O, vítáme tě, předráha, posvátná krajina, kolébko Spasitele světa, s city nejvroucenější úcty, radosti a vděčnosti!

A komu budou náležeti, moji draží, první okamžiky, jichž nám dopráno v této Svaté zemi, komu naš první pozdrav? Komu jinému, než Bohočlověku, jehož hrob budeme uctívati.

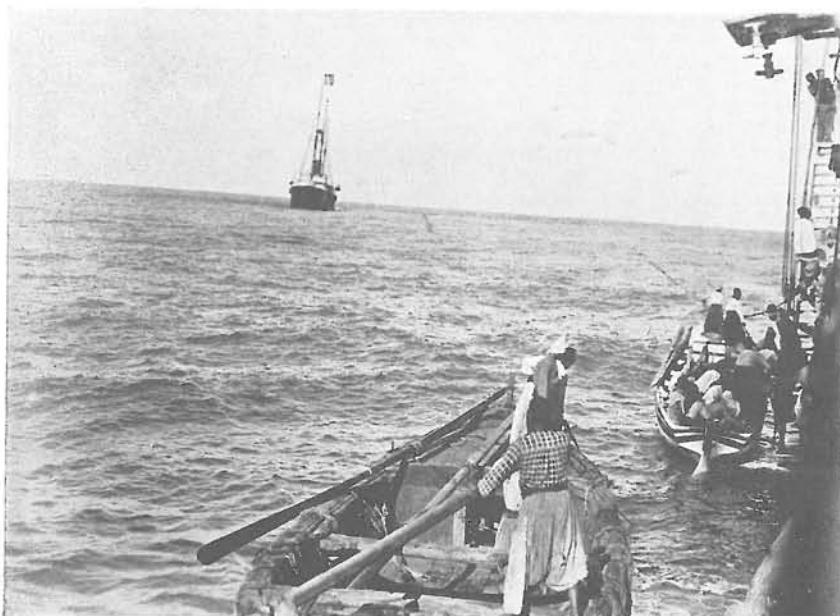
Nedělí nás příliš veliká vzdálenost od onoho místa, kde poprvé slavně prohlášena božská hodnost Ježíše Nazaretského. Bylo to na severním cípu Palestíny v krajině Caesaree Filipovy, kdež tázal se Ježíš svých účedníků: „Kým praví lidé býti Syna člověka?“ A oni řekli: „Někteří Janem Křtitelem, jiní pak Eliášem, jiní pak Jeremiášem aneb jedním z proroků.“ Děl jim Ježíš: „Vý pak, kým mne býti pravíte?“ Odpověděv Šimon Petr, řekl: „T y j s i K r i s t u s, S y n B o h a ž i v é h o.“ Ejhle, milí přátelé, toto slavné vyznání víry budíz našim prvním pozdravem Kristu Ježíši ve Svaté zemi. Ježíši, ty jsi pravý Bůh, ty jsi zaslíbený Vykupitel pokolení lidského, tak z hloubi srdece voláme, tak vyznáváme; tof naše pevná víra, které se chceme neochvějně držet, kterou chceme vždy a za každých poměrů vyznávati, uplatňovati a hájiti, ve které chceme žít a zemřiti. Nás nepřivedla sem pouze zvědavost a snaha seznavi východní kraje, my nejsme tolíko

Dr. Jan Kubíček,
professor theologické fakulty v Olomouci.

turisty, nýbrž poutníky, nás oživuje víra v Syna Božího, který v této zemi stal se člověkem. „Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali; kolikož pak přijali ho, dal jim moc býti syny Božími, tém, kteří věří ve jménu jeho.“ Království Boží přeneseno od lidu vyvoleného k pohanským národům, a k těm náležel kdysi též náš národ. Dostalo se mu svatými věrověsty Cyrillem a Methodem pravé víry Kristovy.

Než jak si váží tohoto nejvzácnějšího pokladu za naši doby? Což kdyby se Spasitel nás otázal, jako kdysi svých učedníků: „Kým praví lidé u vás býti Syna člověka?“ Jak bychom se tu zarmoutili, zastyděli! Jak smutně by dopadla odpověď stran mnohých a mnohých příslušníků našeho národa, jimž lecjaké rouhavé učení o osobě Kristově bývá milejší než víra po otcích zděděná. Náš národ bloudíval kdysi u věcech víry, měl víru bludnou, avšak jakousi víru přece měl

Vylodění v Jaffě.

Fot. Al. Mašek.

a za ni válčil, kdežto za naši doby se mu vtírají samozvaní vůdci, kteří teprve Boha hledají, ačkoliv nejsou ani hodni ani schopni jej nalézti, a ti ho chtějí o veškeru víru připravit. Místo víry Kristovy, které nenávidí, snaží se šířit moderní pohanství. Čemuž u nás též má Kristus Ježíš nepřátele, kteří zjevně a ukrytě proti němu bojují a rádi by celý národ do tohoto boje strhli; boj mezi Kristem a Belálem se u nás rozpoutal. A kdo v tomto boji zvítězí? Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat — Christus vítězí, Christus vládne, Christus panuje. On zvítězí, a běda národům, běda jednotlivcům, kteří se proti němu vzbouří. Kristus „postaven jest ku pádu a ku povstání mnohých v Israeli a za znamení, jemuž bude odpíráno.“ Kéž by nám všem a našemu celému národu byl ku povstání a nikoliv ku pádu a zahynutí, kéž bychom my a náš celý národ Kristu nikdy a nikdy neodpírali. Hle, draží krajané, poputujeme na místa posvěcená naším Spasitelem, tam se pak chceme vroucně modlit za sebe a za svůj celý národ, aby nám víra v Krista ukřižovaného zajistila blaho věčné i časné.

A nyní, než se vydáme na další pout, obraťme se ještě ku Spasiteli, jenž na nás ze svatostánku zde patří, modlitbou, kterou vyvolený národ již dávno před příchodem Spasitele v synagogách se modlil a jí nevědomky též Boha-Spasitela uctíval: „O králi náš, rozestří nad námi tabernakl pokoje svého; posiluj nás před sebou v dobré radě své a ochraňuj nás pro jméno své! Chraň nás od nepřítele, války, moru, hladu a neštěstí všelikého! Vzdal satanaše jak z předu tak i ze zadu od nás a pojmi nás ve stín peruti svých, neboť ty jsi Bůh, jenž pomáhá nám a osvobozuje nás; ty, ó Bože, jsi milostivý a milosrdný král! Ostatně naše vcházení a vycházení pro život a pokoj od věků na věky!“ Amen.

* * *

První společná pobožnost ve Svaté zemi zakončena svátoстným požehnáním, jež udělil duchovní vůdce pouti Dr. Šustek.

Poskytnuvše duši, co jí patřilo, dali jsme i tělu síly, a sice poutníci od č. 1—100 v klášteře františkánském, č. 101—200 v hotelu Frank, č. 201—360 v hotelu Park a č. 361—523 v hotelu Hardeck.

Sejíti jsme se měli zase až na nádraží, odkud odjezd do Jeruzalema určen na $\frac{1}{2}12$. hodinu.

Jaffa.

Fot. J. K.

XV.

Dopoledne v Jaffě.

Kdo se potoucal po městech evropských, přijde konečně k úsudku: město jak město. A má-li to neb ono domů víc a snad na 10, 20 poschodí, to do života města změny podstatné nepřináší. A nemá-li takové město nějakého historicky nebo stavitelsky památného chrámu, nějakého musea nebo obrazárny, pak tam vlastně neuvidíš nic nového. A vrátíš-li se z takové cesty domů, ani nevíš, co bys o tom městě vykládal. Všechno jako u nás.

Zrak však a duch lidský po novotách jen se třese. Proto pravou labužnickou pochoutkou pro oko nás Evropanů bylo první asijské město a přijímací takořka salon pro Sv. zemi, totiž Jaffa. Ne tak labužnickou pochoutkou byla pro nos, aspoň náš evropský nos. Na východě totiž parfumují jinak.

Nargile.

Nebylo sice možno dlouho se v Jaffě zdržeti; než několik hodin od vylodení až do odjezdu z nádraží v ní ztrávených tolik nového materiálu dodalo zkušenostem našim, že nejedna černá hodinka dlouhých zimních večerů padne na vypravování o Jaffě, a děti několikráté budou nacpávat do fajčičky, než tatínek jim řekne: „Tak to už je všechno o té Jaffě.“

Život všechn odehrává se na ulicích a náměstích. Tak jako u nás v trhový den. Nebezpečnou konkurencí umění klepařskému dělají na východě muži. Žena je tam ve všem do pozadí odstrčena,

Před kavárnou.

Fot. Alois Mašek.

i v klepech. Před domy Arabi na stoličkách nebo na zemi na koberci, tak jak u nás bývají Turci namalováni na trafikách, v ruce čibuk nebo cumel z nargile, srkají mokku, hrají v kostky nebo dámu. (Nargile jest dýmka, jejíž troubel zastrčena je do láhve z polovice naplněné vodou.)

U nás tento nečinný život bývá jen specialitou jednoho druhu návštěvníků kaváren, a v Jaffě zdálo se nám to být jediným „vážným“ zaměstnáním dopoledním lépe ošacených a oholených Turků. Sedí, pijí kávu a zakusují — klevetami a posuzováním mimojdoucích.

A nejen že o toto blaho připravili krásnější pokolení, ukru-tenství jejich umění staviteckého oloupilo je jestě o jiný pře-sladký požitek, vychylovati svou hlavičku z okna a z prvního poschodi milostivě děkovati smekajícímu cylindru a salutujícímu synu Marsovou. Kdo jí v tom brání? A kdyby bránili sebe víc, vy-nalézavá hlavička přece by si něco vymysila, aby stráže a ukrut-níky oklamala, jen kdyby byla — okna. Než třikráte běda — domy orientalců skoro nikde nemají oken do ulice.

Hned po přistání v první ulici byla řada stolkův a na nich hro-mádky různých mincí. Jsou to penězoměnci nabízejíce nám svých služeb. Nepotřebujeme jich, a kdybychom potřebovali, nevzbuzují u nás důvěry. Mají pejzy.

Snad spíš dáme se svěsti, abychom si zamlsali na hroznech. Se všech stran nám je nabízejí. A ovoce věru na výstavu se hodící, zelenkavé s nádechem zlata, každé zrno jak článek prstu, a obsah zrna hotový nektar bohův olympských. Jsou dužnatější než naše; uhasi žízeň i nasystí. Hrozen a kus chleba jest také celý oběd pro chudobného Araba.

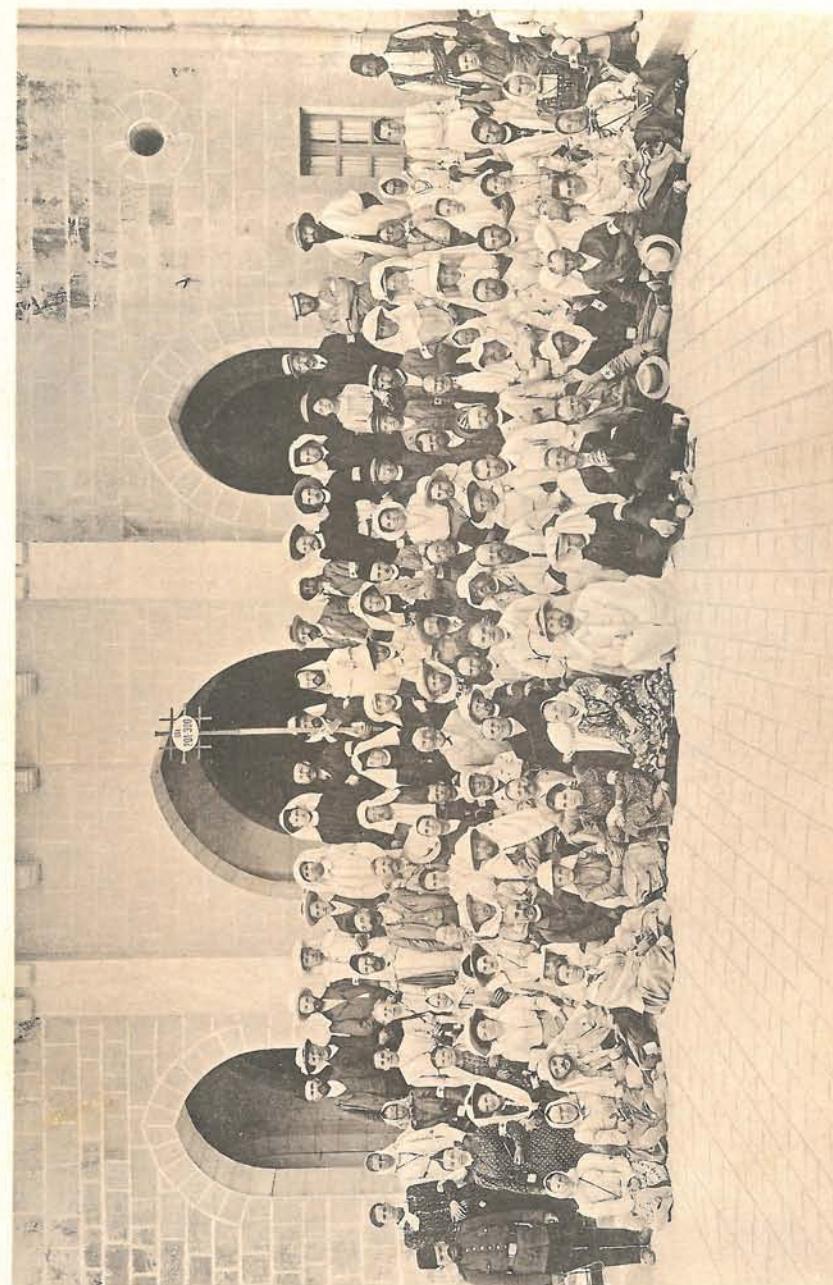
„To jsou hrozny, radost se podívat,“ povídá sousedka sou-sedce. A vtipná hlava arabského prodavače, jež pokřikovala „trouben gut, eine Krone,“ porozuměla, že my tomu neříkáme „trouben“, a volá „hrozny“, k vůli jistotě však volá podle česko-německého slovníku „hrozný trouben“ a vytahuje jedno takové „ouško“, či lépe řečeno: pořádné ucho z čistého proutěného sotůrku. „I s košem?“ ptá se koupěchtivý. A bystrý hoch se domyslí podle mezinárodní řeči prstů, že „i s košem“ je asi jeho sotůrek, a nabízí už po česku: „Hrozny s košem, jednu korunu.“

Jeho ušpiněný, na jedno oko slepý kollega chce odbýti ně-kolik bílých závojů na klobouky. I on je učenlivý, a rád by aspoň slovo zachytíl z řeči cizinců, aby jim zboží své nabídnouti mohl jejich mateřtinou. Už to má. Ukazuje bílé šátky a volá vítězně: „S košem jednu korunu.“

Ted nosič v pravém úhlhu sehnutý vleče na zádech pytel s dy-němi nebo melouny, kříčí jak naši vozkové a vráží do všeho, co mu z cesty neuhybá.

Tam zase kolem zdi prodírá se deset oslíků, každý obtížen pytlem nebo po obou bocích visícími nádobami na olej nebo mléko.

A nade vší tou drobotinou lidskou i oslí svou hlavu nadzdvihu-je i hrb — první velbloud. Dosud jsme ho vídali jen v přírodo-pisu a na papíře nebo za železnými mřížemi ve zvěřinci. A ted jej vidíme opravdového, živého prodíratí se opatrně zástupem, a uvidíme jich na sta. Jde vážně, jakoby si byl vědom, že si jej pro-hlížíme, jemně a z vysoka našlapuje jako slečinky s vysokými podpatky, na hrdle má zvoneček a kolem hrbu navěšeno něco pestrobarevných cárů. Ještě se za ním obracíme.

A mezitím houf polooblečených cikáňat, černovlasých, černo-okých, roztrhaných, a z dobré třetiny buď na jedno oko slepých nebo na obě oči nemocných prohlíží si nás hodně z blízka, a pojali k nám důvěru. Natahuje jeden po druhém dlaň, a klukovské jeho hrdélko šveholí tak rozkošné, proč všecky krásy světa objímající a zázračné slůvko, s nímž na svět přichází, jemuž jako prvnímu nejdražšímu slůvku jej matka učila, a s nímž snad i umírá, slovo „b a k š i š“. To bylo také jediné arabské slovo, jemuž všichni zcela i bez polyglotu rozuměli. V tom ze zadu rámě spravedlnosti v osobě policajta přilepilo mu karabáčem baksíš na záda slabým hadrem pokrytá. Do kluků jako když do vrabců střelí. Ti tam s hrozným řevem. Jako u nás. Než msta je sladká. Co jen vymyslit, aby se policajtovi pomstili. Obešli dům, a než se nadáš, už jsou v postranní uličce, volají na policajta, ukazují mu na nose, kolik mají prstů, a škádlí ho. A on, strážce pořádku a spravedlnosti, má si to dáti líbiti? A k tomu ještě před cizinci z Evropy? Rozběhne se za kluky. To však právě oni chtěli zahrát si na honěnou a policajtovi dokázati, jak nic nemůže.

A zas jsou u tebe a natahují ruku neodbytní jako arabské mouchy. Těch se také člověk nemůže zbavit.

A což teprve život v ulici bazaru. Nevíš, kam napřed se zahleděti. Čistotě by se ovšem v městech východu nenaučil. Není však v Jaffě a v Jerusaleme tak nečisto, jak snad dříve bývalo, a jak stopy toho zůstaveny jsou v mnohých cestopisech. Že v létě je tam prachu dost, a prach ten na silnici se víří vozy a dobytkem a padá na vše, to není specialita východu; této slasti zakoušíme v Brně na vnějším obvodu města zrovna tak; nepomůže ani okna zavírat. Prach vniká i štěrbinami do světnic. Nebo si zajděte v době deště na Křenovou nebo k vůli vůni z Františkova kolem koželužny na Vávrovu ulici!

V ulicích třebas velké horko, přece živo. Tu fellah (sedlák) prodává obilí, tam beduin napájí svého miláčka koně, vyšíváč sedí na prahu dílny a jemně jehlou a zlatem pracuje na kabátě, vedle příspipkuje arabský švec cizím obuv, sám bosý. Naproti vám jde prodavač limonády třískající dvěma kovovými miskami o sebe, tam zase tlačí kdosi před sebou malý vozíček, vypadá jak kolovrátko, hrá jenom jednu písničku, ale jeho vozík nevydává

Arabští hoši.

Fot. Josef Blažek.

zvuků, za to vůni; ba ani pro jazyček není k zahodení. Je to tak něco za řemeslo, jako o trhu naši „viřtláci“ s kotýlkem a pletynkami. Vaří na tom vozíčku čerstvou černou kávu (mokku) a to pro každého objednatele na páničce zvlášt. Cedítka nemá; vleje obsah pánve do kalíšků, a panstvo vypije napřed kávu tekutou, a na konec si pochutná na tom nejlepším, na „socu“.

A jak by mohla být Jaffa bez palem? To by ani nebyl orient, kdybychom neviděli velbloudův a — palmy. Toť dvě charakteristické známky krajiny teplého východu. Palmy, štíhlé, vábivé palmy, a na nich datle. Škoda, že nerostou na našich palmách, co máme v hrnku ve světnici, také datle.

A ještě jedné známky východu, mohamedánského východu hledáme: minaretu s půlměsícem. Zajímavá to věž. Ne hlas zvonu, nýbrž hlas muedzina volá s ní k modlitbě.

Nevycházíte z údivu, a myšlenek a otázek v minutě víc než otočení šroubu Tirolie; jen že většina z nich zůstává prozatím nezodpověděna.

Oběd pořadatelstvem v Jaffě jednaný přišel velmi vhod. Ti, kteří byli na obědě u františkánů, vystoupili před obědem po schodech na terasu kláštera. A pohled s ní stál věru za to, i kdyby ho byl připravil o polovici oběda. Pod klášterem domy, pak nábřeží, před ním skaliska, o něž rozbijejí se vlny, za nimi kymácejí se bárky a nejdále vzadu Tirolia na hladině jasných modrých vod. Po pravici na břehu mořském písečný pruh, a na něm karavana velbloudů. A nad vším tímto půvabem žhavé slunce na blankytném pozadí. O krásný pohled jest na ten Boží svět!

Stojíme jako přikování. Není však ani hrdiny Persea třeba, aby nás odpoutal. A on se v tom vyznal. Když na aeroplánu letěl k Aethiopii drže v ruce hlavu Medusy, pod jejíž pohledem vše zkamenělo, spatří na skále proti Jaffě přikovanou dívku. Byla to Andromeda, krásná dcera aethiopského krále Kefea a jeho

Jaffa se zahradami oranžovými.

choti Cassiopeje. Tato totiž odvážila se s dcerami Poseidona Nereovnami závodit v kráse. Za to uražený jejich tatík Poseidon sesal na zemi povodeň a hroznou obludu, jež hubila lidi i stáda. Věštírna odvětila, že země jen tehdy bude vysvobozena, bude-li dcera Cassiopeje dána obludě na pospas. Proto Andromeda přikována ke skále v moři. Perseus dojat nešťastným osudem oběti, odložil hlavu Medusy, pod jejíž zrakem rostlinstvo ihned na břehu zkamenělo, a mečem obludu zabil. Osvobozenou krásnou dceru královskou dostal za manželku.

Pohled z terasy Casa nova v Jaffě.

Fot. J. K.

Pro nás by se ovšem Perseus tolík nemáhal; a my bychom byli stáli přikovaní očima k útesům v moři, kdyby několik žhavých paprsků nás nebylo odpoutalo.

Neméně krásného požitku dostalo se těm, kdož obědvali v hotelu parkovém (du Parc). Zván jest tak pro uměle vypěstovanou zahradu, jež jest důkazem, jak do dnes úrodná je půda palestýnská, jen kdyby bylo i přičinlivých rukou. Cizinec vidí se býti v menším ráji. Tu fíky širokolisté, tam palma datlová, onde pepřovníky s korálovým ovozem, tam zase obrovské kaktusy, slunečnice, jasmíny, oleandry. A po stromech poskakují ochočené

opice, a křičí pestrobarevní papoušci. Ba věru zátiší to hodně štětce; a což teprve pohled z ráje tohoto na moře!

A tento ráj nejen v hotelu du Parc, ale ještě hodně daleko za Jaffou k Jerusalemu vytvořila přičinlivá kolonie t e m p l á ř ú. Templáři, kteří mimo Jaffu i v druhém přístavním městě Palestýny v Haifě mají kolonii, pocházejí z Würtemberska, a založil je protestantský farář Krištof Hoffman. Chtěl reformovati protestantismus. Zakázali mu to přes to, že u protestantů je výklad bible úplně volný, a když neposlechl, byl sesazen. Vystoupil z württemberské protestantské církve a vystěhoval se s těmi, kdož se ho přidrželi, r. 1868. do Jerusalema. Rok na to založil kolonii v Haifě a ještě téhož roku v Jaffě. Odvolávaje se na výroky Písma sv. „Nevíte-liž, že chrám Boží jste“ a „Vy jste chrám Boha živého, jakož praví Bůh: Přebývati budu v nich a procházeti se mezi nimi, a budu jejich Bohem, a oni budou mým lidem“ a „Kristus Ježíš, na němžto všecko stavení vzdělané roste v chrám svatý v Pánu, na kterémž i vy spolu vzděláváte se v příbytek Boží v Duchu“, založil protestantskou sektu, jež zvala se „německý chrám“ (chrám = templum). Odtud název templářů; ovšem že tito Hoffmanští templáři nemají nic společného s duchovním rádem templářů z válek křížáckých.

Tento reformátor zašel ještě dál, a dal se do zakládání nového židovského náboženství, až konečně sešel s cesty pravdy křesťanské vůbec. Proto i kolonie v Haifě jím založená se ho zěkla. Zemřel v Jerusaleme r. 1885. Templáři nemají křtu ani pastorů. Jsou však dobrí zemědělci, také obchodu a průmyslu v těchto tak zpátečnických, protože tureckých krajích si všimají, a proto jsou od obyvatelstva domorodého ctěni.

Jak se v Palestýně mlátfí obilí.

V Jaffě na nádraží.

Fot. Eugen Vacátko.

XVI.

Z Jaffy do Jerusalema.

Po obědě sešli jsme se zase všichni, ale až na jaffském nádraží, asi malé půl hodiny od kláštera františkánského vzdáleném. Každé nádražíčko z našich venkovských městeček může se měřiti s nádražím přístavního města Jaffy. Podotýkám, že dráhu z Jaffy do Jerusalema nemá na starosti turecká vláda, nýbrž francouzská společnost.

Vozy tvořící dva zvláštní vlaky, jež měly nás ve chvíli odvézti do hor judských, stály nedočkavy už na nádraží důkladně pokuřujíce.

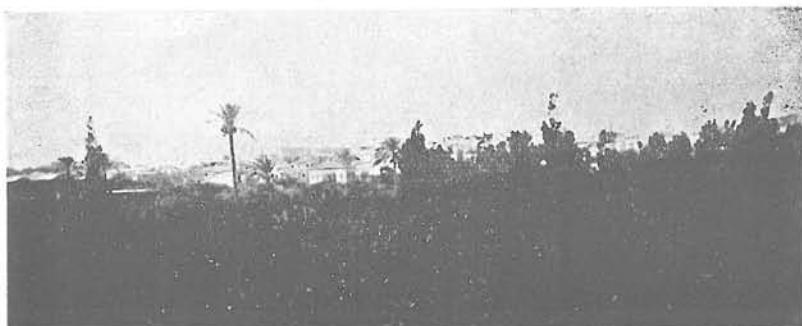
Kompanie tureckých vojáků s puškami a důstojníkem čekala na příjezd vlaku z Jerusalema, jenž přivázel vojáky. Při vjezdu jerusalemského vlaku do nádraží dali se trubači do troubení pochodu, jenž od některých poutníků zachycen na fotonografickou desku paměti, a nezapomenutelnost jeho utvrzena důkladným sukem na šátku. Na zpáteční cestě po lodi byl častěji reprodukován a klidil bouři potlesku. Zde zaznamenán stůjž pro budoucí časy!

Nebylo ještě ani půl 12. hod., když první vlak pozvolna odjížděl z nádraží jaffského odnášeje 331 poutníků v 6 velkých vozích a zavazadla ve voze sedmém.

Ku podivu jistě všech sděluji, že za zvláštní vlak z Jaffy do Jerusalema bylo nám platiti o 50% víc, než co stojí jízda pravidelným vlakem. U nás se dává v takovém případě snížení; na východě si však řeknou: „Chceš-li něco mimořádného, zaplat za to mimořádně!“

Rakouský vicekonsul p. Wenko i se svým kavasem i pan Mantura a františkáni vyprovodili nás na nádraží a vyčkali, až všichni jsme odjeli. Ze jsme z Asie vzkazovali po telegrafu pozdravovati Brno, ani netřeba podotýkati. Také první dávka pohlednic hned sotva že jsme stanuli na pevnině, zmizela v kánárkově natřené schránce rakouské pošty. Beztak plných pět dní nic o nás nevěděli.

Sáronská rovina.

Fot. Eugen Vacátko.

Asi po 20 minutách odjelo druhé oddělení poutníků. Sotvaže se vlak hnul, začal turecký železniční kontrolor počítati pasažery s jednoho a p. farář Hošek s druhého konce vlaku. Když prošli všechny vozy a obsah jejich sčetli a pak srovnávali, poznali, že napočítal každý jinak. Tož da capo. Důkladně všechno zrevidováno zase od každého zvlášť, a když si řekli výsledky, zas to nesouhlasilo. Konečně šli oba zároveň a k nim přidal se dragoon Williams, a teď spojenými silami dopočítali se správného výsledku, načež p. kontrolor turecký si dal a musil dátí pro své představené písemně potvrditi od našeho p. kontrolora, kolik nás vlastně jede.

Po každé straně wagonu po celé délce jeho pod okny dlouhá lavice a uprostřed nich třetí. Sluníčko topilo, my otvírali okna, až při tom špičky prstů pukaly, svlékali kabáty a občas zkoumali tvrdost, hutnost a chemické sloučení polních láhví. A jako děti,

které ponejprv jedou vlakem, na všechno se dívají a ptají, i my běhali od okna k oknu, aby nic neušlo naší zvědavosti. „Tam je moře“ — a hned všechny hlavy drcaly se u levých oken. „A tady samé pomeranče“ — a zase kde kdo vystrkoval hlavu z oken pravých. A byly těch nízkých zelenolistých stromů celé háje, jen že ovoce, také ještě zelené, těžko bylo nalézti. Co do jakosti jsou to nejlepší na světě a ročně se jich odtud vyzáží za 2 a půl milionu franků. Zajímavým je strom oranžový tím, že ještě ani plody jeho nebyly otrhaný a už kvete pro druhou úrodu. Sady oranžové pokrývají kol Jaffy půdu asi 380 hektarů. Pomeranče jaffské mají tlustou slupku a jsou neobyčejně sladké. Hlavní sklizeň začíná v lednu. Bednička vybraných pomerančů zabale-

Jak se v Palestýně fukaruje obili.

ných do papíru a obsahující asi 100 kusů stojí 10 franků (9 kor.). V březnu a v dubnu, kdy zásoby jsou ztenčeny, cena stoupá.

A zas jablíčka granátová, a jinde pepřovník se mihne a lány stromů morušových a mezi nimi banány s listy obrovskými a palmy, jichž nemůžeš se dost nakoukat, a rajska jablíčka a citrony, a pak ještě všelijaké stromy a podivné rostliny, jichž pojmenovati ani nedovedeš, a na pravo celá alej vysokých eukalyptů s kafrovou vůní připomínala „Tre fontane“ za Římem.

Druhá úroda „dory“, obilniny to pro velbloudy a chudý lid určené, buď se ještě zelenala nebo už dozrávala, zatím co první sklizeň na rozsáhlých mlatech na pokraji pole mlácena pod nohami hovězího dobytka. Fukarovali po starosvětsku lopatou. Děti vzali s sebou do „stodoly“, aby byly chráněny proti slunci,

zarazi 4 hůlky do země a nahoru z několika hader udělají strop. V hrnci, pod nímž rozdělali oheň, vaří oběd. Toť fellahové (rolníci) a jejich moderní altány.

Pastevec černých beranů, ovec dlouhosrstých a koz kamením pohání toulavého berana, a s vděčným pohledem sbírá a za řadu ukládá kusy chleba, cukru, hrozny a všechny ty milodary našich poutníků. Nežebral však o ně, ani jednou nevztáhl ruku, aby zvolal „bakšíš“. Na to je on, syn pouště, příliš hrd, třebas oděn v cáry.

Vlak jede pomalu rovinou saronskou a několikrát zastavuje. První zastávka je v městečku Lyddě. První z apoštolů procházejí založené církve, přišel i sem. I nalezl tu člověka jménem Eneáše, od osmi let na loži ležícího, kterýž byl šlakem poražený. I řekl mu Petr: „Eneáši, uzdravuje tebe Pán Ježíš

Stáda v rovině saronské.

Kristus. Vstaň a ustel sobě!“ A hned vstal. I viděli jej všichni, kteříž bydlili v Lyddě a v Saroně, a obrátili se ku Pánu.

Městečka (arabsky el Ludd) od stanice neviděti; je schováno mezi olivami. Z krásy roviny saronské také mnoho neuvidíme, protože je srpen. Háje oranžové ustoupily polnostem.

Před námi na obzoru vypíná se věž, k níž vlak se blíží. Jest to charakteristická známka druhé stanice Ramleh, jež pokládá se za totožnou s biblickou Arimathejí. S jménem Arimathea ovšem ihned vybaví se nám jméno Josefa, jenž vykonal na Pánu Ježíši sedmý skutek tělesného milosrdenství. Věž nemá pro nás historické ani náboženské zajímavosti, třebas udržuje se o ní název věže 40 mučedníků. Byla vystavěna sultánem Bibarsem r. 1268.

Nabízejí nám ke koupi limonádu i pivo. Limonádu za půl koruny a něco přes půl litra piva za korunu. Jen že obojí teplé. Jiní laciněji vydělávají peníze: natáhnou ruku a zašveholí — „bakšíš“.

A zas nás unáší vlak podél plotů, jež nepotřebují ani tesáre ani natěrače ani svrchu narážených hřebíků proti nenechavým klukům a jež dokonce mají ovoce. Jsou to neproniknutelné trsy kaktusové s miliony jemných, očím nebezpečných ostnův a se žlutým citronu podobným, avšak sladším ovocem z listů vyrostlým. A právě tyto jemné, téměř neviditelné ostny z ruky do očí přenesené, jsou příčinou ošklivých nemocí očních a slepoty. I žluté plody jsou jich plny. Proto prodavači napřed na zemi je pohodí a pod podešví své obuví je válí, aby zničili ostny. Na nejbližší stanici takto něžně uválené a upravené, ale pro nás nepríliš chutné plody nabízí vám dívka beduinská.

Třetí stanice je S e d d s údolím S a r a r, v biblických dobách údolím S o r e k zvaným. Čeho Filištínští na S a m s o n u nedokázali, dokázala dívka z údolí Sorek, D a l i l a. V údolí, jímž právě projel vlak, odehrály se boje mezi Samsonem a Filištinskými. A Samson vítězil. Kdo by se byl nadál, že silák tento,

Koleje nádraží v Ramleh.

Fot. Al. Mašek.

jenž kdysi roztrhl mladého lva a čelestí oslí pobil 1000 Filištinských, bude přemožen dívkou. Jeho čtyřaktovou tragedii vyštihují tyto čtyři verše:

„Potom zamiloval si ženu, kteráž bydlila v údolí Sorek a slula Dalila“ (verš 4.).

„A povolala holič a oholil sedm vlasů jeho, i počala ho odstrkovat a od sebe odháněti; nebo hned od něho síla odešla (verš 19.).

„Kteréhož když jali Filištínští, hned vyloupili oči jeho a vedli ho do Gazy svázaného řetězy a zavřevše jej v žaláři, rozkázali mu mlíti (verš 21.).

„A když zatřásl silně sloupy, padl dům na všecka knížata i na jiné množství, kteréž tam bylo. A mnohem více jich zahubil, umíraje, nežli byl prve živ jsa pobil“ (verš 30). —

Tvárnost krajiny se za třetí stanici mění. Začíná kraj hornatý a chudý.

Čtvrtá stanice zove se D e r A b a n. U strážního domku — tak totiž vypadá tato stanice — stojí žena jedno dítě v náručí chovajíc a druhé držíc za ruku. Víčka oční mělo stojící dítě poseto mouchami, tak že hrůza bylo se na ně podívat. A chlapec nijak se nenamáhal odehnati vetřelce z tak podivné pastvy. Než jaká je to matka, že sama dítěti nepomůže a muchy neodezene? Což jest tak lenošná a ukrutná? Právě láska mateřská jest to, která jí nedovoluje mouchy odehnati. Bojí se o dítě, aby jí ho někdo neučkl. A co u našich pověrečných lidí má docíliti červená pentlička, docílí arabská pověrečná matka laciněji mouchami. Tyto posadí se na víčka, dítě přivírá oči, a nemůže být uřknuto. Nic horšího by tudíž nemohla svému dítěti udělati, než že by mouchy lepící se kolem očí zahnala.

Kaktusové ploty.

Fot. Jos. Blažek.

Za čtvrtou stanicí vlák silně stoupá do hor judských. Vzdálenost z Jaffy do Jerusalema činí 87 km a stoupání 750 metrů. Dráhu tuto urazí vlak za půl čtvrté hodiny na kolejích skoupených při krachu panamského průplavu. Lokomotiva nabrala vody a těžko dýchá. Divoká horská krajina plná roklí, tu a tam domek, kousek obdělané půdy neb dokonce i vesnička. Celkem však půda na četných místech daleko více zpracovaná než jak jsme viděli před pěti roky.

Pátá a poslední stanice je B i t t i r. Jest zelinářskou zahradou pro Jerusalem. A pro celý národ židovský jest místem, kde zpadla poslední jiskra naděje na samostatnost a ušlapána jest. Nadarmo chtěl Bar Kochba s těmi, kteří pro tutéž horovali myšlenku jako on, znova vystavěti chrám jerusalemcký a židovstvo, jemuž Titus pustil žilou, osvoboditi jha římského. Marně stavěli se proti slovům Syna Božího. „A zanechán bude dům váš pustý.“

Nadarmo volal rabi Akiba, ukazuje na náčelníka vzpoury Bar Kochbu: „Tento jest král messiáš.“ Když předchůdce Páně ukazoval na Syna Božího řka: „Ejhle, beránek Boží,“ tenkrát učitelé a starší lidu nevšímali si jeho slov, ba ani nevěřili. A teď na slovo Akibovo všichni slavní rabbíni za Bar Kochbou šli a s nimi i všechn lid i Samaritáni. Ba i křesťany snažili se svést a když se jim to nepodařilo, ukrutně s nimi nakládali.

Než nadarmo nosil Akiba meč před opozděným tímto „messiášem“, nadarmo zosnována vzpora proti Římu za samostatnost, nadarmo bili se jako lvové Židé. Mocná ruka Hospodinova, jež rozdělila vody moře Červeného, jež skláněla šíje nepřátel národa pod jeho jho, opustila proradný tento lid. A proto nadarmo tekla

Ve stanici Sedžedu.

Fot. Alois Mašek.

krev 180.000 vojínů židovských a mezi nimi i krev opozděného messiáše.

Nejstatečněji bránilo se opevněné město Bittir (Bethar). Tři a půl roku obléhal Hadriánův vůdce Julius Severus z Britannie povolaný toto město. A dobyl ho, až když hlad, žízeň a nemoci nad obhájci zvítězily.

Rabín Akiba, stařec 120 let, skončil za hrozného mučení v Caesareji. I proti ostatním učitelům lidu zakročeno s největší ukrutností. Trest smrti stanoven pro toho, kdo se vyznal býti Židem. Na místě Jerusalema dal Hadrián vystavěti pohanské město zv. Aelia Capitolina (odtud i název svatého města u Arabů Iliah). Na výšině nádvoří chrámového dal postavit svoji sochu, a nad branou k Betlému vedoucí Židům na posměch vepře. Pro

V Sedžedu.

Fot. Jos. Blažek.

Židy od té chvíle nebylo Jerusalema. Pohanům i křesťanům dovoleno ubytovat se v Jerusaleme, Žid však žádný pod trestem smrti nesměl se poblíž města ani ukázati. Proto Židé dodnes u zdi náručů vzpomínají Hadriána, srovnávají jej s Nebukadnezarem a volají: „Hospodine, vzpomeň, jak ukrutným Hadrián k nám byl, jak 480 synagog spálil a modly na místech svatých postavil!“

Tak skončil vyvolený kdysi národ světovou svoji dráhu. A Bittir na této jeho historické dráze stanicí poslední.

I pro nás je poslední stanicí — před Jerusalemem.

Vlak vystoupil přes 700 metrů a vjízdí do údolí Re fai m, památného zápasem Davida s obrem Goliášem. Už viděti z levých oken vlaku Katamun, letní to residenci patriarchy nesjednocených Řeků. Vlak zatáčí. Okna plna hlav, i plošiny vagonů obsazeny.

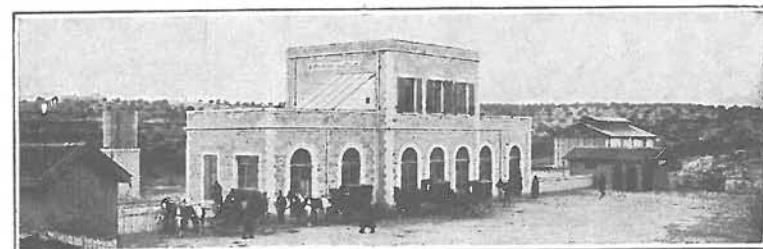
U nádražní restaurace v Der Ābanu.

Fot. Jos. Blažek.

Ted už každou vteřinu ukáže se Jerusalem. V dálce k východu před námi jakási vysoká věž. Toť věž ruského kláštera na hoře Olivetské. A zrovna před námi jiná věž a na ní kříž. Toť Sion s chrámem Zesnutí Panny Marie.

O půl 4. hodině vcházíme do nádraží v Jerusaleme. Jsme u cíle. Zač jsme prosili a všichni ti, kteří nás měli rádi, dal nám Pán Bůh. V Jerusaleme. Co Londýn se 6 miliony obyvatelů, co Neapol se svou krásou, co Paříž se svou elegancí, co Kairo se svými pyramidami proti městu svatému. Jediné je na světě město svaté, a tím jest Jerusalem.

V Jerusaleme. Cítím váhu tohoto jediného slova. Těžko věru hovořiti jiným v té chvíli, když celé nitro nadšeně vzrušené mluví k tobě. „Plesávám nad těmi, kteříž mně praví: Půjdeme do domu Hospodinova! Stanuly nohy naše v branách tvých, Jerusaleme! O Jerusaleme opět vystavěný jako město částmi souladně sloučené! Do něho putují pokolení, pokolení Hospodinova. Jet Israeli

Jerusalemské nádraží.

zákonem, aby oslavoval jméno Hospodinovo. Neboť tam postaveny jsou stolice soudní, stolice domu Davidova. Žádejte štěstí Jerusalemu, šťastni buďtež, kteří milují tě! Budiž pokoj v předhradí tvém, bezpečnost v palácích tvých! Pro bratry své a přátele své říkati chci: Pokoj budiž v tobě! Pro dům Hospodina Boha našeho chci hledati zdaru tvého.“ (Žalm 121.)

Za 20 minut dojel druhý vlak s poutníky. Nádraží je zcela nepatrná budova jednopatrová, činící dojem sešlosti a největší jednoduchosti, vzdálená od města aspoň čtvrt hodiny dobré chůze. Před vchodem do nádraží je volný prostor, na němž se stavovali se poutníci dle skupin.

Na perronu celá řada osob, čekajících nás a vítajících, — františkán a benediktin, assumptionista a milosrdný bratr a řeholnice s modrými závoji, rektor rakouského hospice prelát Dr. Martin Ehrlich, smekají na přivítanou, kývají, ruce podávají a vítají nás. Všichni nám neznámí, kromě Dra. Ehrlicha, jenž

při první naší pouti před pěti roky byl už v Jerusaleme vicerektorem rakouského hospice. Tu prodírá se k nám vysoká postava v taláru s lesklým tvrdým kloboukem, ruce nám podává a česky nás vítá. Ani jej zprvu nepoznáváme. Toť poutník-kněz z r. 1905., který, vrátiv se do vlasti, rozloučil se tam se svými a odešel na vždy do Jerusalema. Je to dp. František Kubín, farář ve výslužbě, a nyní spirituál u sester sionských.

Ze zavazadel vybrána bedna se sochou Panny Marie a s poutním praporem. Sestavili jsme se v průvod dle skupin a nastoupili cestu do města svatého. Před průvodem jeli dva jízdní

Kavasové v čele průvodu.

Fot. J. K.

vojáci — policisté s karabinami a v čele průvodu okovanou holí do země tlukouce vyšlapují si tři kavasové.

Když průvod se hnul, zapěli jsme žalm 121. Na to modlíce se bolestný růženec, blížili jsme se po zaprášené silnici jaffské bráně, majíce po pravici hradby Sionu. S nejvyššího místa jeho s věže kláštera benediktinů vlaje prapor nám na pozdrav. Po růženci zahlaholilo celým průvodem velebné a jásavé „Bože, chválíme Tebe!“ Branou jaffskou vcházíme do svatého města, a nežli jsme chvalozpěv dokončili, stanuly kroky naše ve chrámu Božího hrobu.

Jak nám u srdce bylo, těžko napsati. Synové sv. Františka vitali nás po bratrsku a zástupce P. custoda oslovil nás latinsky. Za uvítání poděkoval, o účelu naší návštěvy v zemi Sv. se zmínil a o podporu františkánů pro tyto dny požádal J. M. ndp. biskup Dr. Karel Wisnar takto :

Historia narrat, appropinquanti ad hanc sacratissimam ecclesiam primae expeditioni cruciatae obviam processisse venerabilem clerum ecclesiae eiusdem.

Sed qui sumus nos, quod nobis obviam veneritis, qui nec a longinquo comparari valemus cum istis heroibus?

Sed tamen venistis atque salutastis cum charitate, quae ut ait Apostolus, benigna est. Pro qua igitur charitate nomine omnium hic praesentium peregrinorum ex Moravia, Bohemia, Silesia oriundorum gratias ago custodibus s. Sepulcri.

Peregrinamur a Domino, ait s. Paulus jure meritoque, cuius veritatis quam vivacissime recordabamur ex navi non videntes nisi copias aquae infra, firmamentum vero supra. Sed animum dabat persuasio aequa certa, peregrinari

Průvod z nádraží v Jerusaleme do města.

Fot. J. K.

nos simul ad Dominum, ideoque ante oculos obversabatur nobis illud Ecclesiasticum: „Ante orationem praepara animam tuam et noli esse quasi homo, qui tentat Deum!“ Faciebamus ita toto nostro itinere maritimo, omnibus diebus sedul· praeparabat unusquisque nostrum animam suam sitiens Terram sanctam, desiderans videre Jerusalem, quae canitur esse visio pacis, pacis inquam; hic enim Dominus salutem operatus est in medio terrae.

Jam vero contigit nobis omnibus sanis appellere ad Terram sanctam videreque visionem pacis. Proinde eo magis recordamur moniti: Sancta sanctis. Hoc molimen nostrum velitis, quaequo, Vos, custodes s. Sepulchri, iuvare, pietatem nostram foventes et augmentum gratiae Dei copiosissimum nobis exorantes. Multum enim valet deprecatio iusti assidua. Quodsi nequaquam ex mala voluntate, sed ignari in aliqua re offendemus, ignoscite, quaesumus, uti fratres decet, qui velut fratres fervida cum charitate nos suscepistis!

Consimili charitate adhuc Vobis gratias ago, gratias agimus maximas omnes nos.

* * *

Na to k pohnutým myslím a rozechvěným srdcím od kaple Božího hrobu promluvil ten, nad něhož nikdo srdečnějších a z hlubokosti písma i ducha vhodněji čerpanějších slov a pravd by nepronásledoval, totiž opět J. M. pan biskup Winaar, takto:

Pochválen buď Ježíš Kristus! Toť první slova naše na tomto posvátném místě. Hned tehdy, když jsme byli pojali úmysl k nynější pouti, radovali se mnozí z toho, co se jim pravilo: Do domu Božího půjdeme. Ejhle, již stálý nohy naše v síních Jerusalema, kde žil, učil, dobré činil všem jednorozencům Syn Boží, plný milosti a pravdy; — již stojí nohy naše tam, kde předobrotivý Spasitel náš na poblížké hoře Kalvárijské jako beránek k zabítí veden byl a neotevřel úst svých, leč aby těšil a žehnal; již jsme na místě, kde spasení naše dokonáno, kde přesvaté drama smrti Kristovy, avšak i též jeho slavného z mrtvých vstání se odehrálo. Aj, tot místo, kdežto byli jej položili! Pochválen buď Ježíš Kristus!

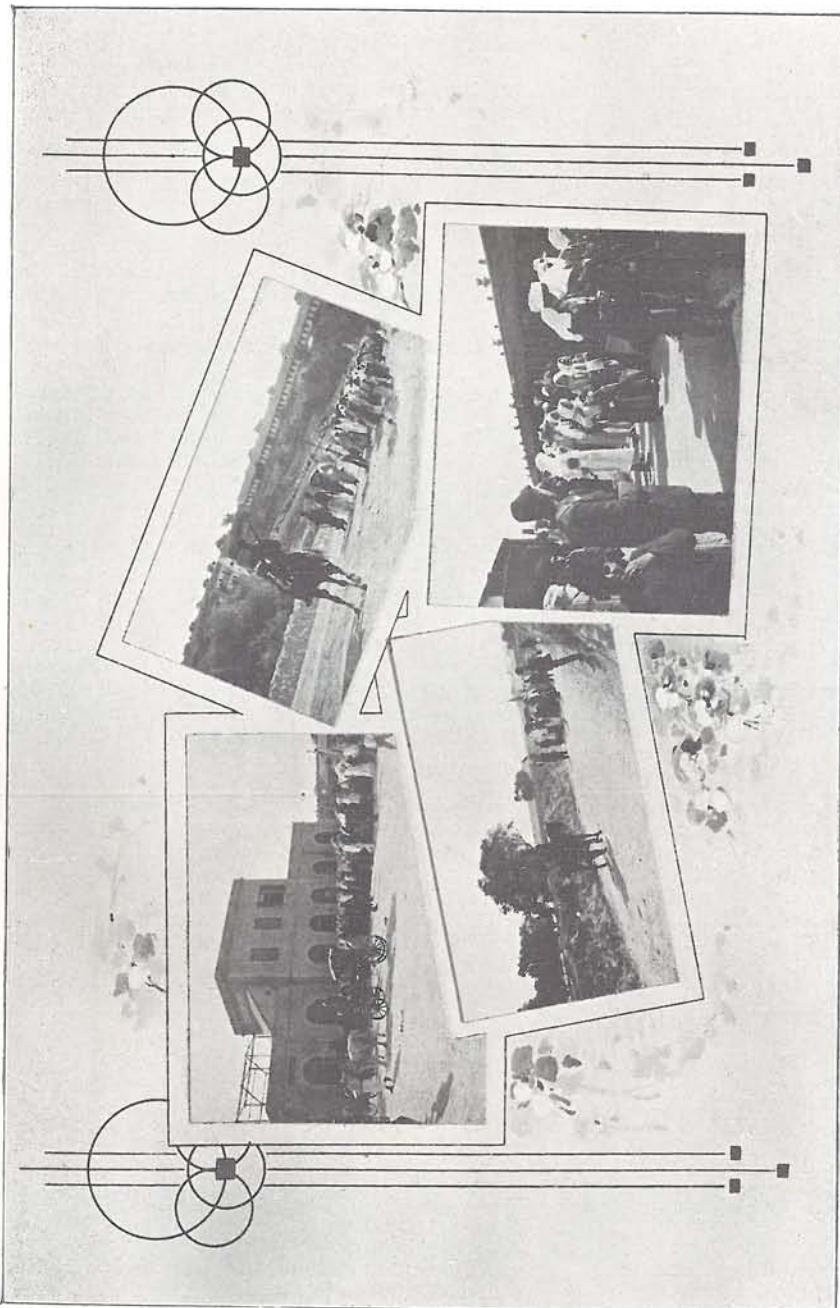
1. Drazí přátelé! Uloženo mně, abych několika slovy posvětil Pánu první chvíle našeho zde pobytu. Poslušně sklánil hlavu, kde Pán a Bůh můj volal hlasem velikým, naklonil hlavu svou, a přese všecky pocit nedostatečnosti své hlasem velikým hlasati zde chci „Milosrdenství Hospodinovo“, quia non sumus consumpti, že jsme nezahynuli, ač nám vykonati bylo cestu dalekou, obtížnou, nebezpečnou, tak že mnozí z nás na lodi chvílemi pro nemoc ani nebyli k poznání; než 533 poutníků nás z domu vyšlo, 533 poutníků zdravých a plesajících do Jerusalema došlo, ani vlas nespadl jim s hlavy. Te Deum laudamus. Tebe Boha chválíme.

Kde jsme, drazí moji? Kde jsme? Hlava se mně točí . . . od cesty na moři . . . hlava se mně točí ještě více, uvažuji-li, kde jsme. Aj, na nás blažených vyplnila se slova. Písma: „Přistoupili jste k hoře Sionu a k městu Boha živému, k Jerusalemu nebeskému . . . k prostředníku Nového zákona k Ježíšovi a k pokropení krve, která lépe mluví než krev Abelova.“ A, a, a; neumím mluvit, jsem jako nemluvně, řekl bych nyní s prorokem. Ano jest mi, jakoby slyšel: Ty hříšnice, ty chceš mluvit na místě tak svatém! Než drazí moji! Kdyby zde lidé mlčeli, toto kamení by mluvilo, tam rozpluklá skála hory Kalvárijské, zde skála Božího hrobu. Nedůvěruje sobě, a přece mlčetí nesměje, utíkám se k slovům církve svaté: Gratias agamus Domino Deo nostro! Díky činíme Hospodinu Bohu našemu; hodno a spravedlivě to jest. V pravdě hodno a spravedlivě jest, slušno a spasitelné, Tebe, Pane, vždycky a všude, obzvláště však na tomto místě velebiti, kde beránek náš velikonoční obětován jest Kristus. On zajistě jest pravý beránek, který sňal hřichy světa; jenž smrt naši smrti svou překonal a zmrtvýchvstání svým novým nám život zjednal. A proto s anděly i archanděly, trůny a panstvimi, a se vším vojskem nebeským chvalozpív. Tvůj pějeme bez ustání volajíce: Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zastupů. Plna jsou nebesa i země slávy jeho. Hosanna na výsostech!

Tím způsobem, drazí přátelé, jsem byl tlumočníkem vděčných citů, jež v tuto chvíli co nejvíce ochvívají srdcem našim; než poněvadž jsem jednou počal, budu dále mluvit, ačkoliv jsem prach a popel.

2. Když Mojžíš opatruje ovečky Jethrovu hlouběji do pouště vnikl a až k hoře Boží, která Horeb sluje, byl příšel, zjevil se mu Hospodin v plameni ohně z prostředku kře, který hořel, ale neshořel. I řekl Mojžíš: „Půjdu a spatřím vidění toto veliké, proč neshoří kře“ . . . Vida pak Hospodin, že jde, volal nař: „Mojžíši!“ Kterýžto odpověděl: „Tu jsem.“ A Hospodin veče k němu: „Ne-Mojžíši!“ Podobný případ vypravuje se o tomto místě, na němž stojíme. V červnu 1099. přiblížila se první křížácká výprava k městu Jerusalemu. Křížáci sotva

byli zočili s hor hradby jeho, již padali na kolena a libali zem a plakali pohnutím. Než ještě nebyli u cíle, ještě čekala je těžká práce. Jerusalem byl dobré opevněn, Než ještě nebyli u cíle, ještě čekala je těžká práce. Jerusalem byl dobré opevněn, a chránila jej posádka 40.000 mužů potravinami dobře zásobených. Teprve dne 15. července 1099. Jerusalem vydobyt, a nepřítel bezmocným učiněn. I vypravují

Po příjezdu do Jerusalema.

dějepiscové, že křesťané po té ihned složili zbraň, umyli si ruce, oblekli se v čistý šat, se zkroušeným srdcem, radostí slzice, za hlaholu zvonův a sv. písni bosí kráčeli ke kostelu Božího hrobu, na cestě častokrát na zemi padajíce a místa svatá libajice. U kostela Božího hrobu čekalo je duchovenstvo domácí, a na hoře kalvárské a u Božího hrobu brzo po té odehrávalo se divadlo před Bohem krásné, andělům vzácné, pro lidi posvátné.

Co Mojžíš u hořícího kře až z napomenutí Hospodinova konal, to učinili křížáci sami od sebe u hrobu Božího, právem za to majíce, že místo to přesvaté jest. Podobně i my, přátelé, pokořme se nyní, očistěme svědomí své od skutků mrtvých, a kdo hříchů svých již doma se nesprostil anebo jich na lodi do moře nezahodil — mínim tu ponovení jich do moře milosrdenství Božího — jistotně v městě svatém kajícen se vyzpovídej! Sancta sanctis. Svaté věci jsou jen pro svaté, tak kdysi volával při mši sv. jáhen přisluhující sv. tajemstvím, tak i já na těch přesvátych místech volám, prosím, napomínám.

3. Že jsem jednou počal, budu, přátelé drazí, na místě sv. mluviti ještě dále. V letošní svátek sedmibolestné Panny Marie pojali jsme na schůzi v Brně úmysl, pořádati pout nynější; a já tehdy rozebíral slova: „Půjdeme k hoře myrrhové — myrrhové pro přehořké umučení Páně, jež se na ně stalo — a k pahrbku kadidlovému, — kadidlovému, protože se zde nás velekněz Kristus na kříži za nás modlil, protože se zde tak dobré a účinně modlí i nám. Nuže tedy s milostí Boží k té hoře myrrhové, k tomu pahrbku kadidlovému se dostavše, „přistupme s důvěrou k tránu milosti, abychom došli milosrdenství a nalezli milost k pomoci přihodné!“ Sursum corda! Vzhůru srdce! Jsme na hoře milosrdenství Božího! Ani hora Everest nevyčnívá tak nad kopce světa, jako hora Kalvarie vyniká nad vši zemi bohatstvím milosti, poklady milosrdenství Božího, toho velikého milosrdenství, jehož se kdysi doprošoval žalmista Páně, a jehož jistotně potřebujeme i my. Posvět tedy, lide český, přebývání své na místech, kde veliký jest uprostřed tebe svatý Israele! Horlivě spíchej sem na Kalvarii a k hrobu Božímu, tak že bych řekl, dnem a nocí zde se modli: za sebe a za svoje a za všecky, kteří se doporučili modlitbám tvým, za papeže a kněžstvo, aby je Pán Bůh trpělivostí a zmužilostí sibil v těchto dobách přesmutných, za císaře a krále, jehož jmeniny osmdesáté pojezdí slavit budeme, a za vlast, přispění Božího tolík potřebnou. Pane, vyslyš modlitbu naši, a volání našk k Tobě přijď! Zdraví těla i duše, šťastnou hodinku smrti, slávu spasení věčného uštědří nám!

Jsme v městě, o něnž žalmista Páně dí, že jeho základy jsou na horách svatých, že miluje Hospodin brány sionské více než všecky stany Jakubovy. Zde Kristus Spasitel náš Janovi a v jeho osobě všem nám matku nejlepší dal; zde, aby se vyplnilo písmo, zízeň svou projevil, zízeň po dušich nesmrtelných. Te ergo quaesumus, tuis famulis subveni, quos pretioso sanguine redemisti! Bud milostiv sluhům svým, jež jsi drahou krví svou vykoupil! Salvum fac populum tuum, Domine! Spasí, Hospodine, lid svůj a požehnej dědictví svému! Zde, Pane nejlepší, i kajícemu lotru jsi odpustil a všemohoucím slovem svým věčnost blaženou mu zabezpečil; tedy i já, jak Koperník se modlival, a modlitbu tu na hrob svůj umístil, na tomto místě přesvatém prosím:

Non parem Pauli gratiam requiro,
Veniam Petri neque posco, sed quam
In cruce pendens dederas latroni,
Sedulus oro.

Nežádám pro sebe milosti rovné milosti Pavlově, ani neprosím za odpuštění Petrovi poskytnuté, jen o milost, již udělil jsi lotrovi vise na kříži, snažně žádám.

4. Co nejdůležitější jest: na těchto svatých místech, drazí moji, zasvětíme Pánu všecek život svůj, celé srdce své; vždyť dle sv. Františka Saleského hora Golgota vysokou školou lásky jest. Podobně sv. Bernard napsal: Rány Kristovy jsou prameny krve, ale též prameny ohně. Ano, zde kde hořící bez mála již 1900 let a za tolik století neshořel a neshoří, neshoří nikdy. Zde zříme šlehati oheň lásky, jako plamen z vysoké peci, ze sv. ran Krista Pána, obzvláště z nejsvětějšího

VOSMÍK: „UKŘÍŽOVÁNÍ PÁNĚ“
(V KOSTELU SLAVKOVSKÉM)

Srdce jeho srší oheň tento, a což jiného chce, leč aby hořel, aby vznál i srdce naše. Srdce za srdce! Srdce hříšné za srdce nejsvětější, srdce nedobré za srdce nejlepší.

Cicero byv obžalován, že zradil vlast, octl se před soudci ve velkém shromáždění lidu. Když pak byla žaloba přečtena, hájil se. Jak? Odhalil prsa svá a na nich jizvy, dokládaje: „Přísaďám, že jsem vlast svou miloval.“ A lid viděl jizvy jeho, zvolal: „A my přísaďáme, že Cicero pravdu mluví.“ Videbunt, in quem transfixerunt. Podívejme se i my, přátelé drazí, na Krista svého, jak tu na hoře kalvárské pněl na dřevě kříže, jak ukazuje rány své, obzvláště ránu srdce svého, a on nepotřebuje přísahati, že miloval nás, miloval do konce, a my přesvědčeni jsme, že pravdu děl, že opravdu nás miloval, proto na tomto místě slavnostně slibujeme a Boha k tomu za svědku voláme, že Spasitele svého milovat budeme z celého srdce svého, ze vší duše své, ze vší myslí své a ze vší síly své a že nic, ani smrt nás neodločí od lásky Kristovy. Jindy se říká: Silná jako smrt je láska; naše láska k Bohu a Spasiteli přetrvali má i smrt naší, oheň její plápolati má i ve světle věčném.

Na skále kalvárské rostou pomněnky, jež nevadnou; kéž, drazí, z nás 533 poutníků je 533 pomněnek, kteří nejen zde v zemi svaté, nýbrž i doma, nejen v životě soukromém, ale i veřejném na Krista svého nezapomenou, nezapomenou nikdy, nikdy, aby se nemusili obávat slov jeho: „Neznám vás“, ale naopak těšit se směli blaženou nadějí na lahodnou pobídku jeho: „Pojdte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa!“ Amen.

* * *

Na konec pomečlivše se pět otčenášek na poděkování za sebe, za své drahé, za ty, kteří našim modlitbám se odporučili, za poutníky z první moravské pouti, za dar víry a za duše v očistci, rozešli jsme se po skupinách do vykázaných hospicův, a to skupina I. a II. k Františkánům do Casa nova, skupina III. do rakouského hospice, skupina IV. a V. k francouzským Assumptionistům.

Hodiny ukazovaly šestou, když rozbehali jsme se po chodbách a poschodích svých nových domovů. Už za jízdy vlakem rozdávány lístky s čísly pokojů. Na dveřích pak každého pokoje zavěšeno číslo neb čísla těch poutníků, jimž pokoj od ředitele domu vykázán. Hledání a shledání s kufry bylo dojemné.

A nežli jsi setřel prach s obuvi a obličeje svého, nežli's odbyl lékařskou visitu svého kufru a podíval se, kam kouká tvoje okno, zazvonili k večeři, a ty poslušen hlasu zvonu, zmizel jsi v jídelně, abys první večeří v Jeruzalemě vzkřísil zmořené síly tělesné.

Denní programy po dobu pobytu ve Svaté zemi.

Program č. 1.:

Dopoledne: Služby Boží poutní výpravy ve chrámě Božího Hrobu na počest 80. narozenin Jeho císaře a krále Veličenstva.
Odpoledne: Návštěva chrámového nádvoří.

Program č. 2.:

Dopoledne: Služby Boží konsulární v den 80. narozenin Jeho císaře a krále Veličenstva ve chrámě sv. Spasitele.
Odpoledne: Návštěva svatyně na hoře Sionu.

Program č. 3.:

Dopoledne: Služby Boží na poděkování ve chrámě sv. Štěpána.
Odpoledne: Prázdnno.

Program č. 4.:

Dopoledne: Údolím Josafatským a Hinnomským, chrám sv. Anny, Ecce homo. — *Odpoledne:* Návštěva svatyně Božího Hrobu. Zed nářků.

Program č. 5.:

Dopoledne: Návštěva kaple bičování Páně a křížová cesta. — *Odpoledne:* Hroby královské, severo-východní část městské zdi, rakouský hospic.

Program č. 6.:

Dopoledne: Jeskyně smrtelné úzkosti Páně, Gethsemane, hora olivetská, hrob Panny Marie. — *Odpoledne:* Prázdro.

Program č. 7.:

Dopoledne: Betlém. — *Odpoledne:* Prázdro.

Program č. 8.:

Dopoledne: Svatý Jan na horách. — *Odpoledne:* Prázdro.

Osm denních programů rozdělených dle skupin.

Den	Skupina				
	I.	II.	III.	IV.	V
17. srpna ve středu . .	I	I	I	I	I
18. srpna ve čtvrtek . .	2	2	2	2	2
19. srpna v pátek . .	4	5	6	7	8
20. srpna v sobotu . .	5	6	7	8	4
21. srpna v neděli*) . .	6	7	8	4	5
22. srpna v pondělí . .	7	8	4	5	6
23. srpna v úterý . .	8	4	5	6	7
24. srpna ve středu . .	3	3	3	3	3

*) V neděli dne 21. srpna mají skupiny IV. a V. ráno společné služby Boží v kostele Dormitio.

Průvod z nádraží v Jeruzaleme do města.

Fot. J. K.

Pohled na novou věž u jaffské brány se střechy Casa nova.

Fot. J. K.

XVII.

První den v Jeruzalemě.

První jitro v Jeruzalemě. Blahý to věru pocit. A což ta jistota, že nemůžeme zmoknouti. Jak koncem dubna přestane dešťové počasí, nekágne, až zase počátkem listopadu. Všechna možnost deště nebo bouřky jest úplně vyložena, i kdyby vlaštovky lítaly u samé země, a kapucínek stahoval se do domečku. Děšť, nevítaný host, zvláště letos mnohým zmátl neočekávaně a nepříjemně rozpočty. Nám však deštínků v Jeruzalemě netřeba, slunečníky za to konaly dobrou službu.

Čisté, bíle vystlané lůžko ve světničce s kamennou dlažbou kymácelo se pod znavenými údy celou noc; noční chlad otevřeným se deroucí oknem dokazoval, že kymácení jest jen zdánlivé.

O půl 8. hod. po snídani vyšly skupiny z hospiců, aby před 8. hod. sešly se ve chrámě Božího hrobu. První slavné společné služby Boží určeny oslavě 80tiletých narozenin J. Veličenstva císaře Františka Josefa I., třebas den narozenin připadal na den zítřejší.

Před kaplí Božího hrobu postaven františkány velký stříbrný oltář, císařský to v pravdě dar císařovny Marie Terezie. Všechny lampy františkánův a ohromné dvě svíce rozžehnuty. Sbor našich zpěváků kupí se na epištolní straně vedle harmonia. Před oltářem trůn pro J. M. ndp. biskupa Wisnara.

Klenbou chrámovou rozléhají se silné údery okované hole a blíží se k nám. Toť hole kavasů rakouského konsula rytíře Zefaroviče, jenž v parádní uniformě i se svou chotí a s úřednictvem byl přítomen naší slavnostní bohoslužbě.

Za nějakou chvíli opět buší hole do dlažby velechrámu. Přichází III. skupina z rakouského hospice, v čele její kavas v pestré parádní uniformě, a za ním celebrant J. M. n d p. b i s k u p W i s n a r. Vše tisní se kolem oltáře. Někteří ovšem vypátrali, že možno všechno lépe přehlédnout z františkánské galerie ve chrámě Božího hrobu, a proto našli si tam cestu. Z nejhořejších galerií pod samou kopulí nakukují řečtí mniši. Assistenty byli: náš p. prelát Dr. Pospíšil jako presbyter assistens, msgr. Josef Kubíček jako jáhen a pisatel těchto rádků jako podjáhen.

Po zpívaném evangeliu z neděle velikonoční přečetl J. M. ndp. biskup Wisnar epištolu a evangelium v naší materštině a měl na to slavnostní české kázání o thematu: „Kristus, král nás.“

III. skupina poutnická.

Fot. P. Anselm Matoušek.

Křížáci dobyvše Jerusalema jednohlásně zvolili králem Bohumíra Bouillonského. Ten však nechtěl nositi koruny zlaté na místě, kde Kristus Pán nesl korunu trnovou, pročež i název ochránce Božího hrobu si dal, titulu krále však nepřijal, uvažuje, že zde jest místo, na němž se vyplnila prorocká slova žalmisty Pána o Synu Božím řkoucí: „Já pak ustanoven jsem králem od něho na Sionu, hoře svaté jeho.“ Bohužel, že Bohumír ani ochránec Božího hrobu dlouho nebyl, zemřel za rok po dobytí Jerusalema, když mu bylo teprve 38 let, zemřel dne 18. srpna r. 1100.; zítra tedy bude výročí smrti jeho.

Přátelé drazí, případně uloženo mi dnes mezi biskupskou mší sv. u místa slavného zmrvýchvstání Páně promluvit o té pravdě předuležité, že Kristus jest králem našim.

Jestit králem našim jako Bůh, jest jím i jako člověk. Kristus jako Bůh, aj král věků nesmrtelný; vtělením svým v čase i jako člověk králem veškerého člověčenstva se stal. Isaiáš viděl prorockým okem porod jeho a zvolal: „Maličký narodil se nám a Syn dán jest nám, a vloženo jest knížectví na rameno jeho, a nazváno bude jméno jeho: Otec budoucího věku, kníže pokoje.“

A přece Kristus Pán, aby byl Vykupitelem naším, chtěl první část života svého stráviti ve stavu zuboženém; stav se však za nás poslušným až do smrti, do smrti kříže, obdržel jméno, které jest nad všecko jméno, aby ve jménu Ježíšově klekalo veškeré koleno nebeštanů, pozemcanů i podsvětanů. Na těch místech, kde stojíme, počal život Kristův slavný; zde obzvláště „zveleben jest (Šalomoun) král pokoje nadé všecky krále pozemské, a všecka země žádostiva byla uviděti tvář jeho,“ zde hlavně mu dárna všeliká moc na nebi a na zemi, zde jako člověk nastoupil plné království své.

U jaffské brány.

Fot. Alois Mašek.

A který jest původ a důvod království jeho? Tent, že on jest, který jest, jednorozéný Syn Boží; pokud však jako člověk králem našim se stal, nehyjnoucím důvodem království jeho jest jeho úřad vyučitelstvý. Křížem zjednal si království své, nikoli mečem; ne tím, že by prolil krev jiných, ale krev svou za nás vylil, a tak duše naše obmyl; a hoře kalvárské na popravišti zjednal si jméno, které jest nad všecko jméno.

Pročež i království jeho není z tohoto světa, jestit královstvím pokoje, královstvím lásky. Poznati to i z toho, kdy Kristus Pán sám králem se nazval. Neřekl o sobě Pán, že jest králem, na květnou neděli, kdy mu Hosanna zpívali,

ani tehdy ne, kdy zázraky činil; uprostřed utrpení svého, kdy nebyl člověku podoben, kdy byl jako červ (*Ecce homo*), tenkrát se vysvědčil býti králem.

Regnavit a ligno Deus. S dřeva kříže nastoupil Kristus vládu. S toho dřeva, o němž proroci řekli: „Zlořečen, kdo na dřevě visí“, Pán dle pří povědi své kralovati počal: „A já když budu povýšen od země, všecko potáhnu k sobě, omnia traham ad me ipsum.“ Králem byl na kříži: na kříži království rozdával (kajícímu lotrovi), královnu jmenoval (Marii matku naší), králem byl, kdy hlasem velikým sám smrt přivolával, tak že i pohanský setník při smrti jeho vyznal královskou moc jeho.

Králem nejvíce po svém zmrvýchvstání, když i knížete tohoto světa a nepřemožitelnou smrt byl přemohl. Sv. apoštol dí: „Musí pak on kralovati, až položí všecky nepřátele pod nohy jeho.“ Ač jeho žezlem kříž, korunou jeho koruna trnová, přece podnožím jeho veškeru země i smrt. Apok. 19.: „Viděl jsem nebe otevřené, a tam muže majícího na hlavě korun mnoho, a byl oděn v roucho skropené krví, a jméno jeho sluje Slovo Boží a má na rouchu svém napsáno: Král králuv a Pán pánuv.“

Proto i říše jeho nezdolatelná. Regnum tuum regnum omnium saeculorum. Kralovství jeho kralovství všech věkův. Kde jest říše římských imperatorů? Zahynula dávno, ale říše Kristova žije. Sta různých panovníků tázali se jako kdysi Pilát našeho Krista: „Tedy král jsi ty,“ a obdrželi odpověď: „Dobре правиš, že já jsem král.“ I když mu nevěřili, jako kdysi Julian odpadlík, uznati musili: „Zvítězil jsi, Galilejský!“ Nevymřeli sice docela, nýbrž potomstvo zůstavili Jidáš, Kaifáš, Herodes, Pilát; přes to vše: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat; Kristus vítězí, Kristus kraluje, Kristus císařuje. Pohřbil jej, ale on z mrvých vstal a z mrvých vstav již neumírá; ubíjej ho i ty, světe nynější, nezabijej ho; můžesh sice bohužel jej vyhnati s trůnu srdece svého, přece však kralovství jeho nebude konce. Cuius regni non erit finis.

Non est in alio aliquo salūs, není v nikom jiném spasení, aniž dano lidem jiné jméno, in němž bychom spaseni býti mohli. At jsi knížetem nebo žebrákiem, at pánum nebo služebníkem, pro rodinu a stát, pro školu a vojsko, pro klášter a továrnu, pro všecky všude a vždycky jen jedno jest jméno, v němž je spasení, a bez toho jména ani stín spasení, a to jméno jest Kristus, et Christus heri et hodie, ipse et in saecula. Kristus včera a dnes, ont i na věky! S Kristem začnat, s ním končit; on alfa a omega; všecko konej s Kristem, a v Kristu a skrze Krista a pro Krista, až přijde ke Kristu! Bez Krista domovitáš se domoci tiary, ale nedomůžeš se tiary svaté a krásné, nýbrž satanášový, hrůzovlády trojí zlé žadostivosti, a tento trojspolek jest na nejvýš zhoubný. Pročež i bez Krista chaos, propast, potopa; aprés moi le déluge, po mně at třebas přijde potopa, řekl kdysi prostopášný král; opravdu, když kdo se Krista zřekne, následuje potopa, le déluge; naopak kříž Kristův za žezlo vezmi, in hoc signo vinces, v tom znamení zvítězíš.

Království Kristovo tak jisto a zřejmo jest, že i nepřátele je uznávají. Kdo to byl,jenž na dřevo kříže přibil nápis: J. N. R. J. Ježíš Nazaretský, král židovský? To byl Pilát a napsal slova ta v jazyku hebrejském, t. j. v jazyku národa Božího; v jazyku řeckém, t. j. v jazyku učencův a filosofův; v jazyku latinském, t. j. v jazyku světovládeů Rímanův. O pojďte, dědicové zaslíbeni, pojďte učenci a umělci, pojďte mocní tohoto světa; čtěte: Ježíš Nazaretský, král židovský; a co Pilát napsal, napsal. Zůstává pravdou neochvějnou: Věda, která střásla se sebe Krista, bloudí v labyrintu záhad nevysvětlených; umění, jež se Kristu králi protiví, nezřídka vepře pase, jako kdysi marnotratný syn; mocnosti proti němu se vzpouzející bortí se a na prach drtí; národové a jednotlivci opouštějí Krista, hynou.

Řekl kdosi: Negace jest jedno z rozmanitých jmén smrti; tím více negace Krista Pána. Za smutných dob takových je vidět prozřetelnost Boží tajuplnou rukou pišící slova strašná: Mene, Thekel, Phares, jež kdysi i mezi hodujícími hosty krále Baltassara hrůzu vzbudila a zmatek způsobila. Opakuj: Není v nikom jiném spasení než v Kristu Ježíši, ani pro vezdejší život, ani pro věčnost, ba ani

stín spasení. Každá konkurrence s Kristem králem přebídně končí. Pro civilisaci prý Kristus půvab ztratil, nebo dokonce umrlým jest. Než denně umírají, kdož Krista mrtvým prohlašují; ale království Kristova nebude konce, cuius regni non erit finis. Ničim než pouhými sny, než blouzněním chorých lidí jsou řeči jejich, ale slovo Pána našeho zůstává na věky. Které slovo? Každé slovo jeho, najmě i to: Tu dicis, quia rex sum ego, dobré pravíš, že já jsem král. Co Kristus právem o sobě řekl ve stavu zbdovaném, to platí o něm ještě více nyní, kdy na pravici Otce svého trůní. Pročež, synové lidští, neshánějte se po lži a klamu, nedavejte Barabáši přednost před Kristem! Jen maličko, jen hodinu od jedenácté do dvacáté lze Krista zneuznávat, jeho neposlouchat, pronásledovat, proti němu štvát, pak přijde hodina jeho, hodina soudce, hodina Boha všemohoucího a spravedlivého, a ta nebude od jedenácté do dvacáté, ta bude věčná.

Rodina před domem.

Fot. Alois Mašek.

Chovejme proto, drazí moji, v srdci svém nápis: Kristu Králi! Nezrušitelným písmem již od křtu svatého v srdcích našich ten nápis se stkví. Měl-li šlechtický rod Chaworthů ve znaku svém heslo: Vita nostra votum, život náš slibem, my, drazí moji, Kristu Pánu zaslíbeni jsme již od té chvíle, kdy jsme křtem svatým hříchu prvopocátečného sproštěni byli a členy kralovství Kristova, dědici nebe dle naděje se stali. Bylť pak Kristus radostí naší za mladí našeho, ať je chloubou mužů, oporou starců, bezpečnou nadějí nám i pro budoucnost. Ježíši, kraluj v nás a v rodinách našich a v obcích našich a ve vlasti naší. Potřebujeme světla, sily, útěchy, a kde ji najdeme, ne-li u tebe? Pročež, Hospodine Ježíši Kriste, zůstaň s námi, kdyžtě se připozdívá u nás a vůkol nás! Zůstaň ve školách, ač tě z nich vypuzují; zůstaň u našich umělcův, ať idealismu netratí; zůstaň v chýši chudobného, ať nezoufá; zůstaň v paláci bohatého, aby milosrdným byl; zůstaň při umírajících, aby boj dobré dobojovali, víru zachovali; zůstaň u hrobů našich, aby nescházel

vdovám těšitel, aby byl, kdo dovele setříti slzy sirotků! Pane, zůstaň s námi všemi, se vším lidem naším! Jsa — ne dle zásluhy, ale z milosti — prostředníkem mezi Bohem a lidmi, ještě dál se odvážuji: I kdyby Ti, předobrý Spasiteli, kdo řekl, abys od něho odstoupil, nevěř mu, neodcházej od něho; co z člověka bude, ty-li od něho odejdeš; co z pravdy, ctnosti, co z autority, svobody, co ze společnosti bude, nepožívá-li záštity Tvé, neslouží-li Tobě?

Co se mne týká, ty Ježíši, od chvíle, kdy jsem do rozumu přišel, světlo mé, ideál, učitel, vůdce můj, přítel, pán, král, otec, mé všecko! Tys, Ježíši, i pro budoucnost nadějí mou, neb bez Tebe není radostí, není spokojenosti, a proto s nevěstou písni Šalomounovy Tebe všude hledám, a nikdy hledat neustanu, našed Tebe, nikdy se nespustím; pod ochrannou pravici Tvou rád bych kdysi složil umdlévající hlavu, do rukou Tvých, Kriste králi, poručil bych ducha svého.

Před několika roky chystal se professor university bonnské k operaci rakoviny, jež jistému sedláčovi již byla jazyk zasáhla; kolem mistra kupí se značný počet studentův, aby byli svědky operace. Chirurg professor upozorňuje právě ubožáka nemocného, že mu třeba vyřezati jazyk, má-li být zachován na živu. „Po operaci ovšem budete bez jazyka, tedy němým; nuže, máte-li ještě nějaké přání, vyjádřete je, to budou poslední slova vaše!“ I čekali studenti dychtivě, co bude následovati; nemocný však jen chvílinku se rozmyšlil, a jako poslední slova svá zbožně praví: Pochálen bud Ježíš Kristus! Veliké pohnutí, sám mistr pláče; operace se zdařila, ale sedlák byl bez jazyka, němý. Než přece jeho poslední slovo bylo tak svaté, radostné, krásné; odpověď nař dají mu při příchodu na druhý svět andělé.

Kéž i my tak milujeme Pána svého Ježíše Krista, aby věčnost odpovídala nám: Na věky. Amen. Kéž se sv. Pavlem voláme: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Zda soužení? čili úzkost? zdali hlad? čili nahota? zdali nebezpečenství čili protivenství, čili meč? Ale v tom ve všem přemáháme pro toho, kterýž nás zamíval. Jist jsem zajisté, že ani smrt ani život, ani věci přítomné ani budoucí, ani síla, ani výsost, ani hlubokost, ani jiné styroření nebude moci nás odložiti od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši Pánu našem.“

Nuže tedy: „Majíce bratří doufání, že vejdem do svatyně Boží skrz krev Kristovu, ... přistupmež

1. s pravým srdcem (tedy ne dvojím, jinak cítícím a jinak jednajícím),
2. v plnosti víry, skropena majíce srdce od zlého svědomí a umyté tělo vodou čistou (krtu sv.),
3. držme neuchylné vyznání naděje své! (Které naděje? Kterou máme v hřichův odpuštění, těla z mrtvých vzkříšení a v život věčný) ...
4. in provocationem charitatis, čili jak řecký text má, εἰς παροξυσμόν, (eis paroxysmon), až k horečce lásky a dobrých skutkův.

Jako kdysi Kristus Pán přemoh smrt na nebesa vstoupil, tak skončí se někdy i dni putování, vyhnanství našeho, a půjdeme k Spasiteli svému, Kristu králi. Dnem a nocí, každou hodinu opouštěj duše svaté vezdejší údolí slzavé, aby jako perly vzácné krášily náčelek Krista krále. Apoc. 7, 9.: Aj, já Ján viděl jsem zástup veliký, jehož spočísti nikdo nemohl, ze všech pokolení, národův a jazykův. Toť jsou duše, jichž středem byl Kristus Pán, v nichž kraloval Kristus Ježíš, jichž láskou věčnou, slunceem a blažeností chce byti Kristus král.

I my povoláni jsme k pravdě, lásce a blaženosti věčné. Milujme, učme se milovati již zde na zemi! Přijď, Pane Ježíši, do srdce mého a zažehni v něm plamen lásky své! Duch Boží a nevěsta Kristova praví: Přijď, Pane Ježíši! A Ježíš odpovídá: Ano přídu brzo, venio cito! A každá duše zde přítomná lkej a volej: Amen. Přijď Pane Ježíši! Amen. Alleluja! Heslem naším budiž dnes a vždycky: „Mně živu býti Kristus jest, a umířti zisk. Živt jsem ne já, ale živ jest ve mne Kristus.“ Živ jsem u vás v Syna Božího, kterýž zamíval mne a vydal sebe samého za mne. Bohu sloužit je kralovat. Pochálen bud Ježíš Kristus!

* * *

A když odzpíváno „Ite, missa est“, intonováno „Te Deum“, a dvě sloky velebné písni „Bože, chválíme Tebe“ prorážely kopuli chrámovou, nesouce k výšinám náš jásavý dík. Na to zapěny dvě sloky rakouské hymny, a staročeským chorálem „Svatý Václave“ zakončena dojemná slavnost prvního rána jerusalemského.

Ovčí trh před damašskou branou.

Fot. Alois Mašek.

Relief z portálu chrámu Božího hrobu.

XVIII.

Poměry náboženské ve chrámě Božího hrobu.

Vrátní u vchodu do chrámu Božího hrobu.

Vstup do vnitř! Jsi sklamán.

Ne snad proto, že by nebylo tam Kalvarie a hrobu Spasitele. Ty jsou tam a pravé, historií i archaeologií nade vši pochybnost zcela ovřené. Ale ten chrám, jenž skvosti tyto v sobě chová, té sklame. Tak ošumělý, začernalé zdivo, s kopule odpadává malta, ozdobami zcela nevkusnými znetvořený. Tak si asi nikdo nepředstavoval chrámu Božího hrobu. Srdce pláče, žaluje, a žádá si odpovědi, proč v tak zuboženém stavu hyne svatyně svatý? Což by se nenašlo dobrodinců, kteří by přispěli k obnově a výzdobě tohoto chrámu Páně? Vždyť celý svět by se súčastnil podobné sbírky, že by jistě celý chrám znova mohl být vystavěn a nádherně ozdoben. Proč jen nikdo se tohoto skutku vděčnosti nechopí; má i na tomto místě plnit se snad slovo Spasitele: „A zanechán bude dům váš pustý?“

Sposvátnou bázní vstupovali jsme včera i dnes v to místo, kdež ukryty nejslavnější reliquie světa, a pro něž toto místo jest vlastně středem, sluncem celého města svatého. Jsou to Kalvarie a hrob Krista Pána. Nad oběma zbudován jest jediný rozsáhlý chrám zvaný chrámem Božího hrobu. Postav se na kterékoliv místě v Jerusaleme, z něhož přehlédneš kousek města, vždy oko tvé padne na kopuli s křížem nad ostatní rozsálostí průměru vynikající; toť kopule uzavírající chrám Božího hrobu.

Chrám Božího hrobu v nynějším ubohém stavu jest výmluvným a věrným obrazem království Božího na zemi ve fázi nepokoje a nedokonalosti a zkamenělým nářkem Jeremiášovým nad rozervaností mezi křesťany, končícím výkřikem: „Přijď království Tvé!“

Pány chrámu jsou Turci. Snad proto tak pustne chrám, že mohamedán se oň nestará? Chrám pustne vinou křesťanů. Turci užívají pouze práva otvírat a zavírat hlavní vrata chrámová. Dvě turecké rodiny mají toto právo sultánem jim propůjčené. Když totiž sultán Saladin vyrval Jerusalem křižákům, ponechal křesťanům chrám Božího hrobu. Mezi Řeky a Latiníky došlo ke

Portál chrámu Božího hrobu.

Fot. J. K.

sporu, kdo má mít právo chrám otvírat a zavírat. Protože nedošlo k dohodě, ponechal moudrý sultán toto právo Turkům. Dal totiž dvěma mohamedánským rodinám dědičné právo, aby jedna z nich za poplatek, jejž křesťanská vyznání střídavě denně odváděti musejí, chrám zavírala, a druhá otvírala. Ráno otvírají obyčejně o půl 5. hod. Mezi 11. a půl 12. hod. se chrám zavře. Odpoledne je otevřen od 2—8 hodin. Turecký klíčník zamýkaje chrám nestará se, je-li snad v něm někdo, a nikdo přítomné nevybízí, aby odešli. Jakmile zamkl, zůstanou v něm do rána všichni, kteří se buď zpozdili nebo kteří schválně se v něm dali uzamknouti, aby konali pobožnost a rozjímání v noci.

Tito vrátní sedí v ony hodiny, kdy chrám je otevřen, v krátké předsíni po levici na vyvýšeném místě, a jsou tam, jak doma : kouří, jedí, vykládají, hrají v kostky a dívají se svrchu na křesťany.

Jeden náš poutník (Travěnec) takto o nich básní :

V Božím hrobě, blízko dveří,
Turek na rohožce —!
Ač jsem poutník nejšťastnější,
u srdce mi hořce.

Turek zívá, pije z mísky,
žvaní tabák, bručí.
Ač jsem poutník v zemi svaté,
to mne přece mučí.

Kostky v klíně, klíč za pasem,
sobec hlídá hloupě.
Ač jsem šťasten, tomu Turku
rozmetal bych doupe.

Než ani tyto dvě moředánské rodiny ani žádný Turek není vinen na žalostném stavu této velesvatyně, nýbrž neustále se přiostřující řevnívost trojího křesťanského vyznání : Řeků pravoslavných (či nesjednocených, schismatických), nesjednocených Armenův a katolíků, jimž tam říkají Latiníci.

Rušiteli míru a vši zdárné, jednotné práce ve prospěch chrámu jsou Řekové. Cestami všemožnými, i nepočitivými, ba i násilnými snaží se katolíky vypudití ze svatých míst. Každou vzniklou a uměle Řeky vývolanou rozepří rozsuzují úřady turecké. A „bakšiš“ není jen pro kluky zázračným proutkem, nýbrž dovede zaslepiti i spravedlnost evropskou, proč by ne i tureckou. Postavení františkánů jako zástupců katolického světa není závidění hodno. Jsou v pravém smyslu toho slova „strážcové“ Božího hrobu. Ani jediné hnutí svícnem nebo kobercem nebo nevinné oprášování se strany Řekův ať ve dne, ať v noci nesmí jim ujít. A běda, kdyby ušlo. Že v obraně svatých míst přemnoží z nich i životy své dali, dokazuje martyrologium země Svaté.

Když berlinský kongres v letech sedmdesátých zabýval se i otázkou práva jednotlivých náboženství na chrám Božího hrobu, stanovil, aby zachován byl status quo, a dozor nad prováděním tohoto usnesení svěřen portě, jakožto jedinému pánu a majiteli chrámu Božího hrobu. Kdyby to bylo někde jinde než v Turecku, dalo by se očekávati, že spravedlnosti bude dbáno. Leč v Turecku za minulého režimu o spravedlnosti mnoho se nemohlo mluvit. Toto zvláště výborně vypozorovali nesjednocení Řekové. Jejich touha, rozšířiti panství své na místa svatá, katolíkům patřící

a františkány opatrovaná, roste rok od roku. Neuplyne roku, aby se nepokoušeli rozšířiti svých nároků na místa jim dosud nepatřící. Tu posunou lavici na území františkánů, tam zatlukou hřebík do jejich zdi, a jestliže se ihned se strany strážců Sv. země proti takovému jednání neprotestuje, osobují si už za 24 hodin právo na tu zed, kam hřebík zatloukli, i na tu půdu, kam svoji lavici posunuli.

V kapli nalezení sv. kříže katolíkům patřící prodával při jedné slavnosti Řek svíčky. Františkáni ihned proti tomu u paši neprotestovali, a tak jediným prodáváním Řekové nabyla práva

Ulice jerusalemská.

Fot. J. K.

kdykoliv v této jim nepatřící kapli svíce prodávati. Za nějaký čas vyženou z ní františkány úplně a řeknou, že patří jim, protože tam mají a měli právo prodávati svíčky.

Ještě lépe objasní těžké postavení synů sv. Františka a úskočné jednání pravoslavných Řekův událost, sběhší se 19. srpna roku 1906. V čistění kaple Božího hrobu střídají se po týdnu katolíci, Řekové a Arméni, a to tak, že mají-li týden Řekové, nesmějí ani katolíci ani Arméni ničeho se dotknouti, aby to očistili. Pořádek tento byl dlouho zachováván. V neděli o 8. hod. večer pozoroval dragoman, jenž měl stráž ve chrámu, že Řekové

čistí mramorovou desku nad Božím hrobem, ačkoliv týden měli katolíci. Když hned na místě protestoval, byl udeřen do tváře, a řekli mu, že mu po tom nic není, a že jen Řekové mají právo v noci starati se o kapli Božího hrobu.

Na tento hluk přiběhl bratr sakristán, jenž poblíž se modlil, a vida, co se děje, vyžádal si audienci u představeného Řekův Euthymia, bydlícího v klášteře při Božím hrobě. Nedav se tak snadno odmrštiti výmluvami, že představeného není doma, a pak zase, že jest zaneprázdněn, byl přece pozdě v noci k Euthymiovi předpuštěn. Dostav však na

Turecký úředník.

Fot. Alois Mašek.

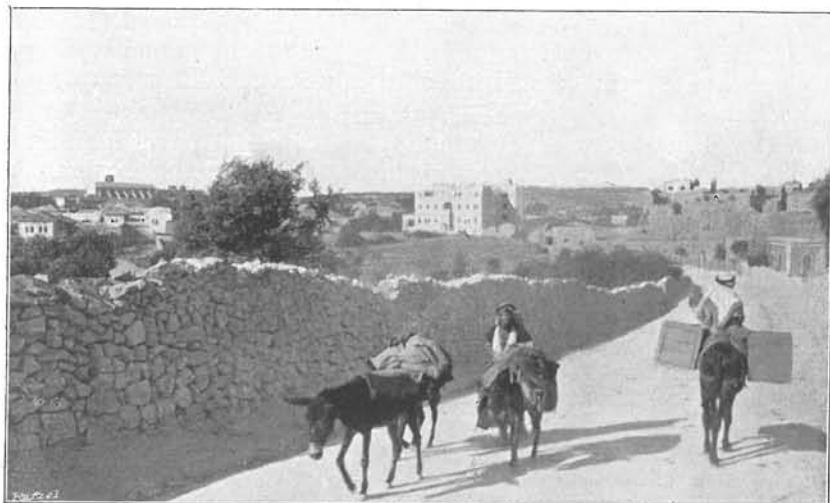
kův Euthymios a jeho podřízení; pak sakristán františkánský a dragoman. Zatím dostavili se konsulové rakouský, německý, italský, španělský, anglický a Spojených států se svými pobočníky. Po celohodinném vyšetřování sdělil paša, že rozhodnutí podá opoledne. O 5. hod. odpoledne přišel paša s doprovodem, očekáván celá pře vyšetřena, a paša rozhodl ve prospěch katolíků. Euthymios a jeho podřízení sklánějí hlavy před rozhodnutím pašovým.

Několik hodin však na to zametají v kapli Božího hrobu znova. A zase se opakuje celý postup předešlé noci: sakristán oznamuje to kustodovi, kustos francouzskému konsulovi. Ve

Poznав vážnost záležitosti, odebral se francouzský konsul ihned do serailu k pašovi jerusalemskému. Asi o 6. hod. ráno v pondělí už byl paša s francouzským konsulem, s důstojníky a vojáky ve chrámě Božího hrobu. Vyslýchán představený Ře-

Řeků bylo vysvětleno, odpověď neurčitou a vyhýbavou, zpravil o celé záležitosti ještě v noci kustoda Sv. země, jenž o 2. hodině v noci dal svolati definitoriun. Ještě též noci zpráva podána francouzskému konsulovi, a všichni ostatní konsulové požádání, aby se ujali každý svých příslušníků, kdyby se znova měly opakovati krvavé výjevy z roku 1901.

středu večer o 10. hod. dostává se františkánům písemného rozhodnutí pašova v jejich prospěch. V noci čistí Řekové přes protesty zase, a sešel se tentokrát celý konvent řecký, chtěje asi dátí to dojít k nejhoršímu. Sakristán františkánský násilím z kaple od Řekův odstraněn. Ještě v noci vše oznámeno úřadům. V pátek přichází paša s vojenským doprovodem a francouzským konsulem, potvrzuje právo katolíků a žádá na Euthymiovi potrestání vinníků. Euthymios ukláňuje se, ujišťuje, že se tak stane. Příští noc uběhla už klidně.

Na cestě z města a do města.

Fot. J. K.

(V pozadí viděti chrám sv. Štěpána a hospic sv. Pavla.)

Zajímavou věru, že požadavku francouzského konsula, aby hlavní vinníci byli potrestáni, teprve tenkrát bylo docíleno, až energicky zakročil konsul ruský.

Tentokrát skončila celá záležitost nekrvavě. Hůře skončilo to v r. 1901. Jevištěm krvavé řeže 4. listopadu r. 1901 bylo schodiště vedoucí ku t. zv. francké kapli. Pověstný Euthymios byl tenkrát opatem řeckého kláštera. Dnes už je patriarchou. Před 31 lety byl sakristánem zároveň s nynějším sakristánem bratrem františkánským. A bratr františkán jest ještě dnes sakristánem, sakristán Euthymios dnes jest už nejvyšším církevním hodnostářem řeckým, řeckým patriarchou jerusalemským.

Jednoho dne zametal řeholní bratr františkánský kamennou desku před schody ku francké kapli. Opat Řekův Euthymios mu

to zakázal. Mnohemu zdá se to titerností a pomyslí si, že františkán mohl ustoupiti. Kdyby byl však uposlechl, byli by františkáni pro všechny příští časy ztratili právo na toto místo ve chrámě.

Bratr oznámil to kustodovi, a celá záležitost přednesena pašovi. Ale nic nevyřízeno. Zatím Euthymios ve shromáždění řeckých mnichů podal návrh násilím s onoho místa františkány zahnati. Návrh byl přijat.

Celé město vědělo, že násilné vyhnání františkánův od schodiště ku francké kapli má býti provedeno 4. listopadu. Před chrámem na náměstí postaven oddíl tureckého vojska. Také rakouský konsul byl přítomen a byl svědkem celého výjevu. Custos Svaté země poslal 18 bratří, kteří posadili se na onom schodišti.

O půl 3. hodině objevil se Euthymios a dal povel k útoku. Rečtí mniši a laikové klacky ozbrojení vrhli se na bezbranné františkány a srazili je k zemi. I zástupce kustoda byl k zemi povalen. V té chvíli zazvoněno na poplach. A vojsko turecké klidně dívalo se na tyto surovosti a nehnulo ani prstem. Bylo podplaceno od Řeků. Proto si také tolik troufali.

Zkrvácení františkáni s ranami ve hlavě byli odneseni. Běda jim, kdyby byli pokoušeli se brániti třebas jen slunečníky. Byli by bývali odsouzeni, třebas nezačali, a jako původci hádky byli by bývali přísně potrestáni. Tako musili se dáti potlouci.

Celá záležitost přišla až do Cařihradu; Francie skoro nic nevinila ve prospěch františkánů, ba dokonce bylo by to došlo k odsouzení nevinných. Už dostali předvolání jako obžalovaní.

Tu zakročil německý císař se vší energií. Protože mezi zrazenými byli z bratří a i kněz z Němec, měl právo vmísiti se do celé záležitosti. A toto zakročení zmohlo u turecké vlády více než řecký bakšíš.

Řekové byli prohlášeni za vinné a odsouzeni. Ovšem mnoho se jim nestalo. Rečtí mniši odsouzeni k žaláři v nějakém klášteře na několik měsíců až na rok, Řekové laici dostali se za turecké mříže na několik neděl a měsíců. Strůjce všeho toho „pro nedostatek důkazů“ (= za pořádný bakšíš) osvobozen.

To se událo v Jerusalemeň na počátku 20. století.

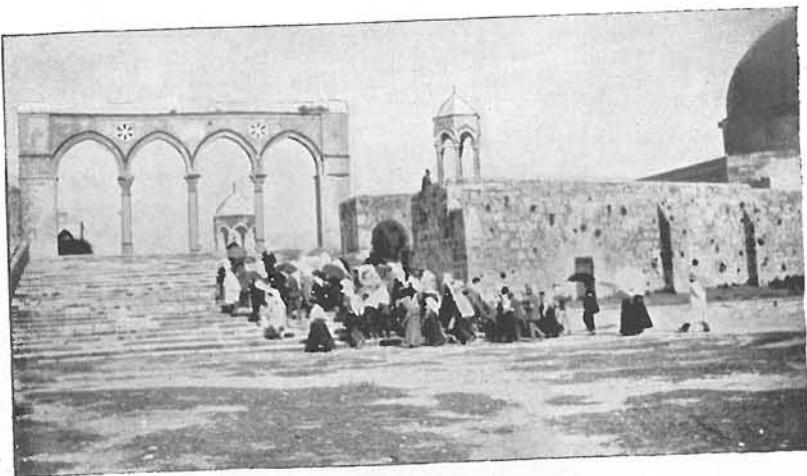
Letos z jara bylo po sedmi letech opět jednou zametáno v místnosti, jež jest nad divanem turecké stráže při vchodu do Božího hrobu. A k tomuto zametání musil se dostaviti splnomocněc kustoda Sv. země, splnomocněc patriarchy jerusalemského, paše, Řekův, Armenů. Svolal je francouzský konsul. Kdyby byli tohoto úředního postupu františkáni nedbali, a dovolili Řekům, jak oni si přáli, aby jenom oni zametali, byli by

bývali už zítra právoplatnými majiteli oné místnosti a ovšem i všeho toho, co jest v ní a na ní. Tak jest to s nepsaným zákonem v Turecku.

Že za tak smutných poměrů na opravu svatý Božího hrobu nic nemohlo býti učiněno, a že proto chrám Božího hrobu tak uboze a zpuštěně vypadá, jest jasno a pochopitelně. Nepochopitelně však je, že Evropa dosud nic neučinila, aby tomuto světovému skandálu udělala konec.

Beduin z Chropíně.

Poutníci na náměstí chrámovém. Fot. Eugen Vacátko.

XIX.

Náměstí chrámové.

Mohamedán při modlitbě. Mohamedán při modlitbě. Morisovu do nohy. Obě dámy dopraveny byly ihned do nemocnice. Pachatel byl zatčen a prohlásil před vyšetřujícím soudcem, že činu svého nelituje, neboť učinil prý jen to, co lidé, znesvěcující svatyni, zasloužili. V dřívějších letech byli pouštěni turisté do mešity Omarovy jen v silném bezpečném průvodu, neboť fanatismus mohamedánů je dostatečně znám. Praxe ta byla poněkud zmírněna, ale zdá se, že bude třeba opět se k ní vrátiti. —

Když chystali jsme se k pouti, proběhla v březnu novinami tato zpráva:

Fanatický mohamedán. Dne 9. t. m. navštívil značný počet amerických turistů v průvodu kavasa amerického konzulátu v Jeruzalemě mešitu Omarovu. Jeden mohamedánský poutník z Afganistanu, který se v mešítě právě modlil, zlobil se, že nevěřící baví se hlasitě ve svatyni, vkročili do ní obuti, a dokonce činili si fotografické snímky. Dostal se s kavasem do hádky, do níž připletli se turisté. Mohamedán se rozruřil, vytáhl revolver a vystřelil čtyřikrát na turisty. Trefil Američanku mis Parkerovu do oka, tak že oko jí ihned vyteklo, a mis do oka, tak že oko jí ihned vyteklo, a mis

Proto jsme byli velice zvědavi, jak to dopadne s námi. Za pořádně veliký bakšiš komitétem u nejvyššího pána nad svatyněmi na nádvoří chrámovém zaplacený, dovoleno nám „nevěřícím“ navštívit mohamedánům nejsvětější místa jerusalemská, a vykázáno nám k tomu hned první odpoledne pobytu našeho ve městě.

Do půl 4. hodiny byla tichá hodinka, sladké far niente, jež jedny připoutala na lůžko, jiné do kuřáckých a psacích potřebami opatřených salonů.

Po uplynulé siestě vybrali jsme se na náměstí chrámové. Teplomér ukazoval 24° R. Kamenům dosud nezvyklé nohy ujízděly po omletých, jak mýdlo hladkých dlážek, tak že oči ne-

Na nádvoří chrámovém.

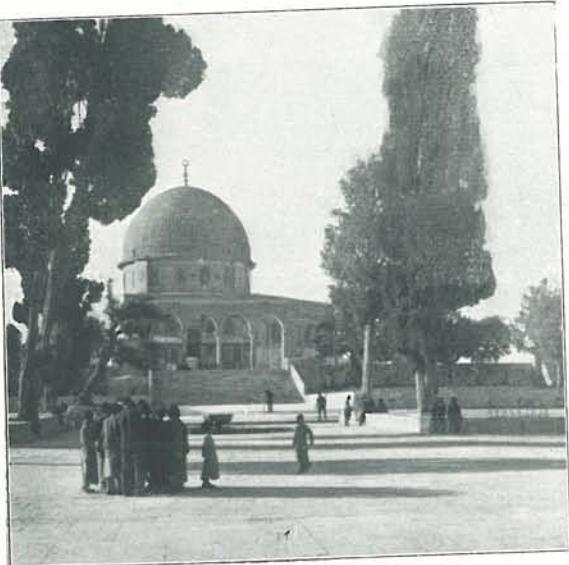
Fot. Eug. Vacátko.

mohly se toulati po okolí. Jen tu a tam kradí odbočily a zahledly buď jemné a čerstvé pečivo, posypané místo hrozinkami hejnem much, tam zas pouličního cukráře, mačkajícího v ruce kus růžové, lesklé, sladké a natahující se hmoty a točícího jí nad hlavou. Kluci za ním jako u nás k Turkovi pro med. Bez vážek uštípl druhou rukou kousek a podával ti bez papíru za i metalik. A zas už točil po ulici dál.

Minuli jsme chrám Vykupitele, patřící protestantům jerusalemským, a turecký kriminál. Za mřížemi malých okénk bez skla nakukovaly z vnitří hlavy pošklebující se po celém světě. Z venku některým podávali jejich příbuzní potravu. Turečtí kriminálníci nemají „celé zaopatření s prádlem a obsluhou.“ Jídlo jim musejí donášeti jejich příbuzní; jinak by umřeli hlady.

Dlouhým, tmavým průjezdem, nad jehož klenbou umístěny jsou turecké kasárny, a pod jehož klenbou jsou skladistiè bavlny, tedy branou bavlnářů (Suk el Kattanin), vstoupili jsme na náměstí chrámové. Jediné to místo asi na celém světě, kam židani za peníze se nedostane.

Až do krymské války nebylo vůbec žádnému „nevěřícímu“ dovoleno vstoupiti na posvátnou tuto půdu pod trestem ukamenování. Teď však se poměry změnily. Bakšíš má moc kouzelnou. Než přes to jest se míti velmi na pozoru, aby snad někdo nápadným a snad i vyzývavým chováním derviše nebo strážce mešit nebo

Mešita Omarova.

Fot. J. K.

snad mohamedánského poutníka nepopudil, jak hořejší letošní událost dokazuje.

Viděli jsme, jak jeden z našich poutníků stoupal na širokou rohožku jako koberec rozprostřenou před domkem jednoho strážce náměstí. Jak střela strážce vylítla, blesky mu sršely z očí, s rohožky jej sehnala a ještě za ním hrozil. Běda, kdyby býval ten poutník sám.

Rozhlížíme se po ohromnému, kameny dlážděném a i ve své zpuštěnosti ještě krásném náměstí. Je tak veliké, že by náměstí před chrámem sv. Petra v Římě třikrát vedle sebe položené se sem vešlo, a ještě by zůstal volný prostor. Plochu jeho tvoří nepravidelný čtyřúhelník, jehož jižní strana měří 281 m., severní

317 m., východní 466 m., západní 488 m. Celkem 140.567 m². Neobyčejně velikého prostoru získal Šalomoun tím, že o vrch Morii opřel kyklopské zdi a pilíře, jež nesou na ramenou uměle rozšířený vrchol hory Morie. Hradby uzavírají náměstí, na něž vejít možno desíti branami.

Nádherné oblouky v maurském slohu a arkády, vodotrysky v mramorových nádržkách, pyšná schodiště, cisterny, staré olivy, vážné cypříše a jilmy zdobí ohromné toto náměstí. A mezi dlažbou vyrůstá tráva. Jak krásně, velkolepě bývalo zde, dokud trávy tu nebylo!

Zmlkly zbožné sborů zpěvy,
prchla vůně kadidla.
zmizly zlata, stříbra divy
sláva chrámu zapadla.
Býlí roste na náměstí
světem kdysi slaveném,
zašlé doby — trosky věstí
nezničené plamenem.
Splnilo se slovo Jeho
v teskném pláči řečené :
Nezbude kdys z krásy všeho
ni jednoho kamene.
Ještě jedno slovo vždycky
na myslí mně tanulo,
když jsem shlížel chrámu zbytky,
slýchal, co tam bývalo :
Bůh nebývá posmíván !

A. L.

Nejnádhernější památkou náměstí chrámového (Haram eš řerif) a celého svatého města jest Kubbet es Sачra (= skalní kopeček). Zevnějkem dodává velebnosti celému Jeruzalemu a vnitřkem připomíná pohádku z tisíce a jedné noci

Jako pravým hadžím bylo nám prve zouti obuv. I mohamedán tak činí, nenechává však střeviců před vchodem, protože jsou i na svatém náměstí nesvatí pobertové, a pro jistotu, aby snad zpátky nemusil až domů běžeti bosky, vezme si obuv s sebou do mešity, a tam ji postaví do korýtek pro obuv na zemi rozložených.

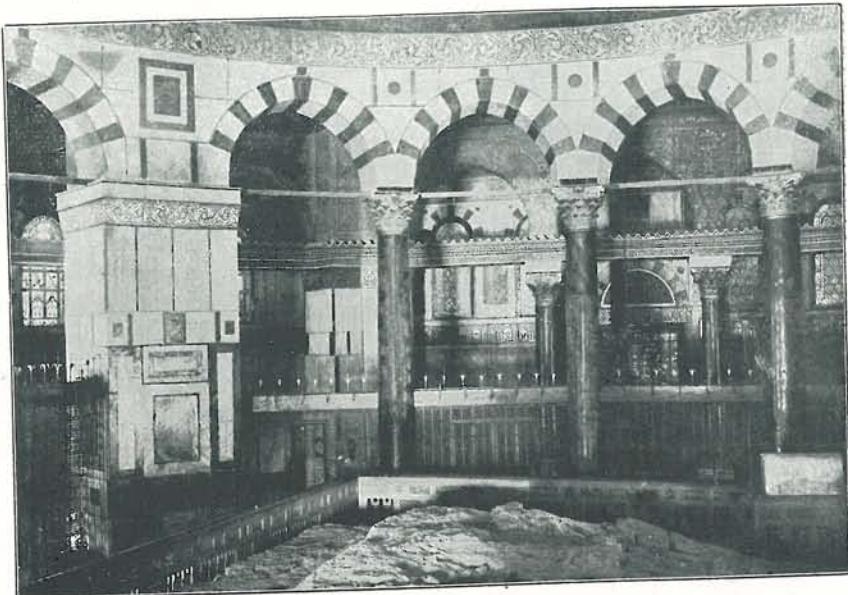
Jest však možný i druhý a pohodlnější způsob opatření obuvi. Za bakšiš nastrčí ti nějaký turecký klub nebo muž přes tvoje nevěřící boty gala bačkory, třebas i ze dvou různobarevných páru, jež tě uschopňují šlapati po mešítách.

Tohoto „štětí“ dostalo se tentokrát z nás jen asi desíti, ostatní chtěj nechtěj musili rozšněrovávat střevice a v punčochách nebo bosky capkati. Ovšem vzali jsme si obuv pro jistotu

s sebou. Kdyby nás tak byli viděli Brňáci v této pose ševcovských učňů! Ostatně mešity jsou vyloženy koberci, tak že i bosky zcela dobré se po nich šlape. Všude stojí derviši a strážcové chrámoví, a některý z nich jde v čele skupiny. Výklad ovšem podával některý z františkánů.

A nedopřejí tito mohamedánští vůdci ani, aby dluho se cizinec u něčeho zastavil. Snad abychom jim to neodkoukali nebo neuřkli, anebo proto, že už se nemohou dočkat bakšše.

Nejsvětějším místem Kubbet es Sachry čili neprávem zvané mešity Omarovy jest veliký balvan vyčnívající uprostřed mešity

Vnitřek mešity Omarovy.

ze země, šírky asi 13 m a délky asi 17 m. Jest to vrchol hory Morie. Kolem balvanu je vysoké železné zábradlí ještě od křízáků pořízené. Balvanem prochází otvor. Tudy odtékala krev z obětních zvířat spalovaných na oltáři obětí zápalných na nádvoří chrámu židovského do kanálu, jenž vedl do údolí cedronského.

Mohamedáni obetkali kámen tento řadou pověstí a snů. Považují jej za střed světa, při potopě prý voda se ho nedotkla, modlitba na tomto místě vydá prý tišickráte více než na každém jiném. Když prorok Mohamed na zázračném oři Buraku vstoupal do ráje, chtěla za ním i tato svatá skála, ale archanděl Gabriel ji v letu zadržel. I prsty Gabrielovy do skály vytisknuté

ukazují mohamedáni. Rovněž tam ukazují v jedné skřínce dva vousy z brady prorokovy. Článkem víry jest u nich, že ten balvan vznáší se ve vzduchu, ačkoliv možno pod něj sestoupiti a přesvědčiti se, že je opřen o zemi. Ba kámen tento je prý tak svatý, že i Kaaba (kámen) z Mekky v poslední den k němu přijde.

Tolik nádhery v takové harmonii nenajdeš nikde v Jeruzalemě, jako je soustředěno v mešítě t. zv. Omarově. Jádro budovy této tvoří válcovitá stavba (rotunda) nesená 12 sloupy a 4 pilíři, zakončená kopulí, v průměru mající 18 m. Kolem této válcovité stavby vnitřní jest soustředně rozložena jiná stavba, pravidelný osmistěn v průměru 53 m. Každá z 8 stran má délky $20\frac{1}{2}$ m. Touto ovšem výškou nesahá až po kopuli, tak že z venku mešitu pozorujice, vidíme, jak uprostřed osmistěnu z jeho poněkud sklo-

Mešita el Aksa.

Fot. J. K.

něné střechy vyrůstá válcovitá (velkému bubnu podobná) stavba a nad ní sklenutá kopule. Výška až k pozlacenému půlměsíci měří 40 m. Prostor mezi pilíři a sloupy vnitřními v kruhu stojícími a podpírajícími stavbu válcovitou a mezi zdmi zevnějšími jest rozdělen řadou 8 pilířů a 16 sloupů sestavených v osmihranu ve dvě soustředné chodby. Pilíře a sloupy jsou z mramoru drahotěnného a spojeny vespolek arkádami. Světlo vniká 56 okny. Každá z 8 zdí má jich 7. Také pod kopulí jsou okna. Barevnými skly oken tlumené světlo rozlévá se po jemných ornamentech geometrických i rostlinných, po výrocích koranu mosaikou vepsaných pod kopulí, po bělomodrému mramoru zdobícím stěny, po nádherných kobercích rozložených po zemi.

Těžko krásu tuto vyličiti. Tolik nádhery s přepyclem, vybírané však neobyčejně jemným vkusem a snesené na jedno

místo a umístěné tak, že ve všem vládne jednota a harmonie! Zde překonalo dekorativní umění islamu samo sebe, a proto se mešita skalní kopule pokládá za mistrovské dílo celého umění islamu.

Před východní branou mešity jakoby rostla mladá teprve synka za ruku. Jmenuje se kopule řetězová (*Kubbet es Silsele*.) Je to roztomilý pavillonek se dvěma řadami sloupů. Jedna řada tvoří šestihran a druhá jedenáctihran. Se stropu visí řetěz. Odtud název mešity. Bývaly časy, kdy prý řetěz ten prozraoval křivopřísežníka. Nevinný chytíl-li za řetěz, nepřetrhl ho; vinnému zůstal jeden článek v ruce.

Boty držíce v ruce vyšli jsme z mešity jedné, abychom kus dále po vyhřátých kamenech vstoupili do druhé, t. zv. nejvzdálenější (el Aksa). Mezi třemi slavnými svatyněmi vyznavačů prorokových (v Mekce, Medině a Jeruzalemě) jest nejdále na sever položena. Ani zdaleka nemůže se měřiti nádherou s mešitou t. zv. Omarovou, velikostí však ji převyšuje. Délky má 80 m a šířky 55 m a je stavěna po vzoru našich chrámů.

Branou sedmerou vstupujeme do předsíně, z níž opět sedmero vrat vede do sedmi lodí chrámových. Stojíme na koberečích a rozhlížíme se velikými, prázdnými prostorami. Jen oltáře sem postaviti, a byla by z mešity křesťanská basilika. Tak nápadná to podobnost. Archaeologové až do nedávna tvrdili, že je to bývalý chrám Justiniánem k poctě Panny Marie vystavěný, v mešitu přeměněný. V poslední době

jsou však jiní archaeologové přesvědčeni, že stavba tato od základů je dílem mohamedánským sahajícím až ke kalifu Omarovi nebo jeho nástupci, kalifu Abd-al-Malikovi. Různými přístavbami a přestavbami nabyla nynější podoby.

Místo hlavního oltáře v našich chrámech je mihrabs, t. j. výklenek, udávající modlícímu se mohamedánovi směr k Mekce.

Sloup z mešity el Aksa.

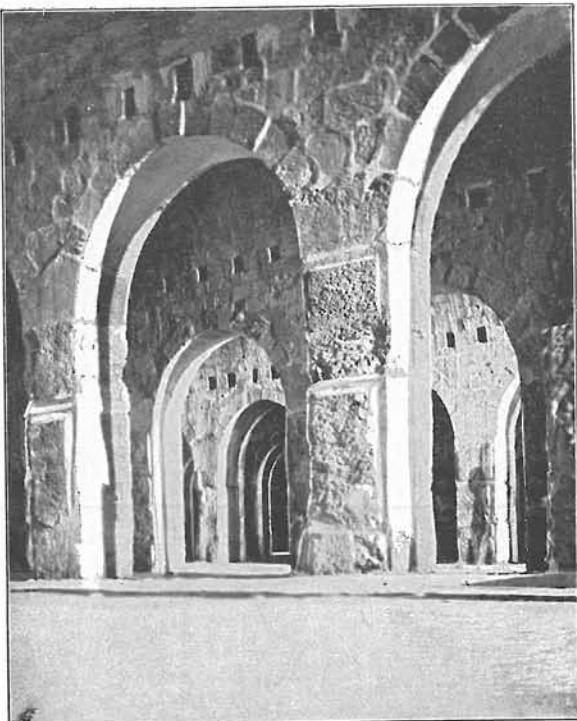
Na zemi jednoduché kokosové koberce, a mezi nimi dlouhá korýtnice — my myslí, že to plivátka — pro odloženou obuv.

Kazatelna v mešitě el Aksa.

Nejnádhernějším předmětem v ní jest kazatelna, mistrovské dílo z perlé a slonoviny, zhotovené umělcem jakýmsi z Aleppa na rozkaz Nurredinův.

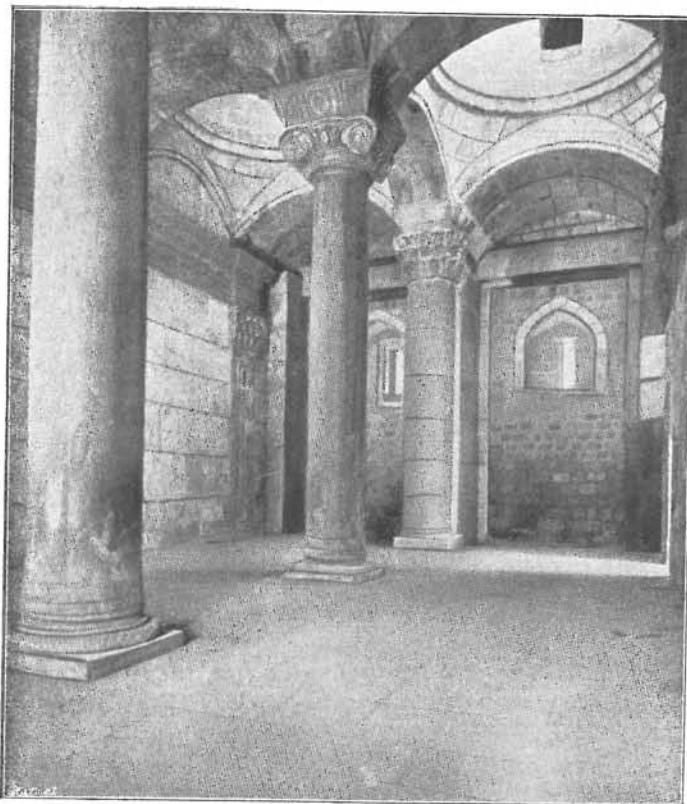
U ní blízko ukazovali nám dva těsně vedle sebe stojící sloupy. Protože těsná je brána, jež do ráje vede, a úzká cesta, věří mohamedáni, že jen ten do ráje vejde, kdo se protáhne mezi těmito sloupy. Protože mnozí Turci nepříliš útlého těla chtěli si tudy vynutiti vstup do tureckého ráje a konečně nemohli ani do předu ani zpět, zakázala turecká vláda další zkoušky pro dojítí tureckého ráje a průchod uzavřela železem. Od té doby mohou Turci s objemným fundamentem zase klidně spáti.

Podzemní klenby
t. zv. stáje Šalomounovy.

U mešity el Aksa v bezprostřední blízkosti jest ještě několik menších svatyní mohamedánských, mezi nimiž m e š i t a n a n e b e v s t o u p e n í M o h a m e d a, jenž na tom místě prý byl od Cheruba do ráje vynesen a zase snesen na zemi, m e š i t a. A b u B e k r a, jednoho z prvních učedníků Mohamedových, jenž s Omarem prorokovi život zachránil a jenž má zásluhu o stavení koranu, a p r a v á m e š i t a O m a r o v a.

O něco dále na východní straně mešity el Aksa jest podzemní svatyně, do níž sestupujeme po 32 úzkých kamenných schodech. Na zemi leží velký kus vyhloubeného kamene, o němž Turci praví, že jest k o l é b k o u J e ž í š o v o u. I mohamedáni uctívají Ježíše Krista, ovšem jen jako jednoho z proroků podřízených Mohamedovi.

Vnitřek brány „zlaté“.

Vystupujíce vzhůru od „kolébky Kristovy“ přicházíme k místu, kde v dobách židovských stával z rána levita tváří obrácen k horám hebronským, očekávaje, až ukáže se ranní slunko. A když vzešlo, zvolal nahoru: „Světlo, světlo.“ A na ta slova vešel kněz do svatyně, a zapálil na oltáři kadidlovém jménem národa ranní oběť kadidla.

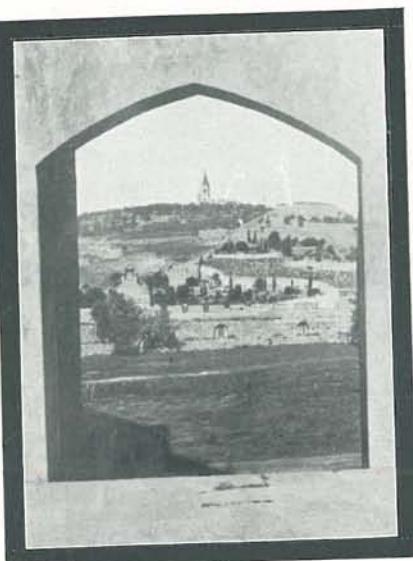
Kdo po náměstí chrámovém se prochází, nemá ani tušení, jak ohromnými, v pravdě kyklopskými stavbami jest toto ná-

městí podepřeno. Rozlehlosti místa docílil Šalomoun i Herodes pouze tím, že o vrch Morii srázně skloněný opřeli zdivo, do výše vrcholku Morie sahající a jej uměle rozšiřující. Na dvou místech jsme vešli do těchto zajímavých podzemních staveb. Mezi největší památnosti těchto podzemních staveb patří t. zv. s t á j e Šalomounovy. 88 masivních, $6\frac{1}{2}$ m vysokých pilířů z ohromných kvádrů, podpírá tyto klenuté místnosti. Nesloužily Šalomounově za stáje pro koně. Vlastní stáje Šalomounovy o 30 m hlouběji ležící jsou nyní zasypány. Snad křížaci užili těchto místností za stáje. V pilířích jsou zaraženy železné kruhy. Pravděpodobně pocházejí stavby ty z dob Herodesových, jenž podzemní stavby Šalomounovy doplnil a na jih, západ a sever rozšířil.

Příjemný chlad dobrě působil. I měnili někteří, zda-li tu nebyly snad pivní sklepy Šalomounovy. Archaeologie o tom mlčí.

Co krve viděl a nassál, co nářků slyšel každý z těchto balvanů.

Z podsvětí vystoupili jsme opět na rozpálené, sálající kameny a ubíráme se podél východní zdi chrámové cimbuřím zdobené a častými světlíky prolamované. Vyhlédneš jedním z nich. A nepatrná tato námaha jest velkolepě odměněna. Hluboko podezdí vine se údolí cedronské a protější vrch — hora Olivetská. Obrázek věru hoden štětce malíře. Než fotograf zachytí

Pohled na horu Olivetskou s nádvori chrámového.

Fot. J. K.

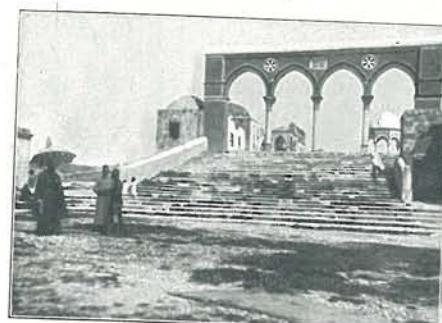
jej ještě věrněji. A fotografovati jak na náměstí tak i v mešitách je nyní dovoleno.

Ještě jedno místo navštívíme na náměstí chrámovém, prve než-li se s ním rozloučíme, t. zv. bránu zlatou, v talmudu zvanou branou Susan, protože nad ní byl obraz Sus, hlavního města perského, na památku panství perského. Někteří dokonce mají za to, že jest to táž brána, již připomínají skutky apoštolské při uzdravení chromého sv. Petrem a Janem, a jež „porta speciosa, brána krásná“ se zove. Není to pouze brána, jest to tunel, průchodní dům, vedoucí z náměstí do údolí cedronského, sloupová síň, nad níž klenou se dvě kopule.

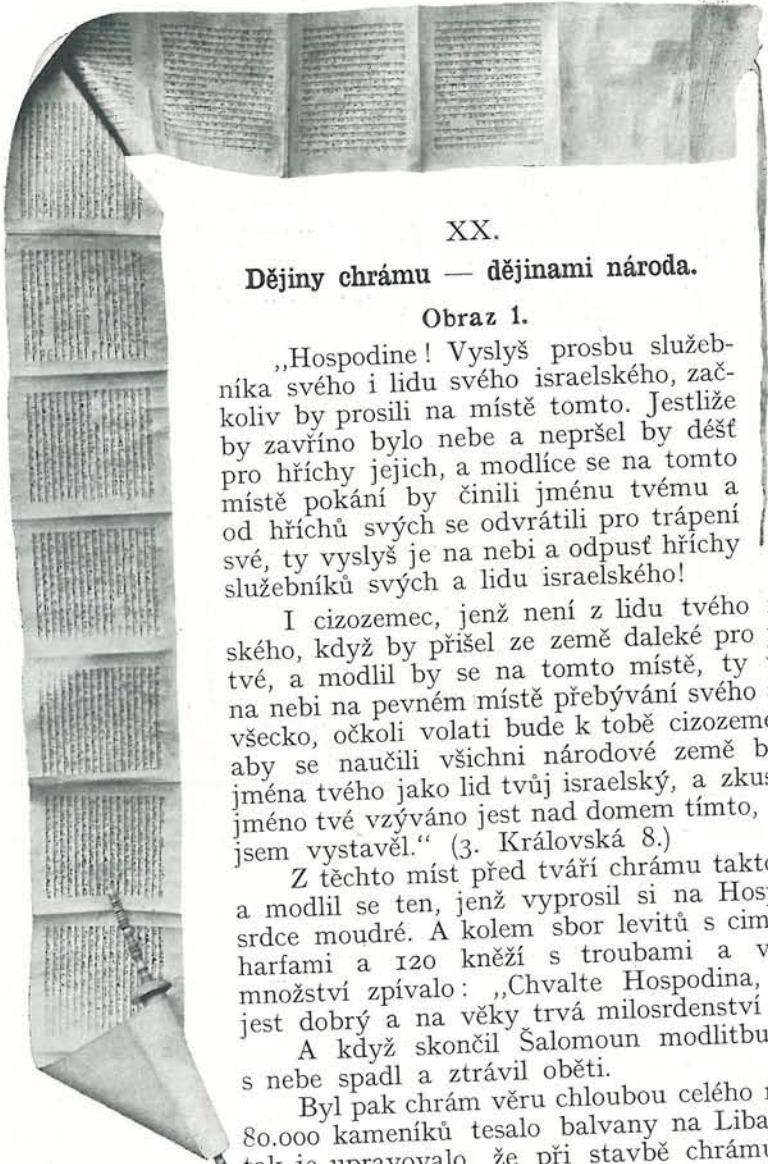
Za jásotu: „Hosanna, požehnaný, jenž se běže ve jménu Páně, král israelský“ vjížděl touto branou Kníže pokoje v neděli před svým utrpením do města. A lid nabrat ratolestí palmových šel mu v ústrety.

Až jedenkráte křesťanské kníže v pátek projede branou touto, bude panství mohamedánskému v Jerusaleme konec. Tak praví a bojí se Turci. Proto pro jistotu dali tuto bránu zazditi.

Není na světě skály ani zdiva, jichž mocná ruka Hospodinova nedovedla by rozmetati. Až křesťanští národové otevrou zlatou branu Knížeti pokoje do svých měst a srdcí, až vítati jej budou a jemu pěti „Benedictus, qui venit in nomine Domini, Požehnaný, jenž se běže ve jménu Páně,“ pak otevře Bůh i zlatou branu města nekřesťanského.

Schodiště a oblouková brána z nádvori chrámového.

XX.

Dějiny chrámu — dějinami národa.

Obraz 1.

„Hospodine! Vyslyš prosbu služebníka svého i lidu svého israelského, zač koliv by prosili na místě tomto. Jestliže by zavříno bylo nebe a nepršel by déšť pro hřichy jejich, a modlíc se na tomto místě pokání by činili jménu tvému a od hřichů svých se odvrátili pro trápení své, ty vyslyš je na nebi a odpusť hřichy služebníků svých a lidu israelského!

I cizozemec, jenž není z lidu tvého israelského, když by přišel ze země daleké pro jméno tvé, a modlil by se na tomto místě, ty vyslyš na nebi na pevném místě přebývání svého a učin všecko, očkoli volati bude k tobě cizozemec ten, aby se naučili všichni národové země báti se jména tvého jako lid tvůj israelský, a zkusili, že jméno tvé vzýváno jest nad domem tímto, kterýž jsem vystavěl.“ (3. Královská 8.)

Z téhoto místa před tváří chrámu takto volal a modlil se ten, jenž vyprosil si na Hospodinu srdce moudré. A kolem sboru levitů s cimbály a harfami a 120 kněží s troubami a všechno množství zpívalo: „Chvalte Hospodina, neboť jest dobrý a na věky trvá milosrdenství jeho!“

A když skončil Šalomoun modlitbu, oheň s nebe spadl a ztrávil oběti.

Byl pak chrám věru chloubou celého národa. 80.000 kameníků tesalo balvany na Libanonu a tak je upravovalo, že při stavbě chrámu v Ješuat je upravovalo, že při stavbě chrámu v Ješuat se jich už ani dláto ani kladivo nemeně (Rozmotaný závitek) dotkly. 70.000 nádeníků dopravilo zpracované balvany a nejskvostnější cedry z Libanonu po moři do Jaffy a odtud do města. Zlatem a stříbrem nespolečno, ani nádhernou, drahocennou uměleckou prací.

Kniha „Esther“ na perga-

rusalemě

meně

(Rozmotaný závitek)

A Bůh slíbil Šalomounovi: „Jestliže choditi budeš přede mnou jako chodil otec tvůj v pokoře srdce a ve spravedlnosti, a budeš-li činiti všecko, což jsem přikázal tobě, postavím trůn království tvého nad Israelem na věky. Pakli se nazpět odvrátíte, vy i synové vaši, nenásledujíce mne ani nedbajíce přikázání mých a posvátných obyčeju mých, ale odejdouce ctiti budete bohy cizí a klaněti se jim, vyplením Israele se svrchu země, kterouž jsem jim dal, a chrám, kterýž jsem posvětil jménu svému, zavrhnou od obličeje svého, i budeš Israel v přísloví a v rozprávku všem národům. A dům tento bude ku příkladu, i věliký, když půjde mimo

Hříady na náměstí chrámovém.

něj, užasne a řekne: Proč tak učinil Hospodin zemi této a domu tomuto? I odpovídá: Protože opustili Hospodina Boha svého.“ (3. Královská 9.)

V téhoto uvedených slovech z třetí knihy královské obsažen klíč k řešení dějin národa vyvoleného a národů všech. Tof filosofie dějin prozrazená samým slovem Božím. Ctnost vyvyšuje člověka, a hřich bídne činí národy.

Obraz 2.

„Kterak sedí samotné město (kdysi) plné lidu. Učiněna jest jako vdovou paní národů. Plačíc pláče v noci, a slzy její na lících.

Není, kdo by ji potěsil ze všech milých jejich. Cesty k Sionu kvílí, protože nejsou, kdo by přicházeli k slavnosti. Všecky brány jeho jsou zkaženy, kněží jeho lkají, panny jeho jsou smutné, a on sám potlačen jest hořkostí. Zapudil Pán oltář svůj, zlořečil svatyni své, vydal v ruku nepřítele zdi věží jeho. Komu přirovnám tebe anebo komu připodobním tebe, dcero jerusalemská?“ (Pláč Jerem. 1. a 2.)

Věrný ve slově svém splnil Hospodin, čím pohrozil Šalomounovi, když mu vystavěl chrám, a vydal nevděčný lid v ruce Nabuchodonosorovy. Vérolomný král Sedekiáš jat, musil patřiti, jak vlastní jeho synové před jeho zrakem jsou popraveni, a když

Z mešity Omarovy.

to uviděl, vypíchli mu oči a v poutech odvedli do Babylonu. Ve městě Jerusalemě zuřil oheň i meč. Chlouba národa, chrám Šalomounův, rozmetán. Už nevystupuje k nebesům kouč obětí ani zápal kadidla, umlkly sbory levitů i zpěv žalmů. Není, kdo by přicházel k obětem.

Obraz 3.

„Postavili pak oltář Boží na základech jeho a počali obětovati oběti zápalné Hospodinu, ačkoliv chrám Boží ještě nebyl založen. I dali peníze kameníkům a zedníkům, též potravy i nápoje i oleje Sidonským a Tyrským, aby snáseli dříví cedrové z Libanonu k moři Joppe. Když pak zakládali zedníci chrám Hospo-

dinův, stáli kněží v rouše svém s troubami a levité s cimbály. A mnozí, kteří viděli chrám prvnější, plakali hlasem velikým.“ (1. kniha Esdrášova 3.)

„Uslyševše pak nepřátelé (Samaritáni) Júdovi a Benjamini, že by stavěli chrám, řekli jim: „Nechť stavíme s vámi.“ I řekl jim Žorobabel: „Nenáleží vám a nám, abychom stavěli dům Bohu našemu, ale my sami stavěti budeme.“ Stalo se tedy, že lid země překážel rukám lidu judského a vytrhoval je v stavení. I najímal proti nim rádce, aby rušili úmysl jejich. A tak přetřzeno jest dílo domu Páně v Jeruzalemě, a nedělali až do druhého léta kralování Daria, krále perského.“ (1. kniha Esdrášova 4.)

Znova dostavše dovolení, „dokonali dům Boží ke dni třetímu měsíce Adar, kterýž jest rok šestý kralování Daria krále. I učinili synové israelští, kněží a levité i jiní ze synů přestěhovaní posvěcení domu Božího s radostí.“ (1. kniha Esdrášova 6.)

Obraz 4.

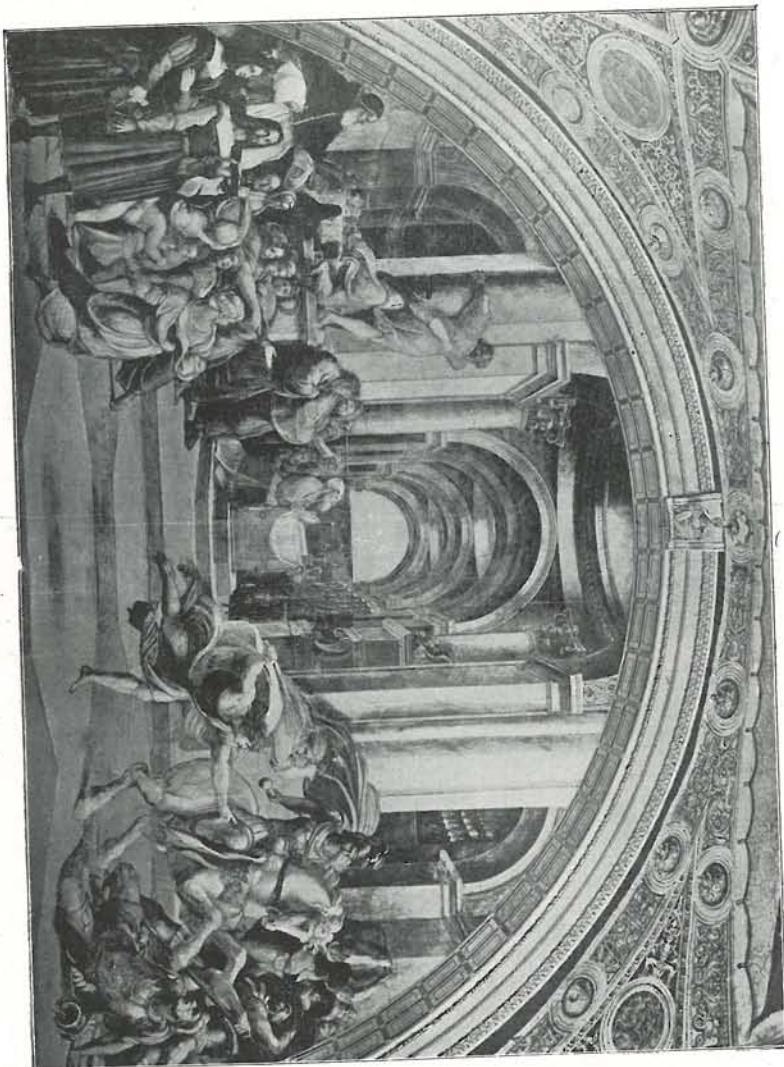
„Heliodorus pak, což byl si umínil, vykonal, jsa již na též místě sám s drabanty při pokladnici (v chrámu) přítomen. I ukázal se jim jakýsi kůň, hrozného mající jezdce, nejlepším oděním ozdobený; kterýž úprkem předními kopyty udeřil Heliodora, ten pak, kterýž na něm seděl, zdálo se, že měl odění zlaté. Jiní také dva mládenci ukázali se udatní, výborní v slávě a pěkně rouchem ozdobeni, kteříž postavivše se u něho, s obou stran ho mrskali bez přestání mnohými ranami tepouce. Tedy Heliodorus padl na zemi, a když byl velkou mrákotou obklíčen, uchopili ho a na nosící stolici vloživše, kvapně jej vynesli ven. A chrám, kterýž málo před tím plný strachu a hřmotu byl, když se ukázal všemohoucí Pán, radostí a veselím naplněn jest.“ (2. kniha makab. 3.) To událo se za syrského krále Seleuka IV., jenž Heliodora poslal, aby oloupil chrám.

To byla předehra ke smutné době národa vyvoleného za nástupce a bratra Seleukova Antiocha IV. Epifana.

„A rozkázel (Antiochus) vojákům zabíjeti, a kohokoli by napadli, nešetřiti. Protož dálo se vraždění mladých i starých, a vyhlazování žen i dětí, a zabíjení panen i nemluvňat. I bylo ve všech třech dnech osmdesáte tisíc zabito, čtyřicet tisíc zajato, neméně pak prodáno. Ale ani na tom nebylo dost; opovážil se také vjít do chrámu na vši zemi nejsvětějšího, vůdce maje Menelaa, kterýž byl zrádce zákona i vlasti, a bera nešlechetnýma rukama svaté nádoby, nehodně se jich dotýkal a poskvíroval je.“

„Po nemnohem pak čase poslal král starce jednoho antiochenškého, kterýž by nutil Židy, aby odstoupili od zákonů otcovských

a Božích, a také aby poskvrnil chrám, kterýž byl v Jerusaleme, a nazval jej chrámem Jupitera olympského. Nejhorší pak a těžký a všechnm ten sběh zlých věcí: nebo chrám byl pln prosto-

Raffael. Vypuzení Heliodora z chrámu.

pášnosti a hodování pohanů, a do svatých síní svévolně se vtíraly ženy, vnájejice tam věci, kteréž se neslušely; oltář také plný byl neslušných věcí, kteréž zákon zapovídal.“ (2. kniha makab. 5. a 6.)

Židé vzchopili se k boji za svobodu. Vedl je kněz Matatiáš a po jeho smrti jeho syn Juda. Porazil vojska sýrská a vítězně vjel do Jerusalema. „A vidouce svaté místo zpustlé a oltář poskvrněný a v síních proutí vyrostlé jako v lese aneb na horách, a pokoje pobořené, roztrhlí roucha svá a kvílili a sypali popel na hlavu svou.“ Chrám vyčištěn, nový oltář zbudován a celá svatyně znova posvěcena za chvalozpěvů a zvuků harf a cimbálů.

Obraz 5.

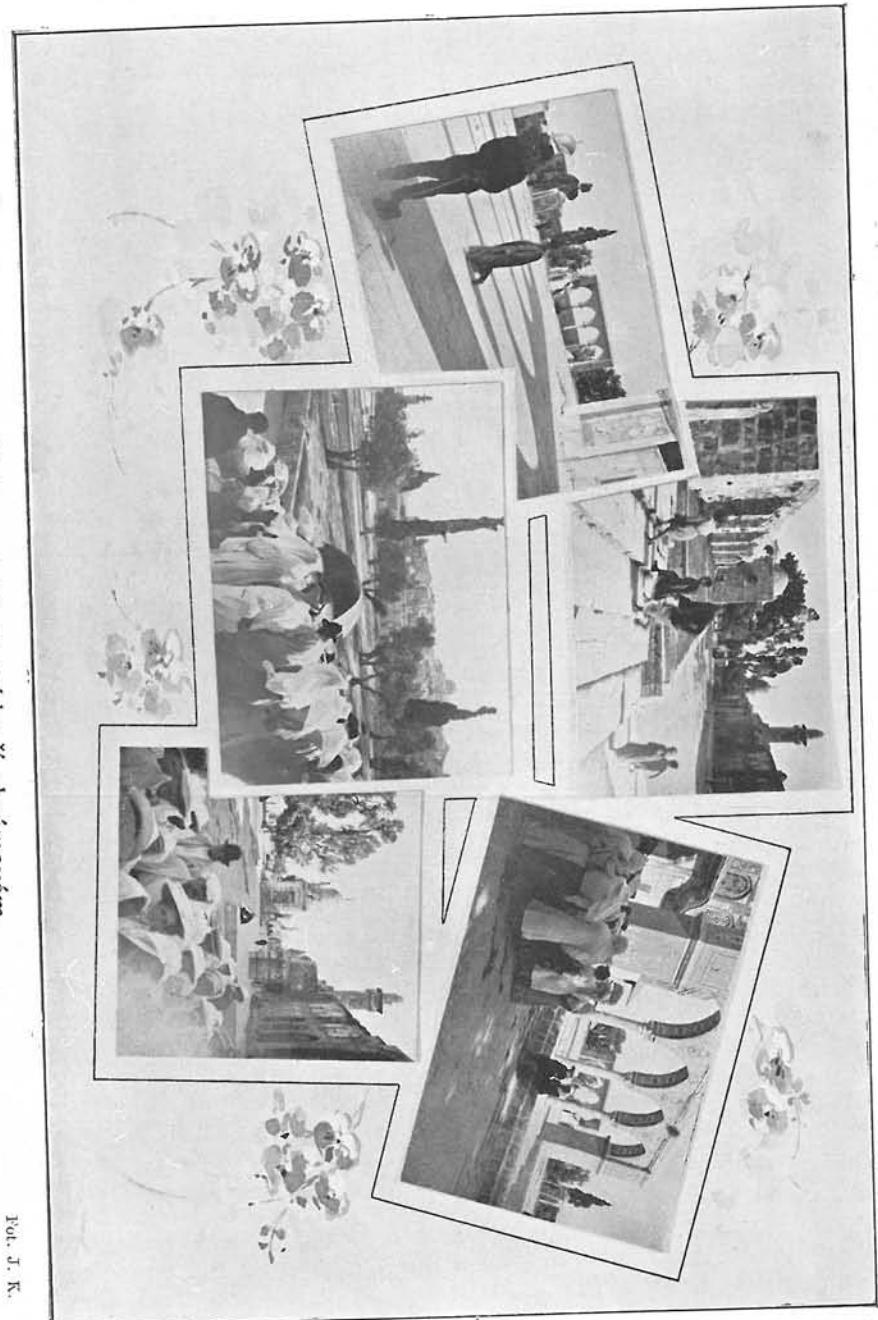
„I stalo se, že po třech dnech nalezli ho v chrámu, an sedí mezi učiteli, poslouchaje jich a otazuje se jich. Divili se pak všichni, kteří jej slyšeli, nad rozumností a odpovědmi jeho. I řekla matka jeho k němu: „Synu, proč jsi nám tak učinil? Aj, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe.“ I řekl jim: „Co jest, že jste mne hledali? Zdaliž jste nevěděli, že já v tom, co jest otce mého, musím být?“ (Luk. 2.)

Ještě jedenkráte před koncem svým sebral Starý zákon všechnu sílu víry a messianské naděje a zbudoval chrám, jenž by hodným byl učiněn pozdraviti a přijati Messiáše, jenž však měl také brzo býti náhrobním kamenem národa. Herodes Idumejan, jenž lichocením dovedl v Římě pro sebe vymoci titul krále židovského, a jehož náboženství byla sloučenina židovstva i pohanstva, dal úplně přestavěti chrám, jež vystavěl národ po zajetí babylonském, a jenž za válek se Syry a později s Římany mnoho utrpěl.

I tento nový, třetí chrám spočíval na žulovém základě věčných architektonických zákonů čísla a míry. A třebas Herodes dal chrám znova vystavěti, přece umění, které jej stavělo, nebylo umění ani Herodesovým ani řecko-římským, nýbrž uměním dosud ještě vyvoleného, ale už zkaženého národa. Bylo to poslední velké dílo Starého zákona. 10.000 obratných dělníků židovských a 1000 jejich kněží prováděli toto dílo.

A chrám tento, dům modlitby, proměněn v peleš lotrovskou, bohoslužba v obchod, síně svaté v síně trhové. I přicházeli mnozí, ne aby čest vzdali Bohu, nýbrž aby lichvařili a šidili; nikoliv aby oheň k obětem zápalným, nýbrž k hádkám různých škol učitelů židovských rozněcovali, pro své názory je získali, aby pěstovali politiku.

Však už přichází postava velebná a okem plamenným přehlíží zpustošení na místě svatém. A ve svatém hněvu nad tímto kupčením a lomozením u místa tak posvátného, udělav bič z provázku, vyhnal je z nádvoří, peníze penězoměncům rozsypal a stoly převracel. „Jaké znamení ukážeš nám, že máš od Boha moc toto činiti?“ A Kristus Pán: „Zrušte chrám tento, ve třech dnech jej zase vzdělám!“

Fot. J. R.

Miloval božský Spasitel svůj chrám. Proto často tu býval a učíval. A všechn lid přišel k němu, a on posadiv se, učil je. V těchto místech psal na zemi, když přivedli mu ženu hříšnici, až vytratili se všichni, kteří ji byli přivedli. „Jdi, a již nehřeš!“ — tak ji propustil Spasitel.

Zde v nádvoří žen vykládal, že ty dva penízky, jež chudá vdova vhodila tamto do schránky, větší mají cenu než daleko větší dary boháčů.

Až sem šel za Pánem Ježíšem pokušitel, podruhé jej sváděje.

A když o slavnosti stánků kněz přinášel ve zlaté nádobě vodu z pramene Siloe a za hlaholu trub a zpěvu mísil jí s vínem a naléval do stříbrné mísce obětní, tu volal Syn Boží: „Kdo žízní, pojď ke mně!“

A „běda“ volá farizeům na těchto místech a předpovídá: „Zůstaven bude dům váš pustý.“

Miloval dům Boží, a byl od něho milován. A když mu na Kalvarii zemřel, roztrhl chrám své roucho.

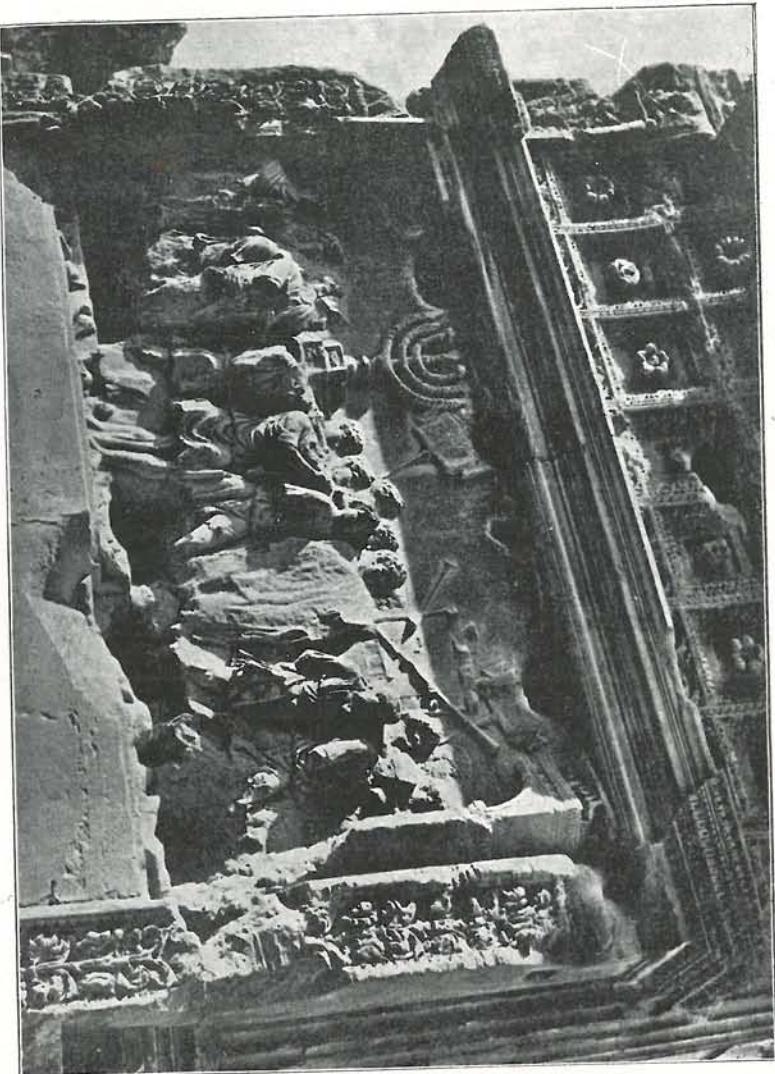
Obraz 6.

„A vyšed Ježíš z chrámu bral se odtud. I přistoupili učedníci jeho, aby ukázali jemu stavení chrámové. A on odpověděv, řekl jim: „Vidíte-liž všecky tyto věci? Amen pravím vám, nebude tu zůstaven kámen na kameni, kterýž by nebyl zbořen. (Mat. 24.)

9. září r. 70. ujišťoval prorok hrđinné, zoufalé a hladem mroucí obhájce Jerusalema, že ještě dnes uzří příchod messiáše. Než messiáš nepřišel. Nepřijali jej, když blížil se národu ve vánku lásky; teď ukázal se jim ve vání vichřice. V táboře Titově před Jerusalemem za porady válečné mínili jedni, by chrám byl ušetřen. Stane-li se tak, bude to pomníkem římské umírněnosti. Bude-li rozbořen, bude to pamětníkem římské ukrutnosti. Titus a s ním mnozí byli dle místa z Tacita ve spisech Sulpicia Severa uvedeného, toho mínění, aby chrám první před ostatními budovami byl rozbořen. Nic nemohlo tak hrozně působitři na národ vyvolený, jako rozboření jeho chrámu. Toto trefilo jej pímo do srdce. Kdyby chrámu bylo ušetřeno, byla by zůstala pro každého Žida povinnou daň chrámová, didrachma, a tak byly by se hromadily znova prostředky ku národnímu povstání.

Jeden vojín, dav se vysaditi kamarádem, hodil hořící pochodeň t. zv. zlatým oknem do přístavby chrámové. Vyschlé dřevo cedrové se ihned chytlo, a krátce na to valily se plameny do chrámu. S praskáním ohně a vítězným křikem útočících míšilo se stěnání umírajících a nářky kněží, kteří právě přinášeli poslední obět Starého zákona. Po nádvoří kouřilo se z teplé lidské krve. Titus chtěl uzříti vnitřek velesvatyně, ale hustý kouř přinutil jej odejít.

To nezmohly moje legie a moje stroje. To učinil Bůh. Bůh vyhnal Židy z toho jejich doupěte," zvolal Titus nad zříceninami. Na místech někdejšího nádvoří chrámového vztýčení římští orlové.

Znázornění části vítězného průvodu Titova z oblouku Titova v Římě.

„10. září r. 70. vycházel slunce nad kouřícími troskami Jeruzalema, města to, jež závidění by hodno bylo, kdyby bylo od svého založení zažilo tolik štěstí, kolik býdla zažilo za svého obléhání," píše Flavius.

Judaea capta.

Obrázek římské mince ražené po vítězství nad Židy.

Vítězný vjezd Titův do Říma po válce židovské končil smutnou tuto historii chrámu i národa. Pamětník její, vítězný oblouk Titův v Římě, stojí dosud.

* * *

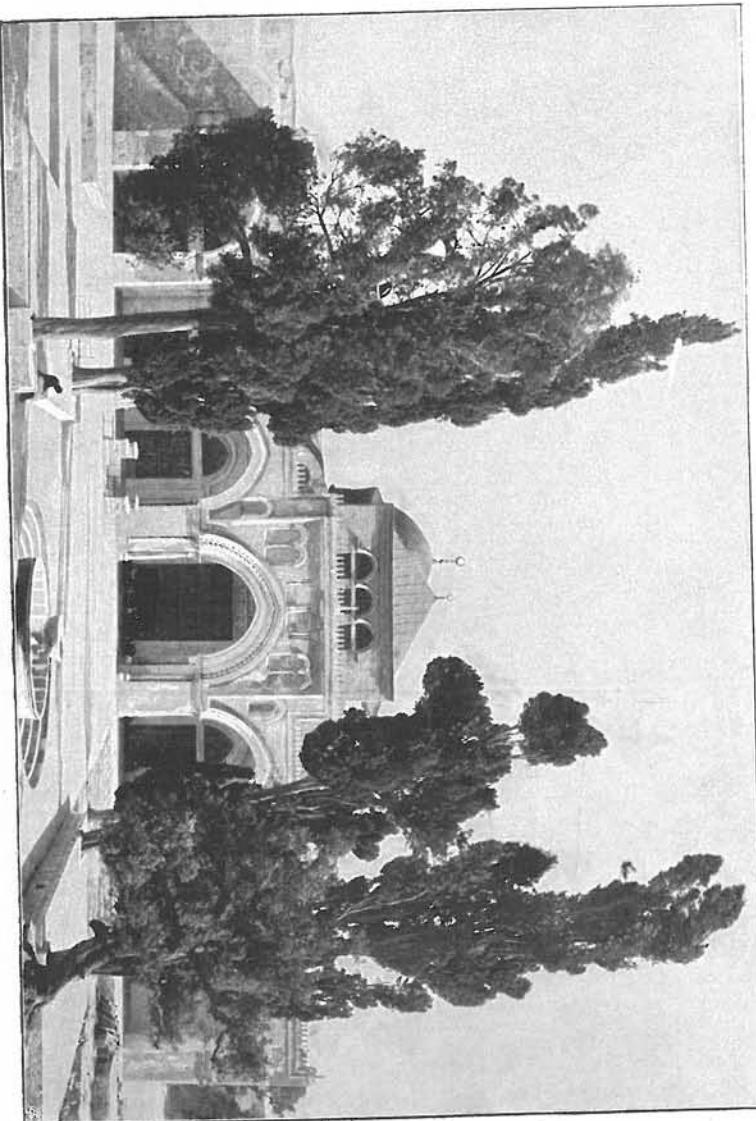

Odletěli římští orlové a vyhynuli tak, jako jejich páni. A na náměstí chrámovém zaleskl se kříž. Císař byzantský Justinián dal v jižní části náměstí v r. 530. vystavěti nádhernou trojlodní basiliku zasvěcenou Panně Marii. Na místě, kde stával chrám, tedy na místě kletby nechtěli nikdy křesťané zbudovati svatyně. Odpadlý císař Julián pokoušel se Židům (r. 363.) vybudovati na též místě chrám, aby dokázal, že nevyplní se slova Spasitelova: „A zanechán bude dům váš pustý.“ Sotva že se stavbou započato, oheň vyšlehly ze země zmařil další práci. Chrám Justiniánův byl zbořen od Chosroa, krále perského.

Nyní nad náměstím chrámovým vévodí půlměsíc. Už přes 1200 let tam vévodí. Kalif Omar, zmocniv se r. 637. Jerusalema, vydal tyto rozkazy: všechny kříže musejí být odstraněny, křesťané nesmějí stavěti nových chrámů, zvony se nesmí vyzváněti, dovoleno však na ně tlouci, vstup do chrámů křesťanských i Turkům musí být dovolen.

Hned po dobytí Jerusalema tázal prý se Omar po kameni, na němž patriarcha Jakub odpočíval, když měl podivuhodný sen o žebříku nebeském. Kámen tento byl prý dle rabínů později do velesvatyně donesen a sloužil za podklad archy úmluvy. Když kal fovi ukázáno místo, kde stával chrám, rozhodl se, vystavěti tam překrásnou mešitu. Než teprve kalif Abd-al-Malik (r. 685. až 705.) 50 let později stavbu tu provedl. Mohamedáni zovou ji es Sachrah, což znamená skálu, křesťané mešitou Omarovou.

Na velkých světových hodinách udeřila sice hodina, když půlměsíc na náměstí chrámovém nahrazen zase křížem. Když

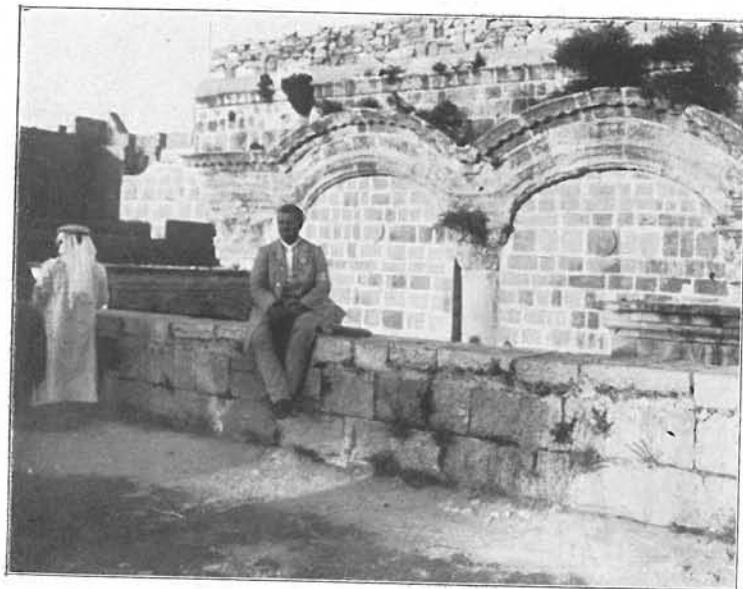
Mešita el Aksa na nádvoří chrámovém.

Bohumír Bouillonský v čele křížáků v r. 1099. zmocnil se svatého města, k obraně poutníků a k ochraně města proti nevěřícím

založen od Hugona Payenského rytířský řád, jenž ke třem slibům chudoby, čistoty a poslušnosti přidal čtvrtý, chrániti totiž ulice jerusalemské, provázeti poutníky na místech svatých a proti útokům je chrániti a rytířský život obětovati na ochranu Svaté země proti nevěřícím. Řád tento s počátku tak chudý, že dva rytíři byli odkázáni na jednoho koně (odtud ve znaku kůň a na něm dva rytíři), měl po bydlišti mu vykázaném od krále Balduina II. název templářů (templum — chrám).

Avšak jasné, veselé slunce panství křesťanského záhy zapadlo. Teď tam svítí měsíc. Kéž by slunce vzešlo zas!

Vzejde, až křesťanský král o jednom pátku vjede Zlatou branou na náměstí chrámové.

Zlatá brána z nádvoří chrámového.

Fot. J. K.

Stádo koz a velbloudů za damašskou branou.

Fot. Alois Mašek.

XXI.

Z ulic jerusalemských.

Arabský hoch.

kterého poschodí roztaženými. Je-li v ulicích potřebí dopravních prostředků, pak to odbude osel a v těžších případech velbloud.

Za hradbami v nových čtvrtích města jsou už silnice mezi domy.

Ulice ráno se čistí. Místo z konví, jak brněnští to dělají metáři, postřikují jejich hnědí kollegové z kozích měchů, načež zástupci spřízněného jim odboru s pometlem konají generální prohlídku.

A přece o vodu je v Jeruzaleme nouze. Kromě jediného za městem není pražádného pramene nebo studně, není vodovodu.

Stojíš před hospicem jako Tobiáš. Rád bys do Božího hrobu anebo někam dál, ale neviš, kudy. Důvtipný klučina s fezem a duchem obchodním hned se ti nabídne za Rafaela a za pěták zavede tě až na druhý konec Jerusalema. Kočárem konati projíždku městem, jak je to ve všech velikých městech zavedeno, v Jeruzalemě není možno. Na to jsou ulice vnitřního města příliš úzké a pro množství schodů nesjízdné. Dobře, že Arabi nepotřebují nábytkových vozů, a jejich dámy, že nenosí klobouků. Za to lze celé ulice chrániti proti žáru slunečnímu hadrami přes ulici ve výši několika poschodi roztaženými. Je-li v ulicích potřebí dopravních prostředků, pak to odbude osel a v těžších případech velbloud.

Jen tu vodu mají, co jí v dešťových zimních měsících nachytali do cisteren. A z té se vaří, pere, umývá, pije. Není divu, že jí spoří. Cisterna patří k nejdůležitějším částem domu.

A když přes tuto nouzi o vodu přece ulice, ba i za městem zaprášené silnice polévají, činí poměrně víc než kterékoliv naše město s vodovody.

Poslední zprávy novinářské těší obyvatele, že nová vláda turecká zřídí pro Jerusalem vodovod s dobrou pitnou vodou. Dva projekty jsou už vypracovány. Originelním jest návrh úhrady výloh pro nový vodovod. Mají se na to věnovati peníze stržené

Vodák.

Fot. Alois Mašek.

za kůži a střeva poražených zvířat. Výtěžek ten činil by 120.000 franků. Za dva roky má vodovod už státi.

Kromě vodovodu bude prý provedena v městě kanalisace, elektrické světlo, elektrická dráha na předměstí a do Betléma. Těšme se, že příště už pojedeme elektrickou!

* * *

V některých ulicích, zvláště těch, jež jsou poblíž hospiců, daří se ti jako onomu člověku, jenž sestupoval z Jerusalema do Jericha. Za každým krokem vyběhne z krámu prodavač aneb jeho agent, jeden z levé strany, druhý z pravé, onen tě tahá za levý loket, tento za pravý. „Nur anschauen!“ vyrážejí ze sebe infinitivy. „Nichts kaufen. Nur anschauen. Komme Vater! Echt katholisch.“

Trefně to podává náš básník-poutník (Travěnec) takto :

„Ajne Krone, halbe Krone!“
pořád sleším tam te tóne,
jak Arabi plni láské
prodávate nám obrázke.

Ešle prodal pán neb sloha,
obstóple tě do pól kroha,
„bakšíš“ řvale na rozchodnó!
Máš to chaso přeostodnó.

Všode měle tovaryše,
všecko belo „katoliše“,
katoliše kšeft e ézl,
na kterém ses kósek svezl.

„Bakšíš“, všecko roke spiná,
„bakšíš“ fňoká nóza, špina.
Mně jde hlava ještě šikó
nad arabskó gramatikó.

„Za podívání nic nedám a něco jak tak koupit musím pro domácí. Podívám se tam,“ myslíš si a vklouzneš, vlastně jsi vtažen k Dabduďovi nebo Michelovi nebo Marroumovi nebo nějakému Boulosmeovi. Za půl hodiny vycházíš o pořádný balík těžší a o několik korunek v kapsce lehčí. Jsi rád, že koupil lacino, a on je rád, že vydělal. Zvláště v prvních dnech, kdy ještě nemají poutníci z rozhovorů pojmem o cenách různého zboží v Jeruzaleme a posuzují je podle našich cen, dají se snadno napáliti. Smlouvati se musí. Jistá paní na př. kupovala nádherně vyšivanou pokrývku na velký stůl. Cenil ji za 350 K a jinak že dáti nemůže, že by ani koruny nevydělal. Ona nabídla proti 350 K pouze 130 K a dostala ji. A jistě že ani při té ceně neprodělal.

Franků, jichž značné množství jsme si v Brně před odjezdem měnili, tak že v Brně ani už jich neměli a musili je objednávat, skoro ani bráti nechtěli. Bude tedy v příštím poutním průvodci staf o výměně peněz úplně vyneschána. Pro venkovský náš lid bude to nemalou výhodou při přepočítávání peněz v obchodech. Máf ovšem koruna větší cenu než frank (1 frank jest asi našich 95½ haléře), a platíš-li v korunách, jsi na tom o něco hůře, ztrácíš totiž na 100 K asi 4½ K. Smlouvati však můžeš jak při francích tak při korunách.

Obchodníka mohamedána, žida a křesfana poznáš v první den a v poslední dva v týdnu. V pátek mají zavřeno mohamedáni, v sobotu Israel, v neděli křesfané.

Mezi křesfanskými obchodníky Řeka, Arména nebo katolíka těžko rozumnati. Ani velká tabule nad jeho vchodem „Katholisches Geschäft“ a i s červenými kříži jerusalemskými nepodává ti bezpečné záruky. Až přijde řecké processí, obrátí vývěsní tabuli a bude ukazovati nápisem, že je pravověrným pravoslavným.

„Komm Vater, kaufen, katholisch“, s těmi slovy postavil se před poutníka náhonci a zastavil mu cestu. To vida a slyše jiný náhonci, dere se také k poutníku a kříčí: „Nichts kaufen, er Jud, ich katholisch“ a začne se křížovat, ne snad ze strachu před židem, ale aby dokázal, že není žid. Se slovy: „Ich nichts Jud, du Jud“ vrhne se první náhonci na druhého, srazí mu fez a už jsou v křížku. Šťastný, vysvobozený poutník zatím ukáže jim paty.

Jerusalemští židé.

Bez tří věcí nedovedu si Jerusalema představiti: 1. bez prodavačů, 2. bez much a 3. bez žebráků. Třebas tak různé to bytosti: prodavač, moucha, žebrák, přece v jedné věci jsou za jedno: v dotěrnosti. Desetkráte byv odehnán vrací se znova a znova, neunavný, bez ohledův a proto protivný.

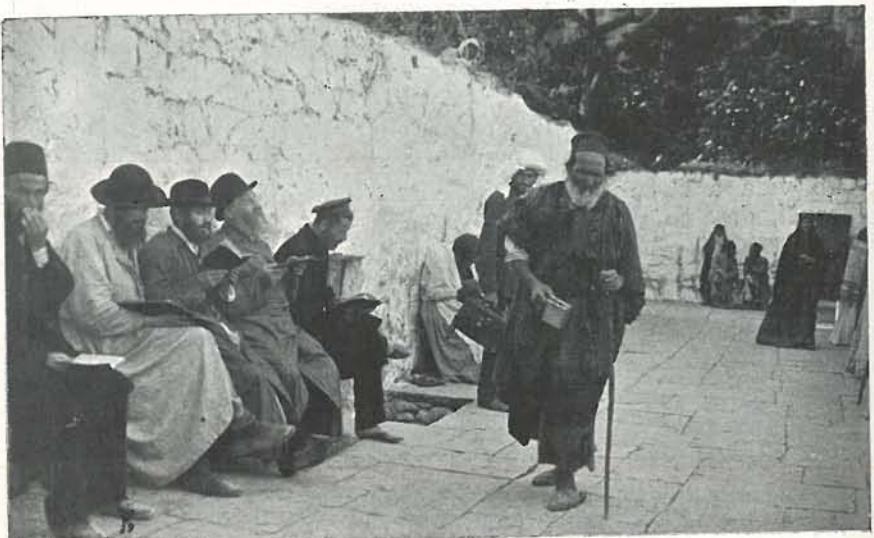
„Meskin! Bakšíš! Hadži! Bakšíš!“ Pohni se kamkoli, všude ti v patách jak zlé svědomí. A ne snad jiné zase žebrácké tváře. Pokaždé tytéž. Všímali jsme si jednoho z nich, silného, slepého s rozhaleným kusem hadru na prsou, vysokou hůlkou v pravici a s velikým promačkaným plechovým hrotkem v levici. Kolem hlavy měl omotané kus žluté látky. Vodila ho jakás žena. Když jsme vyšli z hospice k jaffské bráně, stál už s připraveným plecháčem. Pak se nám ztratil. Když jsme přišli k Sionu, už nám šel naproti a zase: „Meskin! Bakšíš!“ Jako kdyby mu bylo pořadatelstvo zaslalo osm denních našich programův. A byl při tom slepý. Jakou rychlost vyvýjela asi ona žena ve smýkání a tahání se slepcem po ulicích, že nás pokaždé předběhlí!

Nejsou jen žebráci zmrzačení mezi žebrajícími. I zdraví jako u nás „obratem ruky“ vydělávají peníze. Začnou napřed skromně;

když však se k ničemu nemáš, dají se do křiku, lezou až k nohám, jdou neustále za tebou, doufajíce, že stane se jim konečně přeče jako dotérnému, neodbytnému příteli z evangelia.

Ale běda, dáš-li jednomu. Jako mouchy sesypou se na tebe ostatní, a nezbývá ti, než doopravdy utéci.

Je-li ohlášena nějaká poutní výprava pro Jerusalem, přicházejí žebráci na několik dní cesty z okolí do města a posednou město jak egyptské kobylky. Při jedné vznešené návštěvě také se jich natáhlo z celého okolí do města. Gouverner však vydal

Žebrák u zdi nářku.

Fot. Alois Mašek.

rozkaz, že kdo z nejerusalemských žebráků do 24 hodin neopustí město, bude zavřen. A turecký kriminál není evropský kriminál. Ti běželi za město čerstvěji než kdyby se byli najedli čerstvých fíků.

* * *

„Kolik vajec za jeden piastr?“ táže se moslemín selky, jež u věže Davidovy za časného jitru rozložila sněhobílá vajíčka v čerstvé zeleni. „Počet tvé ruky,“ odpovídá felahyně, jenom ne — pět.

„Kam padal tvůj stín?“ elegantně se táže Arab Araba, místo našeho „kdes byl?“

Podobně řekne moslemín „dům živých“ místo „hřbitov“, nebo moji „chráněci“ místo „mé děti“.

A chce-li někomu naznačiti, že jest mu zvlášť milý a drahý, řekne mu Arab: „Můj velbloude!“

* * *

Aby moslemína na ulici nikdo neuhranul nebo mu neučaroval, nosí vždy při sobě amulet čili nějaký předmět, jemuž se u nich přikládá tajná, zázračná moc chrániti před kouzly a učarováním.

Ulice jerusalemská.

Fot. Alois Mašek.

Celý život mohamedána je obestřen samými pověrami. Amulet nosí mladí i staří, vznesení i nízcí, bohatí i žebráci. Tu v podobě naušnice zavěšen je v boltci, tam opět ukrytý v ozdobných korálech na krku, jinde přidělaný nad vchodem do domu nebo zařízený na krku koně nebo dobytka, jinde ukrytý za šadry.

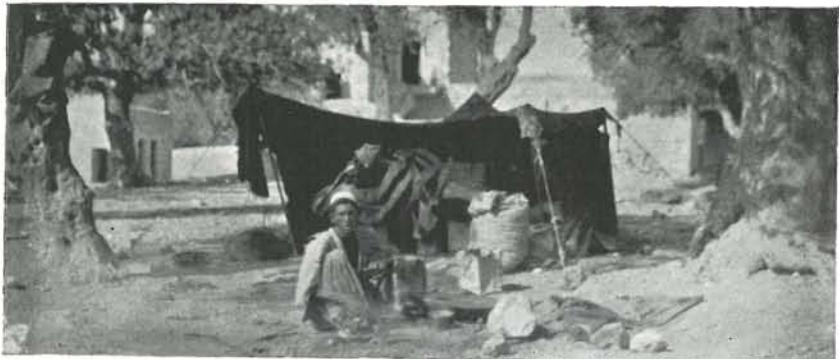
* * *

Komináře-bubáka jsem v Jeruzalemě neviděl. Za to ženy-bubáky. A bály by se jich evropské děti více než kominářů. Však jest taková žena mohamedánská hotové strašidlo. Šat její je

tmavý, mnohdy zcela černý, přes hlavu má šátek — což vypadá dohromady, jako když u nás za deště přehodí si žena sukni přes hlavu — a pod šátkem od čela až k prsům visí kus černé nebo fialové látky, skrz kterou ani ty oči za ní schované mnoho nevidí. Vy aspoň skrz látku nevidíte ani, má-li obličeji či nic. Hotový strašák do zelí. Ty už se nemusejí báti, že jim jejich krásu někdo uřkne — i kdyby bez závojů chodily.

Mohamedánské ženy.

Stan před branou damašskou.

Fot. Alois Mašek.

XXII.

Na Sion.

Podél semináře rozkolních Řeků s jedné a jejich nemocnice s druhé strany ubírali jsme se k jaffské bráně. Na rakouské poště vlál prapor. Poblíž brány jaffské stojí kolos z kvádrů vybíhající ve dvě věže. Titus rozbořiv roku 70. město, dal ušetřiti těchto zbytků hradeb, aby svět i v budoucnosti viděl, jak pevné to bylo město, jehož on dobyl. Tu stával Herodův nádherný palác a u něho věže zvané Hippikus, Phasael, Mariamne podle jmen tří osob jemu velmi blízkých: Hippikus byl jeho přítel, Phasael jeho bratr a Mariamne jeho manželka. Hippikus a Phasael jsou dodnes zachovány. Pravděpodobně stojí Phasael na základech opevnění Davidem králem pořízených na Sionu; odtud také název věže Phasael — věž Davidova. Výšky má 13 m a počítáme-li část v zemi zasypanou, skoro 20 m. Spodní kvádry váží každý asi 232 metr. centů. Celá věž jest až na moderní nejhořejší přístavbu úplně massivní, proto byla nedobytnou. — V litanii loretánské vzývá se nejbl. Panna Maria jako mocná nepremožitelná . . . „věži Davidova“.

Směrem jižním dospějeme od věže Davidovy do čtvrti armenské. Nejkrásnější jerusalemský klášter jest klášter nejsednocených Armenů, při němž je hospic, jenž ubytovati může dle tvrzení našeho spoluvůdce františkána Fra. Antonia 15.000 poutníků. Chrám téhoto Armenů, původně chrám Armenů katolických, chová ve svém nitru místo, kde apoštol sv. Jakub starší na rozkaz Heroda Agrippa I. r. 44. byl sfat. Odtud název chrámu. Ostatky jeho těla odpočívají v Kompostele ve Španělsku.

Věž Davidova.

Jest však tu pochován biskup jerusalemský sv. Makarius, jenž za císařovny sv. Heleny účastnil se pátrání po sv. kříži.

Františkáni mivali až do r. 1871. každoročně právo 25. července ve svátek sv. Jakuba sloužit u místa popravy mše svatou. Onoho roku zavřel patriarcha armenský před nimi dvěře. Františkáni obrátili se o pomoc k pašovi, ten přišel s vojáky; vrat sice patriarcha neotevřel, za to svou peněženku, a paša dostal malíkost 80.000 piastrů. Proto nemohla se vrata otevřít.

Smutný kus historie nevděčné dcery sionské prožívali jsme, krácejíce dále po místech, kde asi stával dům Annášův a Kaifášův.

„Již jsem dost pracoval pro tebe, člověče!“ A v těchto asi místech za všechnu práci počali se tobě, o Spasiteli, odměňovati tak, jak jen člověk se odměňovati umí. Tu začali velcí páni: Annáš a Kaifáš, a skončil lid před soudnou stolicí Pilátovou. I tebe, Petře, jsme vzpomněli, a za jediný aspoň pohled nevyvážitelného milosrdněství Božího a slzy lítosti pro chladná srdce svoje jsme prosili.

Armenský chrám Spasitele připomíná nám na oněch dvou místech smutný kus historie noci zeleného čtvrtku.

V okolí tohoto chrámu jsou umístěny křesťanské hřbitovy. I katolický. A na něm z posledního desíletí i poutník až poutnice. Poutník kněz, jenž na cestě z Jericha stížen úpalem slunečním, zemřel v khanu u milosrdného Samaritána o 3. hod. ráno a odpoledne o 4. hod. téhož dne sem byl pochován. Mimo něj odpočívají tam jedna poutnice z Tyrol a jiná ze Štýrska. Svaté město, ale hroby i v něm.

Dovedli nás konečně do síně klenuté, podepřené dvěma sloupy. Kolkolem pusto. Patří Turkům. Oči jednoho jejich stráže slídí po nás. Nesmíme pokleknouti. Kdyby dítěti bránili pokleknouti na hrobě otce, nezpůsobili by mu větší bolesti, než duši žijící ze síly chleba nebeského, jíž brání se pokleknouti na místě, kde vzešel pramen a záruka života věčného.

* * *

Večeřadlo sionské! Místo po Kalvarii a hrobu ve skále nejsvětější.

Příval myšlenek zastírá rozum. I oko se kalí. Líto jest nám tohoto místa.

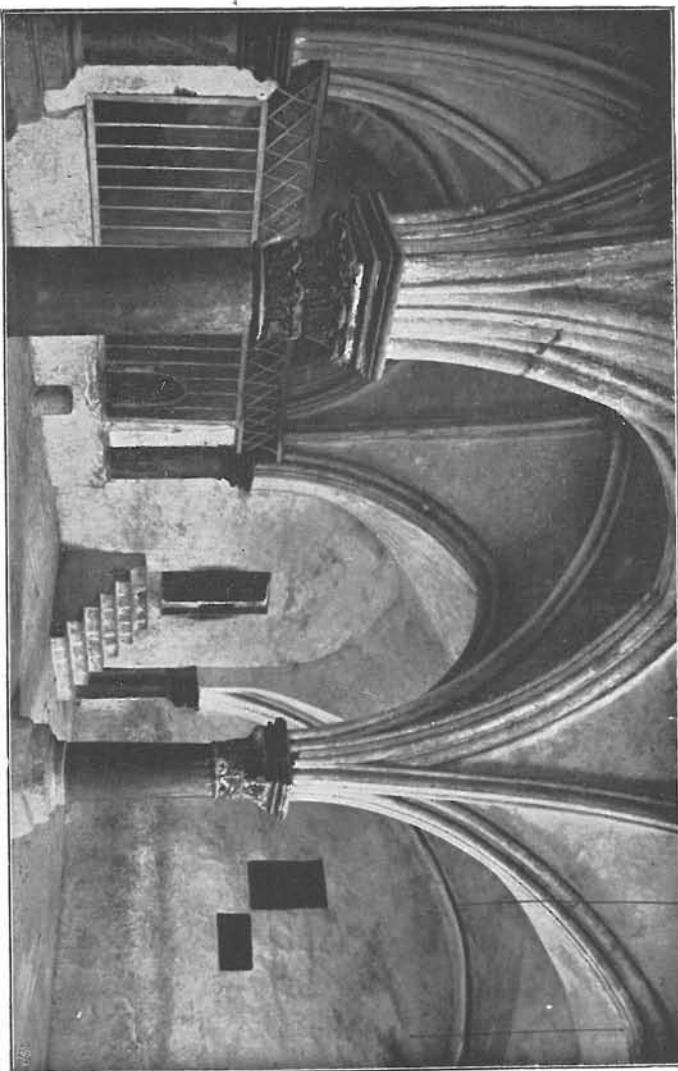
„*I vstal od večeře a složil roucho své a vzav šat přepásal se. Potom nalil vody do měděnice a počal umývat nohy učedníkům a utírat šatem.*“ [Jan 13.]

Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce naše podle srdce svého!

„*A když oni večeřeli, vzal Ježíš chléb a dobrořečil i lámal a dával učedníkům svým a řekl: „Vezměte a jezte: toto tělo mé!“ A vzav kalich, díky činil a dal jím řka: „Pijte z toho všichni, neb to tělo jest krev má Nového zákona, kteráž za mnohé vylita bude na odpustění hřichů.“* [Mat. 26.]

Panem do coelo praestisti eis — chléb s nebe dal jsi jim všeckou rozkoš v sobě obsahující. Jim dal jsi, Pane, i nám! Velebená

budiž bez ustání nejsvětější Svátost oltářní. A z místa toho nasytil jsi a sytíš miliony zdravých i nemocných, dítěk nevinných při prvním sv. přijímání i starců loučících se s životem, těm, kteří

Večeřadlo sionské uvnitř.

pracují a obtíženi jsou, jsi občerstvením, mdlým a slabým posilou, milujícím srdcím nejvyšší a milování nejhodnější bytosti, a přec není ti na tomto místě dopřáno ani toho světýlka, jež v nejchudším venkovském kostelíčku ku tvé cti svítí.

Bože, jenž jsi nám v přepodivné Svátosti památku umučení svého zanechati ráčil, uděl, prosíme, bychom svatá tajemství Těla a Krve tak ctili, bychom ovoce vykoupení tvého ustavičně v sobě znamenali!

,Když pak byl večer toho dne, který jest první po sobotě, a dvěře byly zavřeny, kdež byli učedníci shromážděni pro strach před Židy, přišel Ježiš a stál uprostřed a řekl jim: „Pokoj vám!“ A pověděv to ukázal jim ruce i bok. I zradovali se učedníci vidouce Pána. Tedy jim

Večeřadlo na Sionu proměněné v mešitu.

opět řekl: „Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám vás“. To pověděv, dechl na ně a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého, kterýmž odpustíte hřichy, odpouštějí se jim, a kterýmž zadržíte, zadržány jsou.“ [Jan 20.]

K místu lásky přibráno i místo milosrdenství. Sčítej, kolikráte už zvedla se ruka kněze od té chvíle, kdy ponejprv tato slova pronesena, až do této hodiny, a kolikrát ústa vyřkla: „Ego te absolvo, rozhřešuji tě od hřichů tvých.“ Jdi a už nehřeš!

Z dravé šelmy tichého beránka, ze syna marnotratného dítě polepšené, z hřešící Magdaleny kajícnci, ze zoufalce srdce Bohu

oddané, z otroka svobodného syna a dědice království nebeského — učinilo několik těchto slov; a rodná jich půda pod našim nohama.

Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého a podle množství slitování svých shlaď nepravost mou!

A jdou spolu svátem svátost pokání a nejsvětější Svátost oltářní, jdou nerozlučně tyto rodné dvě sestry z téže vyrostlé půdy, a kde jim otvírají, tam vnesou světlo, teplo, harmonii, blaženost, a kde před nimi zavírají, tam mráz, plevel, tma, rozervanost a zoufalství.

„A když se naplnilo dni paděsáte, byli všichni spolu na jednom místě, i stal se rychle zvuk s nebe jako přicházejícího prudkého větru, a naplnil všecken dům, kdež byli sedice. I ukázali se jím rozliční jazykové jako oheň, a posadil se na každém z nich. A naplněni jsou všichni Duchem svatým.“ [Sk. ap. 2.]

K bílé barvě velikonočních svátků přidáváme na tomto místě i červenou svátků svatodušních.

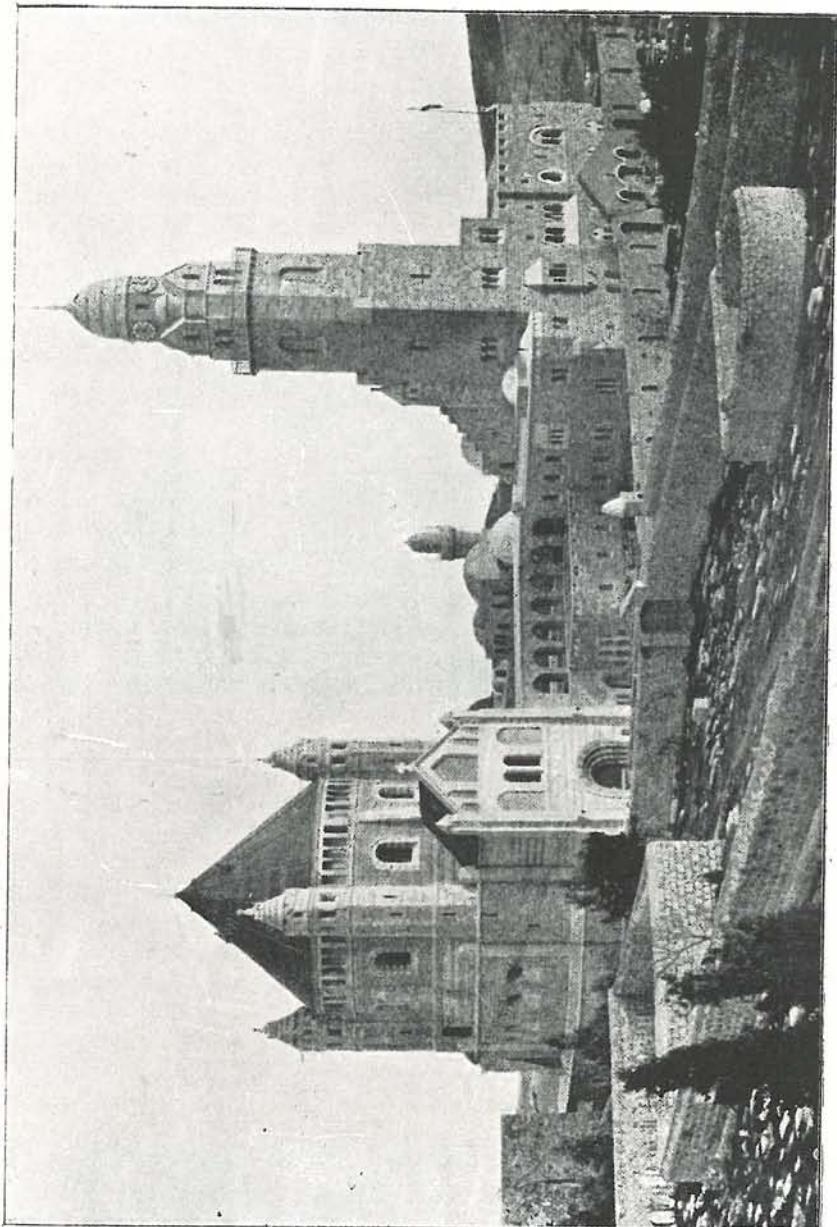
Kristus seslal Těšitele
apoštolů rodině,
aby stáli vezdy vřele
k službě Bohu povinné.
Splyň i na nás, dárce ctnosti,
rozněť plamen kajícnosti,
zruš v nás hríšné návyky,
rozvaž k chválám jazyky!

Bože dobrý, nedej, aby duše naše, které jako tyto zdi kdysi vítaly s radostí při prvním svatém přijímání svého Spasitele, shledány byly před obličejem tvým také tak pusté a prázdné až k pláči!

* * *

Všechny pokusy místo toto zakoupiti zůstaly povždy marnými, protože mohamedáni uctívají tam h r o b D a v i d ū v. A David jest mezi vyznavači islamu obávaným prorokem. Muslim z nižších tříd odváží se křivě přísahati i při Allahu — vždyť Allah je milosrdný, i při proroku Mohamedovi — vždyť tolik v koranu odpouští; neodváží se však křivě přísahati při Davidovi. Neboť David nezná pardonu.

Byla kdysi doba, kdy i toto tak posvátné místo patřilo augustiniánům a později františkánům. Kustos Sv. země měl zároveň název kvardiána na Sionu. Od toho okamžiku, kdy dle židovského názoru rozšířen mezi mohamedány náhled, že je tam pohřben král David, byl osud onoho místa rozhodnut. R. 1551. musili je františkáni opustit, a od té doby jest mešitou. Že síň

Chrám a klášter benediktinů na Sionu (od severozápadu).

večeřadla od poslední večeře zeleného čtvrtku za tolika válek byla úplně změněna, snad netřeba podotýkati.

V přiléhající budově jest klášter dervišů. Derviši (tolik jako „chudi“ nebo „žebráci“, po arabsku „fakir“) jsou mohamedánský žebravý řád. Žijí po 20—40 pod představeným. Pověstni jsou tím, že tančením a křikem dovedou u sebe vyvolati jistý druh ekstase, zuřivosti, v níž pozbývají citlivosti proti zraňení ohněm a železem, a tím uvádějí diváky v úžas a zfanatisují je. Žijí z almužny, a ti u večeřadla i z bakšše křesťanův. A přec jich u večeřadla nebo v něm rádi nevidí.

* * *

Než místo u večeřadla sionského až do nedávna tak pusté a prázdné ožilo přece.

Sione, aj k tvému městu
již se běže slavný Král;
uprav jemu přímou cestu,
doly vyplň, hory vzdal!

A Král ten eucharistický vešel na Sion a zvolil příbytek svůj ve svatostánku nově zbudovaného chrámu zasvěceného smrti nebo zesnutí blažené Panney Marie.

Nejvyšší předmět, jež poutník vlakem městu svatému se blížící zahlédne, jest znamení spásy pro všechny národy — svatý kříž hořící v paprscích slunce. A ten kříž zdobí vrchol věže vysoko k nebesům se pnoucí z načervenalých kvádrův, a ta věž — jest částí monumentální stavby chrámu nad místem smrti Panney Marie (= Dormitio Beatae Mariae Virginis).

Za posledních pět let přibylo v Jerusaleme dosti nákladných i výstavných budov, ale stavby tak velkolepé a velebné, jako je tato, marně bys hledal mezi nově přibylými, ba snad i mezi se stárlými. Toť vládkyně Sionu, toť koruna města celého. A její kříž nade všemi půlměsíci mešit a minaretů.

Františkáni ztrativše Sion, přenesli oslavu tří biblických událostí z večeřadla ku třem oltářům svého chrámu sv. Spasitele. Jest to oltář hlavní, zasvěcený seslání Ducha sv., oltář ustanovení nejsv. Svátosti oltární na straně evangelní, a oltář zjevení se Páně sv. Tomáši po epištolní straně.

Všechny pokusy získati opět večeřadlo nebo aspoň místo těsně s ním hraničící zůstaly bezvýsledny.

V poslední den měsíce růžencového r. 1898. telegraficky sdělil císař Vilém II. sv. Otci Lvu XIII., že se mu podařilo přímo od sultána cařhradského získati pozemek zvaný Dormitio, a že se rozhodl věnovati jej svým německým katolíkům, zvláště však palestýnskému spolku z říše.

Šlechetný tento čin stal se předmětem denních rozmluv a článků v novinách celých Němců. Získaná parcella vtělena do městské gruntovní knihy v Jerusaleme jako majetek německého císaře.

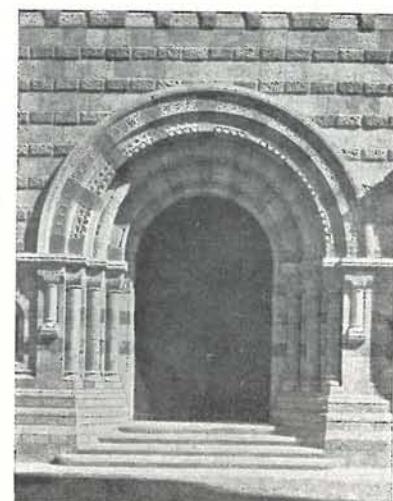
Darem či koupí přešel tento pozemek na císaře? Darem potud, pokud sultán jako nejvyšší pán nad místy posvátnými, jež nesmějí být prodány — a za takový všeobecně onen pozemek byl pokládán — příčkou vlastnické právo německému císaři. Koupí potud, pokud mohamedánská rodina, jež byla právoplatnou majitelkou onoho pozemku, musila být odškodněna za odstoupení. Odškodněná ta činila 100.000 marek (asi 120.000 K) čili 55 marek (asi 66 K) za 1 m². A celý tento obnos zaplatil německý císař sám.

Na svátek Obětování Panny Marie r. 1898. uveřejněno po celém Německu provolání a výzva k dobrodincům na zbudování mariánského chrámu na Sionu. Za rok sešlo se 570.000 marek (asi 684.000 K), tak že o slavnosti Růžencové Panney Marie 7. října r. 1900. mohl být položen základní kámen světicím biskupem patriarchátu jerusalemkého za přítomnosti poutní výpravy 500 mužů z Němců. Napřed ovšem musilo být vyrováno stavební místo. 7000 m² země a skal bylo odstraněno. Tu znova vtírají se nám slova písni:

Připrav jemu přímou cestu
doly vyplň, hory vzdal!

Hned na to zbudována nejdůležitější část při každé stavbě v Jerusaleme, totiž cisterna, jež v zimních měsících naplní se dešťovou vodou nutnou k výrobě malty. Jsou pak cisterny nových budov na Sionu tak vybudovány, že za kaple mohou být po važovány.

Na stavbě pracovali většinou zedníci nekřesťané z okolí až 4 hodiny vzdáleného. Nechodili ani na noc domů, nýbrž přespávali ji mezi stavebními kameny na pokryvkách. Jedna jejich nekřesťanská vlastnost budí úžas a je věru k neuvedení. Nepili — kořalky. U křesťanů „zedník a za čtyři šedé (zednické)“ nedá se ani rozloučiti jako ne „zedník a fajfka“. A nekřesťané to provedli. Ba ani vína nepili, ne že by nebyli obého dostali, nýbrž že sami

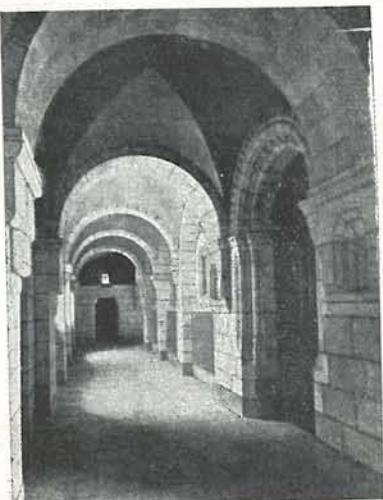

Portál chrámu Zesnutí P. Marie na Sionu.

ho nechtěli. A tak po dobu celé stavby tohoto chrámu i kláštera nebylo u dělníků ani viděti ani cítiti alkoholu. Pili jen vodu a žili z rýže důkladně omaštěné a prošpikované cibulí, paradajskými jablíčky a kořeněné paprikou; pak z fíků, hroznů, melounů, řetkve, dyní a přilepšovali si sýrem.

Když jsme před 5 roky byli v Jeruzaleme s první moravskou výpravou, stavěla se právě podzemní krypta (= spodní kostel).

V den sv. Benedikta 21. března r. 1906. uvedení benediktini beuronští slavně do nově vystavěného kláštera za přítomnosti poutní výpravy z Němec. Hotova byla tenkráte pouze krypta a klášter. Kostel a věž jen z polovice.

Křížová chodba kláštera benediktinů na Sionu.

Mezi tím stará vláda svržena, Pašovi a parlamentu podán od vlivných mohamedánských osobností protest proti tomu, aby v bezprostřední blízkosti svatého hrobu Davidova ozývaly se zvony nevěřících. Německému konsulovi podařilo se sice, že zvony z Jaffy dopraveny po dráze do Jerusalema a vozmo až před nový chrám; ale nic více. Vytáhnouti je na věž nebylo dovoleno. Podána sice žádost do Cařihradu; tam ji odevzdali parlamentární komisi ku prozkoumání. Na vyřízení ovšem mohlo se čekati, jak u nás říkají, až do soudného dne.

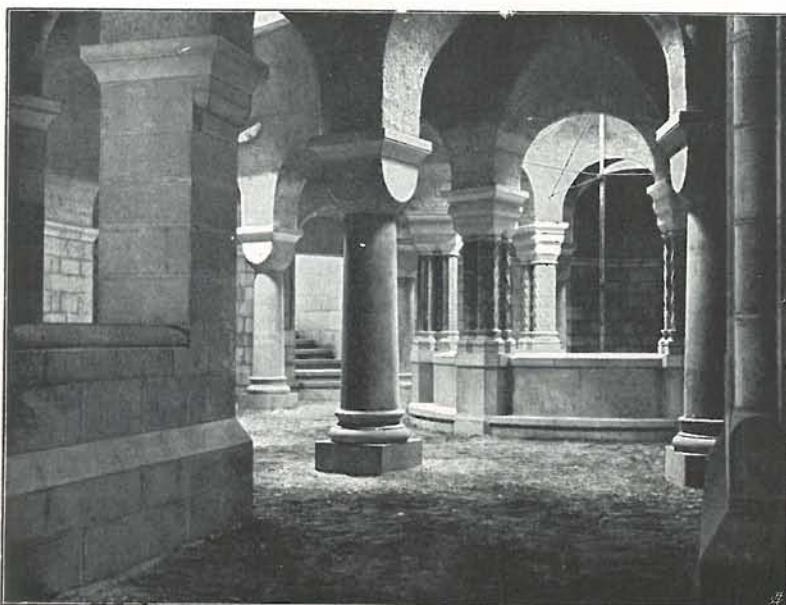
Mezi tím v srpnu r. 1909. dojela do Jerusalema opětně karavana 200 poutníků z Němec. Osud zvonů je dojal. Usnesli se, že

Před vánočemi roku 1907. upravena spodní část věže za provisorní domácí kapli se svatoštánkem, a o svátcích vánočních po více než 300letém vyhnanství uveden opět svátostný Spasitel na Sion.

22. ledna r. 1908. v den narozenin císaře německého posvěcen věžní kríž. Chyběly ještě zvony. Ve Svaté zemi však už byly a sice v Jaffě. Vláda dokonce prominula clo. Pro deštivé počasí a špatné cesty nebylo na dopravu 4 zvonů o váze 2300 kg, 1375 kg, 962 kg a 680 kg z Jaffy do Jerusalema ani řeči. Zvony ležely na břehu okukovány vyznavači prorokovými. A tu přišli Turci na to, že chrám vlastně neobdržel svolení na stavbu věže pro zvony, nýbrž jen pro hodiny. a k veslu dostali se Mladoturci.

zvonům dopomohou k jejich právu i místu na věži. Nečekali, až komise parlamentární v Cařihradě vše prozkoumá, chopili se provazů, řetězův a strojův a 44 mužů za vrchního vedení jednoho stavebního rady z Cák po dvouhodinné práci vytáhli zvony na věž a zavěsili je. Bylo to 19. srpna.

Letos z jara 10. dubna byla svatyně s největší slávou posvěcena. Z Němec přijelo 720 poutníků s několika biskupy a jako zástupce německého císaře jeden z císařských princů s chotí. Paša dovolil výslovně, že zvonů může být za přítomnosti prince po-

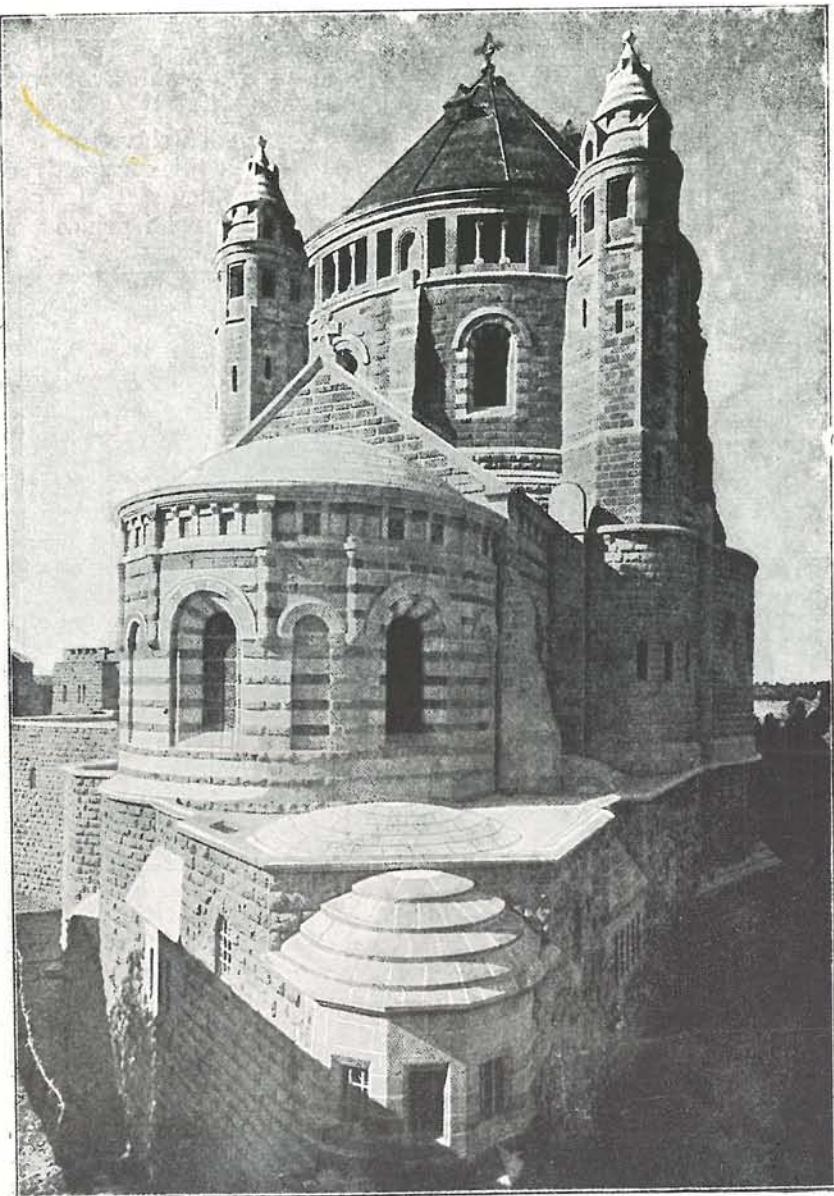

Krypta pod chrámem Zesnutí Panny Marie.

užito k vyzvánění. Pak musejí být sneseny a odstraněny. Toho se ovšem paša nedožije.

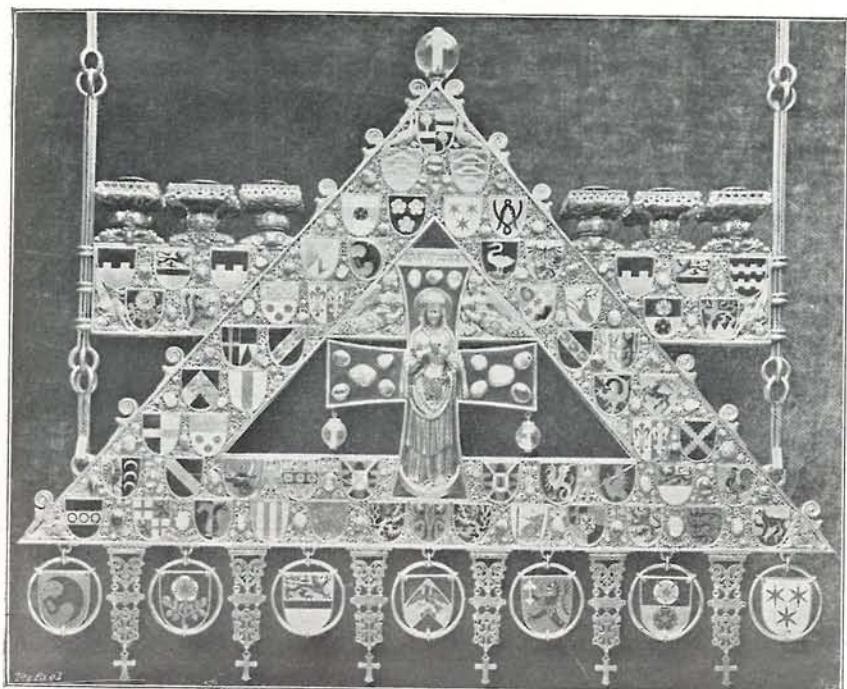
Chrám stojí na vrcholku hory Sionu 769 m nad hladinou moře Středozemního, a věž má nad to 47 m výšky. Stavba stála asi 1 milion marek. Na darech sešlo se dosud z Němec 700.000 marek.

Ani vnitřek chrámu ani krypty není ještě dokončen. Ze 6 postranních oltářů chrámu jsou teprve oba prostřední úplně hotovy a to na evangelní straně nádherný oltář sv. Jana Křtitele nákladem rytířů ma tézských vybudovaný a proti němu na epištolní straně oltář sv. tří Králů pořízený měšťany kolínskými. Bavoráci po-

Chrám Panny Marie na Sionu (od východu).

řídili vedle oltáře sv. tří Králů oltář sv. Vilibalda, apoštola Bavorska, před nímž visí drahocenný lustr práce umělecké darovaný bavorskými šlechtici. S druhé strany oltáře sv. tří Králů bude oltář sv. Benedikta. Z oltářů na evangeliní straně kromě oltáře sv. Jana Křtitele má být jeden sv. Josefu zasvěcen a druhý sv. Bonifáci. Tyto dva nejsou však ještě dotovány. V kryptě má být také 7 oltářů. Jediný z nich Duchu sv. zasvěcený je hotov; ostatní jsou jen prozatímně zařízeny pro celebrování při

Část nádherného lustru ve chrámě P. Marie na Sionu.

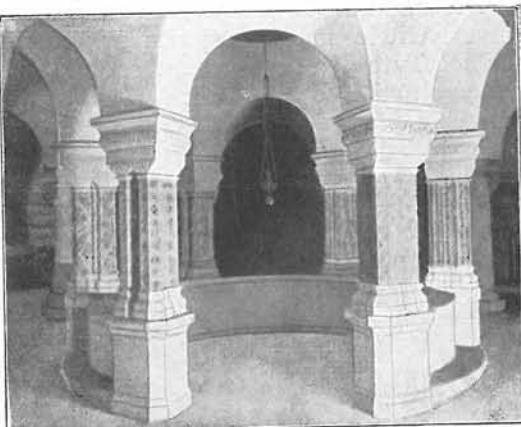
větším konkursu kněží. Střed krypty tvoří místo, kde v zaniklém křížáckém chrámě stával oltář Panny Marie. Dle ústního podání jest prý to místo smrti Panny Marie.

„Et sic in Sion firmata sum. A tak na Sionu utvrzena jsem a v městě posvěceném odpočinula jsem.“ (Moudr. 24.)

Ba v pravdě utvrzena nejen ve smyslu duchovním, nýbrž i fysickém. Vždyť to, co na Sionu zbudováno, je tvrz.

A strážcové této tvrze jsou synové sv. Benedikta z kongregace beuronské. Vítali nás s takovou srdečností a s ochotou nevšední

nás provázeli, vysvětlovali, ukazovali, že mezi nimi cítili jsme se úplně doma. Vážili si nás, jako bychom krajany jejich byli, a ja-

Střed krypty.

koby k službě naší ustanovení a ne jako páni domu k nám se chovali. V cizině pak slast takového domácího tepla a světla poutník dvojnásobně pocítuje. Proto pobyt třebas krátký mezi benediktiny na Sionu patří k těm, na který se nezapomíná.

„A když už jsem z Moravy dělal cestu až sem k té věži, tož tu cestu na věž také ještě udělám“, povzbuzoval se jeden obtloustlejší poutník. A udělal. Teklo s něho jak po kamilkách, ale cestu udělal až na vrch. Když se postavil a narovnal, dostal ze sebe jen začátek abecedy, jenž by byl stál za to zachytiti jej do fonografu.

Skořápka tvrdá, trpká, ale jádro sladké. Věru stálo to za to plahočiti se nahoru. Jakoby na aéroplánu vznáší se nad Judskem. K severu kopec vedle kopce až k Samaří,

Hlavní schodiště vedoucí do krypty. k jihu pole betlemská s městem

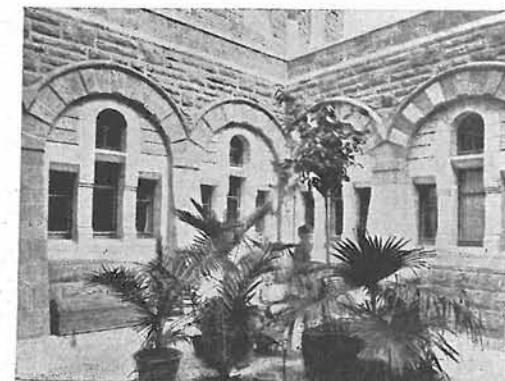
Davidovým, ba ještě dál viděti, až k Hebronu. K západu horstvo Judské a úplně vzadu mraky nad mořem od vlasti nás dělícím, k východu hora Olivetská, pruh moře Mrtvého a za ním hory Moabské; blíže k nám celé město s věžemi, minarety, mešitami, kopulemi spjaté obruci malebných hradeb, a zrovna pod námi na zábradlích zpustlého kláštera dervišů — pář hader, nějaké sukně a dětské prádélko. Poesie a prosa! Pod svícnem bývá tma.

Oko dostalo tedy už svůj díl, i hrdlo hlásí se k slovu, vlastně k vodě. A milí otcové klášterní snášeji mázové láhve a do sklenic s čerstvou vodou přilévají oranžové šfávy. Tento nektar tak zaučtnal všem, že bez tleskání musili čtyři až pětkrát opakovat, a že některí ještě poslední den pobytu v Jerusaleme zašli si pro láhev oranžové šfávy a přivezli ji s sebou až na Moravu.

S milým obrázkem v duši a s neméně milým květinovým obrázkem s českým textem, schválně pro naši českou výpravu pořízeným, v ruce, loučili jsme se se strážci Sionu.

Ještě v jedno odpoledne zabloudili někteří z nás v krásná tato místa. Byla tam právě jedna celá skupina. A synové sv. Benedikta sami se nabídli, zda nechtěli bychom míti pro sebe sv. požehnání. Nejlepší roucha snesli, oltář nastrojili, assistenci obstarali. Jeden z brněnských kaplanů měl slavné požehnání, a chrámem jako cukr čistým zazněla ponejprv naše zpívaná litanie loretánská, již na varhanech doprovázel druhý brněnský kaplan.

„Na hradbách tvých, Jerusaleme, ustanovil jsem strážce; ve dne v noci nepřestanou chváliti jméno Páně.“

Kousek dvoru kláštera benediktinů na Sionu.

Naše kavalerie. Fot. P. Anselm Matoušek.

XXIII. Pod hradbami města.

Kaplan Alois Mašek.

tichou mši sv. u oltáře hlavního, zatím co u bočních oltářů jiní kněží z naší skupiny celebrovali.

Podle večerního raportu komandována naše první setnina na pátek z města ven zkoumati terrain hluboko pod hradbami v údolí Hinnomu na jihu a Josafatu na východě města. Je to asi nejobtížnější ze všech osmidenních programů.

Velení odevzdal tentokráté náš setník Fra Antoniovi, protože vůdce první skupiny P. Leopold, františkán, rodem Vídeňák, převzal velení kolony odcestovavší do Jericha, k Jordánu a k Mrtvému moři.

Paprsky budily k životu, co života a práce i žebrání schopno, když povel dán k odchodu. Známou cestou postupovala setnina na Sion, kde ve chrámě Panny Marie sloužil p. prelát Dr. Pospíšil

Pak nastoupěn vlastní pochod. Řada kluků přivedla osly v plné výzbroji se sedly, aby je za 1 frank a nějaký bakšiš pronajala. Aby se mu osel neztratil, běžel klučina, pronajav osla, vedle něho a za ním, ob čas jej hůlkou popoháněje k rychlejší chůzi.

Kavaleristé přistoupili ke svým šemikům. Levá noha opřela se o třmen a pravá elasticky přešvihla se přes sedlo. Ještě ani nenašel pravého třmene a už byl na zemi. Jezdec? Nikoliv; ten pevně třímal uzdu; to jen osel, ba dokonce dva, jistě nejmazanější, tušili, že teď právě sedají na ně osoby nemalé „vážnosti“, a sklonili pod nimi v prach všechna čtyři kolena. Než ihned se vzpamatovali, slyšice poťouchlý smích.

Osel s nákladem v údolí Hinnomu.

V předním voji majíc tedy kavalerii těžkou i lehkou a za ní pěšáky, sestupovala setnina s hory Sionu. Shlo to místy po kameních. Na štěstí osel není nervosní.

Sestoupili jsme do údolí Hinnomského (Wadi er Rababi). Po levici vysoko nad námi městská zeď, po pravici vrch zlé rady.

Vrch zlé rady! Jakoby do kláves byl někdo uhodil a udal akord. Je do moll. Zní vážně, tklivě. Kdo si zpívá solo, tenorové solo. Poznáš z pašijí hlas Kaifáše. „Užitečno jest, aby jeden člověk umřel za lid, a ne aby všechnen národ zahynul.“ Rada zlá, šklebí se z ní smrt. Není neuvážená, nerozmyšlená, vždyť v letním sídle nebývá nakupeno mnoho prací. A na té hoře letní Kaifášovo sídlo.

Proniká kostí ten hlas. Odvracíš tvář, ucpáváš uši a zrychlujes krok, abys ušel smutným těm tonům. Marně prcháš. Celé dopoledne znítí bude tobě akkord uhozený u vrchu zlé rady. Nezbaviš se ho, ba sám si jej zopakujes, až nebudeš chtít na nic mysliti.

Znovu bystříš sluch. Kdosi z daleka zpívá. A je jich mnoho. Plný chor. Hluboké basy. A zase tak smutně. Officium defunctorum. Už rozeznáváš slova. „De profundis clamavi ad Te, Domine. Z hlubokosti volám k Tobě, Pane!“ To z hrobů po tvé levici i pravici. Rovy čerstvé i starší, jednoduchým zavalené kamenem, tak že bys ani nepoznal, že těla zde čekají, až je zbudí andělů hlas.

Armitage. Jidáš vrací 30 stříbrných.

„Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. A onf vykoupí Israele ze všech nepravostí jeho.“ (Žalm 129.) Dozněl chor. Byly to hroby Israele.

Ted čte někdo lekci.

„Tehdy vida Jidáš, kterýž jej zradil, že by odsouzen byl, že leje toho, navrátil zase třicet stříbrných knížatům kněžským a starším řka: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.“ Ale oni řekli jemu: „Co nám do toho? Ty viz!“ A povrh stříbrné ve chrámě, odešel a osídlem se oběsil. Knižata pak kněžská, vzavše stříbrné, řekli: „Neslušit jich vložiti do pokladnice, nebo mzda krve jest.“ A poradivše se, koupili za ně pole hrnčířovo ku pohřbu poutníků.

Protož nazváno jest pole to Hakeldama, to jest pole krve, až do dnešního dne.“

Skončena lekce. Psal ji sv. Matouš.

To místo po tvé pravici — toť pole krve. Smutné Jidášovo dědictví. Zírá z něho smrt. V kolika variacích se ti dnes už ukázala?

A zas slyšíš chor. Začínají druhý nocturn. A zase do téže toniny. Je ti až úzko, spasitelně úzko. Nerozumíš všemu, jsou od tebe vzdáleni. Tam, kde Wadi er Rababi spojuje se s Wadi Sitti Marjam ve Wadi en Nar údolí ohnivé) — odtud zaznívá

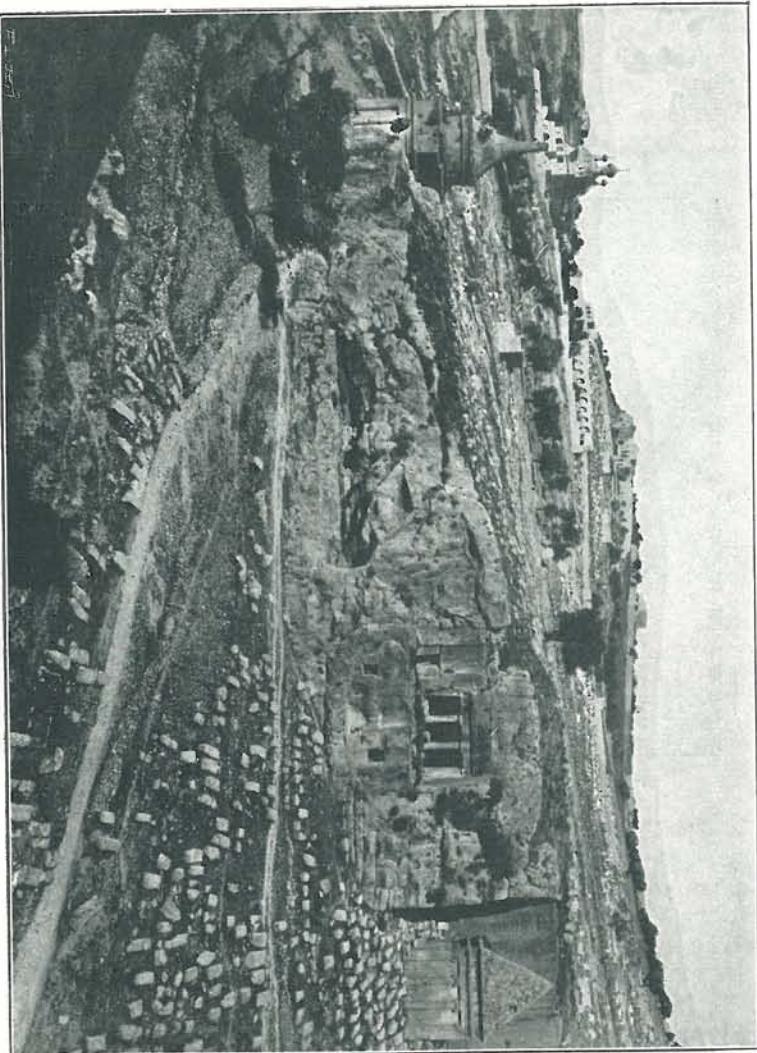
Malomocní.

chor. Ted dozpívali žalm a jejich antifona: „Morituri te salutant. Na smrt jdoucí tebe zdraví.“ Toť malomocní, a ty budovy, k nimž se obracíš, turecká nemocnice, turecký asyl pro malomocné. Než nikoliv nemocnice, hřbitov jest to. Za živa se rozpadají.

„Duch můj ztěnčen bude, dnové moji ukráčeni budou, a toliko mi zůstává hrob. Hnilobě řekl jsem: Otec můj jsi; matka má a sestra má červům.“

To lekci někdo předčítá. I jej Bůh kdysi podobným neduhem stihl. Psal ze zkušenosti vlastní, čte s porozuměním. Jeho jméno? Zeptej se tam toho Araba přicházejícího od hory Olivetské, jak

se jmenuje studnice, kterou právě před sebou na stoku dvou údolí vidíš. A on ti odpoví: Bir Ejjub. S t u d n i c e J o b o v a. Job tu nikdy nebyl, a přece aspoň jeho jméno patří do tohoto údolí smrti. Kde officium defunctorum, tam čtení z knihy Jobovy.

Část údolí cedronského s náhrobkem Absolona, Jakuba, Zachariáše.

Obracíme kroky ku straně půlnocní údolím cedronským. Uslyšíme poslední nokturn? Po levici pramen Panny Marie, jediný pramen z celého Jerusalema, jenž z vody přeby-

tečné naplňuje i rybník Siloe. Před chvílí šli jsme i kolem něho. Jediný pramen, a právě v těchto místech. Plno lidí čerpá vodu. Quemadmodum desiderat cervus ad fontem aquarum. Jako jelen dychtí po studnicích vod, tak dychtí duše má po tobě, Bože. Odkud jen ta slova znás? Tak začíná poslední žalm třetího nocturnu smutečního officia.

Došli jsme pod horu chrámovou. V levo h r o b y m o h a m e d á n s k é, v pravo hroby židovské, prostinké i slavné: Z a c h a r i á š ú v, J a k u b ú v, A b s o l o n ú v, J o s a f a t ú v. Tradice ukazuje v massivních těchto pomnících hrob proroka Zachariáše, apoštola Jakuba mladšího, prvního biskupa jerusalemského, jenž shozen byl s hradby chrámové a od valcháře na zemi dobit, náhrobek nevděčného syna Davidova Absolona, jež dal pro sebe zřídit, do něhož však nebyl položen, bídň zahynul v horách efraimských. Kolem pomníku tohoto je spousta kamenů. Nemine židovský synek místa toho, aby nehodil po něm kamenem. Kdo odpočívá v hrobě Josafata, není známo.

Údolí Cedronu údolím smrti. Z celého světa přicházejí Židé do Jerusalema jen proto, aby v něm mohli umříti a pochováni byli v údolí cedronském zvaném také údolím Josafat.

Odpočívají. Čekají. Čeká jich tu na tisíce. Mluví k tobě z pod kamenů. Znás smutnou písni této armády. Končí jí matutinum officia defunctorum (část modlitby kněžské breviaře za zemřelé).

Libera me, Domine, de morte aeterna, in die illa tremenda, quando coeli movendi sunt et terra, dum veneris judicare saeculum per ignem!

Vysvobod mne, Pane, od věčné smrti, v onen hrozný den, když hýbatí se budou nebesa i země, až přijdeš soudit svět ohněm!

Dies irae, dies illa
solvet saeculum in favilla
teste David cum Sibylla.

Onen hněvu den se chýlí,
kdež se v popel svět rozptýlí,
dle Davida i Sibylly.

Smutno je vám. Ohlížíte se pátravě po vlnkách C e d r o n u. Snad aspoň ten vás rozveselí a oživí údolí smrti. Ale i Cedron bez života. Tudy po těch omletých kamenech běhával, ještě před několika měsíci zpíval tuto svoji písni o pěvci královském, kterého viděl prchatí před nezdárným synem Absolonom, a o potomku a přec Pánu jeho, jenž častokrát večer tudy se ubíral do popluží, kterého však jedné noci vedli tudy zpět svázaného; tenkrát ještě nebylo pole krve. Zpívával Cedron, a dnes i on němý. Zaň mluví

aspoň to trní, jež kolem vyrůstá a parna se nebojí. A poutníci rozumějí mluvě bodajícího trní a lámom a řežou výmluvnou tuto památku, aby do vlasti si ji donesli spletenou do korunek.

Přijde však doba, že oživne Cedron. Každým podzimkem oživne, a poskakuje po kamenech, a obyvatelé jerusalemští chodí se naň dívat.

I ty hroby všechny kolem nás oživnou. A pak soud. — Jsme v údolí Josa fa tu.

Jeden jenom hrob bytosti pozemské neobživne. Poslední to hrob v dlouhé dnešní řadě, h r o b P a n n y M a r i e u zahrady Getsemanské. Hluboko sestupuje se tam pod zemi po 48 velikých

Chrám hrobu Panny Marie.

Fot. Dr. M. Ehrlich.

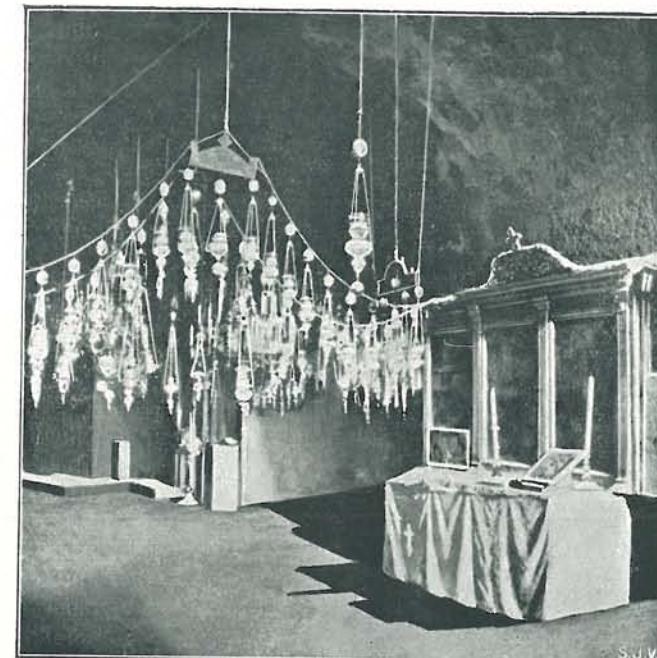
stupních. Tam tedy položili tělesnou schránku Boží Rodičky. Avšak jako u hrobu Syna jejího můžeme s andělem ukázat: „Není jí tuto; pojďte a vizte místo, kdež byla položena!“ Ten, jenž za matku si ji vyvolil, ten ji i na nebe vzít a na nebi korunovati ráčil.

Chrám hrobu Panny Marie pochází ještě z dob křížáků. Tito vystavěli při kostele i klášter a odevzdali jej benediktinům z Clugny. Saladin klášter rozbořil a z kamenů jeho opravil městské zdi. Kostela však ušetřil, protože mohamedáni mají k Panně Marii velikou úctu. Bránu štěpánskou zovou po Panně Marii (Bab Sitti Marjam = brána Paní Marie), rovněž údolí cedronské Wadi Sitti Marjam.

Na 21. stupni schodiště jest po pravé straně kaple sv. Anny s oltáři zasvěcenými sv. Jáchymovi a sv. Anně. V kapli po levici o čtyři stupně níže uctívá se hrob sv. Josefa a starce Simeona. Obojí jest málo věrohodné, protože tradice tato pochází z doby velmi pozdní.

Hrob Panny Marie jest proměněn v kapli, maje podobu hrobu Krista Pána, a stojí také uprostřed chrámu téhož jména.

Chrám tento patřil katolíkům; tito byli však z něho r. 1757. od Řeků pravoslavných vyhnáni. Jen Abessýnští, Arméni, Sýrové

Vnitřek chrámu hrobu Panny Marie.

a Řekové konají v něm bohoslužby. I mohamedáni mají tam svůj výklenek, kde se modlí. Jen katolíci jsou vyloučeni!

Když jsme sestoupili dolů, abychom se pomodlili u hrobu své Matky, byly tam právě trojí hlučné bohoslužby, na jejichž roztodivně nápěvy a sílu hlasu těžko navyknouti.

Z údolí stoupáme k městu. Jde to z těžka. Spojily se kopec a únava proti našim nohám, a sluníčko přilévá oleje do ohně. „Že jsem si také nenajal osla,“ pobručoval si jeden do čtrnáctidenních vousů. Dobrě bys byl učinil, kdybys byl následoval zkušených a rozvážných hadži.

Nebude nezajímavou zmínku se právě v této kapitole něco o pohřbech východňanů.

Umřel-li někdo v domácnosti, dají se ženy do křiku a pláče. I šaty roztrhávají více nebo méně podle toho, jak milým jim a drahým byl ten, jenž umřel. Několik hodin po úmrtí je pohřeb ještě před západem slunce. Ženy se oblékají ve sváteční šaty, muži jdou ve všedních šatech. Jako u nás si lze zaplatiti hudebníky, kteří hrají u domu a na cestě smuteční pochody, tak na východě lze objednat ženy, které za peníze dovedou srdcelomně naříkat už v domě zemřelého a na cestě ke hrobu. Přátelé zesnulého nesou tělo jeho bez rakve na mánách ležící hlavou ku předu. V čele průvodu jde duchovní. U hrobu nemají mohamedáni obřadů. Tyto jsou až v mešitě. Mimo to musí asi 75 mužů modlit se den nebo dva na růženci mohamedánské modlitby.

Na hrob asi 1 metr hluboký položí se kamenná deska; je-li zesnulý bohatší, položí se jich i více, a na hořejší dá se vydlabati turban. Slavným a svatostí vynikajícím mužům stavějí se náhrobní kopule. Kameny se naličí vápnem (obilené hroby).

Mohamedánský pohřeb.

Zed nářků.

Fot. Al. Mašek.

Jerusalemský žid.

XXIV.

Žal, jeho příčina i lék.

Byl pátek. Na jihozápadní straně pod nádvořím chrámovým je slepá ulička asi 40 metrů dlouhá a asi 5 metrů široká. Tak nepatrna svými rozměry, a přece více mluvící než nejširší boulevardy. Stojí v ní zed z obrovských, až 5 metrů dlouhých kvádrův a podpírá a podpírala už za doby Kristovy uměle vyvýšené nádvoří chrámové.

U kamenů, do nichž vdlabána jsou hebrejská písmena, stojí postavy. Muži, ženy, starci, děti, svátečně oblečení. Ten čte ze začloutlé knihy, jiný čelo tiskne k balvanům, rozpíná k nim své ruce, slzami je smáčí, a žaluje jim svůj bol. Toť zed nářků.

A hlas mohutnější ozývá se z davu, a hlas ten lká: „Pro palác, jenž rozmetán“, a dav odpovídá: „My opuštěni zde sedíme a pláčeme.“ — „Pro chrám, jenž v ssutinách.“ „My opuštěni zde sedíme a pláčeme.“

— „Pro slávu naši, jež zanikla.“ „My opuštěni zde sedíme a pláčeme.“ — „Pro zdi, jež jsou pobořeny. Pro krále, kteří jím povrhli. Pro kněze, kteří se zpronevěřili.“ „My opuštěni zde sedíme a pláčeme.“

Toť litanie, srdcervoucí litanie národa židovského.

„Hospodine, my prosíme Tebe, smiluj se nad Sionem! Shromaždi syny Jerusalema! Kéž království brzo na Sionu jest obnoven. Nechať mír a pokoj vrátí se brzo opět na Sion. Potěš, Hospodine, lkající! Pospěš, Spasitel!“

Jsou to židé jerusalemští. Každý pátek odpoledne sem chodi. A ten jejich zpěv a pláč? Toť poslední dozvuky liturgie Starého zákona. Toť zpěv pohřební nad jejich slávou. Toť Requiem nad hrobem národa před mrtvolou bývalého chrámu. Ti, kteří zde kdysi pány bývali a jejichžto baštu a chloubu tato zed kdysi podpírala, ti tu naříkají. A Turkům dobře zaplatiti musili, aby se tu směli vyplakat.

Dříve měli plakat, už tenkráte, když napomínal je Messiaš, říka: „Neplačte nade mnou, ale nad sebou samými plačte a nad svými dětmi!“ Dnešní jejich pláč přišel už pozdě.

Pronikne pláč tento nebesa? Nepronikne, dokud k pláči nepřistoupí i uznání viny: „Zhřešili jsme, zradivše a prolivše krev spravedlivou“ a prosba: „Otče, odpusť jim i nám, neboť jsme nevěděli, co jsme činili!“

A příčina toho náruku?

Poblíž rakouského hospice přes cestu křížovou u turecké kasárny klene se nejpamátnější ze všech oblouků. Přes ulici jde ho však jen kousek, ostatní část je vestavěna do budovy katholickým řeholnicím patřící. Zove se oblouk ten „Ecce homo“ (Ejhle člověk), a dle něho i klášter s kostelem „Ecce homo“. Oblouk ten není ovšem z doby Kristovy, nýbrž v pozdějších stoletích zbudovaný asi oblouk vítězný, trojdílný, a část jeho přes ulici jdoucí jest asi prostřední částí bývalého vítězného oblouku.

Při kopání základů pro klášterní budovu přišlo se na místo kameny dlážděné, o němž se za to má, že jest částí lithostrota (lithostrotos = místo vykládané kamením), tedy místa před soudním domem Pilátovým, kde při soudním výslechu Pilátově stál lid, volaje: „Ukřižuj ho! My nemáme krále, jen císaře. Krev jeho na nás a na naše syny!“

Vejděme do chrámu! Hned u vchodu v malé předsíni kříž černý v přirozené velikosti, a na něm v hebrejštině, řečtině a latinské slova: „Ježiš nazaretský, král židovský.“ A u kříže socha bolestné Matky Boží.

V pozadí hlavního oltáře jest viděti jinou část z trojdílného vítězného oblouku, a sice část třetí, rovněž oblouk a na něm

mramorová socha Spasitele v nadživotní velikosti s pláštěm potupy a trnovou korunou. Nad sochou na římse kopule je nápis: „Ecce rex vester. Ejhle, král váš!“

V těchto asi místech, ovšem o 2 metry hlouběji, jak odkryté dlážděné místo ukazuje, stál zaslepený lid. „Ejhle, král váš“,

Vnitřek chrámu sester sionských.

pravil Pilát k Židům. Ale oni křičeli: „Vezmi, vezmi, ukřižuj ho!“ Dí jim Pilát: „Krále vášeho ukřižuji?“ Odpověděli nejvyšší kněží: „Nemáme krále, než císaře!“

A Pilát, umyv si ruce před lidem, pravil: „Nevinen jsem já krví spravedlivého tohoto. Vy vizte!“ A všecken zástup odpověděl: „Krev jeho na nás a na naše syny!“

A když kněz u oltáře před oním obloukem při proměňování zvedá kalich, setkává se oko jeho s nápisem latinským. „Krev jeho na nás i na naše syny.“

Táž slova, jež snad z těchto míst ponejprv zahřměla a město i lid jeho hrozné zasvětila zkáze a poválila je k zemi, tak že vykrvácelo a z nadhery jeho nezůstal kámen na kameni, táž slova jiný přejal lid a opakoval je a opakuje dodnes s prosbou, aby krev Kristova přišla na nás jako krev Beránka, jenž snímá hříchy světa, a nebyla nám ku pádu, nýbrž ku povstání.

Ciseri. Ejhle člověk!

A kde dříve zlost a nenávist ruku zvedala proti Synu Božímu, když Pilát jej lidu ukazoval, tam pokora dnes sklání koleno k zemi, ruka bi je v prsa, když kněz lidu ukazuje krále eucharistického, a hlásky děvčátek, sirotků ponejvíce z rodin židovských posílají k nebesům úpěnlivou prosbu: „Otče, odpusť jim, neboť nevědě, co činí!“

I kámen zaslzí.

Tot dílo Žida na víru Kristovu obráceného a později i kněze P. Alfonsa Marie Ratisbonna.

Řeholnice mají v klášteře pensionát pro dívky, jediný v celém Jeruzalemě. I Turci jim rádi svěřují své dcerky.

* * *

Ze života P. Ratisbonna podáváme tato zajímavá data:

Alfons Maria Ratisbonne narodil se 1. května r. 1814. ve Štrassburku z rodiny ve městě velké vážnosti požívající. Byl židem s duší i s tělem, jsa při tom rozhodným nepřítelem všeho křesťanského. R. 1842. odjel do Neapole, aby odtud jednak k vůli

Židovská kolonie v Jerusaleme.

zdraví jednak k vůli vyražení shlédl krajiny východu. Napřed chtěl viděti Palermo. Na cestě pro lístky na parník do Palerma napadlo mu, že ještě neviděl Říma, a že asi sotva kdy bude městu tomu tak blízko. Změnil cíl své cesty a za tři dny na to byl v Římě. Přijel však s tím úmyslem, že pobude tu jen na krátko. Všímal si tedy jen zřícenin, galerií, kostelův, a dělal výlety.

20. ledna v ulici Condotti potkal svého přítele, který měl konati ještě některé přípravy k pohřebním obřadům v kostele sv. Ondřeje delle Fratte. Tento ho přiměl, že Ratisbonne jej doprovodil. Vstoupili do kostela. Spatřiv přípravy ke smutečním

službám Božím, otázel se, pro koho by to bylo chystáno, a dostav odpověď, jal se procházeti hlavní lodě. Zatím jeho přítel vešel do kláštera na domluvu. Za deset asi minut se vrátil, Ratisbonna však neviděl.

Po chvíli teprve nalezl jej, an klečí před kaplí sv. Michala s tváří politou slzami a s rukama sepjatýma. Přítel jeho byl jako omráčen; cítil, že se tu stalo něco neobyčejného. Pozdvihl Ratisbonnu, vedl, ano nesl takořka ven z chrámu; tam tázal se ho, co se mu stalo, a kam chce jít? „Vedte mne, kam chcete; po tom, co jsem spatřil, ochotně poslechnu!“

Věž Davidova a Hippikus.

Zavedl jsem jej domů, píše jeho přítel p. Bussiéres; avšak přes všechno naléhání neslyšel jsem od něho ničeho než přerývané vzdechy: „Ach, jak jsem šťasten! Jak dobrý jest Bůh! Jak politování hodni jsou ti, kteří ho neznají.“ Konečně tázal se mne, zda jest to všechno skutečnost, zda není na rozumu pomaten. „Avšak nikoli,“ zvolal zase, „jsem naprostě při zdravém rozumu.“ Když totiž vroucí zanícení se poněkud utišilo, objal svého přítele a prosil jej, aby jej uvedl ke zpovědníkovi. Mezi tím tázal se, kdy bude moci přijati křest, bez něhož nemůže žít, a toužil po štěstí mučedníků, jejichž mučednické nástroje spatřil ve chrámu sv. Štěpána. Prohlásil též, že se o své vnitřní změně jasněji nevyjádří, pokud nebude zpovědníkem zplnomocněn.

Zaveden byl do kostela al Gesù ke zpovědníkovi P. Villefortovi, který jej přiměl k tomu, aby pověděl, co se mu přihodilo. Tu Ratisbonne vytáhl obrázek Panny Marie, který krátce před tím od svého přítele byl dostal, políbil jej a zvolal : „Já jsem ji viděl.“ A když z opětného mocného vzrušení se uklidnil, pokračoval : „Byl jsem před chvílí v kostele, když pojednou pojal mne nevýslowný zármutek. Pozdvihl jsem oči svých, a celá budova přede mnou zmizela. Jediná kaple soustředila na sobě takořka všecko světlo, a mezi těmi paprsky zjevila se mi na oltáři velebná, krásná,

Zed' nářků.

Fot. Alois Mašek.

plná vznešenosti a sladkosti, Panna Maria, podobná té, kterou mám na této medaili. Jakási neodolatelná moc pudila mne k ní. Dala mi znamení rukou, abych poklekl, a mně zdálo se, jakoby mi řekla : „Dobře, dobře tak.“ Nemluvila ke mně, ale já všemu jsem porozuměl.“

Deset dní uplynulo od Ratisbonnova obrácení. V té době vyučoval jej slavný kardinál Mezzofanti, nemoha se dosti nadiviti důvtipu a chápavosti, kterou milosrdný Bůh obdařil tuto omilostněnou duši. Pokřtěn byl 31. ledna v chrámě al Gesù. Ze Šavla stal se Pavel, který v Římě k zemi stržen, a z pronasledovatele

stal se nádobou vyvolenou, aby hlásal jméno Páně ne pohanům, ale svým bratřím Židům.

O hlubokosti moudrosti Boží ! Tento mladík snil o obrození a utvrzení svých souvěrců, chtěje je obrodit po svém způsobu. Bůh však vyvolil si jej, aby vykonal úkol tento, ale ve smyslu vznesenějším, kterého dosud nepoznal. R. 1847. byl vysvěcen na kněze, r. 1855. přišel do Palestýny, kde rok na to dal počátek k založení kláštera Ecce homo pro sestry sionské. A jejich úkol : modlitbou usmířovati hřích spáchaný národem israelským na Spasiteli světa a prositi za obrácení jeho. Mimo to výchovou svěřených jim děvčat židovských i jiných šířiti království Boží na zemi.

20. ledna 1862., ve dvacátý to výroční den obrácení Ratisbonnova, ponejprv vyzvánely zvony klášterní, a sestry řeholní ponejprv při proměňování zapěly : „Otče, odpust jim, neboť nevědí, co činí!“

Na svátek bolestné Panny Marie 3. dubna 1868. byl dokončený chrám Páně vysvěcen. A nezůstalo oka nezaroseného, když přišly děti, zapěly „Stabat Mater“ a na to třikrát „Otče, odpust jim!“

Den co den zpívají od té doby děti při konventní mše sv. tato slova hned po pozdvihogování. A každý pátek před požehnáním nejsv. Svátostí slavně odprošují Spasitele : „Otče, odpust jim“, v tutéž hodinu, co Kristus Pán svou duši Otci svému nebeskému odevzdal, a co zatím Židé pláčí u zdi nářků.

Židovský učitel zákona.

Na vrcholu hory Olivetské.

Fot. J. K.

Getsemáne.

Snad ani slavíček by nepřeletěl. A my — spěcháme po silnici vedle francouzského hospice do zahrady Getsemanské, do jeskyně smrtelné úzkosti Páne.

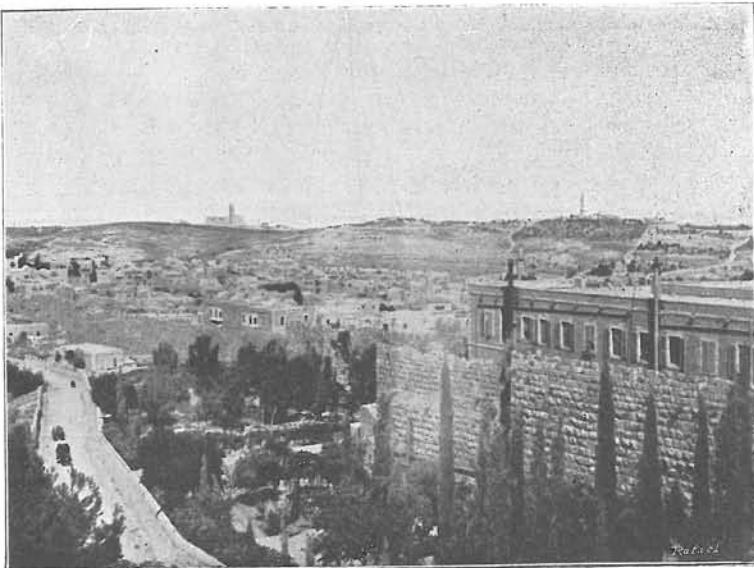
Nad horou Olivetskou dosud ani záblesk blížícího se jitru. Žebráková hlava ještě na tvrdém sice, ale chladicím kameni. Vedle něho hůl a pomačkaná plechová nádoba. Neslyší, že jdeme kolem. Až procitne a dá se do volání, připomene ti syna Timeova z evangelia sv. Marka, slepce, jenž žebral na cestě z Jericha. Kristus Pán šel kolem, slepec dal se do křiku : „Ježíši, synu Davídův, smiluj se nade mnou!“ A když ho napomínali druzí, aby tak nekřičel, volal ještě silněji.

A těch synů Timeových, slepých i vidoucích, všude dost, kam se jenom hneme.

Už před 5. hodinou přišel si pro nás sakristán ze svatyně getsemanské, aby aspoň několik kněží mělo odslouženo spíš než dojde celá skupina.

Šli jsme oklikou kolem hradeb do údolí Cedronu a mimo hrob Panny Marie po několika schodech sestupujeme do tiché, hluku ulic města vzdálené svatyně. Od zahrady Getsemanské dělí ji silnice.

„A vyšed podle obyčeje, šel na horu Olivetskou. Šli pak za ním i učedníci. A když přišel na místo, řekl jim: „Modlete se, abyste nevešli v pokusení!“ A sám se vzdálil od nich, co by mohl kamenem do-

Klášter sv. Salvátora s horou Olivetskou v pozadí.

Fot. se střechy franc. hospice Pavel Mudroch.

hoditi, a poklek na kolena modlil se řka: „Otče, chceš-li, přenes kalich tento ode mne; avšak ne má vůle, ale tvá bud!“ I ukázal se jemu anděl s nebe posiluje ho. A postaven jsa v úzkosti smrtelné, déle se modlil. I učiněn jest pot jeho jako krúpěje krve tekoucí na zem.“ [Luk. 22.]

Bledé světlo olejových lamp pod prostředním oltářem osvětuje nápis: *Hic factus est sudor eius sicut guttae sanguinis de currentis in terram = zde učiněn jest pot jeho jako krúpěje krve kanoucí na zem.*

Marně hledáš na světě místečka, kam bolest nemůže. Tako-vých zámků ještě žádný zámečník nevybrousil, které by zamý-

kaly před bolestí, ani nikdo ještě takých peněz nerazil, jež by z bolesti vykupovaly. Na severu nezamrzne, na jihu neztráví jí žár. Chodí po hroudách, po perských kobercích, u vrátného se neohlašuje a vstupu jejímu nezabrání ani voják v plné zbroji.

Snad jedno aspoň město na světě zůstalo ušetřeno bolesti — město svaté? Mýliš bys se. Vždyť právě proto je svaté, že v jeho zdech sešly se bolesti celého světa. A kde už krev teče, tam jistě bolest největší.

Jeskyně smrtelné úzkosti Páně.

Kéž sv. přijímání každé skupiny a všech těch, kdož s Kristem Pánem stolovali v této němé a přec výmluvné skále, jest nepatrnu aspoň krúpějí z oné posily, kterou anděl sem přinesl.

Jeskyně smrtelné úzkosti patří výhradně františkánům a má tři oltáře. Strop nesou tři pilíře ze skály vytesané a tři umělé; uprostřed stropu jest kulatý otvor mrížemi opatřený, jenž něco málo světla denního do jeskyně propouští. Stěny nejsou jako u jiných svatyní obloženy mramorem. Jen podlaha jest mramorová.

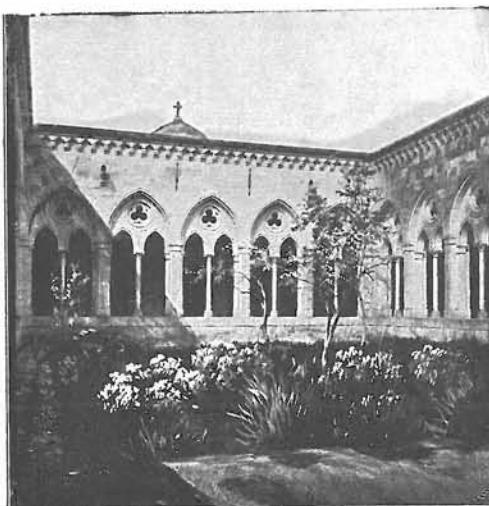
Po společných službách Božích připravili františkáni milé překvapení: snídaní ve volné Boží přírodě ve františkánské za-

hradě. Nebylo to sice „pod zeleným“, protože stoly a lavice byly umístěny pod velkou verandou, a ta nebyla ani zeleně natřena, ale bylo to přece v Boží přírodě s rozkošnou vyhlídkou na město a okolí.

Jak nelíbilo by se nám v těch místech, kam Spasitel tak rád chodíval a kde tak rád se modlival.

A když ho jedenkráte prosili : „Pane, nauč nás modlit se, jakož i Jan naučil učedníky své“, řekl jim : „Když se modlíté, říkejte : „Otče náš, jenž jsi na nebesích — — .“

Což jest místo, kde Mozart skládal svoji „Kouzelnou flétnu“ proti místu, kde původ vzal Otčenáš, kouzelná to věru flétna vedoucí lidstvo jistě a bezpečně nástrahami života !

Křížová chodba při kostele „Pater noster“.

Něco výše do kopce nad zahradou Getsemanskou stojí chrám Pater noster zvaný, zasvěcený božskému Srdci Páně. Při něm klášter francouzských Karmelitek. Obojí, klášter i kostel, jest dílo francouzské kněžny Aurelie Latour d'Auvergne. Quadratura klášterní má stavitelsky velmi cennou chodbu křížovou ve slohu gotickém. Vchod do kostela Pater noster je z quadratury. 32 tabulí v chodbách quadratury a 3 v předsíni chrámové opakují Otčenáš 35krát za sebou, pokaždé jiným jazykem.

A neomrzí se, byť i v jediné řeči 35kráte se opakoval, jako se nepřejí chléb. Tabule ty jsou sestaveny z menších tabulek z pálené hlíny.

Že jsme byli zvědavi, zda-li nás Čechy také v Jerusaleme nemají za „minderwertig“, nedivte se ! Jak však vypnula se naše prsa, a úsměv spokojenosti přeletěl nám po tvářích, když hned na páté tabuli od vchodu na levo četli jsme ve své materštině „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“

Budova klášterní stojí teprve od r. 1869. a tudíž ani ty tabule nejsou starší. Zvuk a sláva jména Čechů v Jerusaleme datuje se ovšem z let daleko před r. 1869.

Bývali Čechové statní jonáci. — Čechové, Čechové, jak se měňte !

Z jiných slovanských jazyků je tam Otčenáš ještě po polsku a po rusku, a pak jazykem staroslovanským.

Pořad tabulí různých národů jest tento :

1. arabsky,
2. armensky,
3. hebrejsky,
4. kurdsky,
5. česky,
6. kopticky,
7. etiopsky,
8. čínsky,
9. v sanskritu,
10. provencalsky,
11. flámsky,
12. maďarsky,
13. bretoňsky,
14. švédsky,
15. samaritánsky,
16. francouzsky,
17. italsky,
18. řecky,
19. portugalsky,
20. španělsky,
21. polsky,
22. latinsky,
23. chaldejsky,
24. sýrsky,
25. řecky,
26. norvéžsky,
27. staroslovanský,
28. dánsky,
29. rusky,
30. anglicky,
31. německy,
32. turecky.

Část křížové chodby s českým Otčenášem.

Fot. Alois Mašek.

Při vchodu pak do kostela :

33. keltsky,
34. baskicky,
35. katalansky.

Zakladatelka kněžna má sice v křížové chodbě nádherný náhrobek, neodpočívá však pod ním.

V nejbližším okolí pracuje se soustavně na vykopávkách. Práci řídí bílý otcové od sv. Anny.

Nedaleko odtud vedou schody do podzemní prostory, původně cisterny, nyní kaple. Zove se k aplí „C r e d o“ (věřím), poněvadž snad dle zbožné pověsti tam sestaveno apoštolské vyznání víry. Při kapli je nepatrný klášter benediktinský. —

Už od zahrady Getsemanské harcovala dnes opět jako předvoj naše kavalerie. Šlo to hodně do kopce, osel jen co noha nohu

Pohled s hory Olivetské k Mrtvému moři.

Fot. J. K.

mine, a jezdec zářil spokojeností nad svým uměním vysoké školy jezdecké. Než při dobrém větru na bouři pamatuji !

Dojeli jsme na vrchol hory Olivetské. Kluk za zády kavaleristy švihl pořádně osla, kterého za frank pronajal. Osel vyhodil zadníma nohama. V též okamžiku, ucítiv příliš vroucí obejmoutí svého krku dvěma rukama, uklidnil se. Pomalu pouští kavalerista krk svého šemíka napřed levou, pak pravou rukou, a troufaje si dokonce se ohlédnouti, vrhl zlostný pohled na kluka, domlouvaje mu mezinárodní řečí prstův i dlaní, aby se neopovážil ještě jednou osla udeřiti.

Hora Olivetská má tři vrcholy. Severní a nejvyšší zdvihá se 830 m nad hladinou mořskou a zove se „Viri Galila e i“ (mužové galilejští) dle slov andělů promluvivých k apoštolům patřícím za Mistrem do nebe se vznášejícím.

Jižní vrchol značně nižší sluje v rámci pohoršení, pro pohoršení, jež dal nemoudrý Šalomoun poddaným svým, postaviv k vůli cizím ženám na tom místě modly pohanské.

Na prostředním vrcholu jest tradicionní místo Nanebevstoupení Pána. Výška jeho jest 808 m nad Středozemním

Věž ruského chrámu na hoře Olivetské.

Fot. Alois Tomášek.

mořem, nad Mrtvým mořem 6 hodin vzdáleným 1200 m, nad náměstím chrámovým 64 m a nad údolím cedronským 130 m.

Tradicionní místo Nanebevstoupení Pána jest v rukou mohamedánů, kteří tam mají osmihrannou mešitu s kopulí a s minaretem 27 m vysokým. Mešitu a volné místo kolem ní obepíná vysoká zeď, a minaret je z daleka viděti.

Velice špatným a chatrným nástupcem svých vzácných předchůdců jest tato mešita. Chrám sv. Helenou vystavěný, chrám biskupa Modesta a chrám křížáků — tof slavní předchůdcové neslavné, odřené a úplně prázdné mešity.

O svátku Nanebevstoupení Páně přenechávají mohamedáni mešitu k použití křesťanům. Tito ji důkladně očistí, ověší koberci a barevnými látkami, postaví stany a pod nimi oltáře. Řekům a Armenům dovoleno zřídit oltáře v nádvoří, františkánům ve vchodu do mešity. V předvečer jdou zástupy křesťanů z města na vrchol hory. Tam jsou slavné nešpory a pak se zpovídá. V noci se zpívá matutinum. Po půlnoci začnou mše sv., a na úsvitě je slavná mše sv.

Ten den je na vrchu hory Olivetské rušno. I Turci přicházejí a účastní se slavností, jež staly se už slavnostmi lidovými.

Až o svátku Nanebevstoupení Páně zpívati bude jáhen slova evangelisty sv. Marka : „A zajisté Pán Ježíš, když jím odmluvil, vzat jest do nebe a sedí na pravici Boží“, a shasnu paškál a odnesou sošku vzkříšeného Vykupitele s oltářem, zaleť na perutích vzpomínky přes moře Středozemní a hory Judské až k té hoře, na jejíž úpatí jsi se modlil „Ježíš, který pro nás krví potiti se ráčil“, na vrcholu jejím však „Ježíš, který na nebe vstoupiti ráčil“.

Za mešitou je vesnička Kafr et Tur a blízko ní ruský chrám s museem a vilou archimandritovou. Při chrámu jest vysoká věž, vyšší než minaret u mešity. Že rozhled z ní jest velkolepý, dá se uhádnouti. Jen že napřed jest ti vyšlapati 214 schodů nahoru. Kolem chrámu jsou stinné aleje, zjev to asi ojedinělý v celém svatém městě.

Rusové mají na hoře Olivetské ještě jeden chrám hned nad zahradou Getsemanskou. Sedm cibulovitých silně pozlacencích věží zřetelně odráží se od šedého, místem prozelenávajícího pozadí hory Olivetské. Jest

to chrám sv. Magdaleny s krásným sadem, plným květin. Vystavěl jej car Alexandr III. a jeho bratří na počest své matky Marie Feodory. Car zamýšlel mrtvolu své matky v kryptě chrámu pochovati a za tím účelem tělesnou schránku carevny v čestném průvodu 2000 vojáků do Jeruzalema převézti. Z Caříhradu však ve vší ponížnosti dělali námitky a těžkosti, odvolávajíce se na malou bezpečnost hrobu. Ve skutečnosti však se báli, aby car těch 2000 vojáků v Jeruzalemě nezapomněl.

Z Rusů mají Turci veliký strach. Rusko však také se v Palestýně neobyčejně činí. Staví hospice, nemocnice, školy a posílá do nich své vlastní učitele — celkem je ruských škol ve Sv. zemi už přes 150 — a podporuje neobyčejně každým způsobem lidové

Ruský chrám sv. Magdaleny
na hoře Olivetské.

pouti do Sv. země. Ročně připutuje z evropského Ruska do Palestýny asi 10.000 poutníků.

Už Římané i Napoleon vyzkoumali, že Palestýna je branou do Kaira a k Nilu. Kdo má Palestýnu, může zasáhnouti pěstí Egypt, a anglické loďstvo nebude mu moci příliš brániti.

K cizincům ať jakéhokoliv náboženství jsou Rusové ve svých svatyních velice úslužni. V nádheře pak a bohatství a vzorném pořádku jejich svatyň se tak snadno nemůže s nimi někdo měřiti.

Rozhled s vrcholkem hory Olivetské je tak poutavý, že se nám shora ani nechtělo. Jakoby jen asi půl hodiny bylo vzdáleno, ukazuje se na východě kus Mrtvého moře, k jihu asi 10 minut

Na hoře olivetské.

Fot. J. K.

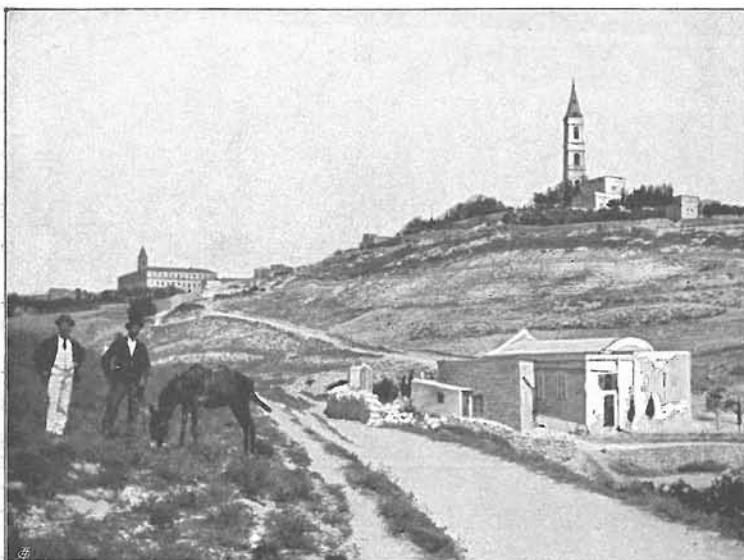
směrem k Bethanii kaple r. 1880. od františkánů zbudovaná na místě biblické vesničky Betfaige (= dům, místo fíků), odkud dva učedníci přivedli Pánu Ježíši oslátka pro slavný jeho vjezd. Týmž směrem viděti silnice k Bethanii, městečku to Lazara, Marie a Marty. Městečka však neviděti. Je schováno za svahem.

A pohled do hor Judských podivně prolamovaných a nadobro holých v této roční době je smutný, a vy ptáte se : „To-liž ta země oplývající mlékem a medem ?“

Byla kdysi zemí bohatou, protože zaslíbenou, od Boha do vínku darovanou Abrahamovi a jeho pokolení. A Bůh je velikomyšlný dárce. Ale už není zaslíbenou.

Bývaly doby, kdy každý spokojeně seděl pod révou obklopen blahobytem, a s pýchou patřil ku dceři sionské. Skvěla se v přepychovém rouše nevěsty čekající ženicha, a dnes — halí ji ošumělé roucho vдовino. Všecko jí Bůh snesl, dal jí krásu, bohatství, moudrost, sílu, slávu, tak že králové z daleka chodili se na ni dívat. Jen věrnost od ní žádal, a sklidí nevěrnost. Jeden ze tří vrcholků hory Olivetské nemá nadarmo název vrchu pohoršení.

Dceři sionské znechutilo se být příliš zbožnou. Odešla z domu otcovského a užívala světa, až prohýřila všechno: sílu, bohatství, moudrost i čest.

Betfage pod horou Olivetskou.

A Otec nebeský ve svém Synu přichází jí naproti ; chce ji třebas pokleslou a potřísňovanou krví prorokův opět oditi rouchem nejlepším, dáti prsten na ruku její.

Jerusalem, Jerusalem, navráť se k Pánu Bohu svému!

Než dcera marnotratná horší nad marnotratného syna. Zaplakal nad ní božský Spasitel. Kostelík zvaný „Pán z appaka a l“ (Dominus flevit) připomíná nám dojemnou tuto událost. Sestoupili jsme k němu vracejíce se s vrcholkou hory Olivetské. A když zaplakal, pronesl památná slova : „O bys poznalo i ty, a to v tento den tvůj, co tobě jest ku pokoji ! Ale nyní jest to skryto před očima tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové, a ob-

klíčí tě nepřátelé tvoji náspem a oblehnou tě a sevrou tě odevšad a na zemi povalí tebe i syny tvé, kteří v tobě jsou, a neostaví v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého.“ (Luk. 19.)

Stopy bývalé krásy dcery sionské nezmizely ještě ani dnes pod rouchem vdoniným. Tolikrát ve prach zdeptána, římskými orly rozdrásána, Peršany i Turky pošlapána, o syny oloupena a sama krvácevší ze všech žil, dodnes nevykrvácela, a dnes — s Bohem nesmířena.

Pohled na město od tohoto františkánského kostelíku je i dnes ještě úchvatný. Jakým byl proti dnešnímu pohled na město za času Krista Pána !

Dlouho jsme na onom místě pobýli zadumáni, dovolujíce obrazům zašlé slávy vynořovati se z paměti.

Ctnost vyvysuje člověka, hřich bídne činí národy — tof výsledek meditace.

Sestupujeme po kamení k úpatí hory spoje olivami posázené. Tyto by nemohly tolik vyprávěti jako cni Methusalemové v zahradě Getsemanské. I jim chceme učiniti svou poklonu. Žijí už jen život pro sebe, oddělený od mladšího světa vysokou zdí. A přece tisíce oček roztomilých kvítků vzhlíží k jejich šedinám, zatím co

mladší svět oliv zaprášených nemá ani jediného ctitele. I my s úctou patříme na tyto velikány, chodíme mezi nimi a modlíme se bolestný růženec. Tudy chodíval Kristus Pán. A teď — ticho po pěšině, kudy chodíval.

A ruka se sklání, a oko vybírá u samého kořene olivy kamének jeden, dva, tři, balí do papírku a pojmenává: ze zahrady Getsemanské. A k tomu kaménku kéž by měl i kvítečko. Aspoň jedno kvítečko na památku. Utrhnouti však nesmíme. A přece bez něho

Pohled na Jeruzalem od kostelíku „Dominus flevit“.

Fot. J. K.

neodcházíme. Dal nám každému bratr zahradník při odchodu několik krvavých těch květů a vonné rozmarýny.

V knízce modlitební nejkrásnější pro ně místo u officia zeleného čtvrtku. A dřevo z oliv šedivců jako drobné kuličky růžence nechť obepíná často ruce naše teplé a jednou i chladné.

I. skupina v zahradě Getsemanské.

Fot. J. K.

Jak smutno bude v zahradě Getsemanské, až ubude jeden z těch osmi stromů velikánů! Tak smutno, jak bylo nám, když vrátili jsme se do hospice „Casa nova“, a posel přinesl telegrafickou zprávu, že

z malého počtu našich velikánů v Brně podfala a skácela smrt jednoho — msgra Vladimíra Šťastného.

Když na lodi modlili jsme se za toho, jehož písni jsme tak rádi a s nadšením zpívali, netušili jsme, že svíce života jeho už tak namále.

S olivou ztráci orientalec svůj nejcennější majetek, ba často celý. Tolik ztratili, sme i my.

Oliva v zahradě Getsemanské.

Skupina velbloudů u něm. hospice sv. Pavla.

Fot. Alois Mašek.

Turecký minaret.

XXVI.

Ve chrámě patriarchy.

Jen několik kroků od hospice „Casa nova“ jest sídlo katolického biskupa jerusalemského. Jelikož církev jerusalemská jest církví nejstarší a v tomto smyslu tedy mateřskou církví křesťanství, přiznán byl jejímu biskupu na všeobecném sněmu v Chalcedonu (r. 451.) název a hodnost patriarchy. Když po válkách křížových zapadlo slunce křesťanství v Palestýně, přestal Jerusalem mít biskupa katolického (latinského), a jmenování pouze biskupové titulární. Teprve Piovi IX. v r. 1847. podařilo se znova zřídit stolec biskupský, jenž mohl opět sídlo své zaujati v samém Jerusalemě. Budovy latinského patriarchátu zahrnují chrám, byt patriarchy a jeho kapitoly a seminář. V krásném chrámě ve slohu vlašské gotiky u oltáře hlavního z pozlaceného bronzu, daru to J. V. císaře Františka Josefa, měly v neděli služby Boží skupina IV. a V. Slavnou mši sv. s assistencí měl ndp. prelát Dr. Pospíšil. Slavnostním kazatelem byl msgr. Dr. Josef Kupek, professor bohosloví z Brna. Vzácné a mistrovské dílo věhlasného tohoto homiletu stůj zde jako milá vzpomínka těm, kteří je slyšeli, a částečná náhrada pro ty, kteří mu nemohli naslouchat. Kázání bylo o sv. kříži.

* * *

Drazí v Kristu!

Každý národ oslavuje vítězství svých vojevůdců, kterými zachránili vlast; jména vítězů zapisují se do mramorových desek, písňemi opěvují se jejich bohatýské činy, vítězi staví se na bojišti důstojný pomník, a každý vlastenec poklädá za svou povinnost navštívit bojiště a uctiti památku slavného vítěze. Ale vítězství ze všech největší jest ono, jehož dobyl nás Spasitel Ježíš Kristus na Kalvarii svou smrtí na kříži. Často se nyní mluví o událostech světových, v časopisech nazývá se častéji ta neb ona událost událostí světového významu, událostí prvního rádu a podobně. Ale jest jediná událost světová, a ta se udala v tomto podivuhodném městě na Kalvarii, když Kristus Pán na kříži zvolal hlasem velikým: „Dokonáno jest!“ — hlasem velikým, jakoby Ježíš Kristus co nejdále, do všech končin světa chtěl zaslati onu zvěst, že dokonáno jest dílo největší, dílo

Pohled s věže na Sionu k hoře Olivetské.

Fot. J. K.

vykoupení člověčenstva, že Bůh jest usmířen, a lidem brány nebes otevřeny. Proto není divu, že církev toto vítězství našeho Spasitele tak oslavuje. Jméno vítěze, Ježíše Krista, zapisuje církev již do srdeč útlých dítěk písmem nesmazatelným, velikolepými hymny opěvuje církev boj vítěze, libá zemi, po které vítěz do boje krácel, kterou slzami a krví svou posvětil a na místě, kde vítěz vykrvácel, zbudovala církev chrám, jenž jest všem vyznavačům Kristovým stejně drahým.

Církev žehná všem, kdož hrob vítěze navštíví, a hojných milostí jim uděluje. A poněvadž Ježíš Kristus na kříži toho tak slavného vítězství vydobyl, přenesla církev veškerou lásku a oddanost k ukřižovanému Spasiteli na jeho kříž. Kříž jest odznakem, symbolem, utrpení Páně, ale též symbolem jeho vítězství; jest předmětem veškeré něžné lásky a úcty k božskému Spasiteli, jíž církev sv. ke Kristu tak velice lze. A právě pro tento veliký význam kříže měl duchovní

vůdce naší pouti za to, že nemůžeme opustiti toto posvátné město bez kázání o sv. kříži. Mně pak připadl čestný úkol, několik slov o sv. kříži k vám, drazí spolupoutníci, promluviti. Jestliže jsem úkol ten převzal, nemíním snad teprv ve vás, drazí v Kristu, city lásky ke kříži buditi, neboť vím, že srdce vaše hárá láskou ke kříži, nýbrž ménim jen citům vašim výraz dáti.

Kříž byval křestanům vždy předmětem úcty.

Křestané vždy kříž sv. uctivali. Tato úcta neušla pohanům, a proto nazývali křesťany „uctiteli kříže“ (religiosi crucis). „Děláme kříž,“ praví Tertullian, spisovatel II. století po Kristu, „kdykoliv někam jdeme, kdykoliv z domu vycházíme, kdykoliv se vracíme. Oblékáme-li se, sedáme-li ke stolu, leháme-li na lůžko, podnikáme-li jakoukoliv práci, vše začínáme znamením kříže. Zvyk tento máme od těch, kteří nás vyučili, a držíme se ho věrně, neboť víra naše nám nedovoluje, abychom se ho spustili.“ (De corona.)

Po době císaře Konstantina stal se kříž předmětem úcty veřejné. Císař stav se křestanem, dal zhotoviti nový říšský prapor, jehož žerd tvorí kříž, a na špici kříže byla koruna se jménem Kristovým. Také císařský purpurový plášť a císařskou korunu zdobil od této doby kříž. Kříž objevil se brzy na mincích, v příbytcích, na věžích kostelních, na ulicích, na polích, na vrcholech hor, nad jicny propastí, v tichém stínu lesů, zkrátka na všech místech. Panovníci křestanští křížem ozdobovali prsa mužů zasloužilých a udatných vojínů. Kdo chce poznati, jak něžnou úctou církev lze ke sv. kříži, ať jen si přeče chvalozpěvy na kříž v církevních hodinkách v době pašijové a ať si povšimne obřadů na Velký pátek, když kněz obrácen k lidu odhaluje kříž a velebně tříkráte po sobě zpívá: „Ejhle, dřevo kříže, na němž spásu světa pněla — pojďte, klanějme se!“

Z toho následuje, že i nám musí být kříž předmětem nejvzácnějším. Proto zvolejme se sv. Pavlem: „Odstup ode mne, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista.“ V kříži vidí apoštol všechnu svou slávu; on ví dobré, že kříž je židům pohoršením a pohanům bláznovstvím, a přece jedině křížem se chlubí. Sv. Pavel mohl se chlubiti výmluvnosti, která naplnila Atheny obdivem, mohl se chlubiti horlivosti, která založila tolík církvi a obrátila na tisíce pohanů, mohl se chlubiti tím, že Ježíš sám se mu zjeval, mohl se chlubiti útrapami, jež pro Krista vytrpěl, ale tím vším se nechlubí — „odstup to ode mne, abych se chlubil, leč v kříži Ježíše Krista mého Spasitele.“ Pro sv. Pavla nemají významu ani statky ani čest ani rozkoše tohoto světa — „jemu je svět ukřižován,“ t. j. on světu odumřel a náleží jedině Kristu Ukřižovanému a v tom jest jeho sláva.

Draži v Kristu, pozastavme se poněkud ještě u těchto slov, která se vyřinula z veliké duše Pavlovy. Co tu vše praví sv. Pavel? Především děkuje Pavel vděčným srdcem Pánu Ježíši, že nás vykoupil. Sv. Pavel na mnohých místech mluví o veliké milosti, již se nám dostalo vykoupením; křížem Kristovým stali jsme se ze zavřených dítkami Božími, dědici království nebeského. Dále sv. Pavel chce se též Kristu Pánu na kříži připodobnit. On praví, že se chlubí ve kříži Ježíše Krista, t. j. že hledá chloubu své v tom, že bere na sebe s radostí kříž a že jej s radostí za Kristem nese, aby maje podíl v kříži, měl i podíl ve vitézství Páně. Činí tak sv. Pavel dle slov Kristových: „Chce-li kdo přijíti za mnou, zapří sebe sama, vezmi kříž svůj a následuj mne!“ — Ale slova Páně platí také nám. I my musíme bráti rádi na sebe kříž a jít za Pánem. Jedině utrpením můžeme si získati nebe. Jediná jest cesta, která vede do nebe — cesta křížová.

A tu právě ocitáme se u pravdy, o které svět tak nerad slyší; ba ani věřící rádi neslyší o královské cestě kříže, nechtějíce rozuměti, že by nutno bylo trpěti. A nedivme se! Ani sv. apoštolové, ačkoli tři léta s Kristem Pánum chodili, nepochopili tajemství utrpení Páně, nepochopili tajemství kříže Kristova, až teprve záře z hrobu Pána vycházející osvítila a objasnila jim toto tajemství. Teprve když Kristus Pán po svém zmrtvýchvstání učedníkům do Emaus jdoucim vkládal, že musil vše trpěti a tak vejít do slávy své, zahořela srdce jejich. A proto se nedivme, když lidé tajemství kříže hned nepochopují; ale právě proto jest nám tak potřebno a nutno o tomto tajemství uvažovat a nabýti přesvědčení, že utrpení

a bolest jsou nám užitečny, a že v tom spočívá naše chlouba před Bohem, neseme-li trpělivě svůj kříž.

Musíme přijít se sv. Pavlem k přesvědčení, že ruka, která nám klade na ramena kříž, jest ruka milujícího otce, která zaslouží býti zloubána právě tak, jako když nám tato ruka štědře uděluje pozemských dober. Bůh neposlá nám kříže snad proto, že by měl zalíbení a rozkoš nad naší bolestí, nýbrž jako vychovatel. Jako vinař ořezechuje od révy výstrelky, které ji sily ubírají, tak také Bůh očišťuje nás od zlých náklonností a vásní utrpením.

Myslete si, že dítě má býti zachráněno operací. Otec sám vezme dítě na lokty, pevně je drží, mezitím co lékař zajíždí nožem v bolestný vřed. Otec se ještě usmívá, aby dodal dítěti zmužlosti. A přece nikdo neřekne, že tento otec dítěte svého nemiluje. Mnohý člověk by byl k Pánu se jistě neobrátil, kdyby Bůh na něho byl neseslal kříže v podobě nemoci, smrti drahých a pod. Svatý

Betlemaňky z Olomouce.

Beduinské ženy a děti.

Štěpán v dešti kamení zvolal: „Vidím nebesa otevřená, a Ježíše po pravici Boží.“ A tak i my pod ranami neštěstí a utrpení vidíme Ježíše nejjasněji. Proto praví přísloví: „Koho Bůh miluje, toho křížem navštěvuje.“ Proto též právem praví bohoslovci, že jest známkou neklamnou, že jsme pro nebe určeni, snášíme-li trpělivě kříže. A velmi případné jest, že některým svatým, kteří zvláštní láskou k Ježíši a jeho kříži zahořeli, dostalo se zvláštního vyznamenání od Pána, že totíž stali se hodnými za živa nositi rány čili jízvy Páně na těle svém, jako na př. sv. František z Assisi, sv. Kateřina Sienská, sv. Juliana a na prvním místě sám sv. Pavel. Tyto rány Kristovy jsou znamením lásky Boží.

Dále praví sv. Pavel: „Mně svět ukřižován jest a já světu,“ t. j. chci připodobnit se Kristu utrpením, o úsudek pak světa Kristu odcizeného se nestarám. Také se světa Kristu odcizeného a jeho boje proti sobě nelekám, nýbrž vždy budu se jen chlubiti v kříži Kristově. Kříž Kristův bude mně praporem, jejž s chloubou a hrđostí třímati budu, dokud budu žít. Jako vojínovi bylo by hanbou opustiti

prapor ve válce za vlast a raději krev proleje, nežli by si dal vyrvati prapor z ruky, tak i sv. Pavlovi byl kříž Kristův drahý, a raději život položil, nežli by byl Krista zradil.

Draží poutníci! Sv. Pavel výslově praví: „Následovníci moji buďte!“ Nuže zde ve stínu kříže Kristova v jerusalemském chrámu patriarchálním i my slibme Pánu Ježíši, že po příkladě sv. Pavla jedině chlubiti se chceme křížem Kristovým, že nedáme se mýlit světem Kristu odcizeným, že si nedáme vyrvati kříže ani z rodin ani ze škol ani ze soudních síní, a že raději krev prolejeme, nežli bychom v boji se světem Kristu odcizeným jen o krok couvli. A jest toho potřebí, abychom se zde na posvátných místech potem a krví Spasitelovými posvěcených posilnili. Vždyt vidíme, jak v naší vlasti vše se chystá k velikému boji proti svaté víře a jejímu symbolu sv. kříži. Ve Francii, kde mají nepřátelé právě moc v rukou, již kříže odstranili. U nás, díky našemu křesťanskému lidu, ještě tak daleko jsme nedospěli; ale ty poválené kříže v polích, ty zurážené sochy svatých, ta svatokrádežná vyloupení chrámů, ty schůze volných myšlenkářů, založení spolku „volná škola“, útoky na nerozlučitelnost manželství jsou výstřelky blížícího se nepřítele. Že těžké doby církvi i v našich vlastech nastaly, toho důkazem i velký počet těch, kteří církev opouštějí. Dějiny církve učí, že v době velikých pronásledování byl největší počet zrádcev a tak zv. padlých, jako na př. za pronásledování Deciova, a to proto, že se domnívají, že věc Kristova jest ztracena. Až církev opět zazáří v moci, kterou jí Kristus propůjčil, až věc Kristova opět objeví se v lesku vítězném, bude mít opět hojnost veřejných vyznavačův. Ale to vše nás nezastrašuj! Právě když Kristus Pán umíral v největším ponížení, vystoupil z úkrytu Nikodem a Josef Arimatejský a veřejně ke Kristu se přihlásili, a věc Kristova počala nabývat stoupencův. A tak i v naší době již mnozí Nikodemové a Josefové, slavní vědou a původem, vystupují z úkrytu a veřejně hlásí se k církvi. Kdo jen poněkud otevřenýma očima sleduje boje proti církvi, vidi již prozařovati červánky bližího se vítězství.

A naše pout sem do Svaté země jest jedním ze zářících paprsků těchto červánků. Na nás jen jest, abychom sami vytrvali, jakož abychom i druhé nadchnuli a povzbudili. Jako sv. apoštolové z Jerusalama do celého světa se rozešli a celý svět obrátili, tak i my z Jerusalama vrafme se jako apoštolové své české vlasti. Sv. Štěpán budíz nám zářivým vzorem! Pln Ducha sv. a živé víry neohroženě mluvil ke svým nepřátelům, tak že nepřátelé rozmlouvajíce s ním, nemohli mu odolati. Síla jeho slov nepocházela z přirozené výmluvnosti, nýbrž z víry.

Draží v Kristu! Byl by veliký omyl, kdybychom se domnívali, že pouze přirozenými zbraněmi, jako na př. vědou, politikou a pod. svět přemůžeme. Ve vědě, politice, umění nás svět daleko přední; tyto věci světu nescházejí, ale co mu schází, čeho nemá a čím nad svět vynikáme, jest víra. „Tot jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše.“ Proto oživme zde ve sv. městě víru; bojujme láskou, která vše přemáhá!

Sv. Štěpán, když již ničeho nemohl dělati pro věc Kristovu, modlil se v dešti kamén za nepřátele. A zajisté mnohým z nich vyprosil milost obrácení. Sv. Vincenc z Pauly, když byl duchovním správcem v trestnici, nemohl získati srdeč zločincův. Ale když pak líbal jejich okovy a slzy proléval nad jejich zatvrzeností, otevřela se mu srdeč jejich tak, že se mu zpovídali a jako dítky svého otce milovali. Nuže oživme zde sv. víru, naplníme srdeč svá lásky k Ježíši a pak budeme opravdovými apoštoly ve vlasti své. Ale kříž nebudiž nám jen praporem v boji proti zevnějším nepřátelům, nýbrž i v boji proti nepříteli, jež ve svém vlastním nitru nosíme, proti zlé žádostivosti, žádosti těla, očí a pýše života. — V pokušeních znamenejme se sv. křížem a jistě nikdy aspoň těžce nezhrešíme!

Kříž budíz nám zbraní, již nikdy z rukou neodložíme. Zvláště však v hodinu smrti všechnu důvěru v kříž skládejme!

Dvojí věci jest zapotřebí ku štastné plavbě, dobrého dřeva, t. j. lodi a hvězdy jasné, která ukazuje cestu. I nám jest potřebí ku štastné plavbě tímto životem dřeva — svatého kříže a hvězdy jasné — Panny Marie.

Končím slovy hymnu na sv. kříž „Vexilla regis“ dle překladu vůdce naší pouti:

Buď, kříži svatý, pozdraven,
naděje naše jediná;
svou milost zbožným rozhojni
a hříšným odpust proviny! Amen.

Kastnerova socha Ukřižovaného z brněnské katedrály.

I. zastavení křížové cesty na dvoře turecké kasárny.

XXVII.

Cestou křížovou.

Lezmi všechnu bolest svou i trápení a pojď na cestu cest ! Vlož kříž svůj na rameno své a postav se vedle toho, jenž první cestou onou kráčel ! Postav se bud po jeho pravici nebo levici a měř kříž svůj s křížem jeho ! A řeknu ti známá slova : „My zajisté spravedlivé, protože zasloužené tresty trpíme, ale tento nic zlého neučinil.“

V blízkosti turecké kasárny a kostela Ecce homo jest kaple. Zasvěcena jest onomu památnému okamžiku v životě Spasitele, kdy v záležitostí cesty křížové společně služby Boží. Sloužil p. prelát Dr. Hodr. Byly modlitbou stupňovou ku cestě cest.

Introibo ad altare Dei. Chci k oltáři Páně ; chceme všichni k oltáři jediné krvavé oběti Nového zákona.

Judica me, Deus, et discerne causam meam. Vykonej nade mnou soud, o Pane, a záležitost moji rozhodni ! V těchto místech konal nad tebou soud pontský Pilát, a záležitost tvou rozhodl :

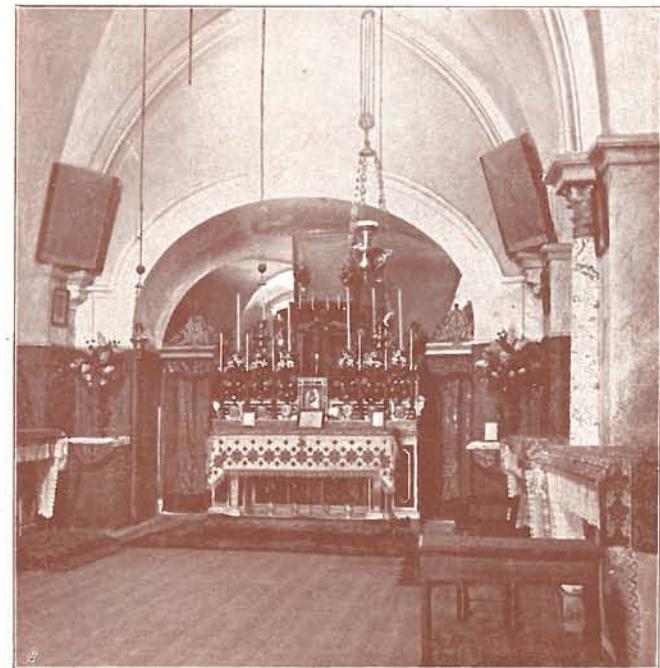
Já před vámi vyptávají se, žádné vinu nenalezl jsem na tomto člověku z těch věcí, které naň žalujete. Avšak ani Herodes; neb jsem vás Ratolest palmová.

k němu poslal, a hle, nic hodného smrti nestalo se jemu. Protož potresce jej propustím. [Luk. 23.]

Kázal tedy Pilát Ježiše vzítí a zbičovati. A vojáci spletše korunu z trnů, vstavili na hlavu jeho a rouchem šarlatovým přioděli ho. [Jan 19.]

Když na zeleném dřevě toto se dálo, což teprve na suchém ! Duše ! Žni červa, jenž mízu ssaje milosti, po němž odumíráš ! Pozdvihni se, duše, z prachu, zalet k rajským končinám !

Těmi slovy a tou písni při mši sv. zpívanou připravovali jsme se ku cestě křížové.

Kaple bičování.

Stupňová modlitba — příprava skončena. Vystupujeme vzhůru k místu introitu přes ulici.

Aufer a nobis, Domine, iniquitates nostras ! Sejmi s nás, Pane, nepravosti naše, abychom se srdcem čistým směli kráčeti po cestě ze svatých nejsvětější !

Introit. Toť nádvoří kasárny tureckých pěšáků. Na levo od vchodu cvičí oddělení ; zahybáme na pravo. Vojáci přerušují cvičení, a stojíce v řadě, patří na nás. Poklekáme na dvoře. I. zastavení : Ježiš k smrti odsouzen.

Piláte ! Vodou chceš smýti vinu ? Kdybys vodu všech oceánů dal si na ruce nalíti, skvrn krvavých nesmyješ. Jediný jen pramen by ji setřel. Pramen oka tvého. A té vody ty nevydáš.

Dle dosavadní tradice má se za to, že tvrz Antonia stála na místě této turecké kasárny. Tato tvrz byla pouze přechodnou rezidencí římských prokurátorů. Stálé bydliště jejich bylo u moře v Caesareji. O velkých pak svátcích židovských, kdy ohromné proudy židovských poutníků naplnily město, přicházeli i prokurátorové s oddelením vojenským do města, aby zabránili možným vzpourám. Židé totiž jho římské velmi těžce nesli. S tvrze Antonie bylo snadno přehlédnouti náměstí chrámové a vše, co se na něm odehrávalo. A protože Pán Ježíš byl souzen bezprostředně před svátky velikonočními, byl přiveden k Pilátovi do tvrze Antonie.

Za chvíli vycházíme z nádvoří kasárny. Jak bychom asi pochodili, kdybychom byli poklekli na dvoře kasárny vojáků katolických a se modlili ?

Ostatní zastavení cesty křížové až včetně do devátého jsou po ulicích jerusalemských. Neodpovídají sice některá z nich evangeliím. Tato na př. nic nevědí o setkání se Syna s Matkou, o Veronice, o trojmíráku pod křížem. Nejsou však pravdě nepodobna, a zbožná tradice je uchovává. Z těchto dvou pramenů : z evangelií a ze zbožné tradice vytvořeno ponenáhlu 14 zastavení, 9 po ulicích jerusalemských a 5 ve chrámu Božího hrobu, jež se ustálila. Pobožnost na těchto 14 zastaveních přešla pak v 18. století z Jeruzalema do celého katolického světa a zove se pobožností cesty křížové.

Že nynější cesta křížová není toutéž, po které krácel Spasitel, jest samozřejmo. Ty kameny, jichž noha Kristova se dotýkala, leží 8—10 m pod nynějšími ulicemi. Tenkrát také zcela jiné domy u nich stávaly. Jako tém, kteří 100, 200 let před námi po ulicích jerusalemských pobožnost cesty křížové se modlili, stačilo znáti směr bez přesných údajů historické a topografické správnosti a jistoty jednotlivých míst cesty, tak stačí i nám.

Ke II. zastavení jest třeba jít od kasárny kousek ku bráně štěpánské. Na zdi stojí toto upozornění v latině: II. Statio in loco obiacenti = 2. zastavení na místě protilehlém. Na této protilehlé zdi nemohla tabulka býti upevněna, protože zde ta patří ještě k turecké kasárně.

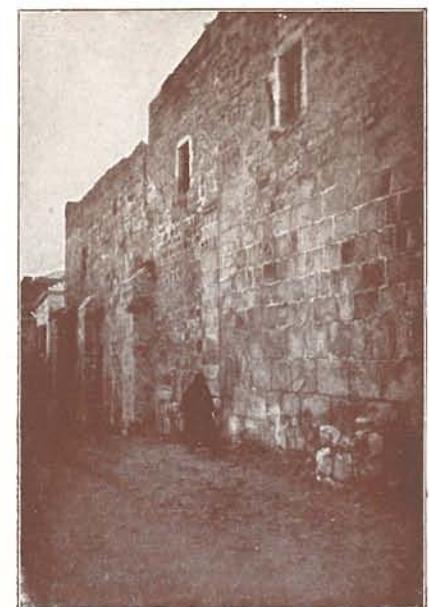
Spasitel bere na sebe kříž.

Hoc opus nostrae salutis
ordo depoposcerat :
multiformis proditoris
ars ut artem falleret
et medelam ferret inde,
hostis unde laeserat.

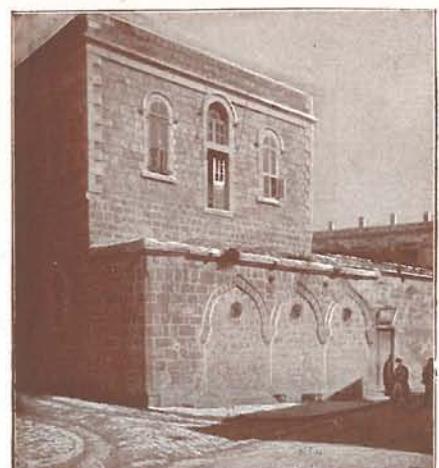
Správa hříšníků nás blaha
toho díla žádala,
by lest zavilého vraha
moudrostí se zklamala
a z tad vzešla spása drahá,
odkud zkáza povstala.

V kříži spásá, v kříži život,
v kříži štit proti nepřátelům,
v kříži se nám prýští slast
svrchovaná, posila myslí, útěcha
duchovní ; v kříži vrch
ctnosti, dokonalost svatosti.

Není blaha duševního ani
naděje života věčného leč
v kříži. Vezmi tedy kříž svůj
a následuj Ježíše ! (Následování
Krista II. 12.)

II. zastavení křížové cesty.

III. zastavení křížové cesty.

Abychom došli k III. zastavení, jest od II. zastavení jít směrem západním až k ústí ulice „naší Paní Marie“ (Bab Sitti Marjam) do ulice jiné, přicházející od brány da-mašské. Na pravé straně stojí budova rakouského hospice, na levo dům o jednom poschodí, patřící katolickým Armenům. Na něm značka zastavení III.

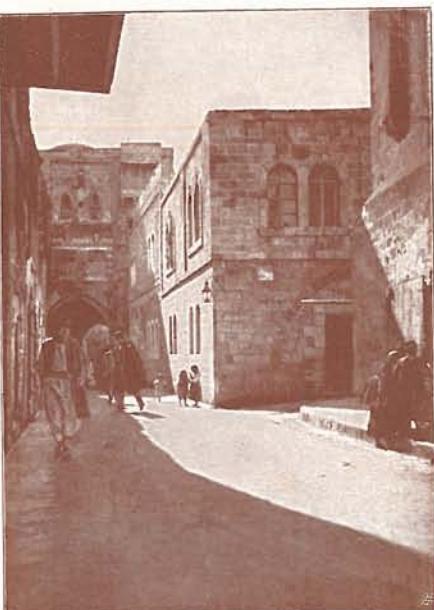
Ježíš klesá ponejprv pod křížem.

Vina — co více tlačí, pálí, hlodá, rve ? A těch vin, těžších nad prahory, přivalily sem spousty věky minulé, jich mraky vychrlila přítomnost,

jich laviny nepřehledné zanesla sem budoucnost. A všechny ty hory a mraky zlehly na jedno místo, na dřevo kříže.

IV. zastavení křížové cesty.

V. zastavení křížové cesty.

V pravdě on neduhy naše nesl, bolesti naše on snášel. Hospodin složil na něj nepravost všech nás. (Isaiáš 53.)

Jen několik kroků dále je IV. z a s t a v e n í. I toto místo patří katolickým Armenům. Na tomto místě ústila prý v dobách Kristových jedna ulice vedoucí z náměstí chrámového. Po několika schodech sestoupíme do svatyně v zemi, v níž jest viděti kus mosaiky z chrámu, jenž na tomto místě stával a jenž zván byl Maria Spasmos (Panna Maria ve mdlobách). V apsidě jest bronzové sousoší v životní velikosti znázorňující událost tohoto zastavení:

Ježíš setkává se se svou Matkou.

Když ratolestmi mávali a v zástupu jej vedli, nešla se podívat. Když mávají provazy, tam i Matka bolestná.

„Tvou vlastní duši pronikne meč.“

A zase jen několik kroků od minulého zastavení je V. z a s t a v e n í. Dům ten koupili františkáni za drahé peníze. V přízemí domu je kaple, v ní jednoduchý oltář s obrazem, kterak

Šimon pomáhá néstí Spasitele kříž.

Jestliže rád kříž neseš, ponese tě kříž a uvede tě k žádoucímu konci, kde totiž konec míti bude utrpení, byť

tak nebylo zde. Pakli ho neseš nerad, sám sobě břímě působíš a tím více se obtěžuješ, a přec nelze jinak než abys trpěl. Až dospěješ k tomu, že ti bude protivenství pro Krista sladké a chutné, pak věz, že bude dobré s tebou, poněvadž jsi nalezl ráj na zemi. (Následování Krista II. 12.)

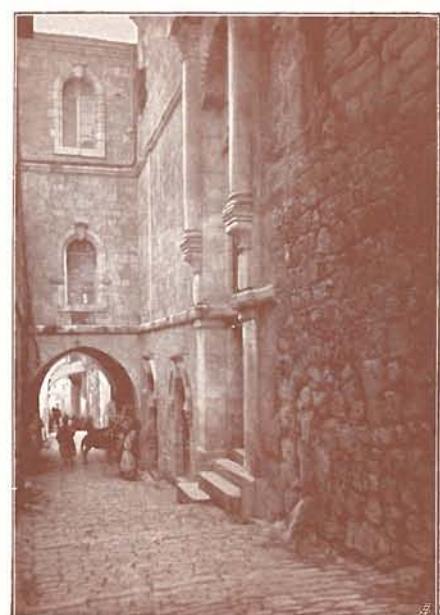
Ubíráme se ulicí vzhůru. Oblouk na způsob průjezdu klene se tu přes ulici, propůjčuje budovám pevnější opory. Počet oblouků roste a jest to dokonce krátká obloukovitá chodba nebo průjezd, kterým ulice vede. Nad tímto průjezdem jsou dvě poschodí mající po jednom okně, a v průjezdu v levo dvě polokruhovitá zamířovaná okna a v nich železnými písmenami napsáno latinsky: VI. z a s t a v e n í. Patří sjednoceným Řekům, kteří tam mají starou podzemní kapli, nad níž stojí kostel.

Veronika podává Ježíšovi roucho.

Až půjdeš kolem kříže v poli a uzříš u nohou Spasitele kvítečka, věz, že ruka dívky tam je vložila! V lásce jest její velikost.

Sancta Mater, istud agas Crucifixi fige plagas cordi meo valide.

Svatá Matko, ony rány, jimiž údy Krista sklány, hluboko mně v duši vtlač!

VI. zastavení křížové cesty.

Stoupáme stále ještě vzhůru ku VII. z a s t a v e n í. Ulice je kostrbatější a špinavější než dosud a křížuje se na jednom překlenutém tmavém místě s ulicí vedoucí z bazaru od jihu na sever. Mnoho lidí tudy chodí. Zde končilo za dob Kristových město, tudy táhla se zeď a v ní brána, jež vedla z města. Touto branou vyváděni byli zločinci na popraviště. Odtud název její „brána soudní“ (porta iudiciaria).

U této brány stával mohutný kamenný sloup, rovněž slouolem soudním zvaný, poněvadž se tu odsouzeným předčítal ještě jednou ortel, který se potom připevnil na sloup. Kaple u křížovatky

této stojící se sloupem soudním jest majetkem františkánským a zároveň VII. zastavením.

Ježíš klesá po druhé pod křížem.

Ne za soucit, to za lásku prosí Spasitel, skláněje se ke kamenům. Padá u brány soudní, abys ty obstál u soudu jeho.

K hospici protestantských Johannitův označenému nad branou křížem přiléhá dlouhé průčelí, jež nemá okna. Jest to klášter nesjednocených Řeků sv. Karalamba. A na té zdi je vytěsnán do kamene křízek. Je to značka VIII. zastavení.

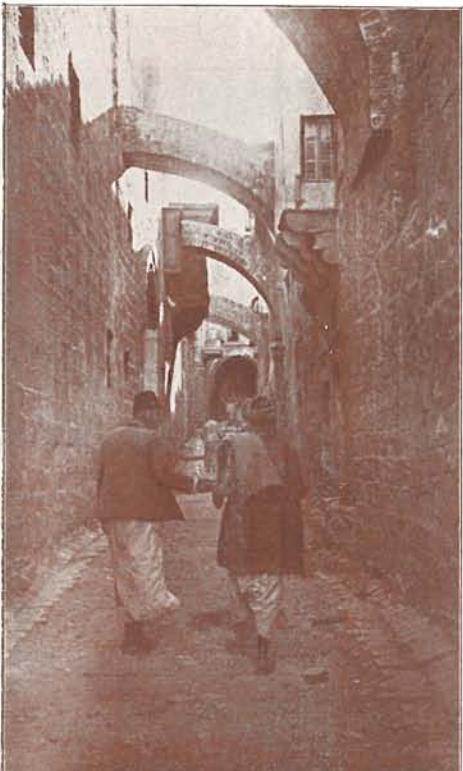
Ježíš setkává se s plácicími ženami.

V poušti oasa. A pramen má. Bez něho nebyla by oasou. Z hluboka ta voda vyvěrá. Až ze srdce. I Petr z ní pil. Kéž by byl i Kaifás! Nebylo by zdi pláče.

IX. zastavení jest u samého chrámu Božího hrobu. Od místa předchozího zastavení dostane se však tam pro skupiny domů jen oklikou. Jest třeba se vrátit k ulici soudní brány a několika oklikami do slepé uličky se zdí kláštera rozkolných Koptův. U brány do dvora kláštera stojí pahýl sloupu. Značí IX. zastavení:

Ježíš klesá pod křížem po třetí.

Kámen úhelný padá ke kamenům. Mysleli, že od-

Z cesty křížové.

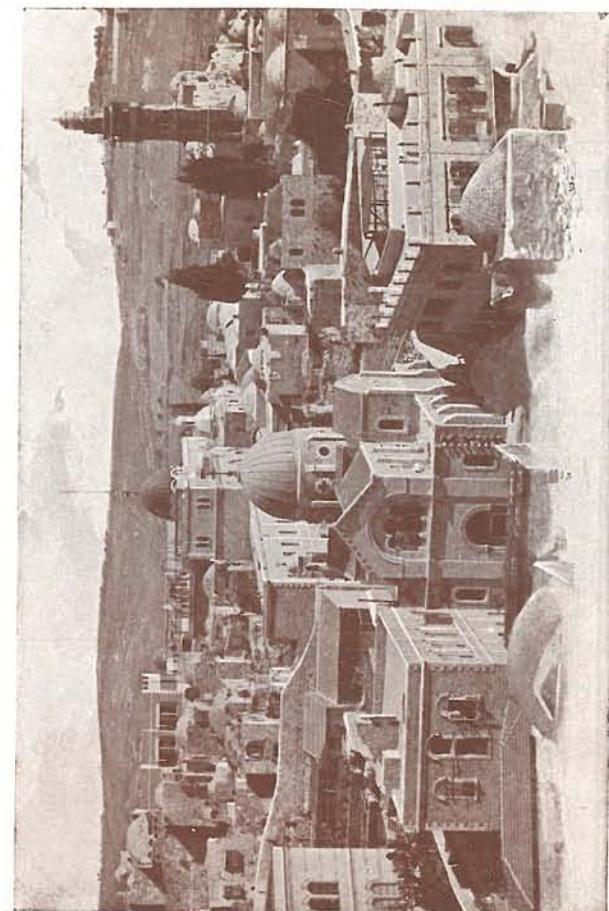
Fot. J. K.

hodili jej, a oni zatím ztratili. Slepí! Neviděli, že ne On, ale oni upadli.

* * *

Klekáme u každého zastavení na ulici, jeden předříkává, ostatní hlasitě modlí se spolu. Kolem nás chodí lidé. Jsou živé ty

ulice. I karavany oslů chtěly se prodrati úzkými uličkami. Na pokynutí strážce tureckého nás provázejícího zastavily a čekaly, až jsme se domodlili. A nikdo nám nebránil, nikdo nás neodhnáel, nikdo smích z nás si nedělal.

Pohled na část Jerusalema s chrámem katol. Arménů
u IV. zastavení cesty křížové.

Tak prodělali jsme devět zastavení v ulicích jerusalemských. Po královské cestě kříže chodí se s modlitební knihou v ruce, nikoliv s červeným Baedekrem.

Opět oklikou a sice částí ulice bazaru a pak mezi ruskou stavbou a protestantským chrámem Vykupitele vstupujeme na náměstí před Božím hrobem.

* * *

Stůj noho ! Posvátná místa jsou, kamkoliv kráčíš. Kdyby mramorem nebyla obložena, dávno byli by je poutníci rozesli po širém světě.

„A nesa sobě kříž, vyšel na to místo, které slove popravné a židovsky Golgota, kdežto ukřižovali jej.“ (Jan 19.)

„I dali mu pítí vína smíšeného se žlučí ; a když okusil, nechtěl pítí.“ (Mat. 27.)

Kdys kopce mezi sebou o přednost se hádaly — toť obsah básně Vrchlického. „Kdo z vás, bratří,“ pravil švýcarský Rig i, „může slávou rovnati se mně ? Tisíce lidí každoročně na můj vrchol vystupuje, aby zapomněli na žalost dole přetřpěné a potěšili se nejvzácnější vyhlídkou.“

Arabská rodina.

Fot. Jos. Blažek.

Štýrská Rudohora zvolala : „Byť krásá tvoje sebe větší byla, moje užitečnost tebe předčí. Už tisíce let z mých pokladů železa lidstvo si robí, čeho v domácnosti, na bojišti a v umění potřebuje.“

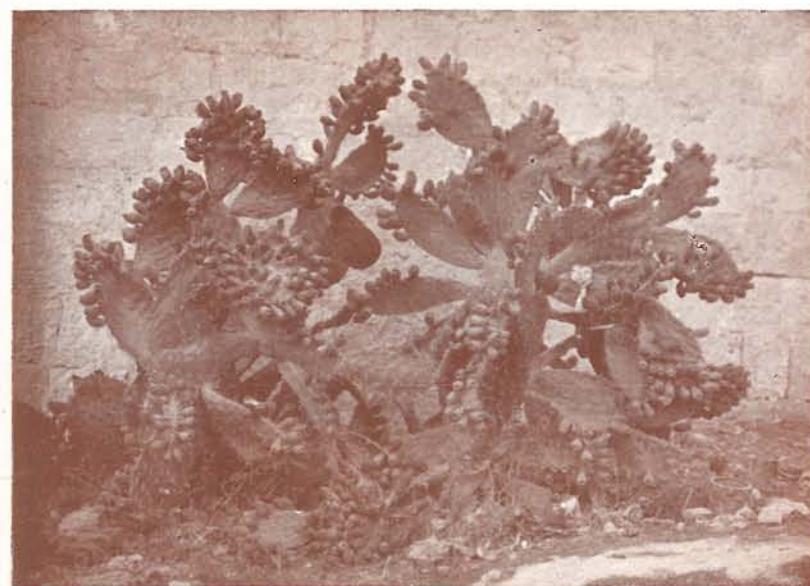
Na to Vesuv jal se mluviti: „Co užitečnost, co krásá ? Moc světem vládne. Ten je první, kdo má moc. A pohnu-li sebou, hned všude plno hrůzy.“ I počal supati a jasné slunce zakrývat, z ohniště jícnu kovy roztavené chrliti, že moře zděšením se vypínalo, a městy i kraji kolem to zatřáslo.

Tu nejvyšší pohoří světa H i m a l a j a zvolalo : „Jen povolna. Mně přece nenaženeš strachu, mnou nezaklátíš. Já ne-

vyšší jsem mezi vámi všemi. U paty mé ráj ležel, a v něm objevil se první člověk. Kdo z vás takovou slávou může se honositi ?“

Tu slova chopil se Ararat : „Ceň sebe, jak ti libo ; mé místo jest přece vedle tebe. Bůh potopu seslal a moře zemi zaplavilo. Já zachránil lidské pokolení. Kdybych archy Noemovy nebyl zadržel, veta bylo by po lidech.“

Na to Parnas ozval se : „Co na lidském jednotvárném žití, kdyby člověka nikdo pro dobro a krásu nerozehřál a neroznil ? A to vše ze mne původ má.“

Kaktus s ovocem.

Fot. Alois Mašek.

Ozval se římský Kapitol : „Čin nejslavnější s mého vrcholu byl vykonán. Na mně založen Řím. Hrstka pastýřů na obranu mečem se opasují, národy podmaňují s korunami a trůny si zahrávají a celému světu vládnou. Kdo z vás může pochlubiti se tak slavným národem jako já národem římským ?“

A byl by se pyšnil ještě dále, kdyby hora S i n a i nebyla mu do řeči vpadla a řekla : „Jednomu se Bohu tvorstvo klaní, a ten dal na mně svá přikázání.“

To řekl, a všichni vrchové mlčeli. Jen jeden vrch, ba ani ne vrch, jen pahorek z hlíny a kamení, nepatrný, jenž maličko jen

vystupoval, jen ten se odvážil teď promluviti. Když všude ticho nastalo, pravil:

Jednomu se Bohu tvorstvo klaní,
leč láska jesti jeho přikázání,
a svrchaná láska na mně skonala.

Tak řekl, a všichni vrchové statnými údy až k slunci strmí-
cí před pahorkem tím nepatrným v prach se kořili, i Sinai ve-
lebný neváhal jej ctiti, a jako vlnobití široko daleko znělo to:
O Golgota, o Golgota !

* * *

Po 18 stupních úzkých, příkrých vystupujeme na výšinu Golgoty (Kalvarie). Srdce nám buší. Ticho, jakoby někdo umíral.
I dech slyšeti a slzy padati. Jen bledé světlo olejových lamp oza-
řuje přítmí. Klekáme u místa

X. zastavení. Nemá samostatného oltáře.

Ježíš zbaven svého roucha.

Nic neměl, co by mohl nazývati svým, jen ten kus šatu od
své Matky. I ten mu vzali.

O nahradu postarali se mu u Piláta. Stojí bez roucha, a přec
oděn nachem vlastní krve.

Kdož jest to, jenž běre se z Edom, v rouše skropeném
z Bosry? Proč pak jest červený oděv tvůj a roucho tvé jako
těch, kteříž tlačí v lisu? (Is. 63.)

Od paty nohy po temeno hlavy není na něm místečka zdra-
vého. Nemá podoby ani krásy. (Is. 53.)

Budet pak krev vám na znamení. A uzřím krev a pomínu
vás. (2 Mojž. 12.)

Přistoupili jste k prostředníku Nového zákona, Ježíšovi, a
k pokropení krví, kteráž lépe mluví než Abelova. (Žid. 12.)

Na Kalvarii jsou tři oltáře vedle sebe v jedné řadě. První
jest místo, kde Pán Ježíš na kříži dokonal, tedy místo XII. za-
stavení. Oltář patří rozkolným Řekům. Těsně vedle něho je oltář
bolestné Panny Marie čili místo XIII. zastavení. Patří franti-
škánům. A třetí oltář v této posvátné trojici, rovněž františkánský
jest místo XI. zastavení.

Ježíš na kříž přibit.

„I bude řečeno: Co jsou rány tyto uprostřed rukou tvých?
I dí: Těmi raněn jsem v domu těch, kteří milovali mne. (Zach. 13.)

Popule meus, quid feci tibi? Lide můj, co jsem ti udělal anebo
v čem jsem tebe zarmoutil? Za to, že jsem tě vyvedl ze země
egyptské, připravil jsi kříž Spasiteli svému.

Zdrávas hlavo požehnaná, hrozným trnem věnčená a raněná,
zdrávas hlavo nakloněná, zkrvácená, zsinala a rozkrušená zlobou
rouhavou! Ty svatý nebes květe! Jak nyješ pod úpalem lidské
nenávisti! Bud pozdravena věčná oběti! O ruce proražené hřeby,
budte velebeny! Spásu příš z vás na hříšný svět. (Zeyer, Zahradá
mar.)

Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, takť povýšen musí být
Syn člověka, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život
věčný. (Jan 3.)

XII. zastavení. Ježíš na kříži umírá!

XIII. a XI. zastavení na Kalvarii.

Veliký kříž, na něm stříbrná postava Spasitele. Po epištorní
straně ze stříbra postava Janova, po evangelií Matky Boží.

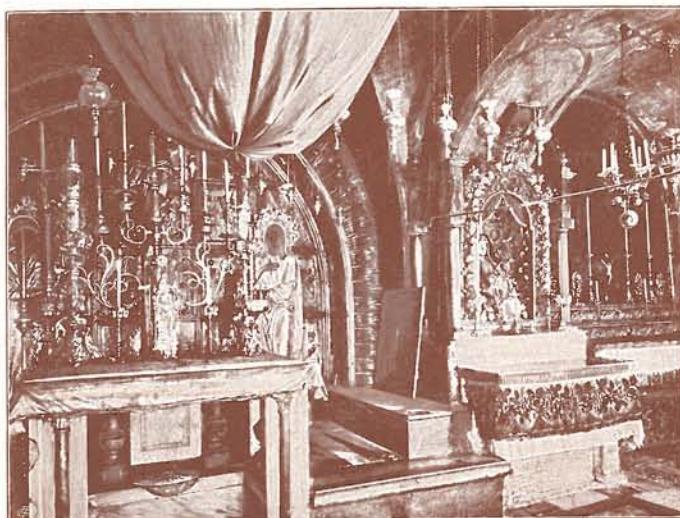
Klaníme se tobě, o Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě,
neboť zde skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil!

Snes všechnu lásku srdcí lidských! A kdyby každé z nich
bylo srdcem sv. Františka Serafského, a ty je všechny položil
na oltář u zastavení XII., jen jiskérky v popeli byly by to
proti žáru slunečnímu. Zde místo lásky a milosrdenství, jemuž
rovna na světě není.

Ecce lignum crucis, ejhle, dřevo kříže, na němž pněla Spásu
světa. Pojdete, pokloňme se!

Crux fidelis, inter omnes
arbor una nobilis,
nulla silva talem profert,
fronde, flore, germinate.
Dulce lignum, dulces clavos,
dulce pondus sustinet.

Sola digna tu fuisti
ferre mundi victimam
atque portum praeparare
arca mundo naufrago,
quam sacer crux perunxit
fusus Agni corpore.

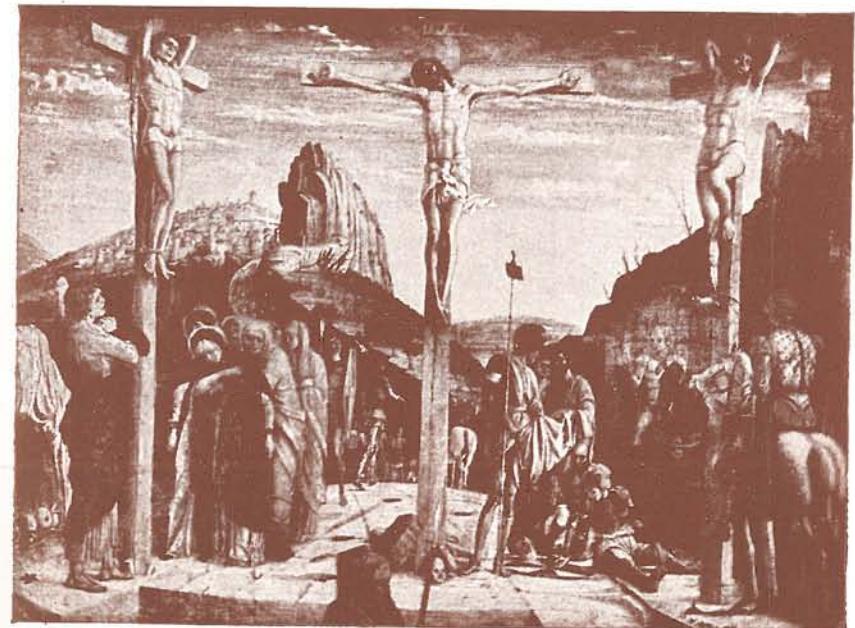
XII. a XIII. zastavení na Kalvárii.

Kříži drahý, neskvěje se
strom nižádný jako ty,
květů, luppení, klí v lese
neviděl té krásoty,
sladký strom hřeb sladký nese
drahé břímě sladkoty.

Jenom tys byl udůstojněn
nésti světa výplatu;
za koráb jsi Bohem strojen
k věčné smrti odvratu,
krví Beránkovou spojen
smazals naši zátratu.

Přistup s láskou k hoře myrrhové a k pahorku kadidlovému, a porozumíš, že Bůh miloval svět ! Vždyť jenom lásku lásku ocení.

O Jezu, o to jediné
Tě s lepším lotrem prosíme,
i nám rač hřichy prominout,
a když se skončí naše pout,
rač k řadru svým nás přivinout !

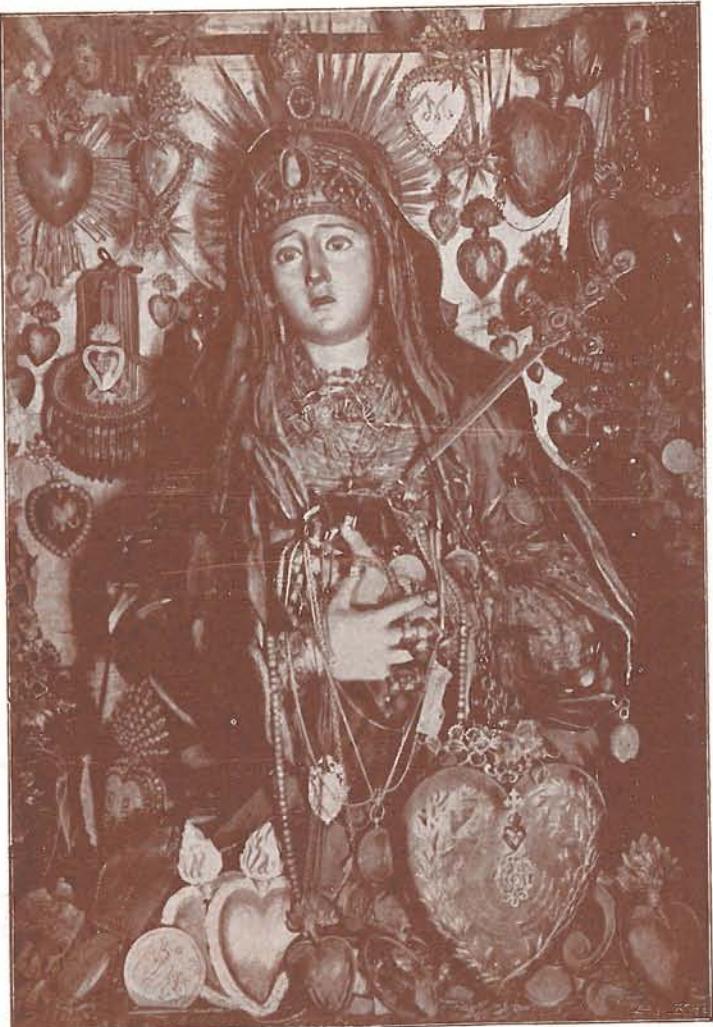
Mantegna. Ukřižování.

Po epištorní straně vedle sochy miláčka Páně kovová plotna a v ní šterbina, kudy natažené prsty lze prostrčiti. Pod plotnou je trhlina vzniklá při smrti Páně, jež se táhne ne po, nýbrž proti vrstvám kamene a jde až do kaple Adamovy.

Až uslyšíš páteční zvon, pozdrav Kalvárii ! A až v postě zpívati budeme píseň o sedmi slovech Páně „Když na kříži Pán Kristus pněl“, poletí myšlenky naše až k rozpuklé skále kalvárske, a prositi budeme, bychom pokaždé tak vroucně ji zpívali, jako nám dopřáno bylo si ji zazpívat ve svitu kalvárských lamp.

Lampa na lampě
na Kalvarii
svítí za oběť
Kristu, — Marii.

Ještě více tam
slzí zazáří,
co tam věřícím
stekou po tváři.
(Travěnec.)

Panna Maria bolestná na Kalvarii.

Dokonáno jest. Odcházejí, prchají s Kalvarie. Ite, missa est!
Jen bězte, oběť už je skončena! Jen ona neodchází.

Stála truchlá v bolné ráнě
pode křížem Matka Páně,
když Syn její na něm pněl.
Duši její přeubohou,
zkormoucenou pro strast mnohou
přeostrý meč otevřel.

Malý oltář velikého hoře. Oltář XIII. z a s t a v e n í.
Ježíš položen na klín Matky své.

Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!

Komu přirovnám tebe anebo komu připodobním tebe,
dcero jerusalemská, komu tě rovnou učiním a potěším tě, panno,
dcero sionská? Nebo veliké jest jako moře potření tvé. Kdož tě
zhojí (Pláč Jer. 2.)

Buď pozdravena s tou drahou tíží, která na tvých nyní spočív kolenách. Maria, jak svět se prohřešil! Hledí e nebesa! Hledí země! Ty země, která Pánu patříš a jež jsi jej neznala! Maria, pozdravena budíš v ponížení svém, jež budeš žezlo třímati na věky. Tvoje bude krásá a sláva nebeská. U nohou tvých měsíc bude, kol skráně tvé rozkveton hvězdy a nad temenem tvé hlavy se slunce zaleskne, ty slunce světa, luno čistoty, o hvězdu jitřní neskonale jasných budoucnosti dnů! (Zeyer, Zahrada mar.)

S tebou líbáme to svaté tělo,
které za hřích světa v mukách pnělo,
líbáme i krve krúpěje,
z nichž nám vzešla spásy naděje.

Sem pojď ty, jenž štětem a dlátem vládneš, zde urovnej svoje myšlenky, zde prodchni je láskou s nebes, a pak jdi, a vnes je na plátno, vtěl je v kámen!

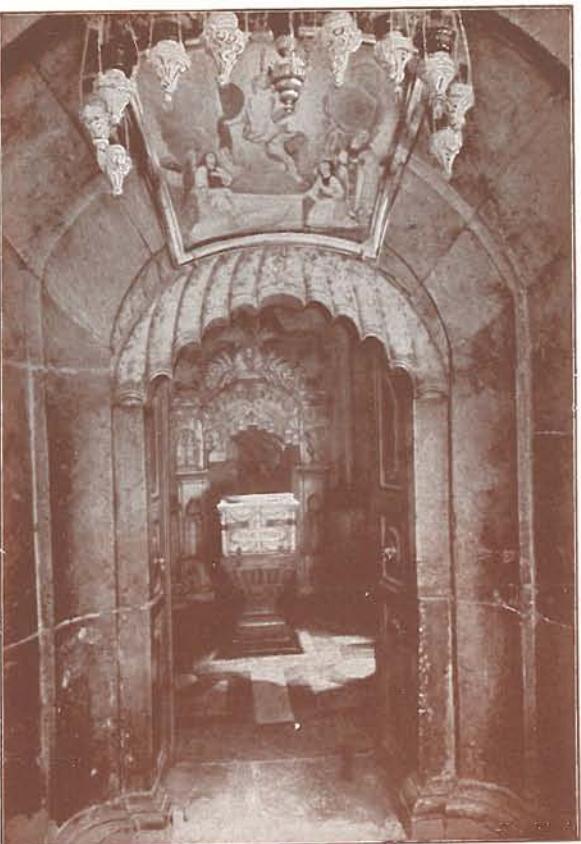
Ty, Matko bolestná, kterou za protektorku spolku svého palestýnského jsme si vyvolili, přivedla jsi nás ponejprv k sobě! Vypros nám též milosti ještě mnohokráte!

Potom pak prosil Piláta Josef z Arimatie, aby mohl sníti tělo Ježíšovo. I dopustil Pilát. Přišel tedy a sňal tělo Ježíšovo. Přišel pak i Nikodém, nesa smíšeninu myrry a aloë okolo sta liber. Tedy vzali tělo Ježíšovo a obvinili je prostěradly s vonnými věcmi, jakž obyčej jest Židům pochovávat. [Jan 19.]

Rozloučivše se s Kalvarií, sestupujeme ke kameni Pomazání. Je ihned proti vchodu do chrámu. Deset bělostných jak úběl lamp hoří nad ním. Po obou stranách je rozestaveno po třech nádherných svícnech. Patří společně katolíkům, Řekům, Armenům a Koptům. Kámen tento kryje místo, na něž polo-

ženo tělo Spasitele, než-li mělo do hrobu býti položeno. Je obdélníkový, délky 2·70 m a šířky 1·30 m. Řekové a Arméni dávají si dle jeho rozměrů hotoviti rubáš, jejž pak na kameni tom dotýkají.

U kamene toho není zastavení křížové cesty. Odtud, zahnuvše v levo obloukem přicházíme ku XIV. z a s t a v e n í.

Vchod do kaple Božího hrobu.

Jest to kaple Božího hrobu a střed celé mohutné rotundové budovy chrámu Božího hrobu.

Byla pak na místě, kde ukřížován byl, zahrada a v zahradě hrob nový, v némž ještě žádný nebyl pochován. Tu tedy pro den připravování židovský, že blízko byl hrob, položili Ježíše. [Jan 19.]

Sešla se knížata kněžská a fariseové k Pilátovi řkouce: „Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl ještě živ jsa: Po třech dnech zase

vstanu. Rozkaž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby snad učedníci jeho nepřišli a neukradli ho a nefekli lidu: Vstal řest z mrtvých. I budeť poslední blud horší nežli první.“ Řekl jim Pilát: „Máte stráž, jděte, ostříhejte, jakž vité!“ A oni odšedše, osadili hrob strážnými, započetivše kámen. [Mat. 27.]

Umlklo Hosanna i Ukřížuj! Odešla Matka i apoštol. Zapadl kámen i poslední paprsek sluneční. Po týdnu, velkém týdnu, sobota odpočinku.

Lide můj! To vše jsem podstoupil,
bych tě z hříchu, z pekla vykoupil.
Hled, ó hled, by spasné moje dílo,
tobě v pravdě spásonosné bylo!

IV. skupina poutníků.

Fot. Alois Mašek.

Na cestě k francouzskému hospici.

Fot. J. K.

XXVIII.

Kaple hrobu Páně.

*A*urora coelum purpurat.

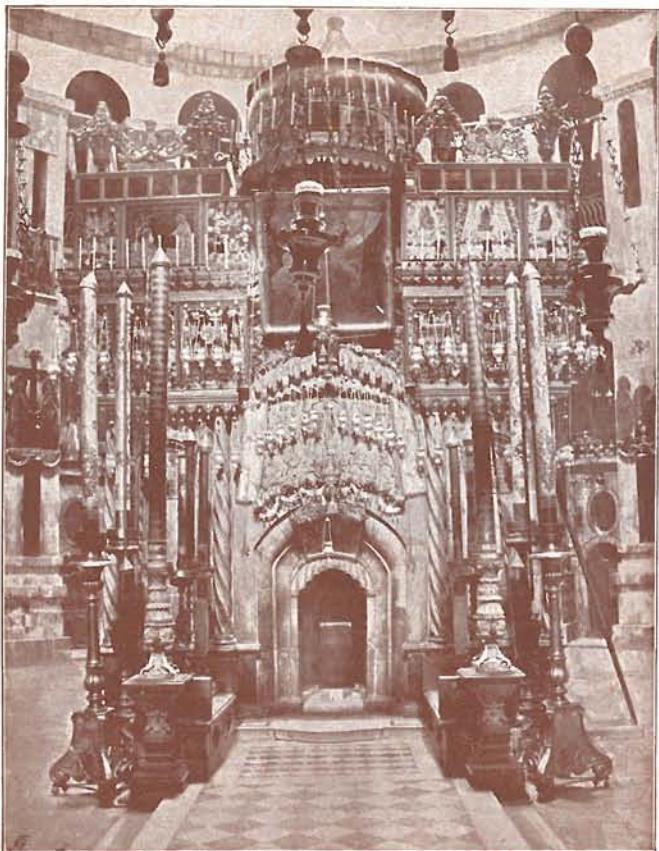
Aj, blankyt úsvitem se rdí,
vzduch jásotem se slavným chví,
svět u vítězný dal se ples
a peklo schvátil strach a děs.

A když pominula sobota, Marie Magdalena a Maria Jakobova a Salome nakoupily vonných mastí, aby přijdouce pomazaly Ježíše. A velmi ráno první den po sobotě přišly k hrobu, ano již slunce vzešlo. I pravily vespolek: „Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?“ A pohledše, uzřely kámen odvalený; byl zajisté veliký velmi. A všedše do hrobu, uzřely mládence, an sedí na pravici, oděného rouchem bílým, i ulekly se. Kterýžto řekl jim: „Nebojte se! Ježíše hledáte nazaretského, ukřížovaného; vs alť jest, není ho tuto. Aj, místo, kde jej byli položili. Ale jdě'e, povězte učedníkům jeho i Petrovi, že vás předejdete do Galilee. Tam jej uzříte, jak pověděl vám. [Mat. 16.]

Drahocenný svícen
ve chrámě Božího
hrobu.

Raduj se a vesel se, Panno Maria, alleluja.
Vstalť jest zajisté Pán právě, alleluja.

Baldachýn, pod ním monstrance se Sanctissimem, kolem ní dým vonného kadidla, hořící svíce, korouhve, paškál, údery zvonů, jásavá píseň a do ní vpadající zvonky ministrantů, klečící zástupy, přeplněný chrám — to vše prošlo sladkými vzpomínkami, když dopráno nám pokleknouti tam, kde kámen, základní kámen naší

Kaple Božího hrobu.

víry. „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné jest kázání naše, marná i víra vaše.“

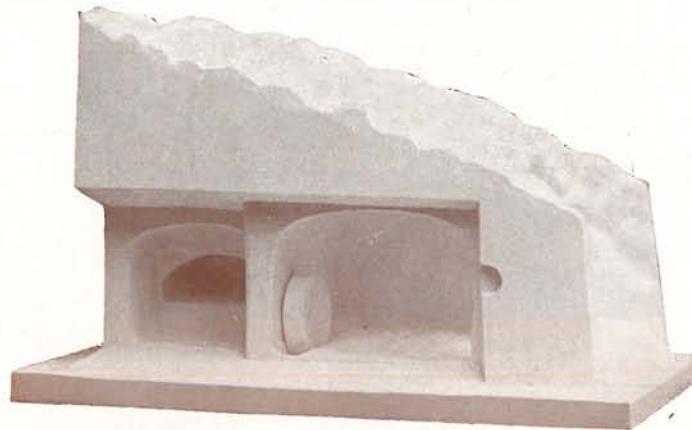
Ó, smrti, kde jest vítězství tvé?

Z nynější podoby hrobu bychom původní jeho podoby nepoznali. Ze sv. evangelií víme, že nedaleko místa, kde Kristus Pán umřel, byla zahrada a v ní hrob nový ve skále vytesaný. A dnes po skále ani zmínky; místo toho stojí tam čtverhranná

vysoká kaple. Vznikla tím, že ku stavbě basiliky Konstantinovy skály odtesáno tak mnoho, až zůstal pouze ten kus, který ukrýval jen místo, kam položili tělo Ježíšovo. I předsíň, do které se vstupovalo z venku a kterou bylo nutno projít, než se přišlo k místnosti hrobu (t. zv. kaple andělská), odtesána.

Zbylému kusu skály dána podoba krychle, jejíž zevnějšek ozdoben byl sloupy až do výše římsy, a nad římsou zbudována čtyřboká pyramida. Vnitřek místnosti skalní zůstal nezměněn, jen to místo, kde leželo tělo Spasitelovo a jež mělo podobu lavice se žlabovitou prohlubeninou pro tělo, bylo pokryto deskou mramorovou.

Křížákům nezdál se hrob tento býti dosti krásným. Přidali především předsíň (t. zv. kapli andělskou), nad hroboem vystavěli

Jak asi vypadal hrob Krista Pána. (Model sádrový.)

umělecky pracovanou vížku spočívající na sloupcích a vybíhající v malou kopuli, nad níž stála veliká stříbrná socha Spasitele. Zevně na západní straně kaple zbudovali oltář chráněný balda-chýnem, jenž sloužil za oltář hlavní.

R. 1212. také vnitřek kaple pokryt deskami mramorovými.

R. 1555. obnovil kustos Sv. země P. Bonifác z Dubrovníka mramorové obložení kaple, aniž by byl na této něco pozměnil.

Totéž učinili r. 1808. pravoslavní Řekové, od kteréžto doby nejen že zmizely latinské nápisy a nahrazeny byly řeckými, nýbrž i pírozený skalní strop byl pokryt deskami mramorovými. Na vršek kaple přidali nepěknou galerii a doprostřední cibulovitou, do špice vybíhající kopuli. Obrazy po zevnějších stěnách rozvěšené nemají pražádné umělecké ceny; až zarázejí svou primitivností.

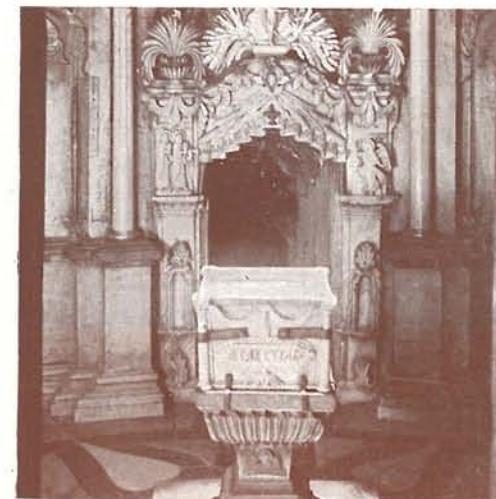
Kaple je ověšena množstvím lamp, a po obou stranách vchodu jsou svícny se svícemi, jež velikostí svojí poutají pozornost.

Rozměry kaple jsou tyto: délka 8·25 m, šířka 5·55 m, výška 5·50 m.

Nad vchodem, jenž jest od západní strany, jsou tři obrazy vzkříšeného Vykupitele: spodní patří Arménům, střední Řekům, a nad nimi je obraz františkánům nálezející, jichž znak je na obraze. Po stranách vchodu jsou točené sloupy.

K porozumění místu hrobu Páně jest třeba znáti, jak Židé pochovávali.

Velice názorně podávají různé způsoby pochovávání židovského t. zv. hroby královské za městem stranou silnice

Kaple andělská.

vedoucí do Sichemu. Dle těchto vzorů, jakož i dle rozměrů hrobu Páně sestavili Assumptionisté model znázorňující, jak pravděpodobně vypadal hrob ve skále u Kalvarie. Katechetský spolek brněnské dieceze na popud členů, kteří letos navštívili Sv. zemi, dal dle vzoru Assumptionistů pořídit rovněž model hrobu Páně, jenž mnohou až dosud špatnou představu o hrobu ve skále opravuje. Obraz modelu tohoto podáváme na str. 250.

Zvenčí (z prava) vchází se do první místnosti, z této po odsunutí kulatého kamene, jenž nahore v čepu se otáčí, vejde se do druhé místnosti. První místností jest předsíň, t. zv. kaple andělská, druhá místnost je místo, kam položeno bylo tělo Spasitelovo. Tuto druhou místnost, tedy vlastní hrob, uzavírá kámen hrobový.

Obě místnosti jsou velmi malé, a druhá ještě menší než první, tak že najednou může v ní míti místo nanejvýš 5 osob.

Nynější předsíň není původní; pochází od Řeků z r. 1808., kteří udělali do ní z okénka, jimiž v neděli velikonoční kněží podávají kolem stojícím svatý oheň. Andělskou zově se tato předsíň proto, že tam uzřely ženy ke hrobu přicházející anděla v rouše bílém. Kus kamene, na němž anděl seděl, a jenž uzavíral hrob Spasitele, jest právě uprostřed této místnosti na podstavci. Se stropu visí 15 drahocenných lamp, z nichž 5 františkánských, 5 řeckých, 4 armenské, 1 koptická.

Velmi nízkým vchodem vejdem do druhé místnosti. Večer Velkého pátku a ráno neděle Velikonoční! Nevidíš, že 43 lamp tam hoří, ba ani vůbec nepozoruješ, že světlo v ní je světlo lamp.

Vnitřek kaple Božího hrobu.

Tam zcela jiné myšlenky zaujaly ducha tvého. Smrt a život. Zasévá se tělo porušitelné, vstane neporušitelné.

Zadní stěnu kryje mramorový relief z mrtvých vstalého Spasitele, jenž patří Řekům, stříbrný relief, dar to kardinála Antonelliho z r. 1876. patří františkánům, a obraz v pravo visící, tutéž znázorňující scénu, patří Armenům.

Ze 43 lamp s věčným světlem patří po 13 katolíkům, Řekům a Armenům, 4 Koptům.

Že každý z kněží poutníků touzí po té milosti, aby mohl celebrovat na hrobě Spasitele, není divu. Při tak velkém počtu kněží, jako bylo při naší pouti (153), mnohým toho štěstí se nedostalo.

Čas, ve kterém poutníkům kněžím bylo volno celebrovat v Božím hrobě, počínal hned po konci bohoslužeb armenských až do 7. hod. ranní, kdy je poslední, zpívaná mše sv.

Armeni konají své bohoslužby v Božím hrobě v noci. Kdy skončí, není jistó. Jakmile však skončí, už mohou začít katolíci.

Proto někteří z našich kněží, losem určení, záhy opustili jídelnu, aby byli ve chrámě dříve než turecký vrátný jej zavře.

Ke chrámu je přistaven malý klášter františkánský s kuchyní, jídelnou a několika cellami. V jedné větší jest několik lůžek vedle sebe, na nichž přenocují ti kněží, kteří mají sloužiti mše sv. hned po službách armenských. Bratr sakristán je budí. Někdy mohou začít už po 1 hod. v noci. Jindy skončí Armeni až po hodině čtvrté. O $\frac{1}{25}$. hod. vrátný chrám otevře, a tu přicházejí ze svých hospiců jiní kněží poutníci. Jest se jim však vždycky vykázati v sakristii lístkiem, jenž večer před tím byl jim odevzdán, že jsou určeni k celebrování v kapli Božího hrobu.

Ještě nežli vrátný otevřel, stávaly postavy poutnic a poutníků před portálem, nemohouce se dočkat, až pokleknou bud u Božího hrobu nebo na Kalvarii. A nebylo mše sv. na těchto svatých místech, aby při ní nepřistupovaly zbožné duše ke sv. přijímání.

A kdykoliv ve volné chvíli přišel jsi v tato místa, vždycky jsi tam našel někoho s bílou páskou a červenými na ní vyšitými křížky. Tam přinášeli svoje radosti i žalosti, tam obětovali se božskému Spasiteli, a přednášeli svoje prosby, tam modlili se za ty, kteří nás za otčenášek prosili, i za ty, kteří o to neprosili.

Ekypáž se ženami arabskými.

Relief z portálu Božího hrobu.

XXIX.

Svatyně chrámu Božího hrobu.

Fellah.

Stojíme u vchodu do sakristie františkánské. Vyzvánějí. Bratr františkán rozdal nám tenké svíčičky. Čekáme, až v choru domodlí se kompletář, abychom se přidali k průvodu. Františkáni denně konají tento průvod ke všem důležitějším svatyním chrámu Božího hrobu. A není jim dovoleno pod žádnou výminkou ho opomenouti.

Tři františkáni kněží v rochetách, z nichž jeden má stolci, vedou průvod ten. Ostatní synové sv. Františka jdou za nimi. Také řeholníci a řeholnice z jiných jerusalemských klášterů přicházejí před 4. hodinou a s nimi po případě i děti, které vyučují nebo opatrují, aby doplnili průvod. Antifony, hymny a příslušné modlitby mají v knížce pro tyto

průvody zvláště vydané. I mezi nás kněze několik jich rozdali, abychom mohli s nimi zpívat.

Než-li se františkáni domodlí hodinky kněžské, prohlédneme si sakristii jejich. Chová ve svých útrobách vzácnou reliquii, totiž meč, ostruhy a kříž prvního křesťanského krále jerusalemského, Bohumíra Bouillonského. Zdejšímu klášteru došlo se meče darem od biskupa v Nazaretě ve 13. století. Jest bez ozdob. Patriarcha jerusalemský používá ho při pasování na rytíře rádu Božího hrobu.

Průvod začal zrovna vedle sakristie v tak zv. kapli Zjevení se. Jest to jediné místo ve velechrámu, jež výhradně františkánům patří, a zároveň jediné místo, kde Kristus Pán pod způsobami chleba zvolil příbytek svůj. Kaple tato má tři oltáře. Na prostředním je svatostánek a nad ním veliký obraz představuj-

jící, jak Pán Ježíš vzkříšený ukazuje se Matce své. Odtud i název kaple.

U tohoto oltáře průvod začíná známou modlitbou, kterou kněz zpívá před udělením svátostného požehnání.

Na to kněz průvod vedoucí odejde k oltáři po straně epistolní. Ostatní zůstávají klečeti buď na zemi nebo v lavičkách. Postranní tento oltář zove se „*u sloupu bičování*“. V něm

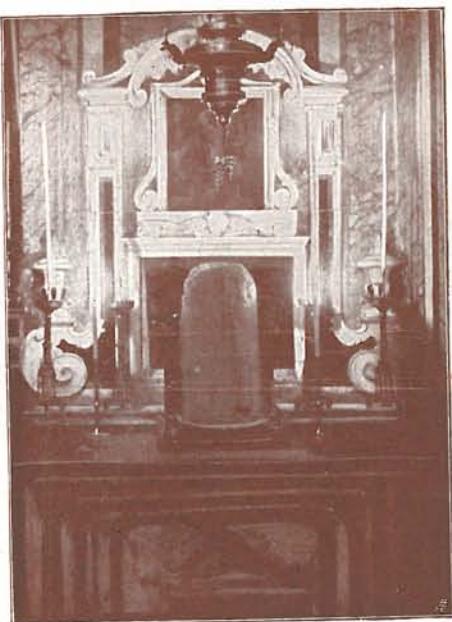

Kaple nejsv. Svátosti ve chrámě Božího hrobu.

uchovává se velice vzácná reliquie, totiž kus kamenného sloupu, u něhož byl Kristus Pán bičován. Je z porfyru výšky 60 cm a šířky 30 cm.

Z tvrze Antonie byl sloup, u něhož byl Pán Ježíš bičován, dopraven na Sion. Sv. Jeroným jej viděl ve chrámu sionském. Arkulf, jenž asi r. 685. navštívil svaté město, už se nezmíňuje o sloupě ve chrámu na Sionu, nýbrž pouze o jakémusi kameni, „na němž — jak se povídá — Kristus Pán byl bičován“. Rovněž

žádný z poutníků od 6. do 12. století nezmiňuje se, že viděl sloup bičování. Zdá se, že při dobytí Jerusalema od Peršanů r. 614. zmizel. Od 12. století jsou už zmínky o 3 sloupích bičování (po případě o 3 kusích sloupu bičování). Těžko se dá ovšem o nich dokázati, že jsou pravé. Jeden byl od kardinála Colonna, legáta papeže Honoria III., v r. 1223. z Jerusalema přivezen do Říma a umístěn v kostele sv. Praxedy, a druhý mají františkáni ve zmíněné kapli. Třetí ukazují Armeni v kapli na tradicionelním místě domu Kaifášova.

Oltář se slouolem bičování ve chrámě Božího hrobu.

co kopány díry pro tři kříže. A opět vystrídá se pořádek pobožnosti takto: dozpíván hymnus, pak antifona, verš, responsoriun a orace. Každé z míst okuřuje se kadidlem.

Ctvrté místo, k němuž bere se průvod, je kaple zasvěcená události, jak rozdělili si vojáci roucho Spasitele (ad locum divisionis vestimentorum Christi).

Vojáci pak, když jej ukřížovali, vzali roucho jeho a učinili čtyři díly, každému vojáku díl, a sukni. Byla pak sukňa nesešívána od vrchu všecka veskrze setkaná. Protož řekli mezi sebou: Neroztrhjeme ji, ale losujme o ni, či bude, aby se naplnilo písмо, kteréž di: Rozdělili

Oltář po evangelní straně kaple Sanctissima choval do roku 1557. část svatého kříže. Toho roku Armeni jej uloupili.

Dozpíván latinský hymnus na bičování se vztahující, kněz říká antifonu a verš, ostatní odpovídají, pak zase kněz modlí se oraci, mezi níž všichni líbají zem. Modlitbou Páně a pozdravením andělským a Sláva Otci k vůli získání odpustků pobožnost u oltáře „sloupu bičování“ končí.

Silný a plný baryton zazníl začátek dalšího hymnu; při druhém jeho verši vypadají ostatní a zpívají kráčejíce k místu „žaláře Pána Ježíše (ad carcere)“. Místo toto patří

sobě roucho mé, a o oděv můj metali los. A vojáci to zajisté učinili.
[Jan 19.]

Kaple tato velmi chudičká patří rozhodným Armenům. Páté místo průvodu jest kaple nalezení sv. kříže (ad locum inventionis s. crucis). Jest nutno sestoupiti po 28 schodech pod zemi do kaple sv. Heleny a z ní ještě níže po 13 schodech (celkem 11½ m pod zemí). Patří františkánům. Jest celá ve skále. Asi bývalá to cisterna. Do ní vložen byl kříž Kristův i obou lotrův a zaházen. Oltář v ní ozdoben železnou sochou sv. Heleny v nadživotní velikosti držící v rukou veliký kříž. Oltář i socha jest dar arcivévody Maxmiliána (pozdějšího nešfastného císaře

Kaple nalezení sv. kříže ve chrámě Božího hrobu.

mexického), jenž r. 1855. navštívil toto místo a dojat jeho chudobou, obohatil je darem témito.

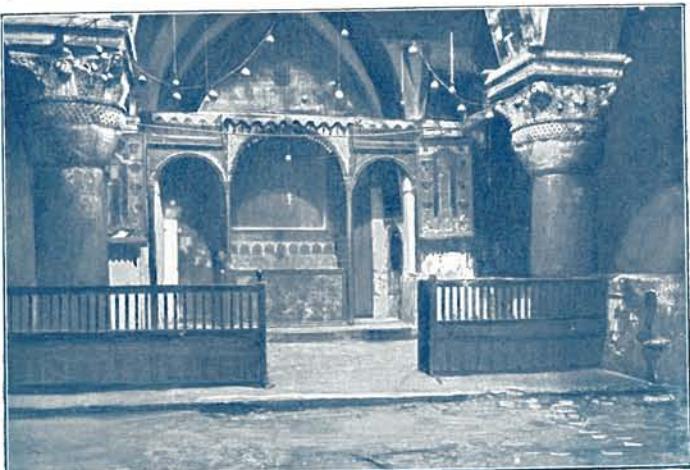
Františkáni denně v ní slouží mše sv. a 3. května, o svátku nalezení sv. kříže, konají zde slavnost.

Šimon Cyrenský — sv. Helena. Onen nese dřevo potupy. Byl venkován, a nechtěl se dřeva toho ani dotknouti. A po čase! Cisařovna dává po něm pátrati jako po památce nejdražší a vrací je světu. A jeho obraz — znamení spásy. Stojí kříž, když zmítá se svět.

Stoupáme zase zpět do kaple sv. Heleny. V ní jest šesté místo průvodu. Kaple tato jest ze všech menších svatyn

Božího hrobu nejkrásnější, ač i ona ve stavu velmi sešlému. Mezi pohlednicemi znázorňujícími místa z velechrámu jsou pouze: kaple Božího hrobu, tři oltáře kalvárské a kaple sv. Heleny. Tedy tak krásná, že stojí za to, aby byla ofotografována. A jméno svaté Heleny! Neocenitelné zásluhu má tato matka Konstantinova. V historii svatých míst v Jerusaleme i jiných ve Sv. zemi vždy znova objevuje se její jméno. Až žasne člověk, jakou činnost dovedla vyvinouti svatá tato císařovna.

Kaple sv. Heleny leží vně velechrámu $8\frac{1}{2}$ m pod zemí. Její klenba je podepřena čtyřmi sloupy s jemně pracovanými hlavi-

Kaple sv. Heleny ve chrámě Božího hrobu.

cemi, jež tvoří z ní kapli třílodní. Patří Abessýnským, kteří za poplatek dovolují Armenům konati v ní bohoslužby.

Z kaple sv. Heleny jde průvod zase vzhůru do chrámu Božího hrobu a kráčí na levo do kaple potupného sloupu sem přeneseného, na němž prý Kristus Pán seděl, když

žoldněři vzavše Ježiše do radního domu, shromáždili k němu celou rotu. A svlekše ho, přioděli ho pláštěm šarlatovým a spletše korunu z trnů, vstavili na hlavu jeho a dali třtinu v pravou ruku jeho a klekajice před ním, posmivali se jemu řkouce: „Zdráv buď, králi židovský!“ A plivajice na něho, brali třtinu a bili hlavu jeho. [Mat. 27.]

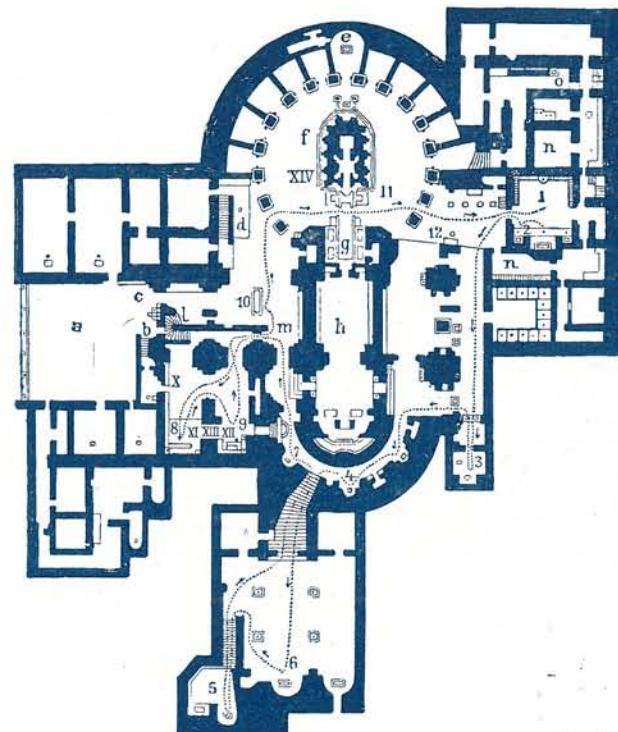
Kaple tato je majetkem Řeků.

Za zpěvu hymnu „Vexilla regis prodeunt“ (Prapor Krista Krále vlaje) vystupuje průvod na Kalvárii, kdež u XI. zastava

vení křížové cesty jest osmé zastavení průvodu. Jediné to místo na světě, kdo možno se modlit:

„Zbodli zde ruce mé i nohy mé a sčetli všecky kosti mé.“

Po deváté zastavuje průvod u místa, kde vztýcen byl kříž, tedy u XII. zastavení cesty křížové.

Půdorys chrámu Božího hrobu.

a. Náměstí.	1. Kaple nejsv. Svátosti.
b. Vchod do kaple francské.	2. Oltář se sloupem bičování.
c. Vchod do chrámu.	3. Místo žaláře.
d. Místo, kde ženy stály.	4. Místo rozdelení rouch.
e. Hrob Josefa z Arimatie.	5. Kaple nalezení sv. kříže.
f. Kaple Božího hrobu.	6. Kaple sv. Heleny.
g. Františkánský chor.	7. Místo potupného sloupu.
h. Řecký chor.	8. Místo přibití na kříž.
l. Schody na Kalvarii františkánské.	9. Místo smrti Páně.
m. Schody na Kalvarii řecké.	10. Kámen pomazání.
n. Klášter františkánský.	11. Kaple Božího hrobu.
o. Společná cisterna.	12. Oltář sv. Magdaleny.

Zastavení křížové cesty ve chrámu Božího hrobu označeny římskými číslicemi X, XI, XII, XIII, XIV. — Cesta každodenního průvodu je na půdorysu vyznačována.

V zemi jest kulatý stříbrem pobity otvor, nad nímž zvedá se oltář v podobě stolu rovněž stříbrem pobity. Nad oltářem je kříž a na něm obraz Ukřižovaného hlavou obráceného k západu. Shybáme se, abychom místo pod oltářem políbili.

Po obou stranách asi půl druhého metru od místa kříže jsou v podlaze dvě místa pokrytá černými, kruhovitými kameny na místech, kde stály kříže lotrů.

Mezi křížem Krista Pána a lotra po levici jest památná a podivuhodná trhlina, jež povstala při smrti Páně. Po obou stranách oltáře jsou obrazy Panny Marie a sv. Jana v životní ve likosti.

Četné stříbrné lampy nejčistším plněným olejem olivovým hoří ve dne v noci před oltářem.

Katolíci nesmějí na něm obětovati mše sv. ; modliti se však u něho mohou, libati místo sv. a dotýkati na něm devotionalie. Při každodenním průvodě mají františkáni právo před ním konati pobožnost. Na velký pátek zpívá jáhen slova : „A nakloniv hlavu vypustil duši“ na tomto místě, a večer téhož dne koná tu kustos Šv. země uchvacující obřady sejmoutí s kříže.

Desáté zastavení jest u k a m e n e p o m a z á n í. Podle exegetův odvolávajících se na příslušné místa evangelií nebylo mrtvé tělo Krista Pána mastí pomazáno čili nabalsamováno, nýbrž bílé plátno posypáno roztlučenou myrhou, aloí a vonnými příasadami a do takto upraveného plátna celé tělo Spasitelovo zamotáno. Zbytek vonných těchto příasad vysypán do hrobky. Protože blížila se hodina, kdy začínaly židovské svátky, bylo třeba si pospíšiti s úpravou mrtvoly do hrobu.

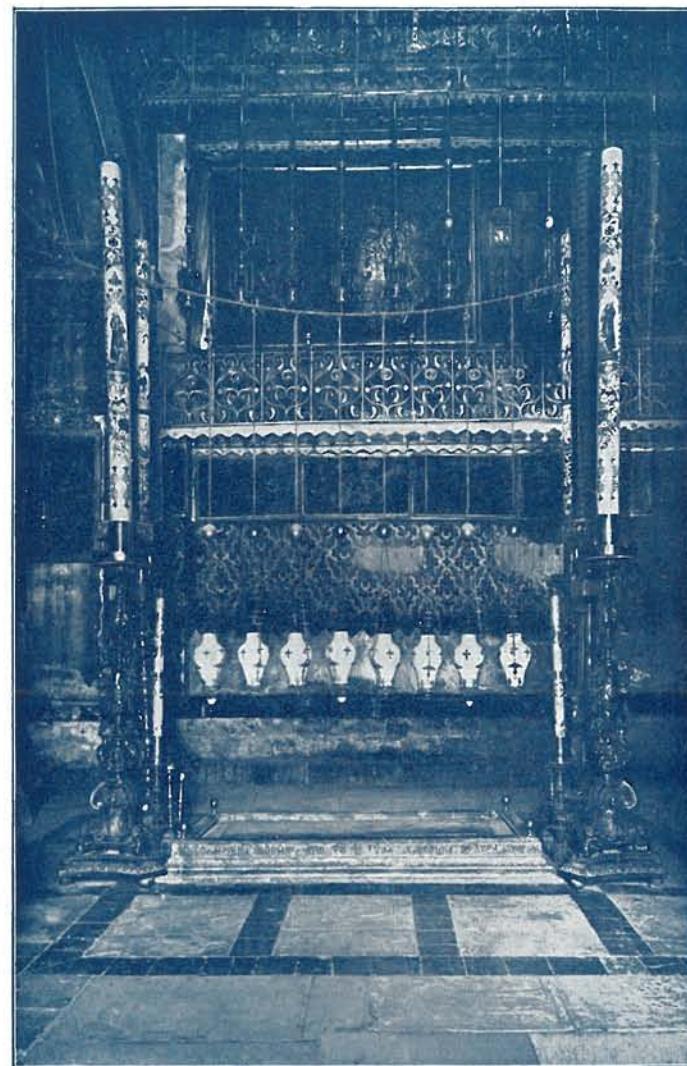
Před k a p l í Božího hrobu zastavuje se průvod po jedenácté. Obsah zpěvů a modliteb není z velikého pátku, nýbrž z velikonoční neděle.

Dvanácté zastavení průvodu jest v k a p l i s v. M a g d a l e n y. Dle ústního podání stojíme na místě, kde Pán Ježíš po vzkříšení ukázal se sv. kajícnicí Marii Magdalské. Oltární obraz znázorňuje tuto scenu. Kaple patří františkánům. Jsou v ní i varhany.

Na to průvod vraci se do kaple nejsvětější Svátosti, kde modlitbami u hlavního oltáře končí. Pak je loretánská litanie, a po sváostném požehnáním účastníci se rozcházejí.

* * *

Kromě těchto posvátných míst ve chrámě Božího hrobu jsou ještě jiná. I o nich třeba se zmíniti.

Kámen pomazání při vchodu do chrámu Božího hrobu.

Vstoupíš-li na Kalvarii ku zastavení X., uzříš po pravici ve zdi zamířované okno. Toto vede do kaple, jež ku budově chrá-

mové z venku z náměstí je přistavěna. Nazývá se kaple francouz, a jest přístupna z náměstí chrámu. Vchod do ní jest na pravo od hlavní brány. Kaple jest na místě, kde podle ústního podání stála Panna Maria, sv. Jan a zbožné ženy, když hřeby probíjeny ruce a nohy Spasitelovy. Obraz znázorňující bolesti Matky Boží, miláčka Páně a sv. Magdaleny jest úchvatný. Okna malovaná představují děje z utrpení Páně.

Pod touto kaplí rovněž z venku jižní zdi chrámové jest kaple kajnice sv. Marie Egyptské. Patří Řekům. Dívka tato vedla 17 let bohopustý život. Chtejíc jednou při veliké slavnosti povýšení sv. kříže vejiti do chrámu Božího hrobu, byla zadržena neviditelnou mocí. Překonavši leknutí, vstoupila do davu lidu a pokusila se znova vstoupiti do chrámu, byla však opět tažemnou mocí zadržena. A když i při třetím pokuse totéž se stalo, zachvěla se hrůzou. Ve svědomí ozval se jí hlas, že pro množství hřichů svých není hodna spatřiti posvátné dřevo kříže, na němž Spasitel umřel. Dala se do pláče, a poprvé v životě litovala hořce nepravostí svých. A pokání činila 46 let na poušti za Jordánem.

Ve skále kalvarské pod místem smrti Páně jest kaple Adamova. Patří Řekům. Trhlina ve skále od místa označeného u XII. zastavení stříbrnou plotnou jde až do této kaple, do hloubky 5 m. Název kaple původ má ve zbožném vypravování: Adam prý byl pochován pod Kalvaríí. Krev stékající s kříže trhlinou smáčela lebku Adamovu. Že s historií nemá tato pověst a tudiž ani stejnojmenná kaple co činiti, jest samozřejmo. Mýšlenku vykoupení pokolení lidského oděla zbožná mysl v toto roucho, jemuž i malíři nejdou výraz dávají znázorňujíce pod křížem lebku.

Pověst tato byla však už za dob křížáckých. Oni totiž zřídili v kapli Adamově oltář „u svaté krve“, na němž obětovány mše svaté za zemřelé, dokud kaple patřila katolíkům.

Zrovna vedle ní jest kaple Melchisechedova. Je prý tam dle pověsti pochován Melchisedech.

Před kaplí Adamovou jest místo bývalých hrobů křížáckých králů jerusalemských. Dle starých kreseb a modelů stály tam 2 mramorové lavice proti sobě, na nichž byly volně postaveny sarkofágy Bohumíra Bouillonského a jeho bratra a nástupce Balduina. Kolem hrobu téhoto dvou statečných bratří došlo odpočinku jejich 6 nástupců i se svými rodiči. Když však r. 1244. Jerusalém byl zpustošen, otevřeny i tyto rakve, a mrtvoly králů vhozeny do ohně.

A co tito barbaři nedokonali, dokončili Řekové r. 1808. při novostavbě vyhořelého chrámu. Vyhodili pamětní tyto sarkofágy. Jen obě mramorové desky zůstaly.

Pozdějšího původu než kaple, k nimž františkáni konají denní průvod, jest kaple sv. Longina. Tak dle zbožné pověsti jmenoval se vojín, jenž otevřel kopím bok Spasiteli na kříži pníci mu. Patří Řekům a jest vedle kaple rozdělení rouch.

Fellah se spřežením.

XXX.

Dějiny chrámu Božího hrobu.

archaeologickým bádáním z r. 1885. podává Schick jako výsledek bádání zprávu o druhé městské zdi.

O místopise Kalvarie napsány už spousty knih, z nichž jedny nynějšího místa hájily, jiné je popíraly. Těmto posledním archaeologie po r. 1883. zasadila smrtelnou ránu. A protože se nyní v Jeruzaleme na různých místech pátrá vykopávkami po zbytcích starého, ssutinami zaneseného Jerusalema, lze doufati, že i o jiných místech, o jichž pravosti dosud jsou pochybnosti, dovíme se něco jistějšího.

Obě místa: Kalvarie i hrob Krista Pána byla předmětem úcty obce křesťanské v Jeruzaleme. První biskup jerusalemský byl s v. Jakub maladší, tedy apoštol, jemuž místo smrti

a hrobu i zmrvýchvstání jeho Mistra bylo dvojnásob drahé. Zemřel r. 64. jako mučedník.

Po něm byl biskupem Simon. Tento odešel před obležením města Titem r. 70. s křesťany za Jordán do Pelly, vrátil se však s nimi po dobytí města.

Chrám Božího hrobu.

Císař Hadrian dal vystavěti na místě rozbořeného Jerusalema město zcela pohanské, zvané Aelia Capitolina. Dovolil sice křesťanům v něm přebývat, aby však vyhladil jejich památná místa, dal vršek Kalvarie a hrob zasypati zemí, zbudovati tam terrassu a na ní jako vítěze nad Ježíšem a Marií vztýčiti sochy Jova a Venuše.

A tímto činem místa svatá — zachránil a označil. Vědělo se od té doby zcela přesně, kde jich hledati. Třeba bylo jen uměle pořízenou terrassu rozkopati, ssutiny a prsf odvézti, a musilo se přijít na skálu kalvarskou i hrob.

Když Konstantin I. stal se samovládcem, rozhodl se na oslavu svého dvacetiletého panování, že dá ona místa ozdobiti křesťanskými chrámy. Matka jeho s v. Helenou přišla za tím účelem sama do Palestýny. Kde ležel hrob Páně? Císař Hadrian před 200 roky jej označil. Ssutiny odklizeny, a hrob Páně vstal z mrtvých neporušeny.

Konstantin dal stavěti nad oběma místy jeden společný chrám, jenž měl být důstojným nejzázračnějšího a nejsvětějšího místa. Aby zjednána byla rovná půda ke stavbě chrámu, byla

Švec.

skála kolem Božího hrobu až ke Kalvarii odtesána. Tím ovšem jeho zevnější podoba úplně zmizela, a z celé skály, v níž byl vytěsnán hrob Krista Pána, zůstal po odtesání všechno ostatního jen ten kus, kam Spasitel byl pochován. I první místo, jež bezprostředně do hrobu vede, tak zv. kaple andělská, odtesána. Jest ovšem litovati, že tak se stalo. Dnes by se to jistě nestalo; dnes by místa tato byla zachována v původní, nezměněné i zevnější své podobě. Měl však i Konstantin i ti, kteří z jeho rozkazu stavbu prováděli, jistě k takovému jednání závažné důvody, kterých my dnes už neznáme, a kdybychom znali, snad ani bychom jich dnes nechápali.

Na prostoře tímto způsobem získané postavena byla basilika Konstantinova, která dle svědectví očitého

svědka Eusebia z Caesareje nádherou a uměním vše překonala. Skládala se z těchto částí: nad hrobem ve skálu vtesaným na způsob kaple vypínal se veliký kulatý chrám s otevřenou kopulí, zvaný anastasis (vzkříšení). Uprostřed něho pod kopulí kaple Božího hrobu a kolem ní sloupoví z hlazeného mramoru. Na straně východní sloupoví nebylo, za to vcházelo se tudy od kaple Božího hrobu přímo do 5lodní basiliky půdorysu obdélníkového. Sloupy a pilíře byly z hlazeného mramoru, strop kasetovaný a zdobený zlatem. Podlaha všude z drahocenné mosaiky. Stěny rovněž mramorem obložené.

Před 5lodní basilikou bylo kryté atrium čili předsíň nebo nádvorí se sloupovím a se studní ve středu. Třemi branami z atria vcházelo se do basiliky a třemi na ulici, kde ještě stála jedna řada sloupů t. zv. propyleje. Následovaly tedy za sebou části chrámu Konstantinova od východu k západu v tomto pořadku: 1. propyleje, 2. atrium, 3. pětilodní basilika, 4. rotunda s Božím hrobec.

V části 3., v basilice byl chor, t. j. místo vyvýšené s oltářem pro kněze určené, také martyrion zvané. V něm uchováván byl svatý kříž nalezený sv. Helenou v zaházené cisterně pod Kalvarií. Po levici (patříme-li z choru ke kapli Božího hrobu) před chorem byla veliká kaple klenoucí se nad Kalvarií. Kalvarie stála v kapli jako holá skála a na ní massivní stříbrný kříž na místě, kde stál kříž Spasitelův. Stoupalo se na ni po schodech.

Délka celého chrámu od rotundy až k propylejím byla 145 m, šířka 45 m, kdežto nynější chrám při téže šířce má pouze 72 m délky.

Stavba započala r. 326. a dokončena byla r. 335.

Než neměl se křesťanský svět příliš dlouho těšit z této důstojné svatyně. R. 614. vtrhl perský král Chosroës II. do Palestýny. Tisíce křesťanů pobito, jiní, mezi nimi i jerusalemský patriarcha Zachariáš, odvlečeni do zajetí, chrám Božího hrobu rozbořen, a dřevo sv. kříže uloupeno.

Černý Arab s cigaretou.

Fot. Alois Mašek.

Sotva že však hordy perské odtáhly, jal se Modestus, pozdější nástupce Zachariášův, pracovatí pro obnovení chrámu. Za pomoci východu i západu dokončil stavbu po 15 letech. Ovšem neodpovídala už původní nádheře. Ba ani sloh nebyl zachován týž. Postaveny totiž 4 menší kostely: 1. nad hrobem, 2. nad Kalvarií, 3. nad místem nalezení sv. kříže, 4. Panny Marie nad kamenem pomazání. Tyto čtyři kostely s byzantskými kopulemi se dotýkaly tak, že uprostřed nich povstal dvůr, jenž mramorem byl dlážděn a měl nádherné síně sloupové.

Ženy jerusalemské.

Sotva že však několik let tento nový chrám stál, padl Jerusalem v ruce Mohama dánů r. 637. Třebas biskup Modestus města statečně hájil, musil se konečně vzdátí kalifovi Omarovi. Tento však jednal s křesťany mírně a zajistil jim právo na jejich chrámy a svobodné úkony náboženské. Až když vládu na sebe strhli fanatičtí Fatimovci, potomci Fatimy, dcery Mohamedovy, nastaly křesťanům zlé časy. Už r. 936. a 969. zpustošeny kostely vzkříšení a Kalvarie, r. 1010. pak sultánem egyptským Hakimem rozbořeny všechny svatyně.

I potom pokusili se křesťané stavby obnoviti a podařilo se jim to nad místem hrobu Páně, Kalvarií a místem nalezení sv. kříže. V menším ovšem rozsahu než byly chrámy Modestovy.

R. 1072. padla země Svatá do rukou seldžuckých Turků. Jejich násilné chování a ukrutné zacházení s poutníky rozneslo se po Evropě. Proto Papež Řehoř VII. učinil první pokus osvoboditi Svatou zemi z rukou nevěřících. Co však se ani jemu ani jeho nástupci Viktoru III. nepovedlo, provedl Urban II.

6. června r. 1099. přítáhlo vojsko křižácké pod vůdcovstvím šlechetného Bohumíra Bouillonského po nevýslovém strádání až k Emauzím před Jerusalemem. Když roznesla se zpráva, že Turci chtějí rozbořiti chrám narození Páně v Betlémě, spěchal statečný Tankred ještě v noci se 100 rytíři do Betléma. Všechno ostatní vojsko ztrávilo celou noc beze spánku a nedočkaví na úsvitu zvedli se k poslední cestě ku městu svatému. Mnozí bosí. Každý chtěl nejprve město užít. Na poslední vystoupili kopce a před nimi — hradby Jerusalema.

Hlasité štkání ozvalo se řadami. Plni radosti klesají na kolena, padají na tváře a líbají svatou půdu. A zase se zvedli a pějíce svaté písni bosou nohou blíží se k Jerusalemu. Třebas město dobře hrazeno bylo a mělo ku své obraně 40.000 mužů, a křižáci pouze 35.000 ozbrojenců měli, dali se ihned do obléhání. Věže a obléhací stroje musely být teprve stavěny, a dříví pro ně z daleka dopravováno. K tomu hrozné vedro, a vody nebylo; cisterny a kde jaký pramen byly zasypány. Někteří dovlekli se ke hradbám, políbili zdi a pak umřeli vysílením.

Loďstvo Janovanů přivezlo životní potřeby, víno i stavitele. A když roznesla se zpráva, že bliží se vojsko egyptské, dali se do práce tím úsilovnější. Muži i ženy ve dne v noci pracovali na obléhacích strojích a na upravování cest pro ně.

8. července, když už k obléhání vše bylo připraveno, šli křižáci průvodem na horu Olivetskou, aby se připravili k rozhodnému boji. Petr z Amiensu nabádal v plamenné řeči ku výtrvalosti a svornosti. 14. července podnikli první útok, ale bezvýsledný. Obležení házeli po nich trámy a kameny, lili na jejich hlavy hořící síru a vroucí olej. 15. července nový útok. Sedm

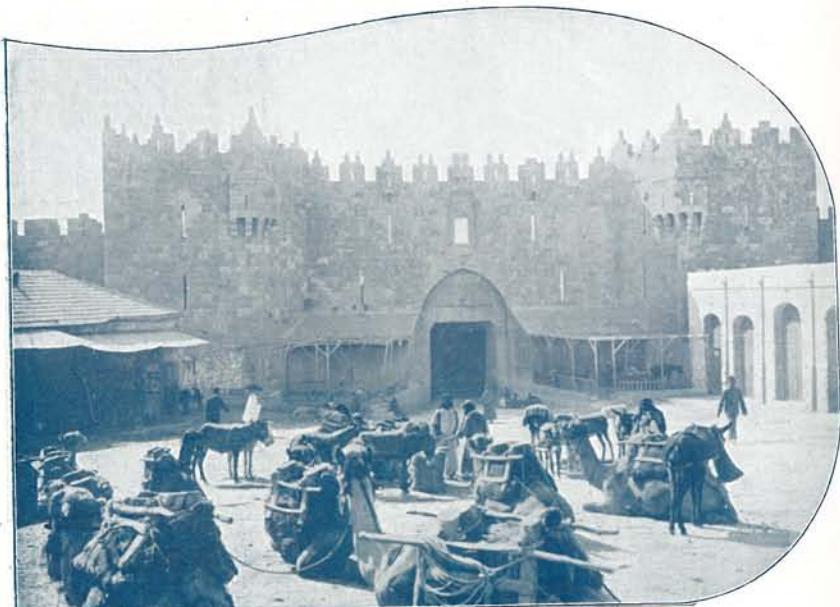

Beduinky s Beduinčaty.

hodin trval už boj. Tu dal Bohumír Bouillonský spustit se své válečné věže padací most na městské hradby a první se svým bratrem Eustachiem seskočili do města. Bylo to právě v pátek o 3. hodině. Za nimi jiní rytíři. Zároveň na straně severní učinil útok Tankred. Brána damašská otevřena, a vojsko hrnulo se do města. Nastal hrozný boj pouliční. Jerusalema dobyto.

Bohumír Bouillonský v rouše poutníka a bosýma nohami odebral se do chrámu Božího hrobu.

Po skončeném boji v ulicích i ostatní vojáci odloživše zkrvavenou zbroj vešli kajícně za posvátných zpěvů v ta místa, kde

Damašská brána.

Fot. J. K.

Spasitel zemřel. U chrámu vzkříšení vyšli jim tamější kněží vstříc. O jak libali ta místa svatá! Všude slzy, ne však úzkosti, ale vroucí zbožnosti a radosti. V celém městě konány skutky bohumilé. Jedni se zpovídali, jiní vše, co měli, rozdávali chudým a nuzným. Vždyť to, že jim Pán dopřál dožít se toho dne, bylo pro ně bohatstvím největším.

23. července provedena volba krále. Zvolen Bohumír jednohlasně. Nepřijal však titulu krále, nýbrž pouze ochránce Božího hrobu, maje se za nehodna nositi zlatou korunu tam, kde Spasitel krvácel pod trnovou.

Šlechetný tento muž, jemuž před volbou pod přísahu vzati jeho služové nic jiného nemohli vytknouti, leč že zůstává příliš dlouho v kostele, i když jest už po službách Božích, a že se ptá na každý obraz a jeho dějiny, a že mezitím obyčejné jídlo doma mu vystydne, zemřel rok na to.

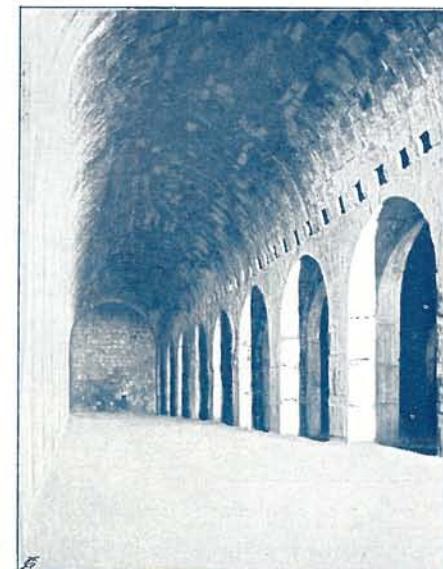
Po této první výpravě křižácké následovalo ještě výprav šest.

Ke druhé výpravě připojil se i český král Vladislav II. Sv. Bernard poslal zvláštní list do Čech, jenž v kostelích byl veřejně čten. Král Vladislav vzal na sebe kříž, kteréhož příkladu následovali i jeho bratr Jindřich a Sptychnev, syn vévody Bořivoje II., s četnými pány.

Řekové už tenkrát ukázali se jako nepřátelé západu. Místo, aby křižáky podporovali, když jejich zeměmi tálali, klamali je. Sám řecký dějepisec píše o řeckém císaři Manuele Komnenovi (1143. až 1180.): „Nebylo špatnosti, jíž by císař nebyl použil nebo zosnoval proti křižákům, aby odstrašil obyvatele západu na vždy od pochodu na východ.“

Aspoň jednu ukázkou o podlém jednání Řeků proti křižákům z druhé výpravy křížové.

Protože křižáci ztratili na pochodu Malou Asii většinou všechny koně, bylo třeba z přímořského města Attalie do Antiochie dostat se po lodích. Řekové žádali za tuto dopravu za každého muže 4 marky stříbra, což ovšem mohli zaplatit pouze bohatí. Zatím chudý lid musil čekati, až se řecké lodě pro ně vrátí. Hlad a nemoci vypukly mezi ním. Král Ludvík zanechal pro ně peníze, aby netrpěli nouze. Řekové však chudáky tyto rdousili, aby laciněji přišli k penězům. Mnozí poutníci rozhodli se raději pěšky do Antiochie dojít a raději pod mečem tureckým zahynouti než hladem v rukou Řeků. Hnání Turky dostali se až k Antiochii; Řekové však zavřeli před nimi brány města. Tak byli vydáni střelám tureckým, hladu a nemoci a umírali houfně. 7000 postavilo se jich v boj proti Turkům; hledali smrti a našli ji. A když vítězové turečtí zmocnili se tábora křesťanů, nenašli

Klenby pod náměstím chrámovým.

odporu; pohled na bídou křesťanův obměkčil jejich srdce, že mezi ubohé rozdělovali almužnu. 3000 křesťanů přešlo k islamu, jehož vyznavači lidštěji cítili než řečtí bratří v Kristu. Zbytek zahynul v bídě nebo v řeckém otroctví.

Konec konců vzal řecký císař obyvatelům Attalie peníze, jež tito křižákům ukradli, protože prý bez jeho rozkazu křižákům pomáhali.

Těch hanebností západ Řeků nikdy nezapomněl. A takových ukázek řecké podlosti proti křižákům ukazují dějiny válek křižáckých na mnoha stránkách.

Podlost Řeků proti západu nevymřela ve Svaté zemi dosud.

Král Vladislav vrátil se z Asie domů r. 1148. poručiv své zástupy v ochranu krále francouzského. A tak Jerusalema ani neviděl.

Za krátké doby svého panství pokryli křižáci Svatou zemi nádhernými chrámy, jichž četné a velkolepé zříceniny ještě dnes jsou výmluvným svědectvím jejich viry a zbožnosti.

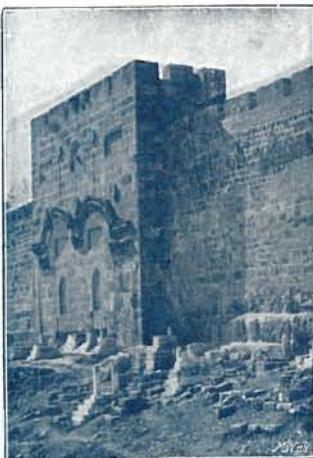
Vrátivše se k plánu Konstantinovu, spojili opět svatyně Božího hrobu, jež z doby Modestovy tvořily 4 samostatné celky, ve svatyni jedinou, ponechavše, pokud možno, jejich zvláštnosti. Nově vystavěli chor pro kanovníky Božího hrobu s apsidou proti rotundě kaple hrobu ležící, tak že měl potom chrám tento dvě apsy proti sobě, k západu a k východu. Chor tento, nyní zvaný katholikon, jest v rukou Řeků.

Velkolepé toto dílo západu bylo v polovici 12. století dokončeno. Vnitřní výzdoba stěn a klenby dokončena r. 1167. nebo r. 1168.

Byla to stavba slohu romanského, třeba že vlivem východu místo oblouku polokruhového užito oblouku slabě lomeného.

Hlavní portál byl se strany jižní a měl dvě brány, z nichž pravá byla později zazděna. To stalo se asi proto, že hrobů latinských králů během let přibývalo, tak že bylo třeba užít pro ně místa až bezprostředně u druhé brány. Brána tato je i nyní zazděna. Portál jest zdobený velmi jemně provedenými motivy byzantskými, románskými i arabskými.

Po straně západní portálu stála mohutná zvonice, první asi na východě, nyní o druhé poschodi a kopuli připravená.

Zlatá brána z údolí cedronského.

Tento dóm křižáků stojí v podstatných částech dodnes, třebas průběhem časů udály se některé změny, přístavby a přestavby, jimiž organická jednota a jasnost utrpěla.

Kaple Božího hrobu r. 1555. opravena od quardiána země Svaté P. Bonifáce z Dubrovníka, jenž byv povzbuzen papežem i císařem, dal i hrob i kapli nad ním obložiti bílým mramorem.

R. 1754. objednali františkáni pro tuto kapli nové desky mramorové. Řekové však znemožnili jejich dopravu do Jeruzalema.

Již v polovici 17. století byla kopule nad hrobem Božím velmi sešlá, a proto r. 1669. od kustoda země Svaté P. Františka Biniho opravena.

Roku 1719. konečně dal vikář Svaté země P. Marcel Ladoire, mocně západem podporovaný, kopuli a galerie znova vystavěti. Řekové nadarmo snažili se piklemi proti františkánům dílo toto zmařiti.

Den 12. října r. 1808. v dějinách chrámu Božího hrobu přinesl velikou, nešťastnou změnu.

Toho dne, zda nešťastnou náhodou anebo přičiněním Řeků, kteří tak chtěli dostati Boží hrob do své moci, vyhořela rotunda chrámu Božího hrobu až do základů. Kopule se při tom sřítila, a jedním padajícím trámem zasažen i vršek kaple hrobové. Také všechny hořlavé předměty v celém chrámu, v katholikonu Řekův a na Kalvarii shořely. Zdivo zůstalo neporušené. Kaple hrobová a k ní se strany západní přistavěná dřevěná kaple Koptů zůstala také ušetřena, utrpěvši jen nepatrné poškozeniny. Značná část řeckého i armenského kláštera lehla popelem. Z františkánského kláštera nebylo mnoho poškozeno.

Bыlo třeba znova stavěti a opravovati. Evropa tenkráte neměla pro svatyně Jerusalema ani zájmu ani peněz. A tak dostala se obnova chrámu do rukou Řeků rozkolných, kteří za podpory ruských peněz jali se stavěti. Od té doby datuje se jejich zpupnost na tomto svatém místě. Jsou toho mínění, že tímto činem získali jediné a výhradné právo na chrám Božího hrobu, a patří na majetek jiných vyznání jako na poškozování svého práva.

Vchod pod letní kazatelnou na náměstí chrámovém.

A přec až dosud vždy pokládán chrám Božího hrobu za majetek římských katolíků na západě i východě. Sám kalif Harun al Rašid toto právo uznal r. 800., poslav klíče této svatyně císaři Karlu Velikému.

Západ to byl, jenž proudy krve prolil, aby opanoval a hájil místo svatých proti nevěřícím; a v bojích těch krvavých nejen nebyl od řeckých císařů podporován, nýbrž veřejně i tajně poškozován.

Západ to byl, jenž skrze křížáky dal chrám Božího hrobu vystavěti, západ to byl, jenž velké sumy peněz čas od času platil Turkům, aby zajistil si na ta místa právo svévolně poškozované.

Vesnice arabská.

Tak na př. odkoupil král Robert ze Sicilie r. 1305. se svojí manželkou od Saracenů opět svatá místa za 32.000 dukátů. Slavnou smlouvou odstoupena královským manželům kaple hrobu Kristova, chrám hrobu Panny Marie u zahrady Getsemanské a chrám narodení Páně v Betlémě. Jako strážcové posláni na ona místa synové sv. Františka.

Ba dokonce vysoká porta formálné dala prohlášení r. 1811., že provedením staveb Řeky nic nemění se na pradávném právu římsko-katolických Franků.

Oprava Řeky provedená dopadla po stránce umění stavitele- ského nešťastně, nerozumně. Byla sice stavba už za dva roky

skončena, ale tak, že za 50 let na to hrozila kopule sesutím. Rusko a Francie za souhlasu vlády turecké vystavělo kopuli s konstrukcí železnou se skleněným světlíkem. Kopule je 50 m vysoká, krytá mědi. Mohutně vyniká nad ostatní stavby.

Vnitřní rozčlenění vysoké rotundy při obnově úplně zkaženo. Dříve rozdělen vnitřek na tři poschodí. Řekové místo prvních dvou udělali pouze jedno, místo dvou nad sebou postavených řad sloupů a arkád postavena pouze jediná.

Zelinář a zelinárka.

Štíhlé sloupy přízemního sloupoví nahrazeny pilíři 2 m širokými, jež vypínají se do výše 20 m. Vzdálenost mezi těmito massivními pilíři však ponechána táz, jako byla mezi štíhlými sloupy přízemního oddělení. Následek toho je, že pilíře vnitřek příliš tísňí, čemuž ani dobře konstruovaná kopule nemůže od pomoci.

Druhou změnu provedli Řekové s kaplí hrobovou. Třebas jen pranepatrн byla poškozena, použili toho, aby ji zcela oprav-

vili a tím i větší, snad všechno právo na ni si zabezpečili. Opravu provedli v ruském slohu copovém, jenž ovšem ke slohu rotundy nikterak se nehodí.

Chrám Božího hrobu tak, jak nyní stojí, je většinou zachovalá stavba křížáků, jen rotunda kolem hrobu jest z doby po požáru r. 1808., a kopule nad ní jest z doby nedávné.

Výhradného práva na chrám Božího hrobu provedenou opravou rozkolní Řekové sice nedosáhli, patří jim však od té doby největší část chrámu, totiž tak zv. katholikon, bývalý to křížáky vystavěný veliký chor pro kanovníky Božího hrobu. Nyní jest to vlastně veliký jen Řekům patřící chrám ve chrámu Božího hrobu, zatím co františkánům, pánum kdysi všech těchto míst, jest se spokojiti s malou kaplí nejsvětější Svátosti oltární.

Cíle pravoslavných Řeků lze se domyslit z krvavé řeže ze dne 4. listopadu r. 1901.

Boj o chrám Božího hrobu vedený s takovou houževnatostí ode všech křesťanů, ač trapně působí na věřícího katolíka — přece má také krásnou svou stránku: Kristus všecky k sobě táhne, a jen u Krista, v zápasu o jeho lásku, spojiti se může a spojí se kdysi veškeré lidstvo. A bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

XXXI.

Ve volné chvíli.

Starobrněnští poutníci.

nemá, a dělá prý si sbírku. A jiný zas sbírá známky. Tož mu nezapomeňte koupiti několik druhů tureckých, jen prý těch la-

Abylo jich dost — volných chvil, nebyly to však dlouhé chvíle. Tu zbyla nějaká hodinka mezi koncem programu dopoledního a obědem, nebo zase celé odpoledne bylo bez pevně stanoveného programu.

Snad padla některá hodinka po obědě dobrému zařítí na matraci. Jestliže však prozradím, že nejeden poutník 200 až 300, a někteří ještě více papírových vzpomínek měli expedovati, i kdyby nic jiného nebyli psali, než-li: Velecténý pán, pan... a nad tím: Stampa nebo Imprimè, a na každém se jen podepsali, vykonali víc než nějací velcí páni od úřadů, kteří se jen podepisují, a ještě to není možno ani přečíst.

Každý známý chce na vás po hlednici. Z Jerusalema prý ještě

cinějších! Ono se řekne koupiti, ale když v Jerusalemě nemůžeme zaskočiti do trafiky a nakoupiti známek. Česky neumějí, a vy proto se nebudeste učiti turecky. Ještě dobře, že náš vrátný ve františkánském hospici byl tak rozumný, nakoupil tureckých známek a nám je prodával.

Jest ovšem v Jerusalemě vedle pošt tureckých i jedna rakouská, německá, francouzská, italská. Tyto mají každá známky své, podobné známkám své říše, jen že v jiných barvách. Ale ze země turecké každý rád aspoň nějakou pohlednici by poslal se známkou tureckou.

Vnitřní zařízení turecké kavárny.

Fot. Alois Mašek.

Tyto poštovní úřady různých států zavedeny byly proto, že dopravování poštou tureckou nebývalo příliš jisté. Ba stávalo se, že čerstvě nalepené poštovní známky s lístkův a psaní bývaly za čerstva odlepovány od různých dobrodruhů, kteří je znova prodávali. Adressát ovšem musil platiti pokutu pro nefrankovaný dopis. Proto také na př. v hospodě „u milosrdného Samaritána“ nebo v Jerichu, přilepivše si na lístky turecké známky (protože tam rakouské pošty není), ihned jsme si vyžádali poštovní razítka a známky jím „oštěmplovali“.

Pokud známo, došly však našimi poutníky z Jerusalema nebo z jiných míst pod tureckou známkou zaslané lístky až k nám,

jen že hodně pozdě. My jsme byli spíš na Moravě, než tyto lístky. To proto, že lístky s tureckou známkou jdou na Cařihrad. S ji-

V orientálské parádě.

nými známkami lístky a dopisy expedují se do Jaffy, a nejbližší parník je odvezete.

Posílaní pohlednic z cest je kus otroctví devatenáctého století, připravující pocestného o každou volnou chvíliku. Ba ani u oběda nebo večeře nedá pokoj sobě a nedá pokoje známým. A když ke všemu tomu zapomene tužku doma, pak aby si zoufal nebo — koupil si tužku novou.

Naši milí a draží ve vlasti vzpomínali také na nás a vzpmněli lístek nebo dokonce i listem. A je takové psaní věru milým překvapením a v cizině dvojnásob milým. Z těch dopisů dověděli jsme se o sobě to, co jsme ani sami dosud nevěděli, že prý mezi námi na moři vypukla cholera, že nás aspoň 60 už je mrtvo, že nás zašili do pytlů a pochovali v moři. Nějaká poutnice prý poslala dopis své milostpaní o všem tom, pořádně ji pobláznila, a tato jako nejnovější událost roznesla to po světě. A nám zatím o něčem podobném ani se nezdálo.

Nejšfastnějším poutníkem býval při rozdávání došlých listů ten, jenž jich dostal nejvíce. A to byl Josef Dvořák, poutník č. 126. Jen že s námi nejel žádný Dvořák. Či snad to byl jen žert? Či snad se jen smluvili z některého kraje, že si nás takto doberou a zahrnou nás samými Dvořáky č. 126., jako naši zahrnuli v drahé Moravence kohosi samými Židy u zdi nářku?

Na str. 10. poutního dodatku bylo upozornění, kdy nutno z Rakouska za námi odeslati list, aby nás stihl v Jerusaleme. Zároveň vytištěn vzorek adresy tohoto znění: Josef Dvořák, poutník č. 126. Jerusalem (Palaestina). A tak se stalo, že milý pan Dvořák těšil se z tolika vzpomínek z drahé vlasti.

* * *

Naproti francouzskému hospici je firma: A. H a s c h a d o u r J. T o u m a y a n. A ten Toumayan fotografuje beduiny s dýkami, revolvery, flintou, vousaté i bez vousů, beduinky, betlemany s čelenkou dukáty posázenou a s nezbytnou nádobou na vodu.

Dříve to dělával i pro katolíky Krikorian. Ten však odpadl k Armenům. Toumayan jest katolík.

Tam bývalo živo ve volné chvíli. Ani nestačili z Evropanů dělati Asijce. Ano, šaty dělají člověka. A co smíchu, třebas koukal z těch vražedných nástrojů strach!

„Brali“ je po jednom, po dvou, po skupinách, jak kdo chtěl. Mezi různými poutnickými skupinami nápadnou byla hanácká rodina, jež měla dva bratry, dvě sestry, dvě dcery, dvě matky, dva strýčky, dvě tety, dvě sestřenice a dvě neteře a při tom měla přece jen šest členů. Podařilo se nám rodinu tu celou přistihnouti a zachytitnouti v orientální parádě.

V jedné volné chvíli vyfotografoval Toumayan všechny poutníky na dvoře františkánského kláštera u sv. Salvatora, rozdelené v 5 skupin.

Jako trvalou památku koupili jsme si je nenapnuté za 1 a půl franku. V případném rámečku budou pěknou ozdobou a nám milou vzpomínkou.

* * *

Jen přes ulici u Toumayana a rovněž naproti francouzskému hospici jest zajímavé místečko. Ani nedělá z venku zvláštního dojmu. Říkali jsme, že tam je jako v ráji. Je to k o s t e l P a n n y M a r i e s m í r n é, v němž je neustále vystavená nejsv. Svátost oltářní. Vše dýchá nebeskou vůní, andělskou nevinností.

Klášter sester věčného klanění.

Vysoké železné zábradlí odděluje rozsáhlé místo před oltářem, oltář a jeho boky od ostatní části chrámové. Za tímto železným zábradlím před oltářem svícemi ozářeným a červenými až nad svatostánek sahajícími růžemi ozdobeným klečí dvě postavy v bílých hábitech se světlomodrými závoji. Jsou to řeholní sestry tohoto kláštera v r. 1898. založeného. Bez pohnutí jako sochy konají předepsanou adoraci vždy po dvou. Když jiné sestry přicházejí je vystřídati, jsouce tváří k lidu obráceny, spouštějí přes obličeje závoje jako nebe modré.

Velebné, svaté ticho přeruší jen sbor sester, když v určitou hodinu modlí se společně breviář. A pak zase nebeský, rajskej klid v nádherné a milé této svatyni.

Mohls tam v prázdné chvíli přijíti kdykoli, vždycky jsi tam zastihl mnohé a mnohé z našich poutníků a poutnic klečících před nejsv. Svátostí oltární.

Ó šťastné duše, jež vábí a pudí k sobě lásku Kristova.

* * *

Zajímavé modelly Schickovy v nové čtvrti dosti daleko za hradbami přivábily menší výpravy ponejvíce ovšem katechetů. Stavební rada Schick dle údajů Písma sv. a dle místních výzkumů sestavil modely, jak asi dle jeho názoru vypadaly: 1. chrám Salomounův, 2. chrám Herodův, 3. chrám Justinianův a celé náměstí chrámové. 4. přenosný svatostánek. Ve světnicích

V ulici nad francouzským hospicem.

Fot. Alois Mašek.

na stolech jsou názorné tyto modely vystaveny. Vstupné jest 1 frank. Fotografie všech čtyř modelů lze v místnostech lacino zakoupiti i s tištěným výkladem.

* * *

Jestliže stavební rada Schick slíbil v zemi a zkoumal a pátral a na všelicos zajímavého přišel, byli zase někteří poutníci, třebas ne všichni radové, neméně podnikaví v pátrání ne sice v zemi, nýbrž na zemi. Zvláště pátráno za jaffskou branou podél silnice k francouzskému hospici. A pátrání korunováno výsledkem. Jeden rada, ne sice stavební, objevil vzácné, pravé nádoby na slzy, a k tomu ještě ohnivé slzy.

Jako zvláštnost tohoto objevu nutno uvést, že se poněkud liší od oněch džbánečků na slzy, jež na Sionu v museu ukazovány. Nejsou totiž z hlíny, nýbrž ze skla. Zvláštnost tato dá se, jak archaeologové jednohlasně dotvrzují, vyložiti jedině rozdílem ve stoletích. Ty skleněné jsou prý z dob pozdějších. Jejich domněnka vědecky dokázána nad to, když v hrdle jedné nádoby objevena — korková zátká.

Zpráva o nejnovějším epochálním objevu vyvolala zajisté báječné nadšení zvláště mezi odborníky. Panu objeviteli gratulovalo se všech stran; ale on projevy ty s vrozenou sobě něhou odmítal. Místnosti, kdež zajímavé objevy odpočívají, těšily se

U jaffské brány.

několikeré vzácné návštěvě. A jsme věru šťastni, mohouce všem odborníkům sdělit, že podařilo se nám na lod dopravit 70 exemplářů pečlivě do slamy zabalených. Mnohé z nich doneseny až na Moravu. Jen že, myslím, — slzy v nich už vyschly!

Neméně šťastni byli ti, kteří se ani tak daleko od jaffské brány nepustili.

Při bedlivém pátrání přišli na schodiště. Několik stupňů kamenných vede vzhůru, na to se zatačí v levo. Z které doby schodiště toto pochází, o tom je mezi učenci spor, který dodnes není urovnán a vyjasněn. Většina jich popírá rozhodně, že by bylo z doby Konstantinovy. Spíše se kloní k tomu mínění, že

z doby křížácké pochází a sice z druhé výpravy, jíž účastnil se mimo jiné vévoda Jindřich z Bavor se svým lidem bavorským.

Ze schodiště nevystupuje se sice na terrasu domu, aby poutník mohl pokochati se pohledem na okolí, nicméně rozhled, který skytá místnost, kam schodiště ústí, je tak ohromujícím a zajímavým, ba svůdným, že kromě 5 úředních, utvořena skupina šestá, která v programu osmi dní vyplnila citelnou mezeru, přidavši po jednohlásném usnesení svých členů program denní číslo 9.

* * *

Zvláštností orientálskou bývaly večery. O v s t r e c h y r o v n é, kolik to radostí jen vy jste vnesly do našeho tak jednotvárného života brněnského! Na nic z Jerusalema nezapomeneme, nezapomeneme ani na vás.

A živo bývalo den co den po večeři na střeše františkánského hospice. Ani na koncert vojenské kapely na promenádě netěšívá se mladý svět, jako my jsme se těšili, až za horou Olivetskou vyjde stříbrný měsíc, aby přehlédl a spočetl myriády svých poddaných. Zrovna takřka nad hlavami visely ty hvězdičky i hvězdy, a každou chvíli uronilo nebe vřelou slzu radosti, jež meteorem zapadla v neznámé světy.

Ztichly tmavé nerozeznatelné ulice. Od hory chrámové přináší větrik zádumčivý zpěv mu edzina k modlitbě volajícího. Sotva že dozpíval, silnější a plnější hlas ozval se s blízkého minaretu u Božího hrobu. I naše hlasys a písny ztichly; nasloucháme, tajíce dech.

Veliké jest, ó Bože, jméno Tvé mezi národy.

Mohamedáni při modlitbě.

Chrám sv. Štěpána.

XXXII.

U sv. Štěpána a u sv. Anny.

Hroby královské.

 a damašskou bránu mohly by být všechny ostatní žárlivy. Tak je krásná. Kdekterý fotograf hází po ní okem aparátu.

I u ní jako u jaffské brány, uzříš život orientalců v pestrých barvách. U ní odpočívají celé karavany velbloudů vlekoucích zboží z dalekých krajův, až z Malé Asie. Mezi nimi fantasticky oblečení Beduini. U ní ústí hlavní silnice, jež Jerusalem spojuje se Samářím a Galilejí.

Namíříme k budově, jež jest zrovna proti bráně. Nad vchodem je říšský německý orl. Jest to zcela nový hospic sv. Pavla pro katolíky z Německa. Název sv. Pavla odtud pochází, že blízko je místo, kde sv. Štěpán byl kamenován, při čemž roucha kamenujících hlídal Šavel. Hospic tento zbudoval německý spolek palestýnský. V pravém křídle rozsáhlé budovy jest místa pro 300 poutníkův a 20 sester, jež povedou správu domu. V levém křídle jest německá škola pro 100 dětí. Uprostřed jest kaple.

Zároveň jest v něm místo pro učitelský seminář, jenž by vzdělával a vychovával učitelský dorost pro vesnice.

Budova není ještě zcela hotova, rozpočet jest na půl milionu ranků.

Dáme se silnicí vedoucí do Sichemu a Nazaretu. O jak rádi bychom po ní kráčeli nebo jeli až k městům, do nichž vede, kdyby čas vystačoval! Jdeme však jen malý kousek po ní podél zdi.

Na jednom místě má zeď bránu. Vstoupíme. Jsme v nádvorí kolkolem sloupy zdobeném. Uprostřed socha sv. Štěpána s palmou

z kamene vytesaná, po straně cisterna, za sochou chrámu Dominikánu u sv. Štěpána s klášterem.

Půda posvátná, zkypřená krví prвomučedníka. Vykopávkami z r. 1882. na pozemku Dominikánů objeveny základy chrámu, jenž kdysi v oněch místech stával. Byl trojlodní, asi 32 m dlouhý a 20 m široký, zakončený apsidou. V ssutinách nalezeny hlavice, patky sloupů a zbytky mozaikové podlahy.

Vykopané základy jsou zbytky basiliky Eudoxií v 5. století vystavěné ku cti sv. Štěpána. Byla během století rozbořena, a naposledy křížáci oživili ssutiny chrámem. Než i tento nevyhnul se smutnému konci svých předchůdců. Místo toto přišlo úplně v zapomenutí, tak že od 12. století počínajíc tradice hledala místa kamenování sv. Štěpána za nynější branou štěpánskou v údolí Cedronu. Tedy na místě zcela rozdílném.

Dominikáni vzkřísilí však z mrtvých původně místo kamenování, přišedše při kopání na zbytky staré basiliky a vybudovavše na těchto základech chrám nový. Po chrámu sionském jest nejkrásnější ze všech katolických chrámů jerusalemských.

Po způsobu římských basilik má uprostřed konfessi, jež jest ve hloubce své v oněch místech, na nichž stalo se, co vypravují Skutky apošt.⁽⁷⁾

Na cestě k německému hospici sv. Pavla.
Fot. Eugen Vacátko.

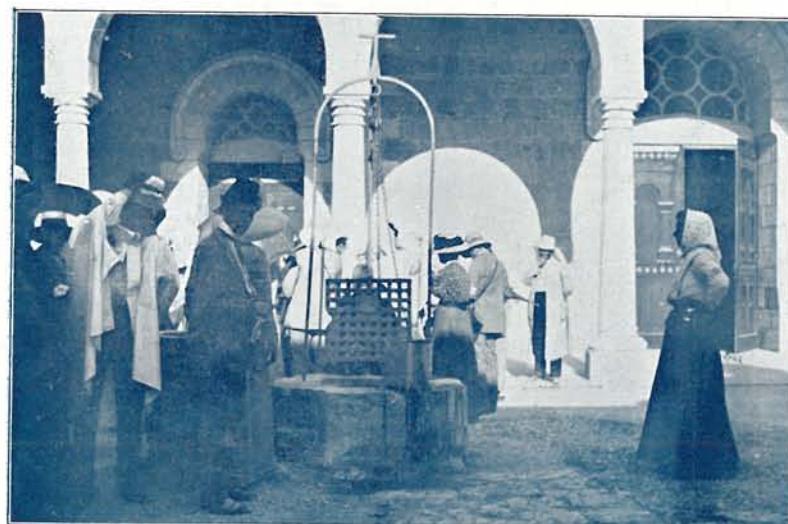
„A vyvrhše ho z města, kamenovali jej. A svědkové složili roucha svá u nohou mládence, klerýž sloul Šavel. I kamenovali Štěpána modlitího se a řkoucího: „Pane Ježíši, přijmi ducha mého!“ A poklek na kolena zvolal hlasem velikým řka: „Pane, nepokládej jim toho za hřich!“ A to pak povíděv usnul v Pánu.“

Do podlahy mramorem vykládané jest v pravé lodi velmi důmyslně vložena část staré vykopané mozaiky.

A ty oltáře! Oči z nich nemůžete spustit. Jejich malované obrazy činí dojem mozaiky. Znázorňují tyto svaté a světice po straně epištolní: sv. Dominika, Tomáše Akv., Kateřinu Sienskou, Magdalenu. Po evangelní straně sv. Josefa, Lukáše, Jeronýma, Kateřinu Alexandrijskou. Malby moderní, jednoduše komponované a přec úchvatné. Tvůrcem jejich z r. 1900. je Josef Taubert. Loď epištolní zakončena oltářem se sochou Růžencové Panny Marie, evangelní oltářem se sochou sv. Pavla.

A jakoby majitelé milých těchto míst, tak milých jako bílé jejich roucho, byli zdědili nejen tu půdu, jejíž kameny světci plnému sily a moudrosti sladké byly, a nejen něco pozůstatků

Na nádvoří u sv. Štěpána.

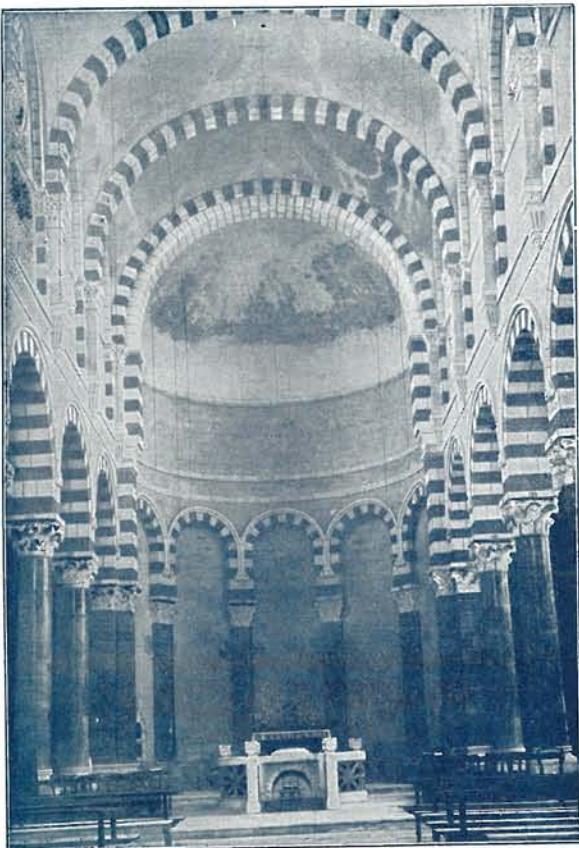
Fot. P. Anselm Matoušek.

z těla prвomučedníka, nýbrž i jeho moudrost, již Libertinští a Cyrenští a Alexandrijští odolati nemohli! Zřídili při svém klášteře praktickou školu biblického studia pro mladé kněze a kleriky. Program obsahuje tyto předměty: studium hebrejštiny, sýrštiny, arabštiny, aramejštiny, assyrštiny, zeměpis Sv. země, exegesi a biblickou kritiku. Časté vědecké vycházky umožňují pečlivé posuzování topografie. Každý týden jednou (od listopadu do velikonoc) pěstují volné dikusy o sporných otázkách z dějin, zeměpisu, a archaeologie. Vědecké své práce a výzkumy ukládají v Revue biblique (Paris, Lecoffre).

Vzpomínka na bílé tyto řeholníky francouzské patří k našim nejkrásnějším.

* * *

Asi ro minut severněji od sv. Štěpána u téže silnice za sídlem anglikánského biskupa jsou h r o b y t. z v. k r á l o v s k é. Nejsou než dosti zachovalé zbytky hrobek, jež byly by bývaly hodny, aby králové v nich odpočívali. Mělo se zprvu také za to, že jsou to hrobky judských králů. Protože však tito dle bible jsou pochováni v městě Davidově, a mimo to architektura vchodu do těchto

Vnitřek chrámu sv. Štěpána.

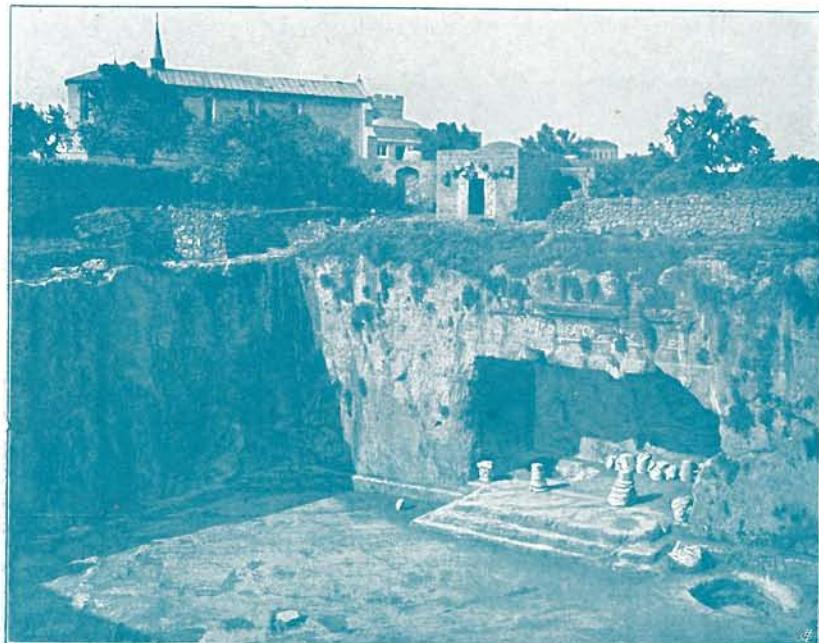
hrobek jest řecká, jsou původu pozdějšího. Má se za to, že jsou to hrobky vystavěné královnou Helenou z Adiabene (na levém břehu Tigrisu).

Flavius píše, že syn její Monobazus, jenž stal se židem, dal kosti své matky přenést do Jerusalema a pohřbiti 3 stadie za městem.

Helena z Adiabene dala v r. 44., v roce hladu, množství obilí z Alexandrie a fíků z Cypru přivézt do Jerusalema a Židům rozdati.

K hrobům těm sestupuje se jako do opuštěných lomů v širém poli. Široké schodiště k nim dolů vedoucí je ve skále uměle vybráno. I dvůr veliký a otevřený, do něhož po schodech sejdeme, je ve skále vytesán a má zbytky krásného sloupoví dorského.

Ze dvora vede do hrobek na způsob katakomb upravených otvor, v němž nutno pořádně se skloniti, a jenž uzavírá se zakulaceným kamenem. Tam lze se přesvědčiti, jak Židé za časů

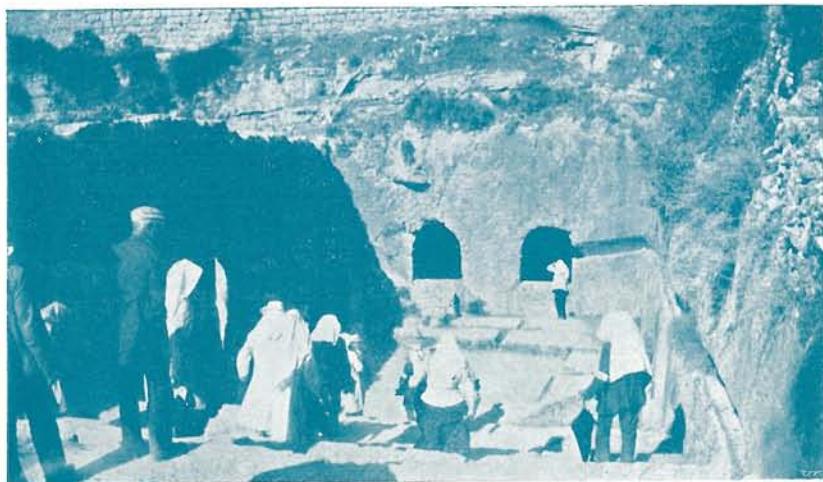

T. zv. hroby královské.

Krista Pána pochovávali, a jak asi vypadal i hrob, do něhož Spasitel byl položen.

* * *

Jak vzácnou vědu jest archaeologie, a jak záslužnou práci pro dějepis konají ti, kteří dávají kopati na památných místech, toho důkazem je c h r á m s v. A n n y. Jest ještě vnitř hradeb u samé brány štěpánské, tedy ve východní čtvrti města. Při něm je rovněž klášter jako u sv. Štěpána, a rovněž i „Bílí otcové“, bílí nejen rouchem, nýbrž i názvem.

Poutníci sestupují k t. zv. hrobům královským.

Fot. Jcsef Blažek.

Dlouho se nevědělo, kde hledati rybníku Bethesda, známého z Písma sv. V jeho podloubí uzdravil Kristus Pán člověka 38 let nemocného. Při vykopávkách na dvoře kláštera sv. Anny přišlo

se na rybník se zbytky někdejšího sloupoví. 6 až 8 m ssutin na něm naneseno. A nad ssutinami stály domy. Tyto byly koupeny, strženy, a nános pozvolna odstraňován. Na to přišlo se na základy chrámu asi z doby křížákův, a pod nimi ještě níže na jiné zříceniny. A teprve pod těmito druhými zříceninami bylo možno odkrýti kus rybníku Bethesda. Opět doklad, pod jakými spoustami odpočívá starý Jerusalem, a co všechno pod nimi čeká ještě na světlo denní.

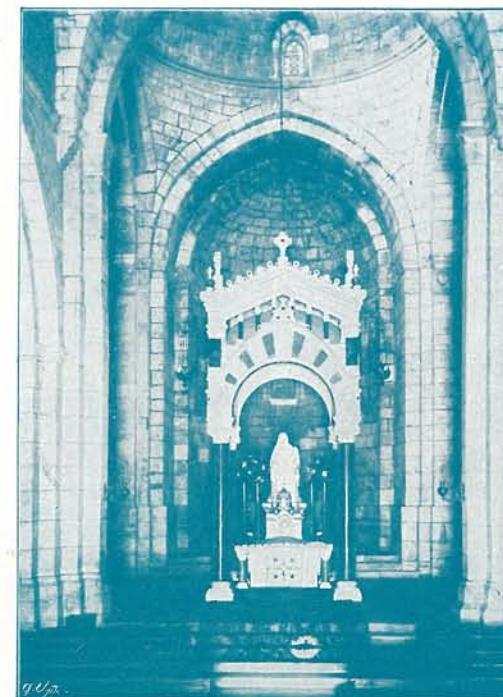
Dvůr částečně je upraven v zahradu s palmami a pepřovníky. A v této zeleni je poprsí zakladatele Bílých otců, kardinála Lavigerieho († r. 1892.). Všude viděti kusy vykopaných sloupů, hlavic, kamenů.

Kardinál Lavigerie,
zakladatel „Bílých otců“.

Nynější chrám jest dílo slohu románského, trojlodní. Je zakončen třemi apsidami, má kopuli a oblouky poněkud lomené. Krásný vzor to slohu, v němž křížáci ve Sv. zemi stavěli.

Ve středu jižní lodi vede schodiště o 21 stupních do krypty čili do spodního chrámu, jenž jest většinou vytěsnán ze skály. Jsou v něm 2 oltáře: jeden ke cti neposkvrněného Početí, druhý ke cti Narození Panny Marie.

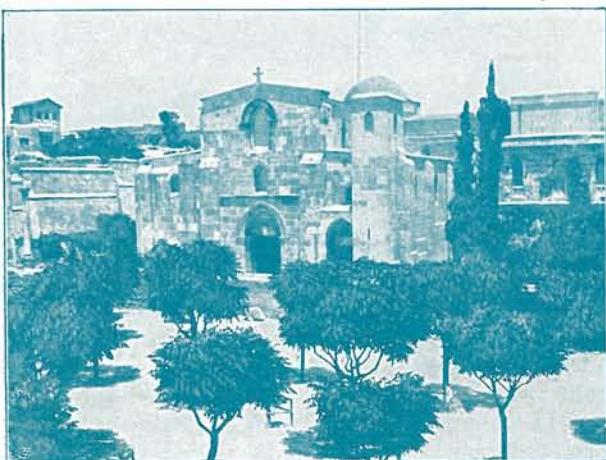
Hlavní oltář chrámu sv. Anny.

Název tohoto chrámu odtud pochází, že dle podání v těchto místech u rybníka Bethesda hledati dlužno domku rodičů Panny Marie, totiž sv. Anny a sv. Jáchyma. Tam spatřila Panna Maria světlo světa.

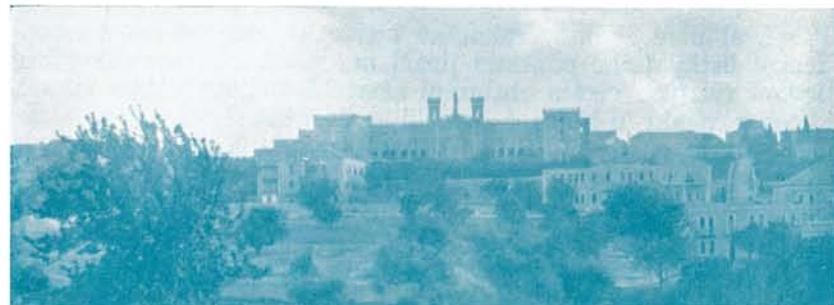
Místo toto s někdejším klášterem i kostelem od Turků v právnickou školu proměněnými, daroval sultán Abdul Medžid císaři Napoleonu III. z vděčnosti za pomoc poskytnutou v krimské válce. Vláda francouzská přenechala pak tento majetek Bílým otcům. V klášteře zřídili seminář s gymnasiem a studiemi bohoslovými, v němž vzdělávají řecko-katolický klerus.

Pro katechety a professory mají Bílí otcové ve svém klášteře neobyčejně zajímavé museum. Veliká škoda, že velmi bohaté sbírky jsou vtěsnány do jediné světnice, do níž i slunce hodně zvědavě nakukuje. Jeden z kněží v bílém hávě s červeným fezem na hlavě nás provázел. Museum toto má všechny možné předměty, o nichž Písmo sv. se zmíňuje, a jež dodnes jsou v Palestýně v užívání nebo ze ssutin vykopány byly, na př.: peníze z doby Kristovy (1 denar = 0,80 franku, tedy cena drahé masti Magdaleny $300 \times 0,80 = 240$ franků), závaží kamenné vážící 1 talent (= 42 kg), zlaté skvosty židovské, zrcadélko pro dámy, hudební nástroj, jakého užíval David, kalich (vlastně míska), jakého se užívalo u Židů při hostinách a jakého asi užil Pán Ježíš při poslední večeři, myrrha, manna, nádoby pro slzy najímaných žen plačících, sbírky rostlin (herbář) jmenovaných v Písmě sv., brouků, ptáků, hadů, papyrus, různá vysvětlení na př. o penízi, jež Petr v ústech ryby našel atd.

U každého předmětu je lístek s pojmenováním, jakož i s příslušným výrokem Písma sv., kde se o té věci zmínka činí. Stojí to věru za toho půl franku, jež jako vstupné se tam platí. Hodina uběhne při prohlížení dříve, než se nadáš. A každý chce ovšem důkladně všechno vědět, proto obrací se na Bílého otce. Ten vede společnost od skříně ke skříně a na vše důležité upozorňuje. Už je skoro hotov. Zas jich přijde 5. A otec začíná znova. Jest jediný z odborníků, který umí německy. Litovali jsme ubohého, utýráného otázkami důmyslnými i naivními.

Chrám sv. Anny.

Hospic Notre Dame de France.

Fot. Alois Mašek.

XXXIII.

Hospic františkánský, francouzský, rakouský a polský.

V zátiší na střeše hospice
františkánského.

A tak 16. srpna o 6. hodině zase po 5 letech prošli jsme dveřmi, nad nimiž do kamene vydlabána slova: Casa nova (chata, budova nová).

Hned u vchodu zpozorovali jsme my staří hadži změnu. Kumbálek s malým okénkem u vchodu zmizel i s jeho starým obyvatelem, jenž nám prodával při první pouti známky a pochlednice. Nebyl z reholníků, ale patřil mezi ně. Už ho zahrabalí. Jeho místo v pěkné světničce zastává mladík slušný a mravů víc tichých — portýr v hotelu. Jistě důležitá osoba. Slyší ovšem také na jméno „bakšíš“; to by ani nebyl pravý hotelový portýr. Ku jeho cti však budíž řečeno, že od nikoho ho nežádal a nečekal a neprohlížel odcházejících, aby mu snad někdo bez zprostírného nevyklouzl, jak to dělají portýři v městech evropských.

Prodával nám známky rakouské i turecké, rakouské korrespondenční lístky (také poněkud jináčí než u nás), sprostředkovával dodání různých věcí a obstarání zámečníka, když někdo zalomil klíček v zámku u kufru a nemohl se do něho dostati atd.

Budova františkánského hospice nestojí o samotě jako druhé dva hospice, nýbrž je vřaděna v ulici mezi ostatní domy, tak že bys jí skoro ani nenašel. Je trojpatrová. Některí ubytováni byli v prvním „piánu“, jiní v druhém „piánu“. (Jsou ti františkáni muzikální!) Ovšem jiní také v přízemí.

Celkem bylo nás tam 200 čili skupina I. a II. V každém patře je pohodlný veliký kuřácký salon s náčiním psacím, jehož po obědě hojně bylo používáno.

Čistounké, milé světničky s nejnutnějšími kusy nábytku, s kamennou nebo cementovanou podlahou, větší a menší byly označeny čísla poutníků, kteří v nich měli bydleti. Rozdelení toto provedli františkáni sami. Poutníků 3. třídy bylo v jednom pokoji více, ve třídě 2. a 1. byli buď po dvou nebo jen po jedné osobě. Dostali-li se dva „řezající“ dohromady, pořádali v noci menší dostihy. Hůře ovšem tam, kde ze dvou jen jeden chrápal.

Chodby ozdobeny jsou fotografiemi poutnických skupin z různých národů.

Do dvou jídel svolával nás zvonek přenosný už o půl 12. hod. každý den k obědu a o 7. hod. k večeři. I tam provedli hostitelé naši novotu, přikázavše poutníkům místa u stolů. Příliš šťastná jejich ruka v tom ovšem nebyla. S úspěchem byli by to provedli jen tenkráte, kdyby si byli vyžádali ode všech poutníkův údaje o jejich krychlovém obsahu. Následek toho byl exodus čili stěhování. „Utlačovaní“ opustili stůl prostřední a založili u postranního volného stolu „republiku utiskovaných“. Oč pak marně dodnes anglické suffražetky bojují, to provedeno ve slohu daleko větším v „republike utiskovaných“. Za prezidenta republiky totiž zvolena jednohlasně tetička z Čejkovic, první ženský president svobodných republik na světě. Od „mocností“ dosaženo uznání nové této republiky.

Co říci o jídle? V kuchyni tentokráté vládl arabský kuchař. Naše žaludky a — arabský kuchař! To je tak daleko od sebe jako Morava od Jerusalema. Mimo to nemají toho na východě mnoho na vybrání pro jídelní lístek. A tak jednou bylo „barano de rohato“, jak se tomu v „republike utiskovaných“ říkalo, a podruhé zase „rohato de barano“. K tomu ty vařené fialové okurky, petindžany zvané, nebo fazole nebo jiná zelenina, ovšem

po arabsku. Některým to chutnalo, jiní se toho nedotkli. Třikrát byla pečená kuřata.

Na chudobu jídel nemohlo se naříkat. Byla polévka, dvojí maso, ovoce a černá káva — pro všechny stejně. Víno červené, a poslední den na zakročení pořadatelstva bílé, netěšilo se přílišné chuti.

V quadratuře po celý den stála velká nádoba plná vína, z níž každý kdykoliv dostal zdarma vína, co chtěl. Mnozí pilí

Jídelna I. skupiny v Casa nova.

však raději samotnou vodu z cisterny, jíž pumpou taktéž v quadratuře umístěnou bylo možno načerpati.

Letos dal P. direttore v quadratuře pro poutníky rozestavěti stoly s lavicemi. Po večeři ani místa tam nemohl dostati, kdo si nepospíšil. Jakoby ty láhvě chlazeného piva byly zadarmo. Tam si spravovali chuf za 1 frank.

Jednu nepopiratelnou, velkou chybu má Casa nova. Není v ní domácí kaple. A proto nemohli jsme míti společné večerní pobožnosti se sv. požehnáním, jak to měli v jiných hospicích. Také obtíže to působilo se zpovídáním. Je sice kostel sv. Salvatoria

jen několik kroků odtud, ale kaple v domě jest výhoda, na kterou mělo být při stavbě pamatováno.

O pohádkových večerech na terrasse klášterní napsáno již jinde.

* * *

F r a n c o u z s k ý h o s p i c a s s u m p t i o n i s t ū, zvaný **Notre Dame de France**. Majestátní budova, jejíž stavbu umožnili katolíci francouzští. Stála asi z miliony franků. Je celá z kvádrů růžového nádechu. Stavění v Jeruzalemě je velice drahé hlavně proto, že materiál nedopravuje se po vozích, jako u nás, nýbrž výhradně po velbloudech. Po obou stranách hrbu navěsi se mu

Na dvoře francouzského hospice.

(Uprostřed Bern. Dolák, představený IV. skupiny.)

Fot. Alois Mašek.

nosítka, na něž klade se náklad. Mnoho toho velbloud za den nedopraví. Za najatého velblouda na den platí se 2·60—3 K a k tomu poháneč a nádeník zároveň 3—4 K.

Hlavní průčelí hospice táhne se od západu k východu; střed tvoří veliká domácí kaple Panny Marie. Po její obou stranách strmí symetricky z čtyrhranné mohutné věže; mezi nimi na ploché střeše překrásná obrovská socha Rodičky Boží s děťátkem, jež zvedá, aby mu ukázala svaté město. Dojem působí toto sousoší nezapomenutelný.

Tyto dvě věže vedle kaple mají svou historii. Že by měly být věže dvě, to nechtělo jaksi tureckým úřadům na um. Zdálo se jim to novou křesťanskou zpupností. A proto znova a znova

činily proti tomu námítky. Konečně byl nucen P. superior k purkmistrovi jít v této záležitosti. Tento nechtěl ani slyšeti o dvou věžích. To prý jsou zbytečné novoty, jež mohamedány jen zne-pokojují. Po marném přesvědčování ptal se P. superior: „Co myslíš, pane, musí míti kůň jedno nebo dvě uši?“ „Ovšem že dvě,“ povídá zaražený pán. „Jak tedy můžeš žádati,“ praví P. superior, „aby naše stavba měla jen jedno ucho, když jsi přece tak moudrý a spravedlivý muž? Kdyby naše budova měla jen jednu věž, byla by jako kůň s jedním uchem.“ „Máš pravdu,“ povídá effendi, „i tvá budova potřebuje dvou uši. Jdi v pokoji!“ (Dle Baumbergra.)

Jídelna ve francouzském hospici.

Fot. Eugen Vacátko.

Všechno zařízení v hospici svědčí o velkosti místa, kde nebylo třeba se tísnit. Široké, vzdušné a světlé chodby rozvíhají se po všech křídlech domu. Jídelna není místností uzavřenou, nýbrž část chodby jest v ni proměněna. Po obou stranách jsou dvěře k pokojům označeným místo čísla jmény svatých a světců, hlavně francouzských.

Skupina IV. a V., t. j. poutníci a poutnice od č. 301—533, byli tam ubytováni. Kněží mohli pohodlně celebrovat ve dvou domácích kaplích. Jest totiž kromě kaple hlavní v budově ještě druhá, menší, již dal pořídit jeden francouzský šlechtic na památku jediného syna, jenž mu zemřel.

Výhoda tohoto hospice je, že má většinu pokojíků pouze pro jednu osobu, tak že i poutníci třídy 3. velmi mnozí měli svůj

zvláštní pokojík. Je v něm místa pro pohodlné ubytování 500 hostí, seminář, knihovna, museum, zahrada a velké křížové chodby. Rovná střecha skýtá nádherný rozhled.

Jídelna má v pozadí veliký kříž. Čtyřikrát po večeři zazářil v nádheře elektrických žárovek. Dojem všeobecný. Všichni povstávají a pějí písničku o sv. kříži. Ba zapívali hostitelům před ozářeným křížem „Kde domov můj“. A Francouzům líbil se náš zpěv.

Zajímavé intermezzo sděluje setník V. setniny, p. děkan Hlobil. Na chodbě stojí postava Araba s fezem na hlavě a zrostlou tváří; cítil si pilně boty. Pan děkan přichází k němu, a Arab zdraví: „Má úcta“. Zaražen nad tím, že Arab česky jej zdraví, odpovídá: „Má úcta. Vy umíte česky? Jak to? Odkud pak jste?“ „Já jsem, prosím, od Bystřice pod Hostýnem. A zde

Do dvora a zahrady francouzského hospice.

Fot. Joz. Blažek.

je má poutní pánska.“ — Ano, takovou změnu udělá s člověkem fez a vousy.

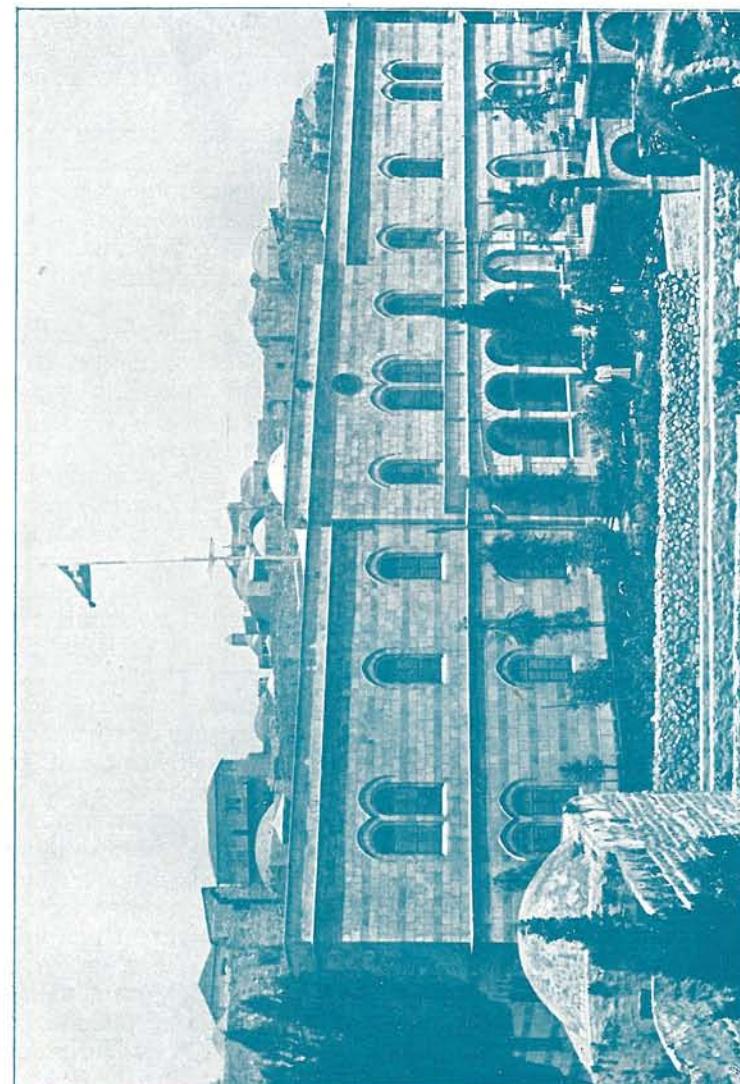
Škoda, že milí hostitelé byli jen a jen Francouzi, takže jsme se s nimi a oni s námi nemohli domluvit jen skrze tlumočníka, vlastně tlumočnici, poutníci to č. 439.

* * *

Rakouský hospic. V cizině, a přec na rakouské půdě. Naproti místu, kde Pán Ježíš ponejprv klesl pod křížem, jsme doma, více než kdekoli jinde v Jeruzalemě.

Se střechy nádherné budovy vlaje rakouská vlajka, pod ní hodiny a v průčelí tolik zeleně a květin. Otevřené schodiště v průčeli proplétá se tou zelení, nechávajíc dosti místa pro verandy s lavičkami. Jako doma před svou chaloupkou sedávali tam pout-

níci ze III. skupiny, pokuřujíce a pohlížejíce na život dole v ulici. Ten, jenž tak mile a něžně průčelí dal ozdobiti, byl jistě srdce měkkého citlivého.

Rakouský hospic.

Budova zvedá se 8 a půl metru nad výškou ulice, v pozadí za dvěma kamennými terrassami, z nichž jedna je v ulici vedoucí od brány damašské a druhá v ulici cesty křížové.

Kavas rak. hospice Ali.

Když byl hospic budován, nebylo v úmyslu, a proto ani ne v plánu, zařídit jej tak, aby mohl pojmuti větší množství poutníků; zvláště když jen úprava stavebního místa a počáteční práce pohltily průběhem sedmi měsíců 103.688 zlatých, ačkoliv rozpočet celé stavby o 2 poschodích s dvěma vedlejšími budovami stanoven pouze na 66.000 zlatých. Rozpočet ten podal vídeňský stavitel, neznaje poměru v Jeruzaleme. Stavební fond byl úplně vyčerpán, a pro nedostatek peněz bylo nutno všelicos v plánu škrtnouti. Celé druhé poschodí a vedlejší přistavby škrtnuty, a jiné věci zjednodušeny. Stavba dokončena r. 1859. Bez vnitřního zařízení stála 207.000 zlatých.

V původním, nezjednodušeném plánu měly být pro poutníky vybudova byla miněna jako reprezentační dům, a v něm projektováno jen několik větších bytů pro vznešené osoby. Škrnutím budov vedlejších stala se velká chyba. Proto v nynější budově velké světnice určené pro vznešené hosty musejí pojmuti vždy několik osob. Světniček prakticky zařízených pro 1 osobu nebo nanejvýš pro 2 rakouský hospic nemá.

A přec rozhodní a vlivní činitelé neměli na této budově šetřiti; vždyť to žádá konečně rakouský patriotismus a rakouská politika na východě. Už když se stavěl, a šlo to tak z těžka, rozesli Francouzové, že Rakousko katolické prý hospice ani nedostaví, a jestliže dostaví, že prý se dostane do rukou Francouzům.

Podle budov a ústavů, jež ten neb onen stát v orientě má, posuzují jej východřané a posuzují i cizinci, již z celého světa v Jeruzaleme se scházejí. Francie doma řeholníky pronásleduje a ve Svaté zemi je podporuje. Německý císař sám zaplatil za místo věnované katolíkům 100.000 marek. A podívá-li se cizinec na francouzský hospic nebo na klášter a kostel na Sionu, učiní si také jasné názor o obětavosti a moci Francouzův a Němců z říše. O Rusích ani nemluvíme. Jejich moc a síla je v Jeruzaleme příliš patrná a převyšuje státy všechny.

Jen katolické Rakousko šetří.

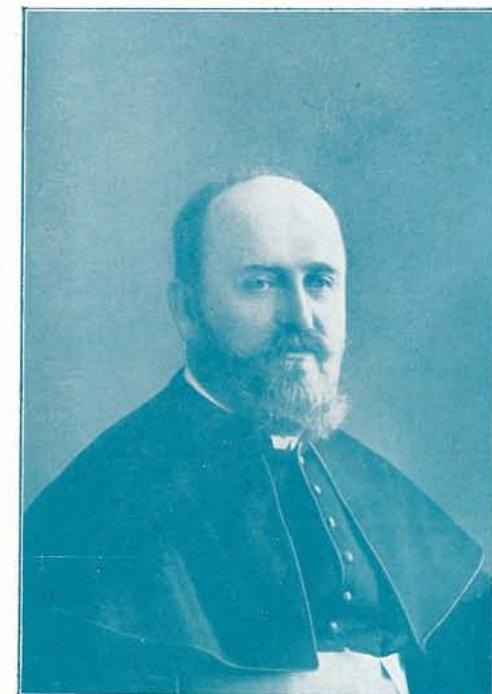
Není ovšem reprezentační dům Rakouska v Jeruzaleme tak vypraven, jak by měl, a zvláště ne pro poutníky, a přec pobyt v něm pro všechny ty, kteří v něm bydleli, je nezapomenutelný.

Nemluvím tu pouze o poutnících, mám na mysli malou karavanu turistů z Moravy, jež rovněž v hospici byla ubytována až po našem odjezdu. Tito turisté byli v Cařihradě, byli v Alexandrii a Kairu a v mnohých jiných význačných místech. A třebas všude dobré se jim dařilo, přece dle jejich tvrzení nejlépe se měli v Jeruzaleme v rakouském hospici. Chvíle tam strávené byly nejkrásnější. Jak si to vysvětliti? Odpovídám: Na tom je vinen (vlastně, má zásluhu) jediný člověk. Talián by řekl — P. direttore, a my řekneme — ředitel.

Třebas má rakouský hospic některé nedostatky ve stavbě, za to má štěstí, že dostává za ředitele muže v pravdě intelligentní, kteří našeho lidu nepodceňují, jeho potřebám a přání rozumějí, mají pro ně sluch a odpomoc. Myslím tu ovšem hlavně na ředitele, který byl tam za naší letošní výpravy, a krátce po nás také na vždy Jeruzalem opustil a je nyní profesorem bohosloví v Celovci, prelát Dr. Martin Ehrlich.

Ten nám rozuměl. Ten se o poutníky sobě svěřené opravdu staral, s nimi se stýkal, kde jaké bylo proneseno přání, zářídil. Bylo nás tam jeden večer několik pozváno k jídlu. Polévka — naše poctivá polévka, maso s příkrem — jako by maminka to byla vařila, moučník — jako by od Polenků objednaný. A víno, nejen že bylo k pití, ba bylo tak ohnivé, že bez vody nemožno ho pít, má-li člověk míti jasný rozhled z terrassy. A voda chladná z nové cisterny. Nuže, kdo si přeje, kdo si přeje víc?

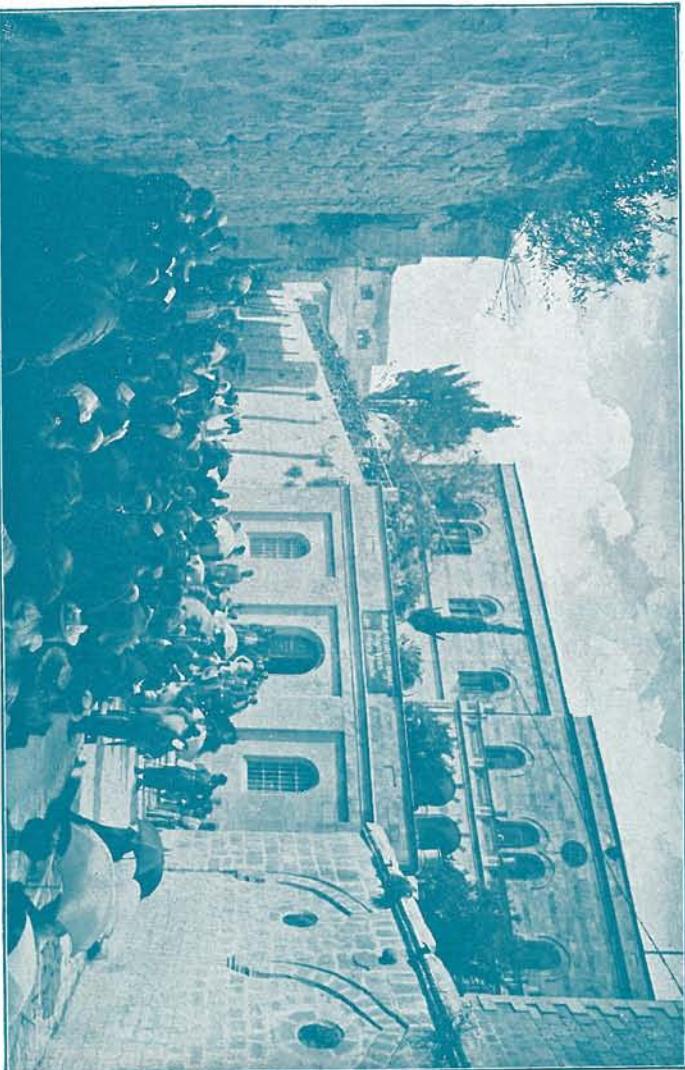
Nezmíňuji se o tom proto, že jako bychom snad na pouti neměli jiných záležitostí než jen se dobré najistí a napít. To bychom zcela jistě nebyli jeli do Jerusalema, aspoň my ne, co jsme měli stravu arabskou. Ze však poutník nemůže žít jen ze vzduchu, to uzná i ten, kdo by mu chtěl vytýkat, že také jedl a pil.

Prelát Dr. Martin Ehrlich,
ředitel rakouského hospice.

Že 18. srpen byl pro rakouský hospic dnem svátečním, ne-
třeba ani podotýkat. Slavnostní služby Boží na počest 80. na-
rozenin Jeho Veličenstva konány v kapli hospice. V poledne ke

Zastavení cesty křížové s rak. hospicem v pozadí.

slavnostnímu obědu dostavil se c. k. rakouský konsul rytíř Zefarovič s chotí, různí zástupcové rakouské kolonie, dp. převor Milosrdných bratří z Tanturu. Pozvání i ndpp. preláti Dr. Po-

spíšil a Dr. Hodr. J. M. ndp. biskup Wisnar měl tento nadšený
přípitek :

Boha se bojte, krále v uctivosti mějte! Tak napomíná písma sv. Nám,
drazí moji, ani tuším netřeba příliš v pamět vštěpovati slov těch; máme je v krvi,
v srdeci svém!

Pánové a dámy z království nezazlí mně, řeknu-li: Kam uchýlil se v době
strastiplné v roce 48. minulého století dvůr císařský? Na Moravu. Kde nastoupil
vládu na trůně otců svých nás vroucně milovaný císař a král František Josef I.? V Olomouci. Tím větším právem proto, davše Bohu eo Božího jest, dejme i císaři,
co císařovo jest!

Ba již dvakráte vykonali jsme za přičinou 80. památky narozenin císaře
pána slavnost kostelní, a to jednou na nejsv. místě u hrobu Spasitele svého,
podruhé ve farním kostele Otců františkánů; s nemenší radostí konáme jistotně
i nyní za touže přičinou slavnost světskou v útulném domě rakouského hospice
zdejšího, za přítomnosti officiálního zástupce rakouského, p. konsula jeru-
salemského.

Daleko od nás po širé vlasti naší koná se dnes okázale památka narozenin
Jeho Veličenstva; my, drazí moji, konáme touže slavnost ještě významněji, pro-
tože ji konáme v Jeruzaleme, městě svatém, kde v živé a vděčné paměti dosud
se chová vzněšená a zbožná návštěva míst sv., již před 41 lety zde vykonal náš
císař pán s vroucností a zbožností, již on vůbec se vyznamenává. Neuplynuly ještě
dva roky, co koncem listopadu 1908. ústly výmluvného staříčkého kardinála
knížete-arcibiskupa Grusche, protektora tohoto hospice, hold vzdával císaři pánu
u příležitosti jeho 60letého jubilea panovnického episkopátu a všecek klerus ra-
kouský. Jako bych jej dnes slyšel: císař pán děkoval nám tehdy slovy překrásnými,
že jsme slzeli; děkoval nám obzvláště jako representantům katolického nábo-
ženství, dodávaje hlasem třesoucím: „Znám z vlastní zkušenosti význam a dosah
sv. náboženství, vždyť ono i mně bylo ve všech strastech života mého oporu
nejlepší.“

A na tak zbožného, na tak dobrého panovníka my bychom v Jeruzaleme
zapomněti mohli? Nikoli, i kdybychom zapomněli my, skvostné oltáře a chrámy
v zemi svaté by mluvily. Imperatorem nostrum hic saxa loquuntur. Ale i my
s chloubou a radostí vyznáváme jej!

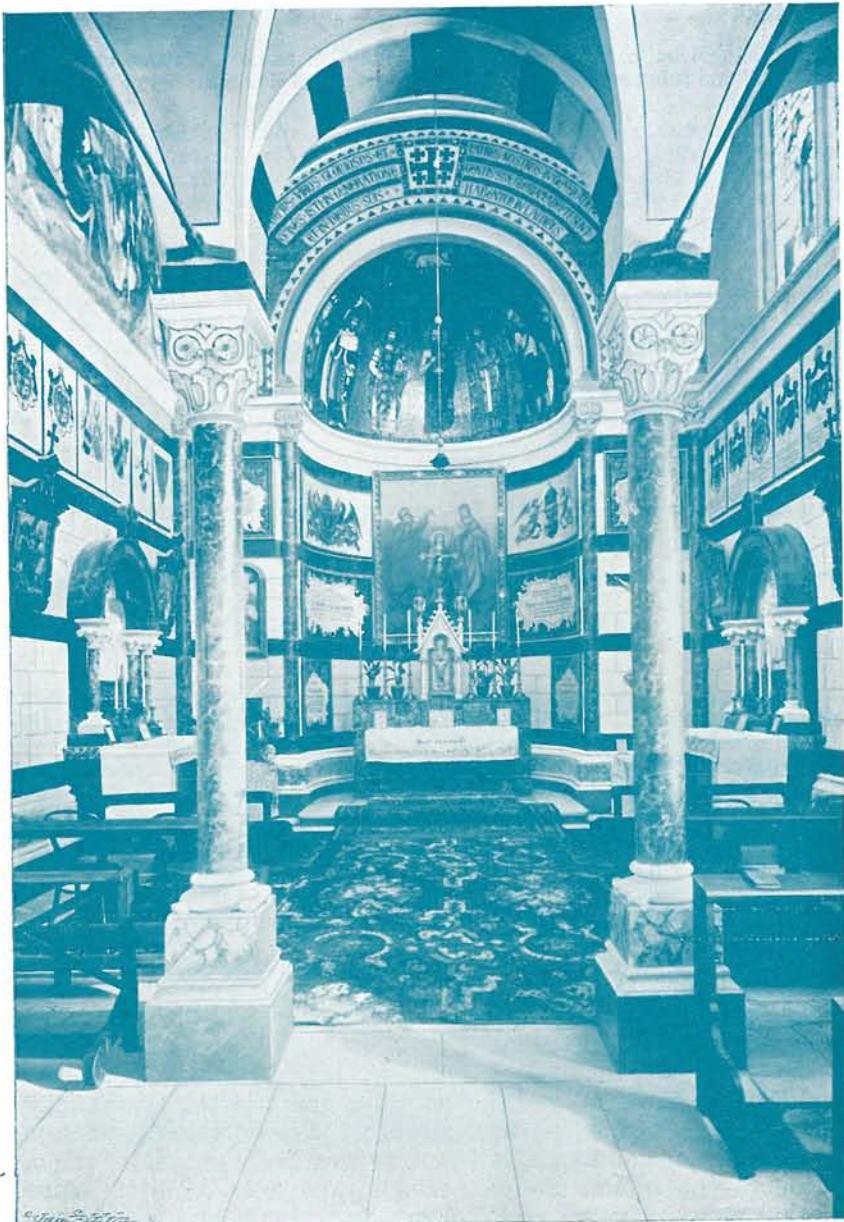
Vzdáleni tělem, přítomni jsme dnes v Išlu duchem; ty spousty vod, kte-
rými jsme se sem přeplavili, nedovedly potopiti lásky naší.

Praví písma sv.: Co nad 80 let, tot labor et dolor, námaha a bol; ale náš
císař pán in laboribus a juventute sua, ve práci mnohé od mládí svého. Na bedra
18letého vložili těžké břímě panovnické; kmeta 80letého toto břímě ještě více tíží;
než právě proto s tím větší láskou my se k němu tulíme jako dítky k otcí nejvrou-
nějí milovanému.

V této náladě zdvihám pohár svůj, řikaje: Pán Bůh těš, síliž, zachovej
našeho nejmilostivějšího císaře a krále, zehnej mu a rodu jeho! Et in hoc vino
veritas: Náš nejmilostivější císař a král František Josef I. at žije! Vivat!

* * *

Domácí kaple rakouského poutního domu je tak sympaticky
vybudována, že hned po prvé jste v ní jako doma. Zasvěcena je
sv. Rodině, jejíž obraz umělecky provedený zdobí pozadí hlavního,
mramorového oltáře. Po evangelní straně je boční oltář Panně
Marii zasvěcený a po epištolní sv. Antonínu; aby při větším
počtu kněží v hospici rychleji se mohli titov celebrování vystří-
dati, pořízeny v poslední době nové z boční oltáře v rozkošném

Kaple sv. Rodiny v rakouském hospici.

provedení, z nichž jeden po evangelní straně zdoben jest sousoším Panny Marie, patronky řádu německých rytířů a druhý po epištolní straně sousoším znázorňujícím IV. zastavení cesty křížové. Kůr sloupy podeřený tvoří pozadí.

Vrch apsydy zdoben je překrásnou prací mosaikovou předvádějící nejpopulárnější světce ze všech končin říše rakousko-uherské. Jsou pak od evangelní strany k epištolní: sv. Stanislav biskup, sv. Václav, sv. Leopold, sv. Jeroným, sv. Štěpán král, sv. Florián a sv. Thiemo.

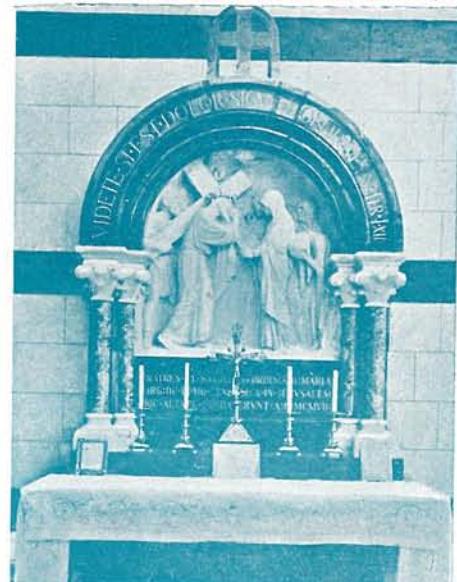
Obruba apsydy tvoří pás polokruhový s nápisem vyzývajícím slaviti muže slavné: Laudemus viros gloriosos et patres nostros in generatione sua. Omnes isti in generatione gentis suae gloriam adepti sunt et in diebus suis habentur in laudibus.

Obruba končí po evangelní straně obrazy sv. Cyrilla a Methoda, po epištolní blahoslaveného Mikuláše a ctihodného Engelberta:

Zastupují pak:
sv. Cyril a Method Moravany, Slováky a Jiho-slovany,
bl. Mikuláš Tavilei, františkán, Dalmácií,
ctih. Engelbert Kolland, františkán, Tyrolu,
sv. Stanislav, biskup, Polsko,
sv. Václav Čechy,
sv. Leopold Dolní Rakousy,

Boční oltář v kapli rak. hospice, zasvěcený Panně Marii, patronce řádu německých rytířů.

Boční oltář v kapli rak. hospice, zasvěcený události IV. zastavení cesty křížové.

sv. Jeroným Dalmácií,
sv. Štěpán Uhry,
sv. Florián Horní Rakousy a země alpské,
sv. Thiemo, biskup, benediktin, Solnohrady.

V kapli této denně po večeři scházeli se poutníci k večerní pobožnosti s požehnáním.

Zvláštní pozornosti zaslhuje velký mosaikový obraz v polokruhu na stěně evangelií. Jeho myšlenka má za obsah válečné a mírumilovné putování do Palestýny. Krásná tato myšlenka, jejíž původcem byl generál Himmel, je takto provedena :

Na vrchu leží město svaté, nad nímž vychází slunce. V levé části obrazu jsou zástupci válečných výprav a to :

Korouhevnik vévody rakouského Leopolda, za ním klečící postava rytíře Johannitů, vedle něho stojící rytíř německého řádu, za ním Ondřej, král uherský a za ním Leopold rakouský. Biskup v mitře a s křížem je sv. Thiemo, biskup solnohradský, a vedle něho sv. Jeroným. Nad nimi rytíř templářů s vojínky. Střed obrazu tvoří postava císaře Františka Josefa I., jenž prací ukazuje k městu svatému. Dle starobylé zásady, že tam nemá být nošena koruna, kde Spasitel nesl korunu trnovou, nemá postava císaře na hlavě korunu; korunu ponáší jeho páže. Pravá část obrazu znázorňuje poutní výpravy, k nimž původem dal tyrolský spolek palestýnský. Tyrolák nese poutní kříž, před ním klečí se svící moravský Slovák, za ním rusínští poutníci, a vedle něho postava generála Himmla jako poutníka.

Ke kapli přilehlá sakristie s velice cenným nábytkem, jenž věru stojí za to, aby všechny skříně v ní a jejich neobvyčejně praktické zařízení okoukal si nějaký náš bystrý stolař a zavedl něco podobného i u nás.

Stěny chodeb hospice tvoří t. zv. čestnou galerii rakousko-uherského poutnictva, mezi nimiž i pamětní deska z I. moravské pouti v r. 1905.

Naše skupina I. prohlédla si za vedení a výkladu p. preláta Ehrlicha hospic v sobotu odpoledne končíc program. Před odchodem skupiny postarali se p. rektor i p. vicerektor o milé osvězení a pohostění.

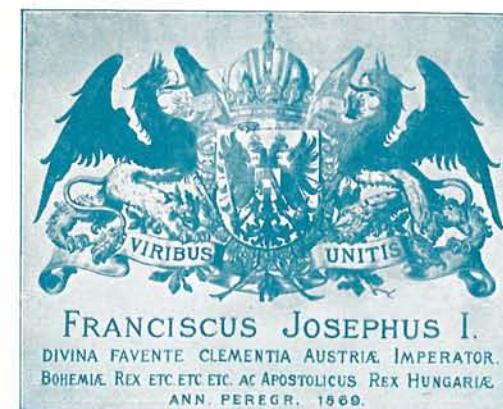
Pro jednu poutničku z Brna (č. 63.) stal se tento den dnem na vstívení Páně. Vcházejice do prvního poschodi setkali jsme se s jinou skupinou. Nastala nevelká tlačenice, při níž zmíněné poutníci propichnuta byla rohovka oka jehlicí, již z trestuhodné neopatrnosti některá dáma-poutnice nechala trčeti z klobouku. Poraněná ihned dopravena povozem k prohlídce do Tanturu k Milosrdným bratřím. Tito nejnutnější učinili a nařídili, a brzo ráno zavezena poutnice na oční kliniku v Jeruzalemě. Primář dovolil, že může

ležeti v hospici. Ošetřovaly ji milosrdné sestry s námi jedoucí, a lékař denně dvakrát ji navštěvoval. S počátku nedoufal, že bude moci zraněná s námi se vráti do Brna. Když však po 4 dnech stav oka se trochu zlepšil, dovolil lékař dopravu na loď, jež měla svého lékaře.

Z lodi dopravena nemocná ihned v Terstu do nemocnice k opětné prohlídce a v Brně poležela si u sv. Anny. Oko zdrávo není.

Tak smutně skončila návštěva rakouského hospice, nikoliv ovšem vinou pouti, nýbrž vinou nerozumné a životu nebezpečné mody.

* * *

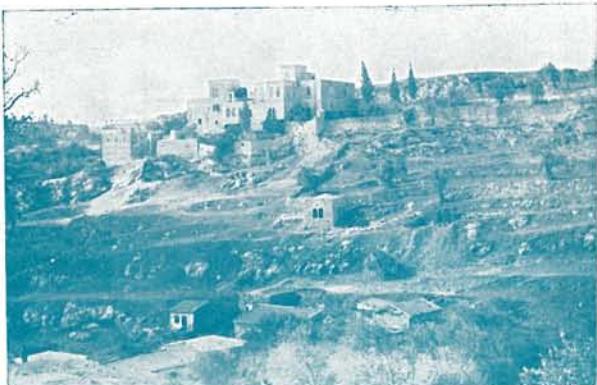
Pamětní deska pouti jerusalemské J. V. císaře Františka Josefa I. v kapli rak. hospice.

Ze Slovanů katolických jsou Poláci první, kteří zřídili v Jeruzalemě hospic. Jest poblíž chrámu Božího hrobu stranou VII. a VIII. zastavení křížové cesty. Založili jej polský kněz Marcin Pieciorek-Lipowiecki, jenž vystudoval a byl vysvěcen v italském Praeneste od kardinala Mazelly r. 1904., přišel do Sv. země a zastává nyní úrad kaplanský při chrámu patriarchálním v Jeruzalemě. Přesvědčiv se, co jeho krajané trampot zažili při poutích do Sv. země, a chtěje jim odpomoci, koupil v uvedeném místě dvoupatrový dům s cisternou, kuchyní a 13 pokoji za 33.000 franků. Nad vchodem je obraz Panny Marie čenstochovské a pod ním nápis : „Vítejte rodáci polští!“ Každý Polák, ať z Ruska nebo Rakouska a z Pruska, je-li katolík, může 15 dní bezplatně požívat pohostinství v tomto domě. Testamentárně odporučil tento polský vlastenec-kněz dům arcibiskupstvu

literáckému při metropolitním kostele římsko-katolickém ve Varšavě, po případě, kdyby toto se rozešlo, arcibiskupstvu sv. růžence ve Varšavě. Rektorem domu musí být vždycky Polák. Potřebné peníze sehnal vydáním různých obrazův a brožurek nákladem až 30.000 výtisků.

Tak jsou Poláci první z katolických Slovanů, kteří už mají útulek svůj ve městě svatém. Je sice jen pro malý počet poutníkův, ale přece jejich. Škoda, že je poněkud zastrčený v postranní uličce.

Dobrácká postava bratra Poláka přidružila se k nám. Jakmile se dovedl, že Moravané jsou v Jeruzalemě, přišel za námi a zavedl si nás několik, abychom pohlédli na jeho dílo.

Oční klinika anglická v Jerusaleme.

XXXIV.

A ty Betléme Efrato !

Já bych rád k Betlému
k Ježíšku malému.

„Vezměte mne s sebou, velebný pane,
až pojedete do Betléma!“ „A mne taky“,
žadonily ve škole děti malíčké i velké.
„I vezmu, jen se stlačte do nějaké
láhvíčky jako bída v pohádce. Dám si
vás do kufru, v Betlémě vytáhneme
zátky, a pustím vás na svobodu.“

I my jsme byli zrovna tací. Když podlepovali jsme ovečky a pastýře a krále a hvězdu, když dělali jsme z papíru skály, a když tatínek o jehlu brousil nám nůžky, aby ostře vystříhovaly chaloupky, věže, každý lístek na stromě a zvláště jeskyni, naše myšlenky toulaly se po Betlémě. Žil jen v naší fantasi, a my vnesli jsme do něho všechno krásné a neobyčejné: palmy, velbloudy, slony, Turky, mouřeníny, a když těch nebylo, aspoň komínáře. Okénka stáje se vystříhla a zlepila průhledným červeným papírem. A když o štědrém večeru tatínek u Betléma rozsvítí svíčky a jednu postavil za jeskyni, takže okny vnikala červená zář k jesličkám, volali jsme jako Jeremiáš, když začal odpovídati Hospodinu.

Kdo by se byl z nás tenkráte nadál, že uvidíme jednou opravdovský Betlém.

22. srpna o $\frac{1}{2}5$. hod. probudil nás hlas — ne anděla — jen zvonku budíčka po chodbách hospice. Ve čtvrt hodině jsme vypraveni. Teď k povozům. K nám k františkánskému hospici nemohou,

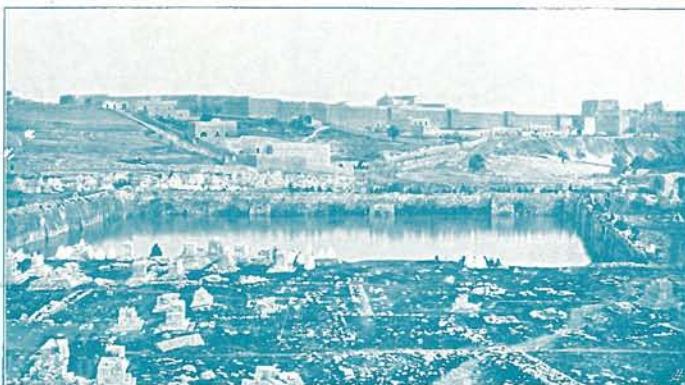
musíme tedy jako Mohamed ke Kábě, my k povozům. Tyto stojí na silnici u francouzského hospice. Běžíme tam pohvizdujíce si:

K Ježíškovi do Betléma půjdeme, aj půjdeme,
Jemu pískat, Jemu trúbit budeme, aj budeme.

Ve tmě nelze rozeznati známých. „Otče, jste tady?“ volá jeden do tmy. „Emine pašo, sem, tady je náš vůz!“

Čtyři vklouzli dovnitř a pátý vyvýšil se nad ně na kozlík. „Jalla“ — řekl Arab koňům polehtav je bičem v hřívách. A už jedeme.

Jaffskou branou po silnici k nádraží kolem nádržky sultánovy, židovskou kolonii založenou Montefiorim, mimo oční kliniku a nádraží k náhorní rovině refaimské s vesnicí templářskou téhož jména. A čemu se zvlášť divíte, jest, že jedeme pořád po

Rybnič Mamilla na cestě z nádraží k jaffské bráně.

důkladné silnici. Kdyby návštěva německého císaře ve Sv. zemi před několika lety nebyla měla jiného účinku než aspoň, že k vůli němu tudy silnici až do Betléma zřídili, pak už proto byla vznešená návštěva tato blahodárnou.

Dvě památnější místa jsme minuli: studnice z v. tří královou a řecký klášter sv. Eliáše.

Začíná se šeriti. Ženy a dívky s koší plnými na hlavách, pečlivě narovnanými buď zeleninou neb ovocem, spěchají do města. Stáda oslů vlekou lecjaké sousto pro ústa a žaludky obyvatelů svatého města. Přičinlivé jistě obyvatelstvo bydlí na této straně, jak z množství oliv a vinic a pečlivě obdělaných načervenalých zahrad jest viděti.

„Asijskou cholerou“ trpí však i oni. Jeví pak se tato nemoc dle pozorování znalců u lidí jí postižených tím, že neustále

běhají — za vozem, natahují ruku a křičí „bakšíš“. Nemoc ta je nevylecitelná. Pro okamžik dá se zmírniti krejcarem anebo pětáčkem, za chvíli při objevení se jiného vozu propuká znova.

Poslední hvězdička před námi na obloze se ztratila. Nebe na východě zalilo se barvou ohnivě červenou, jež přešla hned na to do zlaté, a už nakukovalo sluníčko jedním okem přes zed kopcův až do našich vozů.

Před námi po pravici na kopci Bet Džala s kněžským seminářem latinského patriarchátu a po levici — Betlém,

Betlém.

Fot. Al. Mašek.

milý, kolkolem bujnou zelení obemknutý, jakoby z lesů vykuval, opravdový Betlém.

* * *

Za ženci shýbá se k půdě postava ženy. Sbírá klásky, jež zůstaly. Roucho i výraz tváře prozrazuje cizinku. Je z Moabska. Přišly do Betléma dvě.

„Kamkoli půjdeš, tam půjdu s tebou, a kdekoli bydleti budeš, tam i já také bydleti budu. Lid tvůj jest lid můj, a Bůh tvůj jest Bůh můj. Ve které zemi pochována budeš, v té i já umřiti chci.“ Poznáváš šlechetnou, něžnou Ruth a její lásku k Noëmi. A lásku

Pole Boozovo u Betléma.

skutky potvrdila. „Jestliže rozkazuješ, půjdu na pole, a budu sbírat klasy, které by zůstaly po žencích.“ A šla. Pole bylo Boozovo. Sbírala tedy na poli až do večera; a co sebrala, prutem tlukouc a vyrážejíc, dostala ječmene jako za míru Efy. A ten, jenž pokrojuje pyšné a povyšuje ponížené, přivedl na pole Booza. „Odplatiž tobě Hospodin za skutek tvůj, a plnou mzdu vezmi od Hospodina Boha izraelského, k němuž jsi přišla, a pod jehož křídla jsi se utekla.“

A tak ona, jež klásky na chléb sbírala, zasloužila si býti v rodokmeni toho, jenž pravil o sobě: „Já jsem chléb živý, který jsem s nebe sestoupil.“ Vypravuje sv. Matouš: „Booz pak zplodil Obeda z Ruth. Obed pak zplodil Jesse. Jesse pak zplodil Davida krále.“

* * *

Město Davidovo. — „Naplň roh svůj olejem“, řekl Hospodin k Samuelovi, „a pojď, ať pošlu tebe k Isaiovi (Jesse) betlémskému. Neboť jsem opatřil sobě jednoho ze synů jeho za krále. Nehled na obličeji ani na vysokost postavy! Nebo člověk vidí to, což zevnitř jest, Hospodin pak hledí k srdci.“ I přivedl Isai posledního, nejmladšího, jenž ovce pásł. „Byl pak ryšavý

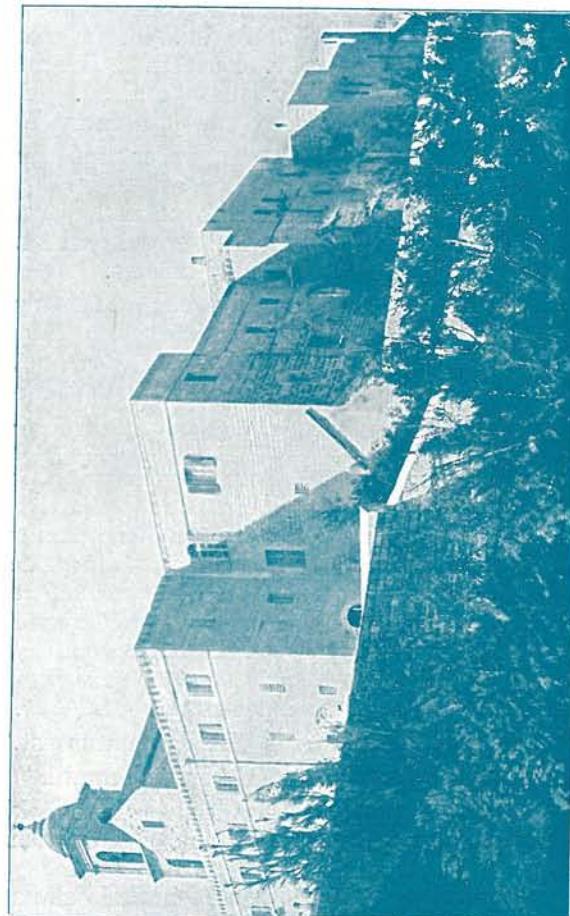
a pěkného pohledení a krásné tváře. I řekl Hospodin: Vstaň, pomaž ho, nebo ten jest to! Vzal tedy Samuel roh s olejem a pomazal ho uprostřed bratří jeho, a obrácen jest Duch Hospodinův na Davida od toho dne.“ (I. Král. 16.)

* * *

Betlém.

Tam, kde před samým Betlémem dělí se silnice do městečka Davidova a do Hebronu, jest kamenná stavba s kopulí, zvaná hrob Rachelin, zcela podobná náhrobkům slavných a svatých vyznávačů Mohamedových. Život davší Benjaminovi zmřela, a Jakub na této cestě před Betlémem pochoval milovanou manželku svou.

Klúšter františkánský v Betléme.

V několika minutách už drnčí a poskakují vozy naše po kamenné, kostrbaté dlažbě ulicemi betlémskými po celkové jízdě tří čtvrtí hodiny.

Zvědavé tváře obsadily kde jakou skulinu za okno sloužící, z domu vybíhají, jakoby mudrcové od východu byli přijeli anebo aspoň jakoby kolem jela svatba k fotografovi.

Prošli jsme uličkou a seřadili se na rozsáhlém náměstí před chrámem narození Páně. Hluboce sehnutí, tentokráté však nikoli z pokory, prošli jsme velmi nízkým vchodem jakoby uchem jehly do kláštera františkánského a po jednom vstoupili jsme v rozsáhlé chodby klášterní, kde vítali nás milí synové svatého Františka.

Kněze zavedli do sakristie, nekněze přímo do jeskyně narození Páně. Za chvíli slouženo už u všech oltářů v jeskyni: u oltáře jesliček, mudrcův, u oltáře sv. Josefa, nemluvnátek, sv. Eusebia z Kremony, žáka sv. Jeronýma, sv. Jeronýma, sv. Pavly a její dcery Eustochium.

Už večer před tím přijelo do Betléma asi 10 kněží, aby mohli hned po půlnoci, jakmile Armeni skončí v jeskyni bohoslužby, sloužiti mše sv.

Za onoho času vyšlo vyřčení od císaře Augusta, aby popsán byl veškerý svět. I šli všichni, aby se přiznávali, jeden každý do svého města. Vstoupil pak i Josef z Galilee z města Nazareta do Judska, do města Davidova, které slove Betlém, protože by z domu a čeleďi Davidovy, aby se přiznal s Marií, zasnoubenou sobě manželkou, téhotnou. Stalo se pak, když tam byli, naplnili se dnové, aby porodila. I porodila syna svého prorozeného a plénkami jej obvinula a položila jej v jesle, protože neměla místa v hospodě. [Luk. 2.]

Žebrák v Betlému, nechtějíc být vyfotografován.

Fot. J. K.

„Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est.“

„Zde z Panny Marie Ježíš Kristus se narodil.“

Ticho po ulicích betlémských, v říši Augustově klid zbraní, brána Janusova u fora římského zavřena. V tom tichu přichází Kníže pokoje.

Umlklly hlasy lidí po práci celodenní, umlklo slovo prorokův. A tenkráté Slovo světu dal Otec. Když mluví Bůh, tvorstvo mlčí.

Vyprahlá půda ssála do sebe noční rosu, by pookřála. A za doby rosy nebesa dala Rosu a oblakové deštili Spravedlivého.

Noc byla. Tma v příbytcích i duších. A ve tmách těžko nalézti cesty. Tápali ve tmách, i když slunce svítilo. A právě ve tmě rozřezhl Bůh Světlo světa, aby osvěcovalo duše, a ony poznaly a našly Cestu.

„Panem et circenses, chléb a divadlo“ — volal pohanský svět. A Král králů klade pokrm v domě chleba v místo proň určené, v jesle, pokrm, chléb, který nehyne a zůstává k životu věčnému. A ukládá jej rukama Matky a přec Panny. Takové postavy vystupující na jevišti světa dosud neviděl.

A to vše udalo se zde. Zde z Panny Marie narodil se Ježíš Kristus. Venite, exultemus Domino. Pojďte, chvály pějme Pánu! Venite, adoremus. Pojďte! Pokloňme se jemu!

Místo narození Páně.

U oltáře jesliček sloužil naši konventní mše sv. ndp. prelát Dr. Pospíšil — za † msgra Vladimíra Šťastného. A když rozhlaholila se jeskyně naší hymnou:

Narodil se Kristus Pán, veselme se,
z růže kvítek vykvet nám, radujme se!
Z života čistého, z rodu královského
nám, nám narodil se

a hned na to koledou: „Nesem vám noviny“ a voskovice na oltáři mocně plápolajíce nám přizvukovaly, rozšířili jsme v duchu všechny ty svíčičky na stromcích vánočních daleko za mořem v těch našich domovech drahé Moravěny, slyšeli vytrubovati pastýře a vyzváněti zvony nocí svaté. V duchu spěcháme na půlnocní a čekáme, až na věži udeří dvanáctá, a u sakristie zazní zvonek, a varhany uhodí první akordy pastýřského preludia:

Vykupitel s nebes trůnu
sstoupil v země končiny,
vtělen v čisté Panny lůnu,
narodil se v jeskyni.

Vítej, vítej v prosté chýši,
Králi všakých světa říší,
k Tobě chcem se povznéstí,
očistiž nás z neřestí !

Slávu zvučte, hvězdné výše,
v betlémské tam údolí,
dnes at všecky světa říše
Bohu slávu hlaholí !
Nebe k zemi dnes se sklání,
hlásajíc nám smilování ;
Bůh, jenž vládne od věků,
p o k o j n e s e č l o v ě k u.

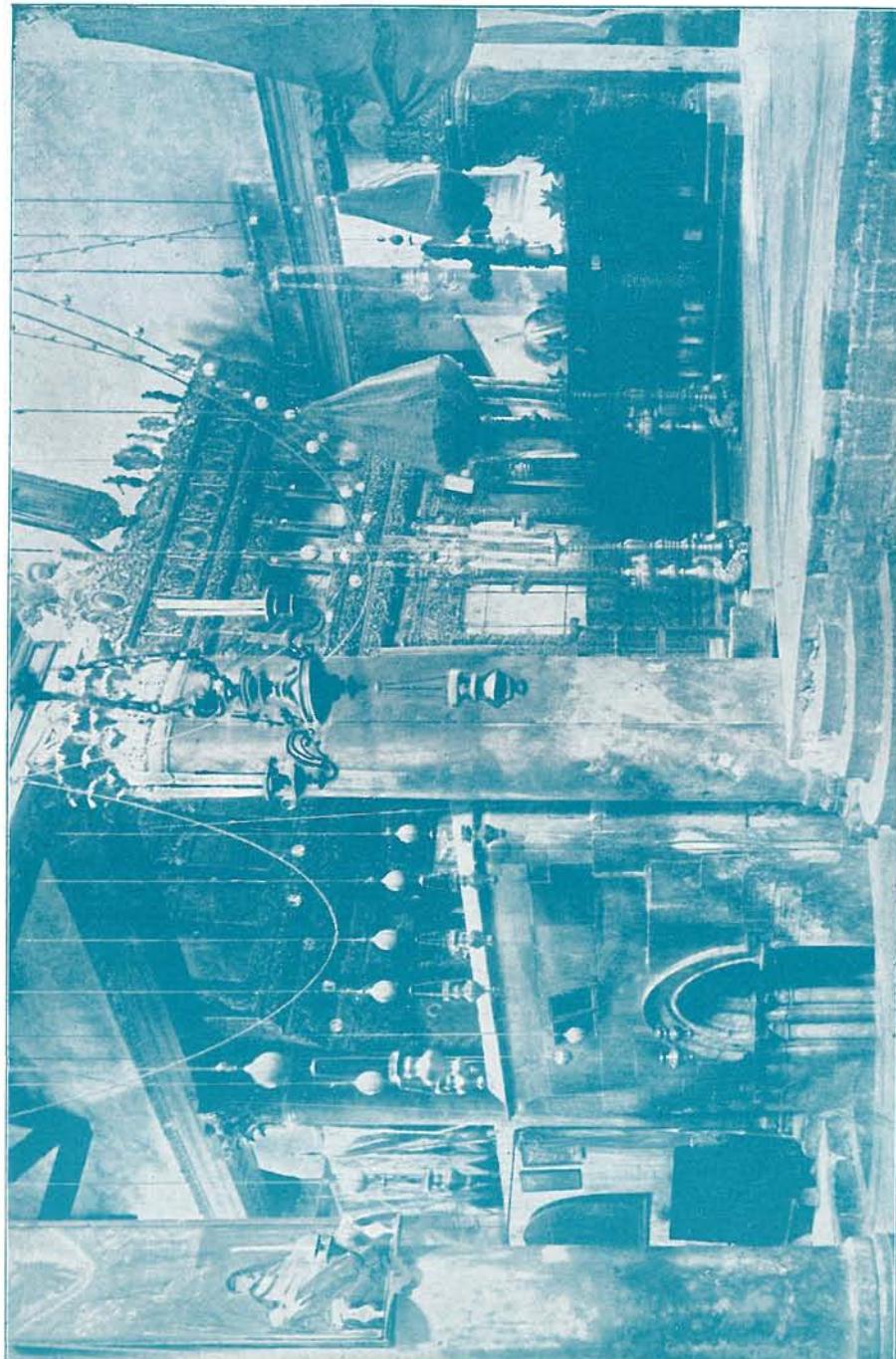

Betlémská mládež.

Fot. J. K.

V tom se cosi pohnulo a hned na to zablesklo u vchodu po levé straně. Bajonet ! ? Ano, je to bajonet nasazený na puše ostře nabité, a o pušku opírá se turecký voják. Vystřídal právě svého kamaráda. Pokoj lidem dobré vůle a — voják s puškou a bajonetem. Může-liž býti ostřejších protiv tak blízko sebe ?

Snad jen z mohamedánského rozmaru sem ten voják vešel ? Sem přece nepatří. — Ten voják mohamedán je zde z úřední povinnosti, aby udržoval pokoj mezi — křesťany, aby chránil křesťany proti — křesťanům. K hrobu Krista Pána stráž postavila knížata kněžská a farizeové, k místu narození — křesťané. Bez tohoto vojáka a bajonetu jeho tekla by na svatých těchto místech zase krev jako tekla v r. 1873. Od toho roku má Betlém vojenskou posádku a dvě stráže turecké: jedna v jeskyni narození a druhá nahoře při vchodu do jeskyně ručí za pořádek a pokoj. R. 1873. právě o vánocích Řekové nesjednocení, kteří františkánům už

Řecký chrám nad jeskyní narození Pána v Betléme.

dříve uloupili oltář narození Páně, přepadli zase františkány a oltáře jim rozbili, a když tito majetek svůj bránili, do krve je stlouklí.

Že oltář narození Páně (nyní majetek Řeků nesjednocených) byl původním majetkem františkánským, svědčí kromě úředních listin i nápis pod oltářem nikoliv v řečtině, nýbrž v latině: „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est — Zde z Panny Marie narodil se Ježíš Kristus.“ Tento Řekům nemilý nápis jako kdysi

Židům nápis Pilátův pro kříž, jedné krásné noci zmizel. Na zakročení jerusalemského gouvernera musili jej Řekové znova na jeho původní místo přidělati.

A teď nesmí bez svolení jerusalemského gouvernera ani prach ani čmoud s obrazu být setřen.

Když z jeskyně jsme odcházeli, poklekali před hvězdou, kolem níž onen zmíněný nápis, a dotýkali se růženci toho místa, šel po nás turecký voják, svíčkou si svítil a prohlížel to místo, zda se s ním změna nějaká nestala.

To všechno musí být pro pokoj tam, kde chybí dobrá vůle. Kdož ví, jak by to vypadalo v Jeruzaleme na svatých místech, kdyby tam nebyl páne Turk?

Vánoční slavnost dovršili jsme společným sv. přijímáním u oltáře jesliček.

Po snídaní prohlédli jsme si oba chrámy zbudované nad

místem narození Páně a to katolický sv. Kateřiny a řecký Panny Marie.

Tento řecký chrám jest jistě nejstarší zachovalá budova v zemi Svaté, pocházejíc přímo z doby Konstantinovy. Jeho matka sv. Helena dala jej vystavěti. A ten stojí dodnes. R. 1757. podařilo se Řekům připravit františkány o vlastnické právo na tento chrám podplacením Turků.

Nádhernou, pětilodní tuto basiliku se čtyřmi řadami vzácných korintských sloupů, jež jsou z jediného kusu načervenalého mra-

Hlavní oltář františkánského chrámu sv. Kateřiny nad jeskyní narození Páně.

moru a 6 m vysoké, znešvařili barbarsky Řekové, vystavěvše zed tam, kde příční lod protíná podélnou. Tako je vzácná tato stavba rozdělena na dvě části, z nichž větší tvoří bývalých 5 lodí podélných, menší pak lod příční s apsidami. Tuto menší zařídili si pro svoje bohoslužby, větší část se 4 řadami sloupů nechávají povolna pustnouti. Komise pro zachování starožitnosti měla by zde vděčnou práci.

Františkáni ztratitvě chrám Panny Marie, vystavěli si současně s ním chrám sv. Kateřiny a alexandrijské. Je trojlodní, slohu barokního. Dříve na tom místě stávala kaple, kde dle zbožné pověsti ukázal se Spasitel sv. Kateřině, když tato místa navštívila, a předpověděl jí smrt mučednickou. Značnými dary na stavbu přispěl náš císař pán. R. 1882. v den sv. Heleny 18. srpna byl chrám tento posvěcen.

Se střechy klášterní podívali jsme se na město Davidovo. Assisi, rodiště sv. Františka, je mu velice podobno. Pak společně ještě do tak zvané mléčné jeskyně, kdež v kapli nejsv. Svátosti bohatě kvítím ozdobené jest shromáždiště žen a dívek III. rádu sv. Františka. Jeskyně mléčná těší se stejně úctě žen katolických i mohamedánských.

Krátká zacházka od jeskyně mléčné vede nás k místu, odkud přes vesničku Bet Sahur (vesniči to pastýřů, vzdálenou 1 km od Betléma) můžeme pohlédnouti dolů k poli pastýřů. Zastavili jsme se u nízké zdi a upínáme zrak dolů.

Pastýři byli v krajině té, ponocujice a stráž noční držice nad stádem svým. A aj, anděl Páně stál vedle nich, a jasnost Boží obklíčila je, a báli se bázni velikou. I řekl jim anděl: „Nebojte se! Nebo aj, zvestuji vám radost velikou, která bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově. A to vám znamením: Naleznete nemluvnátko plénkami obvinuté a položené v jeslích.“ A hned bylo s andělem množství vojska nebeského chválicích Boha a řkoucích: „Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“ [Luk. 2.]

Quem vidistis, pastores? Koho uželi jste, pastýřové?

Syna porodila čistá Panna,
v jesličky vložila Krista Pána,
jej obvinula a zavinula
plénčíkama.

Betlemanka (pravá).

Z růže kvítek vykvet nám. Vstaň, osvěť se Jerusaleme, nebo přišlo světlo Tvé!

Hov, Synáčku můj jedinký,
ty má slasti,
hov si, zde se u matinky
neboj strasti!
Přijde také strast, až máti
Tě odchová,
na smrt za jiné pak dá Tě,
a pochová.

Náměstí v Betlémě.

Fot. J. K.

Hodina zbyla pro obstarání nákupů. Skoro všechno obyvatelstvo betlémské, jež jest křesťanské, většinou katolické, živí se hotovením růženců, křížků, květinových obrázků, spracováním olivového dřeva na různé drobnosti. Většinou pracují pro majitele obchodů devotionaliemi v Betlémě a Jerusaleme. A tak uviděli jsme známé tváře obchodníků z Jerusalema v Betlémě. Nákupy nejsou v Betlémě o nic lacinější než v Jerusaleme, právě proto, že obchodníci jsou většinou titíž.

Když jsme v Jerusaleme kupovali u jednoho obchodníka, povídá jeden poutník: „Pojdte pryč, koupíme si to až v Betlémě!“ Obchodník na to: „Ich Betlehem.“

A tito obchodníci rozesílají betlémské zboží, zvláště krásně vyřezávané práce v perleti, třeba ne vždy umělecké, a v dřevě

VOSMÍK: „NAROZENÍ PÁNĚ“
(V KOSTELE SLAVKOVSKÉM)

olivovém do celého světa, nejen do západní Evropy, i do střední a jižní Ameriky. Proto kolem Betléma pěstuje se neobyčejně mnoho oliv, třebas z každé je předepsána daň. Oliva jest strom velice vděčný a nepotřebuje zvláštního opatrování. Každým druhým rokem nese ovoce, jež se pojídá nebo se z něho připravuje olej. Oleje pak používá Arab buď ku přípravě pokrmů nebo na pálení nebo jako léku, masti a ku výrobě mýdla. Dřevo olivové dá se vyleštiti krásněji než každé jiné.

Oliva 50letá má cenu 50—60 frankův a dává ročně užitku čistého 20—30 franků. Oliva 100letá má cenu 100 frankův a dává ročně užitku čistého 40—50 franků. Práce mnoho nestojí. Fellah občas poněkud zemi kolem zkyprí, zaleje a suché haluze uřeže. Oliva je prý jako beduinka; čím méně šlechtěna, tím mohutnější a krásnější.

Perlet ku zpracování se dováží odjinud. I odpadky perletě skupují ve světě a používají k drobnějším pracím. Jedna továrna na zpracování perletě v Brně na Nové ulici dodává také až sem materiál.

Až zízeny budou za nové turecké vlády odborné školy v Betlémě pro tento druh průmyslu, bude zboží jejich vyškoleněji pracováno, a proto ještě hledanější.

Jedné věci měli by se vši mocí brániti obyvatelé betlémských domácích krojích jako prodavačky. Vracejí se ovšem po čase ze světa do rodného svého městečka s mnohým grošem, ale i s mnohými nectnostmi a nemocemi.

Kroj betlémských žen a dívek jest tak malebný a poutá pozornost, jako např. živý kroj našich Slovákův a Slovaček. Radost se na ně podívati. Škoda, že fotografování v barvách přirozených jest dnes ještě příliš nákladné. Pak by všechny naše moravské Betlemanky vypadaly ještě krásněji.

„O nás sváděli obchodníci s příručimi hotové štvanice, ba dokonce i jednu rvačku. „Pojdte sem“, volali po česku, jak jsme je v Jerusalemě naučili. „Mein Vater, komm“ — a už tě jeden syn pevně držel

Beduinka.

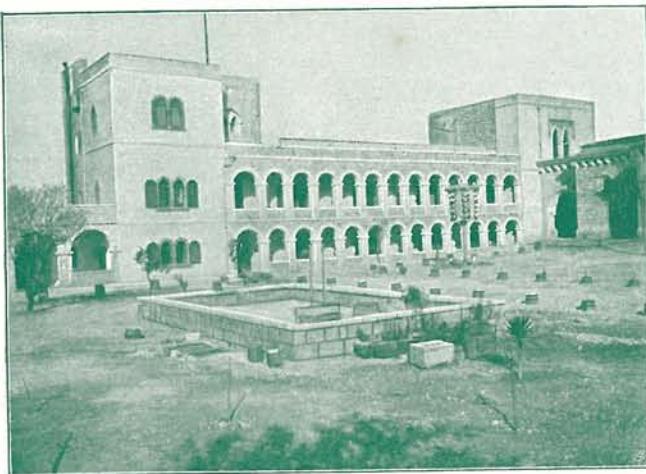
Betleman (pravá).

za levý rukáv a táhl. „Wie geht's? Gut?“ — tahá tě jiný za pravý rukáv. Jak se rozhodnouti? Silnější strhne tě k sobě. Nemusíš se aspoň rozhodovati. Ostatně je to pěšky jak za vozem.

Ptáš se, co stojí svazek růženečků, ptáš se po česku. Rozumí ti, co chceš. Ukazuje na prstech. Jsou ti drahé. Chceš odejít. Zas už tě drží a vyráží infinitivy: „Anschauen alles, kaufen mehr, mache eine Preis.“

Doterni jsou jak ty jejich mouchy, přece však sympatičtější než Italové.

V klášteře nás před odjezdem ještě pohostili chlebem, sýrem, hrozný a vínem ohnivým jak to jejich sluníčko, lahodným, jak kroje Betlemanek a vonným jak to jejich kvítí.

Nemocnice Milosrdných bratří v Tanturu.

U chomáče vozů Mustafové a Ibrahimové a Giuseppové, Hasanové, Aliové, Fuatové na kozlících už kývají na své panstvo, počítajíce dle jeho zevnějšku, jak veliký bude asi bakšíš. A už zase poskakují kola po ulicích z Betléma ven.

Ty Betléme Efrato, nikoliv nejsi nejmenší mezi knížecími městy judskými.

Ještě několikráté jsme se ohlédlí, než se nám ztratil. Měli jsme jej rádi, už od malička rádi.

* * *

[Na zpáteční cestě z Betléma odbočilo několik vozů s hlavní silnice na levo k budově s věží. Je to nemocnice Milosrdných bratří v Tanturu. Odbočili jsme rádi, protože zdrávi.

Milosrdní bratří tam působící jsou Rakušané. Jeden z nich, roztomilý frater Method Krejčířík, Moravan, z Brodku u Přerova, byl od svého převora ustanoven vůdcem V. skupiny; v poledne a večer býval „republikánem v republice utiskovaných“. Roztomilým byl nám proto, že mnoho zajímavého věděl, o čem ani v knihách se nedočte, a že to povídal po česku. Ne tak taktně zachoval se představený františkánův. Ačkoliv byl mezi kněžími františkány Polák, jenž uměl dobré česky, tak že s největší ochotou i česky zpovídal naše poutníky, přece nebyl určen vlašským představeným za průvodce některé z našich skupin. Dr. P. Ansgar Höningmann převor Milosrdných v Tanturu. Divný národ jsou ti Taliáni!

[Nemocnice jest majetek řádu maltézského, jenž na její vydržování platí Milosrdným ročně 16.000 K. Co nad to vydají, musejí si hraditi sami. Nemocní mají v ní vše zdarma. Je zřízena nejen pro katolíky, nýbrž i pro mořemády. Za naší přítomnosti bylo tam 20 nemocných, hlavně s nemocemi střevními. Počet těch, kdož k „visitám“ (ale jinším nežli byla naše) přicházejí nebo jsou doprovázeni, aniž v klášteře byli uloženi, jde ročně do tisícův.

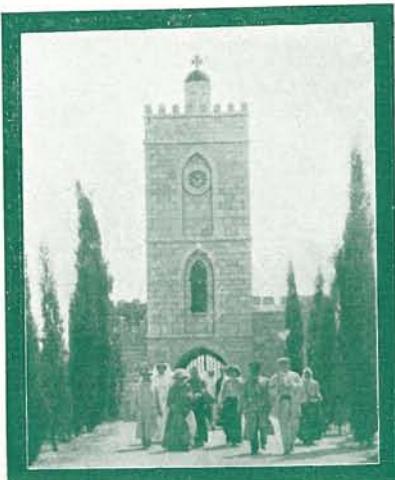

Návštěvou v Tanturu.

Fot. J. K.

21*

Chtěli jsme se podívat, jak se pacientům daří, jen že až k nim jsme se nedostali, protože nejvyšší komandant kláštera převor Milosrdných Dr. P. Ansgar Höningmann vlákal nás do nastrojené léčky, v níž jsme uvázli, tak že jsme i k obědu přijeli do Jerusalema pozdě.

Cypřišová alej s věží u Milosrdných.

Fot. J. K.

Prodavači devotionalií ve Sv. Janu na horách.

XXXV.

Ain Karim.

Dívka se zeleninou.

I my na své pouti vyhověli jsme modernímu tomuto požadavku. Už včera navštívili jsme palestýnský venkov na jihu cestou do Betléma, a dnes týž na západě. A nebezúčelně volen

Moderní cestovní kanceláře stavující programy výletů po evropských městech, vyhražují při delším pobytu v městě aspoň jedno půldne návštěvě venkova k němu přiléhajícího. Vzpomeňte na př. na Řím a Kampanii! Nebo, když před několika lety byli jsme v Londýně, věnován celý jeden den výletu na anglický venkov. Při něm mezi jiným navštívili jsme i Richmond. Nebylo bezúčelně voleno právě toto místo. Pro toho, kdo si v divadle poslechl Flotowovu operu „Marta nebo Trh v Richmondu“, jest venkovské toto městečko obestřeno zvláštním kouzlem. A není možno, aby prošel městečkem a nezabroukal si do vousů aspoň „Odpusť vám to dobré nebe“ a irskou národní o „Růži poslední“.

také takový Richmond se dvěma nádhernými ariemi, jimiž dokonce i chrámy zaznívají: Benedictus a Magnificat. Jest to roztomilé Ain Karim čili jak křesťané ze zemí západních říkají: Svatý Jan na horách.

Nežli se však dostaneš k sladkému jádru, jest ti napřed odstraniti tvrdou skořápkou. A nežli se povozem dostaneš do Ain Karimů, jest ti pět čtvrtí hodiny dáti sebou házeti z leva na pravo, podle toho, pod které kolo vběhne vyšší či nižší kámen. Někde až trneš o svůj třeba pojistištěný život.

Škoda, že německý císař nevyslovil přání jeti také do Ain Karimů! Jak by se to nyní krásně jelo!

Ain Karim s poutníky III. skupiny.

Fot. P. Anselm Matoušek.

Malí arabští koni táhnou, místy smýkají čtyři pasažery, jednoho vozku a vůz. Vyznamenání a diplomy na všech evropských výstavách dostal by, kdo by ten vůz robil. Naše vozy a kočáry na takové cestě byly by za čtvrt hodiny bez kol.

Krajina kolem pustá, jen kámen a skála, nikde olivy, nikde domku, nikde zahrady. Před východem slunce den co den obživne tato skalnatá poušť. Zástupy svěžích dívek a sedřených žen jdou do města na trh hlavně se zeleninou. Mát Ain Karim (= pramen vinic) bohaté prameny vod, a přičinlivá ruka jeho obyvatelů doveďe toto dobrdiní zpeněžiti.

Nesouce na hlavách nízké ošatky a na nich dvakrát tak vysoko majíce fortelně narovnáno různých fialových okurek a melounův a fazolí a zemáků, balancují bosou nohou po kostrbaté cestě. A běda, ztratí-li rovnováhu. Však nám jí bylo líto, když shýbala se pro rozběhlé okurky. Kde už byly její družky, když zase koš na hlavu vyzvedla!

A v této poušti oasa, idylla, opřená o jeden z judských svahů. Víc zeleně než budov. A přec Ain Karim má 2500 obyvatel.

Před městečkem opouštíme vozy. Vítají nás děti většinou tak milých tváří a dobrých očí, že se divíte, jak z krásných těchto

Studnice P. Marie ve Sv. Janu na horách.

úst s bělostnými zoubky může se ozývati plačivé „bakšiš“. Nikde, ani v Betléme jsme takových nespátrali.

U pramene Panny Marie pod klenutým průjezdem je živo. To je obecní prádelna. Ženy perou bez van, bez škopků, bez sody a mydlí hůlkou. Odtékající voda vedena je kolem zahrad a stružkami do nich, uměle je zavodňujíc.

Kolem stáda korábů pouště ležících v nádvoří františkánského kláštera sestupujeme do chrámu zasvěceného s v. J a n u Křtiteli.

Byl za dnů Herodesa, krále judského, kněz nějaký, jménem Zachariáš z třídy Abiášovy a manželka jeho z dcer Aronových, a jméno

její Alžběta. Byli pak spravedliví před Bohem, chodice ve všech přikázaných a spravedlnostech Páně bez úhony... Alžbětě pak naplnil se čas, aby porodila. I porodila syna... I dávali návěští otci jeho, jak by ho chtěl nazývat. A on požádal deštičky napsal: Jan jest jméno jeho. I divili se všichni. A hned otevřela se ústa jeho a jazyk jeho, a mluvil velebě Boha. A přišel strach na všechny sousedy jejich a po všech horách židských rozhlásána jsou všecká ta slova... Zachariáš pak, otec jeho, naplněn jest Duchem Svatým a prorokoval řka: Požehnaný [Benedictus] bud Pán Bůh izraelský, že navštívil a učinil vykoupení lidu svého.

Chrám sv. Jana Křtitele.

Fot. Pavel Mudroch.

— A ty dítě, prorokem Nejvyššího slouti budeš, nebo půjdeš před tváří Páně připravovati cesty jeho. [Luk. 1.]

Nad místem narození sv. Jana jest františkánský chrám. Za chvíli rozléhají se v něm mohutné rejstříky varhan doprovázejících píseň „Zdrávas Maria, anděl Páně s nebe“. Chrám jest třílodní. S klášterem jej obklopujícím tvoří mohutnou pevnost. Hlavní oltář zasvěcen jest sv. Zachariášovi.

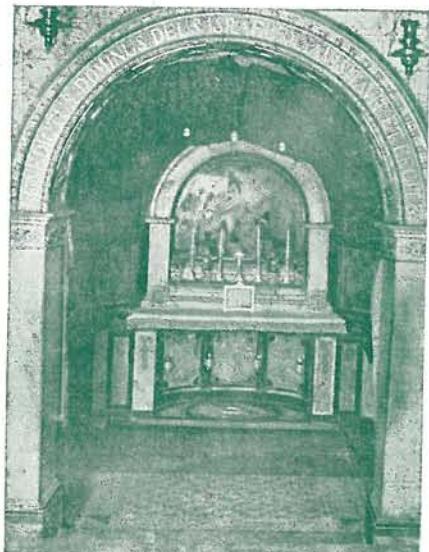
Z postranní lodi vede 7 schodů do krypty zasvěcené narození největšího mezi syny lidskými. Jest celá ve skále vytesaná a

jenom poněkud osvětlena plameny šesti lamp. Pět reliéfů z bílého mramoru představuje výjevy ze života Předchůdce.

Sloužíme u všech oltářů. Mne vede ministrant do krypty. Mohutný hlas varhan a zpěv poutníků až sem se nese v plné síle. Za mnou pořád si někdo pobručívá. Neurčité, tlumené zvuky se však vyhraňují, s pianissima přecházejí do piana, a můj malíčký ministrant už zpívá s lidem melodii naší písni na text la-la-la. Tak se mu zalíbila. A jak je roztomilý! Rocheta přehozena přes hábit františkánský s bílým cingulem a kapucí, na noze sandály.

Zapěli jsme v tomto tradičně bývalém domě Zachariášově jeho chvalozpěv „Požehnaný bud Pán Bůh izraelský“. Kněz denně se jej modlí. Kolikrát od té doby, kdy ponejprve byl pronesen, zněl světem? Až rakev s našim tělem po provazích ukládati budou do země, zapívají nám jej naposled.

Z chrámu sv. Jana jdeme průvodem k místu původu mariánského chvalozpěvu: „Velebí duše má Hospodina“ (Magnificat), vzdálenému od onoho, co by se celý radostný růženec pomodlil, jak jsme se přesvědčili. V předu zástupu jako vůdce zase ona miniatuра františkána, tentokráte už s černou soukenou tonsurkou na hlavě. Hned byste si toho černovlásky vzali s sebou do Brna na památku. To by byla podívaná ve 3. třídě obecné školy. Každý by potom žadonil doma na manince a tatínkovi, aby mu kupili takovou sukni jako má Peppíek. Ale černovlásek by nešel

Oltář narození sv. Jana Křtitele.

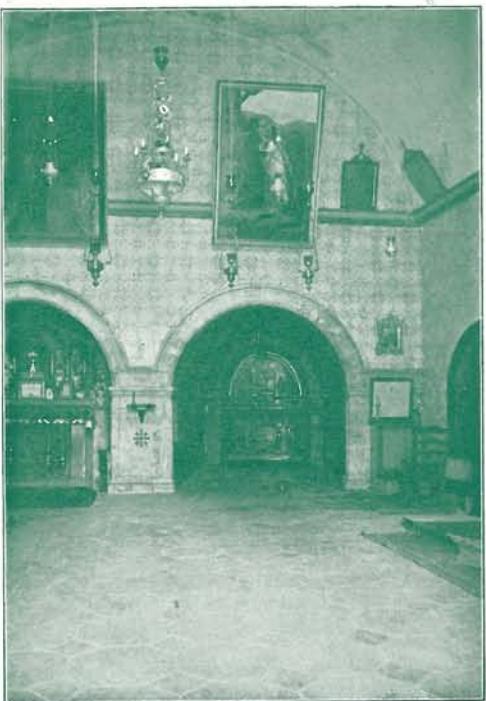

Prodavač devotionalií ve sv. Janu na horách.

Poutníci jdou do chrámu navštívení Panny Marie.

Fot. Eug. Vacátko.

Oltář navštívení Panny Marie ve Sv. Janu na horách.

od svého tatínka, jenž vyřezává křížky a kříže a perletí je vykládá, ani od své maminky, která, když malý Giuseppe byl na smrt nemocen, zaslíbila ho sv. Antonínu, ani od své jen o hlavu větší sestřičky Marie, která by vám tak ráda prodala kříže, kdybyste jen za ně dali tolík, za kolik tatínek jí uložil je prodati.

Obchodů jako v Jeruzalémě nebo v Betléme zde není. Obyvatelstvo mohamedánské devotio-nalití nevyrábí, a křesfanů tu mnoho není. V uličce u kláštera několik stolků s křížky a kříži perletí vykládanými o zed' opřenými. A nikdo vás z rukávy netahá. A tak smutně se ty dobrácké oči jejich za vámi dívají,

když jim mizíte v klášteře a nic jste od nich nekoupili. Vědi dobré, že jsme z oných 500 poutníků my poslední, s nimiž ještě počítali. Pohled na ty oči dětí až slzících vám pokoje nedá, a vy přece ještě jednou se k nim vracíte, vyberete si dva dřevěné kříže

Ghirlandajo. Navštívení Panny Marie.

perletí vykládané, vložíte franky do malé ručky — oči jim zaplanou radostí a vděčností, a vy odcházíte s radostí dvojnásobnou.

Chrám Navštívení Panny Marie jest mnohem menší než chrám Předchůdce Páně. Je nízký, má pouze z oltáře.

Údolí terebintové.

Fot. P. Anselm Matoušek.

Klášter sester sionských ve Sv. Janu.

Fot. P. Anselm Matoušek.

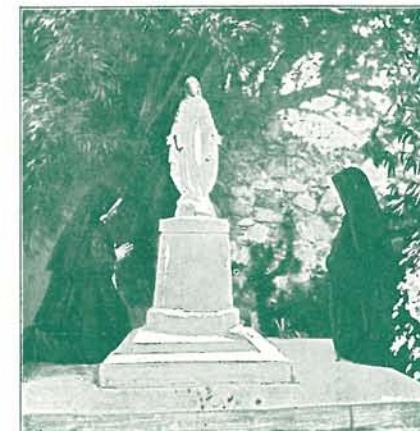
Je vystavěn na místě, kde dle podání stalo se, co vypisuje sv. Lukáš:

Povstavši pak Marie v těch dnech, odešla s chvátáním na hory do města Judova. I vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžbětu. I stalo se, jakž uslyšela Alžběta pozdravení Marie, zplesalo nemluvnátko v životě jejím, a naplněna jest Alžběta Duchem svatým i zvolala hlasem velikým a řekla: Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého. A odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně? ... I řekla Maria: Velebi duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu Spasiteli mému, že vzhlédl na ponížení dívky své, nebo aj od této chvíle blaho- slavenou mne nazývati budou všichni národové...

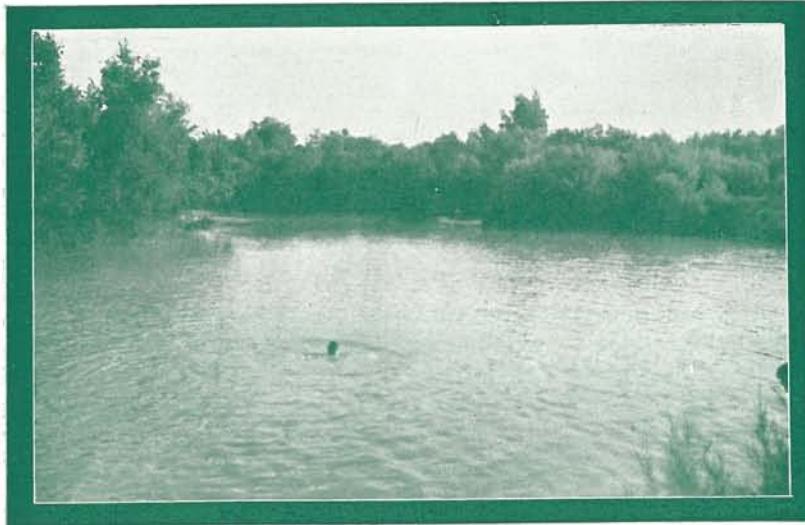
Odtud někteří navštívili ještě nad údolím, jež prodlužuje se v údolí terebintové, filiální klášter sester sionských kostela „Ecce homo“ v Jeruzalemě. V klášterní zahradě ve stínu tamaryšku a ve vúni růží odpočívá P. Alfons Maria Ratisbonne, jenž tam zemřel 6. května r. 1884. Nad hrobem jeho jest socha neposkvrněného Početí s nápisem na podstavci: „Maria, pamatuj na dítě své, jež jest sladkou a slavnou kořistí Tvé lásky!“

Vracíme se mezi pohostinné františkány.

Když za městečkem sedali jsme do vyhřátých vozů, houf dětí nás vyprovázela. I malý Giuseppe byl mezi nimi. Adio!

Náhrobek P. Ratisbonna ve Sv. Janu na horách.

Jordán.

Fot. J. K.

Beduín.

XXXVI.

Z Jerusalema do Jericha.

„Jel bych zase, třeba že jsem tam už jednou byl.“ — „Když vy pojedete, pojedu také.“ — „Zde 25 franků, však vy to vybíráte pro Williamsa.“

Bыло nás 70. Podívati se na Mrtvé moře jenom s hory Olivetské bylo pro nás málo. Když už jsme až do Jerusalema se dostali, proč ne až k moři Mrtvému, ba až do něho? A ta výhoda proti r. 1905. Tentokráté ztrávíme na cestě dvě rána a jedno odpoledne, před pěti lety jedno ráno a dvě horká odpoledne.

Za svěžího rána ve čtvrtek 18. srpna už po 3. hod. bylo na chodbách živo. Rychle

trochu kávy do žaludku a do láhve, a po 4. hod. už jeli jsme od francouzského hospice k údolí Cedronu. Seděli jsme po čtyřech tažení třemi rychlými arabskými koníky.

Nad námi s nebeské kopule chrámu světového září lampa vedle lampy; mnohem víc než na našem nebi. Rozzehl je Otec nebeský pro všechny, spravedlivé i nespravedlivé, dobré i zlé. I v těch svatyních pod tímto nebem víc plápolá lampa než v našich.

Když jsme objízděli vrchol hory Olivetské, už se šerilo. Po tichu jako duchové míjely nás karavany oslův a velbloudů do města s náklady se ubírajících. Až 30 korábů pouště spojených provazem vyšlapovalo v řadě. První přivázán byl k oslu kráčejícímu v čele průvodu a nesoucímu na hřbetě vůdce. Tak se nám líbili, že můj soused měl sto chutí, vzít si s sebou do vlasti malého velbloudka na památku. — Stojí 600 K, dospělý jízdní 1800 K až 2400 K. Osel je lacinější, za 60—160 K. — Tu a tam na některém

Na cestě z Jerusalema do Jericha.

přikrčená postava, zahalená v roucho, a štíhlá puška houpe se mu na prsou. Toť Beduin, syn pouště.

V Betanii jen se za námi zaprášilo, jak jsme uháněli. Šlo to s kopce. V mohutných závitech stáčí se silnice do hloubky. Pod Betanií zahlédli jsme ještě poslední kousek zeleně při pěkném popluží a vjeli jsme mezi skály. Nikde ani květinky ani stromu ani zeleného keříčku, na kterém by spočinulo oko. Modré nebe se úžilo, čím hlouběji zapadali jsme do divokých hor.

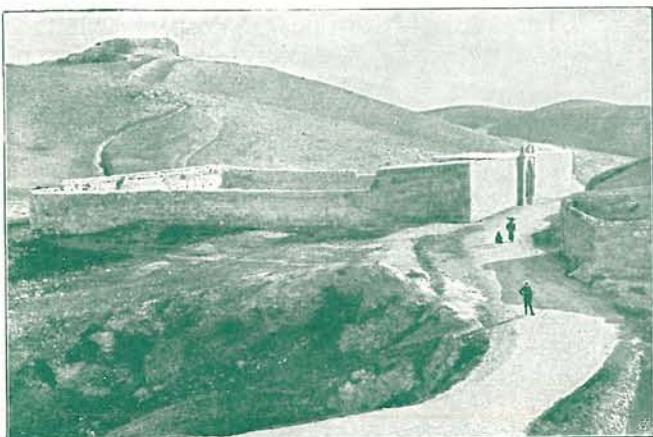
Někde z dálky přinášela ozvěna výstřel. To svobodný syn pouště plašil dravce. Potkali jsme ho za půl hodiny. Hlava charakterní, jak jen větrové pouště ji dovedou modelovati, a jen žár sluneční zabarvit do bronzova. Pyšně seděl na svém oři, ověšeném pestrými cáry, za pasem pistole, a na zádech přehozená jeho nerozlučná družka, puška s dlouhou hlavní, bohatě zdobená vykládanou prací. Náš vozka jej pozdravil. Pravící pustil Beduin

uzdu a dotknuv se jí úst pozvedl ji k čelu. S respektem patřili jsme na suchou, štíhlou a elasticou jeho postavu. Neumí číst ani psát, nezná paragrafů, ale zná se bít.

Zamířil se svým miláčkem, o němž krásnější zná písne než o své ženě, ke k h a n u, (hospodě) u s t u d n i c e a p o š t o l ū, aby napojil jej i sebe. Voda a mléko — toť jeho nápoj.

I my jsme tam před okamžikem byli a koupili si hroznů na spravení chuti.

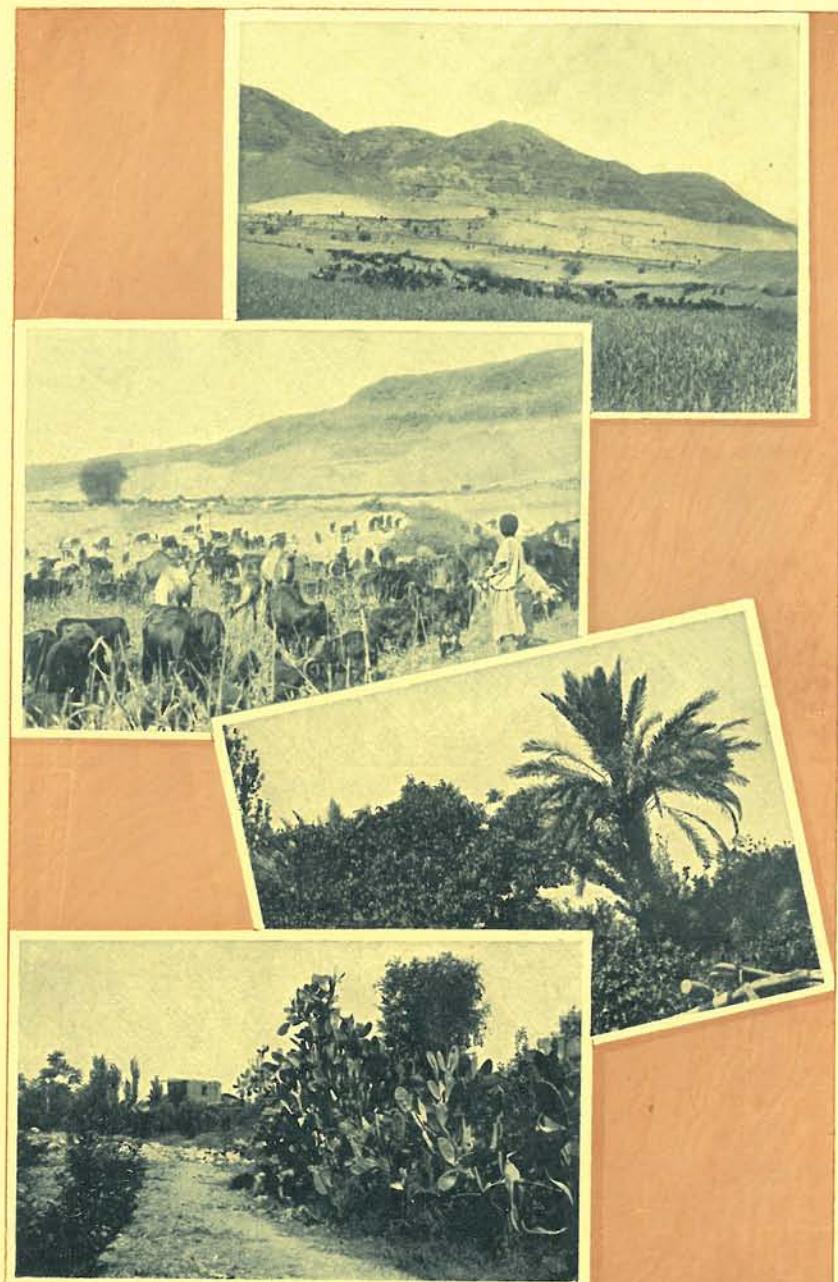
A zase pusto. Na úbočí skal poskakují a přelétají krkavci čekající na lepší sousto z padlého koně neb osla. Jde to do kopce. Věru, kdyby tu upadl člověk mezi lotry, pomoci by se nedovolal.

Hospoda „U milosrdného Samaritána“ na cestě do Jericha.

O půl 7. hod. přerušili jsme na 20 minut jízdu v khanu „U milosrdného Samaritána“. Leží pod návrším, jež zdaleka je viděti, a na něm ještě dodnes mohutné zříceniny římské kdysi pevnosti. Chránila tuto cestu před loupežnými Beduiny. Hospoda má u silnice kamenné stavení a za ním rozsáhlý dvůr pro povozy karavan a uprostřed cisternu. Ani hladu ani žizně jsme nepocitovali, proto také kromě několika koflíčků černé kávy nedali jsme nic utržiti nájemci hospody. Tentokráte neříkal nic; za to na zpáteční cestě nás tak snadno nepropustil.

Od khanu šlo to opět do kopce. Na nejhorším a také nejvyšším místě jsme vystoupili z vozův, odbočili od silnice a pustili se kousek pěšky přes kamení v levo. Hrozná rokle rozevřela se před námi. Hluboko dole, takže sotva jsme dohlédli, na dně zející rokle koryto p o t o k a K a r i t h u v této době roční vyschlého, a těsně

(Fotogr. Alois Mašek.)

Z OKOLÍ JERICHA.

nad ním v protějším svahu rokle jak vlaštovčí hnízdo přilepený řecký klášter sv. Jiří.

Jen z dálky jsme jej pozdravili i jeho mnichy, již jako černé tečky se ukázali, a hledali jsme stezky, kudy tam ti lidé se dostali.

Jako poustevníci z prvních dob křesťanských žijí tam v nejpřísnější kázni a odloučenosti ode všeho světa. A jejich pokrm jest ve všední dny ječný chléb a něco oliv nebo jiného ovoce. V neděli mají o dva „chody“ více, totiž kousek sýru a jedno vaříčko. Masa se zřekli pro celý život. Kromě modlitby zaměstnávají se řezbářskými pracemi pro poutníky. Cesta do kláštera, vlastně jen krkolomná horská stezka vede z nížiny jerišské od ústí potoka Karithu.

Na dvoře „U milosrdného Samaritána“.

Zatím vozy už popojely a čekají na nás. Posedali jsme. Nastal nejkrkolomnější kus cesty svrchu dolů s větrem o závod. Vůz smýkal se zleva na pravo, vyskakoval po kamenech a my s ním, úzkostlivě drželi jsme se sedadel a čekali, brzo-li se sítíme s úzké cesty vedle do rokle. Ale rychlý pohyb vozu v pravý čas mařil naše úzkosti. Kdyby se byl někdo u milosrdného Samaritána před chvílkou napil smetánky, bylo by bývalo z ní teď už podmáslí.

A koně neustále v běhu. To dovedou jen arabští koníci. Občas některý klopýtl; hned se však vyšvihl a trojka pádila dál. Ze kola se nám nerozsypala, je ku podivu. U jednoho vozu přece jedno vzalo za své, a protože reservního jsme s sebou neměli u žádného vozu, a kováře na celé cestě nikde není, nezbylo, než smilovati se nad trosečníky a přijati je po jednom pohostinskou do 4 vozů na kozlík.

Ještě jeden příkrý kopec. Pevně se držíme vozu, abychom neudělali salto mortale. Vyhráno ! Z hluboka jsme vydechli. Už jsme na rovině, a kus před námi J e r i c h o. Mezi námi a jím široká písečná pláň, jejíž jednotvárnost oživují rozhozené nízké zelené kroviny.

O 1/49. hod. vjíždíme přes most do Jericha. Sloupy prachu zvedají se za vozem a padají na bujně rostlinstvo podél silnice. Nezahybáme k hotelu, nýbrž napřed ještě vykonáme krátký výlet ku prameni E l i s e o v u, než začne polední žár. Podél potůčku vyjíždíme z Jericha. Jako u nás vrby zvedají se vedle

Klášter sv. Jiří.

Fot. Alois Mašek.

potůčku mocné stromy oleandrové, na nichž růžových a červených květů slito. Za tímto živým plotem oleandrů prokukují banány a pod nimi obrovské révy, třtina cukrová, vše v plné kráse šťavnaté zeleně, jak u nás jen v květnu vidíme.

A nade vší touto bohatostí roztomilé exempláře palem datlových. Kdybyste čtvero oči měli, všechny by měly dost práce, aby dojmů nasbíraly. To, co u nás jen jako zvláštnost tu a tam viděti a to ještě v malém měřítku, to zde v plné své kráse a velbnosti.

Jste v oase. Máte Jericho vodu, a tím řečeno všechno. Však již k ní přijíždime.

Eliseus bydlil v Jerichu. I řekli muži města k Eliseovi: „Hle, byt ve městě tomto je výborný, jakož ty, pane, sám vidíš. Ale vody jsou zlé, a země neúrodna.“ A on řekl: „Přineste mi nádobu novou, a nasypete do ní soli!“ Kteroužto když přinesli, vyšed k studnicím vod, vysypal do ni sůl, a řekl: „Toto praví Hospodin: Uzdravil jsem vody tyto, a nebudeť v nich více smrti ani neplodnosti!“ A tak uzdraveny jsou ty vody až do tohoto dne vedle slova Eliseova, kteréž byl mluvil. [4. Král. 2.]

Eliseus žil asi 900 let před Kristem Pánem.

Hrab Achmed, letošní průvodce výletníků do Jericha, u Eliseova pramene.

Fot. Alois Mašek.

A pramen, u něhož stojíme, dodnes zove se Eliseovým nebo sultánovým.

Nabrali jsme si pohárky z polních láhví vody. Nebyla studená, ale čistá, a prokázala velké dobrodiní vyschlým a zaprášeným hrdlům. Tu teprve učí se znáti člověk cenu jediné sklenice vody a chápe, proč božský Spasitel hned na druhém místě mezi skutky milosrdenství povídá : „Žízníl jsem a dali jste mně pít.“

Aby tu nechyběli kluci ! A jsou černí jak komináři. Jak mouchy na cukr lepí se na ruku, jež po tantalovsku nabízí jim bakšiš.

U pramene začalo se pracovati na vykopávkách. Jsou tu pochovány zříceniny Jericha, jehož Josue dobyl. Mezi vykopávky poznati zbytky bývalých stavení.

Toto Jericho předžidovské bylo prvním městem, k němuž Židé po východu z Egypta a 40letém potulování po poušti přišli. Bůh vydal město v ruce synů Israele, nařídil, aby po šest dní jednou denně hradby města obešli. Sedmý den nesli archu úmluvy kolem a troubili. Když po sedmé obešli, sesuly se hradby města.

Nynější Jericho nestojí na místě Jericha předžidovského ani na místě Jericha z dob Krista Pána.

„Bakšiš“ u Eliiseova pramene.

Fot. P. Anselm Matoušek.

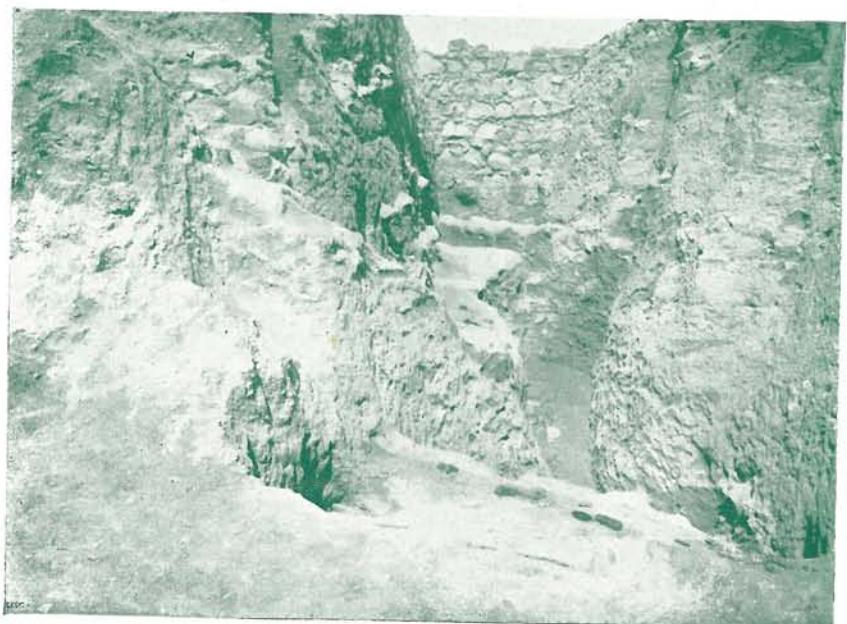
Od pramene Eliiseova směrem k Jerusalemu asi čtvrt hodiny před námi strmí rozbrázděný vrch, plný jeskyní. Na vrcholu jsou zříceniny kaple a na svahu řecký klášter. Jest to vrch Qua arantania, vrch 40denního postu a zároveň vrch pokušení, kam odvážil se za Synem Božím ten, jemuž narození Páně zůstalo utajeno, a jenž nyní přichází s návrhem: „Jsi-li Syn Boží, rci, ať kamení toto chlebové jsou!“

Odtud dle tradice ukazoval kníže temnosti Zakladateli Nového zákona přeludová království, aby za tu cenu jemu se klaněl. Na tento vrch dívá se ze Zajordání vrch Nebo, odkud Hospodin vůdci Starého zákona ukázal zemi zaslíbenou.

Množství jeskyní ve svahu vrchu pokušení bývalo obydlím četných poustevníků.

Vozmo vracíme se od pramene po jízdě dobré čtvrt hodiny do nynějšího Jericha a zastavujeme před hotelom „Bellevue“. Je jednopatrový a má místa asi pro 40 osob.

O $\frac{1}{4}$ 10. hod. zapadli jsme „dvojčata různých otcův a různých matek“ do útulného rohového pokojíku v prvém poschodí s jedním oknem do dvoru stromy posázeného, kde soustřeďoval se všechn život naší výpravy, a s druhým přes štavnatou zelen a písečnou poušť s cestou pro velbloudy až k horám Judským. V Alpách byl by jistě za takový pokoj zvláštní příplatek určen.

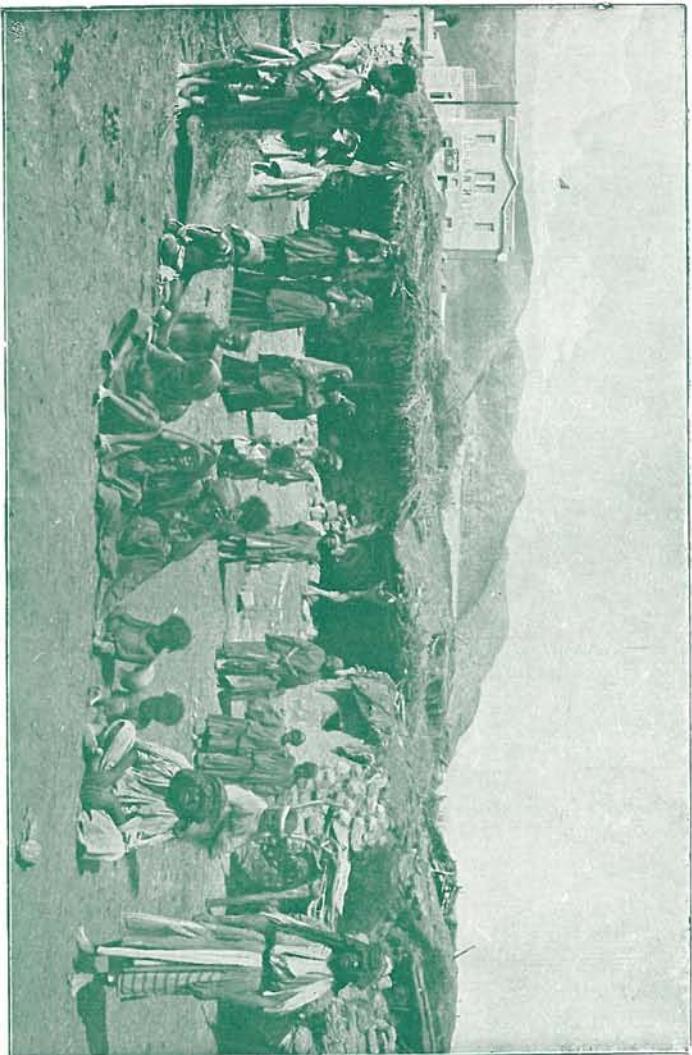
Vykopávky starého Jericha.

Fot. Josef Blažek.

Do oběda ještě daleko. Projdeme se Jerichem jen na chvilku. Slunce začíná pražiti a neobvyklé, těžké dusno klade se na hlavu i plíce. Jsme v kotlině 250 m pod mořem. A ještě dříve, než jsme mysleli, vracíme se. Kromě několika hotelův a ruského kláštera s kostelem není v celém Jerichu ani jediného pořádného domu. Vše ostatní jsou z načernalé hlíny uplácané boudy, a v nich žijí domorodí obyvatelé většinou úplně černí. Dlouho se na ten výtvor umění stavitele díváš, než poznáš, že je to lidské obydlí.

Proti r. 1905. pozorovati i v Jerichu pokrok. Přibylo hotelů po evropsku stavěných, ovšem nikoliv I. rádu, kde, přijde-li

k placení, potíš se jako bys byl v Jerichu, ale hotelů druhorádrových, čistých, jak mají naše venkovská města. Před 5 roky bydleli jsme v ušpiněných světničkách, dveří zavřítí jsme nemohli, roz-

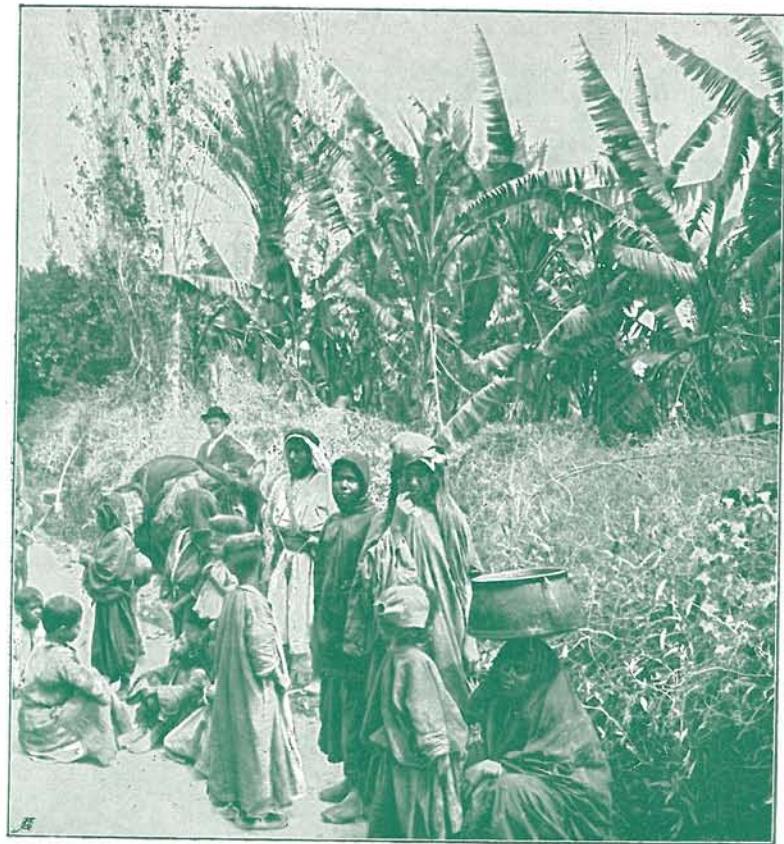

Chyše a obyvatelé v Jerichu.

bité nízké zamřížované okno v přízemí, ba u samé země koukalo zrovna k cestě, na níž vyli v noci šakalové. A před tehdejším hotelém musila spátí stráž, aby nás v noci neokradli. A dnes — v jiném

hotelu čisťounká světnička s lůžkem jak padlý sníh bílým a vysoce nastlaným. Vzdušná, jemná síť, obepínající celé lůžko, brání přístupu moskytův. Ani jednoho z dětí domorodých, jichž nejmilejší místečko bylo v prachu na silnici, neviděl jsem tentokráté běhati bez košilky, před 5 roky ani jednoho v košilce.

Kupujeme hrozny u starce s výraznou tváří.

Domorodci v Jerichu.

Nezná rakouských peněz, jakživ jich neviděl, ale přijímá je. Dáš mu, co chceš. On neví, zda dáváš dost, ví však, že ty — poutník ho neošidiš. Kývneš-li hlavou, ještě ti přídá.

Po chutně připraveném obědě v jídelně, jenž i s vínem (rovněž i večeře i snídani) započten v oněch 25 francích, jež zvláště za tento výlet jsme zaplatili, odešli mnozí ku „prameni“, jejž hned

dopoledne po návratu od pramene Eliseova objevili v novém Jerichu a k tomu ještě na dvoře hotelu. Láhev asi tříčtvrtilitrová od ledu za půldruhého franku. Led zabalen byl v sečce. Povážte-li, že na vrchu Schmittenhöhe, vrchu to turisty navštěvovaném u Zellu na jezeře, si dají zaplatiti za půllitrovou láhev piva 1 K a při tom o schlazování, led a uchovávání piva nemají potíží, a hotelier, aby na hostech ještě víc vyždímal, vyvěsí po stěnách oznámení, že turisté jídla s sebou přeneseného v místnostech restaurantu nesmějí snísti, uznáte, že není to poměrně mnoho, žádá-li se v Jerichu, kamž doprava věcí z Jerusalema je velmi obtížná a drahá, kde celý rok vedro, za $\frac{3}{4}$ l piva $1\frac{1}{2}$ franku.

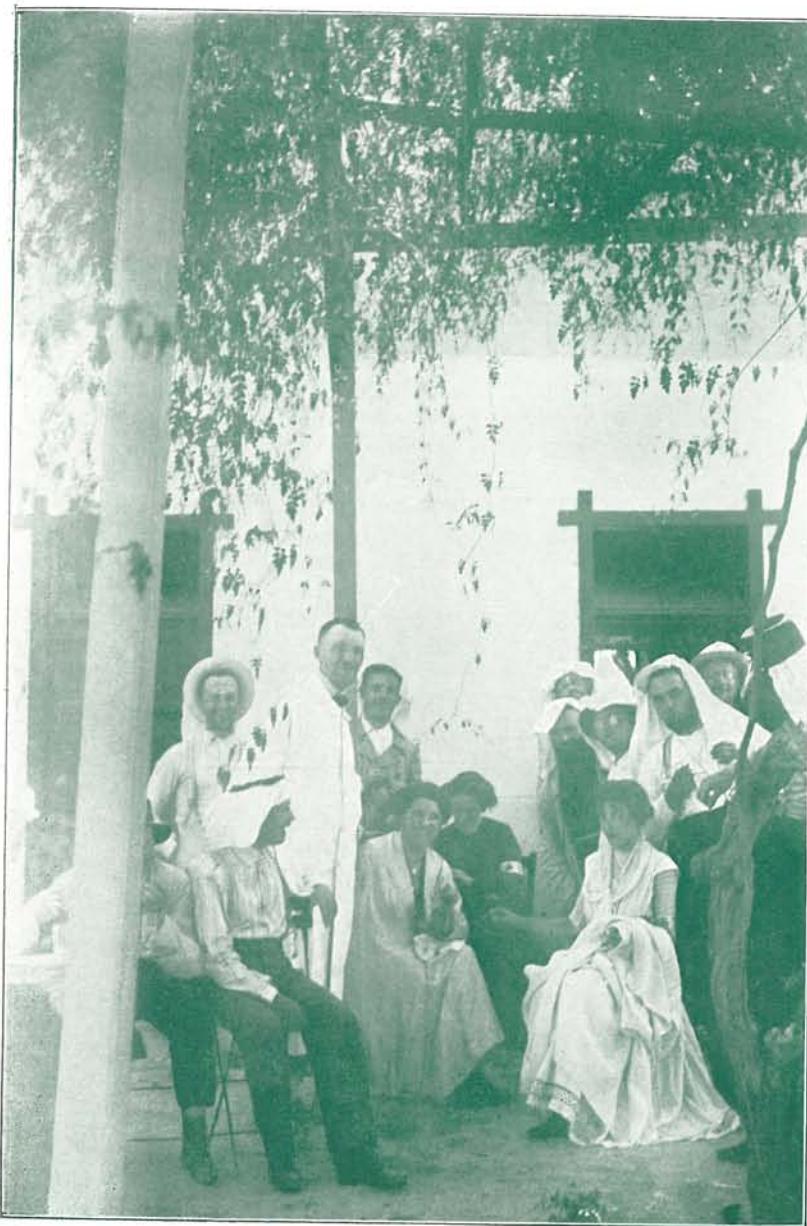

Hotel Jordan v Jerichu.

Fot. Alois Tomášek.

A co horko? — Měl jsem s sebou teploměr kapesní, schválně pro měření teploty na naší pouti koupený od Klíčníka. V poledne ukazoval ve stínu 28° R, a odpoledne v naší světnici na okně, kam pražilo slunce (nikoliv tedy ve stínu), před 3. hod. 35° R. To přece není tak mnoho! Sám bych nevěřil, kdybych se nebyl několikrát o tom přesvědčil. Svědka měl jsem v pokoji. Před 5 lety bylo vedro o 13° R větší. Dopoledne měřeno o $1\frac{1}{2}$ hod. (ale tenkrát měřili jiní, já to jen slyšel), bylo 48° R. Tedy letos i v tom pokrok k lepšímu. Zda trvalý, kdož to ví. Snad jenom ta kometa to letos popletla.

A ještě jeden pokrok, zajímavý zvláště pro ty, kteří v r. 1905. tam byli. Tenkráte doprovázeli nás po celé cestě za peníze najatí 3 beduinští šeikové (náčelníci), až po zuby ozbrojení, jako stráž

Na dvore v hotelu Bellevue.

vojenská, ručice za naše životy. Zaplatilo se jim od karavany výpalné, aby snad jejich podřízení nechtfeli od nás „mýta“. Stávalo se totiž nejednou, že menší karavany bez těchto obránců byly přepadeny Beduiny, šaty jim svlečeny, aby snad zašité v nich peníze nebyly zachráněny, ba i prádlo z nich svlékli a ukradli, jen slaměné nebo korkové klobouky jim nechali, aby mohli po evropsku pozdravovati.

A letos — jaká prósa! Asi na osmém voze u jednoho kočího na kozlíku seděl nějaký arabský strejc — s hůlečkou (Arab Achmed). Po šeicích ani zmínky. Už i s Beduiny jde to asi s kopce.

Šeik beduinský.

Kovová plocha před námi roste. Kře i písek jakoby plesnivě. Jemná bílá vrstva je přikrývá. Toh vypařená z ovzduší sůl. Bližíme se Mrtvému moři.

Byly právě 4 hodiny, když poslední vůz přijízděl po drobných, vodou omytých kameních, po nichž pozvolna jako v písečných mořských lázních lze sestoupiti do vody. Mrtvé moře — oživilo. Nehybáná kovová plocha se hýbe, a hlavy koukají z nejnižšího místa na světě. V něm nemusíš ani uměti ploutat, hustá, solí přesycená voda sama tě nese. Váha 1 litru vody obnáší 1·204 kg, rozpuštěných solí je v ní 24·46%. Břehy v části severní jsou úplně holé, v jižní porostlé. Než i severní břeh, jež jsme navštívili, nečiní dojem nějaké hrůzy. Ba když zapadá slunce, a paprsky v červenavé barvě hrají si na svazích hor moabských, je pohled

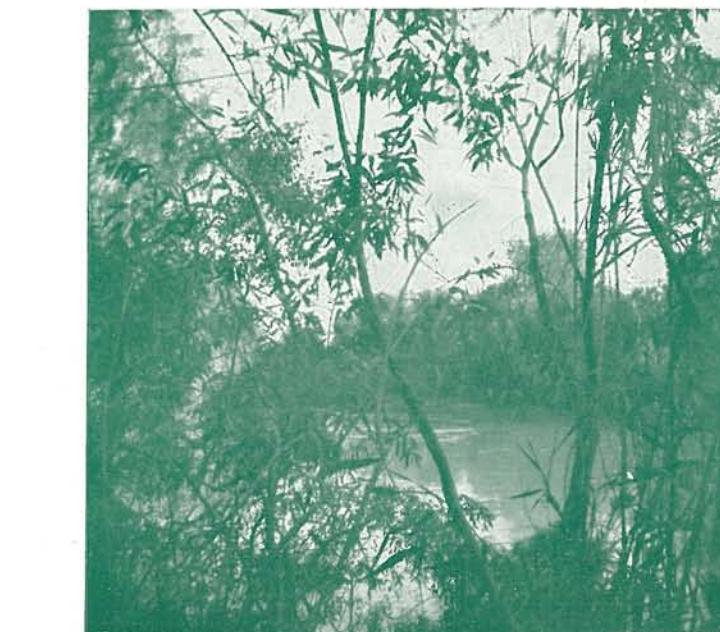
O $\frac{3}{4}$. hodině vyjeli jsme si k Mrtvému moři. Kočáry jedou cvalem ve větších vzdálenostech za sebou a mizí v oblácích prachu a drobného písku pouště. Kočí zpívá arabskou písni, a koníci zvoní mu do toho rolničkami. Tu a tam keř s ostny jak šídlo tenkými a tvrdými. Marně díváme se po nějaké růži jerišské. Ta bylinka suchá, jež ve vodě se rozkládá, a která prodává se pode jménem růže jerišské, u Jericha neroste. Je z končin jižního Mrtvého moře.

Prodávali nám ji v Jerusaleme. Když se však na ni podíváš, nemohl bys zpívat „a jako růže v Jerichu krásná“. Pravdu mají asi ti, kteří jsou toho mínění, že jerišskou růži rozuměti dlužno krásné květy oleandrové.

tak krásný jako v Dolomitech. A přec je to moře Mrtvé, bez života. Běda rybičce, jež z Jordánu zabloudí v ta místa. Zahyne v soli. Pro život živočišný nebo rostlinný není v něm místa. I ryby mořské sem dopravené zahynuly.

Není vlastně mořem, pouze jezerem bez odtoku, 75 km dlouhým a průměrně 15 km širokým. A třebas Jordán denně vychrlí do něho 6000 milionů litrů vody sladké a roků tisíce už tak den co den činí, přece voda jeho zůstává stále slanou a moře neustále mrtvým. Snad ohromné víry spodních vod maří všechnu práci Jordánu. Boží kletba dolehla na ně. A pak si myslil bohatec-rozmařilec z evangelia, že prst smočený ve vodě ovlaží vypráhlé jeho rty, a hrozná žízeň jeho pomine. Nadarmo konejšil se nadějí tou ten, jenž k žízní věčné odsouzen, tak jako nadarmo Jordán denně 6000 miliony litrů vody už od tisíců let namáhá se občerstvit prahnoucí jazyk slaného moře.

A že nepřeteče a z břehů se nevyleje, je možno jen tím, že denně zrovna tolik se vypaří vody, kolik jí přibyla.

Na březích Jordánu.

U polorozbité boudy na břehu nabízejí hnědí synové pouště teplou limonádu, kusy asfaltu, láhvičky na vodu a půjčují plavky za 1 frank. Jeden z nich je bez ruky. Lituješ ho, a on spustí na tebe — po slovensku. — Slovan všude bratry má.

Hříšná města Sodoma, Gomorrha, Adama, Seboim, jež Bůh ohněm a sírou vyhladil s povrchu zemského, ležela na jižním konci Mrtvého moře.

Domorodci zovou je mořem Lotovým — Bahr Lut.

Nasolení jak slanečci sedáme zase do vozu.

Od smrti k životu. Od moře Mrtvého k Jordánu. Už tam vozkové ženou koně, jen se za nimi práší. A sice k místu,

„Žebrák“ se topí v Jordáně.

Fot. Alois Mašek.

kdež dle podání Kristus Pán byl pokřtěn. Leží nad ústím Jordánu do moře Mrtvého.

Léta patnáctého císařství Tiberia císaře, když pontský Pilát spravoval Judsko . . . stalo se slovo Páně k Janovi, synu Zachariášovu na poušti. I chodil po vši krajině jordánské a kázal křest pokáni na odpuštění hřichů, jakož psáno jest v knize řeči Isaiáše proroka: Hlas volajícího na poušti; připravujte cestu Páně! [Luk. 3.]

Co to myšlenek nás už jako dětí neslo se k posvátným těmto proudům. Na jeho březích poslouchávali jsme kázání předchůdce Páně, s učenými i neučenými sedávali na břehu a dívali se na postavu, jež se blíží, na niž Jan ukazuje a volá: „Ejhle Beránek

Boží!“ A ten, jenž dle vlastního doznání nebyl hoden rozvázati řeménky u obuvi Spasitele, sestupuje s ním do řeky a noří jej v její proudy.

A tak krásné, jak jen v obrazivosti naší žily, jsou břehy jordánské. Bujná, neprostupná vegetace sklání se nad zakalenými proudy a v ratolestech tamaryšků živo. A to všechno mluví vám do duše. Vy odpovídáte obnovením křestního slibu.

Jako křišťál opouští Jordán jezero Genezaretské. Nechce se mu do Mrtvého moře. Kroutí se ve stech záhybů krajinou, aby prodloužil svůj život. Jasná mysl se kali. Hyne v objetí slaných vln.

Dosud byl volným a svobodným, bězel kudy chtěl, jak Beduin; žádný zákon neurčoval jeho cesty. Došlo však i naň.

Khan el Ahmar na cestě do Jericha.

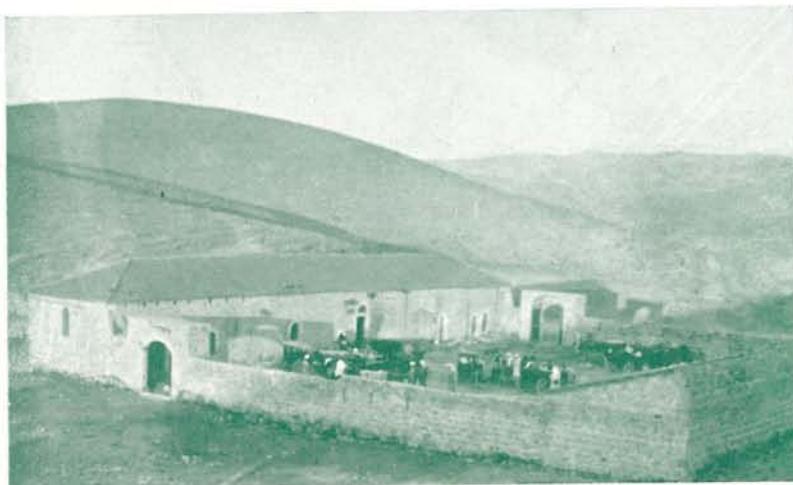
Svobodě jeho brzo bude odzvoněno. V Paříži ustavila se společnost s kapitálem 5 milionů franků, jež chce Jordán regulovati, vystavěti hráze a stavidla a zapřáhnouti jeho proudy k turbinám a strojům, aby pomáhal vyráběti elektřinu a osvětlovati celou Palestýnu.

Škoda, že jen půl hodiny, půl krásné hodiny ztrávili jsme na březích Jordánu, a chvíli i v jeho proudech. Někteří se projeli na loďce podél hustě zarostlých břehů.

Než vozkové chtěli ještě za šera dojeti do Jericha, a potřebovali tři čtvrti hodiny dobré jízdy. Když o 7. hodině dojeli jsme k hotelu, bylo už úplně tma. Stmívání poznenáhlého na východě vůbec není. Přechody jsou náhlé. Ochlazení v povětrí po západu slunce nenastalo. Ani lísteček na stromě se nehnul. Marně v ložnicích zotvírána všechna okna, marně převraceli jsme se v úpravném

lůžku s boku na bok, s lůžka na pohovku u samého okna nadarmo slézali. Usnouti nebylo možno, třebas ráno tak brzo jsme vstávali, tolík za den toho prodělali a dvakrát se vykoupali.

Ó jak jsme byli tentokráte rádi, když nás už o 2. hod. v noci budili. Posnídavše ještě, posedali jsme do vozů na nás už čekajících a za svitu luny v úplňku vraceli se do Jerusalema. Očka se v ranním chladu klížila. Kdykoliv poskočilo kolo přes kámen, srazily se ve voze dvě postavy, otevřely nebo aspoň snažily se otevřítí víčka, podívaly se na sebe, jakoby za pardon prosily, a dřímalý zas dál. A opět kámen. A tak se celý proces opakoval ve všech variacích a permutacích. Třikrát musili jsme z vozu vystoupiť, ježto na příkrých místech koně prázdný vůz sotva vlekli.

Naše povozy na dvoře u „Samaritána“.

Fot. Alois Mašek.

Soused vzpomíná, co už asi na této cestě zahynulo koní a oslů. Měsíc zatím zašel. V přítmí nelze ničeho rozeznati ani na dva kroky. Vedle cesty leží jakási černá hmota. „Tady zas je jeden pošlý osel“, povídá náš básník a prorok zároveň, nad jehož znalostí knih prorockých a výmluvností jako med plynoucí nejedno oko s podivem se rozvíralo, ukazuje při tom na černé těleso na zemi. A těleso — se zvedá a začíná mluviti. Ujeli jsme mu.

Pět minut po 5. hod. vjeli jsme chladem ranním roztřepaní do dvora hospody u milosrdného Samaritána. Domácí lidé říkají mu Khan el Hadur, červená šenkowna, a kopci se zbytky pevnosti nad ní říkají „kopce krvavý“.

Ani z vozů se nám nechce. Je nám zima a jsme ospalí. Ale milosrdný Samaritán-hospodský přišel si pro nás. Všemi možnými jazyky pokoušel se nás vytáhnouti z vozu, abyhom mu v jeho khanu dali něco utržiti. Prodává dobrou černou kávu, je poštmistrem, prodá ti pohlednice, známky, dá ti do ruky razítka, abys sám si známky orazil. Má arabský vetešnický krámek a v něm šátky beduinské, černé šňůry, flinty, křivé šavle, meče, dýky, nože, beduinskou kytáru, ruční mlýnky na hračku, amulety, mince a k tomu ke všemu 8 dětí. My jsme jich však neviděli. „Leben und leben lassen,“ volal po německu. A když ani tento

Kočí Árab strojí koně k odjezdu u „Samaritána“.

Fot. Alois Mašek.

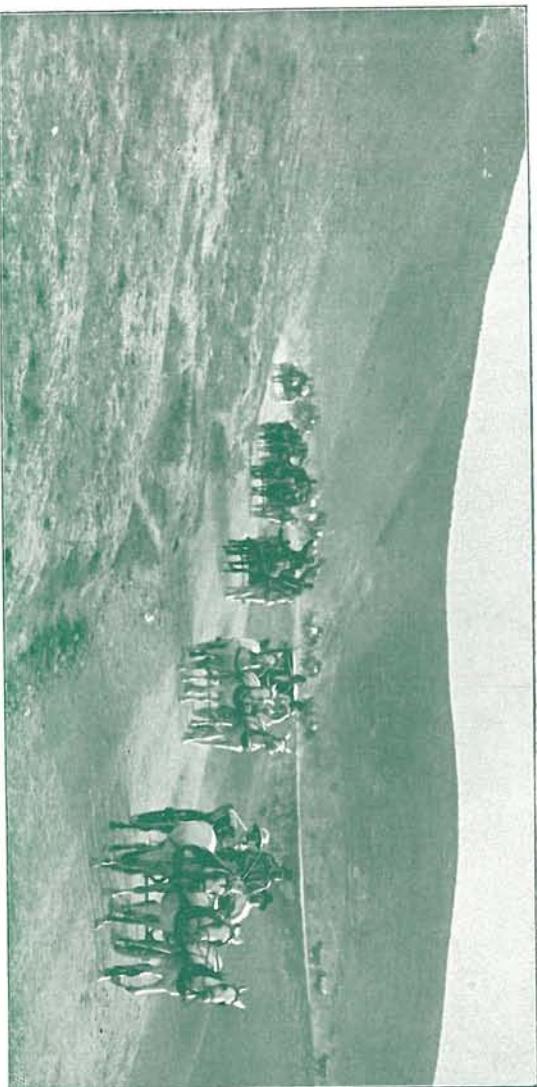
jazyk nepomohl, pomohla ruka. Stáhl nás z vozu. A tak přece došel svého cíle. Z hospody musí úřadům platiti prý ročně 3000 franků nájmu a ještě bakšíš.

O čtvrt na 7. hod. jsme se s ním rozloučili. Náboženstvím byl Mohamedán.

V Bethanií pod horou Olivetskou učinili jsme druhou zastávku. Beth-Aniack = dům chudých; Arabové zovou jej El Lazarieh.

Sem nevnikal hluk města, sem nevnikala nenávist a závist. Zde láska vítala a hostila božského Spasitele. A proto rád za-

stavoval se u přítele svého Lazara. A památná slova tu pronesená: „Marto, Marto, pečliva jsi a staráš se o mnohé věci, ale

Vozy výletníků na cestě z Jericha.

jednohoře je potřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila, kterážto nebude odňata od ní“ (Luk. 10) — opakují zvony po celém světě od onoho okamžiku, kdy zazpívána byla při jejich posvěcení.

Když pak Lazar se roznemohl, poslaly sestry jeho k Pánu, řkouce: „Pane, aj, kterého miluješ, nemocen jest!“ Slyše pak to Ježiš, řekl jím: „Nemoc ta není k smrti, ale k slávě Boží, aby oslavěn byl Syn Boží skrze ni.“ Až když Lazar umřel a pochovali jej, přišel Kristus Pán. „Kde jste jej položili?“ Řkou jemu: „Pane pojď a pohled!“ I zaplakal Ježiš. Pak řekl: „Zdvihněte kámen!“ Řekla jemu Marta, sestra toho, kterýž byl umřel: „Pane, již zapáchá, nebo čtyři dni jest v hrobě!“ Dí ji Ježiš: „Zdaliž jsem tobě neřekl, že budeš-li věřiti, uzříš slávu Boží?“ Tedy zdvihli kámen. Ježiš pak pozdvih oči vzhůru, řekl: „Otče, děkuji tobě, že jsi mne vystyšel! Jáť jsem věděl, že mne vždycky slyšiš, ale pro zástup, kterýž okolo stojí, jsem to řekl, aby uvěřili, že ty mne poslal.“ To pověděv zvolal hlasem velikým: „Lazare, pojď ven!“ A hned vyšel, kterýž byl umřel, maje ruce a nohy svázané rouchy, a tvář jeho byla obvázana šatem. Řekl jím Ježiš: „Rozvaztež jej a nechte, ať odejde!“ [Jan 11.]

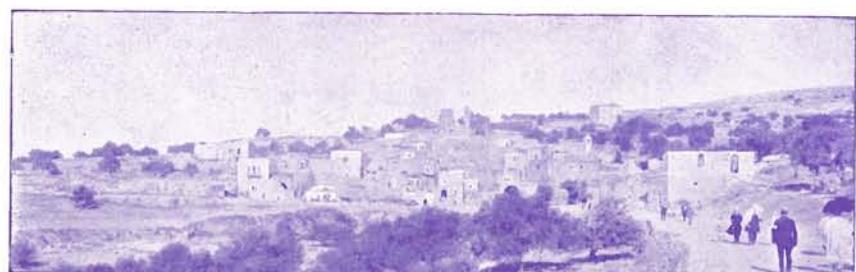
I mohamedáni uctívají Lazara, jejž prorokem zovou, a proto místo tohoto slavného vzkříšení sebrali františkánům a vystavěli tam ubohou mešitu. Tím přístup ke hrobu velmi stížen. Se stupuje se k předsíni hrobové po 23 příkrých úzkých schodech, jež mimo to jsou vlnké a proto životu velmi nebezpečné. Snadno by tam poutník mohl sklouznouti a potlouci se. Bylo nám tudíž třeba co největší opatrnosti. Z předsíně vedou schody ještě hlouběji do hrobky Lazarovy.

Františkáni mají dovoleno ročně v pátek po 4. neděli postní, o němž čte se zmíněná část evangelia, jakož i v den sv. Magdaleny 22. července a sv. Lazara 17. prosince sloužiti v obou místnostech mši sv.

„Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude.“

Marta slyšela ta slova poprvé. Ted je vtesávají v mramor. Neznič jich vichřice, déšť s kamene nesmyje. A kdyby i v mramoru zašla! — Věřím v těla vzkříšení.

Cestou, kterou Kristus Pán v neděli před svým utrpením slavně od Olivetské hory blížil se Jerusalemu, jedeme i my. Bylo $\frac{1}{2}$ 10. hod., když unaveni došli jsme domů.

Bethanie.

Fot. Jos. Blažek.

Chrám sv. Štěpána.

XXXVII.

Když jsme se loučili.

Dnešní „Ite, missa est“ kladlo se v duše jako těžké mlhy, když v lesy zapadají. Bývá po nich vlhko. „Jdete, jsme u konce, jsme hotovi!“ Tak na cestu nám volal jáhen nejen z nádherného chrámu dominikánského u sv. Štěpána, nýbrž i na cestu z Jerusalema. A volal ke všem 533 poutníkům. Tam jsme se officiellě rozloučili s městem svatým při mši sv., kterou na poděkování obětoval J. M. npd. biskup Wisnar za assistance dpp. bratří Kubíčkův a p. místoděkana Krestýna.

Naposledy zapívali si naši zpěváci, vloživše dojmy a ovoce osmidenního putování po místech svatých do Nešverovy mše, již řídil ctp. bohoslovec brněnský Innocenc Haňka a na varhany doprovázel jeho kollega p. Josef Martinek. „Zpívej, duše, Pánu žalmy!“ vybízeli při obětování zpívající i nezpívající. Zpívej žalmy chvály a díků za to, že jsme se šťastně do Jerusalema dostali, a za to, co nám dobrota Boží v něm udělila.

K témuž vybízel nás i kazatel z řádu kazatelského P. Cyril Grebeníček, správce fary ve Znojmě, před pontifikálkou těmito nadšenými slovy:

Nezapomenu na tebe, Jerusaleme!

Draží poutníci!

Když se kdysi loučili poutníci římští s Římem, prosili sv. Otce Pia V., aby jim dal na památku nějaké ostatky svatých. Papež Pius V. sehnul se, vzal do hrsti hlínky ze hřbitova vatikánského, kde právě byl, a podával ji poutníkům. Tito však, očekávajíce, že dostanou skutečné ostatky z těl sv. mučedníků, nechtěli přijati. Tu stiskl sv. Otec hlínu, kterou držel v hrsti své, a ejhle, z hlínky té začala kapati krev! Byla to krev sv. mučedníků, kteří na hřbitově tom byli pořbeni. Žasnocou, vzali s díkem poutníci oni sv. hlínou a odešli. Tak čteme v životopise sv. Pia V. z řádu dominikánského.

A ejhle! Půda mnohem světější, nežli půda vatikánského hřbitova, jest půda tato, na níž stojíme a po které nám bylo dopřáno po celých osm dní choditi a ji zlubit. Jest to v pravdě země svatá, kterou posvětil svou vlastní krví Beránek Boží, Spasitel náš Ježíš Kristus, a do které také tělo jeho na tři dny uloženo bylo. A já doufám, že jsme po této půdě svaté nechodili jako nevěřící, jaké jsme na příklad potkávali v ulicích jerusalemských a jinde, ale jako věřící, majíce stále na myslí utrpení a smrt Páně a rozjímajíce o nekonečné dobroti a lásce Boha, který nás tak miloval, že vlastního Syna svého neušetřil, ale za nás za všecky na smrt vydal, a to na smrt nejpolutnejší, abychom my nezahynuli. O zdaž nás mohl více milovati, zdaž nám mohl více dátí, zdaž mohl za nás více učiniti a neučinil toho? Zdaž můžeme na všecko to zapomenouti a dále hřešiti? Našim heslem by mělo být vždy a všude: Nezapomenu na tebe, Jerusaleme!

Pro tuto nekonečnou lásku Boží a pro tak velkou hojnost milostí, kteřich se nám na těchto místech svatých dostalo, musíme zvolati se žalmistou Páně: „Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi?“ „Čím se odměním Pánu za všecko to, co udělil mně?“ A týž žalmista Páně odpovídá: „Calicem salutaris accipiam et nomen Domini invocabo“ — „Kalich spásy vezmu a jméno Hospodinovo vzývati буду.“

P. Cyril Grebeníček O. P.,
administrator fary dominikánů ve Znojmě.

Tento kalich, o němž se zde zmínka děje, bude nám denně připomínati ony hojné milosti, kterých se nám v Jeruzalemě a na jiných místech svatých dostalo. Jaký jest to kalich?

Kalichem tím značí se:

1. náš denní kříž, naše utrpení;
2. náš boj proti zlému.

„Otče, možno-li, odejdiž ode mne kalich tento,“ tak modlil se Pán Ježíš v zahradě Getsemanské. „Můžete pít kalich, který já pítu budu?“ ptal se božský Vykupitel náš apoštola Jakuba a Jana. Tot ten kalich, který pil Pán Ježíš, který pil sv. apoštoly a mučedníci, kalich utrpení. A z téchto mučedníků první, který pil kalich utrpení, byl sv. Štěpán, který na tomto místě ukamenován byl, a jemuž také tento chrám zasvěcen jest. A jest to zajisté významný, že svou děkovací pobožnost konáme právě ve chrámu sv. Štěpána, prvomučedníka. On to byl, který první vzal z rukou Páně kalich spásy, kalich to utrpení, on první život svůj obětoval za Ježíše Krista, a tím on první ukázal nám cestu, kterou naznačil Spasitel náš, když pravil: „Kdo chce za mnou přijít, zapří sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!“

Ovšem, nežádá Pán ode všech, aby za něho život svůj položili; této milosti nedostalo a nedostává se všem, ale jsou-li praktickými křesťany, t. j. pochopili-li shora uvedená slova Páně: „Kdo chce za mnou přijít, zapří sebe sám“, pak jistě nebudou zbaveni koruny mučednické; neboť život v pravdě křesťanský, život to každodenního zapírání a boje proti zlému, jest kalichem neméně trpkým, než smrt mučednická.

Proto odporujte hned s počátku každé nezřízené žádosti, neboť „dosud jste neodporovali až do krve proti hřichu bojujice.“ Toto zapírání sama sebe jest tak důležité pro naše spasení, že se může nazvat kličem ku království nebeskému.

Nelekej se však žádný tohoto boje, aniž zoufej, když jsi často již podlehl! Cvik dělá mistra. Cvičme-li se stále v dobrém a odporujeme-li stále zlému, pak nabudeme takové zručnosti v dobrém a takové statečnosti v boji proti zlému, že nám bude život ctnostný lehký a sladký, život pak hříšný těžký a odporný. Tot jest cesta jistá, která vede ku Kristu, ale také cesta jedině možná. „Kdo nebene kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden“, praví Kristus Pán. A proto: „Calicem salutaris accipiam — kalich spásy“, t. j. kalich utrpení a kalich neustálého sebezapírání „vezmu“.

Avšak nezapomeňme, že bez Boha, bez milosti Boží nemůžeme ničeho dobrého pro život věčný vykonati. A proto musíme přidati: „Et nomen Domini invocabo“, „A jméno Hospodinovo vzývati budu“.

Kdo chce být vítězem v strastech a bojích tohoto života, nesmí zapomenouti slov Páně: „Důvěřujte, já jsem zvítězil nad světem“, a „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokuseň!“ Nezapomeňme tedy na modlitbu; učme se od Pána Ježíše! On často se modlival, ne snad proto, že modlitby pro sebe potřeboval, ale proto, aby nám dal příklad. Modleme se zvláště tehdy, když nějaký kříž nás tíží nebo když nějaká náruživost nás k hřichu ponouká! Vzpomeňme si tu na svoji pout do Jerusalama, vzpomeňme si n. svá předsevzetí, která jsme tam na těch místech svatých, zvláště na hoře Kalvarii a na Božím hrobě učinili! — Modleme se a varujme se příležitosti ku zlému! Když se tímto pravidlem budeme vždy řídit, pak nezhřešíme. Tot bude také zajisté nejlepší dík Pánu Bohu za nekonečné milosti, kterých se nám zde dostalo. Slibme ještě dnes, v poslední den svého pobytu v Jeruzalemě, Pánu Ježíši, že nikdy nezapomeneme na Jeruzalem a na to, co on zde za nás učinil ráčil! Ale zvláště slabme Spasiteli svému, že chceme budoucně lépe následovati slov jeho: „Kdo chce za mnou přijít, zapří sebe sám vezmi kříž svůj a následu mě!“ Amen.

* * *

Uctivše ještě ostatky prvomučedníka a pomodlivše se s J. M. ndp. biskupem několik otčenášů na zvláští zbožné úmysly, vraceli jsme se do hospiců. Ti, kdož byli u sv. přijímání, pozváni byli od milých otců dominikánů na snidaní.

V hospicích jako „in exitu Israel de Aegypto — při východu Israele z Egypta.“ Všude plno a živo a hlučno. Kufry nadýmají se pýchou nad cenným obsahem; ani asketické řemeny a provazy nedovedou jich zkrotiti. A co ještě toho leží nezabaleno po stolku a na lůžku. Kam s tím? Pomohou sice milosrdné duše a převezmou část nákladu do svých větších kufrů. Než to všechno málo.

Skupina poutníků.

Fot. Alois Tomášek.

Ten Arab, jenž venku nabízí kufry na prodej, myslil už před tebou i za tebe. Nemají důkladnosti. Ostatně, co bys chtěl za dva franky, po případě za $\frac{1}{2}$ franku? I provaz ti prodá, kdybys nedůvěroval papírovým, plátnem potaženým stěnám kufru. Choulostivějších věcí mu ovšem nesvěříš; snad důkladný roh jiného kufru jej prorazí. Šaty však a růžence a vše, co se nemůže rozbiti, dostatečně tam najde úkrytu.

Konečně uloženo vše: prádlo, šaty, kříže, růžence, obrázky, korunky, sošky, těžítka, medailky. „Palmu ponesu v ruce.“ „A deštník si přivaž k palmě, sic naň zapomeneš!“

„A jak to bude v Terstě?“ ptá se, zvedaje těžký kufr a z hlučka si oddechnuv. Ten zůstane na lodi, a odtud zřízenci Lloydu dopraví jej až na nádraží. A tvůj úkol bude od vchodu do nádraží do vagonu si jej přenést.

„Tak už jej také vlečete.“ „Ano,“ odpovídáš hodně z hlučka, a sestupuješ po schodech do přízemí. Tam už celé pyramidy kufrů. Svůj k svému. „Kdybych jej měl už raději ve svém pokoji doma. Ten dá ještě starostí,“ a šátkem stíráš mokré čelo i líce.

Ono se to snadno řekne: Nezapomeňte na mne ve Sv. zemi! Přivezte mně také něco! Co však potu to stojí a starosti, než všechno obstaráš, koupíš, smluvíš, zabalíš, naopatruješ a dovlečeš až do světnice, nikdo neví, kdo nezkusil.

Beduinský šeik, jenž r. 1869. provázel k Jordánu J. V. císař Františka Josefa I.

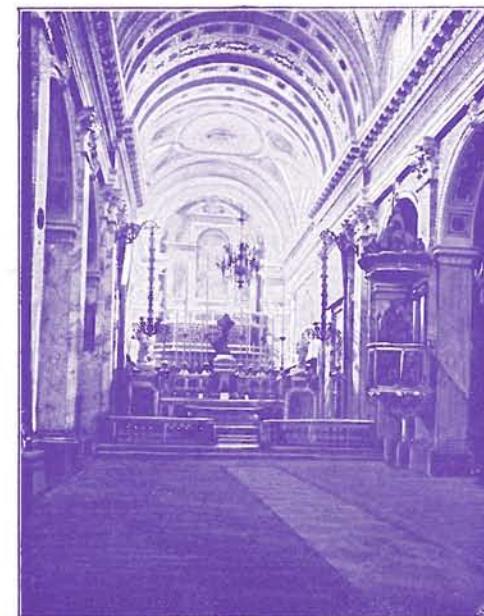
A při tom při všem abys na nikoho nezapomněl! Dáš-li jednomu a nedáš druhému, je zle. „A mně jste nic nedovezl?“ s výčitkou obrátí se na tebe někdo třebas až za rok. „Však já si to budu pamatovat.“

Na odpoledne smluvena od mnohých vyjíždka do Bethanie za Olivetskou horou. Byla to radost podívat se na velkou tuto karavanu. Jejich šemíci radovali se třetí a první samohláskou z abecedy.

Místečkem, kam každý ještě jednou odpoledne zašel, byl Boží hrob a Kalvarie. Loučení není vždy těžká věc. Jen tehdy, loučíme-li se s někým, koho jsme rádi měli, kdo k srdci nám přirostl. S Kalvarií a Božím hroblem těžko jsme se loučili. Ani slzy nedovedly zmírniti bolesti. A přece říkají, že dobré jest se vyplakati, že bolest poleví.

Kéž nám Bůh přispěje rukou pomocnou, abychom splnili aspoň část nejcistších a nejkrásnějších úmyslů, jichž svědkem byl obraz Matky bolestné na Kalvarii. K nim ve chvílích slabých chceme se pokaždé vrátiti. Tam jinak jsme soudili a jiná měli přání než jaká vynořují se v hodinách všedního života. Tam svatostí vše dýchalo, i naše tužby a přání. A ty nechť provázejí nás do vlasti i ve vlasti. Ty svaté byly, ty čisté byly, vždyť zrodily se na Kalvarii.

Pak ještě na skok do chrámu věčného klanění rozloučiti se se svátostným Spasitelem, nadýchati do sebe vzduchu rájem

Vnitřek katol. farního chrámu sv. Salvatora.

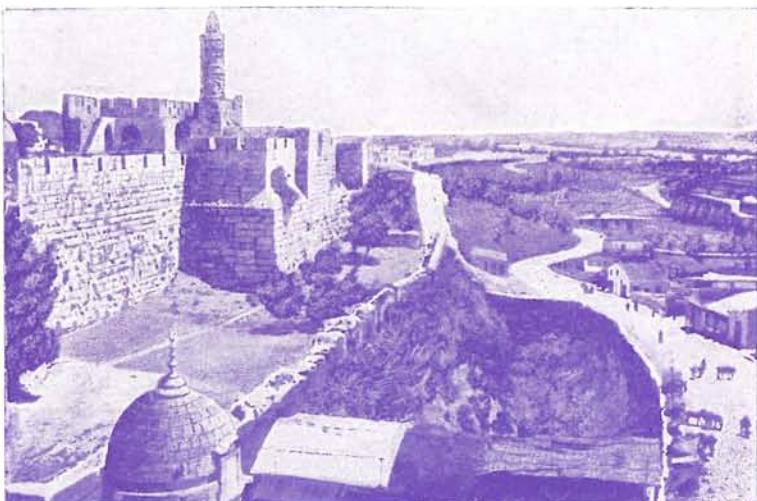
vonícího, pak ještě naproti poslední pohled Matce Boží pozvédající Ježíška a ukazující mu Jeruzalem nad francouzským hospicem, a už běžíme tupí ke všemu volání prodavačů a obchodníků ke svému hospici.

Kdyby se nám bylo dařilo v hospici po všech osm dní tak, jak poslední den večer, byli bychom závidění hodni. Zásluhy o radostné skončení nemá ovšem arabský kuchař, nýbrž tyto paní a slečny; paní: Rocknerová, Brodlová, Halová, Havířová, slečny: Havlíčková, Gerešová, Soukalová, Veveřková. Jedna maso vybírala, jiné krájely, mouku snášely, těsto zadělávaly, vařejčkami

míchaly, cibulkou krájely, paprikou zaprášily, a když večer na stole objevila se naše poctivá polévka, poctivý kuláš s knedlíky, měl z nás P. direttore, jenž se přišel na nás podívat, radost!

Dříve než od stolů jsme se rozešli, promluvil na rozloučenou několik srdečných slov p. vládní rada Mašek.

Vzpomněl představeného domu, jenž pohostinnu nás přijal, vzpomněl poutního komitétu, skupinářů, dam svrchu jmenovaných, a zvláště přátelské shody, jež všecky nás spojovala, a to pro účel, za kterým jsme se do světa vypravili. „Kéž provází,“ tak končil, „nás Všemohoucí, jak až dosud, i nazpět, abychom mohli všem drahým povídati, co jsme zažili, a mohli povzbuditi je, čím my jsme se povzbudili, a nadchnuti, čím my jsme byli nadchnuti.“ Bouř-

Silnice k nádraží v Jerusaleme.

livým „Živio“ a přání p. prof. Bartoše, aby druhá moravská pout přinesla tolik zdaru a nadšení, kolik ho přinesla pout první, a možnou hymnou „Kde domov můj?“ skončen poslední společný večer v Jerusaleme.

V rakouském hospici nad to ještě vypálen velkolepý ohňostroj, a ve francouzském hospici servirováno zvláštní výborné víno.

A tak znamenitým a nadšeným zakončením leccos zase vyrovnanó.

Po večeri ještě naposledy na střechu. Z těch krásných aríí z „Prodané“ zůstalo nám už jen: „Jak vám pravím, pane kmotře, vy jste dal své slovo, a když jste to slovo vyříkl, všecko je hotovo, všecko je hotovo.“ Ba, všecko je hotovo. Konec radosti.

* * *

Ve čtvrtek 25. srpna na vršku před nádražím jerusalemským zastavila se naše skupina. Šla každá zvlášť ze svého hospice. Nebylo už společných služeb Božích. Někteří ještě celebrovali u sv. Salvátora před 5. hod. O 5. hod. vyšli jsme z Casa nova. Na cestě jsme si ještě zapívali „Bože, cos ráčil“ a „Tisíckrát“. Na vršku jsme stanuli a obrátili se naposledy k Jerusalemu. Zářil ve zlaté kráse ranního slunce. Ani jsme nepozorovali, jak klobouky s hlav octly se v našich rukách.

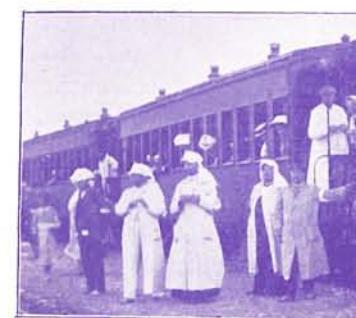
Bože, chválíme Tebe, Pane, moc Tvou velebíme — toť poslední pozdrav náš tobě, město svaté. Loučíme se s tebou. To musí, musí být. Snad tě ještě jednou v životě uhlídáme, dá-li Bůh. A može se zas položi mezi tebe a nás. Neodnese však nikdy silou vln svých vzpomínek našich na tebe, aniž spoustou vod je smyje. Nezapomenu na tebe, Jerusaleme! A jestliže bych zapomenul na tebe, Jerusaleme, zapomeniž na mne pravice má! Přílniž mně k podnebí jazyk můj, nebudu-li pamatovati tebe, nebudu-li pokládati Jerusaleme za vrchol radosti své.

Poslední stisknutí ruky všem těm milým a dobrým lidem, kteří nám pobyt v městě svatém zpříjemnili, seč síly jejich byly, rektorovi rak. hospice prelátu Ehrlichovi, benediktinům, františkánům, assumptionistům, milosrdným bratřím, řeholním sestrám.

Deset minut po 6. hodině vyjelo z nádraží šest vozů, tvořících první, a čtvrt hodiny na to pět vozů jako druhý zvláštní vlak. Tam, kde perron, mávají ruce. A z oken rozjetého vlaku ozývá se poslední „S Pánem Bohem!“

Viděl jsem ho zamklého, an stojí na plošině za wagonem.

Ještě se obrací,
šátečkem točí
a sobě utírá
své modré oči.

Poslední okamžiky v Jerusaleme.

Fot. P. Anselm Matoušek.

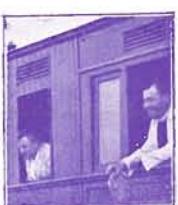

Parostroj, jenž nás odveze z Jerusalema.

Fot. Alois Mašek.

XXXVIII.

Z Jerusalema do vlasti.

Chtěli jsme býti v Jaffě co nejdříve, abychom vykonali přepravu na loď ještě za klidného moře. Radil nám tak kapitán „Tiroli“. Proto jsme chtěli z Jerusalema odjeti už o 4. hodině ráno. Beztak poslední noc za mnoha nestála. Ale turckým úředníkům na dráze nechtělo se tak brzo vstávati. Vzkázali, že spíše ne až o 6. hodině. Když mně to odpoledne povídal Dabdoub proti hospici Casa nova, a to zcela určitě, nechtěl jsem tomu ani věřiti. Dragoman rakouského hospice několikráté byl na dráze, a večer opravdu vzkázáno, že pojedeme až o 6. hodině.

Jeli jsme z Jerusalema s kopce, a přece jsme nepřijeli do Jaffy spíš než jsme byli z Jaffy v Jerusalemě před osmi dny. Bylo nám totiž ve stanici Ramleh dlouho čekati, až přijede pravidelný vlak z Jaffy.

Našim fotografům bylo to jak na objednanou. Kolem vlaku rozpravidil se čilý a pestrý život. Jedni vystoupili, aby zahnali spánek, jiní vykukovali z okna, kupovali plody kaktusů, konali návštěvy u jiných oken. A nežli se nadáli, už byli v aparátě.

Ještě více pásly ovšem aparáty po tuzemcích. Stál tam arabský kluk a beduinské děvče, vděčná to látku pro obrázek. Fotograf přišel k nim, postavil si je, jak myslil, že bude pro obrázek nejlépe,

vytáhl aparát a namířil. A už bylo po obrázku. Kluk na levo a děvče na pravo ti tam s křikem přes pole, a už se nevrátili. Snad mysleli, že to má ten pán v ruce malý kanón, anebo proto, že prý brzo umře, kdo se dá fotografovat.

V Lyddě, poslední to stanici před Jaffou, zase jiní hoši a děvčata měli také tak na spěch, jen že tentokráté před hůlkou, kterou jim rovnal záda úředník od dráhy, když nabízeli na ošatce ke koupi žluté plody kaktusův.

A zase háje morušové a zase háje oranžové a mezi nimi fíky, pepřovníky, granátová a rajská jablíčka, eukalypty a palmy a konečně — moře.

V Ramleh.

Fot. P. Anselm Matoušek.

Rakouský vicekonsul v Jaffě, p. Wenko, přišel nám na nádraží se svým kavasem a s p. Manturovou naproti.

„Jaké je moře?“ byla první naše otázka. A když odvětil: „Celkem klidné“, oddechli jsme si.

Prachem hlavní ulice jaffské míříme na nábřeží od nádražní budovy, kde jsme s přednostou stanice účet za lístky uvedli do pořádku.

A zase po osmi dnech uzřeli jsme svoji starou známou „Tiroli“, nastrojenou. Na moři směrem k ní už se kolébaly čluny, a Arabové zpívali ukolébavku. Než moře nebyli by uspali ani nejkrásnějšími písňemi. Bylo jaksi nabručené, trochu rozzlobené.

Malý jen kousek z nábřeží kolem skalisk k „Tirolii“ stačil, že pobledly na některých tvářičkách makové květy. Kromě této nehoda jiná se vůbec neudála.

Zatím už zavazadla o překot vytahována na palubu, až jeřáb skřípal.

Beduinská dívka s plody kaktusů v ošatce.
Fot. J. K.

s Bohem choti i otci. Pojedou s námi do Evropy.
I ředitel rakouské pošty v Jeruzaleme p. Kirchner jede s námi.

Zadumán, vzdálen od ostatního davu, stojí milý fra Antonio. Provázíval naši prvou skupinu a znal několik řečí. I jino-

Dorazila poslední loďka s vlajkou rakouskou. Vicekonsul s kavasem, vicerektor Dr. Dangelmayer, pan Mantura, kavas a členové komitétu v ní. Ostatní čluny už se vracejí mezi skalisky k Jaffě.

Seběhli jsme na rychlo do své kajuty k lůžku, hodili naň ratolesti palmové, poutní láhve a jinou zbytečnou přítěž, uvázali čepici na šnúrku a už zase nahoru k zábradlí nebo do jídelny na malou posilněnou a utvrzení žaludku. Kufry, sirotci, zůstaly na palubě.

Veliký člun, jenž vezl kufry, už se vzdaluje, jiný už nepřijíždí. Pod můstkem houpají se ještě dvě loďky. Do jedné z nich sestupují prodavači, kteří na palubě rozložili své zboží a ještě něco prodali. Hlavně nabízeli míšky na peníze. Jakoby si nás chtěli dobírat.

Do druhé, konsulární, sestupují pp. konsul, vicekonsul, vicerektor, fra Šebastián, Mantura a kavas.

Už odrázejí od můstku a kývají na nás.

Na nejhořejším stupni můstku stojí chot konsula rytíře Zefaroviče se synáčkem. Dávají

věrci velmi si ho vážili. Vídávali jsme, jak jej zdraví a srdečně zdraví tu Řek, tu Armen, jinde Arab. Zrak svůj upírá ku břehům Sv. země. Sedm let v ní pobyl. Stala se mu druhou vlastí město Bavarska. Několik dní před naším odjezdem zavolal ho k sobě představený a vložil mu do rukou rozkaz generála rádu, dle něhož musí z Palestýny do Ameriky. To bylo před třemi dny. A dnes už jede s námi.

O 12. hodině a 10 min. zdviženy můstky. Zachřestily řetězy — z hrudi obra vydal se vzdech.

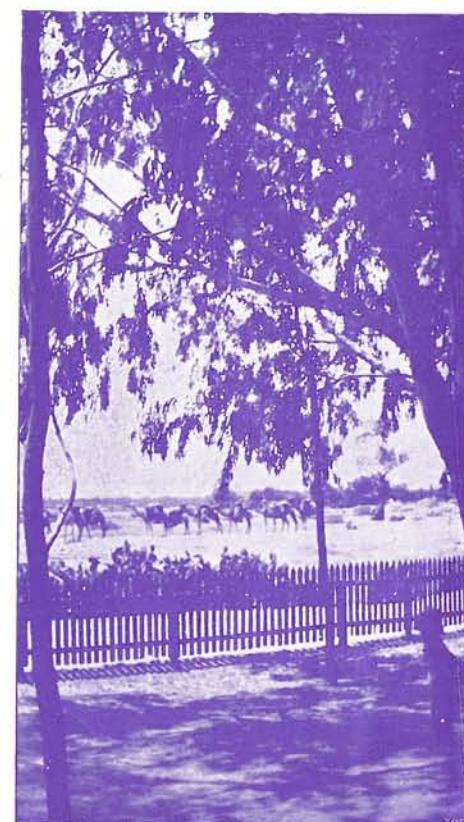
Voda na zádi lodi už se bělá a pění; známka to, že šroub už se dal do práce. Alea jacta est. Kostky jsou vrženy.

A zase ozvalo se naše krásné „Tisíckrát pozdravujeme Tebe, o Matičko Krista Ježíše!“ Tolikrát je sme už tento nejkrásnější hymnus mariánský zpívali, a po každé jinak nám zněl, tak jak ty zvony, když někoho vítají, a když znějí na rozloučenou.

Oběd byl hodně opozděn, a po něm milo odpočinouti, zvláště dnes, po tak obsažném programu už od 4. hod. ráno. Někteří vůbec na dnešek nespali. To ti, kteří měli okna do ulice. Arabští kluci a výrostci dělali nám u františkánského hospice celou noc zastavěníko, zpívajíce a hulákajíce.

Ruka spravedlnosti je sice rozháněla, ale jen na chvíli.

Odpoledne kázel p. spirituál Alžbětinek z Brna Antonín Masák o 5. hod. Nadšenou řeč, v níž mistrně srovnával štěstí toho, jemuž dopřáno navštíviti Sv. zemi se štěstím toho, jemuž dopřáno býti dítkem církve katolické, podáváme.

Na cestě z Jerusaléma do Jaffy.

Fot. Eugen Vacátko.

* * *

,Vím, komu jsem uvěřil a jsem jist.“

(2. Tim. 1, 12.)

Draží v Kristu! Cestou k Jerichu kráčí veliký zástup lidu. Mezi nimi mile září božská tvář Spasitele. A hle, tu u cesty sedí žebrák — slepec a udílen tází se, co as nezvyklý ten šum a hluk znamená. Když pak slyší, že Ježíš nazaretský tudy se ubírá, tu volá hlasem velikým: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ A přiveden byv ke Spasiteli, úpěnlivě prosí: „Pane, učiň, at vidím!“ — Jaká as touha chvěla se v tom okamžiku v srdeci ubohého slepce, aby o jeho popatřiti mohlo na krásné Boží slunko, na tváře lidí, na božskou tvář Spasitelovu! — A Pán vyplnil vroucí touhu a prosbu jeho — on prohlédl a radostí skákaje a plesaje, následoval Ježíše.

Turek kouřící hašiš.

Fot. Alois Mašek.

s úctou posvátnou zahleděli jsme se na kolébku křesťanství, kolébka naší víry a vší vzdělanosti. Jako kdysi hvězda zářačná, již Hospodin cestu ukázal svatým třem králům, se zastavila nad jeskyní betlémskou, tak zastavila se tam nyní i hvězda víry naší, a my se sv. třemi mudrci obětovali jsme tam božskému Dítku zlato víry, kadidlo modlitby a myrru svých křížů a souzení.

A kdo, m. dr., kdo by byl s to, aby vylíčil všecky ty různé a svaté dojmy, jež prožili jsme ve městě svatém, v Jerusalemě? Kdo dovede vypsat, co ozývalo se v srdci našem, když stanula noha naše na místě, kde Pán v pokoře nevýslovné skláněl se k nohám svých učedníků, ba i k nohám učedníka zrádce, kde v němém úzase slyšeli sv. apoštоловé poprvé slova proměňování, kde z rukou Mistra poprvé přijímali nejsv. Tělo i Krev jeho! V duchu společně s Ježíšem a sv. apoštoly šli jsme na horu Olivetskou, tam do jeskyně, kde těla hřichů našich na zem povátila Pána nebes i země ve smrtelné úzkosti, my viděli tu půdu, zrozenou krvavými krůpějemi potu jeho; s hrůzou patřili jsme na místo, kde zloba lidská, zrada Jidášova vydala Ježíše do rukou katanů, provázeli jsme jej zase nazpět k domu knížete kněžského, kde bídny červ vyslovil ortel smrti nad pánum života. A lí-

bajice sv. sloup, slyšeli jsme to hrozné svištění bičů a metel, dopadajících na nevinné tělo Ježíšovo — a pak zase, tam před domem Pilátovým ozývalo se v uších našich to hrozné slovo zaslepených Židů: „Krev jeho na nás i na naše syny!“ Pak s těžkým, chvějícím se srdcem kráceli jsme cestou, nad kterouž v tomto údolí slz a běd není bolestnější, cestou křížovou. V duchu připojili jsme se k tomu, který první po cestě této nesl těžký kříž a s Šimonem cyrenským umínil jsme si tu, že pomůžeme mu kříž nést, a s Veronikou projevili jsme mu svůj soucit a lásku.

A pak, m. dr., když zastavily se kroky naše ve chrámu Božího hrobu před skalou kalváriiskou, tu oko naše slzami zalité jako u vytržení patřilo na to hrozné divadlo, které se na místě tom odehrálo před 1900 lety. Viděli jsme tam v duchu státi Beránka Božího, zbaveného roucha a oděněho jen purpurem vlastní krve.

Nalodení v Jaffě. Zcela vzadu „Tirolia“.

Fot. J. K.

Viděli jsme tam v duchu onu hroznou, tři hodiny trvající oběť krvavou na kříži, a s krůpějemi krve Spasitelovy s kříže stékající mísy se krůpěje našich slz, plouvících z duše nevýslovním žalem sevřené.

Však ejhle — tu nedaleko otevří se nám jeskyně, kde uložili mrtvé tělo Kristovo — a jako jásavé Alleluja! zní k uším našim slovo andělské: „Vstal jest, nemí ho tuto!“ A toto „vstal jest“ jako jasné slunko rozptyluje v srdci našem mraky bolesti a žalu, jako jasné slunko září nám toto „vstal jest“ nadějí nezlomnou i v naše budoucí z mrtvých vstání! A srdce pudí nás, abychom ještě jednou obrátili kroky své tam na vrchol hory Olivetské a zlíbali šlépéje, které božský Spasitel tam vtiskl do skály, když ubíral se zase k Otci nebeskému. Tam však zase hrůzou otřásalo se srdce naše, když jako zvuk trouby k soudu volající slyšeli jsme v duchu slova andělů: „Ten Ježíš, který vzat jest od vás, zase přijde soudit živých i mrtvých.“

Moji drazí, není mi možno a není také účelem mé řeči, prováděti vás v duchu ještě jednou všemi posvátnými místy, jež Pán v nevystihlé dobrotně a milosti dal nám spatřiti. Také nemohu a nechci obnovovati slovy svými všech těch svatých dojmů, které na místech těch posvátných jsme prožili. Vždyť vím, moji drazí, že srdce lidské, třeba že útvarem svým u všech lidí jest si podobno, přece u každého jednotlivce tak různě je zladěno, že by opovážlivostí bylo, kdybych já slabými slovy svými chtěl vám dojmy své vlastní takřka vnucovat. A vy sami v této dnech klidu, kdy plaviti se budeme nazpět do vlasti, budeste mítí dosti času, obnoviti a upevniti i prohloubiti v srdeci svém dojmy, jež si ze země Svaté odnášíte. Jediným jen slovem naznačil bych nynější, všem nám společný stav duše naší, slovem: Jsme šťastni. A tohoto štěstí tak velikého dostalo se jen nám nemnohým, jimž Bůh popíral této krásné pouti se súčastnití. O jak záviděti nám budou naši přátelé a známí, až po dokonané cestě uslyší naše vypravování!

„Než, moji drazí, my snadno potěšití je můžeme, když ukážeme jim, že oni ne menšího jako my požívají štěstí. A které to štěstí myslím? Ono, jež my právě v zemi Svaté dobře jsme poznali.

Poutníci drazí! My vlastníma očima jsme viděli, jak hrozně vyplnila se právě ve Svaté zemi slova Páně: „Auferetur a vobis regnum Dei et dabitur genti alienae.“ — Odňato bude od vás království Boží a dáno bude národům cizím. Moji drazí, byli jsme svědky, jaká ohavnost spuštění — ohavnost pověry, bludův a nevěry vládne na místě svatém! Z těch tisícův, obývajících město svaté, jak málo je těch, kdož hlásí se k učení Kristovu, jak maličký teprv počet těch, kdož tu uznávají učení Kristovo práve! Ta hrozná směsice Židů, po-hanských Arabů i německých templářů, rozkolníků řeckých i ruských, bludařův armenských i jiných — ta dala nám poznati, jak veliké je štěstí naše, že náležíme k těm nemnohým obyvatelům jerusalemským, jimž svítí hvězda pravé víry, kteří jsou dítkami jedině pravé církve Kristovy, církve zbudované na skále — Petrovi, svaté církve katolické.

Jaká útrpnost, jaký soucit musí se ozývati v srdeci našem, jak litovati musíme těch, kteří bydlíce ve zdech Jerusalema pozemského, přece tak daleko vzdáleni jsou od brány, jež vede do Jerusalema nebeského.

Tam na výšinách hory olivetské je malá, polozbořená kaplička a v ní nápis: „Dominus flevit — Pán zaplakal!“ Ba věru i dnes zase zaplakal by Pán, poněvadž pro Jerusalem marně kázal, marně trpěl, marně zemřel. My však, drazí poutníci, jakými díky zavázání jsme božskému Spasiteli, že svaté světlo učení jeho, svatá víra naše není vázána na zdi jerusalemské, že on ve své nevýslovné lásce, bez našich zásluh dal nám zrodit se v lúně církve své pravé. Jaká to milost, jak nevýslovné to štěstí! Hle, moji drazí, ti neštěstní obyvatelé jerusalemští, ty miliony

Antonín Masák,

katecheta a spirituál Alžbětinek v Brně.

lidí, kteří dosud tápají ve tmách nevěry, pověry a bludů, ti stejným právem jako my nazývají Boha svým Otcem, a přece se jim tohoto štěstí nedostalo! A jak mnoho je těch, kteří po cestách krvavých, po dlouhém teprv hledání a bloudění, roztrhati musili svazky nejposvátnější, svazky krve, rodiny i vlasti, obětovati musili svůj majetek, své postavení, ba často i život, aby došli štěstí, které nám Bůh darem položil do vínu, štěstí, že náležíme k církvi katolické!

O važme si, drazí poutníci, na výsost tohoto štěstí nezaslouženého, nezahrávejme si neprozretelně se sv. vírou svou, nevydávejme ji v nebezpečí; pilně se varujme všeho a všech, kdož by nám poklad víry mohli ze srdce vyrvati. Vy jste viděli tam v Jeruzaleme u zdi náruku, jak hrozný je osud těch, kdož zavrhlí Krista Spasitele. Jak pláčí tam a naříkají, jak bijíce hlavami o zed tu volají neštěstní Židé po příchodu Spasitele, po obnovení chrámu, Jerusalema a království israelského! Však marně je to volání, neslyší Hospodin zoufalého hlasu jejich. Zavrhlí Krista — a Kristus snad navždy odvrátil od nich milostivou

Chof rakouského konsula rytíře Zefaroviče s dětmi.

tvář svou! O Bože dobrý, chraň nás soudu takového, dej, ať svaté víry své nade vše si vážíme! A ukažme se také hodnými štěstí, že víru pravou vyznáváme! Jakým však způsobem?

Moji drazí bratři v úřadě kněžském! Necítím se povolaným vám ukazovati cesty a prostředky, jimiž byste dokázali, jak si vážíte své církve, jak ji milujete. Ale k vám se obracím, vy muži laici, a k vám, vy ženy katolické! Ukažte, jak vysoko ceníte štěstí, že katolík yste, především tak, že se vynasnažíte, abyste vždy více a lépe poznali učení sv. církve, abyste vždy hlouběji vnikli do ducha jejího. Odkudž pochází ta dnešní nenávist církve, všecky ty pomluvy, všecky nadávky a rouchání, která se jí v tvář metají? Zdaž není hlavním toho pramenem hrozná ignrance, nevědomost, neznalost církve a učení jejího? Hle, moji drazí, církvi Kristově děje se dnes právě tak, jako kdysi božskému jejímu zakladateli! Po třech letech veřejného života jeho, plného zázraků a důkazů jeho Božství, tázze se ho kníže kněžské: „Ty-li jsi Syn Boží? Ty-li jsi král židovský?“ Tak předstu-

puje i dnes nevěrecký svět po dvou téměř tisících let před církev svatou a táže se jí: „Ty že jsi církev pravá, Kristem založená?“ A odkud to, m. dr.? Odtud, že převážná většina lidí, bohužel i katolíků, čerpá dnes svou znalost církve ze spinavého bahna a kalu prolhaného židovského tisku. Pak ovšem plní se slova apoštola: „Čeho neznají, tomu se rouhají.“ Proto, moji drazí, snažte se všemi silami a užívejte všech prostředků, abyste důkladně poznali ducha církve, ducha křesťanství, a tak rozničili svou lásku ke svaté víře i k té, jež vám této víry jest hlasatelkou!

A hleďte také, abyste sami tímto duchem vždy více byli proniknuti; duch církve, duch křesťanství nechť jeví se ve všem vašem počinání! Dnes nevěra otevřeně hlásá boj duchu Kristovu, duchu sv. náboženství, boj na život a na smrt.

Tirolia čeká před Jaffou.

Fot. J. K.

A bohužel dobyla nevěra v tomto boji nemalých již úspěchů. Náboženství již skoro docela vymizelo ze života států, ze života veřejného. A žádanou rozlučitelnost stavu manželského a vypuzením náboženství ze škol má duchu církve zasazena býti rána smrtelná.

Jest ovšem pravda, že sídlem sv. náboženství, sídlem víry jest přede vším srdece lidské. Tam je domov a vlast její, tam přebývá nejraději. Ale také pravda jest, že člověk jest bytosí socialní, společenskou, stvořen a odkázán na společnost. Proto nestací, víru a přesvědčení katolické chovati jen v úkrytu srdece, ale tato vnitřní zbožnost musí proniknouti také na venek, aby rozehřála a nadchla i druhé. S náboženstvím, ukrytým jen v srdeci nebo omezeným jen na stěny kostela — málo bychom posloužili Kristu a sv. církvi jeho. Proto, přátele milí, musí se duch církve, duch katolický jevit ve všem našem životě, soukromém i veřejném.

Drazí poutníci! My jistě po celý život nepřestaneme si vážiti štěstí, že spatřili jsme vlast Kristovu, že prodleli jsme na místech lidstvu nejsvětějších. Avšak více ještě važme si štěstí, že katolíky jsme, že dítkami jsme té, jež bezpečně a jistě nás vede do věčné vlasti Kristovy, do Jerusalema nebeského. Amen.

* * *

Po kázání pomodlili jsme se růženec a litanii loretánskou. Sanctissimum nebylo ještě na lodi, a proto nebylo sv. požehnání.

Jízda byla klidná, žár sluneční mírnil vítr profoukávající lanovím a opírající se do plachet. Ba foukal ještě, když už ohnivá koule zmizela ve vlnách, aniž nám byla tentokráte poslala poslední pozdrav po zeleném paprsku na hladině.

Možná, že větru tažení, možná i, zlé že znařnení.

1. Emil Procházka, 2. Dr. Tomáš Hudec, 3. Dr. Šustek, 4. Josef Kašpar,
5. František Vyvlečka, 6. Anton Bartoš, 7. Dr. Hodr,
8. Dr. Kryštofek, 9. J. M. Dr. Wisnar, 10. Dr. Pospíšil.

Žena beduinská.

Koráb pouště.

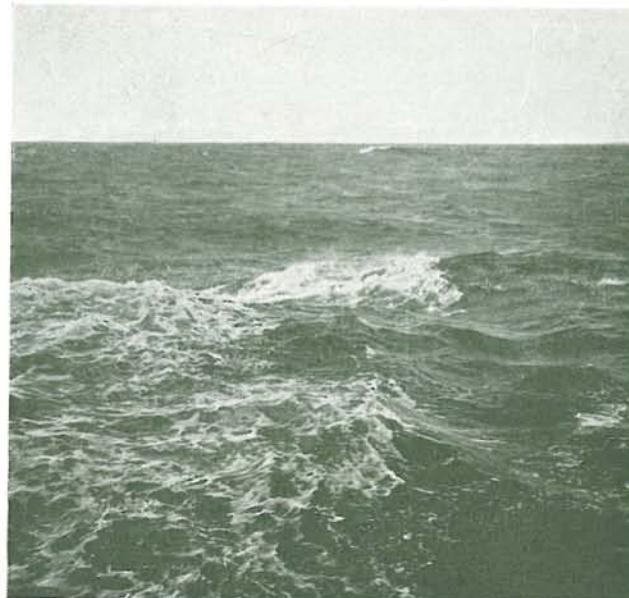

Jerusalemský žid.

se jí nechtělo. Ale čím dál vítr hrál, tím byla ohnivější, jakoby stará krev v ní omládla, a nepozorovala ani, že vítr zrychluje tempo.

Až do hloubí srdce, ba ještě hlouběji, až do hloubí žaludku pohoršení nad tímto světácím poutnické „Tirolie“, odcházeli mnozí její dosavadní ctiteli s trpkostí v duši i v ústech, aby skryli tvář svou rozrušenou v kajutě do podušky.

A čím dále k poledni, tím více ubývalo jejich zbožňovatelů. Místa na palubách se prázdnila, za to plnila se lůžka. Když pak zvonek svolával o půl deváté hodině na kázání, mnohá židlička

Když se naříká.

XXXIX. Co umí moře.

„Gož z Terstu do Jaffy. To je s kopce! Ale zpátky to půjde hůř. To je do kopce!“ prorokoval náš prorok. A dobré prorokoval. Šlo to hůř, náladu to zkazilo, žaludky prázdnilo, a k tomu všemu zaplatili jsme si za to o $675\frac{1}{2}$ metrických centů uhlí více, než na cestě do Jaffy, což jest 2364 K. Dosti drahý koncert!

Včerejší večerní vítr povyzdoval si jen pro sebe a bez doprovodu. Písnička však byla komponována s doprovodem a do dur. Dnes v pátek ráno vystoupil pohostinsk. Kapitán povídal, až už bylo po dvoudenném koncertu, že takovou zpívává až v listopadu.

Začal veselou. Šla do noh. Svižné vlnky neodolaly jeho svůdnosti a daly se do tance podle jeho písničky. Až se jim pod střevíčky prášilo; ani bys nebyl spočítal bílých beránkův. A ještě pořád se odevšad přidávaly.

„Začíná to dnes jaksi z vesela“, povídá soused k sousedovi, zapaluje už kolikátou sirku, kterou mu vítr pokaždé shasl. Štěstí, že měl pan kmotr patentní čočku na zapalování!

Vítr dozpíval první číslo a spustil sousedskou. „Tirolia“ porozuměla, to že pro ni, a dala se do tance. S počátku upejpavě, jakoby

Beránci se ukazují.

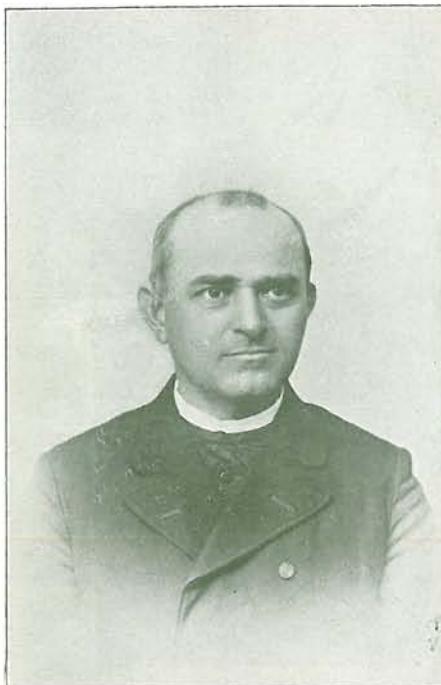
Fot. Alois Mašek.

zůstala sirotkem. Ani zvučné jméno kazatele na Moravě hledaného, p. faráře ze Střebětic Františka Gogely, nedovedlo je odpoutati od lůžka. Kázal takto:

Drazí přátelé! Tichá noc velikonoční rozložila se nad městem Jerusalem, jen na Sionu v soudní síni velekněze jest náramně rušno; tam totiž shromázděna jest celá vysoká rada židovská, konajíc nad Kristem soud. Velekněz volá: „Zaklínam té skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boha požehnaného?“ A Kristus odpovídá: „Já jsem, a od té chvíle uzříte Syna člověka, sedícího na pravici moci Boží.“ A co se děje v tutéž chvíli na síni domu? K ohni, který sobě na síni složili vojáci, přistupuje jeden z učedníků jeho; jest to Petr, který před chvíli mečem chtěl brániti Pána svého; a přistupuje spolu pouhá domácí

děvečka a praví: „I ty jsi byl s Ježíšem nazaretským!“ A co Petr? Zapírá poprvé podruhé a s přísahou zapírá i po třetí, volaje: „Neznám člověka toho.“ Ejhle, Petrův pád! — Uvažuje o tomto Petrově pádu, volá kterýs sv. Otec: „Ejhle, jediná děvečka podvrátila Petra, skálu církve.“ Přiležitost, které se nevaroval, přivedla ho k pádu.

Drazí v Kristu! Kdo z nás může říci, že má pevnější víru a vroucnější lásku ke Kristu, nežli měl apoštol Petr? Jestliže padl Petr, skála, protože se nevaroval hříšné přiležitosti, kterak se povede nám, třtinám větrem se kláticím? V aru jme se přiležitosti ke hřichu!

František Gogel,
farář ze Střebetic.

koušel Pána, nabízel mu všecka království tohoto světa, a proč? Protože znal cenu nesmrtné duše. Ano cena naší nesmrtné duše taková jest, že Bůh neváhal poslati na svět Syna svého, aby ji zachránil. A kdyby byl na zemi pouze jediný člověk, dí sv. Jan Zlatoustý, nebylo by Boha nedůstojno, pro velikou cenu této jediné duše přijáti tělo lidské a život za ni obětovati. Nebesa stvořil Bůh pouhým svým slovem, ale pro duši vydal svého Syna, který za ni krev a život obětoval.

A této duši, jejíž ceny nevyváží ani celý svět, hrozí daleko horší zkáza nežli tělu; a touto zkázou jest jeden jediný smrtelný hřich; spousta, kterou hřich působí v duši lidské, ničím se nedá dostatečně vyjádřiti.

V jedné zemi odnímali a zavírali katolíkům chrámy. V jednom místě mělo se státi podobně; farář sloužil tu naposledy mši sv., otevřel svatostánek, všecky sv.

hostie požil a po mši sv. za pláče věrných osadníků uhasil věčnou lampu před oltářem a odešel; chrám přestal být domem Božím.

A podobně stává se s duší hříšníka; byla také domem Božím, ale přišel násilník, těžký hřich a vité, co se děje v duši v tom okamžení? Bůh odchází ze svatostanu, lampa milosti Boží se shání, duše přestala být domem Božím; a jako tělo mrtvicí raněné k zemi se kácí a život jeho mizí, tak i z duše těžkým hřichem raněné mizí milost, ten jež život, a třeba žije, jest pro nebe mrtva. (Brynych.)

Oheň a smrt byly metlou v ruce rozhněvaného Boha na obyvatele bezbožných měst Sodomy a Gomorrrhy, oheň a smrt jest i podilem duše po spáchaném smrtelném hřichu, oheň věčný, z něhož není žádného vysvobození, pročež mu říkáme věčná smrt. Ano, pád do smrtelného hřichu jest pád hrozný, a proto nupomíná Písmo sv.: „Kdo stojí, hlediž, aby nepadl!“

V zátiší.

Fot. Alois Tomášek.

A přece jest těchto hrozných pádů tak úžasné množství; nynější svět podobá se lesu, v němž rádila zhoubná vichřice; celé plochy jsou v něm pokryty vyvrácenými mladými i starými a mohutnými stromy. A tato zhoubná vichřice jsou zlé přiležitosti, a těchto přiležitostí jest ve světě takové množství, že kdybychom chtěli uniknouti všem, museli bychom, jak dí sv. apoštola, z toho světa ujíti. Kamkoli obrátíme zrak a sluch, kamkoli zamíříme kroky, všude se s nimi setkáme; spatříme svévolné přestupování příkázání božích a církevních, neslušné obrazy, nevěrecké a nemravné noviny a spisy, uslyšíme rouhavé řeči, octneme se ve společnosti nových pohanův. A tato vichřice zlých přiležitostí zuří den co den hrozněji a působí hrozné spousty zvláště mezi křesťanskou mládeží, podvrať však mnohdy i mohutné cedry na Libanu.

Nuže, jak se má vůči těmto nebezpečím a přiležitostem ke hřichu zachovati křesťan?

Před věky žil ve Spartě král Kleomenes. I přišlo k němu kdysi cizí kníže, chtějíc ho přemluvit k něčemu, což by bylo vlasti na zkázu, a podávalo mu velikou sumu peněz, ale Kleomenes nepřivolil. I podáváno mu ještě jednou tolík, a když ani to nepomohlo, bylo mu nabízeno, až padesát hřiven zlata — obnos ohromný. V tom však zvolala osmiletá jeho deceruška, která právě byla v pokoji: „Otče, neodejděš-li, zajisté tě muž tento podplatí!“ A Kleomenes uposlechnul, vzdálil se a tak ušel nebezpečí zproněvěřit se své vlasti. A tak jednejme i my: odejděme s mísou a ze společnosti, kde nám hrozí nebezpečí zproněvěřit se Bohu; ano neodejděme, nýbrž utíkejme!

„Utecte z prostředku Babylona“, volal prorok Jeremiáš, „a zachovej jedenkaždý duši svou!“ Tedy utíkejme! Když za ticha nočního zazní příšerný hlas trouby, oznamující požár, a varovná ruka bije na okno, tu se rychle vstává a rychle utíká z hořícího stavení, nedbá se ani na nábytek, ba ani na peníze, jen život hledí se zachránit. A podobně v hodině nebezpečí i my hleďme zachránit duši svou — utíkejme. Josef egyptský bez meškání utekl s mísou, kde hrozilo nebezpečí jeho nevinnosti, zanechav pláště svého v ruce svůdné ženy, a byl hotov raději po roky snášet trpký žalář, nežli zproněvěřit se Pánu Bohu. Jan, miláček Páně, utekl a nechal roucha svého rukám těch, kteří ho pronásledovali, aby se neočtunul ve společnosti nepřátele Kristových.

„Kdo nebezpečenství miluje, zahyne v něm,“ díl moudrý Sirach. Roku 1896. spadl jakýs mladý turista s ledovce a zabil se. Kde jaké noviny psaly o tom neštěstí a dávaly vinu vůdcovi. Byl to Tyrolák. Před soudem vyznal pod přísahou, že mladého pána varoval, aby nechodil tou cestou, protože jest nebezpečna, ale mladý pán prý se jen smál. Neuposlechl, sklouzl a zabil se.

A kolik podobných případů opakuje se každý rok! Mnozí lidé jako bez rozumu vyhledávají opět a opět nebezpečenství života, až v něm konečně zahynou, ale což daleko horší jest, vyhledávají opět a opět nebezpečenství duše, až v něm konečně také zahynou. Tak Samson ustavičně vyhledával společnosti svůdné Dalily, až skrzel zahynul; tak Šalomoun ustavičně vyhledával společnosti žen pohanských, až konečně skrze ně od Hospodina se odvrátil. „Milovati zlou příležitost a upadnutí do hřichu, jest jedno a totéž“, díl sv. Augustin.

V našich horských lesích a mýtinách roste rulík (*Atropa belladonna*), který má velmi úhledné černé plody velikosti třešní, a jako celá rostlina vůbec, tak zvláště tyto rulíkové třešně jsou velmi prudec jedovatý. Hoch jeden z nezbednosti a svévolu požil pouze jedinou takovou bobuli rulíkovou, ale hned se u něho dostavily takové účinky otravy, že mu pro budoucnost zašla chuť ještě jednou okoušeti této bobuli. Nuže, kdo byl tak nešfasten, že už ještě otrávil duši svou jedem hřichu, protože se svévolně do nebezpečí vydal, zdaž bude tak pošetilým, aby se znova vydával v podobné nebezpečí? Ani nerozumná zvířata dle svého vnitřního pudu nedotýkají se bylin jedovatých a vyhýbají se jim.

Nikdo nespolehlí opovázlivě na milosrdněst Boží! Moudrý Sirach volá: „Neříkej: hřesil jsem, a co se mi smutného přihodilo? nebo Nejvyšší jest shovívavý odplatiel. Neprodlévej obrátiti se ku Pánu, aniž odkládej den ode dne, nebo náhle přijde hněv jeho, a v čas pomsty rozptýlí tebe!“

Znal jsem jednu ženu, která byla oddána ohavnému hřichu pijanství; propila každý halér, k němuž přišla. Ale jednou zmocnila se jí taková bázén smrti, že v noci přišla na faru chtít se smířiti s Pámem Bohem a opravdu se odříci svého hřichu. Neměl jsem tehdy příštiny pochybovat o dobré její vůli. Ale po nějaké době upadla do staré své neřesti, protože se nevarovala příležitosti a opět svévolně ji vyhledávala; a poslední věci byly horší prvních. Byly sv. missie. Ženy měly sv. zpověď a sv. přijímání, ale tato žena — snad jediná — sv. svátoстí nepřijala; a když ženy od sv. přijímání přišly domů, nalezly ji v její přibytku ležet na zemi — mrtvou. (Dle skutečné události z r. 1899.)

Draží v Kristu! V jednom klášteře jest obraz sv. Augustina a pod ním tento nápis: „Dnešek jest tvůj! Dnes svlékni člověka starého, zítřek snad nedovolí tobě ohléci se ve člověka nového.“ Amen.

* * *

Po kázání sloužil slavnou mši svatou p. děkan Augustin Kleveř za assistence bludinského p. faráře Vincence Ševčíka a novoveského p. kaplana Felixe Čelouda. Zazpívali jsme si při mši sv. „Ejhle, oltář Hospodinův září.“

Vitr pořád hude svou, a Tirolie tančí dál na pohoršení mnohých. Nejeden bakšiš hoven už jak muzikantovi tak i tanečníci, dokonce i všechny čtyři milosrdné sestry zaplatily; než všechno málo, všechno nadarmo.

Marně obracíme se po obzoru, hledajíce aspoň v dálí kousek pevniny nebo ostrůvek, který by dovedl zmírniti tempo. Od oběda

U záchranného člunu.

Fot. Alois Tomášek.

mnohé sousto nesli kamerieři zpět nedotknuté. Když jsi vykonal po obědě obchůzku po palubě, už jich po lavičkách, židličkách i podlaze leželo jako po boji.

Abychom aspoň trochu byli kryti, volil kapitán cestu podél jižního břehu Krety.

Při odpolední pobožnosti, již měl líšeňský p. farář Method Hošek, modlili jsme se jen litanií k božskému Srdci Páně. Úkol milosrdných sester, jež samy potřebovaly ošetřování, převzaly dvě statečné dívky: Marie Bachovská, služebná ze Smíchova, a zvláště se obětovala ještě celý příští den Pavlína Pospiší-

š i l o v á, selská dcera z Vrchoslavic na Hané, a pak novosvěcenec z Olomouce P. Jan Z a p l e t a l. Jen se mihaly po palubě, tu polévku, tu čaj, tam citron nebo studenou vodu nesouce až do nejdusnějších prostor III. třídy, kde i lékaři, jenž sám se sebou měl dost práce, bylo úzko.

My, co stojíme stále pevně tak jako zdi hradné, opřeni o zábradlí, nemůžeme se dosti nadívat na krásy vzbouřené přírody, mohutných vln, nádherných jich útvarův a barev. Každou chvíli jinak se prolamují a proplétají, rozběhnou se na lodě, rozbíjejí se o její boky ve zlosti až na nás nahoru stříkajíce, syčice a hučice, kdykoliv s ostrou přídou se setkaly. Marné vaše proti nám jsou vzteky.

Vážné harmonium dalo se ze všeho toho do bláznení. Teprve svěrací kazajka několika provazů je uklidnila.

Podezřelé lysiny u stolů večer vzrostly. I v salonku I. tř. zůstala tři místa u prostředního a šest míst u stolu po pravici osířelých. A mnozí z těch, kdož jindy po modlitbě po jidle zapálili si doutníček a zůstali u stolu na kousek řeči, vytratili se na čerstvý vzduch.

Když rozcházeli jsme se do kajut k nočnímu odpočinku, hrálo moře svůj doprovod k zuřivé písni bory už na spodním manuale. Však hned odpoledne prorokoval kapitán, že v noci bude hůře. A bylo.

Vyvrcholení dosáhla tato hudba přírody v noci z pátku na sobotu ze dne 26. na 27. srpna. Bora spustila revolucionářskou, moře vytáhlo všechny rejstříky, a signál k útoku všude slyšet. Nastal zuřivý boj. Vlny mlátily palcaty do boků, pokoušely se stéci palubu, průrvami okenními vnikaly do příbytků, vyhánějíce odtud rozespalé a ničeho netušící. Bílé postavy vybíhaly do chodeb, volajíce kameriery, aby šli na pomoc.

Ale Tirolie rozrážela hrdinně tyto smělce, ohánějíc se a naklonujíc se na všechny čtyři strany, až hlava jí šla kolem a s ní všem probuzeným obyvatelům. Ač na lůžku ležice, museli se držeti, aby v některé ošemetné chvíli nevyklouzli.

A bylo klání, bylo porubání. Mnozí už kapitulovali. V tom silná rána na palubě, až to v kajutách podní duní. To bubny a křidle vpadly v marsellaisu! Jejich takty mistrně sehrály stoly na palubě, jež se při silném naklonění lodi skácely, a převrácené koše porcelánového nádobí. Jakoby od Gedeona byl se učil zuřivý vítr.

To bylo ráno povídání, jak kde pochodili, a kde jim nateklo vody do kajut.

Kývání lodi nepřestalo ani ráno, jenže aspoň dalo se jedním pouze směrem, totiž ve směru jízdy.

Po pravici ještě pořád Kréta, chránící nás značně vysokým svým horstvem až k samému téměř břehu se sklánějícím proti zuřivé boře. Pacienti nic nepropásli, protože na této straně Krety

není ani jediného většího místěčka. Jen skála, vysoká skála. Ale i to může být a bylo pro nás dobrodiním.

Tirolie jela plnou parou; všechny pece i rezervní byly v činnosti a přece nedostala se za hodinu dále než jen o devět uzlů. Zpozdění už bylo tak značné, že jsme nedoufali, že zavčas dorazíme do Terstu. Pomýšleno už na to, že u Visu signalisováním podáme zprávu o zpozdění do Terstu k vlaku.

Toho rána nebyly ovšem oltáře připraveny k celebrování, ba ani se nikomu nechtělo. Byli by ho musili dva u oltáře podpírat, aby se mohl obrátili a říci „Dominus vobiscum“.

Hrdinou toho dne byl starobrněnský p. podpřevor P. Alfons Tkadlec, který jediný, bez podpor, sloužil o 9. hod. Ranní kázání nebylo pro skleslou náladu.

O půl 10. hod. zas už přibývá beránků, známka, že zas bude hůře. Prudší bora začala trhati silné plachty, jimiž paluba s boků proti hroznému větru byla kryta, aby tento nesmetl někoho do vody. Trhající se a větrům na pospas dané plachty bylo nutno na rozkaz kapitánův svinouti. Jako bouřliváci rozběhlise plavčici po zábradlích, svinujíce plachty.

A sotva že plachta, jež tvořila střechu nad pensiovaným „žíznivým poutníkem“, byla svinuta, začal si vítr dobírat novou firmu „u posledního groše“. Dostal asi chuf na „una grande fresca“. Neposaloužili mu. Nejen neměli za poslední groš „grande“, ale už ani „piccolo“. Dozlobiv se, proč že tedy vyvěsují štit, strhl jim jej jedním fouknutím. Poslední hřebíček a čtyři ruce zachránily jej před utopením.

Když pak vítr nepřestával, a kouty paluby v nemocnice, vlastně spárny byly proměněny, v nichž převládala barva do zelená, hledán Jonáš, jež bychom hodili do moře, aby se uklidnilo. Než marně.

Na přídě lodi, tam tedy, kde když je nejsilnější, stály veselé kůstky, volajíce při zdvihu a klesání lodi ve stejném taktu po zednicku: á—ruk! A tak, co zatím jedněm bylo do pláče, bylo těmto do smíchu.

Poutnice ze Slatěnic.

Po 11. hod. vítr pozvolna ustává, beránci se ztrácejí, tak že mnohý odvážil se sáhnouti po pokrmu, jehož už půl druhého dne nevzař do úst. Jak rád byl, když konečně kousek jídla dostal do sebe, a ještě raději, když je ztrávil. Zvláště vhod přišel pacientům doušek zchlazeného vína bílého.

Za hodinu (mezi 11. a 12. hod.) pohyb lodi tak se zmírnil, že v salonku I. tř. u oběda už vše bylo obsazeno.

O půl 5. hod. pomodlili jsme se růženec a litanii, načež udělil požehnání p. dr. Špaček, professor bohoslovecké fakulty z Olovouce.

Konečně o půl 6. hodině opustili jsme u m y s u K r i o břehy Krety, podél níž jsme už tak dlouho pluli. Soucitně zadívali jsme se k bílé kapličce na konci mysu, u něhož před dvěma roky ztroskotala se loď „Imperatrix“. Bouří zahnána byla na tento mys, jehož v ranní mlze nebylo viděti, a rozbita se. Zachránilo se 120 osob, zahynulo 40 osob.

Hned na to setkali jsme se s lloydovou lodí „Thessalií“, jež křížovala směr naší jízdy.

Před večeří už se zpíval turecký pochod.

Ostrov Korfu.

Fot. Alois Mašek.

Maják na ostrůvku proti Korfu.

Fot. P. Anselm Matoušek.

XL.
Poslední dva dny na moři.

Za nocí se moře úplně stišilo. Nedělní klid zachovávají i na moři. A když ranní slunce ozářilo krajinu kolem nás, poznali jsme „zahradu levantskou“, ostrov Zakynthos (Zanthe), jenž patříval ke království Odysseovu. Oplývá bohatstvím vinic, hájův olivových, oranžových, citronových. Zelené plochy mile vyjímaly se na žlutém pozadí, a leckteré matné oko ze dnů posledních tímto pohledem se vyjasnilo.

Svátek sv. Augustina oslavěn pontifikální mší sv. pana preláta Dra. Pospíšila, jemuž assistovali dva oslavenci toho dne: p. děkan Augustin Kleveta z Podivína a p. farář ze Syrovic P. Augustin Vrzal a pisatel téhoto rádků. Zpěváci zapívali Adlerovu mši, již řídil p. děkan Hobil z Rajhradu. Před slavnými službami Božími vroucí lásku k nejsvětější Svátosti vštěpoval nám Dr. Hronata Psoťa, český kazatel a kaplan z Jihlavy témito plamennými slovy:

Draží spolupoutníci! Jak se zaradoval staričký Simeon, když popřáno mu dočkat se narození Spasitelova, že s díkem vroucím zvolal: „Teď propouštěš, Pane, služebníka svého — viděly oči mé spasení tvé!“ Tak i touha naše vyplněna; navštívili jsme, viděli jsme místa svatá: Betlém, Sion, Kalvarii, klečeti jsme mohli na místech nám tak drahých.

Nesete sobě památky různé z onch míst: jest to snad obrázek, květinka, kousek země, a ty představí vám v duchu opět ono svaté místo.

Která jest však nejcennější památka, již s sebou máte? Ze kterého místa máme my poutníci na pouti života nejvzácnější památku. Když se francouzský král Ludvík chystal odplouti s výpravou křížovou, by dobyl míst svatých, stálo mohutné lodstvo připraveno. Tu král obrátil se s prosbou na vyslance papežova: „Dovol, by ještě jeden průvodce nám byl dán na lod, by nás chránil, provázal — ten nejmocnější!“ A vyslanec dovolil; na to Svátost nejsvětější nesena ve slavném průvodu na jednu lod vyzdobenou — to byl ten průvodce, před nímž král s družinou svou klekával, když bouře zuřila, před svatostánkem hledal a naléhal potěchy a posily, až doplnul šfastně k cíli.

Dr. Hroznata Psota O. Praem.,
kaplan a český kazatel v Jihlavě.

rající otec svůj testament d tkám zanechal nejdražší „Vezměte a pijte z toho všechni — toto jest krev má...“ Zde ta památka, zde ta zvěst lásky božské: Tělo jeho a Krev jeho ve Svátosti oltární.

Ano, zde ve svatostánku bije to srdce jeho dodnes, tak blízko, blizoučko. U mne čerpej lék, u mne hledej posily; jak často jí hledáš ve světě, sháníš lékaře pro potřeby, nemoci těla svého. — Nemusíš záviděti mudrcům, že patřili mohli na dítka narozené; nač bys záviděl Simeonovi, že mohl na svých rukou držeti Ježíška; proč bys vzdychal, že ti nelze jako ženě hříšné klečeti u nohou milosrdného Spasitele. — O jen poklekni zde před oltárem, zde jen probud víru svou

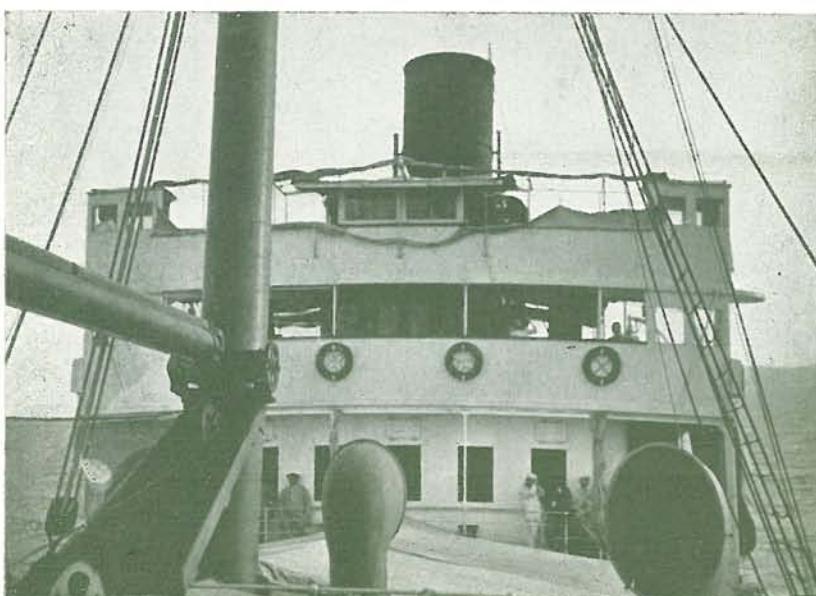
I nás doprovázi na lodi tento průvodce živý, mocný Panis de coelo vivus blízko nás jest. O něm rozjímati chceme, čím jest nám Svátost ta, proc ustanovil ji Pán.

Když byl za revoluce francouzské Ludvík XVI. veden k popravě, spatřil klečetí u cesty svého věrného služebníka Cleryho uplakaného. Tato odanost dojala krále, že on věren zůstal, kdy ostatní opustili jej; jak rád by mu byl dal ve chvíli té památku, než neměl ničeho; náhle vytrhl sobě několik hořem sešedivělých vlasů. „Zde památka na mne, více nemám pro tebe v tu chvíli.“ — Tak srdce milujíte, srdce na přemysly, když loučí se s dítkem, podobně mluví: „Vezmi alespoň tento křížek, tento obrázek, nejradiji bych ti byla andělem strážným, s tebou šla, však nemohu; proto pohlédni na památku mou a vzpomeň na mne, lásku mou, až přijde chvíle pokušení, chvíle boje!“

A když srdce lidské tak mluví, což učiniti mělo srdce nejlepší! Jakou památku ten Ježíš Kristus zanechatí měl nám! Když miloval své, až do konce je miloval. A právě den před smrtí svou jako umí-

slabou! Hle, zde viz před sebou Betlem, viz Sion, viz Kalvarii, zde týž přítomen ve způsobě tak prostinké, živý, skutečný Ježíš Kristus, zde srdce jeho milující, všecky k sobě volající: „Ke mně pojďte všechni, já vás občerství!“

Než láska jeho neomezuje se na pouhou přítomnost ve Svátosti oltární. On ustanovil ji, by úzeji se spojil s námi, by pokrmem byl. My navštívili jsme místo rybníka Siloe na jihozápadní straně Jeruzalema. Odtamtud o slavnosti stánků nošena voda ke chrámu, kněz plný zlatou nádobou, za zvuků trub, cimbálů přinášel ji do síni a vyléval na oltář obětní, jak Isaiáš prorokoval: „Vážiti budete vody s radostí u studnice Spasitelovy.“ — Však jak bolno bylo tomu srdci Ježíšovi, když viděl ten shon, že lpějí na předobrazu, jeho však, toho očekávaného Messiaše, původce života, znáti nechtějí! Proto volal k zaslepeným: „Kdo žízní, ať ke mně přijde a pije! Proudy vody živé prýšti se budou ze srdce mého.“

Pohled s přídy k můstku kapitánským.

Fot. Alois Mašek.

A podobně k Samaritánce děl: „Kdybys ty věděla, kdo je ten, který praví tobě: dej mi pít, prosila bys jej, a dal by tobě vody živé ... Kdo se napije vody, kterou já dám jemu, nebude žízniti na věky.“ — A v Kafarnau po zázračném nasycení: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný.“

Oč více jest to než chléb, který jedl Eliáš. Když pronásledování proroci a usmrčení, prchal a unaven usedl a usnul; tu probudil jej anděl: „Vstaň a jez, dlouhou cestu máš před sebou!“ A jedl, šel pak v sile pokrmu 40 dní k Horebu. Oč více chléb tento jestnežli manna, kterou jedli židé 40 let na poušti a zemřeli. Kdo tento chléb jí, non morietur in aeternum — nezemře na věky.

Kdysi byla u anglického pobřeží bouře veliká; tu ztroskotal se koráb u ostrova liduprázdného. Pro veliké vlnobití nemohl se nikdo odvážiti k ostrůvku aby pomohl ubožákům, kteří snad ještě tam byli na živu. Za několik dní odhodlali

se konečně někteří mužové připlouti ke skalisku; a hle — co vidí? Na zemi leží matka mrtva, na prsou má ránu, z ní krev se řinula, vedle leží dítko, živící se krví matčinou. Matka probodla srdece svoje; by zachránila život dítka, obětovala život svůj.

Jak divil se svět hrdinství tomuto! Pohled sem k oltáři! Matka jen jedenkrát dala krev svou za pokrm dítku, ale Pán tvůj činí tak denně tisíckrát na stech, tisících místech, volá, prosí, vybízí všecky, by požívali jej. „Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj“ a hrozí: „Nebudete-li jistí těla Syna člověka a pít jeho krve, nebudete mít v sobě života.“

A v tom viz tu cenu nesmírnou, v účinku svátosti této. Jak rád by byl mnohý, kdyby měl jistou záruku života věčného. A hle, tuto záruku ti podává Pán Ježíš v častém, hodném svatém přijímání, jak nynější sv. Otec Pius X. už od r. 1905. všecky věřící všech stavů vybízí a prosí rodiče, dítky, by jen často ten „chléb živý přijímal“, neb „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísim v den nejposlednější.“

Tento nebeský pokrm to byl, který tak sílil první křesťany, že plní nadšení jako lvové neohrožené pro Ježíše na smrt chodili, tím pokrmem posílení v žaláři

před smrtí pěti, plni radosti na popraviště odcházel, tento nebeský pokrm, jež denně přijímal, byl posilou jejich; odtud smrt byla jim radostí, vítězstvím. A v dobách starých, kdy směli do domu svých bráti Nejsvětější, před ním klečívali, u něho potěšení nalézali a před smrtí, jak v aktech Bolandistů o sv. Eudoxii čteme, jako poslední posilu jej přijímal, a také na cesty bráti s sebou mohli.

Sv. Ambrož vypravuje v řeči o smrti svého bratra Satyra: Tento jsa dosud katechumen, plul na lodi; náhlé bouře vhnala lod na úskalí; záhuba jistá. Tu Satyrus obrátil se k tomu, jenž měl u sebe „Sacramentum“ a „Sacra-

Ženy palestýnské melou mouku.

mentum illud divinum poposcit (a žádal onu Svátost), ne aby zvědavě na ni patřil, nýbrž aby zneuctěna nebyla, a tu do šátku hněného zaobalil ji, ovinul kolem krku a skočil do vod. Přijati se jí neodvážil, dosud jsa nepokřtěn, ale viděl sílu, pomoc v ní; a byl také zachráněn. Vlny vynesly jej na břeh. Tam poklekl a s bázni, úctou patřil na toho, jenž jej tak chránil, pak k oltáři spěchal a věřícím. O jak tím větší byl měl naději, kdyby byl tajemství svaté do úst a srdece přijal! — Tak vypravuje sv. Ambrož.

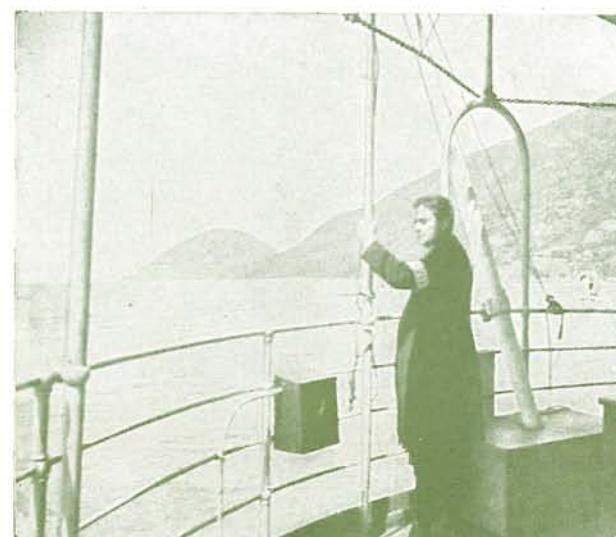
Draží poutníci! I my jsme na lodi, kde bouře a vlny dorážejí na nás, avšak my se nebojíme záhuby. I my máme Nejsvětějšího zde ve svatostánku, a ten jistě chrániti bude nás až do konce pouti. Jsme také na vrátké lodice života. Jak často burácejí vichry, bouře pokušení! O kék také vždycky u tohoto lékaře hledáme pomoci. Vždyť on sám touží po tom, bychom pustili jej do svého srdece. „Stojím u dveří a tlaku...“ čekám a žádám vejít do srdece tvého; a co sily ve slovech jeho: „Ve mne přebývá a já v něm.“

Nuže, ty Srdce Pána našeho, jež biješ láskou k nám! Nedej, ať se podobáme oněm pozvaným hostům ke svatbě, kteří jen výmluv hledali, by nemusili na svatbu přijít, ale ať pravou lásku k tobě, lásku k nejsvětější Svátosti sobě jako nejlepší památku z pouti odneseme. — Právě dnes památnka sv. Augustina, jenž maluje se, an drží v ruce srdece planoucí. Neklidno bylo srdece jeho, až v Bohu útěchy, pokoji a sily našlo. Necht tvoje srdece, Bože, jest i naši silou,

naši oporu v bouřích a starostech, a nech na nás se vyplní: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísim v den nejposlednější.“ Amen.

* * *

Kázání toto mělo být už v sobotu dopoledne. Pro rozbouřené vlny nejprve posunuto na odpoledne, a konečně na neděli. Po ro. hod. plujeme mezi Ithakou po pravici a Kefalonii po levici. Moře jako vyleštěná kovová deska. Ani se nehne. Neodoláš kráse nádherné Boží přírody. A kdybys básníkem byl, hymny bys pěl, kdybys malířem byl, vnesl bys obraz té krásy na plátno, kdybys skladatelem byl, jásal by duch tvůj v nejvelkolepejších tónech. Ty však nejsi ani básník ani malíř ani skladatel, jsi jen

Podél Ithaky.

poutník a proto — k Bohu povznášiš svou mysl plnou díkův a chvály. Pane, skutkům Tvojim se divíme. Nebe, země, povětrí, vody plné jsou cti, chvály Tvé, nebo vše dílo Tvoje je.

Minuvše Ithaku, těšili jsme se Leukadou.

Paprsky sluneční magnetem vnikaly až do spodních prostor lodi, až ku vybledlým tvářím a rozpáleným čelům a strhaným očím, vytáhly mdlé a slabé na palubu, s větríčkem mořským zabarvily tváře živější, schladily čelo a vyjasnily i rozveselily zrak. Vylézali jako žízaly po dešti. Když pak jsi se po hodině ohlédl po palubě, s udivením jsi se ptal, odkud tolik lidí se najednou na loď dostalo. Mnohých z nich jsi neviděl od té doby, co stáli v Jaffě na nábřeží.

Dovede moře ranit, dovede i hojit. A člověk zapomíná na dny trpkosti; jen při vzpomínce nebo zmínce o nich přeletí mu hořkost kolem úst.

A proto dobré proti tomu jako protileku užiti něco sladkého. Tento recept jistě měl náš kuchař z dřívějších dob, a připravil rekonvalsentům medicinu, jež neminula se s výsledkem. Nadělal pro celou třetí třídu mraženého k obědu, a den na to pro ostatní. To jste měli viděti, jak se zotavovali. Bylo jim tentokráte mražené nejen pochoutkou, nýbrž i lékem.

Po obědě zahráli hudebníci zase ponejprv na zpáteční cestě tak veselo, že po žaludku, který se už dost natancoval, i v nohách to hrálo. Sesedali jsme se kolem hudebníků a měli milou nedělní besedu.

O čtvrt na 4. hod. pluje mezi ostrovy Antipaxem a Paxem po levici a břehy Epiru po pravici. Proti nám hodně blízko pluje parník „Euphemia“. Několik aparátů jej „vzalo“.

Tirolie doháněla zpozdění. Proto mohl milý náš kapitán udělat malou zajížďku ku přístavu na ostrově Korfu, aby nám jej hodně z blízka ukázal. To mělo se státi po 5. hod. Proto posunuta byla odpolední pobožnost už na 4. hod.

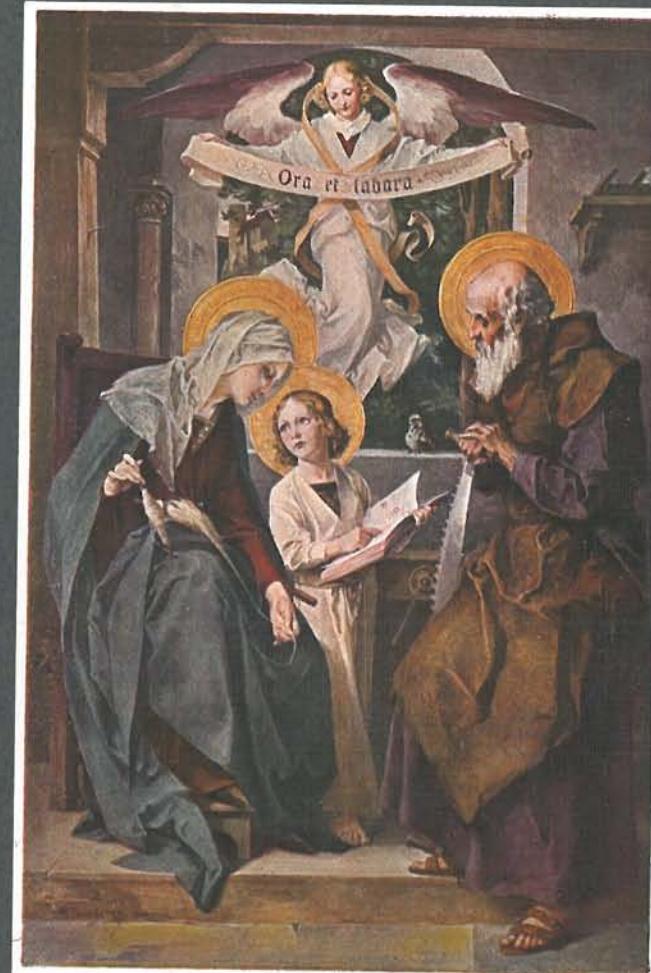
Kázání měl p. kaplan z Plesné (ve Slezsku) Stanislav Dufalik. A kázal výtečně o pravdě: „Modli se a pracuj“ takto:

„Ku práci se rodí člověk
jako pták k létání.“

(Job. 5, 7.)

Draží přátelé! Vzpomínky bláh táhnou myslí všech nás poutníků. Vracíme se z pouti, která jest všech poutí korunou. Těch několik dní cesty, co pojila nás touha shlédnuti nejposvátnější místa naší země, ale zejména těch několik dní ve Svaté zemi ztrávených, v nichž splnila se naše vroucí přání, bude ještě každému z nás osasou na cestě životem, bude metou, k níž v myslí zas a zase budeme se vracet. Leč doufám, že tito vzácné dnové budou též nesmazatelným písmem zapsáni v knize našich dobrých skutků; vždyť tolika prudy vlévala se do nás milost Boží. Tolik pravých hodů bylo připraveno naší duši, že se osměluji říci: Až jednou Spravedlnost věčná na vážkách svých vážití bude činy naše dobré i zlé, tenkráte právě tit dnové nejeden poklesek naš vyváží a připočteni budou nám k dobru.

Zalefme, draží poutníci, alespoň v duchu ještě jednou zpět do země Svaté na horu Olivetskou. Stáli jsme na úpatí jejím, kde božský Spasitel náš v úzkostech svých krvavým potem smáčel zemi, kde Jidášův zrádný polibek počátek učinil největšímu ponížení a utrpení Páně. Než táz hora, která viděla Syna Božího zneuctěného, stala se záhy svědkyní jeho vítězství a slávy; nebot s ní vznesl se Ježíš Kristus před zraky svých apoštolů k oblakům a slavně vstoupil na nebe. S hory Olivetské viděli jsme údolí Josafat, kde dle proroka Joele máme se všichni jednou sejít k poslednímu soudu, abychom po životě dle vůle Boží odebrali se za svým Vykupitelem. Dejž Bůh, abychom za ním též slavně na nebe vstoupili! Bůh sám k tomu nám pomáhá, poslal Syna svého, aby nás vykoupil a nabízí nám ustavičně svou pomoc k dosažení tohoto cíle. Nuže, záleží jenom na nás, zda neodmítneme pomocné ruky jeho, zda s milostí nám nabízenou budeme věrně spolu-působiti. Ano i cestu mezi jinými ukázal nám Kristus Pán, po níž bezpečně k nebi

se dostaneme, cestu, již krácel sám, cestu modlitby a práce. Jestliže vůbec kde vidíme splněno ono staré heslo „modli se a pracuj“, pak je to v pozemském životě našeho Spasitele. A to právě jest ona cesta, po níž jistě i my k slávě nebeské dospějeme, cesta, na niž nás Ježíš Kristus pozývá, řka: „Pojďte za mnou všichni!“ cesta, již dokonale poznati a v životě svém ve skutek uvéstí má být výsledkem a ovocem těchto našich pobožností.

Sledujme tedy svého božského Spasitele a Učitele, jak se modlil a pracoval, aby chom i my modlitbou a prací zasloužili si života věčného.

Modlit se Kristus Pán. Celé noci často probděl na modlitbách o samotě, modlit se i veřejně před sv. apoštoly, před zástupy, 40 dní a noc modlitbou a postem připravoval se v ústraní na svůj úřad učitelský. Před svým utrpením, jak nám popisuje sv. Jan, zahrnul do své modlitby velekněžské nejen své učedníky, nýbrž i nás, řka: „Neprosím pak toliko za ně (t. j. sv. apoštoly), ale i za ty, kteří skrže slovo jejich uvěří ve mne, aby všichni jedno byli.“ Modlit se, když chystal se na smrtelný svůj boj v zahradě Getsemanské, modlit se i na kříži za své vrahů, a ona nejkrásnější a nejvroucenější modlitba, jež se rtů našich k Bohu může se vznéstí, modlitba „Otčenáš“, poprvé zazněla z úst jeho, Syna Božího.

Jako sám dal světu příklad modlitby všemi potřebnými vlastnostmi ozdobené, také si přeje, ba přikazuje, aby chom se modlili i my. Vzpomeňme jen některých jeho výroků: „Proste, a bude vám dáno, hledejte, a naleznete, tlucete, a bude vám otevřeno!“ „Bděte každého času se modlice!“ Ano slibil i vyslyšení jisté, pak-li na jeho zásluhu se odvoláme: „Budete-li zač prositi Otce mého ve jménu mé, dáv vám“.

Hle! Život Ježíše Krista životem modlitby . . . , ale též životem práce.

Stal se nám ve všem podobným vyjma hřich, žil mezi námi v těle lidském, žil v chudobě a strádání. Až do 30. roku pracuje v chudé tesařské dílně sv. Josefa, nestydí se ani za namáhavou práci tělesnou, pracuje doma i venku, tak že prostý lid neznal ho jinak než pod jménem „syna tesařova“. Viděli jsme tam ty neschůdné a krkolomné cesty v horách; po nich chodil s místa na místo, pracoval po svém 30. roce pro spásu duší jako učitel, velekněz a pastýř náš, tak že nejednou znaven obtížemi usíná, aby nových k další práci načerpal sil. Véru právem zvolat může se žalmistou Pán: „Chudý jsem já a v pracích od mladosti své.“ Odpocinek odložil až na tvrdé lůžko kříže, až mohl zvolat: „Dokonáno jest“, ba ani tehda vlastně si neodpočinul, posečkal s odpocinkem až na pravici Otce svého.

Zárného příkladu svého Mistra máme následovat; vybízí nás k tomu sv. Pavel, řka: „Budtež následovníci moji, jakož i já jsem Kristův“, vybízí nás k tomu Spasitel sám slovy: „Vy jste moji přátelé, učiníte-li, co přikazuju vám.“

Stanislav Dufalík,
kaplan v Plesné (ve Slezsku).

„Není učedník nad mistra,“ a jestliže práce modlitbou posvěcená byla údlem Ježíše Krista, pak my chtějíce být jeho následovníky, činme, co činil on, chtějíce být jeho přáteli, činme, co nám přikázal: pracujme a při tom se modlme!

Práce! Trojím obdobím prošla v dějinách lidstva. Dokud nepronášel Tvůrce hřichem prarodičův uražený onoho: „V potu tváře jísti budeš chléb svůj,“ byla práce v ráji snadnou a příjemnou, byla jen zábavou. Po hřichu stala se však jakýmsi druhem pokání, trestem, neboť země kletbou Boží stížená nutí člověka, aby s námahou a potem rval se s ní o skývu chleba. Pohané proto hanbou a opovržením zahrnovali práci tělesnou a majice ji za něco necestného, ponechávali ji svým otrokům. Ale tu pojednou přichází slibný Vykupec, a tu poniženou a zneuctěnou práci tělesnou jakoby též chtěl vykoupiti, povznáší ji z prachu; vždyť pracuje sám i tělesně. Proto i chot jeho, církev sv., mateřskou láskou lne k lidu pracujícímu, ujmá se dělnictva, nařizuje, aby den sváteční svěcen byl odpočinkem od práce tělesné a službou Boží, hájí poctivé a slušné mzdy, ježž zadržování, ano

Poutníci č. 134. a 135.

Fot. Alois Tomášek.

již pouhé ujmání jest jí hřichem do nebe volajícím, kletbou a nejtěžšími tresty stíhá lichvu všeho druhu. V očích křesťana není ani tělesná práce již hanbou, nýbrž naopak, jsou konána s Bohem, v Bohu a pro Boha, činí i z nejnepatrnejšího skutku skutek nekončeň veliký, drahocenný, hodný odměny včené. Každý takový skutek dobrým úmyslem provázený jest jako zrnko, jež v životě posmrtném přinese ovoce stonásobné.

Ze života sv. Benedikta, zakladatele řeholního života na západě, se vypravuje: V Subiaku pracoval na břehu jezera řeholník. Náhodou upustil z ruky nástroj, který spadl po příkrém břehu hluboko na dno jezera. Sv. Benedikt dověděv se o tom, pospíšil k jezeru, vroucně se pomodlil — a hle! nástroj jako zázrakem počal se z hloubky vynořovat, až octl se na břehu. V tom, draži poutníci, tají se vzešená pravda: Pohané považujíce těžkou tělesnou práci za něco necestného, odhodili ji do hloubky požitkův a zahálky, avšak křesťanství ji opět pozvedlo z hlubin zneuctění a vrátilo ji opět dávnou její čest a důstojnost.

Bohužel svět nynější rád by odhodil dosavadní názor křesťanský na celý život lidský vůbec a na práci zvlášť, a dvakrát bohužel, že ani náš národ není ušetřen těchto proudů.

Zapomíná se však, že údlem člověka, od samého Boha mu určeným jest, co čteme v knize Jobové: „Ku práci se rodí člověk, jako pták k létání.“ Lidé rádi se vyhýbají práci, a přece jak blahodárné má ona účinky pro tělo i duši! Člověk pracovitý udržuje své tělesné síly, krev obhájí pravidelněji. Dělníci lopotíci se, nebývají chudokrevní! Po plné práci usínáme brzy a nerušený spánek dodává nám nových sil. A jak teprve blaží člověka vědomí, že vykonal něco užitečného a nepromarnil ani okamžíku drahocenného času! Kdo věrně dostál svým povinnostem, kdo jest si vědom, že vyplnil prací svou také vůli Boží, a tim vydobyl si práva na odplatu věčnou, ten připravil si pravý požitek.

A konečně veliká cena práce spočívá v tom, že ona, ať tělesná, ať duševní, značnou měrou napomáhá v životě duchovním, podporuje dokonalý život etnostní. Zahálka jest počátek hřichu, jest mravní hniličou. „Mnohé zlobě naučila lenost“, praví Písmo. Proč tam pod hladinou moře Mrtvého odpočívají Sodoma a Go-

Kroje z Jerusalema i okolí.

morra? Protože obyvatelé jejich zahálce oddaní žili v hříšné rozkoši. Proč klesl král David, jinak zbožný? Že zahálce se oddal. V těle zahálčivém povstávají špatné myšlenky a žádosti, které pak se projevují zlými slovy a skutky. Ustaňme jen v denní práci, zanechme svých povinností, a oddáme se nepravostem, jež záhy ztráví naše síly, budeme jako stroj, jenž vyšinu se ze svých kolejí, řítí se s náspu a rozrcem zůstává ležeti. Chceme-li se uvarovati zhoubý vlastní, pak dejme tělo své, to tělo, jež ustavičný nám vypovídá boj, dejme je do područí práce; neboť lépe jest zde na zemi pracovati a se namáhati a teprve tam na věčnosti odpočinouti, nežli zde hodovati, a tam věčné snášeti muky.

Než, draži poutníci: „Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kdož stavějí jej.“ „Bez Božího požehnání marné naše počinání.“ Chceme-li, aby práce naše setkávaly se s výsledkem, pak třeba se též modlit. „Modli se a pracuj!“ praví staré heslo — a napřed stojí „modli se“, poněvadž je to důležitější část. Modli se, abys dobré pracoval, modli se, abys práci svou posvětil a učinil z ní taktéž modlitbu, modli se a pracuj, poněvadž Spasitel tvůj rovněž modlitbou práci svou posvěcoval.

Bez modlitby nemají práce naše ceny před Bohem, jsou jako řada nul, které nic neznamenají. Přidejte však před ty nuly jedničku a máte sta, tisíce, miliony; přidejte podobně k práci své modlitbu, dobrý úmysl konati vše s Bohem, v Bohu a pro Boha, a máte sta, tisíce, miliony zásluh, jste boháči, jejichž poklady, záslužné skutky, na vysoké úroky uloženy jsou u Boha. K bohaté žni nestaci pouze, aby rolník dobrého zrna zasil do země rádně obdělané, je třeba též pohody, slunce, tepla, vláhy. Až obojí se spojí, pak teprve rolníku hojná kyne úroda. A tak je tomu i s každým činem naším, je vždycky výsledkem dvojicí přičin, z nichž jedny jsou v moci naší, druhé naprosto mimo nás. A za to vždycky máme prosít, aby Bůh vlivy mimo nás dosah působící učinil nám příznivými, aby se naše práce zdařila. Proto nepohlízejme na zdarný výsledek své práce jen jako na ovoce svého přičinění, nýbrž též jako na výsledek Božího požehnání, jež modlitbou na práci svou jsme svolali!

Legenda jedna vypravuje: Řeholníci jistého kláštera zasedli po namáhavé denní práci k chudé večeři. Pojednou zjevil se jim Kristus Pán provázený dvěma apoštoly nesoucími nádoby až do vrchu naplněnými. Když byli obešli užaslé mnichy, zastavil prý se Ježíš Kristus a pravil: „V těchto nádobách nasbírány jsou všecky krupéje potu, jež jste prolili při dnešní práci své. Moji věrní odnášejí je do nebes, aby připojili je k vašim zásluhám.“ — Ano, drazí, tak Bůh shromažďuje každou náamu naši modlitbou posvěcenou k pokladu, jež máme v nebi a z něhož jednou odměnu máme vzít.

„Modli se a pracuj“ — dle tohoto hesla žil sám Vykupitel náš, jím řídili se vždy zbožní a dobrí křestané, jím řídme se i my! Blížíme se, drazí poutníci, pomalu své vzdálené vlasti, a doufáme pevně, že pod ochranou Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti, jak nám ráno bylo povědeno, pod ochranou Rodičky Boží, již tu na oltáři zobrazenou uctíváme, šťastné domu dospejeme. Nuže, vratme se ku svým knihám, do svých kanceláří, vratme se ku svým polím, do dílen, ke strojům, do svých domácností — slovem ku svému zaměstnání, k němuž nás určil Bůh — vratme se tam a pracujme dále, a nezapomínejme posvěcovati práci modlitbou. Posíleni tolika milostmi, povzbuzeni tolika dojmy, jež v nás pout tato zanechává, zanesme aspoň jiskru toho nadšení mezi své drahé příbuzné, přátele a známé, ať poznají, že pout naši při vši své námaze byla též modlitbou, v níž chceme pokračovati, že byla nám povzbuzením, abychom vedle jiných svých povinností křestanských nezapomnali na „Modli se a pracuj!“ A jestliže dle vzoru svého Mistra a Pána kráčetí budeme cestou poctivé a pilné práce posvěcováné modlitbou, pak dostane se nám té milosti, že, jako shlédlí jsme nyní Jerusalem pozemský, shlédneme i onen nebeský, kde tváří v tvář patří budeme na toho, jehož kroky, potem, slzami i krví svalzenou zemi jsme naštívili. Amen.

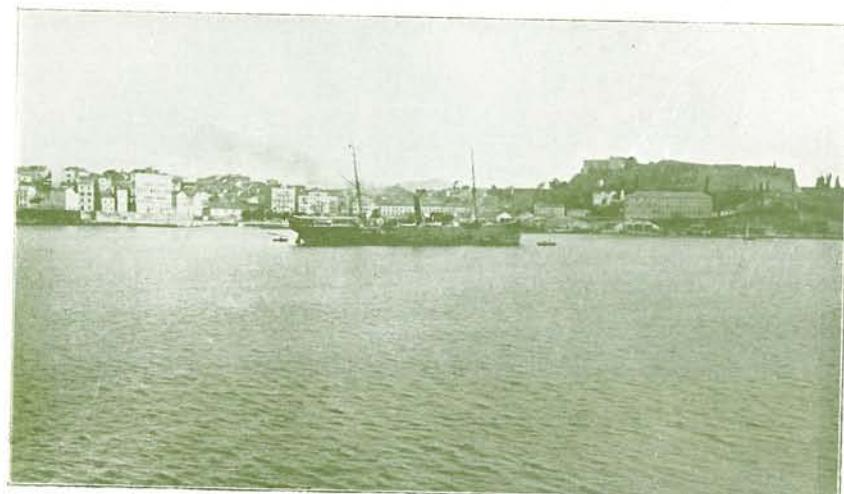
* * *

Tentokrát při kázání už zase všechna místecka byla obsazena. Sv. požehnání měl podpřevor starobrněnské řehole sv. Augustina P. Alfonsa Kadlec. Zpěváci zapěli „Tantum ergo“ a po požehnání „Matičko Boží, obětuj!“

Nádherné panorama přístavu města Korfu rozložilo se před námi o čtvrt na 6. hod. Loď zmírnila běh a přiblížila se po břeží tak, že úplně jasně rozeznávali jsme jeho život. To byla pastva pro fotografy!

Na nábřeží veselo, jako na žádném jiném ostrově, mimo něž jsme pluli, jsme neviděli. Od jakživa bývalo na tom ostrově veselo. Už když Odysseus tam na bludných cestách se dostal, bydlil tam veselý národ Faiáků pod králem Alkinoem. Tenkráté ještě dcerky

královské chodily se služkami prádlo prat a nebylo to pod jejich důstojností. Když Odysseus zmořený doplaval břehu, usnul. Tu přišla Nausikaa, dcera krále se služkami na pobřeží prat prádlo. Poházely je do čisté vody s bílými oblázky a šlapaly po něm. A když byly hotovy, zahrály si v míč a zazpívaly. Odysseus se probudil, dívky utekly. Na prosebné volání smilovala se nad ním Nausikaa a dala mu šat, aby mohl ke králi. U něho byl vlivně přijat, ač nikdo nevěděl, kdo je. Večer prvního dne zpíval pěvec Demodokos o trojském koni. Odysseus při tom dal se do pláče. Naléhal naň, až prozradil své jméno. Faiakové vypravili mu loď a zavezli do nedaleké otčiny.

Město Korfu.

Fot. J. K.

Ve válce peloponneské měla Korkyra (Korfu) velmi důležitý úkol.

Při pohledu na zámek Achilleion v zeleni oliv a cypříšu mimoděk vynořuje se nám jméno císařovny Alžběty.

Vystoupiti na ostrov nám nebylo možno pro nedostatek času a veliké přístavní poplatky. A proto jsme se jen z lodi podívali, zazpívali „Kde domov můj“ a obloukem mezi několika drobnými ostrůvky prosmekli se k původnímu směru a opustivše Epirus, pluli pak už podél břehů albanských.

Při večeři došlo už na minerální vody. Vyrukovali reservisté kde jakých regimentů známých i neznámých, s rozmanitými vignetami.

Pohádkový ohňostroj a naše písni slavnostně zakončily krásný den Páně.

V noci minuli jsme břehy albanské, a ráno v pondělí 29. srpna pluli jsme už vodami rakouskými podél břehů dalmatických, jichž jsme však neviděli.

Naposledy se ještě celebrovalo u všech oltářů. O půl 9. hod. bylo poslední kázání, věru slavnostní, o němž neupřílišujíce můžeme říci: „Finis coronat opus“ (konec koruna všeho). Měl je p. prefekt brněnského chlapecckého semináře Josef Toman o thémátě: „Setrvání až do konce.“

„Kdo setrvá až do konce, spasen bude.“

Mat. 10, 22.

Draži v Kristu! Pout naše chýlí se již ke konci. Jaké štěstí a kolik to milosti pout tato nám přinesla! Zlibal jsme místo, kde Syn Boží se narodil; chodili jsme cestami, po kterých on krácel a po kterých těžký kříž za nás nesl; klečeli jsme tam, kde umřel a kde byl oslavěn. A tam, draži, pochopili jsme lépe než kdy před tím, co Spasitel náš drahý vytrpěl; tam pochopili jsme však také lépe, že i naše hřichy byly příčinou přehořkých muk Kristových, a tam umínili jsme si, že již nikdy nebudešť hřešiti a tak mezi katany Kristovy se stavěti. Ano, draži, toto svaté předsevzetí odnášíme si ze Svaté země. Ale pouhé předsevzetí, i kdyby bylo sebe světější, a pouhý začátek, i kdyby byl sebe lepší, Pánu Bohu nestačí a do nebe nás nepřivede; ne ten, kdo jen dobrě začal, jen ten, kdo také dobrě dokončil, bude spasen. „Kdo setrvá až do konce, spasen bude“, tak praví náš božský Učitel. Uvažujme dnes s pomocí Boží o těchto slovech, a to:

1. jak nutno jest v dobrém setrvati a
2. jakých prostředků máme užívati, abyhoch v dobrém až do smrti setrvati.

I. Kdo setrvá až do konce, spasen bude. Pamatujte si, draži, dobrě tato vážná slova! Kdybychom pět, deset i více let bohumile žili, ale potom přece do hřichů těžkých padli a tak zemřeli, nic by nám tento náš dobrý začátek nepomohl. Jidáš také dobrě začal, tak dobrě, že Pán ho za apoštola vyvolil. Ale co pomohl mu tento dobrý začátek? Viděli jsme to smutné pole Hakeldama, které za mzdu hřichu jeho bylo koupeno. A pole to k nám volalo, že Jidáš ne-setrvá v dobrém až do konce a že stal se tak odstrašujícím příkladem začátku dobrého, ale konce hrozného. „Lépe by mu bylo, kdyby se byl nenarodil“, pravil o něm Pán.

Co pomohla by také nám naše pout a její svatá předsevzetí, když bychom v dobrém nevytrvali? Nic, draži, nic — ba, co říkám nic, ještě by nám uškodila a jednou přísnější soud připravila! Neboť čím snadněji jest člověku dosáhnouti spasy, tím přísnější ho čeká soud, když spásu tu vlastní vinou pro nedbal. A idite, draži, my navštívili nejsvětější místa; tam byla tak mimořádnou měrou posilena naše věra i naše láska, že jest nám mnohem snadněji než jiným lidem v dobrém vytrvati a tak spásy dojít; ale právě proto by na nás tím těžší zodpovědnost padla, když bychom, nedbajice své pouti a její milosti, hříšně žili a tak zemřeli. — „Běda tobě, Korozain, běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly udály se divy, které děly se ve vás, byly by dávno v zíni a popole učinily pokání. Avšak pravím vám: Tyru a Sidonu bude lehčejí v den soudný nežli vám.“ Nezdá se vám, draži, že i k nám by Kristus musil tak mluvit, když bychom v dobrém ne-setrvali? Ó jak hrozné to pomyšlení! Běda tobě, poutníče jerusalemský! Neboť kdyby miliony a miliony jiných lidí viděli místa svatá, která tys viděl, byli by dávno pokání činili a ke hřichu nikdy se nevrátili. Avšak pravím vám: milionům těm bude lehčejí v den soudný nežli tobě. — Chraňme se, draži, aby ani o jediném z nás slova ta neplatila; plňme věrně svá dobrá předsevzetí, setrvejme v dobrém a tak bude nám pout naše ke štěstí!

II. Než ptáte se mě, draži: Co máme dělat, abyhoch aspoň těžkých hřichů vždy se ochránili a v dobrém setrvali? I odpovídám vám:

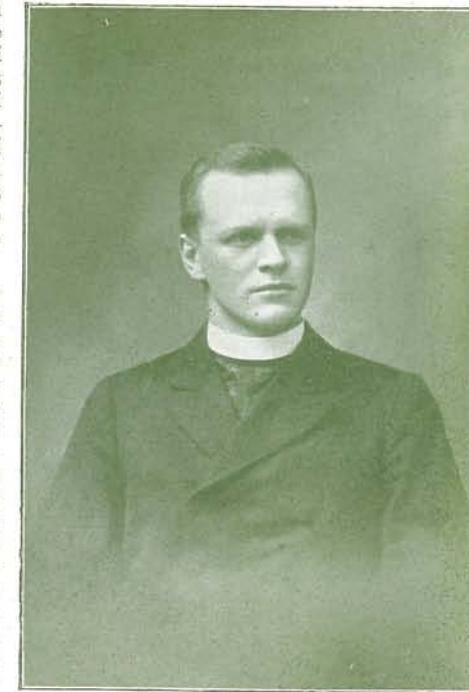
Za prvé: musíme se o setrvání v dobrém modlit.

Mýlili bychom se, kdybychom si myslili, že sami svou vlastní silou v dobrém až do konce setrváme. Ne, k tomu potřebujeme zvláštní milosti a pomoci Boží; tak nás učí Duch sv. skrze církev katolickou a nazývá výtrvalost v dobrém až do smrti velikým darem Božím. (Trid. sess. VI., can. 22.) A zajisté, draži, vzpomeneme-li, co je v nás křehkostí, co hnútí plných hněvu a závisti, nečistoty a lakoty, pýchy a pohodlnosti, jakž bychom nechápali, že sami svou vlastní silou bez pomoci Boží všem tém pokušením nemůžeme na delší dobu odolati? Jenom s pomocí Boží je překonáme — a pomoc tu vyprosi nám jen modlitba, a proto bez modlitby není spásy — tak učí slavný sv. Tomáš Aquinský. — Draži moji, bez modlitby není spásy! Vryjte si hluboce do paměti tato důležitá slova; duše naše bez modlitby chřadne a hyne, tak jako lekne ryba bez vody a vadne květina bez nebeské rosy.

Proto, draži, modleme se často a vrouceně o setrvání v dobrém a o šťastnou hodinku smrti. Hle, my dovedeme tak vrouceně se modlit, když nám nebo našim milým hrozi nemoc, my dovedeme tak úplně k Bohu volati, aby odvrátil živelní pohromy a zachoval úrodu na polích: a o to největší štěstí, o samu věnost, že bychom nedovedli sepjet rukou k modlitbě? O volejme často k Pánu Bohu: „Neuvod nás v pokusení; zbab nás od zlého“; prosme Matku Boží: „Pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší“; modleme se k svému andělu strážci: „A v tom svatém obecování ať setrvám do skonání“.

Tedy modlitba, to je to první, co musíme dělat, abyhoch v dobrém setrvati. Ale to není ještě všechno. Lidé říkají: Člověče, přičín se, Pán Bůh ti požehná! To platí také o setrvání v dobrém; i o to musíme se také sami přičiniti, a ne jenom na Pána Bcha se spoléhati. — A jak se máme přičiniti, abyhoch v dobrém setrvati? — Musíme se varovati především příležitosti ke hřichu, nebo „kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm“; musíme se chrániti zahálky, nebo „zahálka jest matkou hřichů“; musíme přistupovati častěji ke stolu Páně, nebo „Kristus jest chléb živý... Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky.“

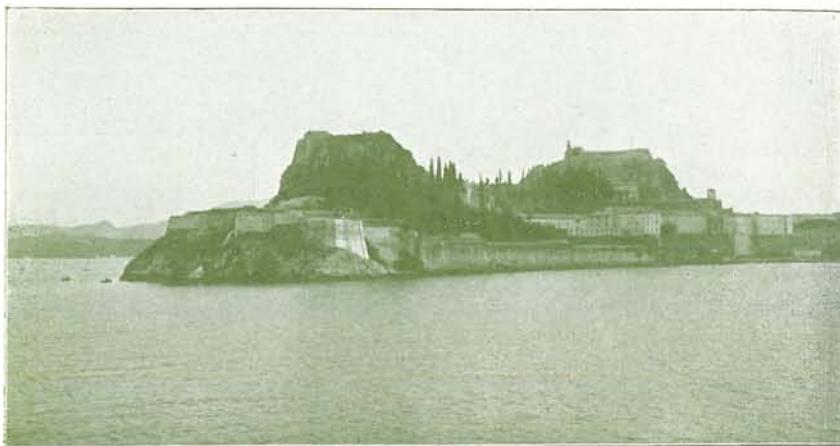
Ale to vše již jste slyšeli v minulých kázáních. Já vás obci upozorniti ještě na jeden mocný prostředek, a ten jest tento: Pamatujme, draži, v pokušeních na tuto svou pouti; pamatujme na ta místa, která jsme viděli, a vzpomínka ta uchrání nás s pomocí Boží hřichu.

Tak když přijde na př. pokušení lakoty, která nikdy dosť nemá a která nezpočí soucitu s nouzí blížního, vzpomeňme si na ty kamenné jesle v Betléme! V nich odpočíval Stvořitel a pán celého světa. Ale jemu ani ty tvrdé jesle nepatřily, jemu nepatřila ani ta jeskyně, v níž se narodil, jemu nepatřila ani ta hrstka slámy, na níž jej Matka jeho položila. — A když Pán náš tak chudým chtěl se státi, my že bychom mohli být lakotni?

Jiným druhem pokušení jest pokušení pýchy. Ach, satan zná na tisíce cest a prostředků, jimiž doveďe pýchou naplnit srdce naše. Otravuje mysl naší žárlivosti, nenávistí a bezměrnou ctižádostí. Jen první všude býti, stůj co stůj první, jen pořád výše, zní to v našich duších. A odtud, drazí, nenávist chudiny proti boháčům, odtud okázalost v oděvu i v životě, odtud marnivost, jež podrývá rodinný blahobyt a otravuje všechnen společenský náš život.

Až dorážeti bude také na nás pokušení pýchy, vzpomeňme si, drazí, na ten temný kámen, který jsme viděli, a na kterém seděl Pán Ježíš s trnovou korunou na hlavě, šarlatovým cárem na ramenou a se třtinou v ruce místo žezly; a katané bili jí, do tváří mu plili a posměšně klekajíce před ním, volali: Zdráv

Ostrov Korfu.

Fot. J. K.

bud, králi židovský! — Drazí moji! Když Spasitel náš chtěl se tak pokročiti, my, bídní jeho tvorové, chtěli bychom jen se vypínati? —

Satan má však ještě jednu zbraň, strašlivou, smrtonosnou, a tou jest smyslnost. Ano, ohavný hřich nečistoty přivádí největší počet duší do věčné záhuby. Hle, nabízí číši rozkoše, kraj její je růžemi ověnčen, a obsah její zdánlivě medu sladší; chce, abyste napřed jen okusili; jen lehkovážné myšlenky ve vás budí, svádne obrazy a představy ve vás vyvolává — ale běda, nedovedeš-li už prvnímu útoku odolati. V té číši jest jed; chraň se, aby nevnikl do tvého srdce: bude veta po tvém studu, bude veta po tvém štěstí!

A vzpomeňte si, drazí, ve chvíli takového pokušení na ten sloup, u něhož byl Pán Ježíš za hřichy nečistoty bičován. Slyšte, drazí, ty strašlivé rány, jež dopadají na svaté jeho údy! V okamžiku témeř je tělo zalito, rozšlehaná a rozdrásáno, a Ježíš mlčí, ani slova nářku nevychází z jeho úst, jen slzy jeho tise kanou a mísí se se svatou jeho krví. — Ach, Spasitel náš, kolik ran my již ti zasadili! Kéž uchrání nás živá vzpomínka na tvé bolestné bičování všeckého hřichu nečistoty!

Tak si, drazí, vzpomeňme v pokušeních na ta místa a na ty svaté předměty, které jsme na pouti své viděli, a hledme při tom duchovním zrakem svým na trpícího Spasitele, abychom nepadli do hřachu.

Ach, Spasiteli náš drahý, kéž v myslí naši nikdy nevyhasne vzpomínka na tvoji cestu křížovou! A ty, Matko Boží, ty veliká Trpitelko, posiluj nás svým příkladem a svou přímluvou, abychom bolesti své trpělivě snášeli jako ty! A sv. Veroniko, ty ženo statečná, ty's nedbala výsměchu vojáků, ty's nedbala zlosti židů, ty's znala se ke Kristu v době nejtěžší! Uč nás, abychom i my, kteří jsme u místa hrdinného činu tvého klečeli, abychom i my hlásili se ke Kristu nejen citem, nýbrž i skutkem, nejen doma, nýbrž i v životě veřejném, nejen, když z toho prospěch kyne, nýbrž i když posměch a hmotná škoda nám hrozí. A vy ostatní svaté osoby jerusalemské, vy svatá místa, vy svaté předměty, ty Jerusaléme celý, budí stále před zrakem naším! „Kdybych zapomněl na tebe, Jerusaléme, ať uschně pravice má“, tak kdysi lkali a zaříkali se židé v zajetí. (Místo toto zní slovně dle Vulgaty „budiž v zapomenutí dárna pravice má“ a dle

Karavana velbloudů.

Fot. Alois Mašek.

textu hebrejského „zapomeněj na mě pravice má“, t. j. nekonejž mi služby, u s c h n i ž, nebo dle jiných: zapomeněj hru na citaru, abys nemohla na místě hříšném hrát svatých písní. Alloli. Kdybychom my na tebe, Jerusaléme, zapomněli, nejen pravice, sama duše naše jakoby uschlá; slábla a chladla by, když neslila by jí vzpomínka na tebe!

„Kdo setrvá až do konce, spasen bude“ — o těchto slovech Páně jsme dnes uvažovali a slyšeli jsme, že se máme modlitbou a vzpomínkou na tuto svoji pout v pokušeních sletit, abychom v dobrém vytrvali.

Jedna píseň vypravuje o mlynářském pomocníku, který si vyšel do světa na zkušenou. Čestou unaven ulohl si na stráni a se zálibou pozoroval krajинu. Kolem něho svězí rostlinstvo, a pestří motýli poletují v hravém rejci s květu na květ; nad ním modrá obloha, a tam kde ve výši jásá skřivan svými trilky; pod ním rozkošné údolí, jímž se vine mezi olšovim potok, a na potoku stojí mlyn s pilou. Tam se pohled jeho zastavil a viděl, jak dělníci podávají na pilu mladou, statnou jedli. Viděl, jak zuby pily vnikají do stromu; a tu se mu tak pojednou zdálo, jakoby ta jedle živila a pila rezala její tělo a zuby vnikaly právě

do jejího srdece. „Ach, jak jest mi tě lito,“ povzdychl si. Ale jedle mu odpověděla: „I mně jest tebe lito; ta prkna, která ze mne řežou, jsou na tvoji raket.“

Nejmilejší! I na rakve nás všech již stojí stromy v lese; pro některé snad jsou již skáceny, pro některé snad jsou již i prkna nařezána. — Jak nám bude, až budeme státi před Soudcem vševedoucím? Ó chraňme se hříchu, modleme se, pamatujme na místa utrpení Kristova, pak přinese nám pout naše požehnání, pak budou o nás všech platit slova: „Kdo setrvá až do konce, spasen bude.“ Amen.

* * *

Slavnou mši sv. měl msgr. Josef Kubíček, děkan ze Všechovic za assistance olomouckého p. vikáře Josefa Vyvlečky a p. kaplana z Plesné Stanislava Dufalíka. Zpěváci zpívali Schweitzrovu mši a při obětování vložku „Anděl lásky svaté vlá“.

Desíticenné komité poutní pozváno bylo opět na oběd na můstek kapitánský.

V pravé poledne pluli jsme mimo ostrov Lastovo (Lagosta) a o půl I. hod. mimo Šušac (Cazza). Zpozdění z prvních dnů jsme dohnali, a tak poslední starosti se větrem rozptýlily. Jen ještě Dae-dala nějakého kdybychom byli měli mezi sebou, jenž by nám Ikarům křídla přidělal. Byl by si hodně vydělal.

Odpoledne sklizeny a složeny až na hlavní všechny oltáře. U nesklizeného dosud oltáře mariánského měl svaté požehnání bobrovský p. farář Arnošt Kotínský za assistance vojenského p. professora Karla Koliska ze Štýrského Hradce a Dra-

František Kotínský,
farář v Horní Bobrové.

Jana Pulkraba, katechetu z Husovic. Pan farář Kotínský po celou dobu pouti řídil s nevšední horlivostí lidový zpěv, byv komitétem poutním k úřadu tomu pověřen, a vydatně mu pomáhal znojemský p. kaplan Josef Rudolecký. Lid náš, jenž rád zpívá, pana

faráře jako tatíčka si vážil a poslední večer po společné modlitbě, kterouž také den co den řídil, připravil mu srdečné ovace a milé rozloučení. Pan farář napřed promluvil sám několik slov k poutníkům a poutnícům shromážděným kolem sochy Panny Marie, uváděje něžnou legendu o střízlíčkově, jenž vyslechnuv hlasy andělů, že v jeskyni narodí se Ježíšek, vyzkoušel ji se svojí družkou, začež se mu do-stalo odměny trojí. Tuto trojí odměnu přeje i poutníkům, zvláště, aby jako střízlíček měli vždycky chuf do zpěvu. P. Innocenc O. Cap. mu srdečně poděkoval a skončil písni „Tatíčku starý náš!“

I v salonku zakončen poslední den plavby rádou přípitků.

Pan prelát Dr. Po-spíšil poděkoval J. M. p. biskupovi Wisnarovi jednak za sloužení slavných mši sv. in pontificalibus, čímž pouti dodáno lesku, jednak za vzácné promluvy.

Na to Jeho Milost odpověděla takto:

„Kristus Pán proměnil vodu ve víno. Já jsem podal trochu vody u Božího hrobu, a poutníci se tak dobře modlili, že Bůh ji proměnil ve víno k životu věčnému. Jsem zahanben slovy pana prelata Pospišila. Znám ho třicet let, jest

Beduinský doktor.

pravé zlato, které se ještě neodřelo. Za slova upřímná vzdávám nejsrdečnější dík. Abych pravdu řekl, mnohem víc než někomu z nás povinni jsme díky pořadatelstvu. V Brně se pracovalo pod předsednictvím p. prelátu Dra. Pospíšila a Dra. Hodra.“

Na to děkuje všem členům komitétu. „Pán Bůh je žehnej, aby nevpomínali na to, co vystáli, nýbrž, co dobrého vykonali.“

Rovněž vděčně vzpomněla Jeho Milost kazatelů poutních a zpovědníků. Tito obojí umožnili, že na lodi byla poloviční missie. Konečně vzpomněl ndp. biskup i těch, kteří měli slavné služby Boží, dopolední i odpolední, assistentů, vytrvalého a mohutného sboru zpěváků při službách Božích a p. vikáře Vyblyčky.

Pan prelát Dr. Kryštufek děkoval jménem přítomných na pouti Čechů za přednost, které Čechům z království se dostalo tím, že první slavnou mši sv. měl pan farář ze všeobecné nemocnice v Praze a notář arcib. Bernard Dolák, a první pontifikálku řečník sám. Přeje, aby budoucí pout opět se tak krásně vydařila, jakož aby mohlo dojít také k pouti z Čech.

Pan arcib. notář Dolák děkuje poznovu všem členům poutního komitétu slovy srdečnými a veselými. Byl pan notář nevyčerpatelnou studnicí veselosti. Drží se osvědčeného latinského přísloví „in medio virtus“, sedával po večeři mezi námi u prostředního stolu a v nejhorších dobách pilulkami veselosti zaháněl „mořskou“.

Duchovní vůdce Dr. Šustek připil na zdraví poutníků všech.

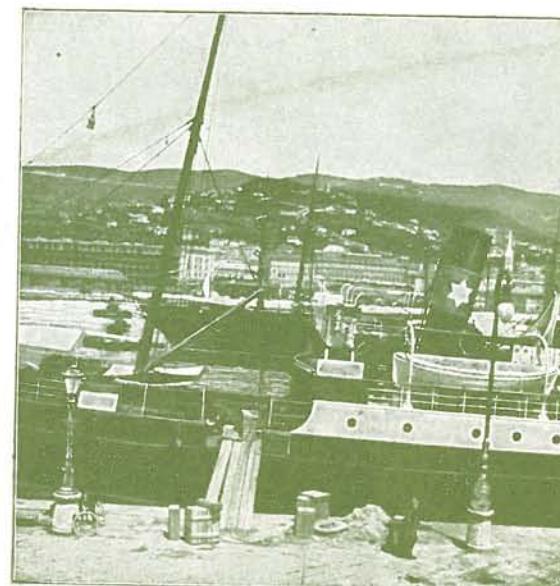
Konečně promluvil p. vládní rada Mašek z Brna takto:

Budiž mi laskavě povoleno, abych za poutníky laiky pronesl několik upřímných slov. Kdybys měl líčiti, jaký dojem učinila na mne naše pout, která dnes vlastně končí, stěží bych doveďti nalézeti případného výrazu. Pravím jen tolik: Za svého života neprožil jsem ještě tří týdnů tak ideálně krásných, tak povznášejících jako byly právě uplynulé. Zůstanou nesmazatelně zapsány v paměti mé a zájisté také v paměti všech účastníků pouti, a vzpomínce na ně nezničí ani dlouhá řada let. Proto připojuji se rád k díkům, jež vysloveny byly pořadatelstvu pouti nejen za všechnu péči a starost o tělesné blaho poutníků, ale i za všechny duševní požitky, jichž hojně se nám dostalo. A připojuji přání, aby taková pout pravidelně v určitých obdobích byla pořádána, a aby vždy potkala se s tak skvělým výsledkem jako pout naše. Vždyt nelze o tom pochybovat, že právě v nynější době, kdy hlásá se nejen náboženská lhostejnost, nýbrž vzbuzuje se přímo odpor proti náboženství a víře, pout do Svaté země má hluboký význam. Nejen pro jednotlivce, kteří se ji účastní, ale i pro širší vrstvy, jež s napětím sledují zprávy o ní a z vypravování poutníků čerpají povzbuzení a poslu.

Pout naše byla však také poučnou. Jak často slyšíme a čteme o tom, že náboženství a jeho hlasaté jsou překážkou kultury a pokroku! Nepravdivost takového podezřívání byla sice již nesčetněkrát dokázána. Ale v Jeruzaleme měli jsme příležitost znova se o tom přesvědčiti. Na troskách toho, co vytvořila kultura v uplynulých dobách, co však zmíčeno bylo sveřepým násilím tureckým, viděli jsme vznikati novou kulturní práci. Sledovali jsme s velikým zájmem, jak horlivě a pečlivě hledají a opatruji se známky a pozůstatky kultury staré. A viděli jsme zároveň výsledky kulturní práce doby nynější. Viděli jsme nádherné chrámy, viděli jsme nemocnice, viděli jsme školy, musea a pozorovali jsme účinnou práci i v jiných oborech. A kdo jest hlavním činitelem při této práci?

Naše katolické řehole! A kdo jest hlavním podporovatelem této práce? Katolické kněžstvo, katolici a křesťané všech národů!

Chci k slovům díkův a uznání, jež dnes na rozloučenou zde byla promluvena, pronést slovo závěrečné přípitkem, který platí našemu českému katolickému kněžstvu bez rozdílu dignity. Tomu našemu českému katolickému kněžstvu, jehož práci, obětavosti a věrnosti v první řadě děkujeme obrození našeho národa, tomu českému katolickému kněžstvu, jež je v nynější době u nás tolik zlehčováno, tupeno a pronásledováno, přes to však neustává v horlivé práci pro národ náš. Budíž i Vám, důstojní pánoně, pout naše posilněním a povzbuzením, abyste vytrvali v práci i v obraně proti odkřestanění našeho lidu! Pamatuji, že jste nejen církvi učtí, ale i bojující a že jako předchůdcům Vašim připadl hlavní úkol při obrození našeho národa, připadl Vám obdobně vzešený úkol udržeti v lidu našem dědictví otců, víru Cyrillo-Methodějskou, bezpečnou to záruku jeho budoucnosti! Slova díků, uznání i loučení shrnuji v přípitkem: Zdař Bůh další Vaši práci!

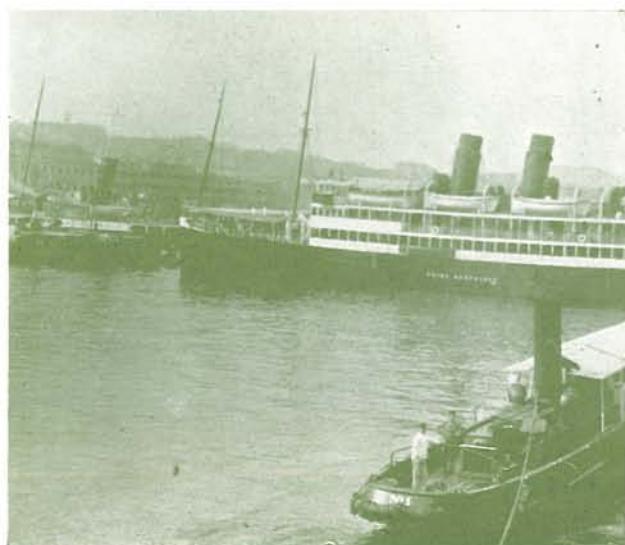

V terstském přístavu.

Tak významně skončen poslední večer na lodi. V úterý ráno 30. srpna byla poslední mše sv. na lodi o 5. hod., již sloužil J. M. p. biskup Wisnar, a při níž měl poslední srdečnou promluvu, navazující na slova: Dilectus meus candidus et rubicundus, bílý svatostí, červený od krve, kterou za nás vycedil. Těmto slavnostem ženicha duší našich měla odpovídati i naše pout a souhlasila s nimi, že jsme se z hřichů svých upřímně vyzpovídali a kajícně snášeli útrapu pouti. Žena když rodí, bolest má, ale když porodila, raduje se, že se narodil člověk! Tak i my nevpomínejme podstupků našich, pamět na ně vhodme do moře a radujme se, že pout tak

šfastně a dobře dopadla. I budoucně bude třeba se přičinovat, abychom se vždycky líbili ženichu duší našich bílému — životem svatým, červenému — kajícností a trpělivosti. Poutníku jerusalemskému obzvláště náleží milovat kříž Kristův. Poděkováním pro zřetelnosti Boží, nejsv. Srdci Páně, Hvězdě mořské, andělům strážným, ukončil J. M. ndp. biskup naše putování. Pochválen buď Ježíš Kristus!

Nedočkaví hledíme do ranních mlh, hledajíce kus pevné půdy, kde by spočinul zrak. Příd lodi plna, jako když Kolumbus blížil se břehům nového světa. Sluníčko konečně vyšlo, a chtělo se pro-

V terstském přístavu.

Fot. Alois Mašek.

drati mlhami. Ale kdež jest ta síla jeho z Jerusalema! Jakoby bylo o 30 let sestárlo.

Už rozeznáváme na istrijském břehu U m a g o, P i r a n o, K o p a r. A když se nám zdálo, že vidíme Terst, musili jsme opustit příd lodi. Místo naše zaujali plavčíci, činice přípravy k přistání. Na stožár vytažena vlajka s jerusalemským křížem, a kotvy uvolněny.

Ještě jednou do kajuty. Nic jsi tady nezapomněl? Nějaký deštník nebo polní láhev, mýdlo, plášt? Podíváš se ještě jednou důkladně za lůžko i pod lůžko, zda ti tam něco nezapadlo. Ohmatáš kapsy kabátu, vesty. Mám všechno. Tak se měj, ty moje číslo, tady dobré! Budu si na tebe vzpomínati.

U zábradlí paluby namačkáno. Už viděti T e r s t. Loď mírní běh, až zastavila před přístavem na širém moři. Je půl 8. hod. ráno. Musíme čekati, až přijede komise. Jsme už netrpěliví. Za čtvrt hodiny žene se z přístavu motorový člun. Kam to jedou? Už stáčí se k nám a dávají znamení, aby spuštěn byl můstek. Zdravotní komise. Vstoupili do salonku a přijali zprávu od lodního lékaře o zdravotním stavu poutníků a od kapitána o desinfekci lodi vykonané v Port Saidu, zatím co jsme byli v Palestýně.

Zdravotní stav všech označen jako velmi dobrý. Jen dvě pacientky vezeme. Poutníci s okem poraněným a jinou pacientku, jíž se bolavá noha v Jerusaleme ještě více rozbolela.

Zpráva o zdravotním stavu byla za šest minut hotova.

Za čtvrt hodiny přijela druhá lodička s úředníky celními a lloydovými. I ta prohlídka byla v několika minutách skončena, a sice k veliké chvále našich rakouských celníků tak, že dodnes asi naši poutníci nevědí, že v Terstu na lodi byl také finanční official.

Ted konečně mohli jsme přistáti. Než však jsme se stočili ku svobodnému přístavu na 4. molu u nádraží a mohli zakotvit, uběhlo nejméně půl hodiny. Trpělivost naše tímto manevrováním tak byla natažena na skřipec, že u mnohých praskla.

Konečně o tři čtvrtě na 9. hod. spuštěny můstky, a první poutníci stanuli zase na evropské a rakouské půdě.

S Bohem, Tirolie! Byli jsme rádi na tobě, byla jsi nám druhým domovem, ale na tomto kusu pevné půdy pod nohama jsme ještě raději. Tady nedostaneme „mořské“.

Fot. Alois Mašek.

Poutníci opouštějí „Tirolii“.

Jízdní řád pro zpáteční cestu stanoven takto:

Stanice	Příjezd		Odjezd		Doba denní
	hod.	min.	hod.	min.	
Istrie:					
Terst (nádraží jižní dráhy)	—	—	12	30	odpol.
Nabrezina	1	03	1	07	odpol.
Kraňsko:					
Svatý Petr	2	49	2	52	odpol.
Lublaň	4	40	6	15	večer
Štýrsko:					
Zidanmost (Steinbr.)	7	30	7	37	večer
Celje	8	08	8	11	večer
Maribor	9	39	9	44	večer
Štýrský Hradec	11	05	11	15	v noci
Most nad Murou (Bruck)	12	14	12	20	v noci
Mürzzuschlag	1	09	1	14	v noci
Semmering	1	46	1	47	v noci
Dolní Rakousy:					
Hlohnice	2	39	2	44	v noci
Víd. Nové Město	3	18	3	20	v noci
Meidling	4	15	4	20	v noci
Vídeň (severní nádr.)	4	49	6	30	ráno
Morava:					
Břeclava	8	32	8	42	ráno
Podivín	8	56	8	58	ráno
Zaječí	9	07	9	10	ráno
Hustopeč	9	18	9	22	ráno
Vranovice	9	34	9	37	ráno
Hrušovany (sev. dráha)	9	48	10	07	ráno
Rajhrad	10	16	10	19	ráno
Brno	10	38	—	—	dopol.

XLI. Z Terstu na Moravu.

Da telegrafní stanicia v hotelu Balkánu v Terstu měli s námi mnoho co dělat, aby všechny uspokojili. Vrcholem požitků byl „sladoled“. Do půl 1. hod. bylo volno, s nímž každý mohl naložiti dle své vůle.

Zatím na nádraží sestaven zvláštní vlak z 21 vozů osobních a jednoho nákladního. Rozdílení poutníků do vozů a zevnější označení pořadatelem a jeho výpomocnými silami musilo být provedeno znova, ježto velikost nových vozů neodpovídala velikosti těch, v nichž jsme přijeli.

Už před polední hodinou scházeli se poutníci k vlaku. Místečko ve vlaku už by bylo, jen ještě kufr. Z lodi dovezly zavazadla dva velké nábytkové vozy, a sluhové je poskládali u vchodu do nádraží.

Že bez tlačenice lovení kufrů se nedálo, při množství poutníků bojících se o obsah kufrů, není divu. Konečně jako člen ochranné stanice dopravil jej každý a každá ke svému kabátu a deštníku. A teď jím už nehne až v Brně. Snad mu přijdou naproti.

O půl 1. hod. dali jsme s Bohem Terstu. Někteří se již v Terstu od nás odloučili.

Před Nabrezinou většina srdečným, menšina trpkým pohledem rozloučila se s mořem.

Svěží zeleň luk a strání s kostelíčky malebného Kraňska srovnávali jsme s vyprahlými krajinami východu, děkujíce Stvořiteli, že, co se krásy přírodní týče, jsou přece jen naše kraje krásnější.

V Lublani, kam jsme přijeli o 4. hod. 40 min., byla společná večeře v zahradě nádražní restaurace. Pořadatelstvo zaplatilo za ni 907.80 K.

Noc ve vlaku ztrávena všelijak. Však se zítra zase jednou pořádně vyspíme.

Ráno ve Vídni byla společná snídaně už o půl 6. hodině. Videňští Čechové s P. Bezdečkem a prof. Drápalíkem srdečně nás přivítali. Mnozí z nich nečekajíce, že máme objednáno na nádraží snídaní, donesli kávu v nádobách, k tomu bábovky a hostili nás.

Z Vídni jelo nás už o hodně méně, ještě méně nás bylo z Břeclavy, a zbytek, jenž se na dalších stanicích ještě zmenšil, dojel do Brna po půl jedenácté hodině. To bylo divení, že nás 80 neumřelo na cholera, ba ani 40, ani jeden. Nechtěli nám to ani věřiti. A proto nás čitali.

Starostliví otcové města Brna už při příjezdu našem do Terstu dali si o našem zdravotním stavu podat zprávu. Také za jízdy z Terstu do Brna znova se po nás telegraficky přeptávali. A my nic ani netušili, že jedeme do Brna, kde se můžeme nakaziti cholerou. Na perronu ještě k vůli větší jistotě zřídili komissi z lékařův a policie, propouštějíce nás po jednom. My koukali jak v Jiříkově vidění, co na nás chtejí, a oni koukali na číslo pásky poutnické a zapsali si je. Venku ptali se poutníci, proč si ti páni znamenali ta čísla.

Průvodu při návratu nebylo, protože tak stanoveno už při sestavování programu celé pouti; vždyť do Brna přijel nás jen zbytek, a z těch většina hned nejbližšími vlaky odjela do svých domovů, neprekročivši ani prahu nádraží.

Před nádražím stálý zástupy. Tváře se usmívaly, ruka potřáslala ruku, a nejedno oko zaslzelo radosti. Vrátil se živ a zdrav. „Však jsme se na vás navzpomínali. Každý den jsme se za vás modlili.“

A nemodlili jste se, duše drahé, nadarmo. Pán Bůh vám to odplaf!

* * *

O Bože, jehož milosrdenství nemá počtu, a dobroty nesmírný jest poklad: nejmilostivější velebnosti Tvé za prokázaná dobrodiní díky vzdáváme, Tvé smilování vždy vroucně vzývajice, abys, jenž prosíci, čeho žádají, uděluješ, nás neopouštěl a odplat budoucích schopny učiniti ráčil.

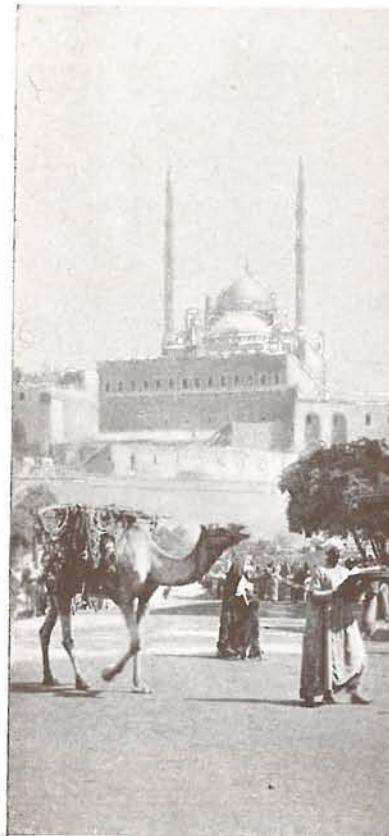

Dr. Tomáš Hudec, professor bohosloví,
vůdce pouti.

Antonín Bartoš, c. k. professor náb.
na II. reálce,
pořadatel pouti.

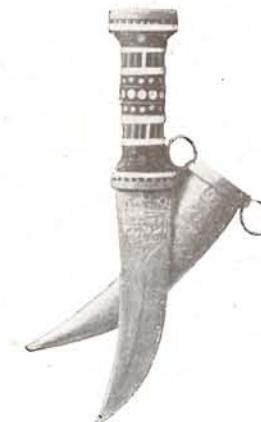
Emil Procházka, kaplan
u sv. Tomáše,
pokladník a zpravodaj pouti.

Z Kahýry. Mešita alabastrová.

Partie na Nilu.

Abecední seznam pouťníků.

Jménu připojená číslice značí číslo pásky poutnické.

- Adamcová Tekla**, soukromnice, Kroměříž, Blahoslavova ul. č. 110, 275.
Adámková Marianna, služebná, Oznice, pp. Bránky, Mor., 518.
Albrechtová Barbora, soukromnice, Lelekovice, pp. Řečkovice 38.
Baarová Johanna, služebná, Vídeň-IV., Antonburggasse č. 2, 191.
Babinec Jan, rolnický syn, Vlčovice, pp. Frenštát p. Radhoštěm, 256.
Baborovský Jan, duchovní správce c. k. trestnice, Kartouzy u Jičína, 325.
Bačkovská Marie, služebná, Praha-Smíchov, Husova ul. č. 10, 382.
Baka František, professor náboženství na reálce, Telč, 18.
Bartoš Antonín, c. k. professor náboženství na reálce, Brno, Kapucínské nám. č. 7, 6.
Bartoš František, abiturient, Křižanov u Vel. Meziříčí, 533.
Bartošková Anna, výměnkářka, Lideřovice u Veselí n. Mor., 526.
Bártová Apollonie, tovární dělnice, Tuřany, 95.
Bártová Josefina, choť profESSORA, Místek, Příborská ul. č. 173, 13.
Barvík Jaroslav, kaplan, Bučovice, 404.
Bauerová Marie, učitelka, Praha-II., Trojická ul. č. 1912, 309.
Bedrošová Františka, učitelka, Nová Ves u Uh. Ostrohu, 501.
Bechná Bedřiška, dcera rolníka, Podivín, 503.

- Bezděková Marie**, soukromnice, Valašské Meziříčí, Rožnovská ulice, 166.
Bílek František, katecheta, Konice, Mor., 218.
Blaschová Veronika, majitelka domu, Vítkovice, Františkova ulice č. 196, 440.
Blaňáková Marie, soukromnice, Olomouc, Laudonova tř. č. 11, 147.
Blažek Josef, kaplan, Šlapanice u Brna, 346.
Bočková Marie, dělnice, Třešť, Nové domky č. 274, 490.
Bogar Jan, kooperator, Klášter Hradisko u Olomouce, 116.
Boháč Eduard, soukromník, Olomouc, Terezská ul. 14, 136.
Boháčová Terezie, domkařka, Kozlovice u Frenštátu, 287.
Bradáčová Terezie, švadlena, Brtnice, Mor., 489.
Brhovský Josef, farář, Hrusice, pp. Senohrady u Prahy, 313.
Brodlová Louisa, chot inženýra, Žďár, 29.
Brudík Karel, odb. učitel mor. zem. ústavu pro hluchoněmé, Ivančice, 234.
Bruna Václav, výměnkař, Osík, pp. Litomyšl, 369.
Brůžičková Josefa, švadlena, Brno, Josefov č. 11, 55.
Břinek Karel, syn bednáře, Martinkov u Domamile, 471.
Buchta Josef, farář, Roketnice, pp. Starč u Třebíče, 413.
Burdová Marie, tovární dělnice, Frýdek, Slezsko, 396.
Burghart František, kaplan, Jičín, Čechy, 319.
Bužgová Veronika, švadlena, Staré Město č. 21, pp. Frýdek, 397.
Cejová Marie, učitelka, Bilje u Gorice (Přímoří), 290.
Cichrová Marie, kuchařka v ústavu hluchoněmých, Ivančice 498.
Cilek Jan, rolník, Klenovice, samota Svákov, pp. Soběslav, Čechy, 374.
Coufal Jan, nadační kaplan, Krňov, Slezsko, 115.
Coufalová Františka, hospodyně, Skřipov u Opavy, 444.
Coufalová Marie, dcera rolníka, Moravská Loděnice č. 54, pp. Bohuňovice, Mor., 190.
Cvenková Terezie, služebná, Brno, Starobrněnská ul. č. 3, 56.
Čambala Tomáš, rolník, Strážnice, Mizerov č. 741, 487.
Čapková Anna, majitelka domu, Břeclava, Hřbitovní ul. č. 36, 198.
Čapková Helena, dcera rolníka, Podivín, 504.
Čapková Magdalena, rolnice, Břeclava, Hřbitovní ul. č. 38, 199.
Čárová Anežka, soukromnice, Valašské Meziříčí, 122.
Celoud Felix, kooperator, Mor. Nová Ves u Břeclavy, 418.
Cermák František, kooperator, Brtnice, Mor., 405.
Černá Marie, soukromnice, Roztoky u Prahy, Tiché údolí č. 18, 333.
Černošková Rozálie, správkyně domácnosti, Sýkorec, pp. Kopřivnice, Mor., 285.
Červík Tomáš, železniční zřízenec, Vyškov č. 294, 146.
Čiháčková Marie, ind. učitelka, Olší u Tišnova, 436.
Čihář František, farář, Chocerady, Čechy, 311.

- Čoupek Matouš**, rolník, Bosonohy u Brna č. 105, 49.
Demel Rudolf, medik, Valašské Meziříčí, 119.
Derka František, kooperator, Mor. Ostrava, 450.
Dědáková Josefa, soukromnice, Spytinov č. 13, Mor. 294.
Divina Václav, obchodník, Olomouc, Litovelská ul. č. 25, 137.
Dokoupil Norbert, obchodník, Stará Břeclava č. 212, 459.
Dokoupil Vojtěch, stolař, Týnec č. 141, pp. Nová Ves u Břeclavy, 460.
Dolák Bernard, farář c. k. všeob. nemocnice, rytíř řádu císaře Františka Josefa, arcibiskupský notář, Praha, Karlovo nám., 301.
Doležal Jan, studující českého gymnasia, Vostopovice u Brna, 47.
Doležal Josef, kolář, Chotýšany, pp. Postupice, Čechy, 380.
Doležalová Marie, služebná, Brno, Kapucínské nám. č. 7, 169.
Dostál Antonín, farář, Milotice u Kyjova, 419.
Dostál František, katecheta měšť. šk. a praefekt Boromaea, Královský Hradec, 321.
Dostalová Antonie, služebná, Brno, Starobrněnská ul. č. 7, 57.
Došková Josefa, soukromnice, Třebíč, Hlavova ul. č. 20, 443.
Drábková Anežka, posluhovačka, Olomouc, Kateřinská ul. č. 4, 148.
Drbálková Cecílie, soukromnice, Pavlovice u Přerova, 184.
Dubanský Vincenc, vrchní pokladník Cyrillo-Methodějské záložny, Brno, Lichtenauerova ul. č. 14, 10.
Dudek František, řezník, Ohrozim u Plumlova, Mor., 485.
Dufalík Stanislav, kooperator, Plesná, pp. Děhylov, Slezsko, 114.
Ducháčková Antonie, chot c. a k. hejtmana v. v., Královské Vino-hrady, Vávrova ul. č. 36, 332.
Dušková Marie, kuchařka, Olomouc, Sadová ul. č. 8, 149.
Effenberger Jan, domkař, Přibice, pp. Vranovice, Mor., 466.
Elgrová Antonie z Elgenfeldu, vdova po berním úředníku, Brno, Špilberská ul. č. 8, 28.
Engler Vendelin, farář, Radošovice, pp. Domašín u Vlašimi, 328.
Eybl Jan, kaplan, Prachatic, 238.
Fiala Ludvík, katecheta měšť. a reálné školy, Karlín, Palackého třída č. 212, 302.
Firbas Augustin, Mag. Phar., emer. lékárník, Praha-VII., Schnellova ul. č. 207, 308.
Fojt František, správce školy, Dědice, pp. Mor. Budějovice, 266.
Forman Josef, katecheta, Německý Brod, Havlíčkovo nám., 306.
Franc František, kaplan, Lukavec u Pacova, Čechy, 452.
Frantík František, rolník, Pravčice, pp. Hulín, 261.
Fričová Marie, soukromnice, Olomouc, Panská ul. č. 9, 150.
Fritscherova Marie, učitelka, Slatěnice u Olomouce, 291.
Frýbortová Bohumila, dcera rolníka, Ustín u Olomouce 98.
Frýbortová Žofie, selka, Ustín u Olomouce, 97.
Fryčaj Richard, kooperator, Pavlovice u Přerova, 111.

- Fryčaj Rudolf, farář, Wermendorf u Sobotína, Mor., 110.
 Gargela Josef, kaplan, Chlumín u Prahy, 342.
 Gerešová Emilie, kuchařka, Brno, Šmerlingova ul. č. 41, 78.
 Gilligová Marie, soukromnice, Valašské Meziříčí, 121.
 Gogela František, farář, Střebětice, pp. Všetuly, Mor., 232.
 Gořalík František, křejčí, Žeranovice č. 41, pp. Holešov, 143.
 Gracová Celestýna, dělnice, Žeranovice č. 41, pp. Holešov, 182.
 Grebeníček Cyril, administrátor fary dominikánů, Znojmo, 215.
 Gregorová Marie, služebná, Roštín č. 15 u Zdounek, Mor., 510.
 Grégová Anežka, rolnice, Čejkovice č. 27, Mor., 32.
 Grégová Marie, správkyně domácnosti, Brno, Petrov č. 1, 33.
 Grňová Marie, domovnice, Olomouc, Mořické nám. č. 11, 151.
 Grodlová Františka, pradlena, Brno Panská ul. č. 13, 58.
 Grossmann Karel, farář, Vitice u Českého Brodu, 303.
 Gryc Eduard, kaplan, Židlochovice, 21.
 Hainzlová Eva, služebná, Brno, Hasnerova ulice č. 6, 59.
 Haiser Eduard, katecheta, Brno, Cejl č. 90, 24.
 Hájek Jan, rolník, Rešice, č. 58, pp. Tulešice, Mor., 464.
 Halová Marie, soukromnice, Brno, Sirotčí ulice č. 14, 87.
 Haňka Innocenc, bohoslovec, Brno, alumnát, 259.
 Harant Tomáš, sídelní kaplan, Kouto na Šumavě, 326.
 Hartman Josef, kaplan, Beroun, Čechy, 341.
 Hartmannová Anna, výměnkařka, Komárov, Slezsko, 399.
 Hasil Jan, starosta, Tvrdonice, Mor., 457.
 Hastíková Otilie, soukromnice, Spytnov u Napajedel, 293.
 Hašová Jana, manželka puškaře, Bystřice pod Hostýnem, 183.
 Hausnerová Marie, posluhovačka, Olomouc, Eliščina tř. č. 15, 152.
 Havířová Františka, manželka obuvníka, Brno, Eliščina třída č. 1, 85.
 Havířová Josefa, kuchařka, Brno, Pisárecká ul. č. 142 c, 60.
 Havlíčková Vlasta, učitelka, Brno, Nová ul. č. 79, 30.
 Havlík František, soukromník, Znojmo, Cvičiště č. 12, 270.
 Hejda Josef, rolník, Staré Město č. 86 u Uh. Hradiště, 258.
 Hejlová Marie, služebná, Vídeň-IV., Frankenberggasse č. 11, 492.
 Hejmánková Antonie, služebná, České Budějovice, Nová ulice, 389.
 Hekela Alois, kooperátor, Těšetice u Olomouce, 113.
 Hill Jan, katecheta měšťanských škol dívčích, Mariánské Hory, 451.
 Hirschová Marie, obchodnice, Olomouc, Panská ul. č. 4, 124.
 Hladúvková Eliška, soukromnice, Kroměříž, Oskol č. 19, 495.
 Hlavenková Františka, majitelka domu, Břeclava, Rádek č. 36, 200.
 Hlávková Františka, ošetřovatelka nemocných, Brtnice, Náměstí č. 54, 446.
 Hlavsa Josef, farář, Chomutice, pp. Obora, Čechy, 349.
 Hlobil Petr, O. S. Benedicti, děkan a farář, Rajhrad, 406.

- Hlobilová Anna, soukromnice, Olomouc, Dolní nám. č. 17, 153.
 Hnátek Jan, farář, Skorenice, pp. Choceň, 347.
 Hnátková Františka, vdova po generálu auditorovi, Brno, Nová ulice č. 101, 310.
 Hodr Jakub, Msgr. Dr., domácí prelát Jeho Svatosti a sídelní kanovník, Brno, Petrov č. 1, 2.
 Hochmann Ludvík, majitel prádelny, Brno, Orelská ul. č. 5, 45.
 Homola Bohuslav, farář, Obřany, 16.
 Homolová Božena, soukromnice, Obřany, 34.
 Homolová Eleonora, ind. učitelka ústavu hluchoněmých, Ivančice, 35.
 Honal Otakar JUDr., c. k. okresní soudce, Brno, Sadová ul. č. 10, 9.
 Honalová Jindřiška, chof c. k. okresního soudce, Brno, Sadová ul. č. 10, 12.
 Horák Alois, zemský poslanec, rolník, Milotice u Kyjova, 432.
 Horák Josef, obchodník, Česká Skalice, 370.
 Horáková Filomena, domkařka, Kojetín č. 373, 281.
 Hořínek Antonín, redaktor, Polská Ostrava, Palackého třída č. 126, 482.
 Hošek Method, farář, Líšeň, 14.
 Houdek Jan, kaplan, Plaňany, Čechy, 340.
 Hrabalová Josefa, dcera rolníka, Křenovice, pp. Kojetín, 280.
 Hrabovská Marie, služebná, Krmelín u Paskova, Mor., 525.
 Hrabovská Veronika, služebná, Krásno, Rudolfova ul. č. 141, 167.
 Hromadník Jan, farář, Nový Rychnov, Čechy, 353.
 Hruban Josef, rolník, Ivanovice na Hané, 141.
 Hrubý Ignát, farář, Borkovany u Těšan, Mor., 15.
 Hruška Ferdinand, soukromník, Rtyň, Čechy, 368.
 Hubáček Václav, rolník, Vrbice, pp. Kobylí, Mor., 51.
 Hubálek Adolf, farář, Kyšperk, 318.
 Hudec František, katecheta, Židenice, 43.
 Hudec Tomáš, Dr., profesor bohosloví, Brno, Antonská ulice č. 1, 204.
 Hudek Jan, katecheta, Šárka sv. Matěje, pp. Podbaba u Prahy, 339.
 Hůlková Anna, služebná, Brno, Janská ul. č. 7, 61.
 Hýbl Vincenc, hostinský, Vincencov, pp. Brodek u Nezamyslic, 145.
 Hynek Tomáš, rolník, Pavlovice u Nezamyslic, 475.
 Hynková Rozálie, učitelka řečí, Pavlovice u Nezamyslic, 439.
 Chlápek Josef, farář, Kašava u Holešova, 423.
 Chlebovská Marie, správkyně domácnosti, Ivanovice na Hané, 178.
 Chramostá František, c. k. profesor náboženství gymn., Boskovice, 410.
 Chumchal Čeněk, soukromník, Rožnov pod Radhoštěm, Horní ul. č. 53, 135.

- Chytil Antonín**, rolník, Střebětice č. 28, **252**.
Izák Jaroslav, kooperátor, Citov, pp. Brodek u Přerova, **428**.
Jadámková Veronika, soukromnice, Juliánov, Poděbradská ulice č. 13, pp. Židenice, **392**.
Janáčková Marie, soukromnice, České Budějovice, Jirovčova ulice č. 1, **336**.
Janda Josef, rolník, Brozany č. 42, Čechy, **379**.
Janík Jan, profesor náboženství na reálce, Bučovice, **403**.
Janisch Josef, kooperátor, Cotkytle, pp. Šilperk, Mor., **454**.
Janošová Barbora, tovární dělnice, Krásno, Rudolfova ul. č. 141, **168**.
Janovská Anna, výměnkařka, Dobrá Voda u Křižanova, **94**.
Jaroň Michal, soukromník, Zašová, **134**.
Jedlička František, katecheta, Velká Bytča, **22**.
Jemelková Františka, soukromnice, Pavlovice u Přerova, **185**.
Jindrová Marie, soukromnice, České Budějovice, Šmejkalova ulice č. 17, **337**.
Joukalová Anna, rolnická dcera, Střelice, **90**.
Jurová Františka, domkařka, Vrchoslavice, pp. Němčice na Hané, **295**.
Kalabus Josef, účetní bisk. konsist. a spirituál Voršilek, Brno, Orelská ul. č. 20, **5**.
Kalužík František, rolník, Hrušky u Břeclavy, pp. Mor. Nová Ves, **461**.
Kamenická Františka, soukromnice, Bosonohy u Brna, **92**.
Kareš Karel, farář, Mrtník, pp. Komárov, Čechy, **304**.
Kašíková Kateřina, kuchařka, Brno, Jodokova třída č. 2, **62**.
Kašpar Ignác, rolník, Ohnice pp. Těšetice, **27**.
Kašpar Josef, profesor náboženství škol Vesniňých, Brno, **3**.
Kavan Eduard, kooperátor, Valašské Meziříčí, **109**.
Kazdová Marie, manželka rolníka, Střelice, **88**.
Kellner Ludvík, sluha v klášteře Voršilek, Česká Skalice, **371**.
Keprda Karel, kooperátor, Radostín u Velkého Meziříčí, **23**.
Kindlová Amalie, kuchařka, Olomouc, Sadová tř. č. 8, **154**.
Klameth Gustav, Dr., profesor náboženství na gymn. v Mor. Ostravě, Eliščina tř. č. 16 a soukromý docent St. zák. c. k. bohosl. fakulty v Olomouci, **106**.
Klein Tomáš, místoděkan, Hradec, Slezsko, **105**.
Klementová Jana, služebná, Vídeň-III., Lagergasse č. 3, **502**.
Klestilová Eleonora, soukromnice, Dubicko, Mor., **298**.
Kleveta Augustin, emer. děkan a farář, Podivín, Mor., **305**.
Klimešová Ludmila, služebná, Brno, Údolní ul. č. 1, **63**.
Knytlová Františka, služebná, Brno, Starobrněnská ul. č. 3, **64**.
Kociánová Anna, dělnice, Frýdek, ulice tří průtků č. 41, **398**.
Kociánová Uršula, obchodnice, Kozlovice u Frenštátu, **286**.
Kolářová Františka, služebná, Brno, Radniční ul. č. 14, **82**.

- Kolísek Karel**, c. k. professor náboženství kadetní školy, Štýrský Hradec, **530**.
Kolouch Josef, soukromník, Frankův Zhorec u Uhřinova, **469**.
Konečná Anna, ind. učitelka, Chropín, **226**.
Konečný Gual, převor dominikánů, Olomouc, Bernardinská ul. č. 14, **212**.
Koníková Kateřina, soukromnice, Třebíč, Hlavova ul. č. 4, **445**.
Kotas Josef, rolník, Bilavsko u Bystřice pod Hostýnem, **486**.
Kotinský Arnošt, farář, Horní Bobrová, Mor., **213**.
Koudela sl. Karel, Dr., kandidát advokacie, Brno, Veveří ulice č. 19, **11**.
Kouřimský Jan, rolník, Těšenov, pp. N. Rychnov, Čechy, **375**.
Kousková Františka, domkařka, Střílky, Mor., **511**.
Koutný Karel, rolnický syn, Holice u Olomouce, **263**.
Kovář Vincenc, kooperátor, Lidečko, pp. Líč Horní, Mor., **425**.
Kovaříková Božena, soukromnice, Olomouc, Renderovo náměstí č. 9, **125**.
Kovářová Marie, výměnkařka, Vlčnov u Uh. Brodu, **514**.
Kozák Leopold, majitel realit, Kroměříž, Stěchovice-Hlíník, **251**.
Kratochvílová Petrina, rolnická dcera, Roketnice u Starče, **500**.
Krejčí Pavel, domkař, Svatka č. 125, **372**.
Krejčíř Antonín, učitel, Heršpice, pp. Slavkov, **455**.
Krejzová Marie, obchodnice, Brno, Křenová č. 7, **39**.
Kremel Ignát, farář, Francová Lhota, pp. Horní Líč u Vsetína, **422**.
Krepel Valentín, soukromník, Kroměříž, Jungmannova tř. č. 110, **223**.
Kreplová Rozálie, soukromnice, Kroměříž, Jungmannova tř. č. 110, **224**.
Krestýn Josef, místoděkan a farář, Jaktař u Opavy, **104**.
Krchnák František, kaplan, Slavkov, **417**.
Kryštufek František Dr., pap. prelát, c. k. dvorní rada a univ. professor, infolovaný děkan král. kollegiální kapituly u Všech Svatých, Praha-III., Mostecká ul. č. 16, **202**.
Kubala Vincenc, farář, Hlavnice u Opavy, **118**.
Kubečková Marie, šička, Kroměříž, Janská ul. č. 33, **278**.
Kubiček František, farář, Mukařov, Čechy, **117**.
Kubiček Jan, Dr., profesor c. k. bohoslovecké fakulty, Olomouc, nám. Max. Jos. č. 2, **102**.
Kubiček Josef, Msgr., děkan a farář, Všebovice, (Příkazy-Osíčko), Mor., **101**.
Kučera Jan, bohoslovec, Praha-I. č. 1040, **243**.
Kučera Karel, zednický mistr, Obřany, **26**.
Kučerka Petr, výměnkař, Tučín, pp. Přerov, **142**.
Kučerová Anežka, manželka kostelníka, Střelice, **89**.
Kučerová Markéta, soukromnice, České Budějovice, Hradební ul. č. 8, **388**.

- Kuhnová Anna, správkyně domácnosti, Rudoltice, pp. Lanškroun, Čechy, 383.
- Kuksa Ludvík, kaplan, Staré Město u Mor. Třebová, 431.
- Kupka Adolf, kooperator, Konice, Mor., 219.
- Kupka Josef, Msgr., Dr., professor bohosloví, Brno, Jakubská ul. č. II, 4.
- Kupková Jana, soukromnice, Olomouc, Karlova ul. č. 76, 211.
- Kupský František, obchodník, Břeclava, Polní ul. č. 23, 458.
- Kuszálík Štěpán, obchodník, Vídeň-Hietzing, Altgasse č. 22, 479.
- Kužela Jan, rolník, Sehradice, pp. Horní Lhota u Vyzovic, 265.
- Kyselák Josef, zámečník, Němčice na Hané, 484.
- Labounková Anna, výměnkařka, Velká Senice u Litovle, 177.
- Láš Antonín, farář, Lomnice nad Popelkou, 317.
- Lattenbergová Anna, pradlena, Vídeň-XX., Leipzigerstraße č. 48, 395.
- Lázenský Vincenc, farář, Křenovice, pp. Kojetín, 233.
- Lehejček Jan, děkan, Tvrdonice, Mor., 409.
- Letochová Štěpánka, soukromnice, Neřetín, pp. Olomouc, 126.
- Lhotská Josefina, rolnická dcera, Hlavnice u Opavy, 127.
- Libosvárská Marie, učitelka, Brno, Křídlovická ul. č. 16, 53.
- Lindner Felix, studující práv, Brno, Nová ulice č. 41, 381.
- Liškářová Františka, soukromnice, Dačice, Antonínská ul. č. 26, 496.
- Lón Josef, kooperator, Určice, pp. Prostějov, 453.
- Lubovský Valentín, sakristán minoritský, Brno, Minoritská ulice č. I, 44.
- Lukáš Jan, řídící učitel, Marhéfy u Bučovic, 220.
- Lužová Augusta, ind. učitelka, Uh. Brod, Mariánské nám. č. 47, 515.
- Maivaldová Otilie, správkyně domácnosti, Brantice, Slezsko, 129.
- Makeš Ladislav, bohoslovec, Praha-I., 1040, 245.
- Maloňová Marie, švadlena, Brno, Eliščina třída č. I, 86.
- Mannová Marie, obchodnice, Třebíč, Jejkov č. 92, 493.
- Marek Lambert, obchodník, M. Příbor, 434.
- Martínek František, kooperator, Mutěnice, Mor., 237.
- Martínek Josef, bohoslovec, Brno, Antonínská ulice č. I, 248.
- Maříková Marie, soukromnice, České Budějovice, Rudolfovská ul. č. 28, 387.
- Masák Antonín, katecheta a spirituál Alžbětinek, Brno, Kamenná ul. č. 26, 17.
- Mašek Alois, kaplan, Soběslav, Čechy, 358.
- Mašek František, mistr řeznický, Znojmo, Ledertalgasse č. II, 269.
- Mašek Josef, c. k. vládní rada, Brno, Giskrova ulice č. 5, 8.
- Matoušek Anselm, O. S. Augustini, St. Brno, 208.
- Matoušek Josef, kaplan, Velké Meziříčí, 416.

- Mařátko Václav, rolník, Sobčice, pp. Újezd Podhorný, Čechy, 367.
- Matějíček Antonín, farář, Olší u Tišnova, 414.
- Michalová Barbora, soukromnice, České Budějovice, Dlouhá ul. č. 78, 386.
- Michnová Kateřina, rolnice, Čejkovice, Mor., 96.
- Mikšík Method, rolník, Komín u Brna, 274.
- Mikulenková Anna, služebná, Olomouc, Horní nám. č. 19, 156.
- Mikušková Karolina, služka, Olomouc, Blažejská ul. č. 2, 155.
- Moris Josef, stavitec, Ludgeřovice u Mar. Hor, Pruské Slezsko, 478.
- Morys Jan, rolník, Kozlovice, pp. Tichá u Frenštátu, 255.
- Motyčková Julie, domkařka, Lideřovice u Veselí nad Moravou, 527.
- Mrázek Václav, velkoobchodník, Pardubice, 331.
- Mudroch Pavel, kaplan, Rožďalovice, Čechy, 355.
- Multerer František, bohoslovec, Praha-I., 1040, 244.
- Musilová Anastázie, soukromnice, Čelčice u Klenovic, 520.
- Müller Ambrož, rektor kollegie piaristické a ředitel měšť. školy, Nepomuk u Plzně, 352.
- Nádvorník Josef, kaplan, Žebrák, Čechy, 343.
- Navrátil František, dómanský vikář, Olomouc, Laudonova ul. č. 13, 132.
- Navrátil Jan, rolník, Pustiměř, Mor., 435.
- Navrátilová Františka, rolnice, Rataje u Olomouce, pp. Těšetice, 174.
- Navrátilová Jenovefa, soukromnice, Pustiměř, Mor., 442.
- Navrátilová Marie, domkařka, Ustín, pp. Těšetice u Olomouce, 175.
- Neoral Augustin, farář, Rudslavice, pp. Záhlinice, 420.
- Nepustilová Františka, výměnkařka, Hejčín, Mor., 157.
- Nesvadbová Františka, soukromnice, Pavlovice u Přerova, 186.
- Neumann Innocenc, Ord. Capuc., Brno, Kapucínské nám., 42.
- Neužil Innocenc, kooperator u sv. Magd., Brno, Františkánská ul. č. 2, 25.
- Nezvalová Veronika, správkyně domácnosti, Budišov u Třebíče, 41.
- Němcová Celestýna, služebná, Vídeň-IV., Gußhausstraße č. 17, 192.
- Novák František, rolník, Ustín-Skalov, pp. Těšetice u Olomouce, 140.
- Nováková Aloisie, Penčice, pp. Předmostí u Přerova, 193.
- Nováková Barbora, rolnická dcera, Ustín-Skalov, pp. Těšetice u Olomouce, 173.
- Novotná Andělina, sestra sv. Kříže III. rádu sv. Františka, Chorýn, Mor., 231.
- Novotná Jenovefa, domkařka, Těšice u Nezamyslic, 509.
- Novotná Josefa, soukromnice, Olomouc, Divadelní ul. č. 10, 159.
- Novotná Marie, soukromnice, Brno, Příční ul. č. 10, 65.

- Novotný Alois**, kaplan, Milčín u Táboru, 327.
Novotný Jan, bohoslovec, Olomouc, seminář, 242.
Novotný Jan, čeledín, Temnice u Kamenice nad Lipou, 376.
Nýdecká Jana, služebná, Olomouc, Dolní ul. č. 17, 158.
Olejníček Karel, tovární mistr v. v., Bilovice nad Svitavou, 46.
Ondra František, rolník a hostinský, Rozseč, pp. Kunštát, 470.
Ondra Josef, domkař, Tuřany u Brna, 272.
Ondráčková Marie, obchodnice, Brno, Křenová č. 48, 66.
Ortelt Petr, majitel voskařského závodu, Kroměříž, Rudolfova ul. č. 24, 222.
Pacnerová Antonie, soukromnice, Brno, Jesuitská ul. č. 9, 488.
Páleník Josef, kooperator, Velká u Strážnice, 133.
Pálenšký František, katecheta, Jaroměřice na sev. záp. dráze, 532.
Pařízková Josefa, ošetřovatelka v nemocnici, Brno, Pekařská ul. 67.
Pavlíková Emilie, manželka rolníka, Komárov, Slezsko, 400.
Pazourek František, kooperator, Mikulčice, pp. Lužice, Mor., 415.
Pecháčková Anna, služebná, Brno, Starobrněnská ul. č. 3, 68.
Pecháčková Marie, služebná, Brno, Starobrněnská ul. č. 3, 69.
Pechová Antonie, výměnkařka, Žadlovice u Loštic, 522.
Pechtorová Anežka, služebná, Kroměříž, náměstí Frant. Josefa č. 13, 276.
Pelc Jan, pololáník, Rakšice, pp. Mor. Krumlov, 465.
Pernicová Barbora, tovární dělnice, Husovice, Palackého třída č. 60, 391.
Petr Josef, rolník, Holice u Olomouce, 262.
Petrásek Jan, kaplan, Černilov, Čechy, 322.
Petrová Anna, manželka rolníka, Holice u Olomouce, 289.
Pičová Josefa, služebná, Brno, Starobrněnská ul. č. 3, 70.
Pilař Jan, kooperator, Tuřany u Brna, 235.
Pilát Martin, rolník, Nebovidy u Brna, 50.
Pilík Stanislav, kaplan, Kladno, Čechy, 344.
Piškyllová Adéla, dělnice, Valašské Meziříčí, Vrbenská ulice, 171.
Pitrocha František, katecheta, Bučovice, 448.
Plachý Ferdinand, farář, Tršice, Mor., 214.
Phalová Bohumila, ind. učitelka, Lulč, 437.
Phalová Františka, ind. učitelka, Račice, pp. Lulč, 438.
Pobořilová Anna, dělnice, Krásno, Jičínská ulice, 170.
Podolský Josef, tkadlec, Kostníky u Jemnice, Mor., 473.
Pohlídal Bohuslav, bohoslovec, Praha-I, 1040, 246.
Pokludová Žofie, soukromnice, Vrchoslavice, pp. Němčice na Hané, 296.
Polanský Dionys, řídící učitel, Dolní Bečva u Rožnova, 221.
Polášková Arnolda, sestra sv. Kříže III. řádu sv. Františka, Choryň, Mor., 230.

- Polášková Rozálie**, dělnice, Císařov u Brodku, Mor., 519.
Poledňák Stanislav, rolník, Popovice, pp. Rataje u Kroměříže, 257.
Polová Karolina, správkyně domácnosti, Hradec, Slezsko, 128.
Porázek Otokar, městský účetní, Kroměříž, Fürstenbergovo nám. č. 5, 250.
Pospíšil Josef, Msgr., Dr., infolovaný prelát na dómě, Brno, Biskupská ul. č. 7, 1.
Pospíšilová Anna, soukromnice, Olomouc, Michalská ul. č. 6, 160.
Pospíšilová Filipina, soukromnice, Pavlovice u Přerova, 187.
Pospíšilová Pavlína, selská dcera, Vrchoslavice, pp. Němčice na Hané, 297.
Poušová Emilie, rolnice, Němčice na Hané, 507.
Poušová Josefina, rolnice, Němčice na Hané, 508.
Prágová Růžena, kuchařka, Kroměříž, Kollárova ul. č. 157, 277.
Procházka Emil, kaplan u sv. Tomáše, Brno, Nová ul. č. 6, 7.
Prokešová Marie, pěstounka, České Budějovice, Krausova ulice č. 703, 385.
Prosková Anna, vdova po účetním officiálu, České Budějovice Krausova ul. č. 703, 384.
Prskavec Josef, farář, Konojedy, pp. Černý Kostelec, 314.
Přerovská Božena, učitelka, Brno, Pekařská ulice č. 72, 52.
Přítel Jaroslav katecheta, Král. Vinohrady, Korunní tř. č. 17, 315.
Psota Hroznata, Dr., Ord. Praemon., kaplan a český kazatel, Jihlava, 411.
Pulkrab Jan, Dr., katecheta, Husovice, 412.
Rameš Arnošt, farář, Žitovlice, pp. Rožďalovice, Čechy, 323.
Rameš Jan, farář, Staré Ohništany, Čechy, 324.
Renza Antonín, soukromník, Lezník, pp. Sebranice, Čechy, 366.
Richter Albert, rolník, Holásky u Tuřan, 271.
Rocknerová Františka, soukromnice, Brno, Eliščina tř. č. 1, 84.
Rolná Františka, majitelka realit, Prostějov, Rudolfovo nám. č. 4, 225.
Rosehnal Jakub, dělník, Petershofen u Mar. Hor, Pruské Slezsko, 480.
Rößler Josef, kaplan, Velký Ouřím u Solnice, Čechy, 350.
Roth Adolf, učitel, Lelekovice, pp. Řečkovice, 267.
Rotová Emerenciána, soukromnice, Brno, Starobrněnská ul. č. 3, 37.
Roubalová Františka, soukromnice, Polkovice u Klenovic, Mor., 521.
Rozkošná Terezie, soukromnice, Křenovice, pp. Kojetín, 279.
Rozkošný František, rolnický syn, Křenovice, pp. Kojetín, 254.
Rozkošný Jan, soukromník, Hrachovce, pp. Val. Meziříčí, 139.
Rudolecký Josef, kooperator u sv. Mikuláše, Znojmo, 236.

- Růžička František, katecheta, Valašské Meziříčí, 108.
 Reháková Marie, soukromnice, Praha-III., Mostecká ul. č. 16.
 210.
 Řehoř Jan, akademický malíř, České Budějovice, Šillerova ulice
 č. 3, 264.
 Řehoř Vojtěch, bohoslovec, České Budějovice, seminář, 240.
 Řezníček Jakub, farář, Višňová, Mor., 447.
 Řezníček Josef, tkadlec, Velká Dřevíč, pp. Hronov n. Met., Čechy,
 365.
 Říb František, farář, Studenec u Horek, Čechy, 307.
 Říčka Josef, rolník, Přibice, pp. Vranovice, 467.
 Sakař Josef, c. k. professor země- a dějepisu na reálce, kněz,
 Pardubice, Divadelní ul. č. 137, 316.
 Salajka Pavel, čtvrtník, Mor. Nová Ves u Břeclavy, 462.
 Sedláček Josef, kooperator, Rataje u Kroměříže, 426.
 Sehnalová Emilie, pradlena, Brno, Pekařská ul. č. 16, 72.
 ze Schluderbachů Anna, ind. učitelka, Praha-VIII., č. 512, 209.
 Schořová Justina, služebná, Brno, Jodokova ul. č. 3, 71.
 Schovanec Jaroslav, král, kazatel a katecheta, Jičín, Čechy, 320.
 Sikora František, rolník, Hošťálkovice u Mar. Hor, Pruské Slezsko,
 477.
 Sikora Petr, hostinský, Hošťálkovice u Mar. Hor, Pruské Slezsko,
 476.
 Skácel Libor, pokrývač, Penčice, Předmostí u Přerova, 144.
 Skácelová Aloisie, soukromnice, Penčice, Předmostí u Přerova, 194.
 Skácelová Vincencie, choť úředníka, Olomouc, Laudonova třída
 č. II, 161.
 Skoupý Karel, bohoslovec, Brno, alumnát, 247.
 Skypalová Rozálie, služebná, Krásno, Rudolfova ul. č. 141, 172.
 Sládeček Alois, c. k. professor náboženství, Valašské Meziříčí, 107.
 Slavigner František, řed. měst. školy, Kroměříž, na Příkopech
 č. 18, 249.
 Sluková Barbora, soukromnice, Jičín, Havlíčkova ul. č. 22, 334.
 Sluková Louisa, soukromnice, Jičín, Havlíčkova ul. č. 22, 335.
 Smičková Barbora, švadlena, Těšetice u Olomouce, 176.
 Smutná Kateřina, soukromnice, Střelice č. 72, 91.
 Soukalová Františka, kuchařka, Brno, Šmerlingova ul. č. 41, 80.
 Soukopová Marie, dcera rolníka, Polehradice, Mor., 491.
 Sroslík Alois, kooperator, Mariánské Hory, 430.
 Starostová Julie, švadlena, Olomouc, Dolní nám. č. 36, 162.
 Stejskalová Marie, kuchařka, Olomouc, Englova třída č. 10, 163.
 Stibor Rudolf, kooperator, Střílky, Mor., 427.
 Stork Ludvík, správce mlýna, Lanštorf pp. Podivín, 433.
 Strouhal František, výměnkař, Střebětice, pp. Všetuly, Mor., 253.
 Strupková Anna, soukromnice, Ivanovice č. 482 na Hané, 179.
 Stuchlíková Monika, výměnkařka, Suché Lazce, Slezsko, 524.

- Syka František, kaplan, Nové Strašecí, Čechy, 345.
 Syrová Josefa, služebná, Brno, Augustýnská ul. č. 6, 73.
 Syrová Marie, služebná, Brno, Lichtenauerova ul. č. 10, 74.
 Svoboda František, majitel domu, Vítkovice, Františkova ulice
 č. 147, 481.
 Svoboda Karel, kaplan, Deštná u Soběslavi, Čechy, 329.
 Svobodová Františka, ind. učitelka, Těšnovice, pp. Kroměříž, 292.
 Svozil František, kooperator, Tovačov, 429.
 Svozilová Marie, učitelka, Pitín, Mor., 523.
 Šafránek Antonín, výměnkař Šlapanice č. 36, 273.
 Šalanda František, výměnkař, Martinkov u Domamile, Mor., 472.
 Šebela Josef, kooperator, Třebářov, pp. Krasikov, Mor., 239.
 Ševčík Vincenc, farář, Blučina, pp. Židlochovice, 408.
 Šiborošová Františka, učitelka, Brno, Pekařská ul. č. 10, 36.
 Šilený Václav, kaplan, Svatý Matěj (St. Maťia), via Kastav,
 Istrije, 330.
 Šimčíková Bernardina, sestra sv. Kříže III. rádu sv. Františka,
 Choryň, Mor., 130.
 Šimoníková Sidonie, soukromnice, Valašské Meziříčí, Králova ul.
 č. 163, 120.
 Šimperská Barbora, služebná, Brno, Kozí ul. č. 8, 75.
 Šitavancová Antonie, služebná, Vídeň-II., Große Stadtgutgasse
 č. 12, 394.
 Šmardová Marie, soukromnice, Prostějov, Rostislavova ul. č. 8, 529.
 Šnabl Emanuel Fr., kostelník u dominikánů, Znojmo, 268.
 Snejd Jan, Dr., řed. bisk. stud. semináře, České Budějovice, 207.
 Snejdrová Anežka, soukromnice, Olomouc, Dolní nám. č. 4, 164.
 Šotola Jaroslav, tovární dělník Nové Město nad Metují, 362.
 Šoupalová Marie, obchodnice, Vyškov, Sušilova ul. č. 7, 196.
 Špaček Richard, Dr., v. ř. professor c. k. bohoslovecké fakulty,
 Olomouc, Fürstenbergova ul. č. 6, 103.
 Špačková Anežka, soukromnice, Příbor, Farní ul. č. 364, 284.
 Špás Josef, dělník, Staré Ždánice u Pardubic, 364.
 Špatný František, soukromník, České Budějovice, Nová ul. č. 25, 373.
 Šrámek Petr, redaktor a organizátor křesť. dělnictva, Prostějov, 483.
 Šramová Františka, služebná, Vyškov, Žerotínova ulice, 195.
 Šramová Veronika, vdova po vlakvedoucím, Louny, 390.
 Šťávová Anna, služebná, Brno, Wieserova ul. č. II a, 40.
 Štípová Josefa, učitelka, Roketnice u Starče, 499.
 Štoček Jindřich, farář, Brantice, R. Slezsko, 112.
 Šturmová Marie, obchodnice, Příbor, Tovární ul. č. 395, 283.
 Šustek Bernard, Dr., O. S. Augustini, farář, Staré Brno, 203.
 Švédová Apollonie, soukromnice, Rudslavice, pp. Záhlenice, Mor., 229
 Švejdová Anna, spolumajitelka parní píly, Hladov, pp. Stará
 Ríše, 228.
 Švorc Josef, obchodník, Česká Skalice, Tyršova tř. č. 31, 363.

Tichá Vítězslava, učitelka, Mor. Budějovice, Chelčického ulice č. 373, 54.
 Tichý Václav, farář, Václavice, pp. Benešov u Prahy, 312.
 Tkáčová Alžběta, tovární dělnice, Místek-Sviadnov, 288.
 Tkadlová Růžena, služebná, Brno, Augustýnská ul. č. 23, 76.
 Tkadlec Alfons, O. S. Augustini, podpřevor, St. Brno, 205.
 Toman Josef, praefekt chlapeckého semináře a katecheta, Brno, Veveří ul. č. 15, 19.
 Tománková Alvernia, sestra sv. Kříže III. řádu sv. Františka, Choryň, Mor., 131.
 Tomášek Alois, kaplan, Praha-II., Pštrossova ul. č. 214, 338.
 Toufarová Eleonora, soukromnice, Husovice, Tempesova ul. č. 55, 393.
 Travěnec Antonín, rolník, Malkovice u Bučovic, 468.
 Trojanová Barbora, ind. učitelka, Uherský Brod, 516.
 Tříletý František, výměnkař, Mladěnovice u Třebelovic, Mor., 474.
 Tureček Jan, kooperátor, Blansko, 20.
 Tyn Josef, sluha v klášteře dominik., Řepčín, 138.
 Uhýrek Stanislav, učitel, Němcany u Slavkova, 456.
 Ulová Tekla, soukromnice, Brno, Jakubská ul. č. 11, 31.
 Urban Antonín, kaplan, Kroměříž, Zelený trh č. 168, 217.
 Vacátko Eugen, tovární úředník, Praha-II., Jungmannovo nám. č. 5, 359.
 Vaculíková Terezie, soukromnice, Břeclava, Frant. Josefa ulice č. 34, 505.
 Valášek Jan, farář, Lukov, pp. Mor. Budějovice, 531.
 Valentová Antonie, soukromnice, Dačice, Antonínská ul. č. 26, 497.
 Valíková Aloisia, soukromnice, Valašské Meziříčí č. 330, 123.
 Valouch Jindřich, katecheta, Vsetín, 421.
 Váňa Václav, technik, Brno, Špilberská ulice č. 45, 361.
 Vašířová Arnoštka, kuchařka, Brno, Šmerlingova ul. č. 41, 77.
 Vašková Anna, rolnice, Tichá u Frenštátu č. 273, 282.
 Venhuda František, katecheta, Husovice, 401.
 Vepřková Amalie, soukromnice, Postřelmov č. 59 u Zábřeha, 299.
 Vepřková Marie, soukromnice, Postřelmov č. 59 u Zábřeha, 300.
 Veselý Pavel, rolník, Bilovice u Podivína, 463.
 Veverková Antonie, služebná, Mor. Šumperk, 93.
 Veverková Františka, kuchařka, Brno, Šmerlingova ul. č. 41, 79.
 Vévoda Jan, kaplan, Chropín, 216.
 Vimr Karel, farář, Čestín, Čechy, 348.
 Víásek František, farář, Velké Karlovice, Mor., 424.
 Vítek Josef, kaplan, Suchdol u Třeboně, 354.
 Vítek Václav, soukromník, Zádolí, pp. Řepníky u Vys. Mýta, 360.
 Vítková Marie, soukromnice, Ivanovice na Hané, 180.
 Vitulová Kristina, služebná, Brno, Jodokova ul. č. 3, 81.
 Vrzal Augustin, O. S. Benedicti, správce fary, Syrovice, pp. Rajhrad, 407.

Vyvlečka Josef, dómský vikář, Olomouc, Mariánská ulice č. 8, 206.
 Vymazalová Aloisie, služebná, Ivanovice na Hané, 181.
 Webrová Kristina, Mor. Ostrava, Cihelní ul. č. 704, 512.
 Webrová Marie, Mor. Ostrava, Cihelní ulice č. 704, 513.
 Wetchá Marie, správkyně domácnosti, Znojmo, Obere Böhmgasse č. 42, 227.
 Wiedermann Vlad., učitel, Klenovice, Mor., 377.
 Wisnar Karel, J. M. Msgr. Dr., světící biskup, Olomouc, 201.
 Zadražilová Anna, rolnice, Panská Lhota u Brtnice, 494.
 Záhorová Anežka, dcera rolníka, Rataje u Olomouce, 100.
 Záhorová Anna, selka, Rataje u Olomouce, 99.
 Zamazalová Emilie, soukromnice, Mar. Hory, Komenského třída č. 132, 441.
 Zapletal Jan, novosvěcenec, Osek n. B., Mor., 241.
 Zatloukalová Ludmila, soukromnice, Vyškov, Panská ul. č. 14, 197.
 Zavadilová Františka, švadlena, Olomouc, Eliščina tř. č. 3, 165.
 Zavadilová Marianna, majitelka usedlosti, Pavlovice u Přerova, 188.
 Závodník František, domkař, Bosonohy u Brna, 48.
 Zedníčková Filoména, pradlena, Brno, Köfflerová ul. č. 12, 83.
 Zelený Josef, kaplan, Sedlec u Kutné Hory, 351.
 Zemková Terezie, výměnkařka, Vlčnov u Uh. Brodu, 517.
 Zicha Antonín, bankovní úředník, Vídeň-VII., Kaiserstraße č. 92, 356.
 Zimáková Františka, soukromnice, Prušánky u Břeclavy, 506.
 Zimmermann Jan, restauratér, Král. Vinohrady č. 820, 357.
 Zimola Karel, kooperátor, Vážany, pp. Nový Rousínov, 449.
 Zlámal Eduard, farář, Doloplazy, pp. Velká Bystřice, Mor., 402.
 Zlámalíková Matylda, manželka rolníka, Raclavice, pp. Pavlovice u Přerova, 189.
 Žák František, rolník, Chelčice, pp. Libějice, Čechy, 378.
 Žampachová Marie, rolnice, Lidečovice u Veselí nad Mor., 528.
 Žváček Karel, rolník, Bohuslavice, pp. Dubicko, Mor., 260.

Z Kahýry.

Rejstřík.

- A**chilleion 391.
Ain Karim 325—333.
Akiba rabbi 123.
Andromeda 115.
Annášův dům 181.
Antiochus Epif. 163.
Antipaxos 386.
Ariadna 82.
Assumptionisté 251, 296—298.
- B**aksíš 105, 113.
Benediktini 193.
Bet Džala 311.
Betfage 219.
Bethanie 219, 335, 351, 358.
Betlehem 309—322.
Betlehem. Chrám sv. Kateřiny 319.
Betlehem. Chrám P. Marie 318.
Betlehem. Jeskyně narození Páně 314.
Betlehem. Jeskyně mléčná 319.
Betlehem. Pole pastýřů 319.
Bílé otcové 216, 290.
Bittir stanice 122.
Bohumír Bouillonský 170, 262, 270.
Brána bavlnářů 150.
Brána damašská 285.
Brána jaffská 126, 179, 283.
Brána štěpánská 200.
Brána zlatá 158, 159.
- Brionské ostrovy 37.
Břeclava 26.
- C**elebrování 45, 49, 297.
Caprera ostrov 68.
Cedron 199.
- D**alila 121.
Davidův hrob 184.
Der Aban stanice 122.
Dormitio 186—191.
Ducato mys 58.
Duga ostrov 49.
Dústojnici lodní. 75.
- E**cce homo 204.
Elis 65.
Eliseův pramen 338.
Epirus 386.
- F**antiškáni 114, 127, 131, 180, 186, 254.
- G**enerál Himmel 13.
Getsemanská zahrada 221.
Grado 36.
- H**adrian císař 265.
Helena sv. 257, 266, 267.
Heliodorus 163.
Hinnomské údolí 194, 195.

Hospic francouzský 280, 281, 296—298.
Hospic františkánský 293—296.
Hospic německý u sv. Pavla 285.
Hospic polský 307.
Hospic rakouský 298—307.
Hrob Rachelin 313.
Hroby královské 251, 288.
Hřbitovy 181, 196.

Chrám Božího hrobu 254—263.
Chrám Božího hrobu (dějiny 264—276.
Chrám Panny Marie v Betlémě 318.
Chrám hrobu Panny Marie 200.
Chrám navštívění Panny Marie 331.
Chrám smírné Panny Marie 281, 359.
Chrám zesnutí Panny Marie 186.
Chrám sv. Anny 289.
Chrám Ecce homo 204.
Chrám sv. Jakuba ap. 180.
Chrám sv. Jana Křt. na horách 327.
Chrám sv. Kateřiny v Betlémě 319.
Chrám sv. Magdaleny 218.
Chrám otčeňe (Pater noster) 214.
Chrám patriarchální 223.
Chrám ruský na hoře Olivetské 218.
Chrám sv. Salvatoria 186.
Chrám sv. Štěpána 286, 354.
Chrám židovský 160—167.
Chrámové náměstí 148—159.

Ithaka 56, 385.

Jaffa 101, 363.
Jaffa, františkánský chrám a klášter 106, 114.
Jaffa, Templáři 115, 116.
Jaffa, život pouliční 111—114.
Jericho 338, 340—346.
Jerusalem, dějiny, přednáška Dra Puškraba 98—99.
Jeskyně smrtelné úzkosti 212.
Jonské moře 56.
Jordán 348, 349.
Josafatské údolí 199.
Jusuf vojevůdce 84.

Kázání J. M. Dra Wisnara 128—131.
Kázání J. M. Dra Wisnara 134—138.
Kázání vdp. Dufalika 386—390.
Kázání vdp. Gogely 373—376.
Kázání vdp. Grebeníčka 355—356.
Kázání vdp. Hoška 38—42.
Kázání vdp. Chlápká 78—82.
Kázání vdp. Krestýna 49—51.
Kázání vdp. Kubíčka 106—108.
Kázání vdp. Kupky 224—229.
Kázání vdp. Láše 60—64.
Kázání vdp. Masáka 366—371.

Kázání vdp. Psoty 381—385.
Kázání vdp. Schovance 91—96.
Kázání vdp. Tomana 392—396.
Kaifášuv dům 181.
Kaktusy 121.
Kalvarie 238—245, 258—260, 264, 266, 358.
Kámen pomazání 245, 260.
Kanea město 84.
Kandia pevnost 85, 86.
Kapela Chlápkova 65, 386.
Kaple Adamova 243, 262.
Kaple bičování 230.
Kaple francák 145, 262.
Kaple sv. Heleny 257.
Kaple hrobu Paně 127, 133, 140—147, 246—253, 273.
Kaple sv. Longina 263.
Kaple sv. Magdaleny 260.
Kaple sv. Marie egypt. 262.
Kaple nalezení sv. kříže 257.
Kaple „Pán zaplakal“ 220.
Kaple „Věřím v Boha“ 216.
Kaple vzetí kříže 230.
Kaple zjevení se 254.
Kefalonie 56, 385.
Klášter benediktinský 191.
Klášter Bílých otců 289.
Klášter dervišů 186.
Klášter dominikánský 286, 357.
Klášter sv. Eliáše 310.
Klášter sv. Jiří 337.
Klášter sester sionských 206, 210, 333.
Konstantinova basilička 266, 267.
Kopar 400.
Korfu 390.
Kornat ostrov 49.
Kreta 77, 82, 83, 377, 378.
Kriminal turecký 144.
Krio mys 380.
Křížáci 269.
Křížová cesta 230.
Kuchaři 55, 64, 65, 359.
Lastovo ostrov 49, 396.
Leukas ostrov 58, 385.
Lošinj Velký ostrov 42.
Lublaň 404.
Lydda 120, 363.
Malomocný 197.
Matapan mys 72.
Methone město 68.
Messenia 68, 69.
Mešita el Aksa 154—156.
Mešita Omarova 151—154, 156.
Mešita na Olivet. hoře 217, 218.

Milosrdný Samaritán, hospoda 336, 350, 351.
Miramare 31.
Modestus 268.
Moře, přednáška prof. Sakaře 69—70.
Mořská nemoc 54, 87, 373, 378.
Mrtné moře 346—348.
Nabrezina 30.
Nádraží jerusalemské 361.
Nargile 111.
Nestor 68.
Novigrad 37.
Odysseus 58—60, 390.
Ohňostroj 99, 360, 391.
Olivetská hora 211—222, 335.
Olympia 65—68.
Omar kalif 169.
Otranto 53.
Paxos ostrov 386.
Peloponnes 70.
Perseus 114.
Pirano 35, 400.
Pohlednice 52, 53, 277.
Pohřeb mohamedánský 202.
Pole krve 197.
Poreč 37.
Pověry moham. 122.
Prodavači devotionalií 173—175, 320, 321, 330.
Programy denní ve Sv. zemi 131.
Pulje 37.
Quarantania 340.
Ramleh stanice 120, 362.
Ratisbonne 207, 333.
Refaim 124, 310.
Rovinj 37.
Rekové ve Svaté zemi 142—147, 271, 316—318.
Samson 121.
Sapfo 58.

Sapienza ostrov 68.
Saronská rovina 120.
Sedžed stanice 121.
Sfakteria ostrov 68.
Schiza ostrov 68.
Sion 126, 179—193.
Skupináři 57.
Sloup bičování 255.
Sorek údolí 121.
Stáje Šalomounovy 158.
Svatá země. Básen 17, 18.
Svatá země. Přednáška prof. Janíka 87—89.
Sušák ostrov 42.
Šušac ostrov 49, 396.
Schickovy modelly 282.
Tantur 306, 322—324.
Tayget 71.
Templáři 116, 171.
Terst 30—33, 401, 402.
Theseus 82.
Tirolie 32, 33, 76.
Titus 167—169.
Turecký pochod 117.
Umag 37, 400.
„U žíznivého poutníka“ 37.
„U posledního groše“ 379.
Večeřadlo sionské 181—184.
Věž Davidova 179, 180.
Vídeň 26, 494.
Vrch pohoršení 217.
Vrch zlé rady 195.
Vylodění v Jaffě 101—104.
Zakynthos 65, 381.
Zed nářků 203.
Zefarovič rytíř konsul 133, 302, 364.
Žalborna mys 36.
Žebráci 175, 211.

K pyramidám.

Obsah.

	Str.
I. „Sadila, sadila fialinku v roli	I
II. Když jsme se chystali na pout	3
III. O země Svatá! Báseň	17
IV. V Brně před odjezdem	19
V. Z Brna do Terstu	25
VI. V Terstu	30
VII. Ve vodách Adrie	34
VIII. Pobožnosti na lodi	43
IX. Kritický den	48
X. Ve vodách řeckých	56
XI. Mezi poutníky	73
XII. Podél Krety	77
XIII. Svátek Panny Marie na moři	90
XIV. Na půdě svaté	100
XV. Dopoledne v Jaffě	110
XVI. Z Jaffy do Jerusalema	117
XVII. První den v Jerusalemě	133
XVIII. Poměry náboženské ve chrámě Božího hrobu	140
XIX. Náměstí chrámové	148
XX. Dějiny chrámu — dějinami národa	160
XXI. Z ulic jerusalemských	172
XXII. Na Sion	179
XXIII. Pod hradbami města	194

	Str.
XXIV. Žal, jeho příčina i lék	203
XXV. Na hoře Olivetské	211
XXVI. Ve chrámě patriarchy	223
XXVII. Cestou křížovou	230
XXVIII. Kaple hrobu Páně	248
XXIX. Svatyně chrámu Božího hrobu	254
XXX. Dějiny chrámu Božího hrobu	264
XXXI. Ve volné chvíli	277
XXXII. U sv. Štěpána a u sv. Anny	285
XXXIII. Hospic františkánský, francouzský, rakouský a polský	293
XXXIV. A ty Betléme Efrato !	309
XXXV. Ain Karim	325
XXXVI. Z Jerusalema do Jericha	334
XXXVII. Když jsme se loučili	354
XXXVIII. Z Jerusalema do vlasti	362
XXXIX. Co umí moře	372
XL. Poslední dva dny na moři	381
XLI. Z Terstu na Moravu	402
Abecední seznam poutníků	409
Rejstřík	425
Obsah	429

	Str.
XXIV. Žal, jeho příčina i lék	203
XXV. Na hoře Olivetské	211
XXVI. Ve chrámě patriarchy	223
XXVII. Cestou křížovou	230
XXVIII. Kaple hrobu Páně	248
XXIX. Svatyně chrámu Božího hrobu	254
XXX. Dějiny chrámu Božího hrobu	264
XXXI. Ve volné chvíli	277
XXXII. U sv. Štěpána a u sv. Anny	285
XXXIII. Hospic františkánský, francouzský, rakouský a polský	293
XXXIV. A ty Betléme Efrato !	309
XXXV. Ain Karim	325
XXXVI. Z Jerusalema do Jericha	334
XXXVII. Když jsme se loučili	354
XXXVIII. Z Jerusalema do vlasti	362
XXXIX. Co umí moře	372
XL. Poslední dva dny na moři	381
XLI. Z Terstu na Moravu	402
Abecední seznam poutníků	409
Rejstřík	425
Obsah	429

STANOVY Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně.

§ 1. Účel Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje.

Dědictví pečeje o zvedení lidu moravského, jakého nás čas požaduje; o zvedení všestranné, avšak na základě víry katolické s vyloučením všeliké politiky.

§ 2. Prostředky k dosažení účelu tohoto.

Spisování a vydávání knih a sice netolikо výhradně náboženských, nýbrž vůbec vzdělávacích a k duchovním potřebám věku našeho prohlédajících, zvláště dějepisu, zeměpisu, poznání vlasti, přírody, řemesel a orby, atd. — I v zábavných spisech obsažená být má bud obrana, bud utvrzování některé pravdy katolické, jížto se odpor časový dotýká.

Vydávati se budou Dědictvím, pokud jmění stačí:

1. Obšírné životopisy svatých,
2. Spisy poučné,
3. Spisy zábavné,
4. Časopisy a všeliké listy běžné,
5. Předměty umělecké, ku př. obrazy, zeměvidy čili mapy atd.

Poznámka: Orgánem Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje jest »HLAS«, časopis církevní.

§ 3. Šetření zákonů tiskových.

Při vydávání časopisův, knih běžných, obrazův atd. budou se stávající zákony tiskové zevrubně zachovávati

§ 4. Zřízení Dědictví.

1. Spoluúdem Dědictví státi se může každý, kdo za sebe jedenkrát na vždy položí 20 K r. m.

2. Vklad tento může se zapraviti buď najednou, anebo ve dvou po sobě jdoucích ročních lhůtách po 10 K r. m., které až do dne 30. září každého roku vyplacený budtež. Kdo by do té doby vklad nezaplatil, přestává býti údem Dědictví.

3. Kdo však témuž ústavu 200 K věnuje, považován bude za spoluúzakladatele a obdrží 4 výtisky včetně Dědictvím vydaných zdarma.

4. Kdo jednou na vždy dá 100 K, bude téhož ústavu spoluúdem I. třídy a obdrží 3 výtisky. Kdo 40 K dá, stane se spoluúdem II. třídy a obdrží 2 výtisky. Kdo 20 K položí, bude spoluúdem III. třídy a obdrží 1 výtisk zdarma.

Spojí-li se manžel s manželkou v jeden toliko základ o 20 K, vydávati se jim budou knihy jen do úmrтí toho, který první v diplomu poznamenán jest.

Poznamenání. Bylo-li by potřebí druhého nebo třetího vydání některé již vydané knihy, spoluúdové ji dostávati nebudou, nýbrž knihy ty prodávati se budou ve prospěch pokladnice Dědictví, aby se nákladnější díla vydávati mohla.

Aby úmrтí spoluúda přišlo ústavu tomuto ve známost, žádají se vpp. duchovní pastýřové, aby úmrтí takové pokladníkovi Dědictví, třebas přímo poštou oznámiti ráčili. Podobného oznámení písemného potřebí jest, kdykoliv spoluúd některý buď k vyšší důstojnosti vynikl, nebo jinam se přestěhoval.

5. Řehole, děkanství (vikariáty), osady, knihovny, školy, rodiny, spolky, bratrstva atd. vstupují dvojnásobným vkladem za spoluúzakladatele nebo za spoluúdy věčné do Dědictví podle tříd svrchu jmenovaných.

6. Každému volno doplněním vkladu u vyšší třídu postoupiti. Zašle-li tudiž na př. spoluúd III. třídy k prvním 20 K opět 20 K, stane se spoluúdem II. třídy atd. Avšak spoluúství postoupiti jinému se nedovoluje.

7. Každý přistupující ráčíž jméno a místo přebývání svého jakož i biskupství a děkanství (vikariát) a poslední poštu zevrubně udati.

8. Každý kněz, který jest územem Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, běže na sebe povinnost, buď ve slavnost, buď některý den v oktávě sv. apoštola Cyrilla a Methoděje každoročně sloužiti mši svatou za všecky živé a mrtvé spoluúdy dotčeného Dědictví; a bude-li lido a možno-li jinou mši svatou za obrdcení ndrodů slovanských od jednoty církevní odloučených, kterouž pobožnost jistě každý spoluúd jakožto věrný katolík spolu konati neopomine.

9. Zemřelí, za které někdo vklad k Dědictví učinil, tak jako ti, kteří na smrtevné posteli nejméně 20 K za sebe do Dědictví odkázali, stávají se účastnými duchovních milostí v předešlém (8.) čísle jmenovaných.

Každý,jenž byl vklad ten učinil za mrtvého, pokud živ jest, knihy bez ohledu na velikost vkladu, ovšem nejméně 20 K, po jednom výtisku dostávati má.

10. Správu Dědictví ss. Cyrilla a Methoděje vede výbor sestávající z kněží, kteří buď v Brně, buď na blízku přebývají.

11. U jiných osob a úřadů zastupuje Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje starosta, a nemá-li prázdně od jiného zaměstnání, jeden z jednatelů.

12. Výbor scházivá se čtvrtletně a k vyzvání starosti i častěji v Brně, aby, čeho potřebí, v poradu bral, a včetnou hlasu přítomných výborníků o nálezech pro celé Dědictví platných rozhodoval. — Výbor má právo, počet svých údův odcházejících doplniti nebo i rozmnожovati, avšak ne jinak, než katolickými kněžimi, a každoročně uveřejňuje zprávu o činnosti své.

13. Každý spoluúd Dědictví má právo, písemně návrhy své činiti a přání svá projevovati dotčenému výboru, kterýžto při svých shromážděních zavázán jest, jich svědomitě v úvahu brati a dle nich, pokud potřebno, prospěšno a možno jest, se zachovati.

14. Ve sporech, z poměru spolkového snad vzniklých, děje se odvolání k starostovi, a v domněle nedostatečném vyhovění ku příslušicím c. k. úřadům.

15. Kdo témuž Dědictví občtuje práce své literární nebo umělecké, obdrží na výslovou žádost honorář podle výbornosti, obširnosti a důležitosti spisu svého, o čemž výbor úsudek pronese.

§ 5. Rozeslání knih a výtvarů uměleckých.

O rozeslání knih, spisův a jiných předmětů Dědictvím vydaných, postará se výbor. Každý přistupující k Dědictví hned ráčí oznámiti, ze které z ustanovených expedicí si knihy bráti bude.

Poznamenání I. Pravidlem v této věci zůstane, co na lístku tištěno jest: že na poukázání listku svého každý spoluúd v hlavní komisi v Benediktinském knihkupectví v Brně, v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustava Francela) v Praze a Bedřicha Grosse v Olomouci, knihy sobě vybíratí má. Kdo by však chtěl poštou knihy své dostati, ráčí se obrátiti frankovaným listem na jmenovaná knihkupectví a přiloží 6 h., kterýžto peníz přísluší knihkupeci za práci a obálku, mimo to ještě 12 h na kolkovaný list nákladní.

Poznamenání II. Všeliké dopisy v záležitostech Dědictví ss. Cyrilla a Methoděje buděž posílány pod adresou: Vd. msgr. Dr. Josef Pospíšil, infil. prelat při stolič. chrámu Páně v Brně, starosta Dědictví Cyrillo-Methodějského; zásilky peněz a objednávky knih pak buděž činěny v listech frankovaných pod adresou:

Pokladnictví Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje
v Brně, na Petrově č. 7.

§ 6. Poměr k vládnímu řízení.

1. Vládnímu řízení se ponechává, nahlédati v jednání spolku, bdíti nad zachováním nařízení v propůjčeném potvrzení daných, anebo všeobecnými předpisy ustanovených, a uzná-li toho potřebu, přidatí spolku od příslušného úřadu určeného císařského komisaře.

2. Kdyby se spolek rozejítí měl, rozhodne výbor o jmění v duchu Dědictví svatého Cyrilla a Methoděje, a podá o tom předběžnou zprávu vys. c. k. místodržitelství a svému P. T. nejdůstojnějšímu panu biskupovi.

Stanovy tyto potvrzeny jsou výnosem nejd. bisk. konsistoře v Brně ze dne 7. srpna 1879, č. 2297, a výnosem vys. c. k. místodržitelství v Brně ze dne 2. srpna 1879, č. 23.376.

Poznámka redakce. Dle § 5. stanov přijímají se rod y položením 40 K; k tomu podotknouti třeba, že rod se běže, dokud jméno se netratí. Decery provdané, není-li synův, odebíratí budou knihy, pokud žijí, dítky pak jejich, jiné jméno nesoucí, nemají už práva toho.

* * *

Údě stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak stanovami určeno jest, a jak veškeré úděstvo očekává, o slavnosti svatých apoštolů Cyrilla a Methoděje, nebo v některý den v oktávě téže slavnosti mši svatou za živé a zemřelé spoluúdy sloužili; mimo to, je-li možná a libo-li, druhou mši svatou za obrácení národů slovanských od jednoty církve odloučených. Ostatní úděové nekněží konejtež s týmž nábožným úmyslem v naznačeném čase vroucí modlitby.

Nesmí se také mlčením pominouti fundace, kterouž učinil první starosta Dědictví František Sušil u etihodných otců Minoritů v Brně, aby totiž v jejich chrámu každoročně v oktávě svatého Cyrilla a Methoděje dvě mše svaté za údy Dědictví se sloužily.

Údě, kteří o slavnosti sv. Cyrilla a Methoděje nebo v oktávě téže slavnosti svátosti hodně přijmou, některý kostel navštíví a na úmysl sv. Otce se pomodlí, udělil papež Pius IX. brevem ze dne 21. listopadu 1856 plnomocné odpustky, které se i duším v očistci přivlastnití mohou.

Prosba k velebnému duchovenstvu.

Stává se nejednou, že po úmrtí horlivého šířitele knih našeho Dědictví, jenž pro všechny jeho členy ve farnosti a v okolí obstarával vyzvedání ročního podílu v knihkupectví k tomu ustanoveném, odběrací lístky na tyto podíly přicházejí na zmar a že tím členové, kteří dle stanov povinni jsou na odběrací lístky své v dotčeném knihkupectví roční podíl vyzvednouti, ve veliké nesnáze uvedení bývají, nevědouce, co sobě počti. Obráti-li se podílnici ti na představenstvo Dědictví, na starostu a pokladníka, jsou i tito v nemenších nesnázech, zvláště ztratily-li se podílníkům ve větším počtu i diplomy, v nichž čísla podílníků a rok, v němž do Dědictví vstoupili, zaznamenány jsou. Pak nezbývá, leč praeně vyhledávati v repertoáru jména podílníků těch, vystopovati v matrice Dědictví rok a vklad jejich, a v knihkupectví, k němuž přikázání byli, vyšetřovati, kolik ročních podílů již sobě vyzvedli a kolik ještě vyzvednouti právo mají. To vše však s velikou ztrátou času a spolu s výlohami poštovními i s výlohou za nově vystavený lístek odběrací spojeno jest. A což teprve, když se ztratily nejen lístky a diplomy s čísly podílníků, nýbrž i jména jejich nejsou známa a na představenstvu Dědictví se žádá, aby najednou veliký počet všech údů Dědictví celého okolí nebo celé rozsáhlé farnosti, jichž ani jména ani čísla nebyla udána, v matrikách vyhledalo a jim nové lístky vydalo!

Abý se takovým zmatkům a obtížím předešlo, prosíme velebné duchovenstvo, kteréž vyzvedání ročních podílů pro členy Dědictví z děkanství, z farnosti nebo z okolí obstarává, aby listky odběrací na bezpečném místě, totiž v archivu farním uschovávalo a k němu i úplný seznam všech tamních členů Dědictví i s čísly diplomů přiložit a tak zachovávati ráčilo. — Zároveň se p. t. velebné duchovenstvo česko-slovanské snažně žádá, aby Dědictví Cyrillo-Methodějské opět, jak bývalo jindy, mezi lidem hojně šířiti, rovněž i samo do Dědictví hojně přistupovati ráčilo.

Dr. Josef Pospíšil,
starosta Dědictví.

K laskavému povšimnutí p. t. údům!

1. Každý úd nechť sobě lístek odběrací buď u sebe nebo na farním úřadě uschová, poněvadž toliko na poukázání jeho dila Dědictvím vydaná obdrží.

2. Kdo by list odběrací ztratil anebo komu dochází, nechť ve vyplaceném psaní (franko) od „Pokladnictví Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně“ nového listu sobě vyžádá a k témuž cíli číslo listu ztraceného údá, které v diplomu zaznamenáno nalézá, a nemá-li ani toho, aspoň nechť rádně jméno své a rok přistoupení k Dědictví oznámí; na poštovní výlohy a za zhotovení nového lístku nechť 20 h (nejlépe v poštovních známkách) přiloží.

3. Každoročně dle možnosti na podzim, když to oznámeno bude „Hlasem“, nechť každý úd list odběrací dá podepsati od svého duchovního pastýře na důkaz, že na živé jest a právo má, dila odebírat, a takto podepsaným listem nechť se vykáže v knihkupectví na listě zpředu naznačeném, kde se mu kniha vydá.

4. Od vydávání a zaobalení zásilky každoročně platí se v knihkupectví za knihu po 6 haléřích. Kdo však ve dvou letech dila svá z knihkupectví nevyzdvihne, bude se za to mít, že se práva svého vzdává a je Dědictví věnuje.

5. Radno jest, aby všichni údové farnosti neb i celého dekanátu (vikariátu) se společně o svá dila v náležitém knihkupectví přihlásili, jelikož jim takovým způsobem povozných útrat ubude; ovšem musejí všichni své odběrací lístky od duchovního pastýře podepsané nebo aspoň čísla těch listků s připojenými jmény a s potvrzením vel. duchovního pastýře na své knihkupectví zaslati, zároveň i poplatek vypadající za vydání oněch knih po 6 h za knihu (jakož nad to 12 h za poštovní lístek, děje-li se zásilka poštou) připojit a útraty zasláním způsobené sami zapráviti. Kdo by chtěl, aby mu byla jednotlivě podílná kniha poslána pod křížovou obálkou, nechť ve vyplaceném listě svému knihkupectví pošle svůj odběrací lístek a přiloží ve známkách poštovních kromě 6 h za knihu ještě 30 h na poštovné.

6. Pro uvarování všelikého zmatku jest každý úd povinen, knihu své odebírat z toho knihkupectví, kteréž mu zpředu vykázáno jest; přestěhuje-li se však blíže jiného, jemu přistupnějšího knihkupectví, nechť to „Pokladníkovi Dědictví Cyrillo-Methodějského“ oznámí, a stane se po vúli jeho.

7. Úmrtí každého úda nebo vymření rodiny za úda zapsané račež dpp. duchovní správce nebo p. t. příbuzní ze mřeleho pokladníkovi laskavě oznámiti.

Seznam spisů,

které Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně za 56 roků své činnosti vydalo :

R. 1851.	— Moravan, kalendář na r. 1852. (pořadatel v r. 1852 až 1859 B. M. Kulda)	ve 5.000 výt.
R. 1852.	— Moravan, kalendář na r. 1853 . . .	" 2.000 "
	Obraz sv. Ludmily od Jos. Hellicha	" 2.000 "
R. 1853.	— Moravan, kalendář na r. 1854 . . .	" 2.000 "
	Podíl č. 1. Procházka Tom., Puto-vání Krista Pána po sv. zemi . . .	" 2.000 "
	Mapa Palestiny od Jana B. Fábor-ského	" 2.000 "
R. 1854.	— Moravan, kalendář na r. 1855, . . .	" 4.000 "
	Podíl č. 2. Fr. X. Škorpík, Missie tichomořské,	" 3.000 "
	Mapa Černé Hory od Jana B. Fábor-ského	" 3.000 "
R. 1855.	— Moravan, kalendář na r. 1856, . . .	" 4.500 "
	Podíl č. 3. Procházka J., Monta-lembertův Život sv. Alžběty, . . .	" 3.500 "
	Manes Josef, Diplom pro údy D. sv. C. a M. (umělecká mědirytina) dává se každému novému údu.	
R. 1856.	— Podíl č. 4. Sušil Fr., Josefa Flavia O válce židovské	" 4.000 "
	Moravan, kalendář na r. 1857, . . .	" 8.000 "
	Mapa Palestiny 2. vyd.	" 2.000 "
	Procházka Jak., Život sv. Alžběty 2. vyd.	" 2.000 "
R. 1857.	— Moravan, kalendář na r. 1858, . . .	" 10.000 "
	Podíl č. 5. Štule V., Život sv. Cyrilla a Methoděje	" 8.000 "
	Obraz sv. Cyrilla a Methoděje od Jos. Hellicha	" 8.000 "
	Podíl č. 6. Novotný V., Fabiola od Wisemana	" 8.000 "
	Mapa Italie stř. od Jana B. Fábor-ského	" 8.000 "
	Obrázek sv. Cyrilla a Methoděje (8°) od Jos. Hellicha	" 24.000 "
R. 1858.	— Moravan, kalendář na r. 1859, . . .	" 10.000 "
	Podíl č. 7. Valouch Fr., Život sv. Jana Kapistrana	" 10.000 "
	Podíl č. 8. Dudík Ant., Pravé dějiny sv. mučeniků vých.	" 10.000 "

R. 1859.	— Moravan, kalendář na r. 1860, (poř. B. M. Kulda a Ig. Wurm)	ve 12.000 výt.
	Podíl č. 9. Dr. Bílý Jan, Dějepis sv. katol. církve	" 12.000 "
	Obraz sv. Vojtěcha od Jos. Hellicha, v r. 1861—1866 lg. Wurm)	" 12.000 "
R. 1860.	— Moravan, kalendář na r. 1861, (poř. v r. 1861—1866 lg. Wurm)	" 15.000 "
	Podíl č. 10. Procházka Jak., Život sv. Františka Borg.	" 13.000 "
R. 1861.	— Moravan, kalendář na r. 1862, . . .	" 15.000 "
	Podíl č. 11. Procházka Mat., Život Bl. Jana Sarkandra	" 15.000 "
R. 1862.	— Moravan, kalendář na r. 1863, . . .	" 14.000 "
	Podíl č. 12. Procházka Jak., Život sv. Angely z Mer.	" 13.000 "
R. 1863.	— Moravan, kalendář na r. 1864, . . .	" 14.000 "
	Podíl čís. 13. Dr. Hošek Fr. X., Život a spisy sv. Augustina . . .	" 13.000 "
R. 1864.	— Moravan, kalendář na r. 1865, . . .	" 13.000 "
	Podíl č. 14. Ronovský Fr., Hos-podářská kniha	" 13.000 "
R. 1865.	— Moravan, kalendář na r. 1866, . . .	" 15.000 "
	Podíl č. 15. Dr. Chmelíček Jos., Cesta do sv. země I	" 13.000 "
R. 1866.	— Moravan, kalendář na r. 1867, (poř. Ig. Wurm a Jan Kř. Vojtěch) . . .	" 12.000 "
R. 1867.	— Moravan, kalendář na r. 1868, (poř. v r. 1868—1873 Jan Kř. Vojtěch)	" 14.000 "
	Podíl č. 16. Dr. Chmelíček Josef, Cesta do sv. země II	" 13.000 "
R. 1868.	— Moravan, kalendář na r. 1869, . . .	" 12.000 "
R. 1869.	— Moravan, kalendář na r. 1870, . . .	" 14.000 "
	Podíl č. 17. Dr. Chmelíček Josef, Cesta do Francouz a Španěl I . . .	" 13.000 "
R. 1870.	— Moravan, kalendář na r. 1871, . . .	" 13.000 "
R. 1871.	— Moravan, kalendář na r. 1872, . . .	" 15.000 "
R. 1872.	— Podíl č. 18. Dr. Chmelíček Josef, Cesta do Francouz a Španěl II . . . (Moravan, kalendář na r. 1873, vydán byl již nákladem Bedřicha hraběte Sylva Tarouccy.)	" 13.000 "
R. 1873.	— Podíl č. 19. Dr. Chmelíček Josef, Cesta do Francouz a Španěl III. a Soukop Jan, Výlet do Solno-hradu	" 13.000 "
R. 1874.	— Podíl č. 20. Poimon Fr., Žena křest-dle Marchala	" 12.000 "

R. 1875. — Podíl č. 21. Procházka Mat., Křest. muž od Marchala	ve 12 000 výt.
R. 1876. — Podíl č. 22. Kosmák V., Kukátko I.	" 13.000 "
R. 1877. — Podíl č. 23. Dumeck J., Hospodářská čítanka	" 11 800 "
R. 1878. — Podíl č. 24. Kosmák V., Kukátko II.	" 11.500 "
R. 1879. — Podíl č. 25. Procházka Jak., Život sv. Františka Sal. I.	" 10.000 "
R. 1880. — Podíl č. 26. Procházka Jak., Život sv. Františka Sal. II.	" 10.000 "
R. 1881. — Podíl č. 27. Hakl Boh., Cesta do Říma	" 9.500 "
R. 1882. — Podíl č. 28. Dobrý J., Haringera Život cth. Klem. M. Hofbauera	" 9.500 "
R. 1883. — Podíl č. 29. Kosmák V., Kukátko III.	" 9.500 "
R. 1884. — Podíl č. 30. Procházka Mat., Sborník sv.-Methodéjský	" 9.550 "
R. 1885. — Podíl č. 31. Rejzek A., Sv. Josafat	" 9.050 "
R. 1886. — Podíl č. 32. Dr. Procházka Mat., Missie jesuitské	" 9.050 "
R. 1887. — Podíl č. 33. Eichler K., Poutní kniha I. díl, Poutní místa 1. část . .	" 9.050 "
R. 1888. — Podíl č. 34. Eichler K., Poutní kniha I. díl, Poutní místa 2. část . .	" 9.050 "
R. 1889. — Podíl č. 35. Rejzek A., Bl. Edmund Kampian	" 9.050 "
R. 1890. — Podíl č. 36. Kosmák V., Kukátko IV.	" 9.100 "
R. 1891. — Podíl č. 37. Jos Koudelka, Život sv. Aloisia	" 9.100 "
R. 1892. — Podíl č. 38. Kosmák V., Kukátko V.	" 9.100 "
R. 1893. — Podíl č. 39. Korec, Poutní kniha II. díl, Modlitby a písň	" 15.000 "
R. 1894. — Podíl č. 40. Rejzek A., Bl. Anežka Česká	" 9.500 "
R. 1895. — Podíl č. 41. Weinberger M., Obrazy z katolických missí	" 9.500 "
R. 1896. — Podíl č. 42. Čtvero vzorů kř. života. Napsali Fr. Tater, A. Hrudička, F. Janovský	" 9.500 "
R. 1897. — Podíl č. 43. Tři povídky. Napsal František Valoušek	" 9.500 "
R. 1898. — Podíl č. 44. Učení katol. náboženství — Podíl č. 45. Tenora Jan, Život sluh B. P. Martina Středy	" 8.000 "
R. 1899. — Podíl č. 46. Kolísek Leop., Lurdy	" 9.500 "
R. 1900. — Podíl č. 47. Bartoš Fr., Domácí čítanka	" 10.000 "
R. 1901. — Podíl č. 48. Zpět k římu. Napsali Fr. Janovský, J. Weiss a P. Pavelka	" 9.500 "

R. 1902. — Podíl č. 49. Hrudička A., Františka Slavatová, Vrba R., O úpadku stavu rolnického, Perúka Fr., Katechismus střednosti a zdrženlivosti ve 9.500 výt.
Z toho zvláštní otisky:
A. Hrudička, Františka Slavatová 1.500 "
R. Vrba, O úpadku stavu rolnického 1.500 "
Fr. Perúka, Katechismus střednosti 1.500 "
R. 1903. — Podíl č. 50. Hlavinka Alois, Dějiny světa v obrazech. Díl I. 10.000 "
R. 1904. — Podíl č. 51. Konečný Filip Jan, Jen katolické náboženství má budoucnost. Šťastný Vlad., Památky Fr. Sušila 9.000 "
Z toho zvláštní otisky:
Konečný Filip Jan, Jen katolické ná- boženství má budoucnost 1.000 "
Šťastný Vlad., Památky Fr. Sušila 1.000 "
R. 1905. — Podíl č. 52. Rondina-Jirák, Anežka a Zuzanna, Weinberger M., Z katol. missí 10.000 "
R. 1906. — Podíl č. 53. Hlavinka Alois, Dějiny světa v obrazech. Díl II. 10.000 "
— Podíl č. 54. Hamerle-Schroller, Chcete popravu neb opravu manželství? 18.000 "
— Podíl č. 55. Zíka Jan, Volná škola 18.000 "
R. 1907. — Podíl č. 56. Roscelly-Florian, Křištof Kolumbus 10.000 "
— Podíl č. 57. Vrba, Rozmach kapitalismu 15.000 "
R. 1908. — Podíl č. 58. P. Cyril Jež, S. J. Božské Srdce Ježíšovo, pramen bla- ženosti 12.000 "
— Podíl č. 59. Dr. Jos. Samsour, Pa- pežové v dějinách 10.000 "
Podíl č. 60. František Jirák, Přiro- dopisná čítanka I. 10.000 "
R. 1909. — Podíl č. 61. Hlavinka Alois, Dějiny světa v obrazech. Díl III. sv. I. . . . 10.000 "
R. 1910. — Podíl č. 62 Rypáček Frant., Msgr. Vlad. Šťastný. — Oliva Václ., Tova- ryštvlo Ježíšovo 10.000 "
R. 1911. — Podíl č. 63. Procházka Emil, Do Sv. země. Zpráva o II. lidové pouti r. 1910 8.000 "

Výprodej knih

**z Dědictví sv. Cyrilla a Methoda v Brně
za cenu velmi sníženou.**

Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje má, jak z níže položeného seznamu spatřiti lze, hojnou knih na skladě, kteréž za velmi levnou, v též seznamu naznačenou cenu prodává. I vybízí všechny ušlechtilé podporovatele dobrého čtení, aby si neobtěžovali tu neb onu knihu neb i více knih z našeho Dědictví buď pro sebe nebo pro místní knihovnu objednat. Poslouží tím předně sobě samým, neboť obdrží knihy obsahu dobrého, velmi poučného a namnoze i mile zábavného, na nichž spolu nelpí nic z onoho kalu jedovaté nevěry a nemravnosti, jímž za našich dnů mnohé knihy potřísněny jsou; poslouží tím však také našemu Dědictví a umožní, aby se budoucně údům větší podily dávat mohly. — Kdo si řečené knihy opatří hodlá, ať se obrátí ústně nebo písemně na pokladníka téhož Dědictví, vdp. **Antonína Adamec**, kanovníka na Petrově č. 7. v Brně. — Kdo již napřed peníze posílá, přidejž, objednává-li se více knih, ku ceně knih také 12 h na kolkovaný nákladní list, objednává-li se jen jedna kniha, 20 h na vyplacenou zásilkou pod křížovou obálkou. — Zároveň vybízí čtené příznivce dobrého tisku, aby hojně za údy přistupovali. Vklad III. tř. pro osobu dožívotního obnáší 20 K, pro rod, pro knihovny a podobné věčné údy na vždy 40 K, a mohou vklady i v ročních lhůtách po 10 K aneb i v menších jakýchkoli lhůtách dle možnosti se spláceti. Každý nově přistoupilý úd obdrží ihned kromě posledního podílu ještě 3 knihy nádavkem v odměnu, a členové kněží slouží každoročně za všechny živé i zemřelé spoluúdy mše sv. — Ptpp. údové, kteří na splátky do D. C. M. vstoupili, žádají se, aby další splátky a doplatky posílali.

Seznam knih, které Děd. sv. Cyr. a Meth. za snížené ceny prodává:

Jméno díla	Počet exempl. na skladě	Pův. cena		Sniž. cena	
		K	h	K	h
Dr. Bílý J., Dějepis církve katolické . .	8	4	—	2	—
Procházka M., Život bl. Jana Sarkandra	60	4	—	2	—
Dr. Chmelíček J., Cesta do sv. země, II. díl	30	3	—	1	—
Dr. Chmelíček J., Cesta do Francie a Španěl, I. díl	63	2	—	1	—
” ” ” ” ” III. ”	650	1	50	—	60
Dumek J., Hospodářská čítanka	250	1	—	—	40
Procházka M. Missie jesuitké	60	1	60	1	—
Dr. Eichler K. Poutní kniha, I. díl Poutní místa 2. část	30	1	80	1	40
Rejzek A., Bl. Edmund Kampian	60	2	40	2	—
Korec, Poutní kniha II. d. Modlitby a písň.	80	2	40	2	—
Rejzek A., Bl. Anežka Česká	3100	3	—	2	—
Weinberger M., Obrazy z katol. missií . .	460	2	40	2	—
Tater, Hrudíčka, Janovský, Čírto vlastní h. života	700	2	40	2	—
Valoušek F., Tři povídky	935	2	40	2	—
Tenora Jan, Život P. Martina Středy T. J.	1230	2	40	2	—
Kolsek Leopold, Lurdy a pouf do Lurd . .	1290	3	—	2	—
Bartoš Frant, Loniácká čítanka	825	2	40	2	—
Janovský, Weiss, Pavelka, Zpět k Rímu .	725	2	40	1	50
Hrudíčka A., Františka Slavatová, Vrba R., O úpadku stavu rolnického, Ferútka	105	2	—	1	50
Fr., Katechismus střednosti	2100	2	60	2	60
Z toho zvláštní otisky:					
Hrudíčka, Františka Slavatová	500	1	40	1	—
Vrba, O úpadku stavu rolnického	540	—	80	—	40
Perútka, Katechismus o střednosti	25	—	40	—	20
Hlavinka Al., Dějiny světa, I. díl	2750	3	—	2	—
Konečný F. J., Jen katol. náboženství má budoucnost, Štastný Vl., Fr. Sušíl	3050	2	40	2	—
Z toho zvláštní otisky:					
Konečný, K., náboženství má budoucnost . .	420	2	—	1	70
Štastný Vl., Památky Františka Sušíla	480	—	40	—	30
Rondina-Jírdk, Anežka a Zuzanna, Wein- berger, Z katolických missií	3390	2	40	2	—
Hlavinka Al., Dějiny světa, II. díl	3490	3	—	2	—
Hamerle-Schröller, Oprava manželství .	3420	—	—	—	10
Zík Jan, Volná škola	7890	—	—	15	—
Roselly-Florian, Kristof Kolumbus	3520	3	—	2	—
Vrba, Rozmach kapitalismu	7910	—	50	—	40
Jež Cyr, Bož. Srdce Ježíše, pramen blaž.	5600	—	30	—	20
Samsour Dr. J., Papežové v dějinách . .	3900	1	50	1	—
Jírák Fr., Přírodopisná čítanka I.	3890	1	50	1	—
Hlavinka Al., Dějiny světa, III. díl, 1. sv.	4480	3	—	2	—
Rypáček F., Ms. VI. Štastný, Oliva Vdel.	5069	3	—	2	—
Tovaryštvo Ježíšovo	8000	3	—	—	
Procházka E., Do Sv. zemí. Pouf r. 1910					
Mimo to je na skladě:					
Moravský kalendář 1861, 1867, 1869, 1871, 1872 po			—	79	30
Obraz svatého Vojtěcha			—	68	40
Mapa Černéory			—	20	6
Mapa Střední Itálie			—	40	10

Příjem a výdaj Dědictví sv. Cyr. a Meth.

od 1. ledna do 31. prosince 1910.

Číslo	Příjem a výdaj	Na úpisech	Na hotovosti		
			K	K h	
	Zbytek od roku 1909.:				
	A) Ve veřejných fondech	172700			
	B) Na hotovosti	—	4	20	
	Nový příjem:				
I.	Úroky	—	7036	47	
II.	Za prodané státní dluhopisy	—	7523	40	
III.	Vklady, splátky, odkazy a dary	—	990	10	
IV.	Za prodané knihy	—	472	45	
V.	Rozličné příjmy	—	124	05	
	Souhrn příjmů	172700	16150	67	
	Výdaj:				
I.	Za tisk a papír	—	11027	01	
II.	Honorár	—	1041	—	
III.	Za vazbu	—	3048	—	
IV.	Daně (aequivalent poplatkový s příspěvkem školním)	—	381	36	
V.	Prodejem státních dluhopisů ubylo	8000	—	—	
VI.	Povozné a poštovné	—	220	82	
VII.	Různá vydání	—	570	50	
	Souhrn výdajů	8000	16288	69	
	Bilance:				
	Když se příjmy	172700	16150	67	
	přirovnají k výdajům	8000	16288	69	
	zbývá koncem roku 1910:				
	A) na úpisech	164700	—	—	
	B) na hotovosti nedoplatek	—	138	02	

Dr. Josef Pospíšil,
t. č. starosta.

Dr. Jak. Hodr,
t. č. zkoumatel účtů.

Antonín Adamec,
t. č. pokladník.

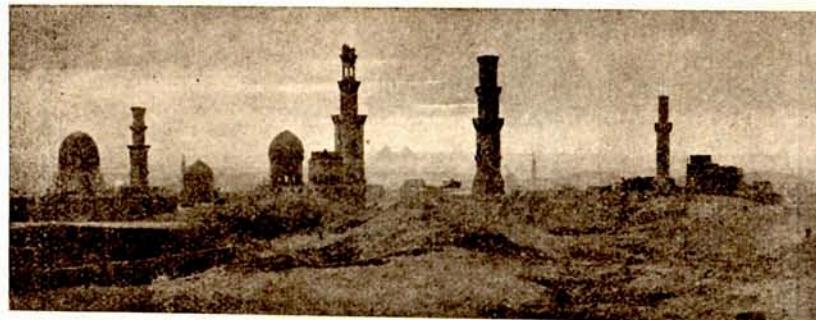
Řídící výbor „Dědictví sv. Cyrilla a Methoda“.

Msgr. Dr. Josef Pospíšil, inful. prelát II. a arcijáhen stol. chrámu P. v Brně, domácí prelát Jeho Svatosti, komtur c. r. řádu Františka Josefa, biskupský rada a konsistorní assessor, em. professor theologie, direktor a em. regens bisk. alumnátu v Brně, starosta. — Msgr. Dr. Robert Neuschl, čestný kanovník, pap. komoří, bisk. rada a konsist. assessor, prof. bohosloví v Brně, jednatel. — Msgr. Antonín Adamec, sídelní kanovník královské kapitoly, pap. komoří, bisk. rada a konsist. assessor, em. regens bisk. bohoslov. alumnátu v Brně, pokladník. — Dr. František Bulla, bisk. rada a konsist. assessor, prof. bohosloví v Brně. — Dr. Alois Dvořák, bisk. rada a konsist. assessor, docent dogmatiky a regens bisk. bohoslov. alumnátu v Brně. — Dr. Josef Dvořák, bisk. rada, konsist. assessor a professor bohosloví v Brně. — Dr. Karel Eichler, konsist. rada, katecheta v Brně. — Ferdinand Harna, limba orn. farář ve Chvalkovicích u Olomouce. — Alois Hlavinka, konsist. rada, farář v Litenčicích. — Msgr. Dr. Jak. Hodr, domácí prelát Jeho Svatosti, sídelní kanovník královské kapitoly, pap. komoří, biskupský rada a konsistorní assessor, em. professor bohosloví v Brně, revisor účtů Dědictví sv. Cyrila a Methoda. — Dr. František Hošek, konsistorní rada, emer. professor bohosloví v Meranu. — Msgr. Alois Hrušička, pap. komoří, bisk. a kons. rada, arcikněz, č. děkan a farář v Telči. — František Janovský, kons. rada, rytíř c. r. řádu Františka Josefa, c. k. professor náboženství na ústavu pro vzděláni učitelek v Brně. — František Korec, konsist. rada, děkan a farář v Urbanově. — Msgr. Dr. Jos. Kupka, papežský komoří, biskupský rada a konsist. assessor, rytíř c. r. řádu Františka Josefa, prof. bohosloví v Brně. — Jan Novotný, kons. rada, děkan a farář v Radostíně. — Msgr. Fabian Roháček, pap. komoří, sídelní kanovník královské kapitoly, bisk. rada a konsist. assessor, em. spiritual bisk. alumnátu v Brně. — Dr. Josef Samour, bisk. rada a konsist. assessor, prof. bohosloví v Brně. — Dr. Jan Sedláček, konsist. rada, prof. bohosloví v Brně. — Josef Svoboda, č. kanovník, bisk. rada a konsist. assessor, arcikněz, děkan a farář v Lulči. — Tomáš Šilingr, O. S. A., konsist. rada, redaktor »Hlasu« a poslanec říšský a zemský v Brně. — Jan Tenora, konsist. rada, farář v Chvalkovicích. — Maximilian Weinberger, konsistorní rada, správce fary a I. vikář při biskupském chrámu Páně v Brně. — Dr. Pavel Vychodil, O. S. B., konsist. rada, feditel tiskárny v Brně. — Ignát Wurm, vikář stol. chrámu Páně, kn. arcib. rada a konsist. assessor v Olomouci, rada nejdp. biskupa Šákovského, konsist. rada Bosenský, Srjemský a Lvovský.

Statistický výkaz údů Dědictví sv. Cyrilla a Methoda podle roku, kdy vstoupili.

Roku	při- stoupilo údů	z nichž jest zaklada- telů	I. třídy	II. třídy	III. třídy	Rodů a údů věčných	Kněží
1850	59	5	6	5	43.	4	45
1851	350	10	5	17	318	61	168
1852	535	8	5	5	517	161	147
1853	745	—	—	4	741	221	71
1854	799	—	—	1	798	144	67
1855	1247	1	—	6	1240	268	137
1856	1228	1	—	2	1225	287	122
1857	1697	—	—	3	1694	276	259
1858	1291	—	—	2	1289	202	95
1859	1475	1	—	2	1472	352	107
1860	1041	1	—	—	1040	184	50
1861	831	—	—	1	830	186	70
1862	695	—	—	1	694	122	22
1863	593	—	—	—	593	77	25
1864	205	—	—	—	205	55	5
1865	126	—	—	—	126	14	2
1866	130	—	—	2	128	34	2
1867	151	—	—	—	151	50	10
1868	170	—	—	2	168	48	28
1869	106	—	—	—	106	36	10
1870	78	—	—	1	77	5	6
1871	40	—	—	—	40	—	2
1872	48	1	—	—	47	1	5
1873	50	1	—	—	49	2	9
1874	68	1	—	1	66	1	12
1875	49	1	—	9	39	—	11
1876	45	—	1	6	38	—	14
1877	47	1	—	9	37	2	10
1878	21	1	—	10	10	—	5
1879	64	1	—	13	50	8	12
1880	51	4	—	—	47	12	11
1881	56	1	—	—	55	3	14
1882	59	—	—	—	59	8	22
1883	54	—	—	—	54	7	14
1884	57	—	—	—	57	10	22
1885	162	1	—	—	161	32	36
1886	47	—	—	1	46	13	6
1887	38	—	—	—	38	8	4
1888	61	—	—	—	61	11	25
1889	66	—	—	—	66	13	27
Sneženo	14635	40	17	103	14475	2918	1709

Roku	při- stoupilo údů	z nichž jest zaklada- telů	I. třídy	II. třídy	III. třídy	Rodů a údů věčných	Kněží
Přeneseno	14635	40	—	17	103	14475	2918
1890	105	—	—	—	1	104	15
1891	140	—	—	—	—	140	13
1892	183	—	—	—	—	182	16
1893	154	1	—	—	—	154	16
1894	151	—	—	—	—	151	14
1895	118	1	—	—	—	117	14
1896	149	—	—	—	—	149	14
1897	73	—	—	—	—	73	10
1898	172	—	—	—	—	172	7
1899	181	1	—	—	—	180	15
1900	86	—	—	—	—	86	19
1901	70	—	—	—	—	70	7
1902	81	—	—	—	—	81	12
1903	62	—	—	—	—	62	16
1904	84	—	—	—	—	84	11
1905	51	—	—	—	—	51	3
1906	109	—	—	—	—	109	6
1907	74	1	—	—	—	74	12
1908	71	—	—	—	—	71	9
1909	41	—	—	—	—	41	10
1910	83	—	—	—	—	83	3
Souhrn	16832	44	17	104	16665	3150	2805

Seznam zemřelých údů
Dědictví ss. Cyrilla a Methoděje.*)

Z diecése Brněnské:

Adámek Josef z Lysic, zakladatel rodu.
 Ambrožova Marie ve Vídni.
 Doležal Karel ve Střížově.
 Drabálkova Kateřina v Šitbořicích.
 Dp. Embert František, farář v Lukově.
 Frejlichová Františka v Měříně.
 Hájková Marie z Jersína.
 Hanák Tomáš a Anastasie z Mouchnic.
 Hladávka Jiří ze Šitbořic.
 Jelínek Jakub a Josef v Miroslavě, zakladatelé rodu.
 Klíma Antonín z Blízkova.
 Kožený Karel a Anna v Měříně, zakladatelé rodu.
 Kučera František a Josefa v Tečicích.
 Kuchařík Josef v Nových Hvězdlicích, zakladatel rodu.
 Cth. s. Marková M. Kupertina, III. ř. sv. Františka v Brně.
 Matoušek František v Horních Dvorcích.
 Michalková Františka v Křižanovicích.
 Musil Jakub v Rájci, zakladatel rodu.
 Musilová Terezie v Rájci.
 Nedvědová Františka v Jamách.
 Nevídal Jan v Šitbořicích.
 Pečenka František v Uherčích.
 Pepep Ambrož a Terezie v Miroslavě.
 Sedlák Jan v Milikově.

*) Uctivě žádáme všech p. t. příznivečnů našeho Dědictví, aby úmrtí spoluúdů správě Dědictví rychle oznamovali, jelikož se to u mnohých teprve po letech stávalo.

Stranský Jan a Kateřina ve Studené.
 Stupňák Jakub a Marie z Mouchnic.
 Škorplík Jan z Mouchnic.
 Urbánková Marie v Šitbořicích.
 Dp. Vaněk Jan, farář v Měříně.
 Viktorin Ondřej v Šitbořicích.
 Vinkler Karel ve Studené.
 Dp. Vogt Antonín, farář v Šitbořicích.
 Zahajka Karel v Hodoníně u Olešnice.

Z arcidiecése Olomoucké :

Dp. Chudoba František, farář n. o. ve Zdounkách.
 Kaláb Josef z Herotic.
 Kunčík Valentin z Nov. Ptení.
 Lázeň Josef v Kyjově, zakladatel rodu.
 Rajsigl František a Marianna v Ježově, zakladatelé rodu.

Z diecéší českých :

Dp. Karásek Šebastian, farář ve v. ze Studence.

Tito v Pánu zesnulí údové poručení budtež nábožným modlitbám údů živých.

M o d l e m e s e . Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli, dušim služebníkův a služebnici svých odpusťení všech hřichů rač dátí, aby prominutí, kterého vždycky žádali, pobožnými prosbami dojítí mohli. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Odpocinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné at jím svítí ! At odpočívají v pokoji. Amen.

Oznámení.

Dědictví sv. Cyrilla a Methoda vydalo a hojněmu šíření doporučuje:

— POUTNÍ KNIHU, MODLITBY A PÍSNĚ. —

Sestavili Fr. Korec, farář v Řeznovicích, a Dr. Tomáš Korec, katecheta na c. k. II. českém gymnasiu v Brně.

Prodává se u pokladníka dp. Ant. Adamec, regenta bohosl. ústavu v Brně, ve snižené ceně za 1 zl. č. 2 K.

Poutní knize dostalo se církevního schválení a doporučení od nejdůst. biskupské konsistoře v Brně: Přihlížejte k žádosti ze dne 26. listopadu 1893 schvaluje biskupská konsistoř přeloženou sobě »Poutní knihu« a přeje, aby dílo toto dlouhé a úsilovné práce hojněho užitku mezi věřícím lidem přineslo. Spolu pak dosvědčuje, že odpustkové modlitby, v knize této uvedené, jsouce včernými překlady modliteb v »Raccolta di orazioni e pie opere« obsažených, spolehlivými a správnými jsou a že odpustky za modlitby tyto — jak na str. 27. udáno jest — i duším v očistci způsobem přimluvy přivlastnit lze. Dáno v biskupské konsistoři v Brně dne 30. listop. 1893, č. 5346.

Dr. Fr. Zeibert, kapit. děkan.

Homolka, sekretář.

Od nejdůst. arcibiskupské konsistoře v Olomouci:

Librum ab Haereditate SS. Cyrilli et Methodii pro anno 1893 editum »Poutní kniha« attentioni Ven. Cleri recommendamus. (Currenda Consistorialis IV, a. 1894, n. 5577.)

Zvláště pak schválila a vše doporučila »Poutní knihu« nejdůst. biskupská konsistoř v Hradci Králové: Vyřizujice žádost ze dne 31. března 1894, klademe sobě za čest sděliti, že v nejbližším čísle zdejšího Ordinariátu listu bude uveřejněno:

Poutní kniha. Modlitby a písně. Sestavil František Korec, farář v Řeznovicích, a Dr. Tomáš Korec, katecheta na c. k. českém gymn. v Brně. Tiskem benediktinů rajhradských v Brně.

Po předmluvě a úvodu, ve kterém jest velmi dobré poučení o pouti a odpustech, následuje na 837 stranách veliký výběr krásných, v duchu církevním sepsaných modliteb, rozjímání, promluv a notami opatřených písni. Účelem knihy jest odstraniti rozjímání, promluvy a písni nevhodné a nevkusné, které uvádějí samu poutní pobožnost v lehkost a nevážnost, a podati vůdcům poutníkův a jednotlivým poutníkům pobožnosti dobré. Kniha tato vyhovuje tomuto účelu dokonale. Vše jí doporučujeme a žádáme, aby duchovní správy na ni důklivě upozornili a obzvláště vůdce poutníkův, aby si ji opatřili a jí jako nejlepší příručky užívaly. Úprava jest velmi slušná, cena mírná.

Biskupská konsistoř v Hradci Králové, dne 12. dubna 1894.

Ed. Prašinger, gen. vikář.

Fr. Hampl, rada.

Z časopisů velmi příznivě posoudili a důklivě doporučili »Poutní knihu« »Obzor«, »Hlas« a »Hlídka« v Brně, »Vlastec« a »Čech« v Praze.

Roč. 64. „HLAS“ 1912.

časopis věnovaný zájmům našeho lidu vůbec a jednotlivých stavů zvláště, psán jest slohem hřízným, srozumitelným a jasným.

»HLAS« přináší články úvodní o všech událostech sběhnuvších se na poli politickém, národním, církevním, národo-hospodářském a společenském, dále přehledy politické, různé zprávy, dopisy, články hospodářské, literární, bursu, trhy, loterie atd. — Části zábavné věnuje se obzvláště péče. Jmenovitě piší pod čáru oblíbení u našeho lidu prosulí spisovatelé. — Pro velikou svou rozšířenosť hodí se »HLAS« pp. obchodníkům, živnostníkům k ohlášení inserátů nejrozmanitějšího druhu. — Ceny levné.

»HLAS« vychází jako denník a týdeník.

Denník stojí poštou měsíčně 2 K 50 h, ročně 30 K, týdeník čtvrtletně 2 K, ročně 8 K.

Administrace „HLASU“ v Brně, Starobrněnská ul. č. 19-21.

BUDOUCNOST.

Roč. 28. 1912.

Orgán českoslov. strany křesť.-sociální na Moravě a ve Slezsku.

(Dříve »Obrana práce a Dělnictva«) Vychází každý pátek.

Předplatné celoročně s poštovní zásilkou 4 K.

Redakce i admin. v Brně, Biskupská ul. č. 1.

ROČ. 15. SELSKÉ HLASY. 1912.

Katolické rolnické noviny věnované potřebám a zájmům našeho rolnictva a středních stavů.

Orgán katol. spolku čes. rolnictva na Moravě, ve Slezsku a Dol. Rakousích.

S přílohami: Selkou, Naši Omladinou a Selskými Besedami.

Vychází ve středu.

Redakce a výpravna je v Brně, Biskupská ulice č. 1.

Roční předplatné 8 K.

Selské Hlasy jako Selský Obzor

vycházejí každé druhé pondělí. Předplatné s přílohami ročně 4 K.

Roč. 7. NÁŠ VĚK. 1912.

Vychází každý pátek. Číslo za 2 h.

Redakce a administrace v Brně, Starobrněnská ulice č. 19—21.

MORAVAN.

Kalendář na rok 1912. Roč. 61. Uspořádal P. Gunther Schössler,
O. S. B. Cena 90 h.

Benediktinská knihtiskárna má hojný sklad knih, obstarává tiskopisy různého
druhu správné a levné, a také má své vlastní knihařství a hojný výběr
menších i větších obrázků. — Seznam knih lze dostat zdarma a franko.

Ročník XVI.

1912.

Knihovna našeho lidu.

Ročně nejméně 60 archů, krásného, zábavného a po-
učného čtení, předplatné jen 4 K ročně.

Ročník XXXII.

1912.

Knihovna duchovní.

Sbírka spisů vedoucích a povzbuzujících ku zdravé
zbožnosti, vychází v ročnících v předpacení za 4 K ročně.

Roč. 21. NÁŠ DOMOV 1912.

Oblíbený měsíčník zábavně-poučný vychází od 1. ledna
1908 tiskem a nákladem benediktinské knihtiskárny
v Brně za spoluuvydavatelství olomoucké jednoty »Našeho
Domova«. Redakce zůstává i dále beze změny v Olomouci. —
Předplatné ročně 4 K.

Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských
v Brně

vydává tyto časopisy:

HLÍDKA.

Měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii.
Redaktor Dr. Pavel Vychodil. — Sešity po 5 arších velké 8°.
Předplatné ročně 10 K.

Škola Božského Srdce Páně.

Měsíčník pro katol. lid, zvláště však pro bratrstva.
Celoročně i s poštovní zásilkou 3 K 20 h. — Přílohy ku
„Škole B. S. P.“ bývají ve zvláštním předpacení tyto:

Anděl Strážný. Časopis pro křesťanskou mládež,
hojně obrázky vykrášlený, vy-
chází mimo prázdniny měsíčně o 2 arších v barevné obálce
a stojí v předpacení 1 K 60 h ročně.

Květy Mariánské. List měsíční etitelů Panny
Marie. Vychází měsíčně o 2
arších v barevné obálce a stojí v předpacení 1 K 60 h ročně.

Kosmák Václ. Sebrané Spisy. Nové vydání

Vycházejí ve dvojím vydání: na lepším a prostém papíře.

Dosud vyšlo XV dílův. Ceny jejich jsou:

Díl I.	stran 768.	Dražší K 3·86, lacinější K 2·12.
Díl II.	" 576.	K 2·40, " K 1·80.
Díl III.	" 710.	K 2·80, " K 2·10.
Díl IV.	" 512.	K 2·10, " K 1·60.
Díl V.	" 576.	K 2·40, " K 1·80.
Díl VI.	" 576.	K 2·40, " K 1·80.
Díl VII.	" 576.	K 2·40, " K 1·80.
Díl VIII.	" 576.	K 2·40, " K 1·80.
Díl IX.	" 576.	K 2·40, " K 1·80.
Díl X.	" 560.	K 2·40, " K 1·80.
Díl XI.	" 565.	K 2·40, " K 1·80.
Díl XII.	" 437.	K 1·60, " K 1·20.
Díl XIII.	" 576.	K 2·40, " K 1·80.
Díl XIV.	" 600.	K 2·40, " K 1·80.
Díl XV.	" 612.	K 2·80, " K 2 —.

Vydání lacinější předplatné na 5 sešitů I K 30 h; na lepším
papíře 2 K.